

# پاشا سینه

ناتوون  
گهرانه وهی خودای



کرستین ژاک و هوارد فاست

وهرگیرانی: عیمران هاواری





کرستین ژاک و هوارد فاست

# پاش پینو هه

گه پانه وهی خودای ئاتون

ابو علي الكودي  
تایبه ت- مندی اقرأالثقافي

وه رگێرانی: عیمران هاواری  
به رگی سینه م

چاپی یه کم

2011

له‌بلا و کراوه‌کانی خانە‌ی چاپ و په‌خشی رێنما  
زن‌جیره: (٣٤٨)

ناسنامه‌ی کتیب

---

پاش سینووه / گه‌رانه‌وی خودای ئاتون

- نویسنی: کرس‌تین ژاک و هوارد فاست
- بابەت: رۆمانی میژویی
- وەرگیرانی: عیمران هاواری
- بابەت: رۆمانی میژوویی
- نه‌خشە‌سازی و بەرگ: فواد که‌وێوسی
- بەرگ: بەرگی سییه‌م
- نۆیەت و سالی چاپ: یه‌که‌م ، ٢٠١١
- شوینی چاپ: چاپخانه‌ی که‌نج
- تیراژ: ١٠٠٠

له‌به‌ر‌پۆمه‌برایه‌تی گشتی کتیب‌خانه‌گه‌شتیه‌کان ژماره‌ سپاردنی: ١٢٨٧ ی سالی ٢٠١١ ی  
پێدراوه.

---

ناونیشان: سلیمانی — بازاری سلیمانی — به‌رام‌به‌ر بازاری خه‌فاف.  
ژماره‌ی مۆبایل: (٠٧٧٠١٥٧٤٢٩٣), (٠٧٥٠١١٩١٨٤٧)



## پیرست

- ۷..... پونکردنه ویهه له باره ی فیرعه ونه کانه وه
- ۸..... روداو یکی میژووی: .....
- ۱۶..... میوانی ناوهخت .....
- ۲۱..... سینۆه به چ شینوهیهه پازی بوو.....
- ۲۵..... ناوچه ی کپ .....
- ۲۹..... "چهند نفر" دهرده که ویت!! .....
- ۳۹..... موتیه له باتی سینۆه .....
- ۴۰..... "شنار و رامسیس" کوږه کانی "ست هوس" له گۆږه پانی تاقیگادا .....
- ۵۰..... موسا و رامسیس .....
- ۵۸..... ئیزت یه که مین عیشقی رامسیس .....
- ۷۶..... موسا له باره گای گه شه دا .....
- ۸۱..... جهنگی نیوان رامسیس و موسا له گۆږه پانی تیر هاویشتندا .....
- ۸۴..... دیداری ناشقانه و تۆله ی پکا به ریانه .....
- ۹۰..... رامسیس له پله ی نوسه ری "کاتب" فرمانږه واییدا .....
- ۹۴..... ئیزت وه لامي نه خیر ده دات به شنار .....
- ۱۰۰..... دلنه وایی رامسیس و دهسته لات نواندن موسا .....
- ۱۰۶..... موسا و کاهینی کۆشک .....
- ۱۱۳..... کچیک به ناوی "نفر تاری" .....
- ۱۳۰..... فیرعه ون لایه نگری "رامسیس" ی کرد .....
- ۱۳۳..... جیگری سه روک دږکیکه له چاوی "شنار" ی برایدا .....
- ۱۶۶..... موسا و جیهان یکی نوی .....
- ۱۷۳..... هاتنی داگیرکری "ترو ی" بو میسر .....
- ۱۸۲..... خودای ست یان نه هریمه ن .....



۱۸۴.....	ناشکراکردنی نهینیهکانی "ئخاس نامون"
۱۹۱.....	داگیرکهری "ترۆی" و شنار له پلانگنیدا
۱۹۵.....	نفر تاری و "رامسیس" ی جینشین
۱۹۸.....	ئهو دیمه نهی "موسا" ی راوه شاند
۲۰۴.....	فیرعهونی نوێ
۲۰۶.....	جهنگی شمشیر و گوچان
۲۱۵.....	موسا دور ده خریته وه
۲۳۵.....	موسا له شار و بازاردا
۲۴۶.....	پوشتن به رهو "کوش"
۲۶۶.....	بزیسکه یه که له کوتایی شه ودا
۲۸۸.....	کاتیك دوو نامۆ به یه کتر ئاشنا ده بن
۳۰۶.....	موسا له ولاتی "کوش" دا
۳۱۸.....	گه پانه وه
۳۴۳.....	شاری زیڕین
۳۵۸.....	موسا و مالی "موسا ناتون" ی پزیشک
۳۷۴.....	له پایتهخت و له کۆشکی فه رمانه واییدا
۳۹۳.....	له نیشتمانی دایکدا
۴۰۴.....	کاتیك موسا پویه پروی فیرعه ون ده بیته وه
۴۲۸.....	موسا و ژیانیکی نوێ
۴۳۵.....	فیرعه ون له ترۆپکی خوینخوا ریدا
۴۵۱.....	کۆیله کان میسر به جی ده هیلن

## رونگردنه وه یهك له باره ی فیرعه ونه گانه وه:

فیرعه ون نازناوی پادشایانی کۆنی میسره که زنجیره ی یه که می له پرنی "رامسیس" ه وه بنیاتنرا تا پوخانی دواين فیرعه ونی زنجیره ی سییه م له سهرده م ی "بتاسه" دا.

میسریه کۆنه کان ناوی پادشاکانیان به فیرعه ون بانگ ده کرد و دهشیان په رستن، له م جوړه پادشایانه سی زنجیره فه رما په وایی خویان به پړیو برد وه که ئه مه ی لای خواره وه:

زنجیره ۱ و ۲: ۳۲۰۰-۲۹۸۰ ی پ. ز، زنجیره ی سییه م: ۲۹۸۰-۲۹۰۰ پ. ز، زنجیره ی چواره م: ۲۹۰۰-۲۷۵۰ پ. ز، زنجیره ی پینجه م: ۲۷۵۰-۲۶۲۵ پ. ز، زنجیره ی شه شه م: ۲۶۲۵-۲۴۷۵ پ. ز، زنجیره ی هه وتهم تا زنجیره ی ده یه م: ۲۴۷۵-۲۱۶۰ پ. ز، زنجیره ی یانزه یه م ۲۱۶۰-۲۰۰۰ پ. ز، زنجیره ی سیانزه یه م تا زنجیره ی هه فده یه م: ۱۷۸۸-۱۵۸۰ پ. ز، زنجیره ی هه ژده یه م: ۱۵۸۰-۱۳۵۰ پ. ز، زنجیره ی نۆزده یه م (ئه و سهرده مه ی که سینۆهه ی تیدا ژیاوه): ۱۳۵۰-۱۲۰۵ پ. ز. { هه روه ها سهرده می دوا ی سینۆهه ش په یگیری ده که یین }.

زنجیره ی بیستم: ۱۲۰۵-۱۰۹۰ پ. ز، زنجیره ی بیست و یه که م: ۱۰۹۰-۹۴۵ پ. ز، زنجیره ی بیست و دووهم: ۹۵۵-۷۴۵ پ. ز، زنجیره ی بیست و سییه م، و چواره م و پینجه م ۷۴۵-۶۶۳ پ. ز، زنجیره ی بیست و نۆیه م: ۳۹۸-۳۷۹ پ. ز، و زنجیره ی سییه م: ۳۷۹-۳۴۲ پ. ز.

## روداویکی میژووی:

ناوم "موتی" یه، هاوپی "ست" ی هاوسه ری "ست هوس" <sup>۱</sup>م که به فیرعمون بانگ دهگریټ، "ست" ه له میسر دا بهو که سانه دهوتریټ که پیس و نه فرهت لیټکراون به واتا ئه و که سه ی کوپ یان نه وه ی نه هریمه نه، به لام بوچی فیرعمونه کان که هه میشه ناوی خودا کانیا ن له خو یان ناوه و هه لگری ناوی خودا کان بون ناوی "ست هوس" یان لی ناوه؟ چونکه شیوازی ئه م ناو لیټانه له گه ل ئه و روداوانه ی که من ده مه ویټ لیټر ده باسیان بکه م، هه روه ها له گه ل پالټنر و هوکاری نویسینی ئه م یادگاریانه دا په یوه ندیه کی زور به هیزیان له گه ل یه کتری دا هه یه که ناچارم لیټر ده ئامار ه ی پیبده م. بو په ییردن به پرگ و پیشه ی ئه م روداوانه پیویست به وه ده کات که میټ بکه پریمه وه بو دواوه و نه وه ی له زپ دایکه که م "موتی" وه بیستومه لیټر ده باسی بکه م. سه ره تا ئامار ه به وه بده م که ناوی من له ناوی زپ دایکه که مه وه سه رچاوه ده گریټ، له راستیدا ئه و منی "به کیپا" بانگ ده کرد، چونکه له خوشی خاوه نه که یه وه ئه م ناوه ی لی ناوم، هه لبه ت بوئه وه ی به هه لده نه چن و وا نه زانن که دایکم که نیزه ک بووه، ده بیټ بلیم ئه و - به واتا موتی - خزمه تکار و یار و هاوپی پزیشکیکی پایه برز بووه که چه ندین قوټاخ و سه رده می فه رمان په وایی فیرعمونه کانی بینیه و پوټیکی گرنگیشی له ژیا نیاندا گیراوه. ئه و که سه ش "سینوهه" ی زپا وکی منه. ئه و ناوه به واتا "سینوهه" ئه ویش زپ دایکه که ی ئه و ناوه ی لیټاوه: "کیپا" ناوی دایکی هه مان ئه م "سینوهه" یه بووه. "سینوهه" به "موتی" خزمه تکاری ده لیټ:

<sup>۱</sup> به واژه و زارواوه و چه مکی ئه م سه رده مه "ست هوس" واتای "ئه هریمه ن زاده" ده گیه نیټ.



ھەزدەكەم ناوى خۆت لەم كچە بنىيت، چونكە تۆش وەك "كيا" بەسۆز و مېھربان و ھەستياريت و ئەوھش مافى خۆتە كە ناوى تۆ لەم كچە بنىيت و ناوت بۆ ھەميشە لەسەر زمانم بىننىتەو، بۆئەوھى كاتىك "موتى" ى كچم بانگ بكەم تۆم بخاتەوھ بىر.

"موتى" زېدايەكيشم ھەرگىز سەرپىچى فەرمانەكانى "سىنۆھ" ى نەكردوھ بۆيە بى ئەملاولا فەرمانەكەى جىبەجى دەكات و ناوى "موتى" م لى دەنن! بەلام من بەچ شىوھىەك "موتى" و "سىنۆھ" م بەجى ھىشت، ئەوھش بۆ خۆى پوداويكە لەدواييدا باسى دەكەم.

بابەتيكى تر پەيوەستە بەناوى "ست ھوس" ى {ئەھرىمەن زادە} ھوھ كە من بەناونىشانى ھاوپى و ھاودەم لەخزمەتى ھاوسەرەكەيدا بوم و لەمبارەيەشەوھ دەيىت ئاماژە بدەم بە گوتهكانى "موتى" زې دايەك: زې دايەكەشەم لەشەوھ درىژەكانى ھەرزى زستاندا داستانگەلىكى زۆرى بۆ دەگىرامەوھ بۆئەوھى خەوم لى بکەويت. بەكورتىەكەى ئەو چىرۆكانەى كە بۆى دەگىرامەوھ ھەموويان راستەقىنە بون و ئەوانەى پۇليان لەم داستانانەدا دەيىنى بەلایەنى كەم ھەموويان لەژياندا بون. زې باوكەكەشم گووى لەم داستانانە دەگرت و لەكۆتايى داستانەكەشدا ھەندىكىانى بۆ راست دەكردمەوھ و دەويت: بۆئەوھى نەوھەك ھەرزى ئەم كچە پىيت لەبابەتگەلى نادروست و ھەندىكاتيش لەدواى ئەم قسانەى قاقا پىدەكەنى.

"موتى" زېدايەكيشم و لىكى دەدايەوھ كە "سىنۆھ" بەجۆرى گىرانەوھى داستانەكانى ئەو پىدەكەنىت و دەويت: مەگەر خۆت ئەم بابەتەت بۆ نەگىرامەوھ؟ خۆ من ھىچ تىھەلكىش نەكردوھ.

"سىنۆھ" ى زې باوكىشم لەوئامدا پىي و ت: نەخىر وانىە موتى! تۆژنىكى بىوينە و ھۆشياريت و تەواوى ئەو بابەتانەى من لەپەرتوكى يادگارەكانەدا ياداشتم كەردوون زۆر بەباشى دەيانھىيتەوھ ياد خۆت، ھىچ گومانىكىشت لەمن نەيىت چونكە من بەرۆزگار پىدەكەم، لەيىرە كاتىك زېدايەكەم "كيا" - كە ھىچ كەسكە لەگىرانەوھى چىرۆك و داستانەكاندا ناكاتە ئاستى ئەو - ھەندىك جار چىرۆكگەلىكى بۆ دەگىرامەوھ كە و دەھاتە بەرچا و نەفسانەيى و زىادەپۇيى زۆرى

تیدا کرابیت و باوکیشم که پزیشکی ههژاران بوو پهخنه‌ی زوری لیده‌گرت و دهیوت  
 ئەم جوړه چیرۆکانه بوو ئەم کوپه مه‌گیره‌وه! نه‌وه‌کو هزری پر بیت له بابته‌گی  
 نادرست.

زپ باوکه‌که‌م ده‌یویست ئاماژه به‌و بابته‌ بدات که ئەکریت بابته‌گی زور  
 ده‌گمه‌نیش ئەگه‌ری دوباره بونه‌وه‌یان هه‌یه، نمونه‌ی ئەو جوړه پوداوه  
 به‌رجه‌ستانه‌ش شیوازی دۆزینه‌وه‌ی "سینۆه" و منه له‌سه‌ر پوباری "نیل" ه که دوا‌ی  
 شیکردنه‌وه و باسکردنی ناوی "ست هوس" و هۆکاری ناو‌لیانی بۆتانی باس  
 ده‌که‌م.

ناوی "ست هوس" شازاده "باکتامون" له‌کوپه‌که‌ی خۆی ناوه، "ست هوس" یش  
 کاتی‌ک بوو به‌ فیرعه‌ون، خوشی به‌دوا‌ی هۆکاری ئەم ناو‌لیانه‌دا گه‌را و په‌یگیری  
 کرد و دوا‌ی ئەوه‌ی زانی چ پودا‌ویکی سه‌یر و شه‌رمه‌ینه‌ر له‌ژێر په‌رده‌ی ئەم  
 پوداوه‌وه شار‌دراوه‌ته‌وه ناوی خۆی گۆپی به‌ "ورزای داگیره‌که‌ر".

"ورزای کیوی" جوړیک گایه که بوو نمایشی زورانبازی گا په‌رومه‌یان ده‌که‌ن.  
 گیانه‌وه‌ریکی زور به‌هیز و شه‌ره‌نگیزه. "ست هوس" ناوی خۆی گۆپی به‌ "ورزا"  
 بوونه‌وه‌ی خه‌لکی "تبس" ناوه‌ راسته‌قینه‌که‌ی فه‌رامۆش بکه‌ن، به‌لام سه‌ره‌پای  
 نه‌وه‌ش خه‌لکی "تبس" هه‌رگیز کۆشکی به‌ردینی "باکتامون" یان فه‌رامۆش نه‌کرد،  
 "باکتامون" به‌هۆی ئەو رقه‌ی له‌به‌رامبه‌ر باوکی "ست هوس" به‌واتا "هورم هب" دا  
 هه‌ییوو، ئاماده نه‌بوو له‌گه‌لیدا بخه‌وێت و هه‌مان ئەم پێگه‌یه‌ی "باکتامون" یش،  
 "هورم هب" ی- فیرعه‌ونی ئەو سه‌رده‌مه- که به‌هه‌یزترین فه‌رمانه‌په‌وه‌ی میسر بوو  
 تامه‌زوتر ده‌کرد و گه‌شته ئەو راده‌یه‌ی له‌به‌رته‌وه‌ی له‌بێ‌داریدا نه‌یده‌توانی له‌گه‌لیدا  
 هاوخه‌و بیت، ناچار به‌ده‌رخواردانی جوړیک ده‌رمانی خه‌وه‌ینه‌ر له‌کاتی‌کدا که  
 خه‌وی لیکه‌وتوو له‌گه‌لیدا پایده‌بوارد و هه‌مان ئەم "ست" هه‌ش به‌واتا "ورزای  
 داگیره‌که‌ر" به‌ره‌می ئەم جوړه په‌یوه‌نده‌یه. "باکتامون" که هه‌ره‌شه‌ی ئابرو‌بردنی  
 له‌باوکی "ست هوس" به‌واتا هورم هب کردبوو، قسه‌ی خۆی هه‌نایه‌ جی و  
 به‌ئنده‌زه‌ی پێژیه‌ی ئەو به‌ردانه‌ی که له‌کۆشکی‌کدا به‌کار ده‌هه‌ینریت پیاو‌انی  
 په‌لکێشی جینگه‌ خه‌وه‌که‌ی خۆی ده‌کات و له‌گه‌لیاندا ده‌خه‌وێت و پودا‌وی

بنياتناني كۆشك و ھۆكاری بەرپابونی ئەو كۆشكەى دوبارە بۇ "ھورم ھب" دەگىرىتەۋە.

"ھورم ھب" یش لەدووپانی نىۋان ئىرەىى و ھەرمانپەوايىدا گىر دەخوات و بەر كىردەى كە لەكەمەرىۋە ھەلىدەكىشىت دەپەۋىت "باكتامون" بكوژىت، كاتىك "ھورم ھب" بەدوۋ دلىەكەۋە دەپواتە پىشەۋە بۇئەۋى بىكوژىت، "باكتامون" ئەۋەى دەھىنىتەۋە يىر: لىيدە، بەلام دەپىت دەستەلات و ھەرمانپەوايى لەھزى خۆت پاك بکەيتەۋە و ھەرماۋشى بکەيت! چونكە بەھۋى ئەۋەى ژيانى ھاۋسەرىت لەگەل "باكتامون" ى سازادە و فیرعەون زادەدا پىك ھىناۋە دەتوانىت لەپوى ياسايىۋە بىپىت بە ھەرمانپەۋا و فیرعەۋنى مىسر.

زې دایكەكەم ھەندىك وردەكارى تىرى لەمبارەۋە بۇ گىپامەۋە و وتى: "ھورم ھب" دواى دوو سال جەنگ لە دەور و بەرى باشورى مىسردا بەدەستكەۋتىكى فراۋانەۋە گەپرايەۋە بۇ "تبس" و لەو دەستكەۋتانەى كە بەدەستى ھىناۋو ديارى پىشكەشى خەلكەكەى خۆى دەكات كە پەشپىست بون و بەبۇئەى گەپرانەۋەى "ھورم ھب" بۇ "تبس" بەناۋنىشانى سەرکردەىكى سەرکەۋتو و داگىركەرى مەزن دە شەو و پۇژ ئاھەنگيان بۇ گىپرا و لەوماۋەيەدا "تبس" نوقمى عەيش و نۆش و خۇشەكان بو، سەربازە مەستەكان لەبەيانىۋە تا ئىۋارە و لەشەۋەۋە تا سىپىدەى بەرەبەيان لەگەل ژئانى "تبس" دا لەعەيش و خۇشى و بىئاگايدا تىپەراند. لەئەنجامدا لەسالى دوايىدا ژمارەيەكى زۆر لەمندانلى دوو پەگ لەو شارەدا بەدى كرا. "ھورم ھب" ديارىگەلىكى گرانبەھای بۇ "باكتامون" ى ھاۋسەرى ھىناۋو كە باسكردنى ئەو ديارىانە كاتىكى زۆرمان لى دەگىرت-لەپەرى "نەعامە" ۋە بگىرە تا بەردى بەنرخ و گرانبەھا و دەگەمەن-بەلام سازادە خانم بگىرە سەبرى ديارىەكانى نەكرد و وتى:

ئەگەر من ئەم ديارىانەت لى ۋەرگرم خەلكى وا دەزانن من ھاۋسەرى تۆم! من ھەر ئەۋەى كە كوپىكم بۇ وىناۋىت بەلامەۋە بەسە، چىتر لەمەۋدوا جارىكى تر لەم ژورەى مندا چاوم پىت نەكەۋىت، چ بگات بەۋەى بتەۋىت لىم نرىك بىپىتەۋە و بەخەيالى خاوت لەگەلئەدا ھاۋخەو بىت، ئەۋەشت لەبىر بىت ئەۋەى پىشتەر لەگەل تۇدا كردم نەفرەتبازى بوو نەك عىشقباىزى. ئەگەر جارىكى تر ۋەك ئەو شەۋەى



له پهرستگا بتهوئیت بهزۆر لهگه‌لمدا رابوویری، به‌شیوه‌یه‌ک تۆله‌ی خۆمت لی ده‌که‌مه‌وه که نه‌توانریت له‌میزودا هاوشیوه‌ی تۆمار بکریت، له‌به‌رئه‌وه‌ی زۆر رقم لیته و بینینت هه‌ستی هیئنجدانم پیده‌به‌خشیت.

به‌رنگاربونه‌وه‌ی شازاده‌خانم "هورم هب" ی تامه‌زروتر ده‌کرد، ئه‌وکات داوای له "سینۆهه" ی زېباوکم کرد دهرمانیکێ خه‌و هیئهری پیدبات زېباوکه‌که‌شم ئه‌و داوایه‌ی روت کرده‌وه، به‌لام "هورم هب" دهرمانی خه‌وه‌یئهر له‌پزیشکه‌کانی تر وهرده‌گریت و بیئنه‌وه‌ی "باکتامون" بزانیت به‌شیوه‌یه‌ک دهرخواردی ده‌دات! داوای ئه‌وه باکتامون خه‌وی لیده‌که‌وئیت و "هورم هب" یش له‌وکاته‌ی که خه‌وی لیکه‌وتوه له‌گه‌ل جه‌سته‌ی بیئه‌ست و بیناگای "باکتامون" دا راده‌بوئیریت. کاتی که شازاده له‌خه‌و هه‌لده‌ستیت په‌ی به‌وه ده‌بات که "هورم هب" په‌نای بۆ فیلێک بردوه بۆیه له‌جاران زیاتر رقی له "هورم هب" ده‌بیته‌وه و له‌وه‌ش خراپتر شازاده خانم "باکتامون" داوای چه‌ند هه‌فته‌یه‌ک په‌ی به‌وه ده‌بات سکی پر. داوای ئه‌وه‌ی ئه‌و منداله‌ی بوو ناو "ست هوس" لی نا! و داوای ئه‌وه‌ش ئه‌هریمه‌ن زاده یان "ست هوس" یش ناوی خۆی گوپی به "هرزای داگیرکه‌ر"، ئیستاش کاتی ئه‌وه هاتوه له‌باره‌ی نه‌یینه‌که‌وه به‌واتا له‌باره‌ی خۆمه‌وه هه‌ندیک شت بنوسم:

هه‌روه‌ک پێشتر ئاماژه‌م پیدای من "موتی" م و هه‌لگری ناوی زېدایکه‌که‌ی خۆم. زېدایکێ من "موتی" به‌گه‌واهی زېباوکه‌که‌م یه‌کیکه‌ له‌هه‌ستیارترین و وه‌فادارترین مرۆفه‌ که باوکم تا ئه‌و کاته ناسیویه‌تی. ئه‌ویش به‌راستی خاوه‌نه‌که‌ی خۆی به‌واتا "سینۆهه" ی به‌هه‌موو بونایه‌تیه‌کیه‌وه خۆش ده‌ویست، ئه‌م خۆشه‌ویسته‌یه‌شی گه‌شته راده‌یه‌ک که ئاماده‌ بوو ژیا‌نی خۆی له‌دورخراوه‌دا له‌پیناوا "سینۆهه" دا بکاته قوربانی بۆئه‌وه‌ی ئه‌و ته‌نها نه‌بی‌ت. شاینی باسه‌ پرزباوکه‌که‌شم به‌سزای مهره‌بانێ و خزمه‌ت و وه‌فاداری دورخرایه‌وه، ئه‌وه‌یش له‌پێی پیاویکه‌وه که هیچ په‌سه‌نایه‌تیه‌کی خیزانی نیه، له‌باتی قهره‌بوی وه‌فا و خۆشه‌ویستی و هاوڕێیه‌تی "سینۆهه" که هه‌ر له‌سه‌ره‌تای چونه‌ ناو ژیا‌نی و بگه‌ر له‌سه‌ر ته‌ختی فهرمانه‌روایی، بێ هیچ گومانیک ئه‌و کاتانه‌ش که له‌سه‌رته‌ختی فهرمانه‌رواییدا دانیشتبوو پشتی به‌هاوڕێیه‌تی بیخه‌وشی ئه‌و ده‌به‌ست، به‌لام "هورم

ھب "پىسىيەتى و ناپەسەنى خۇي لەبەرامبەر پشتكردنە ھاپىيەتى "سىنۆھە" وە نىشان دا.

زېباوگەكەشم دەيوت: "ھورم ھب" بگرە لەگايەكى كۆيۈش دېرەندەتر و بىسۆزترە. "ھورم ھب" دواي ئەوھى دەستەلاتى فیرعەونى بەدەست ھىنا زېباوگەكەمى بۇ شۆيىكى دور دورخستەو، بۇئەوھى بەگوتەى خۇي بەتەواي فەرامۇشى بکات، بەلام بىناگا لەو راستىيەى كە پەوتى پوداوەکان سەيرترین شت لەخۆ دەگرن، چەنىك باش دەبوو گەر تەنھا بۇ ساتىكىش بىت ئەو بەيىنیتەو ياد خۇي كە تەنھا يەك شەھىن بەلاسەريەو لەحالى فېرىندا بوو كاتىك خۇي كرد بەناو شارى "تبس" دا و ئەم زېباوگەكەشم نەيھىلا بىكوژن. "ھورم ھب" كە بىنەرى نەخۇشى پەركەمى فیرعەون بوو بەپىي ياسای فەرمانرەوايان دەبىت يەكسەر بېريارى مەرگى بەسەردا بدريت، بەلام بەھوى دەست تىوۋەردانى زېباوگەكەمەو لەمەرگىكى راستەقىنە پزگارى دەبىت. لەدوايىشدا بەھوى ھەندىك كارەسات و پوداوەو زىر و زىو و گەنمى لەباوكم و نۆكەرە پىشەوگەى بەقەرز وەرگرت. من لەوباوۋەرەدام بەو شىوۋەى پزېباوگەكەم دەيگىرپىتەو "كاپتا" راستى دەكرد چۈنكە ئەو ئەم كابرا كۆي و ناپەسەنەى باش دەناسى و پىي لەسىنۆھە دەگرت ھاوکارى ئەم پياوۋە بکات.

ھەلبەت "كاپتا" لە دوايىدا لە "تبس" دا ژيانىكى فیرعەونى و شكۆمەندى بۆخۇي پىكەنىنا و كۆشكەكەى لەپال كۆشكى "ھورم ھب" دا بوو و لە "تبس" يشدا لایەنگرانىكى ھەبوو كە بەيەك ھىماي پەنجەى ئازاۋەيەكى لەناو شاردا دەنايەو، "ھورم ھب" لەم كاريگەريانەى زۆر دەترسا. بەلام "كاپتا" بەو ھەموو دەستەلاتەو بۆچى پىي لەدورخستەوھى "سىنۆھە" نەگرت؟ ئەم بابەتەش بەسەردەمانىكەو پەيوەست دەكرىت كە "كاپتا" لە "تبس" دا ئەو دەستەلاتەى ئىستاي نەبوو، لەلایەكى تریشەو "ھورم ھب" خۇي بۇ دەستەلاتى فیرعەون ئامادە دەكرد و ناوبانگى داگىركەرى سەرکەوتوۋى لەخۇي نابوو. لەدوايىدا كەمىك گۆرپانكارى بەسەر ئەم ھاوسەنگيانەدا ھات، ھەرۋەھا ھەندىك گۆرپانكارى بەسەر بارودۇخى "تبس" يشدا ھات و كەمىك لەجاران باشتەر و گونجاوتر بوو، بۆيە "كاپتا" ھەولى ئازاد كردنى خاۋەنەكەى دەدا و ھەر بەوشىوۋەى خۇي باسى دەكرد، بگرە بۇ

ساتىكىش "سىنۇھە"نى قىلماش نەكىدۇ، بىر شەۋانەش ئەۋكاتانەى دەيۇست بىخەۋىت بەبەرچەستەكىدىنى پۇخسارى "سىنۇھە"ۋە خەۋى لىدەكەۋت، بىر زۇرچارىش پۇزانە دەپۇشتە ھەمان ئەۋ شۇيىنەى كە "سىنۇھە"يان لەئادە- لەبەشى "نىل"نى خوارو-گرتبۇۋە.

نۇكەرى پىشۋى زىباۋەكەم بەمشىۋەى بۇ زىدايكەكىمى باسەدەكرد:  
-كاتىك بەسەر بەزىيەك كە زال بوو بەسەر پۇبارى "نىل"دا دروست لەبەرەمبەر ھەمان ئەۋ شۇيىنەى كە "سىنۇھە"دەيۇت-لەناۋ سەبەتەىك كە گرىنى پەرەسىلەك بازەكانى پىۋە بوۋە گرتۇيەنەتەۋە-دادەنىشتەم ۋە ماشاى خىرايى ۋە تواناى پەۋتى پۇبارى "نىل"م دەكرد، لەۋكاتەدا سەرم لەۋە سۇرماۋو كە ئەۋ مىدالە بەچ شىۋەىكە توانىۋىەتى لەم ئاۋە پزىگارى بىيىت ۋە نەۋۋەتە ژەمە خۇزىكى تىمساحە چىسەكانى ئەۋ پۇبارە! بەلام پۇزىكىيان سەرەپاى ئەۋەى دەمزانى گرىان زىانم پىدەگەىەنىت، لەبەرئەۋەى تەنھەىك چاۋم ھەبوو، بەئارەۋى دلى خۇم گرىام، لەۋكاتەدا شەرابىكى زۇرم خواردەۋىۋە ۋە نۇكەرەكانم ۋە: ھەر ئىستا كەژاۋەكەم بۇ ئامادە بىكەن.

ئەۋانىش ۋەيان: گەرەم بۇ كۆى بىۋىن؟

ۋە: بۇ بەشى خوارۋى پۇبارى "نىل" ھەندىجار چىتر نەمدەتوانى بەرگەى خەمى دورى كە - لە نەبىنىنى گەرەم "سىنۇھە"ۋە سەرچاۋەى دەگرت - بىگرم، بۇيە پىۋىستەم بەكەسىك يان شۇيىنەى بوو كە بەگىرەنەۋەى يادگارى سەردەمى پابردوۋ يان سەردانى شۇيىنەى كە يادگارى سەردەمى پابردوم بەيىنىتەۋە ياد، بۇيە سەردانى گەرەكى ھەژارانى زىباۋەكەم "سىنۇھە"ۋە دۋاى ئەۋە سەردانى شۇيىنى نىشتەجى بۋى "سىنۇھە" ۋە مۋتى "خىزەتكارە بەۋەفاكەى بىكەم ھەرۋەھا بەبىنىنى پۇبارى "نىل" ئەۋ شۇيىنەى كە "سىنۇھە"ۋە تىۋى ئەۋيان لەھەمان ئەۋ شۇيىنەى گرتۋەتەۋە، پەيۋەندىەكى پۇخى ۋە سۇزدارىم لەگەلدا بەرقەرار كىرەبوو، كەمىك لەخەمەكانم لەۋىدا پەرەۋىنمەۋە. مىن زۇر بەم خەيال ۋە بەرچەستەكىدىنى ۋە پەرەيە پەرەتەۋم ۋە ئەۋكاتەى پۇزىكىيان لەكاتى خۇرئالابۇندا، كاتىك سەبەتەىكە كە بەھەمان شىۋەى ئەۋ سەبەتەىكە "سىنۇھە"بۇى باسكىرەبوم-سەبەتەىكە



ھەسیری ھە گەری پەرەسیلکە بازەکانی پێوھ بوو- لەکەنار نەبجەلانی پووباری  
 "نیل" دا چاوم پێی کەوت و وامزانی ئەو دیمەنە لەخەیاڵمدا دەبینم یان لەبەرئەوھێ  
 من لەیەك چاوی زیاترم نیە ئەو شتەکی کە لەناو نەبجەلانی کەدا گەری خواردووە وەك  
 سەبەتێك دیتەبەرچاوم، چاوم نوقاند- ھەلبەت یەك چاویانم چونکە چاوەکە ی ترم  
 پێویستی بەداخستن نەدەکرد و ھەر لەسەردەمی مندالی مەوھ نوقابوو- دوا ی ئەو  
 چاوم کردووە و بینیم سەبەتێك بەنەبجەلانی کەوھ گەری خواردووە و ئاویش  
 بەردەوام فشاری بۆ دەھینیت. ئەوکات زانیم کە بەراستی ئەو سەبەتێکە  
 راستەقینە بۆیە یەكسەر بەرەوپووی پۆشتم گرتەوھ و تەماشای ناویم کرد  
 کچیکێ پۆتم تیدا بینی بەئارامی لەناویدا خەوتبوو و نەدەگەریا. لەدلی خۆمدا و تەم  
 بەدنیای مەوھ مردووە و لاشەکەیان فرێداوھتەوھ ناو پووبارەوھ، بەلام لەبەرئەوھێ  
 سائەلە پال" سینیوھ" دا بەناونیشانی ھاوکار دەیانجار لەکۆنکردنی سەری کەسە  
 دۆلەمەند و ھەژارەکاندا ھاوکاریم کردووە، بۆیە دەتوانی جیاوازی نێوان  
 مندالیکی مردو و مندالیکی زیندو بەئاسانی دەستنیشان بکەم. کچە-  
 فریشتەئاساکە- زیندو بوو! سەیر لەوھدا بوو ئەم سەبەتێم لەھەمان ئەو  
 شوێنە" سینیوھ" چەند جارێک منی بردبووھ ئەو ی و ئەو شوێنە پێنیشاندوام  
 دۆزیوھ. ئیستا دەبیت چی لەم کچە بکەم؟ من تا ئەو کاتە خاوەنی مندالی خۆم  
 نەبوم و نەمبوو، بەلام شتیکی نادیار پویدا! سۆز و پەيوەست بونم بەو کچەوھ ھەر  
 لەیەكەم تەماشاکردنمەوھ لەناو دالمدا چرووی کرد. یەكسەر بەرەو پوی کەژاوھکەم  
 پامکرد و تەم: زۆر بەخیرایی بگەڕینەوھ ی بۆ کۆشکەکەم و بەیەكێک لەو کەنیزانە ی  
 کە دەمزانی توانای چاودێرکردنی ئەو مندالی ھە یە ھەروھە کەسیکی زۆر پاک و  
 خاوین بوو وت: ئەو مندالە جوان بشۆرە، بۆئەوھ ی لەدوا ییدا بڕیارێکی لەسەر  
 بەدەین.

## مىۋانى ناۋەخت

دۋاي ئەۋەي "كاپتا" مىندالەكەي بەۋژنە "دايەنە" سپارد، يەككە لەنۆكەرەكانى كە ناۋى "ئاتوم" بوۋ بانگكرد و پىيى وت: دەمەۋىت كارىكى گرنىگت پىيى بسپىرم، ھەرچەنىك ئەۋ كارە گرتت ئامىز دىتەبەرچاۋ، بەلام تا ئىستا ئەۋە پۈينەداۋە كارىك بەتۈ بسپىرم و تۈ بۆم ئەنجام نەدەيت، تۈ توانايەكت ھەيە كە چەندجاريك نوقمى ھزرى خۆم دەكەيت و لەدلى خۆمدا دەلىم "ئاتوم" بەچ شىۋەيەك توانى چارەسەرى گرتتىكى ئاۋا بىكات.

"ئاتوم" ىش وتى: نۆكەرەكەت تۈي خۆش دەۋىت، ھەموو كارىك رىگەچارەيەكى ھەيە و منىش دەگەرپىم بۆئەۋەي رىگەچارەيەك بدۆزمەۋە.

"كاپتا" وتى: پىشتر پزىشكىكم دەناسى نۆكەرەكى ۋەك تۈي ھەبوۋ كە ھىچ كاتىك خۆي لەھىچ كارىك نەدەدزىۋە و لەكۆتايىدا لەئەنجامدانى ئەۋ كارەشدا سەرکەۋتنى بەدەست دەھىنا. - "كاپتا" ناسنامەي نۆكەرەيەتى خۆي لەكەنىز و نۆكەرەنى خۆي شارەبۈيەۋە و بە بەرپاكردىنى پەيكەرەكەي ناسنامەيەكى تازەي بۆ خۆي دارشتىبوۋ - بۆيە باسى ئەمانەم بۆ كرىدى بۆئەۋەي لەكاتى پودانى ھەر گرتتىكىدا باسى ھىچ شتىك نەكەيت.

"ئاتوم" سەرى راتەكاند و چاۋەپىيى كرىد. دۋاي ئەۋە "كاپتا" بۆي پونكرەۋە: سالاھايە "سىنۆھە" م نەبىنيۋە، بەلام ئىستا پىۋىست بەۋە دەكات چاۋم پىيى بىكەۋىت، لەبەرئەۋەي "ھورم ھب" مەھالە پىم پىيدات سەردانى ئەۋ دورخراۋەيە بىكەم، بىگرە ئەگەر بىشپۆم ئەۋا پىيى گەرپانەۋەم لەۋ چوارچىۋەيە لى دەگرتت، دەمەۋىت بەشىۋەيەك كەسىك بىنيرمە ئەۋ دورخراۋەيە كە بچوكتىن جى پىيى لەدۋاي

خۇي بۇ سەربازەكانى "ھورم ھب" بەجى نەھىلەيت. تۆ دەتوانى بە بەدەست ھىنانى مۆلەتى چۈنە دەرەۋە لە "تبس" و چۈنە ناو دورخراۋەكەۋە ئەم خواستەم بەدى بەيىت، لەبارەي زىر و زىۋىشەۋە بەھىچ شىۋەيەك نىگەرەن مەبە، سەرمایەكەي ھەرچەنىك بىت من لەئەستۆي دەگرم و بۆتى دابىن دەكەم. ئىستاش بەۋ كەسايەتى و ھارپىيانەي كە ھەتە دەتوانى ئەۋ داۋايەم بەدى بەيىت.

"ئاتوم" ھەردو دەستى خستە سەر ئەژنۆي و سەرى بۆي دانەۋاند و وتى: لەئىستادا ناتوانم ھىچ قسەيەك بكەم، بەلام ئومىدى بەدى ھىنانى ھەيە، ئەگەر لەبىرت بىت ئەۋ كاتەي "ھورم ھب" لەسەردەمى "ئەخناتون" دا پىش شۆرشەكان لەپلەۋپايەكەي لايان برد و لەباتيدا "پىپىت" ئەۋ پياۋە قەلەۋەيان لەجىگا كەيدا دانا كىلى ئەم گىرقتەيە.

"كاپتا" پىرسى: مەگەر تۆ ئاشنايەتت لەگەل ئەۋ پياۋە كۆتر باز و بالندەبازەدا ھەيە، ئەۋ لەپلەۋپايەكەدا نىە كە تۆ بتوانى چاۋپىكەۋتنى لەگەلدا بكەيت.

"ئاتوم" وتى: گەۋرەم تۆ راست دەكەيت، "پىپىت" فەرماندەي دورخراۋە لەكارەكانى بەۋ تالانىيەي كە لەپەرسىتگاكانى "ئامون" دا كىردى باخچەيەكى ئازەلانى خوشى لەتەنىشت مائەكەي خۆيەۋە دروست كىردوۋە، منىش ھەر لەسەردەمى مندالىيەۋە سەروكارم لەگەل ئازەلدا ھەبۋە و بەۋ ھۆيەۋە بومەتە ھارپىي نۆكەرەكەي و چەندجاريكىش پىي شكاۋى چەند ئاسكىكم بۇ گىرتوۋەتەۋە و چەند بالندەيەكىشى كە دانىان نەدەخوارد پىشكىنى چىلەدانىانم بۆكردن و بەدەرخوارد دانى كەمىك پۆنى تايبەت بەۋ جۆرە نەخوشيانە چارەسەرم كىردن، بۆيە "پىپىت" لەپىي نۆكەرەكەيەۋە جارناجاريك بۇ ئەم جۆرە گىرقتانە بانگم دەكات، لەۋانەيە لەپىي ئەم فەرماندە كۆترىباز و بالندەباز و دورخراۋە لەپلەۋپايە و كارەكەيەۋە بتوانىن كاريك ئەنجام بەدىن.

ئەم پىشەكەي "ئاتوم" بو بە مايەي دەستخوشى "كاپتا" و دوبارە لىي پىرسىيەۋە: ئەمە نىۋەي رىگاكەي ئىمەيە، لەبەرئەۋەي تا ئەۋ شۆيىنەي ئاگادارم ئەۋىش خراۋەتە ژىر چاۋدىرىيەۋە، بەلام بەھۆي دژايەتى كىردنى لەگەل "ھورم ھب" دا ھاركارى ئىمە دەكات.



"ئاتوم" وتى: دەيىت ئىش بە خاۋەنە مەزىنە كەم پراگمەن كە "پىپىت"  
لە "تېس" دا خاۋەنە مەزىنە سۆزىنىڭ خەلقنىڭ جۇرۇجۇر سەردانى  
ئەم مەخپىيە دەكەن و سۆزىنىڭ خەلقنىڭ لىپىناۋ دۇر يان سى ئەنگۇستىلەدا  
دەتوان مەزىنە و گۇرۇپپا مەزىنە گۇرۇپپا بۇ بىكەنە.

لەكاتەدا "كاپتا" ھەناسە يەككى ئاسودەيى ھەلىكىشا و وتى: ئىستى خەيالىم  
بەتەۋاي لەۋە ئاسودە بۇ كە بەلىنىيەۋە تۇ لەدۇر خاۋە لەتەنىشت "سىنۇۋە" دا  
دەيىن كە پەيلىمى مىنى پى دەگەنەنە، بەشەكەنى تىرى ئەم كە كە دۇي ئەۋەي  
مۇلەتەكەت بەدەست ھىنا پىت پادەگەنە.

بەيلى ئەۋە پۇرۇ "ئاتوم" پۇشت بۇلەي "كاپتا" خاۋەنە و وتى: مۇدە مۇدە  
دەستى كەت، ھەر بەۋىيەۋە پىم پراگمەنە ئەۋە سۆزىنىڭ خەلقنىڭ نىۋەندى  
كۆپۈنەۋەي پىۋاگەلىكى جىۋاۋە، بەتايىت جىگەي كۆپۈنەۋەي دەريۋان و  
ئەفسەرانى لەنگەرگەي، يەككى لەۋە ئەفسەرانە چاۋدىرى ھات و چۆي كەنارەكەنە كە  
خۇشى ھەندىجار لەشۋىنى دۇر خاۋەكەي "سىنۇۋە" ۋە تىدەپەرىت، دىل و  
شەيداي يەككى لەرنە سۆزىنىڭ كەنە ئەۋە سۆزىنىڭ "پىپىت" ە، ئەم زانىيارە  
نۇكەرەكەي "پىپىت" پى پراگمەنە.

"كاپتا" وتى: لەۋە باشتر نايىت، ھەم دەتوانى مامەلە لەگەل ئەۋە ئەفسەردە  
بەكەت، ھەم مامەلە لەگەل رنى سۆزى ئەۋە سۆزىنىڭ خەلقنىڭ.

"ئاتوم" وتى: لەپى ئەۋە رنە سۆزىنىڭ باشتر دەتوانىن بەمەبەستى خۇمان  
بەگەن، خۇم ئەم كە پىك دەخەم، بۇئەۋەي خاۋەنە مەزىنە و بەرپىزىم لىم پازى بىت.  
"ئاتوم" چەند پۇرۇك دىار نەما، دۇي چەند پۇرۇك بە "پاپىرۇس" ۲ يەككى  
لەكراۋەۋە بەۋرۇنىڭ كەۋە ھات بۇلەي "كاپتا": سلاۋ لەخاۋەنە گەۋرە و بەرپىزىم،  
ھەم مۇلەتەكەم بەدەست ھىنا و ھەم نەخشەي شۋىنى پراگمەنە يان ھەمان ئەۋە  
دۇر خاۋەيە.

<sup>2</sup> بەكاغەزى ئەۋە سەردەمەي مىسەر و تراۋە "پاپىرۇس".

دوای ئەوەی "پاپیرووس" ەکەى کردەوه و ئاماژەى بەمۆلەتى سەردانى ئەو شۆینە کرد، وتى: نوکەریكى بچوک و هیچی وەك من خویندەوارى نیه بۆیه وەك کوپەر وام، بەلام دەزانم تۆ دەتوانیت بخوینیتەوه و بزانییت چى لەو لاپەرەیهدا نوسراوه!!

دەنگى قاقای پێکەنینى "کاپتا" ئاتومى نوکەرى نیکەران کرد و وای زانى لیتی بەگومانە بووه، بەلام کاتیک "کاپتا" بەسەختى هەولێ ئەوەى دەدا خۆى لەپێکەنین بپاریزیت وتى: ئەگەر تۆ بەمەردوو چاوى تەواوى خۆت دەلییت نابینا، من کە لەچاویك زیاترم نیه چى بلیم!

"ئاتوم" بەسەر سوپمانەوه وتى: ئەى ئەو هەموو پەیکەرە زۆرەى لەکوۆشکەکەدا کە تۆ لەحالى نوسین و خویندەنەوه و ئەنجامدانى ئەم جوړە کارانەدا نیشان دەدات هەموو ساختەیه؟

"کاپتا" وتى: پەیکەرەکان نەخیر، تەنها ئەم پەیکەرە خۆیندن و نوسین دەزانن نەك من! ئیستا دەیت کەسیك بەدەست بهیئین بۆئەوهى لەخویندنى ئەم لاپەرەیهدا هاوکاریمان بکات.

"ئاتوم" وتى: گەر و بەرپزم: تۆ چەند نوسەریکت هەیه...

"کاپتا" وتى: بەشیوەیهك چوبومه ژیرکاریگەرى گوتەکانتەوه، ئەوهم لەبیرچوبوو چەند نوسەریكى لیئا توم هەیه کە بگرە ئاشنای بوار و ژینگەى جوگرافیا ییشن، دوای ئەوه بانگی کرد: رافسا! رافسا! پودا ونوسى تایبەتى "کاپتا" بوو، لەو پۆژەوهى "سینۆه" نیردراوتە ئەو دورخراوێهوه، بەفەرمانى "کاپتا" پوداوهکانى یاداشت دەکرد.

"کاپتا" بە "رافسا" ی وت: چاویك بەم مۆلەتنامە و نەخشەیهدا بخشینە و راست و دروستى نامە و نەخشە و شۆینەوارى دورخراوێهەمان بۆ بخەرە پوو.

"رافسا" وتى: ئەو کەسەى ئەم بەلگەنامەیهى پێداون بەرپرس بووه، چونکە "مۆر" ەکەى مۆرى فەرماندەییە، هەروەها نەخشەکەش زۆر بەباشى کیشراوه و زۆر بەئاسانى پێنمایى ئەو کەسە دەکات کە پێى دەپوات.

"کاپتا" پویکردە "ئاتوم" و وتى: ئیستا نۆرەى تۆیه، هەركاتیك ویستت برۆیت ئاگادارم بکە بۆئەوهى ئەمانەتیکى تایبەت پێى راسپێرم، بۆئەوهى لەوى بیدەیت

بە "موتى" خزمەتكار "سىنۆھە"، ھەروھە پەيامىكى ژيانبەخشىش بگەيەنيت بە "سىنۆھە"

ئەوھى بەشاراۋەيى مایەۋە جۆرى پىكەۋتنى نىۋان ئەفسەرى بەرپىرسى مۆلەتنامە و "ئاتوم"ى نۆكەرى كاپتا بوو. "ئاتوم" لىھاتۋانە نەيھىلا "كاپتا" بە ھەموو زىرەكەيەۋە سەر لەم پىكەۋتنە دەربەيىنيت، تەنھا ئەوھى بە "كاپتا" وت: ئامادەى پۇشتىن و جىيەجىكرىدىنى فرمانەكەى تۆم.

"كاپتا" بىرىك زىر و پىۋىستىيەكانى تىرى دا بە "ئاتوم" و وتى: لەپىدا پىۋىستىت بەم بىرە زىرە دەيىت، ئەم پىۋىستىيەنەش پىشتىر "سىنۆھە" لىيى داۋا كىرەبوم، لەبەرئەوھى كەسىكەم بەدەست نەھىنا كە لەپىيەۋە ئەم پىۋىستىيەنەى بۇ بىنىرم تائىستا لەلاى خۆم ھەلمگرتوۋە، تۆ ئەمانە بدە بە "سىنۆھە" مندالەكەش بىسپىرە بە "موتى" و پىيى بلى جگە لەناردىنى ئەم مندالە بۇ لاى تۆ ھىچ پىگەچارەيەكى تىرم بەدەستەۋە نەبوۋە.

"ئاتوم" پىرسى: ئايا تەۋاۋى ئەم ھەۋلانە تەنھا لەپىناۋ گەياندىنى ئەم منالە بەدەستى "موتى" خزمەتكارى "سىنۆھە" لەدورخراۋەدا ئەنجام درا؟ ئەگەر تەنھا گىرفتى تۆ ئەم مندالەيە، زۆر بەئاسانى دەمانتۋانى لەپىيى ياساۋە ئەم كارە ئەنجام بدەين.

"كاپتا" وتى: ئەم مندالە تەنھا بىيانۋىيەكە، تۆ دەپۇيت بۇ ئەۋى بۇئەۋەى "سىنۆھە" بەيىنقىتە سەر ئەم باۋەرەى كە لەم دورخراۋەيە ھەلىيىت.

"ئاتوم" لەجىيى خۆى پاۋەشا و وتى: ئەم بابەتەيان لەپىزى فرمانەكانى تۆدا نەبوو، لەۋباۋەرەدا نىم ئەفسەرى لەنگەرگا بەۋە پارىيىت.

"كاپتا" لەۋكاتەدا بەدەنگىكى بەرز پىكەنى و وتى: چارەسەر كىردى گىرفتى ئەم پىشنىارەش بىسپىرە بەم ئەنگوستىلە زىرانە، تا ئىستا چەندجارىك پىم وتويت كە لەم ۋلاتەدا زىر ھەموو گىرفتىك چارەسەر دەكات.

## سينۆه به چ شيۆه يەك رازى بوو به وهى دورخراوه كهى به جى بهيلىت؟

دوو هۆكار بوو به هوى ئه وهى "سينۆه"ى سهرسهخت بهيلىته سهر ئه و باوه رهى دورخراوه كهى به جى بهيلىت، يه كه م: ئه و مندا لهى كه له روبرارى "نيل" گيراوه ته وه كه سهرده مى مندا لى دهه يلىته وه بىرى "سينۆه"، دووهم: ئه وهى "ئاتوم" له بارهى شويى نيشته جييونى سينۆه باسى "كلكى تيمساح"ى بۆ كرد و پى پراگه ياند كه باشتري شويى تيدا نيشته جى ببيت: مه يخانهى "كلكى تيمساح" له "تبس" دا هيمنترين و ئارامترين شويى نيشته جييونه، چونكه ئه م مه يخانه يه نه ك ته نها مه يخانه يه، به لكو له هه مانكاتدا ميوانخانه شه! "سينۆه" به ييستنى ئه م هه وال به سهرسوپمان و له رزه وه "مريت"ى هاوسهرى هينايه وه ياد كه پى وتبوو، شيوازى دروستكردنى مه يى "كلكى تيمساح" وه ك ميراتي ك له باوكيه وه بوى ماوه ته وه!

"سينۆه" له دلى خويدا وتى: تو بلى "مريت" كه س و كار و خوشك و براى هه يت كه ئه وانيش به هه مان شيۆه ي خوى شيوازى دروستكردنى مه يى "كلكى تيمساح" يان له باوكيان وه بۆ ما بىته وه، ئه گهر به رپوبهرى مه يخانهى "كلكى تيمساح" يش بيت ئه و به دلنيا ييه وه خوشكى "مريت" ه.

"سينۆه" پرسى: كى به رپوبهرى مه يخانهى "كلكى تيمساح" ه؟

"ئاتوم" وتى: راستيه كهى ئه وه يه ماوه يه كى زۆر به سهر كردنه وهى مه يخانهى "كلكى تيمساح" دا تيده پهرىت، چونكه خۆم يه كي كم له كپياره سهرسه خته كانى مه يخانه و زۆر سهردانى ئه م جوړه مه يخانه نه ده كه م، ئه م مه يخانه يه له سهره تادا ناوى "سته هوس" بوو، به لام له دواييدا به هه لواسينى تيمساحى كى وشك كه

چاویکی سوری هەیه بەدوو ناو ناویانگی دەرکرد، "کلکی تیمساح" کە شەرابیکی زۆر قورس و مڕۆڤە وەک مردوو لێدەکات و بوو تە هۆی ئەوەی ئەو مەخانە یە هەموو شەویەک پەر بیئت لە کەپیاران کە خاوەنە کە ی بانگەوازی ئەوە دەکات هەرکە سێک بیهوێت بیئت بۆ مەخانە ی "کلکی تیمساح" دەبیئت سەرەتا پێشوەخت شوین بۆخۆی بگرێت.

"سینۆهە" بەسەختی کەوتە گومانەوه و چیتەر دڵنیا بوو لەوەی خاوەنی ئەو مەخانە یە خوشکی "مریت" ه کە بەزانینی شیوازی ئامادەکردنی ئەو شەرابە تایبەتە مەخانە ی "کلکی تیمساح" ی دوبارە زیندوو کردووەتەوه.

ئەوەی بوو بەهۆی ئەوەی مەخانە ی "ستە هوس" -کە لەبنەچەدا بەواتای ئەهریمەن زاده دیت- ناویکی تری لەپال ئەم ناوەدا هەبیئت، دەگەرپێتەوه بۆ ئەو پلانە ی -خاوەنی مەخانە کە ئاگادار چالاکی هەلەاتنی "سینۆهە" بوو- دایرشت و بەهۆی ئەو ئاشنایەتیە ی کە لەگەل "ئاتوم" دا هەیبوو پێی وتبوو: تۆ تەنھا بەیەک رینگا دەتوانیت "سینۆهە" لەدورخراوە کە ی بچوێنیت و وای لی بکەیت ئەوی بەجی بهێڵیت.

"ئاتوم" وتی: ئەگەر بتوانم کاریکی ئاوا ئەنجام بدهم ئەوا خاوەنە کە م نوقمی زێر و زیوم دەکات.

خاوەنی مەخانە ش وتی: بۆیە ئەگەر دەتەوێت ئازادی و زێر و زیو بەدەست بهێنیت، ئەوا هەموو ئەو مەیه ی کە لەگەنجینه کەیدا کۆیکردووەتەوه بەهەر نرخێک بیئت بۆم بکڕیت. "کاپتا" دوا ی داخستنی مەخانە ی "کلکی تیمساح" بڕیکی ناکووتا مەیی "کلکی تیمساح" لەناو گۆزە ی تایبەتدا گواستووەتەوه بۆ کۆشکە کە ی خۆی.

"ئاتوم" پێکەنی و وتی: بەرێکەوت هەر لەم ماوه یەدا خاوەنە کە م پێی وتم، کاتیکی شەوانە سەردانی مەخانە کان دەکەیت ئەگەر خوازیاری "کلکی تیمساح" ن پێیان بلی بڕیکی زۆرمان هەیه. ئێستاش "کاپتا" ی خاوەنە م بە بیستنی ئەم هەوالە زۆر خوشحال دەبیئت و تۆش بەمەبەستی خۆت دەگەیت، کاتیکی خاوەنی مەخانە مەیی "کلکی تیمساح" ی بەدەست هێنا تیمساحیکی وشک کە چاوه کانی سور و بریسکەدار بوو بەسەر مەخانە کە یهوه هەلواسی، دوا ی ئەوه ورده ورده

مه‌خانه‌ی "کلکی تیمساح" به‌هۆی ئەو پیشینه‌ی ھاوشنە‌ی لە‌پرا‌بردودا ھە‌یبوو زۆر بە‌زوویی لە‌نیۆ مه‌یخۆ‌رانددا ناوبانگی دە‌کرد، بە‌لام کە‌سانێکی زۆر کە‌م چاویان بە‌خاوە‌نی مه‌یخا‌نە‌کە‌ دە‌کە‌وت، ئە‌و مه‌یخا‌نە‌یە کچیکی لا‌و بە‌ناوی "ستە ھوس" بە‌ھا‌وکاری چە‌ند پیا‌ویکی کە‌تە و بە‌ھێز بە‌پێ‌وہ دە‌برا. و‌رە کاریە‌کانی مه‌یخا‌نە‌ی "کلکی تیمساح" و ناردنی ئە‌و مندالە تازە لە‌دا‌یک بووہ بۆ دور‌خرا‌وہ‌کە‌ی "سینۆ‌ھە" بە‌تایبەت "موتی" خزمە‌تکاری بە‌تە‌وا‌وی سەر‌سو‌پ‌ماند و وای لێ‌کرد پۆ‌بجیتە بیر و ھزری خۆ‌یە‌وہ، "سینۆ‌ھە و موتی" بە‌لایە‌نی کە‌م لە‌گە‌ڵ ئە‌و ژینگە‌یە‌دا پرا‌ھاتبۆن و جو‌ریک ژیا‌نی ئارا‌م و دور لە‌ دە‌نگە دە‌نگیا‌ن تێ‌دە‌پەراند. ئە‌و ھێزە سەر‌باز‌یە‌ی کە‌ لە‌و دور‌خرا‌وہ‌یە‌دا بە‌نا‌و‌نیشا‌نی پاسە‌وا‌نی خزمە‌تیا‌ن دە‌کرد بە‌پرا‌دە‌یە‌کی زۆر بە‌ "سینۆ‌ھە و موتی" خزمە‌تکارە‌کە‌یە‌وہ پە‌یوہ‌ست بوون ھە‌رە‌ھا ژیا‌نیکی زۆر خۆ‌شیا‌ن ھە‌بوو، بۆ‌یە ئارە‌زو‌ی ئە‌و‌ھیا‌ن دە‌کرد "سینۆ‌ھە" و خزمە‌تکارە‌کە‌ی ھەر لە‌و نا‌وچە‌یە‌دا بمێ‌ننە‌وہ. ئە‌وانە بە‌پرا‌دە‌یە‌ک ھە‌ستیا‌ن بە‌ھێ‌م‌نی و ئارا‌می و خۆ‌شگوزە‌را‌نی کردبوو کە‌ بووہ ھۆی ئە‌و‌ھ‌ی خێزا‌نە‌کا‌نیشا‌ن بگوا‌زنە‌وہ بۆ ئە‌و شو‌ی‌نە‌ی خزمە‌تی تێ‌دا دە‌کە‌ن.

چیتەر ئیستا نۆ‌رە‌ی ئە‌و‌ھ‌یە با‌سی "موتی" بکە‌ین کە‌ بە ئە‌زمۆن و ھۆنەرە‌کانی کاریگەرە‌یە‌کی تە‌وا‌وی خستبووہ سەر بارودۆخی نا‌وہ‌کی کە‌سا‌نی دە‌وروبە‌ری: نا‌نی شیرین و جو‌رە‌کانی تری شیرینە‌کا‌ن، بی لە‌ شی‌وا‌زی لێ‌نا‌نی جو‌رە‌کانی خواردن بە‌رنا‌مە‌ی پۆ‌ژا‌نە‌ی فێ‌رکردنی ژنا‌نی پاسە‌وا‌نە‌کا‌ن بوو کە‌ وە‌ک کە‌نیزە‌ک بی ئە‌ملا‌ولا فەرمان و پێ‌نما‌ییە‌کانی "موتی" ان جی بە‌جی دە‌کرد. خودی "موتی" مە‌شقی لە‌سەر نوسین و خوێندن دە‌کرد. بە‌کورتیە‌کە‌ی ئە‌و کۆ‌مە‌لە خە‌لکە لە‌شی‌وہ‌ی کۆ‌مە‌لگایە‌کی بچو‌کدا ھە‌موو ھیا‌وایە‌کیان "سینۆ‌ھە و موتی" بوو، کە‌ بە‌بیستنی ئە‌و ھە‌والە‌ی ئێ‌مە ناچارین ئە‌و دور خرا‌وہ‌یە بە‌جی بە‌یێ‌ن ھە‌مویا‌ن لە‌نیوان دور‌پا‌نی‌کدا گیرا‌ن خواردبوو. پیا‌وہ‌کانی "ھورم ھب" کە‌ بە‌لایە‌نی کە‌م لە‌و نا‌وچە‌یە‌دا بە‌فەرما‌وشی سپێ‌درا‌بوون، لە‌بەر ئە‌و‌ھ‌ی پێ‌ویستیا‌ن بە‌مو‌چە‌ی بە‌ردە‌وامی دە‌ولە‌ت نە‌بوو، بگرہ خۆیا‌ن چە‌ند نۆ‌کە‌ری‌کیان بۆ کاروباری کشتوکا‌ل کە‌پبوو بۆ‌یە لە‌و پو‌وہ ھیچ نیگەرانیە‌کیان نە‌بوو، لە‌لایە‌کی ترە‌وہ حە‌زیا‌ن نە‌دە‌کرد "سینۆ‌ھە" و

خزمەتكارەكەي "موتى" ئەو دورخراۋىيە بەجى بەيئەن، ھۆكارىكى تىرىش ھەندىكىيانى ئازار دەدا و ئەو ھۆكارەش ئەۋەيە كە پۇژىك دىت پۇشتىنى "سىنۆھە" لەدور خراۋە ئاشكرا دەيىت و دەيىت لەلەيەن دەۋلەتەۋە لىپرسىنەۋەيان لەگەلدا بىكرىت.

بەلام "سىنۆھە" زۆر بەباشى پەيى بەم حالەتە بىردىۋو بۇيە وتى: نامەيىت پۇشتى و ئازادى من بەبەھەي گىرقتارى ھىچ يەك لەئىۋە كۇتايى بىت، بۇيە سەرەپراي ئەۋەي دەتوانم بىرۇم، بەلام كارىكى وام نەكرد، چۈنكە پىگەچارەيەكى باش بەھىزىمدا ھاتۋە كە ھەم ئەم مىندالە تازە لەدايك بوۋە بەئاستىك بگەيەنم كە بەشىۋەيەكى باش پەرۋەردە بىكرىت و ھەلگىرى ھەلومەرجگەلىكى باشتىر بىت و ھەم ئىۋەش بەھۋى ئىمەۋە لىپرسىنەۋەتان لەگەلدا نەكرىت، ھەۋالىكى تىرمان پىيە كە "ھورم ھب" دەيەيىت ئىمە لەكۆل خۇي بىكاتەۋە، لەۋانەيە چەند كەسىك بۇ لەۋابىردىنمان بىنيرىت بۇ ئىرە. ھەر لەبەرئەۋەش باشتىر پىگا ئەۋەيە بىيانخەيتە نىۋان ترس و ئومىدەۋە: پىيان بلىن خۇ ئىمە كۆت و زىجىرمان لەدەست و پىيى دورخراۋەكان نەبەستۋە، ھەر ئەمپۇ بەيانيەكەي دىار نەمان. بۇيە بەھۋى ئەو دانپىيانانەتەۋە بەھىۋاي دۆزىنەۋەمان لەئىۋە دەبورن.

## ناوچهی کپ: فیږگای کهسه دوڼمه نده گان و ده می تیمساح

### مه یخانه ی کهسه پایه به رزه گان....

فیږگای کپ KAP له و سهرده مانه ی من له خزمه تی هاوسه ری فیرعه ونډا بوم له پړی پیکخواوه زانسته دیاره گانی وه "مالی ژیان" دا بوو، به لام خویندکارانی مالی ژیان به نه نقه ست وانه ی پزیشکیان ده خویند، به لام له فیږگای "کهپ" وانه ی جوړاو جوړیشیان ده وته وه. واژه ی "کهپ" واتای شوینیکی داخواو ده گیه نیټ، له و ناوچه یه دا کوڼه لیک فیږگای پسپوړی جیاواز هه بوو که تهنه کوپانی که سایه تیه سیاسی و بلند پایه گانی ده ولت پریان پیده درا له و شوینه دا بخوینن، به تایبته مندالی کهسه خانه دانه گانی فیرعه ون هروها خزم و وابسته گانیان. نه م شوینه یاسا و بپیارگه لی تایبته به خو ی هه بوو، بگره کاری کردبووه سهر ژینگه ی ده وروبه ریشی، کاریگه ریه که شی گه شت بووه پاده یه که که چنه د سالی که له وه وپیش تاکه مه یخانه ی نه و ناوچه یه یان به هو ی نه وه ی دراوسی فیږگای "کهپ" بوو داخست. نه و مه یخانه یه له ناوچه یه کی چر و پر له درخت و له دیدگایه کی دلږ فیندا له سهر ته پو لکه یه که که ده پروانیه پویاری نیل بنیات نرابوو و شه وانی خه ون ناسا و فهرامو شنه کراوی له هزی مه یخوراندا دروست ده کرد. له سهرده می فهرمانډه وایی "نامی" خه سوی "نه خناتون" دا "تبس" دوچاری ناژاوه یه کی زور مه زن بوبو، بو نمونه مه یخانه گان هه له یه که مین هیژشدا که وتنه بهر پلاری هیژشبه ران، مه یخانه ی "کهپ" به هو ی دوری و دور له پلار و په لاماره گان به پاریزراوی مایه وه، سهره پای نه وه ی مه یخانه یه کی ناچالاک و بهوشیوه یه ش بازاپی نه بوو، دوی نه وه ی "هورم هب" به ناو نیشانی فیرعه ون هاته سهرکار له ناکاو نه و مه یخانه یه



دوباره زىندوو بۆيەوۈ و بازارنى گەرم بوو. سەرلەبەيىنى پۇرۇنكىيان دەرگەي مەزنى ئەو مەيخانەيە لەگەل دەنگى جېرەيەكى وشكدا كرايەو، چەندىن كرىكار و ئەندازىار خۇيان كىر بەژوردا. چىتر دواي ئەو دراوسى پەنجەژمىرەكانى ئەو مەيخانەيە بىنەرى چالاكى و ھەولنى بەرچاوى كرىكار و ھەستادىوار و كرىكارەكانى تر بون كە بەشيوەيەكى شكۆمەندانە سەرقالى نۆژەنكرەنەوئى ئەو مەيخانەيە بون، تا ئەوئى چاويان بەتابلۇيەكى مەزنى كەوت كە وئەئى ئەھرىمەننىكى لەسەر كىشرايوو بەناوى "ستە ھوس" - بەواتا ئەھرىمە زادە - كە بەسەر دەرگەي مەيخانەكەوۈ ھەلۋاسرايوو. ئەم مەيخانەيە ھەم مەيخانە و ھەم مىوانخانە بوو ھەرۈھا بە مەزىتىن و جۈانتىن مەيخانەي تېس ناوبانگى دەرگەبوو، بەلام خۇشەويستى و ناوبانگى خىرا و برق ئاساى مەيخانە سەردەمانىك بىرىسكەي دايەوۈ كە لاشەي تىمساحىكى وشكراويان لەتەنىشت تابلۇئى ئەھرىمەن زادە "ستە ھوس" دا ھەلۋاسى و ئەو بادە نايابەي ناو "كلكى تىمساح" ە مەيخانەي پېكرە لەكېريان، بەلام "ستە" ى كچى خاوەن مەيخانە بەفەرمانى دايكى تەنھا پېشۋانى لەپۇرۇشەكى كەم دەرگە كە پېشۋەخت جىگەيان بۇخۇيان گرتىبوو، "ستە" جوانىەكى بىۋىنەي ھەبوو كە شەوانە لەژىر پوناكى چراي مەيخانەدا ئەوئەئى تر كېريارەكانى شەيداي خۇي دەرگە. شىۋە سەرنچراكىشەكانى مەيخانە كە لەتختەدارىكى تايبەت تاشرايوو لەگەل ئەو دارانەي لەبنىاتقانى ئەو تەلارەدا بەكار ھاتىبوو تېھەلگىش و ھونەرىكى تايبەت بەخۇي لەخۇ گرتىبوو، تەختەدارەكانىان لەپاشماوئى كەشتىە نوقمىبووۈكان كە دواتر ھەلىانۈەشانىدبون ئامادەكردىبوو كە ھەم زۇر توندوتۇلېون ھەم زۇر گران و بەرگەيەكى زىاتر دەرگىت. پوناكىە ئاۋىزانەكان "سورەيا" و پەردەي پەنگاۋپەنگ و كاسەي مەيخانە كە ھەريەكىكىيان لەجۇزايەتى خۇيدا تەنھا ھاوشىۋەي لەكۇشكى فېرەوندا بەدى دەرگا، بگرە ھەندىك بەشى ئەو مەيخانەيە لەكۇشكى فېرەونىشدا بەدى نەدەرگا. شىۋازى ناولىنەنى "مەيخانە" ھەربەوشىۋەي ئامارەي پىدرا، لەناوى "ستە ھوس" ى كچى خاوەنى مەيخانەكەوۈ ھەرگىراو، ئەم كچەش سەرەپاي تەمەنى لاۋىەتى زۇر ھۇشيار و چالاكبوو و دايكىشى تەواي كارەكانى بەو سپاردىبوو،

سەرەپاي ئەرەي لەدورەو چاودىرى كاروبارى ناو مەيخانەكەي دەکرد و لەپراستىشدا بېرىرى كۆتايى ھەركارىك خودى خاوەن مەيخانە دەيدا، بەتايبەت دەربارەي ئەرەي ميانانەي كە دەيانويست لەميوانخانەي "ستەھوس" دا بىمىننەو و ردىبىنەي زۆريان لەسەر دەکردن، تەنھا ئەرەي كەسانەي بەناونىشان دەھاتن بۆ ئەرەي دەيانتوانى شەرەي تىدا بەسەر بەرن. ھەرلەبەرئەرەي شى نىردراوەكانى "كاپتا" كە سواری كەژاوەيەك بوبون و لەبەردەم "ستەھوس" دا دابەزىن ناوئەمىد لەوێ نەيانتوانى جىگايەكەي تايبەت بۆ "كاپتا" بگرن پىگاي كۆشكىان گرتەو بەر و گەرانەو.

"كاپتا" پىرسى: پىيان نەوتن بۆچى شوينىكىيان بۆ ميانەكانم بەئىو نەدا؟  
نۆكەرەكان وتيان: پىيان وتىن دەبىت خودى سەرگەرەكەتان بىت و شوينىك بۆخۆي بگىرت، بۆيە پىويست بەبونى ئىو ناكات. "كاپتا" لەدوايىدا شىوازي مامەلەكەردنى خۆي و خاوەن مەيخانەكە و چۆنايەتى ھەولدان بۆ بەدەست ھىنانى شوينىكى باش و ئارام بەم شىوئەيە بۆي باسكردم:

كاتىك نۆكەرەكان بە "كاپتا" دەلەين پىيان پراگەياندىن دەبىت خودى خاوەنەكەتان بىت، سەرەتا ويستى پشتگوئي بخت، بەلام كاتىك ئەرەي ھاتەو ياد يەكەك لەو ھۆكارانەي كە بوو ھۆي ئەرەي "سىنۆھ" دورخراوەكەي بەجى بھىلت ناوي ھەمان ئەم "كلكى تىمساح" بوو، ھەر لەبەرئەرەي ھەرمان دەدات بەكەژاوەيەك بىبەن بۆ مەيخانەي "كلكى تىمساح" ھەر ئەوكاتەي خۆي دەكات بەمەيخانەدا "كاپتا" وەك ئەرەي كەسانەي ھەرە بروسكە لىيداون لەجىي خويدا وشك پادەووستىت، بۆ ساتىك سەرى بۆ دواو وەرەگەرپىنىت و تەماشايەكەي چواردەورى خۆي دەكات بۆئەرەي بزانىت ئايا لەناوچەي "كەپ" ئەرەي شوينە دورەدايە يان لە لەنگەرگا و مەيخانەكەي خويدايەتى، ھەمان بۆن، ھەمان پوناكى، ھەمان تەختەدار و ھەمان مەيى "كلكى تىمساح"! تەنھا جىاوازي مەزنى نىوان پابردوو و ئىستاي "كاپتا" دا ئەرەي بوو كە نەيدەتوانى ئەرەي جۆرە مەيە بخواتەو! "كاپتا" پوئەروى ژنىك بويەو كە ناوي چەند "نەر" يكى لەخۆي نابوو! سەرەتا وای دەزانى خزمەتكارى مەيخانەكە دەلەيت: دەتەوئەت چاوت بەچەند كەس بگەوئەت.

"كاپتا"ش لەوە لāmدا وتی: من کارم بەتەنھا کەسیکە و ئەویش خاوەنی ئەم مەيخانەيە.

بەستی کەسیک وتی: فەرموو گەرەم جەنابی "كاپتا"!! من هەمان ئەو چەند "نفر"م.

كاپتا بەهۆی ئەوێ خاوەنی مەيخانەكە دەیناسی سەری سوپما، بەلام "چەند نفر" ئەوی لەو گومانە پزگار کرد و وتی: سەرت سوپ نەمیئێ گەرەم! لەشاری "تبس" دا کەسیک بەدی ناکریت "كاپتا" کە خاوەنی کۆشکێکە کە سەری دەدات لە کەشکەلانی فەلەك نەناسیت. بۆچی بەنۆکەرەکانت نەوت کە تۆ پێویستت بەشوینیکە؟

"كاپتا"ش وتی: من پێویستم بەشوین نیه، تۆ خۆت دەزانی خاوەنی کۆشکێکی مەزەنم، چەند میوانێکم هەیه کە دەیانەوێت بۆماوەیهك، لەوانەشە بۆماوەیهکی درێژخایەن، لەم میوانخانەيەدا نیشتهجێ بێن.

"چەند نفر" یەكسەر وتی: بەخێر بێن هیچ پێگريهكم لەهاتنیان نیه.

"كاپتا" کونجکاوانە پرسسی: بۆچی چواردەوری ئەم مەيخانەيە ئەوەندە پاسەوانی چەكدار و کاربەدەستی دەولەتی لێیه، بونی ئەم جۆرە کەسانە زیان بەجوانی ئەم مەيخانەيە دەگەيەنیت.

"چەند نفر" وتی: نەخێر بەلکو بەهۆی بونی هەمان ئەم کەسانەو هیه کە کپیارەکانم بێ هیچ ختوکه و ئاسودەخەيال هەرچی خۆيان حەزی لێ بکەن لەم شوینە دور خراوەدا ئەنجامی دەدەن، ئەم جۆرە کەسانە ئاسایشی ئەم ناوچەيە داين دەکەن، مەگەر خۆت تێبینی ئەو ناکەیت کە "کەپ" شوینێکی دورخراوەيە؟

"كاپتا" یەكسەر لایەنگری ئەو قسەيەي کرد و وتی: تۆ راست دەکەیت منیش سەردەمانێک لە لەنگەرگایە کدا مەيخانەيەکم هەبوو کە بادە و خواردنەوێ خۆرام دەدا بەپاسەوانی مەيخانەكەم، تەنھا بۆئەوێ پارێزگاری لەمەيخانەكەم بکەن.

## "چەند نفر" دەردە گەوت!!

"کاپتا" خوشحال بوو بەوەی سەرکەوتنی لەپزگارکردنی خاوەنە کۆنەکیدە بەدەست هێناوە و بەبیینی لەشوینیکی نامۆ و دورخاوەدا ئەوی هێناوە گریان.

"موتی"وتی: "کاپتا" مەگري نەینیهك لەپشت ئەم کارەوێه.

"ئاتوم"وتی: ئەگەر گەرەم پێگام پێدات من ئەم نەینیه ئاشکرا دەکەم، چونکە لەم مەخانیەدا ئەوەم بەرگویی کەوتوووە کە هەرکەسێک بەدوای ئاشکراکردنی نەینیی "ستە"دا بگەریت توشی بەلایەك دەبیت.

"موتی"وتی: لەوانەیه بەبەرئەوێ "ستە" واتای ئەهریمەن دەگەیهنیت، ناوی کۆپەکەیی هورمەب "ست"ە - ئەهریمەن زاده-یە.

"ئاتوم"وتی: بەرپێکەوت ناوی "ستە"ش هەمان ستە هوسی "ئەهریمە زاده"یە "شەوی پێشووی بیستم کە کەسێک ئەوی بە "هوس" بانگکرد!! دوای ئەوێ بەگالتەوێ و تی: لەوانەیه دایکی "ستە هوس"یش لەگەڵ پیاوگەلیکی زۆردا خەوتبیت و دایکیشی لەباوکی منداڵەکەیی زۆر بێزار بویت، هەرلەبەرئەوێش ناوی "ستەهوس"ی لێنایت!

بێدەنگیەکی قوڵ دوای ئەو قسە گالتەنامێزە بالی بەسەردا کێشان.

"ئاتون"وتی: خۆم ئەو نەینیه بەبێرێک زێر ئاشکرا دەکەم، مەگەر "کاپتا" نەبوت لە "تبس"دا هەموو گەرفتیکی بەزێر چارەسەر دەکرت.

"کاپتا"وتی: لە "مەفیس"دا زیو بەئەندازەیی زێر دەستەلاتی هەیه، بەلام لەبەرئەوێ ئەم بابەتە پڕ بەهایە، هیچ زیانیکی نابینی گەر لەپێناویدا زێر بەفێرۆ بدەیت.

"ئاتوم" له شه ویکی تردا به داواکردنی گۆزه یه کی بچوک "کلکی تیمساح" - که له چهند پیا له یه ک زیاتر ناگریت - له نزیك پیشخوانی مه یخانه که وه دانیشیت و زیریکی گه وه ی خسته ناومشتی "سته" وه. "سته" ش سهرسوپرماو له وه به خشنده ییه به دهم را کردنه وه خو ی کرد به ژوریکی له وه مه یخانه یه دا، به لام به پوخساریکی گومانای و دلگران وه هاته وه پشت پیشخوانه که ی بیئه وه ی ته ماشای پوخساری "ئاتوم" بکات. "ئاتوم" یش سهرسوپرماو له گۆرانی حاله تی دهرونی "سته" ویستی هوکاره که ی لی پیرسیت. "سته" ش دوا ی ماوه یه ک له "ئاتوم" نزیك بویه وه به گهرمیه که وه که لیی چاوه ری نه ده کرا پرسى: تو له "تبس" وه دییت؟

"ئاتوم" وتی: به لی، بوچی؟

دوا ی نه وه لیی پرسى: توش له گهل له و ژنه دا هاتویت که مندالکی بچوکی له باوه شدایه؟

"ئاتوم" وتی: من نوکهری نوکهری خاوه نی له و ژنم!

"سته" له وکاته دا به دهم بزه یه که وه وتی: له باتی نه یینه ک بویه چهند نه یینه ک.

"ئاتوم" وتی: ده توانم پیرسم نه م مه یخانه یه هی کییه؟

"سته" وتی: نه م مه یخانه و میوانخانه یه هی "چهند نفر" - به اتا هی نفر نفر نفر -

ه!

"ئاتوم" سهریکی راوه شان و وتی: ئاوا، وام لیکنده دایه وه که ... دوا ی نه وه ی به رتیلیکی تری دا به "سته" گه رایه وه بۆلای هاوړیکانی و وتی: نه م مه یخانه و میوانخانه یه هی "چهند نفر" ه.

"سینوهه" پرسى: له کوپوه زانیت؟

"ئاتوم" وتی: له و کچه ی که به ریوه به ری نه م مه یخانه یه پیی وتم.

"کاپتا" وتی: من قسم له گهلدا کرد به لام له وکاته دا پوخساری داپوشیبوو،

به راستی سهرم له وکاره ی زور سوپرماوو.

لەوشەو پەرپوداوەدا "ستە" بەوەرگرتنی چەند ئەنگوستیلەیهکی زیڕ کە  
لە "تبس" دا خەرجی مانگانەیی چەند خێزانیکە، داوای لە "ئاتوم" کرد سبەیی شەو  
لەمیوانخانەدا میوانی ئەو بیت.

کاتێک "ئاتوم" گۆی لەم میوانداریه بوو پاوەشا و وتی: ئایا من و تۆ.....

"ستە" پیکەنی و وتی: هاوڕێکانت و من و "چەند نفر"ی خاوەنی مەیاخانە!  
شەوی دوایی "کاپتا" و موتی و سینۆه "بەرینمایی" "ئاتوم" لەباشترین و  
پازاوەترین ژوری مەیاخانەدا دانیشتن. پازاوەی تەلار بەلای "سینۆه" وە زۆر سەیر  
دەهاتە بەرچاو، سەرستونەکانی "ئامون" ی و لەهەمووی گەرنەتر بەسەر  
تەلارەکەشەو پەیکەری پەشی "خودای بەدی هینەری ئارەزووەکان" کە سەری  
لەشیوەی پشیلە هەلکۆلراو.

لەوکاتەدا "موتی" بە "کاپتا" ی وت: تۆ ئەمڕۆ دەبیت خوشحال بیت کە توانیوتە  
خاوەنی پیشوت پزگار بکەیت و منداڵێکی تازە لەدایک بوشت وەک ئەو لەئار  
گرتووەتەو و تیکەلی ژیانی ئیمەت کردووە.

لەوکاتەدا "سینۆه" هیچ قسەیهکی نەدەکرد و بێدەنگ پوچوبووە هزری خۆیهو.  
"موتی" زەردایکیشم پرسى: مەگەر خاوەنی مەزەم خوشحال نیه، هیچ نەبیت لەپیناو  
نایندەیی ئەم منداڵە خوشحال بە.

"سینۆه" وتی: لەراستیدا دلگەرانى نایندەیی ئەم منداڵەم، من کە لەلای کەسانی  
وەک فیرەون زاده، پزیشکی تایبەتی فیرەون، هەروەها کەسیکی دۆلەمەند ولەگەل  
چەند هاوڕێیهکی وەک "کاپتا" و موتی و مریت "دا بوم، بەلام ئیستا تەماشاکە  
توشی چ پوژیکى پەش بووم، لەبەرئەوێ خوشم وەک ئەم منداڵە نۆزادیکى سەر  
پى بوم، هەروەها کوڕ بوم، بەلام ئیستا قوڕ بەسەری ئەم کچە بێدەرەتانە.

"کاپتا" وتی: من تادواين ئەنگوستیلەیی زیڕ و مسم خەرجی  
خۆشەختی "موتیه" دەکەم.

"سینۆه" لەناکاو سەری هەلپری و وتی: من نیکەرانى ئەم گواستەو و  
هەلەاتەنەم، چونکە لەوانەیه پاسەوانەکانی کەنار دەریای پوژەلات بەبۆنەیی ئیمە  
توشی سزا بین.

"كاپتا" وتى: گەورەى بەرپزىم لەبارەى نىگەرانى پاسەرمانەكانىيەو خەيالى ئاسودە بىت، چونكە دواى ئەوەى ئىوہ ئەويتا بەجىيەشت، بۆئەوەى نەوہكو "ھورم ھب" ئازاريان بدات بۆئەوەى راستىيەكانيان بۆ بگريئەوہ، من شويئىكى پەر دەرمانەم لەسوريادا بۆ ديارى كردون و بەناونيشانى كارگوزار و خزمەتكار ناردونم بۆ ئەو، چونكە دەمزانى لەوانەيە خاوەنە بەرپزەكەم نىگەرانيان بىت.

"سينۆھە" وتى: ئىستە كەمىك خەيالم ئاسودەم، ئىستە با بېرۆين لەو مەيخانە بخۆينەوہ كە دەلەين مەيى "كلكى تيمساح" دەدەن بەكپيارەكانيان، سەرەپراى ئەوەى پەر بوم بەلام بەباشى دەتوانم تامى "كلكى تيمساح" جيايەكەمەوہ و دەستنيشاني بكەم، ھەرودھا دەمەويت بزانم چ كەسيك ئەم مەيەى ھيئاوہ بۆ ئيرە و زۆريش حەز دەكەم خاوەنى ئەم مەيخانەيە كە دەلەين ژنە بيبينم.

"موتى" وتى: دەتوانم بېرسم پيداگرى خاوەنى بەرپزىم بۆ چاوپيەكتەوتن لەگەل خاوەنى مەيخانەدا كە ناوى "ستە" يە چيە؟

"سينۆھە" دەلەيت: يەكيسان لەبەرئەوہى بېرسم بۆچى ناوى "ستە" يان لەم مەيخانەيە ناوہ، دووہميان ئەم مەيى "كلكى تيمساح" ەى لەكوى ئاشكرا كردوہ.

"كاپتا" كە بىنى "سينۆھە" سورە لەسەر كارەكەى خۆى، وتى: ئەگەر نۆكەر لەيەك كاتدا وەلامى ھەردوكيان بداتەوہ، سەرەپراى ئەو وەلامەش ھەر سور دەبيت لەسەر ئەوہى چاوپيەكتەوتن لەگەل خاوەنى مەيخانەدا بكەيت؟

"سينۆھە" وتى: تەنھا كاتيك كە بزانم خوشكى "مريت" نيە، چونكە تەنھا خوشكى "مريت" دەتوانيت مەيى "كلكى تيمساح" ئامادە بكات.

"كاپتا" وتى: كاتيك نۆكەر وەلامى ئەو دوو پرسیارەى دايەوہ، خۆى لەخۆيدا ئەم نەينىيە ئاشكرا دەبيت.

"سينۆھە" ش كە ئەم بابەتە بەلايەوہ سەرنج راكيش بوو، وتى: ھىچ كاتيك وەك ئىستە بەوشيوہيە نەينى پاريز نەبويت دە زوو پيم بلى، بۆئەوہى بزانم بەچ شيوہيەك ئەو ھەموو بابەتە ئالۆزانەم بۆ چارەسەر دەكەى.

"كاپتا" وتى: لەبارەى مەيى "كلكى تيمساح" ەو دەبيت خەيالى خاوەنى بەرپزىم ئاسودە بكەم كاتيك دروستكەرەكەى ئاگرى گرت و بوبە خۆلەميش، شيوانى

دروستکردنى ئەم جورە مەيەشى لەگەل خۆيدا برە گوڤرەو. ئەم مەيى "كلكى تيمساح"ە من لەناو خەزىنەكەمدا ھەلمگرتبوو و بۆ پەلکىشکردنى تۆ بۆ ئىرە پىشكەشى خاوەنى مەيخانەكەم کرد بۆئەوئى ناوى "كلكى تيمساح" بەسەر مەيخانەكەو ھەلواسن بۆئەوئى والەتۆ بکات جارىكى تر سەرنجت بەلاى "ئامون" دا پەلکىش بکرىتەو!

"سىنۆھە" وتى: بەراستى پىشەكەكى کارىگەر بوو. کەواتە ھىچ دروستکەرىك بونى نىە کە خوشكى "مریت" بىت! بەلام لەبارەى ناوى "ستە"، ئەم ناو ھە بۆچى لەکچى خاوەنى مەيخانە نراو ھە ناوبانگى جوانى لەناوشاردا بلۆ بووئەو ھە دەلێن لەجوانیدا وینەى نىە.

ھەر ھە "سىنۆھە" وتى: ھەر لەبەرئەو ھەش زیاتر خاویارى ئەو ھە بوم چاوم بە "ستە" و مەيخانەكە بکەوئىت، دەبىت نەینىەك لەپشت ئەم ناو ھە شاردرابىتەو... سەرھەپى ئەوئى ناوى "ست" ھەزرى "سىنۆھە" ى سەرقالکردبوو، وتى: ئەم سەرى پشیلەيەم لەشوئىنکدا بىنىو، بەلام لەبەرئەوئى نەيتوانى بىھىنیتەو ھە یاد لە "ستە" ى پرسى: سەرى پشیلەى "خوداى بەدى ھىنەرى ئارەزو ھەکان" م لەشوئىنکدا بىنىو.

"ستە" وتى: نازانم تۆ سەرى ئەم پشیلەيەت لەکوئدا بىنىو، دواى ماو ھەيەكى تر "چەند نفر" بۆتى پوندەکاتەو.

"سىنۆھە" وتى: مەبەستت خاوەنى مەيخانە و مەيخانەكەيە.

"ست" وتى: ئەگەر بۆماو ھەيەك دان بەخۆتاندا بگرن پەى بەھەموو ئەو نەینىانە دەبەن، ئىستاش پىم پىبەدەن بۆ زیاتر کردنى سەرسورمانتان چراکان خامۆش بکەم، ھەراکەتیکىش و تەم چاوتان بکەنەو، چراکانىشتان بۆ دادەگىسىنم، دواى ئەو دەتوانن چاوتان بکەنەو.

ئەو بىدەنگىە کە لەو ماو ھە کورتەدا بەلاى "سىنۆھە" و موتى "کە مندالەكەى بەباو ھەو ھەو ھەرو ھە" کاپتا" کە بەدلەپراوکیو ھە چاوپرێى بىنىنى "چەند نفر" و "ئاتوم" کەواى دەزانى "ستە" ى شوخ و شەنگ ھەزى لیکردو ھە، بەدەنگى ترپەى پىي ژنانە شەقا، دواى ئەو بىستیان کە کەسىك وتى: چراکان داگىرسىننەو ھە



"نەزەر نەزەر" ئىش وتى: داستانى دور و درېژى پىاويىكە كە عاشقى ژنىك دەبىت و ژنىش لەوكاتەدا چەند مەرجىكى بۇ دانى و پىاويش يەكسەر ھەمووى جىبە جىكرد.

"سىنۆھە" وتى: تاوانى ئەم ژنە بوو كە ئەو پىاوەى ھانى ئەو جۆرە كارانە دا.  
 "نەزەر نەزەر" وتى: پىاوانى بەھىز و توانا ژنان ورد و ھان دەكەن، مەگەر ھەر "ھورم ھەب" نەبوو لەيەكەمىن مەرجدا دەرگای مەلەكەمى بەلقە كەردەو و بەدەم جىنودانەو بىنەو ھىچ گىرنگىەكم پىبىدات بەجىى ھىشتم، بگرە ئەنگوستىلەيەك مىسشى پىنەدام، چ بگات بەگۆپى دايك و باوكى. من لەھەموو مامەلەيەكدا مەرجم لەگەلدا دەبەستى، تۆم لەخۆم دور دەخستەو، بەلام بگرە تۆ ئەم نۆكەرەشت پى فروشتەم، ئىستاش لەپروى ياساىيەو دەتوانم ھەر ئىستا بانگەشەى مەكدارى "كاپتا" بكم و بىكەمەو بەنۆكەرى خۆم بۆئەو ھاك و خاوينى مەيخانەكەم لەئەستۆ بگرىت و بەردەوام گسكى بدات! لەئىستادا ئەو بەنۆكەرىكى ھەلھاتو لەقەلەم دەدرىت و منىش بەھای ئەوم بەخاوەنەكەى داو.

"كاپتا" ش كە خاوەنى كۆشكىكى مەزن بوو، بەم قسانە زۆر دلگران بوو و وتى: لە "تبس" دا "ھورم ھەب" ئىش ناتوانىت بى مۆلەت خۆى بگات بەناو كۆشكەكەمدا، چ بگات بەو ھى تۆ بتەوئىت من بگەيت بەھى خۆت.

"نەزەر نەزەر" وتى: لە "تبس" دا بەلى تۆ راست دەكەيت، بەلام ئىستا تۆ لەمال و مەيخانەى من و لەنىو پاسەوانەكانى مندائىت، بىھودە بەپرسىارگەلى بىنەما خۆت لەم پراستىيانە مەدزەرەو، چونكە دەزانم "سىنۆھە" زۆر تامەزىو ئەو ھىە بزانىت لە "مردوخانە" دا چى پويداو و بەچ شىو ھىەك لەئىستادا لىرەم! چونكە ئاگادارى ئەو ھوم كاتىك كچەكەم "ستە" منى بادايكى خۆى بانگكرد، لەوكاتەدا كونجكاوانە تەماشايەكى ئەوى كرد و ھەر لەوساتەدا بىندەنگى بالى بەسەر ئەو ژورەدا كىشا بوو، دواى ئەو "نەزەر نەزەر" بىپەردە ھەموو بەسەرھاتەكانى لەبەردەم كچەكەى خۆى "ستە ھوس" دا باسكرد:

ئەو شەو ھى تۆ منت بە "مردوخانە" سپارد، بەپىى خواستى تۆ، ئەو ھى تۆ پىت پىوتن لەو خراپىريان بەسەر مندا ھىنا و چەندىن مانگ ھەموو پۆژ و شەوئىك

تەۋايى كرىكارەكانى مردوخانە ۋەك كەرەستەى يارىكردن لەگەل خۇياندا دىانېردمە جىگەخەۋەكەيان يان بەسەر بەردىكى مۇميايى يان ھەرشوئىنىك كە خۇيان حەزىيان لىبىت لەگەلدا پاياندا بواردا، بەكورتىيەكەى..... ئەم حالە بەردەوام بوو تا ئەۋكاتەى سىم پېرېو، كاتىكىش سىم پېرېو، ويستم خۇم بىكۆژم، بەلام كاتىك ئەۋەم بەھزدا ھات گەر ئەم كۆرپەيە لەسكىدا بېيارىزم دەتوانم خۇم لەم نەھامەتيە پزگار بىكەم، بۇيە لەھەمان ئەۋ شوئىنەدا بېيارمدا ھەم خۇم لە مردوخانە پزگار بىكەم و ھەم تۆلەى خۇم لەتۆ بىكەمەۋە، لەۋكاتەدا ھەستى تۆلەكردنەۋەم زۆر بەھىزىبو، ئالىرەدا بووكە چىتر فىل و تەلەكەى ژنانە و ھۆكارى سەرنىچراكىشى پياۋانم بەدەستەۋە نەمابوو بۇيە پەنام بۇ زىپ و زىو بىرد. سەرنىچى سەرنىچەشتى مردوخانەكەم بەلای خۇمدا پاكىشا و پىم وت: بەدوۋ مەرج بېرىك كافزاي زەرد، ھەرۋەھا يەككە لەكەنيزەكانى خۇمىت پىدەدەم بۇئەۋەى بەئارەزوى خۇت لەگەلىدا رابوئىرىت، يەكەم ئەۋەى من لەم مردوخانەيە بىيەتە دەرەۋە، دوۋەم بەلگەنامەى مەرىگم كە مۇرى پزىشكى پىۋەيە بدەيتەۋە بەخۇم، بۇئەۋەى سىكالا دژى بەرز بىكەمەۋە. سەرنىچەشتى كرىكارەكانى مردوخانە كە تۆى باش دەناسى و زۆرىش خۇشى لەتۆ نەدەھات، منىش لەھەمان ئەۋكاتەدا چاۋىم بە زىپ و زىو بەست و بەلگەنامەى مەرىگەكەمى دايەۋە بەخۇم، منىش يەكسەر پۇشتم بۇ لای "ھورم ھب" و وتم: ئامادەم ھاۋكارى دارايى بىكەم بەمەرجىك تۆ بۇ شوئىنىك دور بختەۋە كە نەتوانى ھەناسەش بدەيت!

"ھورم ھب" ىش وتى: من قەرزارى "سىنۇھە"م، چونكە ئەۋ پياۋىكى مېھربانە و سودىكى زۆرىشى بەمن گەياندوۋە.

منىش پىم وت: منىش دەتوانم سودت پى بگەيەنم و زىپرت پىدەدەم، ھەرۋەھا بۇئەۋە ھاتوم بۇلات كە سىكالاى خۇمىت لا بىكەم، تۆ دەبىت لەدىدى دەستەى پزىشكان و دادوۋەرانى دادگاۋە "سىنۇھە" لەپزىشكى بىبەش بىكەيت، دواى ئەۋەى بەلگەيەكى مۇركراۋى كەسىكى مردوم خستە بەردەستى وتم: بەناۋى ژنىك سىكالاى لەپزىشكى تايبەت ھەيە!... بەبۇچونى من سوكتىن سزاي بەسەرتۇدا سەپاندوۋە و سزايەكى ئاسانى ۋەك ئەۋ دورخستەۋەيە لەبەرامبەر كارىك لەبەرامبەر مندا

ئەنجامت دا بەسەر تۆدا سەپینراوە. بۆچی؟ چونکە تۆ لە ئاستی پەقەبەرایەتی و لاوازیدا بەزۆری دەستەلاتت تۆلەت لیکردومەتەو، ئەو خالە ی زۆر دوپاتم کردەو و وام لە "هورم هب" کرد بپریاری کۆتایی لەسەر ئەم کیشە بدات، ئەو بوو پاسەوانانی ئەو شەو شەم دۆزیووە کە تۆ بەناوی "هورم هب" و بەفەرمانیکی ساختە هانت دابون ئەو تاوانە لەبەرامبەر مندا ئەنجام بدەن. "هورم هب" یش بەبیستنی ئەم قەسە یە زۆر توپە بوو و وتی: چیت ئەم بابەتە یان بەهیچ شیوەیە ک ناتوانیت چاویۆشی لیکریت، بەلایەنی کەم لەبەرئەو ی سینۆهە هەلومەرجی هاوپیەتی منی قۆستوووەتەو بۆ کاری تایبەتی خۆی، دەبیت بەسزای خۆی بگات.

نابیت ئەو شەو شەو فەرامۆش بکەیت دوا ی دورخستنەو شەو شەو پیاو کەنم چاودیریان دەکردی، تەوای گواستنەو و ئەو کەسانە ی هاوکاریان کردن هەروەها ئەم "ئاتوم"ە ی لەتەنیشتەو دانیشتوو، بۆ "چەند نفر" کاریان کردوو، بەواتا "یە ک نفر" بەواتا "نفر نفر نفر" من "کاپتا" دەبەخشم و ئازادی دەکەم! ئیستا دەبیت بەپەلە دوربارە هەلبیتەو، جاری پیشوو لە "تبس" هەلەت، ئیستا بەپیچەوانەو دەبیت بەرو "تبس" هەلبیت. "سینۆهە" ش دوا ی چەند ساتیکی تر بەکەژاوەکە ی پروانە ی لای پیاو کەنی "هورم هب" ی دەکەم بۆئەو ی بەپیی یاسا مامەلە ی لەگەڵدا بکەن، بەلام "موتی" و ئەم منداڵە تازە لەدایک بوو دەتوانن لەهەمان ئەو ژورە ی کە بەکریتان گرتوو و کرێکە یان راستەخۆ داو بەژین، چونکە دیار نیە چارەنوسی "سینۆهە" ی هەلەتوو چی دەبیت، تۆ لەئیستادا بەویرەو و چاودیری لەو منداڵە بکە، بەچاوی خۆت دەبینی "نفر نفر نفر" بەزۆر هیچ شتێک بەسەر هیچ کەسیکدا ناسەپینیت! ئەگەر ویستت بمینیتەو ئەو هەموو پیویستیه ک بۆئەم منداڵە ش دابین دەکەم، ئەگەر حەزیش ت نەکرد بمینیتەو، ئەو دوا ی ئەو ی "هورم هب" بپریاری دا بەچ شیوەیە ک پەفتار لەگەڵ "سینۆهە" دا بکریت و شوینی دور خستەو ی دەستنیشان کرا دەتوانی پەیوەندی پیو بەکەیت، خۆزگە "سینۆهە" کتیبەکە ی تەواو نەکردایە و ئەم بەسەر هاتەشی بۆ زیاد بکردایە...

## موتیه لهباتی سینۆه

ناوم "موتیه"یه، من نه دایک و نه باوکی راسته قینه م خۆم بینیوه، بهلام لهسهردهمی مندالیمدا زپدایکه کهم که ئەم ناوهی من -ناوی ئەو بووه- و بهداوای زپباوکه کهم ئەو ناوهی لیناوم، من پوداوهکانی سههردهمی مندالی تا دهگات قوناخهکانی سههردهمی لایهتیم زانیاریهکی پڕواییکراوم هیه، دهزانم لهسههردهمی مندالیمدا لهگهڵ زپدایکه کهمدا گواستراومه بۆ مهیخانهیهک، لهو شوینهدا کچی خاوهنی مهیخانهکه گرنگیهکی زۆری پێدهدام، و من و ئەو پهیهوست بونیکی زۆر بههیز لهنیوانماندا دروست بوو، ههروهها منیش بومه هۆی ئەوهی ئەو ببیته هاوسهری جینشینی فیرعهون که له دوااییدا بوو به فیرعهون. "سته" که نهیده توانی بهرگهی دوریم بگریت، ههفتهیهک دواي ئەوهی ژیانی هاوسهری پێک هینا منی لهگهڵ خۆیدا برد بۆ بارهگای فیرعهون و لهپیویستیهکانی بارگا بۆنمونه مامۆستایانی پله یهک وانهیان پێدهوتمهوه، ههروهها "سته" کهزی دهکرد یادگار راسته قینهی ئەو بارهگایه بهیاداشتکراوی بمینیتهوه و منیش بهپیی خواستی ئەو دهستم کرد بهنوسینی بابتهکانی پۆژانه...

کهسایهتیه سهیرهکانی میژوو<sup>3</sup>

---

<sup>3</sup> ناوی "ژان فرانسوالیون" له میژوودا بهجاویدانی بمینیتهوه، چونکه ئەو بههرهگیرانی شیوازی نویسی "هیروگلیفی" پۆشنیبرانی به نوسراوه ههڵکۆلراوهکانی میسری دیرین ئاشناکرد.

پهیهوهندی هاوسهری "ست هوس" و "ستههوس" نههریمه زانه لهگهڵ نههریمه زانه "دا لهوشوینهی که پهوتی پوداوی دور و درێژی ئەم بهسهرهاته که لهگهڵ ئەم پێک هینانی ژیانی هاوسهریه سهیرهده دهگیردریتهوه، بهکورتی دهبیت بزانه که "ست" له تبهدا له "کهپ" دا که نهیهوهندی زانسته دهخویند و شهوانه بهدزیهوه دهڕۆشت بۆ "کهپ" و عاشقی "سته هوس" دهبیت و ژیانی هاوسهری لهگهڵ یهکدا پێک دههینن، لهو قوناخهدا "موتیه" ش کچیکی لاو بوو و "سته هوس" زۆر پێیهوه پهیهوست بوو، بۆیه نهویش لهگهڵیدا دهپوات بۆ بارهگای فیرعهون، "سته هوس" ی شارن "موتیه" دهبیت به هاوهم و هاوپی... "سته هوس" سی مندالی له "ست هوس" بوو کچیک بهناوی "دولانت" دور کوریش بهناوی "شنار و پامسیس"

## "سناڕ و ڕامسیس" کۆرەکانی "ست هوس" لە گۆرەپانی تاقیگادا

گای کێوی "وەرزای" چاوی لە "ڕامسیس" هەلنەدەبێ، گیانەوهریکی ئەندام کەتە و زل و بەهێز و هێرشبەر کە لاقیکی وەک پایەیی هەبوو، گۆیکانیشتی درێژ و پان و بەلایە کدا شوپ بویون، لەلایە کەووە چاوانیکی گەورە و ڕاماو، شاخەکانیشتی هینابوو خوار و لەجیی خۆیدا نەدەجولا، تەنھا تەماشای دەکرد. نەژادی "وەرزای کێوی" لەلای تەواوی پاوچیەکان ئاشکراو و تۆقینەر بوو. "گای کێوی" ترسناک و شەپەنگیز و زۆر هەستیاری لەگەڵ لەشیکی بزۆینەر کە لەپلار و تەکانیکی شیتانەدا خۆی بوو هێرشکردن ئامادە دەکرد، کلکی زۆر لەسەر خۆ ئەمبەرەوبەری پێدەکرد. لەمەودایەکی زۆر کورتدا لەنیوان باوک و کوپی نیگەرانییدا، نیگەرانی لەچاوەڕوانی بەرگری تاقیکردنەویدا چاویان لە گای کێویە کە هەلنەدەبێ: فیرعەون لەسەردەمی "ست هوس" و کۆرەکە "ڕامسیس" بۆماوەیە کە لەهەلومەرجی بەرگریکاریدا ساترئمیریان دەکرد. "ست هوس" کە لەسەر بنەمای چەند بەلگەییەکی نەخواراو و شومدا ناوی "ست هوس" یان لێنابوو، بەلام ئەو ناوی "وەرزای داگیرکەر" لەخۆی نابوو، فیرعەون کۆرەکە "لەگۆرەپانیکی ڕاستەقینەدا لەبەرانیەر پکابەریکی بەهێز و پێداگریدا ڕاگرتبوو. "ڕامسیس" کە گایە کە لەبەرانیەریدا ڕاوەستابوو و باوکیشتی لەپشتیەو بوو، بەبارودۆخیکی دەرونی و جەستەیی سەختدا تێدەپەڕی. کۆرە نەیدەتوانی لەجیگای خۆی تەکان بخوات، چونکە "گای کێویە کە سەد مەتر لێیەو دور بوو، لەناکاو بەپەلە هێرشێی بۆ برد. "ست هوس" – وەرزای داگیرکەری – میسر کە هەمان ڕوکار و بونایەتی ئامادەیی بەس بوو بۆئەوێ دژمنەکەیی بەینیتە لەرزین، لەپشتی "ڕامسیس" ەو ڕاوەستا و تەماشای

دەکرد. دەیزانی جولەیهکی ھەلە ئەکریت بگۆردریت بەکارەساتیکی چاوەپوان نەکراو. "ست ھوس" گۆرا بوو بە ئەندامیکی باریک، پوخساریکی جدی، نیوچەوانیکی درێژ و کەسایەتیکەى شکۆمەند، بەشیوەیەک کە کەسانی چوارەوری زیاد لەگا کێویەکە لێی دەترسان. لەو ساتەدا ئەم پرسیارە ھات بەھزری "پامسیس" دا کە ئایا "ست ھوس" زیاتر دلی مروڤ دەھینیتە لەرزین یان ئەم گا کێویە؟ چونکە "ست ھوس" یش وەک ئەو گا کێویە ھەمان ئەم دلەپراوکییەى لەدلی مروڤدا دروست دەکرد. "پامسیس" ی لاو بەدودلیەکەوہ بیری لیکردەوہ کە ناییت بترسیت، لەوکاتەدا ئەوہی ھاتەوہ یاد کە "ساری" راھینەرەکەى پیتی وتبوو گای کێوی گیانەوہریکی ئاسانە، ئاگرى ئەو جیھانەکەى تر لەجەستەیدا لەحالی خرۆشاندايە و ھارپیتی خودایانە! زیان بە فیرەوون و فیرەوون زادەکان ناگەيەنیت! بەلام ئەمانە تەنھا گوئەگەلیک بون کە راھینەرەکان بۆ بەرزکردنەوہى وەرەى نەوجەوانان بەگوییاندە دیانچرپاند. گای کێوی لەپێرەوہى خۆیدا فیرەوون و کەسوکار و خوداکانى نەدەناسی، "پامسیس" لەپروى ئەزموونە پەیی بەم پاستیە برد و زۆر ئاگای لەخۆی بوو و چاوەروانى ھیرشی خیرا و لەناکاوی گا کێویەکەى دەکرد بۆئەوہى ھەلى بیناگایى نەقوزیتەوہ. "پامسیس" دەربرینیکی بەگویندا چرپاند: ئەوہ چ گایەکی کێو و "وہرزای" مەزنە! و دەنگیکیش پرسى: ئەى تۆ چۆنیت؟ "پامسیس" مات و خافلگیر و بیدەنگ مایەوہ، لەوکاتەدا گا کێویەکە بەدەستی چەپی دەستی کرد بە سمکۆلان و زەوہى بەردەمى کێلا و تەپ و تۆزى بەئاسماندا بلاوکردەوہ شکۆمەندى و دەنگى خرۆشانى گای کێوی بالندە ماسیخۆرەکانى چوارەوری ترساند و بەخیرایى دەستیان کرد بەفرین و سەکۆی نمایشیان چۆلکرد. دەنگى "ست ھوس" دوبارە پرسیاریکی تری کرد: تۆ ترسنۆکترى یان کوپى فیرەوون؟ دوای ئەوہى "ست ھوس" لەھزری خۆیدا لەو پرسیارە پام، نیگاکانى وەک نیگای مار کوپى لاوی ئەفسوناوى کرد.

"پامسیس" وتی: دەمەوێت لەگەلیدا بجەنگیم.

"ست" وتی: لەم جوړە گۆرەپانانەدا پیاوی ئازا و بەتوانا لە ترسنۆک و لاوازەکان جیادەکرێنەوہ، بەلام فیرەوونەکان پەھەندى ئەم ھیزانەن، ئەگەر توانا و دەستەلات

پوبەپۇي يەكتىر بېنەۋە، لەم جۆرە حالەتەندە نايىت پېشېنى بابەتى چاۋەپواننەكراۋ بىكەيت، نايىت بىر لەدەستەلاتت بىكەيتەۋە، سەرەتا دەيىت پال بەم ھېرشە زووتىپەرەۋە بىيىت. لەسەردەمى فەرمانەرەۋايىدا ئالەم جۆرە ھېرشە لەناكاۋانە زۆن، ھىچ تاقىكرەنەۋەيەك نايىت تۆ بىر سىيىت، ئىستىا دورىگات لەبەردەستادايە، يان دەيىت لەگەل ئەم گا كىۋىيەدا بىجەنگىيىت يان پاشەكشە بىكەيت، دەستەلاتى ھەلېژارەندە لەدەستى خۆتدايە.

پامسىس ھەۋلى دا بەسەر خۇيدا زال بىت. لەۋكاتەدا ھەمۇر تۋانايەكى بەپېكانى بەخشى و خۇي ئامادەي پۇشتەن كىرد و ھەنگاۋىكى بەرەۋ پېشەۋە نا و وتى: دەپۇم بەلام تۆ پەۋانەي مەرگ دەكەيت، چۈنكە دەزانى ھېرشى ئەم گا كىۋىيە، گاۋازە بەھىزەكانيان پەۋانەي مەرگ و نابوتى كىردۋە، چ بگات بەمەن كە لەباتى مەشق تەنھا فېرى جۆرىك دەرىپىنيان كىردوم كە گاى كىۋى دۇستى فېرەمەن و خۇداكانە.

"ست ھوس" وتى: پۇژىكيان "ھورم ھب" ى باۋكم پىيى وىم، كۈپەكەم ۋەك گاى كىۋى بەھىز و شاخىكى تىژ و دلىكى ئازاي ھەيە، چاۋنەترس بە تا ئەۋكاتەي چۆك بەھەمۇر دىژمەكانت دادەنەۋىنىت، ئىستاش مەن ئەۋەت بۇ دۇيات دەكەمەۋە: تۆ "پامسىس" كۈپى "ست ھوس" كۈپى "ۋەرزاي داگىركەر" خۆت ۋەك "ۋەرزاي" يەك لەدايك بويت، دەزانى ئايندەي مىسر لەدەستى تۆدايە، بۇيە دەيىت ۋەك خۇر لەپىناۋ خەلكىدا ھەلېيىت و پوناكيان پىيى بەخشىت بۇئەۋەي لەتىشكى پوناكيەكانت بەھەرەمەند بن. تۆ تا دۇيىنى ئەستىرەيەك بويت لەپىشت ھەرەكانەۋە شاردرابويىتەۋە، بەلام ئەمپۇلەم ئاسمان و بارەگاى تاقىكرەنەۋەيەدا يان دەردەۋشىيىتەۋە يان خامۇش دەيىت.... بەلام لەۋكاتەدا دەنگى بۇپەي گاى كىۋى ئاگادارىيەك بوو كە ئاراستەي "ست ھوس و پامسىس" كرا، ۋەك بلىيى "گا" لەتىكەل بونى فېرەمەن و فېرەمەن زادە تۈپە و دىلگران بويت، بۇيە بەخىرايى دەستى كىرد

<sup>4</sup> پامسىس لەبەر ئالەبارى ناۋەكەي و ھۇكار ناۋاننى ناۋ خۇي گۇپى بە "ۋەرزاي داگىركەر"، "ۋەرزاي" جۆرىك گايە كە زىياتر بۇ زۇرانبازى گا پەرمۇرەدە و ئامادە دىكرىت، كاتىك دەلىت تۆ ۋەك "ۋەرزاي" يەك لەدايك بويت مەبەستى ئەۋەيە تۇش ۋەك ئەۋ گايە بەھىز و دېرەندە و چاۋنەترسى... ۋەركىز

به پراوه شاندى كلكى و بانگه وازى جهنگى دهست پيكر د. "رامسيس" يش بريارى دا به پيى گوتته كانى باوكى "ست هوس" يان بدره وشيته وه يان خاموش بيت. هلبهت "سارى" پراهنه رى "رامسيس" به شيويه كى سهرزاه كى يان هه نديجار خوى پولى گاي كيوى ده بينى و هونه رى زورانبازي گاي فيرى "رامسيس" كرديو، به لام نه واره له هه رته لايه تيدا به هيچ شيويه كه روبه روى ديمه نيكي ناوا جدى له به رامبهر گايه كى كيوى تورده دا نه بووه ته وه.

"سته هوس" گوري سيكي دا به "رامسيس" و تى: ناگات له خوت بيت هه موو هيز و تواناي نه و گا كيويه له سهر و شاخه كانيدا چرده بيتته وه، ده توانى نه هيزه به گرتنى شاخه كانى پوچه لى بكه يته وه. ده بيت هه ولى بدهيت دهستت بگاته شاخه كانى.

"رامسيس" سهره راي نه وهى ته مه نيكي كه مى هه بوو به لام به هه لدانى گوريى نامو نه بوو هه روه ها بالايه كى كه ميك كورت به لام جهسته يه كى وهرزشه وان و ماسولكه دارى به هوى چهند وهرزش و مه شقيكي زور قورسه وه لايكي شايسته ي و خيراي ليده رچوبوو، به تاييهت له كاتى ليخوپرينى كه مى "به له م" له ده رياچه ي كوشكدا، پوزى ده يان جار مه شقى له سهر چونايه تى جوړى به كارهيئانى گوريى كرديو.

"ست هوس" به گوئى "رامسيس" دا چرپاند و وتى: هه نه وكاته ي گوري سه كه به دهسته وه بسورپت، دهنگى نه و گوري سه گاي كيوى ده بزوينيت، چيتر چاوهرپى هيچ شتيكي تر ناكات، بويه ده بيت ناگات له هيرشكردى بيت. تو ده بيت ته نها و ته نها يه كجار نه و چهند ساته ماوهت هيه خوت به شاخه كانيه وه هه ولواسى و هه مان نه و هيزه ي كه پيم وتى له سهريدا كو بووه ته وه گيروده بكه يت، نه گهر يه كه مين هه لت له دهست بدهيت، چيتر دواى نه وهى هيچ هه ليكي تريت بو ناره خسيئت، نه وكات نوره ي گا كيويه كه يه بوئه وهى به و شاخه تيژ و هيزه ويرانكه ريه وه به يه ك قوچ له ناوت ببات. "رامسيس" زور به وردى گوئى له رينماييه كانى باوكى "ست هوس" ده گرت، سهره راي نه وهى گا كيويه كه ي له باره گاي هيرش بردندا بينى. له وكاته دا "رامسيس" توند گوري سه كه ي له دهستيدا گوشى بوئه وهى نه گهر گا



کیویہکە ی دیلی دەستی کرد گوریسەکە لەناو دەستیدا توند بگریت و لەدەستی  
 دەر نەپەریت و بەهەموو هیز و توانایەکی روبەرۆی گای غولپەیکەر بییتەو.  
 "پامسیس" دەیزانی لەکاتی گرتنی ئەو گا کیویەدا توانای گیرۆدەکردن و  
 روبەرۆبونەوێ ئەو گایە ی نیه بەلام هیچ پینگەچارەیهکی تری لەبەردەستدا نەبوو،  
 بەگوتهی "ست هوس" یان دەبیست بەدەرەوشیتهو یان خامۆش بیست، "پامسیس" یش  
 لیتی ورد بویهو دوا ی ئەو هیزشی بۆرد. "پامسیس" هیچ کاتیگ بەچاوی خۆی  
 ئەوێ نەبینیبوو کە گای کیوی چ خیراییەکی هەیه، لەچاوی تروکانیکدا گاکە ی  
 لەدوری یەك دوو هەنگاوێکدا لەبەرامبەر خۆیدا بینی، "پامسیس" بەسەختی واقعی  
 لەم خیرایی و خافلگیریه وەرما و بەخیرایی ئەو گوریسە ی کە بەدەستیهو  
 دەیسوێراندەو یەکسەر بۆی هەلدا، گوریسەکە لەپشتی گا کیویەکەو هاتە خوار،  
 لەکوتهی ئەم جولانەشیدا پینی خلیسکا و کەوت. هەمان ئەم کەوتنە ی بویهو ی  
 ئەوێ شاخی ئەو گایە لەباتی ئەوێ بچەقیته جەستەیهو تەنها بەروشان ی بەشیگ  
 لە سینە ی کوتهی بیست، بەلام "پامسیس" بەچاوی کراره یی تەماشای گاکە ی دەکرد.  
 ئەو گا کیویەش بۆ دوا یین هیزشی و قوچی بەجولەیهکی سەربازانە کەمیگ گەرایە  
 دواو بۆ ئەوێ بتوانیست خیراییەکی زیاتر بەپیکانی ببەخشیت، لەم  
 ماوێەدا "پامسیس" بەخیراییەکی چاوەرواننەکراو هەستایە سەرپی و تەماشای  
 نیوچەوانی گا کیویەکە ی دەکرد، بەتیزبینی چاوەکانی ئاگاداری ئەو بوو کە  
 گوریسەکە لەشاخەکانی پیچراو و گیر ی کردوو و گاکەش هەموو هەست و  
 ئاگاییەکی خۆی تەرخانی لیکردنەوێ ئەو گوریسە لەشاخی کردبوو، بۆیه سەری  
 بەخیرا بەلای راست و چەپدا دەسوێراند. بۆ ماوێەک گۆرەپانی زۆرانبازی و  
 پکابەرەکە ی لەبەرچاو نەگرت، هەمان ئەم چەند ساتەش بۆ "پامسیس" بەس بوو  
 کە بەخیراییەکی چاوەرواننەکراو خۆی بگەیهنیتە لای سەریکی ئەو گوریسە ی  
 لەسەر زەوی کەوتبوو بۆ ئەوێ بەتوندی رایکیشت. "ست هوس" لەم کاتەدا بۆ  
 شلەژاندنی گا کیویەکە پوشتە ناو گۆرەپانی زۆرانبازیەکەو و بەشیوێەک پراوێستا  
 کە گا کیویەکە پوو لەو بکات. "ست هوس" لەوکاتەدا هاواری کرد: کلکی گاکە  
 بگرە! پەرورەکاری گاگان بەشیوێەک کلکی گاگان یان دەتاشی کە تەنها لەکوتهی

كلكياندا كه ميک توکيان دههيا لايه وه بؤنه وهی له کاتي گرتنيڊا له دهست نه خلیسکیت و بتوانیت نهو گیانه وه ره گیرۆده بکات، "پامسیس" یش زۆر باش ناگادار نهو حالته بوو و کلکی گاکه ی گرت. "ست هوس" به گرتنی گوریسه که و گرفتارکردنی گا له سربوه، نهو گیانه وه ره ی له ناوچه ی سهر و کلکه وه گرفتار بینی، گای کیوی شکستی بۆخوی په سهند کرد و دهستی له هه و لدان بۆ خو پزگار کردن هه لگرت و له دوا ساته کانیدا هیور بویه وه و دهستی به هه ناسه برکی کرد.

"ست هوس" به "پامسیس" ی وت: دروست له پشت نهو ناژه له وه راوه ستیت! چونکه گای کیوی هه رگیز به و ئاسانیه هیور نایته وه، هه ره وه ی هه لیکی بۆ پرده ستیت به هه موو توانایه کی هه ولی لیدانی دعات، دوا ی نه وه ش ست هوس به رده وام بوو و وتی: خو م به چاوی خو م بینومه گا کیویه کان بۆ هیرش و قوچ لیدان وه ک دز و چه ته کان له پشت دار و دره خته وه خو یان هه شار دهن دهن بؤنه وه ی به باشی بتوانن دژمنکانیان خافلگیر بکه ن. گیانه وه ره که میک سهری راوه شان و بته وی گوریس و هیزی پکابه ری تاقیکرده وه، به لام په یی به وه برد توانای روبه روبونه وه ی پکابه ری نیه، بویه دوا ی نه وه ئارام و له سه رخۆ سهری گه پرانده وه بۆ شوینی سهره تای خوی! فیرعه ون چه قۆکه ی خوی دهره ینا و گواره بچوکه که ی گوئی "پامسیس" به یه ک ته کان بری! "پامسیس" به سه رسورمانه وه راوه ستا و ته ماشای "ست هوس" ی کرد.

"ست هوس" که واتای نه م ته ماشا کردنه ی دهرانی، وتی: پامسیس له م ساته به ده واوه قوناخی مندالی و هه رزه کاریت تیپه پراندوه و له مه ودوا بویت به پیاو. پامسیس وتی: به لام نه وه من نه بووم نه م شکسته م به م گا کیویه هیئا.

ست هوس وتی: به لام تو بویری و نازایه تی نه وه ت هه بوو روبه پوی نه م گیانه وه ره بیته وه و له مه رگ نه ترسی، تو مه زترین دژمنی خو ت که وه ک ترس وایه شکست پیه ینا و به سه ریدا زال بویت، چونکه ترس له گاکیوی به هیزتر و هه ره شنایزتره.

کوچه کانی ست هوس به "شنار و پامسیس" بانگ ده کران، خوی نهو ناوانه ی له کوچه کانی خوی ناوه، خوشی که "وه رزای داگیرکه ر" بوو که له وه و پیش

بە "ست" ئەهریمەن زادە لەلایەن دایکیەوه ئەو ناوەی لێنرابوو، بەلام ناوی "ست" ی گۆڕی بە "وەرزا" بۆئەوەی هەم توانای خۆی پیشانی هاوسەرەکی بدات، هەم ئەو ناو پۆخڵە و پیسەیی خۆی بگۆڕیت<sup>۵</sup>.

"ساری" پراڤینەری "پامسیس" بەهیچ شیوەیەك ئاگاداری پوداوەکانی ئەو پۆژە نەبوو، چونکە لەپراستیدا بەپیتی بەرنامەیی ئەو پۆژە "پامسیس" لەوساتەدا دەبوو لەپۆلدا لەوانەیی بیرکاریدا ئامادە بووایە، بەلام "ساری" ئاگاداری ئەوەیە کە "پامسیس" نە لە پۆل و نەقوتابخانەدا، نەگەرانی تەواوی ئەو شوێنانە بوو کە ئەگەری ئەوەی هەیە "پامسیس" لەویدا ببینیت، سەردانی ئەو شوێنانە کرد بەلام "پامسیس" ی لەویدا نەبینی. "ساری" لەدوو پەڕەو لەبارەگای کۆشکی فیرعەوندا بونایەتیەکی تەواوی خۆی دەسەلماند، یەکیکیان ئەوەی پراڤینەری "پامسیس" بوو دووهمیان هاوسەری خوشکە گەرەکی "پامسیس" بەناوی "دولانت" بوو، لەبەرئەوەش هەولێ دەدا ئەو تایبەتمەندیانەیی کە لەکۆشکی فەرمانرەواییدا بەدەستی هێناو بەئەنجامدانی هەلەیک لێی زەوت نەکریتەوه. هەلبەت "ساری" لە "دولانت" زۆر گەنجتر بوو، "ست" هوس "بەناویشانی فیرعەون لەبارەگادا دەست تێوەردانی لەشیوازی نەریتی پەرورەکردنی منداڵەکانیدا نەدەکرد، بەلکو ئەو تەنها چاوەڕێی پۆژیکێ دەکرد کە "پامسیس" لە هەرزەکاریەوه ببیت بەپیاویک، بۆئەوەی تاقی بکاتەوه و ببباتە گۆرەپانی تاقیکردنەوه و بزانییت ئایا "پامسیس" توانای بەرپۆبردنی کاروباری ولات یان بەلایەنی کەم سەرکردایەتی لەشکری هەیە! لەو کاتەدا براگەرەکی "پامسیس" بەواتا "شنار" جێنشینی فیرعەون بوو. سەرەپای ئەوەش فیرعەون حەزی دەکرد منداڵەکانی بەشیوەیەك پەرورە بکات کە هەردوکیان توانای بەردەوامی و بەرپۆبردنی دەولەتیان هەبێت. لەدیدێ پراڤینەری بارەگای فیرعەون بەواتا ساری "پامسیس" بونەوه رێکی ماندونەناس و بەتوانا و شایستەیی جێنشینی فیرعەونە، چونکە "پامسیس" لەپۆی گەشەیی هەزیووە گەشتبوووە ئاستی گەشەیی جەستەیی و "ساری" پراڤینەریش لەخۆی دەپرسی: ئایا

<sup>۵</sup> هەلبەت خوێنەرانی پۆشنیر ئاگاداری ئەم بابەتەن، ئەوەی لە برگی ئەم کتێبە و کتێبەکی "سینۆه" دا نوسراوه، واژە و ناوی ئەهریمەن نەهاتوو و بونی نیە و واتا ئەهریمەن نزیکترین واتایە لە واژە "ست" هوه.

تۆبلىت پۇژىك يىت "پامسىس"نى سەركىش و ئائىرام دىيى و مالى بىكىت؟  
چونكى "پامسىس" زۆر بىزىو و پىرسىاركەر و سەركىش بوو. شارژنى مىسر "ستە  
هوس" زىاد لە "شنار" گىرنگى دەدا بە "پامسىس" "ستە هوس" شارژنىكى ھۇشيار و  
قولبىن و زانا بوو و ئاشنايەتتىكى تەواۋى لەگەل فەرمانپەرويانى خورپە وشت باشدا  
ھەبوو، "ستە هوس"نى شارژ ھىز و دەستەلاتىكى زۆر بەرۋاروانى بۇ خۇى  
دەستەبەركىدبوو، بەتايەت بەسەر كەسانى خانەدانى دەولتدا دەستەلاتىكى  
نىكولى لىنەكراۋى ھەبوو.

لەو پۇژەدا تەنھا گومانى سارى لەبارەى ونبونى "پامسىس" لە "ستە هوس"نى  
شارژ دەترسا، بۇيە بەھارپىكەى وت: لە دەستدانى كارەكەم بەلامەو وەك  
كارەساتىك وايە، چونكى مەن لەبارەگاي فەرمانپەروايى دەردەكەن دواى ئەوەى بۇ  
دايىنكىردنى بىزىۋى ژيانم دەيىت لەمالاندا جەل بۇ خەلكى بىشۆرم. ھاسەرەكەم  
"دولانت" یش لىم جىادەيىتەو، بۇيە دەيىت بەھەر شىۋەيەك بوو  
"پامسىس" بدۆزمەو.

بەلام دواى تىپەپونى دوو پۇژى تىرىش "پامسىس" نەدۆزرايەو. ترس  
سەرتاپاي "سارى" راھىنەرى "پامسىس" داگرت و بۇ دوايىن جەل پۇشت بۇ شوۋىنى  
ھەمىشەيى خۇى-بەھارپەكەى- و چاۋەكانى داخست و لەدلىدا خۇزگەى  
ئەوەى دەخواست جارىكى تر "پامسىس" لەھەمان شوۋىندا بىيىت! "سارى"  
دەستەپاچە و دامو چاۋەكانى داخست و ئارمىزى دوو شتى كىرد يان دۆزىنەو  
"پامسىس" يان مەرگى خۇى، دواى ئەو بەدەنگىكى بەرز بەخۇيى وت: يان مەرگ  
يان پامسىس، لەوكاتەدا گوى لەدەنگىك بوو وەلامى دايەو: سارى، نەخۇشى؟  
سارى وتى: ئاي خوايە گىيان شازادە ئەو توى؟ نەخۇشم نىم وىزانم شىت بوم.  
لەكوى بویت؟

"پامسىس" یش وتى: تاقىگاي جىنشىنى. باوكم بۇ پەلى جىنشىنى  
تاقىكىردەو. ئەو مەنى لەگەل گايەكى كىۋىدا بەشەر دا، نەمتوانى بەتەواۋى ئەو  
گا نىرە گىرۋەدە بىكەم بەلام لەگەلىدا جەنگام. بۇيە باوكم وتى: تۆ چىتر بویت بەپىاو،

لەفەرمانەرە واییدا ئەم جوۆرە هێرشە لەناکاوێنە زۆرن، دەبینی ئەو ئاماژەیی بۆ دەستەلاتی من کرد.

"ساری" کە هیۆر بوبویە وەتی: بەلام ئەوەی هەمووان بەباشی لێی ئاگادارن ئەوەیە کە "شنار"ی برات جێنشینە!

"رامسیس" پرسی: تۆ کە فێرکاری و ئاگاداری هەموو کاروباریکی ئێمەیت، ئایا تائێستا "شنار" لەگەڵ گای کیویدا تاقیکراوەتەوە؟

ساری وتی: تا ئەو شوێنەی ئاگادار بێ "شنار"ی برات بەم ئەزمونەدا تێنەپەرێوە، تۆش تێنەپەراندوو چونکە "ست هوس"ی باوکت ویستویەتی لەنزیکەو تۆ پوبه‌روی گۆرەپانی جەنگ و هەرشەکان بکاتەو.

"رامسیس" وتی: تۆ وا دەزانی باوکی فیرعەونم کاتەکانی بەم کارە پەر و پوچ و بێنرخانەو تێدەپەرێنیت.

"ساری" وتی: خەیاڵ پلاوی بۆ خۆت دروست مەکە، ئەم گەژەییەت وەلاوە نی! "رامسیس" دلگران لەبێستنی دوبارەکردنەوێ وشە، گەژەیی؟ خروشا و وتی: "ساری" دەزانی کە لەکوێشکی فەرمانەرە واییدا نە ئەوەندە خوێشەویستی و نە ئەوەندەش پزێت لێدەگیریت، زۆریش پەخنەت لێدەگرن.

"ساری" وتی: پەخنە ی چیم لێدەگرن، دەتوانی پیم بلییت؟

"رامسیس" کەمێک ماتێ کرد، دواي ئەوە وتی: پەيوەندێ تۆ بە خێزانەکە ی ئێمەو پەيوەندیەکی نالەبارە، تۆ هیشتا ئاشنایەتی تەواوت لەبارە نەریتی کوێشکی فەرمانەرە وایەو نە، هیشتا لەهەمان چوارچێوەی ژێانی ئاساییدا ژیان بەسەر دەبەیت، بون بەزاوای فیرعەون پێویستت بەچاودیژی کردنی هەندیك خالە کە تۆ پەچاویان ناکەیت یان هەر نایزانیت.

ساری وتی: بەدلنیاپیەو نایزانم بۆیە لەپەرەفتار و گوتارەکاندا پەچاویان ناکەم، بەلام دەمەوێت فیرم بکەیت!

رامسیس وتی: بەلام تۆ یێنەوێ لەگوتەکانت وردبیتەو دەیانەینیتە زمان. ساری وتی: هەندیك لەگوتەکان بەلای هەندیك خەلکەو لەبەرئەوێ خوشیان لەبێستنی نایەت بە بێبنەما لێکی دەدەنەو، بەلام من لایەنگری ئەو خالە دەکەم کە

تۆگونجاو نیت بۆئەۋەى فەرمانرەۋایى و دەستەلەت بگریته دەست، "شنار"ى برات  
 كه چەند سالىك لەتۆگەرەترە، بۆ بە دەست هیئانى ئەم دەستەلەتە سالاھىە مەشق  
 دەكات و خەلکى ئەو بە جینشین لەقەلەم دەدەن و لەهەموو گرنگتریش بەرپزەۋە  
 گوی لە گوتەکانى دەگرن!

پامسیس پرسى: دەتوانى مەبەستى خۆت پوتتر بکەیتەو؟

سارى وتى: تۆ دەتەویت دەست و پەنجەت لەگەل گایەكى نیردا نەرم بکەیت،  
 گەر "شنار" لەخۆت هاندبەیت دەم و دەست لەناوت دەبات، من هاوپی تۆم حەز  
 بەچاکە و خوشیت دەکەم، بۆیە داوات لێدەکەم خۆت لە "شنار" دور بگرە.

لەو پۆژەدا "شنار" ئارەزوێەكى تری لەسەردا بوو، بۆماوەیەك لەگەل هاوپی  
 نزیکەکانیدا گفتوگۆی کرد، بابەتى گفتوگۆیان ئەوەبوو كە بەچ شیوەیەك خۆیان  
 لەپاسەوانەکانى "كەپ" دەرباز بکەن و بپۆن بۆ مەيخانەى "کلکى تیمساح". کلکى  
 تیمساح لەسەرتاسەرى "تبس" دا بەتایبەت لەنیۆ مامۆستایانى نیۆەندى  
 زانستى "كەپ" دا ناوبانگیەكى نمونەى پەیدا کردبوو و گەشتبوو پادەیهك كە  
 هەركەسیك لەشەۋدا داۋای ناوینیشانى مەيخانەىەكى بکردایە یەكسەر  
 مەيخانەى "کلکى تیمساح" یان پێدەدا. مەيخانەى "کلکى تیمساح" پێشتر  
 ناۋى "ستە ھوس" ى شارنى ھەبوو، بەلام لەدوايیدا "کلکى تیمساح" یشان بۆ ئەو  
 ناوە زیاد کرد، بەلام بەھۆى ئەو مەيە تايبەتەو زیاتر بەو ناوەو ناوبانگی دەرکرد.  
 "پامسیس" پرسىاریك لەھزریدا وەك چەكوش دەنگى دەدایەو، دەیویست لەگەل  
 هاوپی نزیکەکانیدا لەگۆشەىەكى خەلۆەتى وەك مەيخانەى "ستە ھوس" دا  
 گفتوگۆیان لەگەلدا بکات. شەو بپریاربوو ھەریەکیکیان بەشیوەیەك لەخەوگای  
 قوتابخانەکیان ھەلبێن و لەكاترەمیڤیكى دیاریکراۋدا لە "کلکى تیمساح" دا کو  
 ببەو! ژورى "پامسیس" لەنھۆمى یەكەمى ئەو تەلارەدا بوو، بەلام لەخوار  
 پەنجەرەوێكەو بەخچە و خۆلێكى نەرم بوو، "پامسیس" لەسەر خۆ خۆى شوپ  
 کردەو و بەجولەىەكى لیھاتوانە بازى دایە سەر خۆلە نەرمەكە، گەلای باخچە و  
 نەرمى خۆل پێى لەدەنگى كەوتنە خوارو وە گرت. لەسەرخۆ لەسەر پەنجەى پێكانى  
 دەپۆشت تا ئەو كاتەى گەشتە بەردەم دەرگای پاسەوانى. بەسنگەخشى

تەماشايەكى شوۋىن و بارودۇخى پاسەوانەكانى كىرد، بى' لەدوو كەس كە زۆر بەسەختى سەرگەرمى زارزارىن بون، ئەوانى تر خەويان لىكەوتبوو. "رامسىس" دواى ماوەيەك پۇشتىن خۇي گەيانەدە بەردەم دەرگاي چۈنە دەرەو و بىنى سەگى ھەوشارى قوتابخانەكە لەبەردەم دەرگاكدە پاكشاو. ناوى ئەو سەگە "بىدار" بوو، "رامسىس" ھەموو پۇژىك پاشماوھى خواردنەكەى دەھىنا بۆ "بىدار" ى جوان و ھۇشيارى قوتابخانەكەى و بۆماوھىەكەش يارى لەگەلدە دەكرد. ئەو شەو "بىدار" ھەر ئەوھى چاوى بەبىدار كەوت دەستى كىرد بەكلكە لەقى' و سەرى خستە سەرزەوى و خۇي بۆيارى ئامادە كىرد، "رامسىس" بەپەلە پۇشتە پىشەو و دەستى ھىنا بەسەر "بىدار" دا و لەگەل' خۇيدا بردى بۆ لاي دەرگاي چۈنە دەرەو. "رامسىس" ملوانكەى چەرمى پان و سورى "بىدار" ى بەدەستەو بوو، بۆئەوھى نەو ك بۆ يارىكىردن تەكانىك بەخۇي بدات و بىيئە ھۆى ئەوھى سەرنجى پاسەوانەكان بەلاى خۇيدا پاكىشىت. دەرگاي چۈنە دەرەو "كەپ" كە كوپى تەواوى كەسە مەزەنەكانى مىسر لەویدا پەرورەدە دەكران، لەسەرخۇ كرايەو و "رامسىس" سەرکەوتوانە لەقوتابخانەى "كەپ" ھەلەت! بۆئەوھى بېرات بۆ مەيخانەى "كلكى تىمساح" شار لەو ساتى شەو دا چۆل' بوو. شارىك كە نىوہندى زانكۆكان و كۆمەلگاي زانستى ئەو سەردەمەى مىسر ھەرەو ھا "كەپ" ى شازادە و كەسە مەزەنەكانى تىدا بىيات نرابوو. ئەو شارەش "تبس" بوو: تبس بەكۆتەرىن پايتەخت لەقەلەم دەدرا. لە "تبس" دا بوو كە شازادە و كەسانى تر بۆ بەدەست ھىنانى پلەوپايەك ناويان تۆمار دەكرد، ھاپرىكانى "رامسىس" ىش لەكەسە وەجاخزادەكان بون. پۇشتىنى ئەو لاوانە بۆ مەيخانەى كلكى تىمساح لەو تەمەنەدا قەدەغە بوو، بەلام ئەمانە بەئاگاداربون لەو سنوردارىەتتە بەلپەتاتويەكى زۆرەو خۇيان دەكرد بەناو ئەو مەخانەيەدا و لەشوۋىنىكى تارىكدە دادەنىشتن، يەكەمىن كەس "رامسىس" بوو كە بەو كۆلەو گەورەى بەسەريەو بوو زۆر خۇي خۇي كىرد بەناو ئەو مەيخانەيەدا. بۆنى شەراب، بۆنى عەرەقى خورما، بۆنى ئاوجۆ، گۆزە فريودەرەكان كە لەدەلتاي يۇنانەو دەھات، ھەموويان چاويان لەو كوپە لاو دەگرت، خزمەتكار ھات بۆ لاي مېزەكەى "رامسىس" و پرسى: چى دەوئەت؟

رامسیس وتی: له ئیستادا هیچ ناوێت، چونکه چاره‌پێ هندی کهس ده‌که‌م.  
 خزمه‌تکاریش وتی: چ چاره‌پێ بکه‌یت یان نا ده‌بی‌ت داوای شتی‌ک بکه‌یت،  
 سه‌ره‌رای ئه‌وه‌ش له‌به‌رئه‌وه‌ی که‌سی‌کی بیانی‌ت ده‌بی‌ت پیش‌وه‌خت پاره‌ ده‌یت.  
 "رامسیس" ده‌سه‌بندی زیر‌پینی گرانبه‌های خۆی کرد به‌گیرفانی خزمه‌تکاره‌که‌دا و  
 وتی: ئیستا نه‌کریت چاره‌پێ بکه‌م و هه‌رکاتی‌ک خۆم به‌هویت بانگت بکه‌م؟

خزمه‌تکار ئا له‌و جو‌ره ده‌سته‌بندانه‌ی ته‌نها له‌ده‌ستی دۆله‌مه‌نده‌کاندا بینیبوه،  
 به‌گومانیکه‌وه به‌رجه‌سته‌ی کرد و وتی: دل‌نیا‌یت له‌وه‌ی ده‌ته‌وێت له‌به‌رامبه‌ر به‌های  
 خواردنه‌وه‌دا خه‌رجی بکه‌یت؟

رامسیس له‌وکاته‌دا ته‌نها به‌هیمای ده‌ستی پێی وت: بپۆ و له‌هه‌مان ئه‌وکاته‌دا  
 چاوی بریبووه ده‌رگا‌که و چاره‌پێی هاتنی هاو‌پێ‌کانی ده‌کرد. خزمه‌تکار له‌وکاته‌دا  
 سور که‌وته‌وه، به‌لام زۆر زوو به‌گۆزه‌یه‌ک ئاوجۆ گه‌پا‌یه‌وه و وتی: تۆ له‌پێی ئه‌م گۆزه  
 ئاوجۆیه‌ی که پیش‌که‌شتی ده‌که‌م ده‌تئی‌رم بۆ ئاسمان. ئه‌م ئاوجۆیه‌ باشت‌ترین و  
 ده‌گه‌م‌ترین ئاوجۆیه هه‌روه‌ها له‌گه‌ل ته‌مه‌نی تۆدا زۆر ده‌گونجی‌ت، ته‌نها زیاده‌په‌وی  
 تیندا مه‌که! رامسیس که‌می‌ک ئاوجۆی پرشته ناو کاسه‌یه‌که‌وه و خسته‌یه  
 به‌رده‌م "بیدار" سه‌گی قوتا‌بخانه‌که‌یان له‌وکاته‌دا پۆزه‌ی پاوه‌شاند و چه‌زی لێ  
 نه‌ده‌کرد. له‌ها‌وه‌یه‌کی کورتدا هاو‌پێ‌کانی دانه دانه خۆیان کرد به‌ناو مه‌یخانه‌دا  
 ستائو، ئه‌منی، عاشه" و دوا‌ین که‌سی‌شیان "موسا" بوو... هه‌رپێنجیان ده‌ستیان  
 کرد به‌خواردنه‌وه‌ی ئاوجۆ و "رامسیس" ده‌ستی کرد به‌باسکردن و پرسیارکردنی  
 بابه‌ته تایبه‌ته‌که‌ی خۆی: به‌چ شی‌وه‌یه‌ک ده‌سته‌لاتی راسته‌قینه به‌ده‌ست دی‌ت؟

"ئامنه" که‌ شاره‌زای بواری ئه‌ده‌ب هه‌روه‌ها شاره‌زای ناسینه‌وه‌ی نوسین بوو  
 وتی: شاره‌زایی له‌بواری نوسینی "هیروگلیف"یدا، به‌واتا ده‌سته‌لات له‌دانا‌ییدا‌یه.  
 "ستائو" پێکه‌نی و "ئامنی" له‌پێکه‌نینه‌که‌ی په‌ریشان بوو و پرسى: به‌بۆ‌چونی تۆ  
 ده‌سته‌لات له‌چیدا به‌دی ده‌کریت؟

عاشه وتی: ده‌سته‌لاتی راسته‌قینه‌ی ولات، له‌بواری پامیاریدا‌یه، هه‌رله‌به‌رئه‌وه‌ش  
 ده‌مه‌وێت که‌شت بۆ ولاتانی تر بکه‌م.



"موسا" تا ئەو کاتە بێدەنگ بوو و ئەویش پویکەردە "رامسیس" و وتی:  
 حەزەدەکەم گویم لەبۆچونەکانی تۆ بێت.

"رامسیس" وتی: باوکم من بۆ فیرعهون بون ئامادە دەکات.  
 "عاشە" وتی: مەگەر "ست هوس" ی باوکت برا گەرەکەتی بۆ جێنشینی  
 هەلنەبژاردوو؟ کەواتە بەچ شێوەیەک تۆ دەکات بە فیرعهون؟

"رامسیس" وتی: باوکم ئەگەر بیویستایە برا گەرەکەم ببێت بە فیرعهون، ئەوا  
 ئەوی دەبردە گۆرەپانی تاقیکردنەوە و لەگەڵ ئەو گایەدا دەیدا بەشەر.  
 "موسا" وتی: نەهێڵیت خەیاڵپلۆیەکانت بەسەرتدا زال بن، "ست هوس" ی  
 باوکمان هێشتا هیچ کەسیکی دەستنیشان نەکردوو.

"رامسیس" پرسى: دەمویست بزانم ئێوە لایەنگری کامان دەکەن؟  
 "ستائو و ئامنی" وتیان: ئێمە لایەنگری تۆین.  
 بەلام "عاشە" وتی: من لایەنگری فیرعهون دەکەم، بەواتا ھەرکەسێک ببێت بە  
 فیرعهون بەرگری لێدەکەم!

"موسا" هیچی نەوت بەلام بەھیمای سەری لایەنگری کرد.  
 سبەى ئەو شەو تەواوی قوتابخانەى "کەپ" پڕ بوو لەپروپاگەندە و گوتەگەلێکی  
 جۆراوجۆر لەبارەى پێشیلکردنى یاسای کوپى ھەلبژێردراو. تا ئەو بەرھەوارە هیچ  
 کەسێک نەیدەویژا شەوانە پى بنیتە دەرەوێ قوتابخانەى "کەپ" ەو، چ بگات  
 بەوێ خۆی لەمەخانەى "کلکی تیمساح" دا ببینیتهو! ئەم پەفتار و دوو پوژ  
 ونبونی "رامسیس" ساری پراھینەری قوتابخانەى بەسەختی خستبوو تەنگانەو  
 بۆیە بە "رامسیس" ی وت: ئەو پەفتارەى تۆ نواندت شایستەى فیرعهون زادە و  
 کەسێک کە لەئایندەدا لەمیسردا پەرپرسیاریەتى لەئەستۆ دەگریت نیە.

رامسیس لى دەپرسیت: لەسەر چ بنەما و بەلگەیک ئەم قسانە دەکەیت؟  
 پراھینەر و سەرپەرشتی "کەپ" دەلێت: لەبەرئەو گەلیت لى دەکەم کە شەوانە  
 ئەو کاتانەى لەساتیکى دیاریکراودا دەبێت ھەموو خۆیندکاریک بەشداری لە  
 نانخواردنى ئیوارەدا بگات و بەیانى ئەو شەو لەکاتى خۆیدا لەخەو ھەستى، تۆ و  
 چەند کەسیکی تر دەپۆن بۆ شوینیک کە پوشتنتان بۆ ئەو قەدەغە، بەبۆچونی

من ئىۋە لەيەك كاتدا دوچارى چەند تاوانىك بون... دواى ئەۋە وتى: ئەۋىش لەچ كاتىكدا؟ لەكاتىكدا كە "موسا" ى برات لەمالى ميرئور "MER ur" كە دەكەۋىتە ناۋچەى "فايوم" ئەۋە ەك بەرپۆبەر دامەزراۋە، ئەم ئەرەكە بۇ كوپىكى لاۋى ەك ئەۋ بەۋىتەۋىەش ئاسان نىە.

رامسىس وتى: "موسا" ى برام لەۋ ناۋچەيەدا كاريگەرى خۇى نىشان دەدات. دواى ئەۋە "سارى" بەردەۋامى دا بەقسەكانى: "نامنى" ىش بەرپرسىيارىەتەكى قورسى پىدەسپىندىت ئەۋىش ئەنجامدانى كاروبارەكانە لە لەنوسىنگەى كۆشكى نوسەران، بەلام "ستائو" بەرپرسىيارىەتى كۆكردنەۋەى ژەهرى پىدەبەخشم بۆنەۋەى دەرمانى لى دروست بكن، ئەۋىش ئەگەر سزاكان پىمان پىدات. رامسىس وتى: ئەى هېچ برىارىكت لەبارەى "عاشە" ەۋە نەداۋە؟ بوارى ەۋرگىپرەم لە "بىبلوس" دا بۇ لەبەرچاۋ گرتوۋە، بەلام دواى فىربونى زمانى "لىبىيائى و شامى" ۋ بگرە...

رامسىس پرسى: چ كەسىك ئەم زمانانە فىرى "عاشە" دەكات؟ سارى وتى: من ۋ مامۇستاكانى قوتابخانەى "كەپ"، بەلام سەرەتا دەبىت برىارىك لەبارەى ئەم پەفتارە ەلەيەى كە ئەنجامتان داۋە دەرېكەم. رامسىس وتى: بەئىلە لەبارەى ئەۋ ەلەيەى من ۋ براكەم ۋ ەۋرپىكانەم ئەنجاممان داۋە بەشىۋەيەكى دادپەرۋەرانە مامەلەى لەگەندە بكن. لەراستىدا ەۋكارى سەرەكى ئەم پوداۋە من بوم، ئەۋە من بوم موساى برام ۋ ەۋرپىكانەم بانگىشتى مەيخانەى كلكى تىمساح كرد ەۋرەھا ئەۋە من بوم كە بە بەخشىنى دەسبەندىكى زىرپىن خزمەتكارى مەيخانەكەم ەاندە ناۋجۇمان بۇ بەئىت. خودى من ئەۋ پلانانەى داپشت ۋ سەپاندم بەسەر ئەۋانىشدا، ئەگەر من يەكىك بوايەم لە خويندكارە ئاسايىيەكانى قوتابخانەى "كەپ"، ئەۋا بەدلىيائىيەۋە ەۋرپىكانەم لەگوئىيان نەدەگرتەم، لەبەرئەۋەى كوپى فىرەۋن بوم ئىۋە لەگوئىتان كردەم. سارى وتى: لەئىستادا ەۋالى باش ۋ بەرپرسىيارىەتەكانىيان پى پراگەيەنە، بۆنەۋەى برىارىك لەبارەى پەفتارە ەلەكانت دەرېكەن.

<sup>6</sup> سەد كىلومەتر دەكەۋىتە باشۋرى خۇزناۋاى مىسرەۋە.

"پامسیس" به پیی ئەو پراویژەیی شورای پەرۆردەیی فێرگا کە لە نیوان خۆیاندا ئەنجامیان دا لە ماوەی پشودا لە قوتابخانەدا دە مینیتەووە بۆ ئەوەی لەو ماوەیەدا وانەیی بیرکاری و وێژە بخوینیت. سەرپرای ئەم سنۆرداریەتیەش "پامسیس" ماوەی نەبوو لە تەویلەکان نزیک ببیتەووە. ئەمە بەو واتایە دیت لە هاوندا لە جەژنی سالی نویدا- لە جەژنی هەلچونی پوباری نیل کە لە لایەن فیرعەونی ئەو سەردەمەووە ئەنجام دەدا- کە لەو سەردەمەدا "ست هوس" بوو نەیدەتوانی ئامادە بیت. لەوانەیه ئەم تەمیی و ئامادە نەبۆنە لەو ئاھەنگەدا بەوشیۆەییەش گرنگ نەبیت، بەلام بۆ "پامسیس" کە پکا بەری لە گەل براکەیدا "کوس" دەکرد بۆ ئەوەی پلەو پایەیی جینشینی فیرعەون بە دەست ببینیت، ئەم ئامادە بون و خۆنۆندنەش بە لای ئەووەوە گرنگیەکی لە پراوە بە دەری هەبوو، بە نەبونی "پامسیس" و بە سود وەرگرتن لە ئامادە نەبونی بە ناو سزا، "شنار" لە تەنیششت "ست هوس" هەلومەرجی خۆی هەنگاوێک بەرەوپێش دەبات و ئامادە نەبونی پامسیس پەلەیی ئامادە بونی ئاشکرای "شنار" لە تەنیششت فیرعەون و کەسە مەزنەکانی میسردا بەرز دەکردهووە.

پیش دەستپێکردنی قوئاخی گۆشەگیری پامسیس، "ساری" پراھینەری "گەپ" وتی: پێت پێ دەدەم مائناوایی لە هاورپیکانت بکەیت.

"نامنی" بەوشیۆەییەش دڵگران نەبوو، چونکە شوینی کاری ئەو لە "تبس" دا لە تەنیششت دورخراوە کە "پامسیس" دا بوو بۆیە بە "پامسیس" ی وت: سەرپرای ئەوەی ناھیلن سەردانت بکەم، بەردەوام لە بیرێ تۆدام.

"موسا" ش تەنھا خۆی بە لە ئامیزگرتنی "پامسیس" ی برای پازی کرد و وتی: نیگەرانی من مەبە میرئور "MER-ur" بۆمن وەك جۆریك مەشق و تاقیکردنەووە وایە.

بەلام هاورپیکەیی تری "پامسیس" بە واتا "عاشە" کە لەو باوەڕەدا بوو ھەرکەسیك ببیت بە فیرعەون ئەو بەرگری لێدەکات، پەفتاریکی زۆر سارد و وشکی لە خۆی نواند. "ستائو" ش زۆر ئاسایی مامەلەیی لە گەل ئەو سزایەدا کرد و بە "پامسیس" ی وت: دواي تەواو بونی ئەم تەمییە یەکتەری دەبینینەووە.

پامسیس سهرتا قوناخی گوشه گیریه که ی به ساردی و دانبه خوداگریه که وه دهست پیکرد و وتی: سهرئه نجام ده بعه فیرعه ون... دواى ئه وه بۆ هاوړپیکانی پونکرده وه: باوکم هیچ کاریک له خوځیه وه ئه نجام نادات.

سهره پای ئه وه ش "ساری" ئه وه والهی به "پامسیس" راگه یاند: به لایه نی کهم ناوت له له کوشکی فرمانره واییدا فراموش کراوه، "شنار" چیتر تو به رکابه ری راسته قینه ی خو ی نازانیت.

ئو به به رده وامی سهردانى "پامسیس" ی ده کرد تا ئه و کاته ی شهوی نازادبونی "پامسیس" نزیك بویه وه، "ساری و پامسیس" -راهینه ر و شاگرد- له تهلاری قوتا بخانه دا له سهر میزیک پیکه وه نانیا ن خوارد، ئاوجوی سارد و ماسی سویر و پاقله ی ئاویت به دهرمانه جوړاوجوړه کان ژهمی ئیوارهیان بوو.

ساری وتی: خوړاگریه که ت شایه نی ستایش کردنه. پامسیس وتی: ده زانم که سهرئه نجام سهرکه وتن به دهست دهینم و شکست به "شنار" ی برام دهینم.

دواى ئه وه "پامسیس" لئی پرسى: چ پله وپایه یه کیان بۆ دهستنی شان کردوم؟ ساری به بیستنی ئه م قسه دلگران بوو و وتی: وتیان با بوماو یه ک شازاده بجه ویته وه.

پامسیس پیداگریه کی زیاتری کرد و وتی: پرسیم دهیئت چ کاریک ئه نجام بدهم؟ ساری وتی: به پینی ئه و فرمانه ی دهرکراوه هیچ! پامسیس پرسى: کی ئه و فرمانه ی ده کردوه؟ راهینه ره که ش به دلتیاییه که وه وه لامی دایه وه: به فرمانی فیرعه ونی باوکت "ست هوس"

پامسیس له یه که مین هلی دهرچونیدا پوشت به دواى "ستائو" دا، ستائو شاره زاییه کی ته وای له مار و دژه ژهر و ژهر ناسیدا هه بوو و پینشیاری ئه وه ی کرد له "پامسیس" که: ده ته ویت ناشنای چهند هیما یه کت بکه م که چیتر ماره کان نه توانن هیچ زیانیکت پی بگه یه نن.

پامسىس پرسى: مەگەر مار ھۆش و ئەقلى ھەيە، مەگەر مار سەگە تا بتوانىت  
خاۋەنەكەى بىناسىت، مار چاۋى بەھەر كەسىك بىكەۋىت دەيگەزىت.

ستائو وتى: منىش دەمەۋىت پىگىرى لەھەمان شت بىكەم، دەرمانىكت دەرخوارد  
دەدەم بۆنەۋەى ئەگەر ماريك تۆى گەست، بەگەستنى ئەو مارە ژەھراۋى نەبىت.  
دواى ئەۋەى خواردنەۋەيەكى تال و بىتەم كە لەپىشكى گىيەى گەزەنە نامادەكرابوو  
پىشانى "پامسىس" دا و وتى: ئەم خواردنەۋەيە سوپى خويىن خاۋ دەكاتەۋە و بۆ  
ھەندىك كەسىش دەبىتە ھۆى پاۋەستانى سوپى خويىن. ئەگەر پىرشىنەتەۋە دەبىتە  
ھۆى لەناۋ چونت، ئايا دەتوانى بەرگەى تالىەكەى بىگىرت تا من بىرىك لەو دەرمانەت  
دەرخوارد بەدەم، ئەم كارەمان ۋەك ئەزەمونىك وايە. بىخۆرەۋە!

"پامسىس" ىش پىكەكەى لەدەستى گرت و وتى: سەرەتا تامى دەكەم! پامسىس  
كەمىك لەو ئاۋىتەيەى خواردەۋە و وتى: لەسەرتاپاى جەستەم ھەست بەسەرما  
دەكەم، دىلم خەرىكە لەسەنەم بىتە دەرەۋە.

ستائو وتى: تۆكە دەتەۋىت بىبىتە فىرەۋەن دەبىت لەم تاقىكرەنەۋەيەدا  
دەرچىت، خۆت پابگرە!

"پامسىس" ىش وتى: پىخۆلەكانم پىچ دەخۇن، ھەست دەكەم خەرىكە  
دەپشەمەۋە.

ستائو وتى: دان بەخۆتدا بگرە، چاۋەكانت بگرەۋە، ئەھىلە چاۋەكانت  
دابخرىن.

ۋردە ۋردە ئازارى پامسىس كەم بويەۋە و دواى ماۋەيەك دۈبارە گەپايەۋە بارى  
ئاسايى خۆى و پرسى: ئايا لەتاقىكرەنەۋەى ژەھرى مارەكەدا سەرکەۋەتەم بەدەست  
ھىنا.

ستائو وتى: بەپراستى تۆكەسىكى بەھىز و چاۋنەترسى، بەلام بەھىچ شىۋەيەك  
بەكەلكى فىرەۋەن بون نايەيت.

پامسىس دىلگران بوو و وتى: مەمانەم پىت ھەبوو بۆيە دژە ژەھرەكەم  
خواردىتەۋە.

ستائو وتى: ھەر لەبەرئەۋەش پىت دەلىم بەكەلكى فىرەۋنى نايەيت، چونكە  
ھىمىۋنى بەم ئاۋىتەيە ژھراۋىت بىكەم و بتكوژم، لەم جۆرە خالەتەندە فىرەۋنىك  
تەيىت مەتەنەي بەھىچ كەسىك ھەيىت.

پامىسىس وتى: تۆ ھاۋپىيى منى، ھاۋپىيەكىش دەيىت مەتەنەي بەھاۋپىكەي تىرى  
بىكات، بەپىنچەۋانەي ئەم خالەتەۋە چىتر دۇستى پى ناۋترىت.

ستائو وتى: ئەي پامىسىس تۆ شازادەي و بانگەشەي ئەۋە دەكەيت بىيىتە  
فىرەۋەن، لەكوئەۋە زانىت مەن دۇستى تۆم؟

پامىسىس وتى: دەزانم. دۋاي ئەۋە لە "ستائو" ي پىرسى: بەبۇچۈنى مەن مارەكان  
جىنى مەتەنە نىن.

ستائو وتى: لەبەرئەۋەي تۆ مارەكان ناناسىت لەخۇتەۋە ئەم قىسانە دەكەيت،  
مارەكان تەنھا پەيپەۋى لەسروشتى خۇيان دەكەن، بىگرە بەئەندازەي گەردىكىش  
نەرمۋى سىروشتى خۇيان لا نادەن، بەلام مەۋۋەۋانە! كەسىكى ھەمىشە گۇرا و  
مەتەنەي پى نەكراۋ و بەردەۋام بەدۋاي بەرژەۋەندىەكانى خۇيدا دېرەۋات.

پامىسىس پىرسى: ئايا تۆش بەو شىۋەيەيت؟

ستائو وتى: لەباتى قىسەكرد ۋەرە با بىتەم بۇ بىبابان، بۇئەۋەي بەچارى خۇت  
بىيىنى بىبابان لەشەۋدا چ جۆر شۋىنىكە..... دۋاي ئەۋە كراسىكى تايىبەتى دا بە  
پامىسىس و ھەردۋىكان پۇشتىن بۇ ئەۋ شۋىنەي ستائو باسى كرد. ئاسمان سايەقە  
و بەمانگ پوناك بۋىۋىەۋە. ستائو دارىك بەدەستىۋە بۋو و بەردەۋام بەو دارە دەيدا  
لەزمۋى و بەرەۋ تەپۇلكەيەك پۇشتىن كە بەبەردى بچوك ھەلچنرابوو. "پامىسىس" ىش  
بەيىنەنگى بەدۋاي ستائو دا ھەنگاۋى دەنا، "ستائو" ش دەرمانىكى دژە ژەھرى  
بەكمەريەۋە ھەلۋاسىبۋو. ئەۋ لەبنى ئەۋ تەپۇلكەيەدا پراۋەستا و وتى: گەۋرەي مەن  
لەردە ژيان بەسەر دەبات! خۇي لەيىگانەكان شاردۋەۋەتەۋە. سەرەتا لەبەرامبەر  
بارمگاي نادىاردا نزا بىكەين، بەشكەم ماريكمان بۇ ئاشكرا بىكات. "ستائو و  
پامىسىس" چەمانەۋە و لەسەر زەۋى دانىشتىن.

ستائو پىرسى: ھەست بەچ دەكەيت؟

پامسىس وتى: ھەست بەسۈكى و خوشى دەكەم، ھەۋاي بىبابان ۋەك دەرمانى پۇجىبەخش ھەلدەمژم و لەقەفەس و دىۋارى فېرگاي "كەپ" پزگارىم بوۋە و ھەست بەئازادى دەكەم، لەناكاۋ لەم كاتەدا شتىكى ئەلقە ئەلقەدار دەرگەوت: مارى كوبرا، بەدرىژى مېتر و نىۋىك و بەپولەكەيەكى دەرەشاۋە داپۇشراۋو. سەرى لەسەرخۇ بەلقەلەق ھىنايە دەرەۋە، تريفەي مانگ ئەۋەندەي تر شكۆمەندىرى دەكرىد، سەرى بۇچەند جارىك پراۋەشاند و خۇي بۇ ھىرش و گەستىن ئامادە كرىد. ستائو لەسەر خۇ بەرەۋ پوى پۇشت، كوبراي پەشيش بەزمانى كىفەكىفكى ترسناكى دەكرىد. لەوكاتەدا "ستائو" وتى بە پامسىس لەجىي تەكان نەخوات، ماريش لەوكاتەدا كونجكاۋ بوۋ و لەجىي خۇيدا بى جولە مايەۋە.

ستائو وتى: دەيەۋىت يەكىكمان ھەلبىژىرىت، من يان تۋا! بەلام تۋ ھەر لىرەدا بىمىنەرەۋە، منىش دوۋ ھەنگاۋ بۇ پىنشۋازى كوبرا دەرۋمە پىشەۋە... دۋاي ئەۋە لەدورى يەك متر لەبەرامبەر كوبراگەدا پراۋەستا و بە "پامسىس" ى وت: دەقاۋدەق لەدۋاي مەۋە پراۋەستە و وىرد و نزاىەكى دە جار دۋبارە كرىدەۋە و دۋاي ئەۋە بە "پامسىس" ى وت: تۋش لەدۋاي من بىللىرەۋە! ئاۋازى وىرد خويندىنى ئەۋ دۋانە مارى لەحالەتى ھىرش بىردن پاشەكشە پىكرىد، بەلام دۋاي چەند ساتىك دۋبارە خۇي بۇ ھىرش و گەستىن ئامادە كرىدەۋە و سەرى سۈپاندىۋە، لەنزىك پوخسارى "ستائو" دا پاشەكشەي كرىد، "ستائو" ش دەستى خستە سەر سەرى كوبراگە بەلام كوبراگە ھىچ جولەيەكى نەكرىد! پامسىس بەسەر سۈپمانەۋە بىستى كە ستائو پىيى وت: ئىستا نۆرەي تۋيە. لەھەمان ئەۋ كاتەدا "پامسىس" ىش دەستى درىژكرىد، بەلام كوبرا پەلامارى "پامسىس" ىي دا. پامسىس لەوكاتەدا ھەستى بەۋەكرىد كە كوبراگە گەستىتتى، بەلام بۋنى پىياز ھىرش بەرى بەپراۋەيەك ئازاردا كە بگرە نەشى توانى دەمىشى دابخاتەۋە!!

ستائو وتى: مەترسە دەست بخەرە سەر سەرى! كوبراش لەوكاتەدا پاشەكشەي كرىد... ستائو بەخىرايى "پامسىس" ى كىشايە دۋاۋە و ماريش ھىرشىكى لەناكاۋى بۇكرىد، بەلام لەباتى ئەۋەي بەريەكىكيان بگەۋىت بەھاۋا و بۇشايدىدا فېرى، چونكە لەوكاتەدا ئەۋدۋانە زۆر بەخىرايى پاشەكشەيان كرىدبوۋ.

ستائو وتى: ھاۋپى بەرپىزەكەم زۆر بەخاۋى جولايىتەۋە، نايىت ئەۋە ھەرامۇش  
بىكەيت كە ھىز و تۈنا تارىكەكان بەھىچ شىۋەيەك شىكست ناخۇن،  
مەگەر "ئورايوس"<sup>7</sup> بەسەرە تاجى فىرەۋنەۋە نىيە، ئەگەر كەمىك درەنگەر  
بجولايەيتەۋە بەدلىنبايىيەۋە ئىستا زىندوۋ نەبويت.  
رامسىس لەۋكاتەدا ھەناسەيەكى ھەلگىشا و تەماشاي ئاسمانى كرد و بىستى:  
ھىچ دژە ژەھىرىك بۇ ژەھرى ئەم مارە نىيە، بۆيە تۆ بەختىكى زۆر مەزنت ھەبوو.

---

<sup>7</sup>ئورايوس: رەگەزى مىيىنەى مارى كوبرايە و لەمىسى كۇندا ھىماى ھىز و دەستەلاتى مىسر بوو.



## موسا و رامسیس

رامسیس بی له شنار "موسا" ش برای بوو. "ست هوس" ی فیرعون ژنیکی زوری هه بوو، دایکی "رامسیس" هر بهوشیوهی دهزانین "سته هوس" به واتای "ئههریمه زاده" دیت سی مندالی له رامسیس بوو "دولانت و شنار و رامسیس"، هه لبت ئه م سی مندالی له هاوسهره جوان و خوشه ویسته که ی بوو، فیرعون تا دوایین ته مهنی نزیکه ی سه د کوپ و کچی هه بوو. "موسا" ی کوپی فیرعون له کوشکی فرمانپرواییدا ده ژیا له گهل منداله کانی تری فیرعوندا له پری شیوه و ناسنامه وه جیاوازیه کی زوری هه بوو، له پری پهفتار و شیوازی بیرکردنه وه و شیوازی ژیان، به هیچ شیوه یه که له منداله کانی تری فیرعون نه ده چوو. له ته مهنی ده سالدیدا ئه و به قژیکی رهش و بالایه کی بهرز و پیک ههروه ها تایبه تمه ندیه کی بهرجه سته ی هه بوو ئه ویش ئه وه یه که لوتیکی دریژ و چه ماوه و گه وری هه بوو. به هاوسهنگی ئه م لوته ی گه شه و گه وریه بونی جه سته یی "موسا" ش زور به خیرایی دهرده که وت، ئه ویش بهراده یه که سه ره پای ئه وه ی ته مهنی ده سالان بوو، به لام به کوپیکی سیانزه سالان یان چوارده سالان ده هاته بهرچاو. دایکی "موسا" ی هاوسهری فیرعون زوربه ی کاته کان سهردانی پزیشکه تایبه ته که ی خوی ده کرد، په یوه ست بونیکی زوری له گهل پوکاری دهره وه ی جه سته ی خویدا هه بوو و بهرده وام گله یی له وه ده کرد که خهریکه پیر ده بیت، بویه "سنی" پزیشکی ده خسته ته نگانه وه بؤئه وه ی پیگری له پیشپره ی پیریه که ی بکات. ناوی پزیشکی تایبه تی هاوسهره که ی فیرعون "سنی" بو، سنی که سیکی بالاکورت، قله و و که ته بوو ههروه ها شیوه یه کی لادیانه ی هه بوو، ئه وناوه ی که له خوی نابوو له پرسه نایه تی و

پەچەلەكى خۆيەۋە تارادەيەك دور بوو، چونكە "سنى" لەميسرى كۆندا بەناۋىكى گىرنگ لەقەلەم دەدرا بۆيە لادىيەكان ئەم جورە ناۋە بۇ مندالەكانيان ھەلئابزىرن، لەكاتىكدا كە پزىشكى تايبەتى دايكى فیرەون "سنى" لادىيى بوو. ھەلبەت مايەى سەرسوپمانە كە بەچ شىۋەيەك لەو سەردەمەدا كە لادىيەكان تواناى خويندنيان نەبوو، بەلام "سنى" توانى نەك تەنھا بېيتە پزىشك، بەلكو جىگەيەكى لەكۆشكى فەرمانپەرۋايدا بۆخى كىردەۋە. ھۆكارى ئەم پوداۋە دەگمەنە پەيۋەندى يەككە لەكاھىنەكانى بە دايكى "سنى" ۋە بوو و لەگەلیدا ھاۋخەو بوو و ژنىش بەھۆى ئەم پەيۋەندىەۋە سكى پەر دەبىت، بەلام دواى لەدايك بونى مندالەكەى دەمرىت. جەستەى دايكى "سنى" بەپىچەۋانەى نەرىتى زۆر بەھىز و پايدەدارى ميسر بىئەۋەى مۇميا بىرىت بەخاك دەسپىردىت، مندالىش بەۋاتا كۆپى كاھىن و ژنى كوچىردوۋ لەئەستۆى كاھىندا دەمىنئەۋە، ئەۋىش ئەو مندالە دەسپىرىت بەدايەنك، بۆئەۋەى گەۋرە و پەرۋەردەى بىكات، دواى ئەۋە كاھىن ناۋى "سنى" لەباشترىن قوتابخانەدا تۆمار دەكات. سنى ھاۋكات لەگەل گەشەى زانستى پزىشكىدا دەيزانى كە مەۋقە لەھەژارەۋە بىگرە تا دۆلەمەند بونەۋەرىكى لەناۋچوۋە و ئەم مۇميا دۆلخۆشكەرەش ھەمىشەيى و جاۋيدان نىە.

ئەو بەدايكى موساى وت: تۆ ھەلەيت كە ۋاھەست دەكەيت پىر بویت، ھەرنىستا مەفرەغى ئاۋىنەكە بەدەستەۋە دەگرم بۆئەۋەى باش تەماشاي خۆت بىكەيت و بۆت دەردەكەۋىت جوان و لاو و تەپ و تازەيت.

دايكى فیرەون وتى: دەزانم كە جوانم، بەلام تۆ كە پزىشكى تايبەتى منى دەمەۋىت دەرمانىكم بۇ ديارى بىكەيت كە ۋەك كچى پانزەسالە پىستىم لوس و ساف و گەرمى جەستەشم سوتىنەر بىت.

پزىشكى دايكى فیرەون بۆى دەركەوت جگە لەۋەى دەرمانى ساختەى پىبىدات ھىچ پىگەچارەيەكى لەبەردەستدا نەماۋە و وتى: بۆ ئەو دەرمانەى كە شارژن داۋاى دەكات دەبىت مەلھەمىكى تايبەت دروست بىكەم بۆ ئەم كارەش پىۋىستىم بەكاتىكى زۆرە.

دایکی فیرعەونیش بە پێداگری و بێئۆقرەییەکی پرسی: بۆنمونه پێویستت بە چەنێک کاتە؟

پزیشک وتی: بە لایەنی کەم تا بە یانی ئەم مەلەمە پێویستە کاری لەسەر بکەیت، ئیستاش هەرچی زوترە بڕۆم بۆ ئەوەی بتوانم زوتر ئەم مەلەمەت بۆ دروست بکەم. دایکی فیرعەونیش لەوکاتەدا فەرمانی دا میوەی تازەیی بۆ بەیخن، لەهەمان ئەم کاتەدا "موسا"ی کوپی هات، دایکیش گلهیی ئەوەی لیکرد: بۆچی ئەوەندە درەنگ درەنگ سەردانم دەکەیت؟ بەو خێراییه دایکت فەرامۆش کرد؟ موساش بەزمانیکی نەرم و ئاوازیکی پەروشتانەو بەدایکی وت: هەر ئەوەی هەلیکم بۆ بڕەخسێت سەردانت دەکەم.

دایکیشی وتی: باشە وەرە و ماچم بکە! موسا کەمێک سور وەرگەرا و لەجێی خۆی هەستایە سەرپی...

دایکی زانی کە موسا ئیستا جیاوازی نێوان ژن و پیاو بەباشی دەستنیشان دەکات، هەرلەبەرئەوەش دوپاتی کردەو: من دایکی تۆم وەرە با ماچیکت بکەم. دواي ئەوە ژنی فیرعەون-ئەنخاس نامون-پۆشتە پێشەو و کوپەکەیی ماچ کرد.

پێشتر باسی ئەوە کرا کە فیرعەون ژنیکی زۆر هەبوو، بەلام لەبەرئەوەی ئەم شاژنەیی میسر بەواتا "ستە هوس و ئەنخاس نامون" پەيوەندیان لەگەڵ ئەم بەسەرھاتەیی ئێمەدا هەیە بۆیە زیاتر باسی ئەوان دەکەین، ئیستا موسا بۆچی گومانی لەماچ کردنی "ئەنخاس نامون" دا هەبوو؟ ئەمە خۆی بۆخۆی بابەتییکی زۆر گرنگە، چونکە موسا لەخەڵکی "تبس"ی بیستبوو کە ئەو کوپی فیرعەون نیە! هەرۆها "ئەنخاس نامون"یش دایکی نیە، فیرعەون بەیەک یان چەند ژنیکی پرازی نەبوو و زۆری ژنەکانی بوبە وێردی زمانی هەموو خەڵکی. ژمارەیی ژن و مندالەکانی فیرعەون "وەرزای داگیرکەر" خەڵکی میسر بەهێلانە مۆریانەیان شوپەیاندا بوو، لەناو هێلانەیی مۆریانەدا هەموو مۆریانەکان لەیەک دایک دەبن و ست هوس-ورزای داگیرکەر-یش دەیهوێت ئەوەی داهاقوی میسر هەموو لەخۆی بیێت، فیرعەون بەپارەیهک مندالی هەبوو کە ناوی هەندیکیانی نەدەزانی، بگرە پوختساری هەندیکیانیشی نەدەناسیەو، ئەو بەردەوام ژمارەیی مندالەکانی لەزیاد بوندا بوو.

ههلبهت له بهرئوهی "شنار و رامسیس" له هاوسهری یه کهم و سهردهمی لاویهتی  
 فیرعهون بوو، هه لومهرجی ئهوان له وانی تر زۆر جیاوازتر بوو. به پینچه وانهی "شنار  
 و رامسیس" که په یوه ست بونیکی زۆریان به فیرعهونی باوکیانه وه هه بوو، موسا زۆر  
 رقی له فیرعهون بوو، به لام سهره پای ئه وهش ناچار بوو له ته مه نی ده سالی دا بروت  
 بۆ لای فیرعهون. رقی موسا له فیرعهون ده قاوده ق له بهر له خۆبایی و توندوتیژی  
 ئه وه وه سهرچاوهی ده گرت، فیرعهون "ست هوس" که ناوی گای کیوی داگیرکهری  
 له خۆی نابوو، له راستیدا هه مان ئه و ترس و رقهی که گای کیوی له مرو قدا دروستی  
 ده کات له دانی میسریه کاندرا دروستی کرد بوو. له میسر دا له ترسی فیرعهون خه لکی  
 هه و لیا ن ده دا ناوی خودا کان له منداله کانیا ن بنی ن. میسریه کان کاتی ک ناوی  
 فیرعهونیا ن ده هی نا هه ردو و نا وه که یان ده هی نایه زمان، به ده نگی کی به رز و  
 سهرزاره کی ده یانوت: "خودا پادشا" به لام له دلیاندا ده یانوت "خودای شه ر" موسا  
 بگره به شیوه یه کی سهرزاره کیش ئه و ناوهی نه هی نایه زمان، موسا له و با وه رده دا  
 نه بوو یان به هی چ شیوه یه ک ئه وهی په سه ند نه ده کرد که فیرعهون با وه ری به خودا  
 هه بی ت و ئه م نکو لی کرد نه ش له نه فره تی که وه سهرچاوهی ده گرت که له به رام به ر  
 فیرعهوندا هه بی بوو، به نه ندازه ی ئه م نکو لیه ش خودای فیرعهونی موسا نه ی ده وی ست  
 ناوی خودا له دایکی بنی ت. موسا برایه کی زۆری هه بوو، بی له "شنار و رامسیس"  
 که فیرعهون پزیزیکی زۆری لی ده گرتن کو په کانی تری بۆ نمونه خودی موسا به و  
 شیوه یه ش گرنگی پی نه ده دان. له سهردهمی مندالیه وه به م مندالانه یان وت بوو که  
 فیرعهون و منداله کانی فیرعهون نامرن، به لام چه ند پو ژیک پیش ئه وهی موسا  
 به بو نه ی گه شتنی به ته مه نی ده سالی بروت بۆ لای فیرعهون، له گه ل چه ند برایه کی  
 تری دا له ته لاری کو شکدا یاریان ده کرد و یه کی ک له وانه پیشنیاری ئه وهی کرد چ  
 که سی ک ده توانی ت به م پایه به رزانه دا سهری که وی ت؟ پایه کانی کو شک زۆر به رزیو ون و  
 به رزیان به لایه نی که م ده گه شته سیانزه یان چوارده می تر، موسا له و کاته دا کشایه  
 دوا وه به لام یه کی ک له کو په کان به سه ر یه کی ک له پایه کاندرا سهر که وت، به لام له نی وه  
 ری دا ماندو و بوو، ده ستی به ردا و سه ره و خوار که وت سه ر زه وی و له هه مان  
 ئه و کاته دا مرد.

موسا كاتىك پەنجەي لە دەمىدا بوو وتى: كەواتە ئەرەي كە دەلىن فىرەونەكان نامرن درۆيە، ئەم خوداى ئايندەيە بەكەوتنە خوارەويەك كۆچى دوايى كرد. ئەوانەي لەكۆشكدا نىشتەجى بون بەھۆي مەرگى فىرەون زادەو زۆر دلتەنگ بون و ماتەمىنيان بۆ گىرا، بەلام فىرەون بەھىچ شىۋەيەك گرنگى پىنەدا. موسا لەو پۇژەدا كەلە لاي دايكى بوو ئەو پوداۋەي گىرايەو بۆ دايكى، دايكىشى بەبىستنى ئەو ھەوالە دەستى كرد بەگريان.

موسا وتى: بەچ شىۋەيەك كە تۆ دايكى ئەو كۆرە نىت بۆي دەگريت، بەلام فىرەون كە باوكى ئەو كۆرە بوو ھىچ گرنگىكى پىنەدا!

دايكى نەيھىلا موسا بەردەوامى بەم قسانە بدات و وتى: سبەي سەرتاشە تايبەتەكەم دەنيرم بۆئىرە بۆئەوئى نارايشتى قژەكانت بكات، و گەردى زىر بەسەر قژەكانتدا بىژنىت بۆئەوئى پەنگى قژت ئالتونى دەرېكەويت، ملوانكەيەكى ئالتونىشم ھەيە دىكەمە ملت، چونكە تۆ چىتر گەرە بويت و بويت بەپياو، لەدوايىشدا دەسبەندى "ئامون" ت بۆ دەنيرم، ئەو دەستبەندەش لەلايەن دايكەو بۆم ھاتوو، دوايىئەوئى پىلاۋى زوينىشت لەپى دەكەم دواي ئەو پىكەو دەپۆين بۆلاي فىرەون..... موسا لەو كاتەدا بىدەنگ بوو.

ئىخاس خاتون پرسى: خوشحال نىت بەوئى دەپۆين بۆ لاي باوكت؟

موسا دوبارە بىدەنگ بوو.

ئىخاس خاتونىش وتى: ئايا دەزانى وەلام نەدانەوئى پرسىارى دايكىك بە بىرېزى لەقەلەم دەدرىت، لەوانەيە تۆ منت خوش نەويت.

موسا نەيتوانى خۆي بگريت و وتى: من تۆم خوش دەويت، بەلام لەچونم بۆ لاي فىرەون دەترسم چونكە لە خوداپادشا دەترسم.

ئىخاس خاتونىش پرسى: بۆچى لەفىرەون دەترسىت، پىم بلى بۆئەوئى دايكىشت بزانىت.

موسا وتى: دەترسم خوداپادشا دوجار بمخاتە ناو پوبارى نىلەو!

ئىخاس خاتون لەرز كەوتە گيانىو و بە ترەترىكەو وتى: تۆ ئەم قسەيەت

لەكى بىستوو؟

موسا وتى: مەپرسە لەكىم بىستوو.

ئىخاس خاتون بەتوڧەيى و دەنگىكى بەرزەو وتى: ئىستا دەزانم چ نەفرەت لىكراوئىك ئەم درۆيەي بۇ كىردوئىت، بىگومان كاھىنى مەزن ئەم درۆيەي بۇ دروست كىردوئىت.

موسا وتى: لەخۇڧا خەلكى تاوانبار مەكە.

چىتر دواي ئەو و ئىخاس خاتون ئوقىرى لىڧا و پەلامارى موساي دا، بەلام لەناكاو توڧەيەكەي گۇڧا بەنەوازش و وتى: كورم تەماشام كە خەلكى قسەي بىھودەي دەكەن، تۇ چىتر گەورە بوئىت.

موسا وتى: ئەگەر مەن گەورە بوم كەواتە تۇ راستىكەم پى بلى! ئىخاس خاتون بەپەرىشانىكەو وتى: تۇ تىكەلاوى كەسانىكت كىردوۋە كە مىشكتيان بەوشىۋەيە تىكداۋە.

موسا وتى: تۇ كە دايكىمى خەرىكە مىشكى مەن تىكەدەئىت چ بگات بەخەلكى! ئىخاس خاتون وتى: قسەي پىاۋانە و بگرە لەتەمەنى خۇت گەورە تر دەكەئىت. موسا وتى: خۇت وئت كە مەن بوم بەپىاۋ.

ئىخاس خاتون ھىچ رىگەچارەكە تىرى بەدەستەو نەما و وتى: مەن تا ئەم ساتە نەئىنەكە لەتۇ شاردوۋەتەو، ئەو نەئىنەش ناسنامەي باۋكتە، بەلام بەھەموو كەسىكم وئوۋە تۇ كورپى ست ھوس "ئەھرىمە زانە"ى كە نازناۋى ورزاي داگىركەرى لەخۇي ناۋە، بەلام ئىستاش پىت نالەم باۋكت كىيە، لىم دىلگەران مەبە، چۈنكە ھۇكارىكم بۇ ئەم نەگۈتەم ھەيە كە ھەم لەبەرژەۋەندى تۇ و ھەم لەبەرژەۋەندى مەندايە. ئىستا دەتۋانى بىرۆئىت و ھەرىارىكە كە خۇت ھەزەت لىيەتى بىكەئىت! بەلام موسا نەپۇشت.

ئىخاس خاتون وتى: مەگەر پىم نەوتى بىرۇ يارى بكە.

موسا وتى: دواي ئەوۋەي وەلامى پىرسىارەكەمەت دايەو ھەرچىم پى بلىئىت ئەنجامى دەدەم.

ئىخاس خاتون بىدەنگ بوو و موسا پىرسى: دەمەۋىت بزانم ئايا ئەو فىرەۋنەي ھاسەرى تۆيە، ھەمان ئەو باۋكەي مەن؟

ئىخاس خاتون<sup>١</sup> وتى: تەنھا شتېك تۆ دەيىت لەمبارەيەو بىزانىت ئەوئەيە جارىكى تر ئەم پرسىارەم لى ئەكەيت، بەلام ئەو بزانە كە من دايكى راستەقىنەي تۆم، ھەر ئەو بۆتۆ بەسە، لەم كۆشكەدا ئەو تەنھا منم پارىزگارى لەتۆ دەكەم. ئىستا لەكانگاي دلمەو ھەز دەكەم تەنھا بىم.

موسا بىدەنگ لەو ژورە پۆشتە دەرەو و بەكىنە و دلگرانىەكەو پۆشتە ھەيوانى كۆشكەو بۆئەوئەي كەمىك پىياسە بكات و دەنگىك بانگى كرد: موسا! موساش تەماشاي دواوئەي كرد و كاھىنى كۆشكى بىزى كە بەدەم زەردەخەنەو دەلييت: بۆچى دەموچاوت داو بەيەكدا سازادەي مۆن!

موسا وتى: ئەي كاھىنى پىرۆز تكات لىدەكەم بەم ناوە بانگم مەكە.

كاھنىش وتى: تۆ چىتر من بەكەسى پىرۆز بانگ مەكە، چونكە تەنھا بەمردووەكان دەليين پىرۆز، ئەويش ئەو مردووەي كە جەستەي بۆ ھەتاهەتايى و جاويدانى مۆميا كرايىت، ناوم "ئامون تپ" ە.

"ئامون تپ" وتى: من "ئىخاس" خاتونم پىش ئەوئەي شوو بەفیرەون بكات دەناسى، ئىمە پىكەو پەيوەندىەكى دۆستانەمان لەگەل يەكدا ھەبوو، لەبەرئەو ھەموو نەيئىەكى خۆتەم بۆ بگىرەرەو!

موسا وتى: تۆ وتت لەپراپردوودا دايكمت دەناسى ھەرەو ھا دەشزانى كە شوى كرد بەفیرەون، ئايا دەتوانى بەروارى لەدايك بونم بەيىر بەيئىتەو؟

"ئامون تپ" ى كاھن سور وەرگەرا و بەدلگرانىەكەو وتى: بۆچى تۆ من بە "مامان" دەزانى، ئەو چ پرسىارىكى مندا لانەم لى دەكەيت!

موسا زۆر لەم شىوازى مامەلەيە دلگران بوو، پۆشت بۆئەوئەي پلىكانەي كۆشك بپوات خوارەو، بەلام لەوكاتەدا دوبارە دەنگى كاھىن بەرز بويەو: موسا پراوہستە. لەوكاتەدا خۆي گەياندە لاي موسا و وتى: من ئەم نەيئىەت لەكاتى خۆيدا بۆ دەگىرەمەو.

موسا پرسى: بۆچى ئىستا پىم نالىيت، لەكاتى خۆيدا چ كاتىكە كە تۆ و دايكم دەستنىشاننان كردووە!

كاهينى كۆشك دەستى خستە سەرشانى موسا و لەچاوەكانى موسا پاماس و  
بەجىگىر و يەكلايى كەرەو و تى: پىداگىرى مەكە، كاتىك كاتى خۆي بىت ناچارم  
پىت بلىم، بگرە ئەگەر خۆشت حەز نەكەيت. لەوكاتەدا موسا گوتەي "ئامون  
تب" بەجدى وەرگرت و چىتر دواي ئەو پىداگىرى نەكرد.



## ئیزت یه گه مین عیشقی رامسیس

"رامسیس" ی کوپی فیرعون، به ناو نیشانی کوپی دووهم بۆ به دهست هیئانی پله و پایه ی فیرعون له سه رده می نیوجه وانیدا ده بیئت پراکابه ری له گه ل برا گه ره که ی "شنار" دا تیپه پزینیت، بی له و تاقیکردنه وانه ی که ساتی نا ساتیک له لایه ن فیرعونه وه نه نجام ده دریت، خودی خوشی بۆ ئه م تاقیکردنه وه یه مه شقی ده کرد. سه ول لیدان له نیو نیجه واناندا که خودی "رامسیس" پزکی خستبوو، ئه ویش له نیو کچانی جواندا که چاویان پریبووه سه ول لیده ره کان، بۆ رامسیس - که به گوته ی فیرعون بووه به پیاو و ئاره زوی ره گه زی به رامبه ره له ودا ده رکه وتبوو- لیوانلیوی وروژان بوو. له کاتی که دا ئه وانی تر بۆ خو نواندن له به رامبه ره ئه و کچه جوانه ته ماشا چیا نه دا هانی پیشپرکی ده دا، رامسیس دوو پالنه ری هه بوو ئه ویش یان په هه ندی سیکسی یان خو نواندن بوو، ئه و ده یویست خوی تاقیبکا ته وه. رامسیس له و پیشپرکییه دا سه رکه وتنی به دهست هیئا و هه ره ئه وه ی له "گه می"<sup>8</sup> که ی دابه زی، کچیکی جوان و بالابه رز و پیستیکی قاوه یی و نزیکه ی پازره سالانه هاته پیشه وه و پارچه یه کی خسته سه رشانی رامسیس و ئه م پرسته یه ی هیئایه زمان:

<sup>8</sup> گه می: وشه یه کی پارای کوردیه که هه م به واتای به له می گه ره "کشتی" دیت و هه م به واتای قه یاخ و به له می بچو کیش دیت، به که شتی به گه ره کان ده و تریت گه می باری و به به له مه بچو که کانیش ته نها ده و تریت "گه می" له کتیبی سه رنه نجامی "ئه ملی حق" دا که کتیبی پیروزی ئه م ئاینه یه و له سالای ۱۳۱۶ بۆ ۱۳۱۷ زاینی به زمانی هه ورایی سه ری هه لدا وه و نوسرا وه ته ره، کشتی و به لمیان به وشه ی "گه می" تو مار کردبو وه، وشه یه که به لایه نی که م حوسه د سال ته مهنی بیت جینی ستایشه به ریزه وه مامه لی له گه لدا بکرنیت و له نوسرا وه میژوی و نه ده یبه کانماندا به کاری به یئین .... وه رکێپ.

سلو له شازاده رامسیس، ئارقت کردووه پښېده بهم پارچه یه داتپوښم بوئووهی  
سمرمات نه بیټ.

رامسیس زهرده خه نه یه کی کرد و ته ماشایه کی کچه ی کرد و پرسى: ناوت چیه؟  
کچه ش وتى: ناوم "نیزت" ه. زور خوشحال بوم بهووی تو لهم پیشپرکښه دا  
یه که میت هیئا، به خوشی نه م سرکه و تنه ته وه نه مشه و له گهل هاورپکښه دا  
ناهنگیک بهرپا ده کم بوئووهی پالنه وانی مه زنی سهول لیدان نه و شهره فیان پی  
بیه خشریت.

رامسیس وتى: سهره پای نه ووی ده زانم نه و ناهنگه زور سهرنج پراکښ ده بیټ،  
به لام ده بیټ داوای لیبور دن بکه م.

نیزت وتى: من له و شوینه دا مالیکم هیه - داوای نه ووی ناو نیشانی مال که ی  
پیدا - پیى وت ئیمه له وى ناهنگیک بهرپا ده که ین نه گهر پات گوپی په یوه ندیما  
پنوه بکه، داوای نه ووه به دم زهرده خه نه ووه دور که و ته وه و چیتړ داوای نه ووی  
ته ماشای داوای خو ی نه کرد.

"دولانت" خوشکی رامسیس له تهنیشت "ساری" هاوسهری له باخی مال که یاندا  
له ژیر سیبهری دره ختی هه نجیرکی عهره بی گهره و بهر زدا خه وتبون.  
"رامسیس" یش له و دور بهر ده دا پیاسه ی ده کرد و جار جار کښ ته ماشای نه و  
کورسیه دریژو ده کرد که "دولانت" ی به سهره وه پراکشابوو. دولانت ژنیکى نه  
جوان و نه ناشیرین، ته نها شتیکښ که بیرى لیډه کرده وه ئاسوده یی و  
خوشگوزهرانی بوو. هاوکات له گهل هه لومهرجی "ساری" هاوسهری که سهرؤکی  
قوتابخانه ی "که پ" هه روه ها له بهر نه ووی کچی فیرعونه داوای هه رچی بکر دایه  
ده یانخسته بهر ده ستی. "دولانت" کچیکى بالا بهر ز به لام پیستیکى چه وری هه بوو  
هر له بهر نه ووه ش هه موو پوژیک مه لکه مگه لیکى جوړا و جوړی ده دا له جهسته ی و  
به بهر ده وامی چاودیری پیستی ده کرد.

دولانت شانازی به ووه ده کرد که ناگاداری هه موو نه نییه کی خیزانه  
وه جا خزاده کان بوو. له وحاله ته دا چاوی به رامسیس ده که ویت و به دم  
زهرده خه نه ووه وتى: له خزمه تی برا خوشه ویسته که مدام.

پامسیس وتی: ئایا تا ئیستا ناوی "ئیزت" ت بهرگویی نه که وتوو؟  
 دولانت وتی: که میك باسی ئه ووم بۆ بکه و بۆم پونبکه ره وه! دواي ئه وه وتی:  
 به ئی ئه و کچیکی جوان و به نازه، ده لئین له "تبس" دا له جوانیدا بیۆینه یه، سهره پای  
 ئه وه ی ته مه نیککی که می هه یه به لام خوازیینی زۆره.

پامسیس وتی: ئه ی هیچ شتیك له باره ی خیزانه که یه وه ده زانیت؟  
 دولانت وتی: به ئی ئه توانی بلییت خیزانیکی پر به واتی وشه دۆله مهندن، چه ند  
 نه وه یه کی وه جا خزاده که یان له م کۆشکه دا بۆ چه ند جارێک پيشوازیان لیکراوه،  
 ده توانین بلیین خیزانیکی وه جا خزاده ن. دواي ئه وه بهرده وام بوو: به دلنیا یه وه  
 تۆی خستوو ته ته له وه؟

پامسیس وتی: ئه مپۆ کاتیك له "که می" که م پیاده بووم کچیك پارچه یه کی دا  
 به شانمدا و دواي گفتوگۆ یه کی کورت ئه مشه و میوانداری کردم.

دولانت وتی: ئه و هه موو شه وێک میوانداری هه یه، هه موو شه وێک له ماله که یدا  
 ئاهه نگ ده گیریت، ئه ری به راست سهرنجی پراکیشا ویت؟  
 پامسیس وتی: منی وروژاندوو.

دولانت وتی: سهره پای ئه وه ی جیا وازیه کی ئه وتۆتان له گه ل یه کدا نیه، به لام ئه و  
 له م جوړه بوارانه دا زۆر لیها توه، به دلنیا یه وه تۆ سهرنجت پراکیشا وه ئه گینا  
 میوانداری نه ده کردی، به دلنیا یه وه به شداری ئه و میوانداریه ی بکه.

میوانداری "ئیزت" میوانداریه کی ئاسایی نه بوو، له و میوانداریه دا کچانی  
 وه جا خزاده که له سه مادا لیها توه بون، چه ند سه مایه کی به کۆمائیان که به لای  
 "پامسیسه" وه چوست و چالاکیه کی نوێ بوو ئه نجام دا. گروپیکیش گۆرانیان  
 ده وت و گروپیکیش ده یانژهنه! "ئیزت" له ته نیشت "پامسیس" وه پاره و ستابوو و  
 تازه دهستی له سه مایه کی هه ناسه پر هه لگرتبوو، به ده م هه ناسه پرکیوه و  
 به شیوه یه ک خوی به "پامسیس" وه چه سپاند که پامسیس گوئی  
 له هه ناسه پرکیکه ی بوو. کچانیش به شیوه ی میسریه کان نیوه پوت سه مایان ده کرد.  
 ئاهه نگ تا نیوه شه و بهرده وام بوو و "ئیزت" کاتیك ورده ورده ده ورو به ری به چۆلی

يىنى، بەدوۋ پىك مەيەۋە خۇي لەرامسىس نىزىك كىردەۋە و لىي پىرسى: ئىستى پىم بلى كام يەك لەم كچانە زىاتىر سەرنجى پاكىشايت.

رامسىس لەۋكاتەدا شەرم گىرتى و سەرى دانەۋاند، بەلام "ئىزىت" كە ۋەك ئەۋەي لەگەل ماردى يارى بىكات زەردەخەنەيەكى كىرد و وتى: پىكىك مەي كەمىك لەم شەرمەت كەم دەكاتەۋە.

دوای ئەۋە ۋەك مامۇستايەكى لىھاتوۋ پىكە شەرابەكەي بەچۋاردەۋرى سەرى "رامسىس" دا سوۋپاندەۋە و كوپى لوى ئەفسون كىرد، دوای ئەۋە پىكە شەرابەكەشى نا بەلىۋىيەۋە و وتى: بىخۆرەۋە بۆئەۋەي شەرابى تىرت پىبىدەم.

رامسىس نەيدەۋەزنى بەچ شىۋەيەك ئەم كچە بەسەرىدا زال بوۋە، ۋەك مىندالىكى دىيى فەرمانەكانى جىبەجى دەكرد، دوای ئەۋە دەستى "رامسىس" ى گىرت و وتى: پىم بلى چ كچىك لەمانە زىاتىر سەرنجى پاكىشايت بۆئەۋەي مژدەيەكى مەزىت پىبىدەم.

رامسىس كە سەرى بە مەي گەرم وروژانى لەسەرتاپاي بونايەتىدا ھىنابوۋە جۇش وتى: لەكچى دەريا كە نىۋە تىرى كىردم.

"ئىزىت" داى لەقاقاي پىكەنن، دوای ئەۋە قىزە دىۋىژەكانى كىردەۋە، بەلام لەناكاۋ پىرسىارىك بەھىزى "رامسىس" دا ھات: بىستومە كە تۆ دەستگىرانى "شئار" ى بىراى مەنى.

"ئىزىت" ىش كە چىتر خۇي ھەلدابوۋە باۋەشى "رامسىس" ۋە تەماشايەكى چاۋانى كىرد و وتى: لەئىستادا سەرتاپاي بونايەتىم ھى تۆيە، تىنوى خۇت بىشكىنە! دەستگىراندارى قەرزە و تىنو شكاندن و تىربونىش نەقەدە...

رامسىس بۇ يەكەمىن چار تامى عىشقى كىرد، خەۋن نەبو، بۇماۋەيەك لەدلى خۇيدا قسەي لەگەل خۇيدا دەكرد، لەۋانەيە خەۋم بىنىبىت، بەلام ھەموو ساتەكانى لەبىدارى رابردوۋ و ئىستاش لە تەۋىلەدا ناچار بوۋ ھەندىك فەرمانى "سارى" راھىنەرى قوتابخانەي "كەپ" ئەنجام بدات. ئەۋ كەسە بەتەمەنانەي كە لە تەۋىلەدا كارىيان دەكرد لەبەر خۇيانەۋە گالتەيان بەۋ دەكرد كە يەكىك لە ۋەجاخزادەكان بوۋەتە پاككەرەۋەي تەۋىلەي ئەسپەكان! سەبەتەيەكى پىر لە پەين و قەرسەقولى

ئەسپ و گوڭدۇرۇڭەكان بەسەر سەرى يەككە لە ھاۋپۇڭكانى "پامسىس" ھە بوو كە بەر  
پادەيەش جەستەي بەتوانا نەبوو، ئەۋى زۆر بېزار كەرد، "پامسىس" یش لىي نيزك  
بويەۋە و "ئامنى" ھاۋپۇي ناسيەۋە!

پامسىس بانگى كەرد: ئامنى؟ دۋى ئەۋە بەدەم ھاۋار و تۈپەيەۋە وتى: كىي  
ۋى لەتۇ كەردۈۋە!

لەناكاۋ دەستىكى بەيژ شانى پامسىس گەرت: تۇ كىيىت كە بى مؤلەت دەست  
لەكاروبارى ئىمەۋە ۋەردەدەيت؟ ئەم تەۋىلەخانەيە لەژىرچاۋدۇرى جىنشىنى  
فەرەۋنى ئايندە "شئار" دا بەپۇە دەبىرت.

پامسىس بىئەۋى سەرزەرەكانە ۋەلامى بداتەۋە بەھەمو ۋىز و توانايەكى  
ئارنجىك دەدات لەسینەى كابرا و تەختى ناۋ تەۋىلەكەى دەكات.

پىاۋىش ھەستايەۋە سەرىپى و ھاۋارى كەرد: ئەم كۈرە لاۋە دەبىت تەمى بىرت!  
ھاۋپۇيانى سەپەرشتىارى تەۋىلەكان بى ھىچ ترسىك پەلامارى "پامسىس" يان دا،  
"پامسىس" یش فەرمانى دا بە "ئامنى": ھەلىي و خوشى بەپەلە لەتەۋىلەكان  
پۇشتە دەرەۋە. يەككە لەكەركارەكان لەدەرەۋەى تەۋىلەكان توانى خۇي بگەيەنیتە  
پامسىس، بەلام لەناكاۋ پامسىس پادەستا و پاشەقۇلەيەكى دا لەۋ پىاۋە و تەختى  
زەۋى كەرد. ھاۋپۇيانى كابراى كىركارى تەۋىلەكان خۇيان گەياندە ئەۋ شۈينە و  
"ئامنى" ش پادەستا. پىاۋ و ھاۋپۇڭكانى كە شەش كەس دەبون تىخى چەقۇيان  
بەدەستەۋە گەرت.

ئامنى ھاۋارى كەرد: ئەۋ! ئەۋ كەسە! شانزادە "پامسىس" ە!  
لەۋكاتەدا "شئار" یش گەشتە ئەۋى و پرسى: پامسىس دوبارە لىرەيت؟ ۋەك  
بلىي ئەۋ گىيانەۋەرانە باشتىن ھاۋپۇي تۇ بن؟

پامسىس پرسى: "شئار" ى برام لىرەدا چى دەكەيت؟  
شئار وتى: بەفەرمانى فەرەۋن سەرقالى پىشكىنەم، فەرەۋنى ئايندە دەبىت  
پىرەۋى خۇي باش بىناسىت! مەن فەرەۋنى ئايندەم، بۇيە فەرمان بەتۇش دەدەم نەك  
تەنھا چۈاردەۋرى ئەم ناۋچەيە و نە دەۋرۈ و خۇي ئەۋ كچە بدەيت! چونكە ئەۋ  
ھاۋسەرى ئايندەى مەنە.

پامسیس پیکه‌نی و وتی: نه تۆ ده‌بیته‌ی فیرعه‌ونی ئاینده و نه "ئیزت" ده‌بیته هاوسه‌ری ئاینده‌ت. چونکه له‌گه‌ل مندا هاوخه‌و بووه!

"شنار" به‌دلگرا‌نیه‌که‌وه هاواری کرد: ئه‌م قسه‌ هه‌له‌ق و مه‌له‌قانه چین ده‌یکه‌یت؟ پامسیس وتی: ئه‌مانه‌ قسه‌ی هه‌له‌ق و مه‌له‌ق نین، به‌لکو پاستیه‌کی حاشاه‌نه‌گره، "ست هوس" ی باوکم ئه‌و مرده‌یه‌ی پێبه‌خشییم که من ده‌بمه‌ فیرعه‌ون، شه‌وی پابردوش "ئیزت" له‌لای من بوو...

سته هوس-ئه‌هریمه‌ن زاده-که هاوسه‌ری "ست هوس" و به‌ دایکی "شنار و پامسیس" له‌قه‌له‌م ده‌درا خۆی وه‌ک فیرعه‌ونیکی فه‌رمانه‌ره‌وای په‌های میسر له‌قه‌له‌م ده‌دا. ئیمه‌ که ئاشنا‌یه‌تیه‌کی ته‌واومان له‌پیشینه‌ی "سته" هه‌یه و ده‌زانین "نفر نفر" ی دایکی له‌و شه‌وه ترسناکه‌دا که به‌فه‌رمانی "سینۆهه" بیهۆش سپێدرا به‌ مردووخانه و له‌و هه‌موو کریکاری مردووخانه‌یه نه‌یزانی له‌کامیان سکی پڕ بووه، کچیکی ده‌بیته‌ که ناوی "سته هوس" به‌واتا -ئه‌هریمه‌ن زاده-ی لینا. ده‌قاده‌ق وه‌ک "ست هوس" ی هاوسه‌ری که دیار نه‌بوو شازاده "باکتامون" له‌نیۆ ئه‌و هه‌موو پیاوه‌ی به‌ردیان بۆ ده‌هینا بۆنه‌وه‌ی له‌گه‌لیدا پابوێن له‌کامیان سکی پڕ بووه. له‌پاستیدا "شنار و پامسیس و دولانت" سی ئه‌هریمه‌ن زاده‌ی پڕ به‌واتای وشه‌ بوون. "سته هوس" ی شارژن به‌هۆی بی‌شهرمی و هه‌ندیک تایبه‌تمه‌ندی تایبه‌ت به‌خۆیه‌وه له‌کۆشکدا ده‌سته‌لاتیکی تایبه‌ت به‌خۆی هه‌بوو، ئه‌و به‌له‌ش و لاریکی باریک و چاویکی بادامی و تیژ و کاریگر و لوتیکی جوان و ناسک و به‌له‌خۆباییه‌ک که هیچ که‌سیک نه‌یده‌توانی بۆساتیکیش به‌رگه‌ی بگریته‌ ترس و تۆقان و ده‌پراوکی ده‌خسته‌ نیۆ دلی خه‌لکیه‌وه. "سته هوس" له‌پرا‌ده‌به‌در به‌ "پامسیس" وه‌ په‌یوه‌ست بوو و له‌وساته‌دا "پامسیس" ی زۆر به‌دلگرا‌نی بی‌نی، ئه‌ویش به‌م دیمه‌نه زۆر دلگرا‌ن بوو بۆیه هۆکاری دلگرا‌نیه‌که‌ی لیپرسی...

له‌وکاته‌دا پامسیس به‌پێژ و مه‌زنیه‌که‌وه دایکی له‌نامیز گرت.

دایکی وتی: دایکت زۆر باش ده‌توانیت هه‌ست به‌وه بکات که کوپه‌که‌ی دلگرا‌نه.

ئایا دوباره له‌گه‌ل "شنار" ی براتدا شه‌رت بووه؟

پامسیس وتی: هیچ کاریکم به‌وه‌وه نیه.

سته هوس-ئههریمهن زاده-وتی: شنار لهتۆ دهترسیّت.

رامسیس وتی: ئەو فەرمانی ئەوهم بهسەردا دەدات کە دەبیّت یەکسەر "تبس" بهجی بهیّلم.

سته هوس وتی: وادیاره هوکارهکەشی "ئیزت" بیّت، تۆ بهقۆرخ کردنی "ئیزت" و "ئیزت" یش بهبهخشینی پەردە کچینی بهتۆ توپەیی و کینهی "شنار" ی وروژاندیّت!

رامسیس بهسەر سوپمانهوه پرسى: چۆن بهو خیراییه ئاگادار ئەم نهینیه بویّت؟ سته هوس وتی: "ئیزت" یهکێکه لهکچه خانهدان و وهجاخزادهکان، لهم کوّشکهدا هەرکەسیک ههناسهیهک بدات من یهکەمین کەس دەبم که ئاگام لهو ههناسهیه دهبیّت. ئەم نزیک بونهوهی تۆ و "ئیزت" بو "شنار" کە دهیهویّت "ئیزت" بهینیت سەر شوپیه، بهلام تۆ که نیازی ئەوهت نیه ژیانی هاوسەری لهگەڵدا پێک بهیّنی؟

رامسیس دوپاتی کردەوه: بههیچ شیوهیهک ژیانی هاوسەری؟ مهحاله! بهلام دایکی وتی: تا ئەو شوینهی من "ئیزت" بناسم، لهبەرئەوهی پەردە کچینی بهتۆ بهخشیوه، بهم زویی و ئاساییه دهستبەردارت ناییت.

رامسیس دهستی دایکی گرت و وتی: تهنه کەسیکیّت کە دلنیام خیانهتم لی ناکهیت، دهمهویّت کار و بهرپرسیاریهتیهک بدەیت به "نامنی" هاوڕیم. سته هوس-ئههریمهن زاده-وتی: ئایا به نوسەری بارهگای فەرمانپهروایی پازی و خوشحال دهبیّت؟

رامسیس پرسى: چ کهسیک دهبیته بهریوبەر و ئەو دهستهلاته ی پی دهبهخشریت کە "نامنی" نوسەرەکی بیّت.

سته هوس کوپهکەى ماچ کرد و وتی: لهم ساته بهدواوه تۆ بهریوبەری و ئەوهستهلاته بهتۆ دهبهخشریت و دهتوانی "نامنی" هاوڕیت بهناونیشانی نوسەری بارهگای فەرمانپهروایی ههلبژێریت، بهلام بۆئەوهی ببیته بهریوبهەری دهستهلات بهناچاری دهبیّت بهچەند ئەزمون و تاقیکردنهوهیهکدا تپپهريت، بۆیه بهرۆ و خۆت نامادهی تاقیکردنهوهکان بکه، بهلام پی بهترس مهده پۆ بچیتە دهرۆنتهوه، تۆ ههلهبژێردریت.

رامسیس بۇ تاقیکردنە وەکان خۆی بە بەرپۆوەبەری دەستەلات و فەرمانرەوایی ناساند، بەلام ئەو بەپێی پێویست ئامادە نەبوو. ئەزمون و تاقیکردنە وەکان لەژۆری بەرپرسە کەدا ئەنجام دەدرا. مەراسیمی تاقیکردنە وەوی بەرپۆوەبەری لەهەیاندا ئەنجام دەدرا، دەبوو کە پریان بۆ ئامادە بوان ئامادە بکرایە، بۆئەوێ لەپوناکی و گەرمی خۆر پارێزراو بن. لەم تاقیکردنە وەیدە بەرپۆوەبەری هیچ جیاوازیەک لەنیوان رامسیس و خۆبەخشەکانی تردا بەدی نەدەکرا، لەراستیدا رامسیس زانیاری پێویستی بۆ تێپەراندنی ئەو تاقیکردنە وەیدە نەبوو. پەنجا کەس لەلاوانی ئامادە بۆ تاقیکردنە وە بەشداری لەم ئەزمونەدا کرد، لەم پەنجا کەسە تەنھا دوو کەس دەیاننوانی ئەو پلەییە بە دەست بهێنن. پیرمێردی بەتەمەن، بەرپۆوەبەری بارەگای فەرمانرەوایی سەر و تەختەییەکی دا بە ھەریەک لەو لاوانە-تەختەییەکی لەداری "ئاقاقیا"ی دا بەھەر یەکیکیان کە پۆوشی توێژێکی کەچی کرابوو و لەناوھەراستی ئەو تەختەیدەدا چالێک ھەبوو کە پینوسیکی قامیشیان تێدا دانابوو. تاقیکردنە وە کە لەچەند نەینێک پێک دەھات: رامسیس لەنەینێ چوارەمیاندا گیرى کرد، نەینێکەش ئەو دەبوو کە بەچ شپۆھەیک مەرگ بگۆپن بۆ ژیان! رامسیس بیرى بۆ هیچ شتێک نەدەپۆشت، نەیتوانی هیچ شتێک لەمبارە وە بنوسیت...

دەنگێک بەگوێییدا چڕپاند: بەرپۆوەبەر بەتیغێک کە لەرەگەزى لەمە لایەکی ئەو تەختەییە ھەندێک شتی لەسەر نوسراو دەتاشیت بۆئەوێ تەختەییەکی نوێ ئامادەى نوسین بکات، ئەم کارەش پێی پێدەدات بەسود وەرگرتن لەتەختە، تەختە لەحالتى مەرگە وە بگۆریت بۆ حالەتى ژیان.

دواى ئەو رامسیس لە "نامنى" ھاوپیى نزیک بویە وە وتی:

—من گەناوم "رامسیس" وەک فەرمانرەوایەک تۆ دەکەم بەنوسەرى خۆم.



## موسا له باره گای گه شه دا

له وکاته دا ده بوو موسا و دایکی له لایه ن فیرعه ونه وه پيشوازيان لی بکرایه. فیرعه ون لهو ساته دا له سنوری چل سالی تیپه ریپوو، له به شیکي نهو کوشکه دا پيشوازي له موسا و دایکی کرد که موسا تا نهو ساته چاوی بهو شوینه نه که و تپوو. موسا خوئی کرد به ناو ته لاردا به بینینی زور توقا، زهوی نهو ته لاره به به ردی ره شی ناوچه ی میسری سهرو داپوشرابوو، دریژی و پانی نهو ته لاره زور فراوان بوو، ته ختی فیرعه ون له سهروی نهو ته لاره دا دنارابوو، له هه ردو و لای ته خته که وه دوو پایه ی دریژ و زور نه ستور هه بوو که به سهرو نهو پایانه وه باسی جهنگ و داگیرکاریه کانی فیرعه ونی له سهرو تومار کرابوو. له پشتی نهو ته خته شه وه وینه جهنگه کانی له سهرو کیشرابوو. موسا چاوی به فیرعه ون که وت که به سهرو ته خته که یه وه دانیشتبوو و ناو ته لاره که ش پرپوو له خه لکی. هه موو ناماده بوانیش به پیی پلهو و پایه و هه لومهرجیان له پال یه کتردا دانیشتبوو. موسا به بینینی که سانی جیاواز، بگره که سه بیانیه کانیش بیرى له وه کرده وه که دایکی بوجی له پوژیکي ناو دا کوپه که ی هیناوه بو لای فیرعه ون، نهو پوژه پوژى هه موو که سیك بوو. سهیرترین شت جلویه رگی فیرعه ون بوو که هیچ که سیك وهك نهو جلی ساده ی له بهر نه کردبوو. فیرعه ون چاوی به "نخاس نامون" ی هاوسه ری که وت، ههروه ها چاوی به "موسا" ش که وت. فیرعه ون به دهستی ناماژهی به ودا که ژن و کوپه که ی برپون بو لای. له هه مان نهو ساته شدا نهو کاهینه ی که له گه ل فیرعه ون دا سهرقالی گفتوگو بوو له خوئی دور خسته وه و چیتر دواى نهو خوئی به ته نهایی مایه وه و

لەسنوری دوری شەش مەترەوێ هێچ کەسیک ماوەی ئەوەی نەبوو لەو زیا تر لەفیرەون نزیکتر ببێتەوێ. "ئەخاس ئامون" دەمی لەگوێی موسا نزیک کردەوێ و وتی: کاتیگ گەشتینە شوینی دیاری کراوی فیرەون کەنوشی بۆ بەرە. "موسا"ش کەنوشی برد و فیرەون بەدایکی دەلێت: ئەی شارن تۆ هێشتا جوان و چوست و چالاکی.

شارن "ئەخاس"یش سوپاسی کرد و ئامارەیی بۆ موسا کرد و وتی: ئەمە کوپی ئیمەیه کە ئەمڕۆ تەمەنی بوو بە دەسال، ئەم لەبەرئەوێ هێناوێ بۆ ئێرە تا پادشا بەرەکەتی پێ ببەخشیت.

فیرەون تەماشایەکی سەراپای "موسا"ی کرد، وەک بلیی پوڤەپوێ کوپیکی بیگانه بووێتەوێ، چونکە ئەوێ یەکەمین جار بوو فیرەون چاوی بە موسا بکەوێت.... دواي ئەوێ پرسى: ناوی چیه؟

"ئەخاس" خانمیش وتی: ناوی "موسا"یە.

فیرەون وتی: موسا هەر ناو نیە.

"موسا"ش ها تە گۆ و وتی: ئەگەر موسا ناو نیە، ئەی کەواتە چیه؟

فیرەون وتی: کوپەکەمان زمانی وەک بووبول وایە، دواي ئەوێ لەوێ لای موسا دا وتی: موسا نیوێ ناو و بەواتای "بەخشراو" دیت! بۆ نمونە ئەگەر ناوت ئامون موسا "بەواتا خودا بەخش" بوايە ئەو کات پون و ئاشکرا دەتزانى واتای چى دەگەیهێت.

ئەخاس ئامون وتی: ئەی فیرەون تۆ ناویگ لەم کوپەمان بنی!

فیرەون وتی: چیت بۆ گۆپینی ناوی درەنگە، شازادەیهک کاتیگ لەسەر تەختی فەرمانرەوایی دادەنیشیت دەتوانیت ناوی بگۆپیت، بۆ نمونە خۆم ناوم لە "ست هوس" ئەو گۆپی بۆ "وهرزای داگیرکەر"، هەر وها کاتیگ کە تەرمی مومیا کراوی پەوانەیی جیهانی خۆراوا دەکریت دەتوانیت ناوی بگۆپیت. دواي ئەوێ بە موسای وت: وەرە پێش! و دەستی خستە سەر سەری موسا و وتی: من بەرەکەتت پێ دەبەخشم و لەبەرئەوێ بەرەکەتت پێ بەخشراوێ ئەگەر ئێزەیهک بۆ ملت بهاوێژن بەهێچ شیوێهێک بەرت ناکەوێت، هەرکاتیگیش خەنجەرێک بەدەن لەسینەت ئەو

خەنجەرە بەھىچ شىۋەھەك كارت تىناكات، ئەگەر ھەلىشت دەنە ناو يىرىكەو  
ناخنىيەت، ھەركاتىكىش ماريك پەلامارت بدات يەكسەر لەھەمان كاتدا پاشەكشە  
دەكات و ناتگەزىت، ئەگەر بىكەويتە ناو پوبارى نىلەو و تىمساحەكانى نىل  
چاويان پىت بىكەويت پەلامارت نادەن، مەن كە پادشا و فېرەمەنى مىسرم تۆ  
لەبەرامبەر ھەموو بەلەيك دەپارىزىم و بەركەتى خۆم پى بەخشىت.

دواى ئەوھى لەكۆشكى فەرمانرەوا ھاتنە دەرەو "ئىخاس" بەخۇشچالى و  
لەخۇبايىيەكەو بە "موسا"ى كوپى وت: چاوت بەمەزنى فېرەمەن كەوت؟

موسا ھىچى نەوت: جىاوازيەك لەنىوان ھەلومەرجى ژيانى كچان و كوپانى  
فېرەمەندا ھەبوو. ئەم جىاوازيەش پەيوەست دەكرا بەخۇشەويستى و كاريگەرى  
دايكىيان لەسەر فېرەمەن. كاتىك كەنيزەكىك سىكى لەفېرەمەن پېر دەبوو و لەدايك  
دەبوو لەكۆشكى فەرمانرەوايىدا جىگىر دەكرا. شويىنى خەوتنى ئەم جۆرە دايكانە  
و ئەوانى تر لەيەك شويىندا بوون، شەوانىش لەيەكىك لەتەلارى كۆشكە مەزەكاندا  
دەخەوتن. ئەگەر ئەمەندالەي لەدايك دەپىت كوپ بوايە، دايكى تا تەمەنى ھەوت  
سالى لەلەي خۆي دەپىلەيەو، دواى ئەو دەسپىدرا بەيەكىك لەكاھىنەكان  
بۆئەوھى بەچاودىرى كردنى كاھىن پەرورەدە بىرىت، بەلام ئەگەر ئەمەندالەي  
لەدايك دەپىت كچ بىت، ئەوا لەم ھالەتەدا دايك نەيدەتوانى مەندالەكەي لەلەي خۆي  
بەپىلەتەو، چۈنكە مەندالەكەيان دەسپارد بەدايەنىك تا ئەمە كاتەي گەرە دەبوو،  
بەلام ژنەكانى فېرەمەن ھەريەكىكىان جىگايەكى تايبەت و سەربەخۇيان ھەبوو و  
مەندالەكانىشيان لەگەل ئەواندا دەژيان، ھەلبەت لەپۇژدا لەلەي دايكىيان نەبوون،  
بەتايبەت كوپەكانىيان چۈنكە دەبوو فېرى زانىستى جۇراوجۇر و وانەگەلىكى  
جۇراوجۇر بونايە، ھەرەھا فېرى بەكارھىنانى چەكە جۇراوجۇرەكان بونايە،  
بەدرىژايى پۇژ لەقوتابخانەدا و شەوانىش لەلەي دايكىيان دەمانەو. پلەي دايكى  
موسا "ئىخاس" خانم پلەوپايەيەكى دىارى ھەبوو، پاستە كە شارن "ستە  
ھوس" بۇخۆي فېرەمەنەك بوو و كوپەكانى "شمار و پامسىس" لەسەروى ھەموو  
كوپەكانى ترەو بوون، بەلام لەچاوت ژنەكانى تردا بەخۇشەويست و ھەلبىژاردە لەقەلەم

دەدرا. لەبەرئەوێ "ئىخاس ئامون" لەكەسانى نزیكى فیرعەون بوو، پلەوپایەیهكى تایبەتى ھەبوو زۆرىش موسای خوش دەویست.

بەلام موسا دەیوت: دەبیئت ئەو نەیینە ئاشکرا بکەم! چونکە کاهینی مەزنى كۆشك باسى شتیكى بۆ کردم...

موسا لەنیو كۆپەكانى فیرعەوندا سەرەپای ئەوێ كەسیكى بییدەنگ و مات بوو، بەلام زۆر ئازا و بەهیز بوو، لەچەند مەشقیكى جیاوازا ئەم تواناییەى خۆى نیشان دەدا. لەناو كۆشكدا شوینیكى تایبەتیاى بۆ مەشقى بواری جەنگ دیارى كۆپەكان لەو كۆپەپانەدا مەشقیان دەکرد و كچەكانیش لەدەرەوێ ئەم كۆپەپانە تەماشای ئەم دیمەنەیان دەکرد، مەشقەكانى جەنگ تا نیوەرۆ بەردەوام بوو. دواى تەواوبوونی مەشقەكانیان كۆپەكانى فیرعەون بەفەرمانى پراھینەر خویان ھەلەدەدا بە ناو ھەسیرەوێ<sup>9</sup> بۆئەوێ پاك خویان بشۆن، دواى ئەوێ پاك خویان شۆرى، نۆرەى خواردنى نانى نیوەرۆ دەھات. نانى نیوەرۆى شارازادەكان بریتی بوو لە ھەنجیر، تری، گویزی ھندی تازە و خواردنەو. لەقوتابخانە و مەشقەكاندا خواردنەوێ باوى میسرى بۆنمۆنە ئاوجۆیاى بە شارازادەكان نەدەدا. یەكێك لەپراھینەرانى سەردارى جەنگ كە لەگەڵ دەستیاریەكانیدا كە لەچەند ئەفسەرىك پێك ھاتبون مەشقیان بە كۆپەكانى فیرعەون دەکرد. ئەم دەستیاریە زۆر سەختگیر و بەرپادەیهك وردبەن بوو كە كۆپەكانى فیرعەونى لەكاتى مەشقدا بێزار دەکرد و دەیگریاندن، بەلام سەرەپای ئەوێش نەیان دەتوانى ناپەزایى خویان دەرپەن، چونكە ئاگادارى ئەوێبوون فیرعەون دەستەلاتیكى تەواوى دابوو بە پراھینەرەكان و گوتە و فەرمانى پراھینەر دەقاودەق وەك گوتە و فەرمانى فیرعەونە. ئەم پشەتگیریە دەستى پراھینەرانى بۆ ئازادى كارکردن دەكردهو. لەبابەتیكدا ھەستى كرد كە كۆپەكانى فیرعەون بەدواى ھۆكارى ئەم سەختگیریەدا دەگەرپن بۆیە پێى وتن: ئێو دەبیئت پێشوازی لەم سەختگیریانە بكەن و خوشال بن، چونكە ئەم جۆرە مەشقانە و ئامادە بون بۆ جەنگ، بۆتان دەسەلمیئەت كاتیك دەپۆنە كۆپەپانى جەنگەو نوکی

<sup>9</sup> ھەسیر: وشەیهكى پاراوى كوردی پەتیە كە بەواتای "ھەرز" دێت، ھەروەھا لەمەندێك ئاوجە كورد نیشینەكاندا دەلێن "ئەستیل" ... وەرگیر.

تیشی نێزەیهەک هیچ جیاوازیەک لەنیوان سینەى سەربازىکى ئاسایى و فیرەمونیکدا ناکات، چونکە بەشیوەیهکی یەکسان پۆدەچیتە هەردوو سینەکەوه، شازادە و هەژار زادەیهک لەگۆرەپانى جەنگدا بونی نیە، ئەگەر لەگۆرەپانى جەنگدا ئاگاتان لەخۆتان نەبیت سنگتان بەنوکى چەقۆ هەلەدەدەن! نوکی شمشیرێک بێئەوهی مۆمیا بکڕین پەوانەى جیهانى خۆرئاواتان دەکات، چونکە جەستەتان لەپیناوا نامێرە پازاوهکان هەلەدەدەن و پارچە پارچەى دەکەن! موسا ئەم گوتانەى کە پراهنەریکی لیهااتوو باسی گۆرەپانى جەنگى بۆ دەکردن، لەگەڵ گوتەکانى ئەو پۆژەى فیرەمون کاتیەک بەرکەتى پى بەخشى هەلسەنگاندا! لەبەرئەوهی فیرەمون زۆر حەزى لە تیرهاویشتن بوو، لەکاتى مەشقدا تیروکەوانى بەیەکیک لەچەکە هەستیارەکان لەقەلەم دەدرا. میسریەکان لەبارەى تیرهاویشتنەوه بیروباوەریکی تایبەتیان هەبوو و پراهنەرى کۆرەکانى فیرەمونیش لەمبارەیهوه هەموو هەولێکیان دەخستە گەڕ. موسا لەم مەشقانەدا زۆر لیهااتوو بوو و تەنها پامسیس دەیتوانى لە موسا باشتر تیر بهاوێژیت، هەركاتیك تیری موسا بەهەلدا برۆشتایە، پامسیس قەرەولى لەو نیشانەیه دەگرت و بى هیچ ئەملاولایەک دەپینکا.

## جەنگى ئىۋان رامىسىس و موسا لەگۆرەپانى تىر ھاۋىشتندا

پېشەنگى رامىسىس لە موسا لەبۋارى تىرھاۋىشتندا وردە وردە گۆپا بەجۆرىكى تىر لايەنى نەينى ئامىزى نىۋان ئەو دوانە، چونكە ئەو دوانە بەھۋى ھەرزەكارى و لايەتى و ھەۋلدىيان بۆنەۋەي يەككىيان بېيتە پېشەنگى ئەوتريان كە ئەمەش ھەلگىرى جۆرىك پۈبەپۈبۈنەۋەي تايبەت بەو تەمەنەيە كە ناچار دەيىت بەو شىۋەيە رەفتار بكن.

راھىنەرى تىرھاۋىشتن كە نارى "ستى ھوپ" بوو بەخويندكارە فيرخۋازەكانى وت: جوان لىنى ورد بىنەۋە، من تەنھا شىۋازى كەۋان گرتن و كەۋان كىشانقان دىكەم، بەلام قەرەۋلگرتن و پىككىنى ئامانچ دىكەۋىتە ئەستۋى ئىۋە ھەرۋەھا پەيۋەستە بەئامادەكارى و تواناي بەھرى ئىۋەۋە. دەيىت ئەۋەندە تىر ھاۋىژن تا دەبنە تىر ھاۋىژنىكى لىھاتوو. موسا بەۋردى و دانبەخۇداگىرىيەكەۋە تىر ئەندازى دىكرى، بەلام رامىسىس بەپەلە تىرەكانى دىھاۋىشت.

"ستى ھوپ" بۆى دۇپاتكرىدەۋە: خىرايى تىرھاۋىشتن دىستېيىشخەرى خۇى لەدەستېيىكرىدەن جەنگدا دىكات، لەگۆرەپانى جەنگدا تىرھاۋىژنىك بەزىندوىى دەمىنىتەۋە كە پېش ھەمويان تىرى خۇى ھاۋىژنىت. موسا لەكارى تىرھاۋىشتندا زۆر خاۋ بوو، لەو پۆژەدا تىرىكى ھاۋىشت كە ئاسايى ۋەك جاران كەمىك خۋارى گرت و ئامانجى نەپىكا. رامىسىس بەخىرايى كەۋانەكەى كىشا و قەرەۋلى خۇى گرت، بۆنەۋەي بىسەلمىنىت لەكەۋان كىشان و تىرھاۋىشتندا چەنىك خىرايە، لەھەمان ئەو كاتەى رامىسىس كەۋانەكەى كىشا مىندالىك لەبەرامبەرىدا سەرى دەرھىنا. مىندالى كەنيزەكان لەۋبەرى گۆرەپانەكەۋە چاۋدىريان لى دىكرا و سەرىرشتىك لەو نرىكانەدا چاۋدىرى لىدەكرىد بۆنەۋەي لەسنورى گۆرەپانەكەمان

نزیک نه بنه وه، به لām ئەو مندالە هاره خۆی له نیشانهی تیر هاویشتنه که نزیک کرد بویه وه، موسا که بیر و ههستی له لای نیشانه که بوو بینى ئەو مندالەى به سەر درخته که دا سەر کهوت و له پال نیشانه که دا خۆی پاگرتووه، له وانیه به هۆی تیری "پامسیس" ی برایه وه تهختی زهوی بکریّت، بۆیه به خیرایی و به هه موو توانایه که یه وه مشتیکى دا له که وانه که ی پامسیس، ئەم لیدانه نه که ته نها بو به هۆی ئەوه ی که وانه که له دهستی پامسیس بکه ویتە سەر زهوی، به لکو خوشی به هۆی ئەم لیدانه له ناکاوه تهختی زهوی بوو!! ئەم کهوتن و دیمه نه تهراوی ته ماشاچیان که کچانی فیرعون ههروه ها کوپانی فیرعونی سەرگردان کرد.

پامسیس ههستایه سهرپی و به توپه ییه وه وتی: موسا ئەوه چیت کرد؟  
موسا وتی: مه بهستی ئەوه م نه بوو سوکایه تیت پی بکه م، ته نها شتی که بو به هۆی ئەوه ی بیناگایانه پی له تیرهاویشتنن بگرم بونی یه کی که له مندالی که نیزه که کان بوو به سەر یه کی که له دره خته کانی نزیک نیشانه که، ئەگەر تیره که ت به هه له دا پرۆشتایه به دلنیا ییه وه ئەوی ده کوشت...

هه موویان گوئیان له م گفتوگۆیه ده گرت و چاوه پئی کاردانه وه ی پامسیس بوون. وه لām دانه وه ی موسا به هه مان ئەندازه ی کهوتنی که وانی تیر و کوپی فیرعون چاوه پروانه کراو و سهیر بوو! چونکه خستنی کوپی فیرعون - که سی که که ئومیدی ئەوه ی لی ده کرا بیته فیرعونی ئاینده - سوکایه تیه کی نه به خشرابوو، ئەگەر که سی که ئاسایی ئەم کاره ی بکر دایه یه کسەر بریاری مه رگی به سهر دا ده را، به لām له بهر ئەوه ی له لایه ن برا که ی پامسیس "موسا" وه ئەم هه له یه ئەنجام درا ئەوا بابه ته که به شیوه یه کی تر لیکدانه وه ی بۆ ده کریّت. موسا پوخساری سپی و مه رگه را، چونکه تازه ئاگاداری ئەوه بوو که چ هه له یه کی ئەنجام داوه، له کاتی که دا هیچ که سی که نه یده توانی بگه ره ماوه شی نه بوو به هۆی ئەو ره فقاره یه وه لیکۆلینه وه ی له گه له دا بکات، به لām پامسیس که هه موانی له چوارده وری گوپه پانه که دا بینى له بهرام بهر ئەو ره فقاره ی موسا نواندی زله یه کی به هیزی کی شا به پوخساری موسای برایدا. "موسا" ش له دوا ی ئەو زله یه سور و مه رگه را و زۆر توپه بوو، به لām بۆنه وه ی به سەر خۆیدا زال بیته وه چاوه کانی داخست و بۆماوه یه که نه یکردنه وه، به لām دوا ی

ئەۋەى چاۋى كىردەۋە لەو گۆرەپانەدا بى' لە راھىنەرى تىراۋىشتىن "ستى ھوپ" ھىچ كەسىك لەۋىدا بەدى نەدەكرا. "موسا" ش بۆلەۋەى راھىنەركەى چاۋى بەفرمىسكەكانى نەكەۋىت پىشتى تىكرد.

"ستى ھوپ" ىش لەسەرخۇ بەرەۋ پوى موسا پۇشت و لىى پرسى: شازادە موسا لەبىرى كە، زۇر خۇشحال بوم بەۋەى بىنىم توانىت بەسەر تورەىى خۇتدا زال بىت. ئەۋەت بۇ سەلمانم كە تۇ شايستەى فەرمانرەۋايىت، بەلام تەنھا پرسىارىك مارە لىتى بىكەم ئەۋىش ئەۋەىە بۇچى لەپىناۋ گىانى مندالى كەنیزەىەكدا نامادە بویت شازادە تەختى زەۋى بىكەىت؟

موسا وتى: من مەبەستم رامسىس نەبوو، بەلكو وىستم كەۋانەكەى لى' ۋەرگرم و پىنەدەم تىرەكەى بەاۋىژىت.

"ستى ھوپ" ھەستى بەۋەكرد لەۋانەىە دژايەتى نىۋان ئەۋ دوانە بارودۇخى گۆرەپانى مەشقى تىراۋىشتىن تىكىدات، بۆيە كىردى بەدوۋ بەشەۋە و لەدوۋ كاتى جىاۋازدا مەشقى پىدەكردن.

موسا لەناۋچەىەكى شار بەناۋى "شارى رامسىس" كە دەكەۋىتە ناۋچەى باكور نىزىك دەلتاى پوبارى نىل-ننىك قاھىرەى ئىستا-نىشتەجى' بوو. كۆشكى فەرمانرەۋايى "شارى رامسىس" بەىەكىك لە كۆشكە مەزنەكانى مىسر لەقەلەم دەدرا، "موسا" ش ھەموو سەر لەئىۋارەىەك لەكاتى خۇرئاۋابوندا لەناۋ كۆشكدا پىياسەى دەكرد: كاتىك تىشكى خۇر بەر سىتونى كۆشكى بەردىنە سواقدرۋەكان دەكەۋت، دىمەنىكى ئەفسوناۋى دروست دەكرد، موسا بۇماۋەىەك تەماشائى ئەۋ دىمەنەى دەكرد، تا ئەۋ كاتەى بەتەۋاۋى ئاۋ و ھەۋا تارىك دەبوو. ئەم تەماشاكردنە بەكىك بوو لەكاتى خۇش بەسەر بىردنەكانى پۇژانەكانى موسا.



## دیداری ئاشقانه و تۆلەي رکا به ريانە

لەكەنار گیلگەیهکی گەنمدا لەناو "كەیل" ١٠ "یكى قامیشی و چۆل و دوردا ژوانی شەوانەي رامسیس و "ئیزت" بوو.

رامسیس لیي پرسى: ھۆكاری ئەوێ تۆ مەنت ھەلژارد چی بوو؟ مەن لەئێستادا نوسەری فەرمانەرەواییم، ھەر لەبەرئەوێش ناتەوێت بۆنمۆنە لەگەل جێنشینى برامدا ژيانى ھاوسەری پێك بەینیت؟

"ئیزت" وتی: تۆ فرەعدەنى ئایندەي میسریت! سەرەرای ئەوێش سەرەتا مەن و شنار نیوانمان بەوشیوێھەش باش نیە، کاتێك ئەو دەھینمە بەرچاوم كە دەیهوێت دەستم لییدات، زۆر دڵگران دەبم، بەلام شنار كەسیكى ئاشق و ھەرەشەنامیزە...

"شنار" بەسەر كەژاوەكەیهوێ كە كۆلەبرەكان بەسەر شانیان ھەلیانگرتبوو سلاوی لەو راوچیانە دەكرد كە خۆیان ئامادەي پۆشتن بۆ پاو دەكرد. دواي ئەو رامسیس سواری گالیسكەیهکی تارا دەیهك سوک بوو كە سەربازە كۆنەكان لییان دەخوپی، بەخۆشچالێوێ پێگای بیابانی گرتەبەر. "شنار" بەچاوەكانی كەوتە شوینی بەلام خۆی بەشداری لەو راویدا نەكرد. بەرنامەریژی لەئەستۆي میری راوچیاندا بوو. سەگە راوێكەكان بەچارەدەوری گالیسكەكەدا رایاندا دەكرد. ھەموو كەرەستەیهکی چەند پوژ راوگرن بگرە چادریشیان لەگەل خۆیاندا بۆ خەوتن ھێنابوو.

لیخوپی گالیسكەكە لە "رامسیس" ی پرسى: ئایا دەتەوێت بەگوریس نیچیرەكانت گرفتار بكەیت یان دەیانكوژیت؟

<sup>10</sup> كەیل: وشەیهکی كوردی پەتیە كە كەواتای "خانە باخ" دەگەینیت ئەو ژورە یان ئەو خانووە بچووكی لەپاڵ یان لەناو باخێكدا دروست دەكرێت پێی دەوترێت "كەیل" ... وەرگێڕ.

رامسیس وتی: ئەو بەباش دەزانم کە نیچیرە کەم بەگوریس بگرم.  
 لیخوپری گالیسکە کە وتی: کەواتە گوریسە کەت بە دەستتەو بەگرە.  
 لەوکاتەدا رامسیس سی گەلە ئاسکی لە دورەو بەینی، ئەو و گالیسکەوانە کە  
 کەوتنە دواي گەلە ئاسکە کە و سی دانە لە ئاسکەکان کە بەتەمەن و بیهیز بون لە  
 گەلە کەیان جیا بونەو، بەلام گەلە ئاسکە کە بەخیرایی خویان کرد بەنیو دۆلیکی  
 تاشە بەردیندا، گالیسکە کە راوەستا و گالیسکەوانە کە پیشنیاری کرد: چیتەر نابیت  
 بەگالیسکە برۆین، بەلکو دەبیت بەپی دویان بکەوین.

رامسیس لی پرسی: بۆچی بەپی؟  
 گالیسکەوانە کە وتی: بەهۆی نالەباری و ناریکی زهوی، ئەم بەردەلانی دەبیت  
 هۆی شکاندنی چەرخێ گالیسکەکان.

رامسیس وتی: بەم شیوەیە ناتوانین خۆمان بگەیهینە گەلە ئاسکەکان.  
 گالیسکەوانە کە وتی: زۆر باش شارەزای ئەم ناوچەیەم، ئەم ئاسکە پەنا بۆ  
 ئەشکەوتیک دەبەن لەمکاتەدا کەوتنەتە داوی ئیمەو. نزیکێ تا نیوهرۆ پێیان کرد  
 بۆئەوێ خویان بگەیهنە گەلە ئاسکەکان. قورسی چەک و کەلوپەلەکانیان توانای  
 لی بریبون، بەلام فشاری تاوی گەرما لەماندویەتیەکیان زیاتر بوو، ناچار بۆئەوێ  
 کەمێک بجەوینەو پالیان دا بەتاشە بەردیکەو.

گالیسکەوانە کە پرسی: ماندوو بویت؟ ئەگەر حەز دەکەیت بەردەوامی پێدەهین  
 ئەگەر حەزیش ناکەیت دەگەرپێنەو.

رامسیس وتی: بەردەوامی پێدەهین، بەلام هیچ بونەوهریک بگرە مار و  
 دوشکیش لەم بیابانەدا نازیت چ چۆلەوانی و وێرانەیهکی سەیرە!  
 لەناکاو گالیسکەوانە کە وتی: پێی چەم بەهۆی برینیکێ کۆنەو ئازارم دەدات،  
 ئەگەر رازی بیت کەمێک بجەوینەو؟

ئەو دوانە لەوشوینەدا مانەو تاشە داها. گالیسکەوانە کە وتی: تۆ بخەو،  
 چونکە ئەم برینەم ناھێلێت بەو ئاسانیە خەوم لی بکەوێت، ئەگەر ویستیشم  
 بخەوم، ئەوا هەڵدەستینم.

پامسیس خهوت، دواي کاترژميریک چاوی کردهوه، خوئی بهتهنهایی بینى. گالیسکه وانه که خوئی به که سیکی بیهز و توانا نیشان دابوو، به لام هه لهاتیبوو! نهو بهتهنها خوئی نه پوشتیبوو به لکو چهك و شتومه که که شى له گهل خویدا بردبوو، پامسیس بی خواردن و چهك له بیابانی تاریکدا مایه وه!

پامسیس وتی: پلانگیرى "توطنة" ده یانه ویت بهر یکردن و بیخواردن له م بیابانه دا له ناوم ببهن! پامسیس نهو په یوه ندییه هاته وه یاد که له سهرتای پوشتیاندا له نیوان گالیسکه وان و "شنار" دا بهر قهرار بوو، بیگومان "شنار" له چاوه پروانی مهرگی ونبویه کی بیاباندا سات ژمیری دهکات. پامسیس هه ولى دا نهو پښگاییه کی له نییه وه هاتیبوو به بیر بهینیتیه وه، له ناکاو ئاسکیک له بهرده میه وه هه لهات، پامسیس بوی دهر کهوت ده بیئت له م ناوچه یه دا سهر چاوه ی ناویکی لیبیت، باشت و ابوو متمان به گیانه وهره کان بکات، بویه دواي ئاسکه که کهوت تا خوئی گه یانده گه له که یان و لهو شوینه دا درختیکی خورما سهرنجی راکیشا، دار خورما یه کی بیابانی که بهر زیه که ی نزیکه ی ده متریک ده بوو له دوره وه خوئی ده نواند. نه م جوړه دار خورما یه به له ق و پوپی پوژوبلاو و توپکلیکی خو له میشى، ههروه ها گولگه لیکی بچوک و بوندار و زهر دباوی مه یله و سهوز جوانیه کی تایبه تی به خوئی ده به خشی. پامسیس به ره و پوی درخته خورما که پوشت، زور له سهر خو هه ناگوی ده نا بوئه وه ی دو چاری بیتوانایی و ماندویه تی نه بیئت، به لام کاتیک گه شته لای دار خورما که پیایوکی له ویدا بینى که پالی دابوو به دره خته که وه! به سهر سوپرمانیکی ته واره وه لیئی نزیك بویه وه و چاوی به سهر پرشتیاری ته ویله خانه کان کهوت- هه مان نهو که سه ی له ته ویله خانه که دا شه پری له گهلدا کردبوو- له وکاته دا سهر پرشتیاری ته ویله کان سلوی لیکرد. "پامسیس" یش له تینواندا لیوی لکابوو به یه که دا بویه نه یقوانی وه لامی سلوه که ی بداته وه و چاوی ته نها مهشکه ناوی کابرای ده بینى که له ته نیش پییه وه له سهر زهوی دانرابوو.

کابرای سهر پرشتیاری ته ویله خانه که وتی: تینوته؟ به لام من نه م ئاره بو که سیك که بریاره له ناو بجیت به فپو نادهم. تو زورباش منت له بهرده م کریکارانی ته ویله خانه که دا رسوا کرد؟

پامسىس وتى: ئايا لەبەرئەو دەتەوئىت بىمكوزىت، يان بەفەرمانى "شنار" گە لەدەروازەى شار چاوەپى مەرگى مە، ھاتوئىت بۇ ئىرە؟

كابرەى سەرپەرشتىياری تەويلەخانەكە پىكەنى و وتى: بىگومان خواستى خۆشم يەككە لەو ھۆکارانەى منى پەلکىشى ئىرە کردووە و چەقۇ بەدەست ھەستايە سەرپى. پامسىس يەكسەر دەستى دوزمنى خويندەو و زانى كابرەى سەرپەرشتىياری تەويلەخانەكە لەزۆرانبازىدا لىھاتوو و دەيەوئىت بەشىوہيەكى ھونەرې لىبىدات و تەختى زەوى بکات، پامسىس بى لەکۆکردنەوہى ھەموو توانايەكى خۆى بۆئەوہى نەكوزىت ھىچ پىگەچارەيەكى ترى لەبەردەستدا نەبوو. لەناکاو ھەموو توانايەكى لەقوپگىدا کۆکردەو و بەھەموو توانايەكى قىراندی و بەشىوہيەكى خافلگىرانە خۆى ھەلدا بەسەر كابرەى سەرپەرشتىياری تەويلەخانەكەدا بۆئەوہى نەتوانىت سود لەچەقۆكەى دەستى وەرگىت، ئەم پەلامار و لىدانەى پامسىس كابرەى سەرپەرشتىياری سەرەوژىركرد و چەسپاندی بەخورماکەدا: ئەو درەختە دىرکىكى گەورە و بەئەندازەى چەقۆيەكىش تىژ ھەبوو....

خۆر لەنىوہندى ئاسماندا بوو، پراوچىەکان سەرگەردان و نىگەران بەھۆى ون بونى پامسىس لەھەموو شوئىنىك بەدوايدا دەگەرپان و ئائومىدانە خۆيان بۇ گەرپانەو و ئاگادارکردنى "شنار" ئامادە کرد، لەوکاتەدا لەدورەوہ خىوئىك دەرکەوت: شەرپەرشتىياری پىر وای دەزانی چاوى بەجنۆکە کەوتوو، ھەموويان سەرتاپا چاو تەماشای ئەو خىوہيان دەکرد، بەلام لەناکاو دەنگىك ھاوارى کرد: "من" پامسىس "م"، لەگوريسى پراوچى خۆم دەرباز کردووە! بەراستى پراوکردن شوئىنىكى باشە بۇ تاقىکردنەوہ....

ئاراپىشکەرەکان لەچواردەورى "شنار" لەکۆشکە تايبەتەکەيدا سەرقالى ناخون و ئاراپىشتى قىژى بون. شنار گىرنگىەكى تايبەتى بەخۆى و شىوازى ژيان و تىپەراندنى تەمەنى دەدا. بەھۆى ئەوہى خاوەنى سەرەوت و سامانىكى زۆر بوو ھەميشە خوازيارى باشتريں ژيان بوو. جوانى و ئاراپىشتى تايبەت و شوئىنىكى تايبەتى لەژيانى وەجاخزادەکاندا ھەبوو. کاتىك ئاراپىشتکەرەکان پۆنىكى

بۆنداریان لەجەستەى شنار دەمالی، شنار لەژێر دەستى ئارایشتگەرەکاندا ھەستى بەئارامى دەکرد و فەرمانى دەدا لەچواردەورىدا بێدەنگى بپارێزن، ئەو پۆژە وەکو جاران خەریكى عەترمالینى شنار بون لەناکاو دەنگەدەنگىك ھىمنى كۆشكى ھەژاند و بەدەم ھاوارەو كەسىك وتى: من دەمەوێت راستى ئەم بابەتە بەدەست بەینم... لەناو ئەو كۆشكەدا دەنگى دایەو و خۆى كرد بەناو ھەمامەكەى "شنار"دا و دوبارەى كردەو: دەمەوێت بزانم، ھەر ئیستا!

شنار كە پەشوى دەستەلاتى خۆى لەدەست داو بو بەلەرزەو ئارایشگەرەكانى چواردەورى كردە دەرەو و ھاوارى كرد: برا بچوكەكەم ھێور بەرەو، چیت دەوێت؟ ئەوە باسى چى دەكەیت؟

پامسیس بەگالتەپێكردنەو وتى: خۆت وا نیشان دەدەیت كە ئاگادارى ھىچ شتێك نیت، چەند كەسىك بەكرى گرتبوو بۆئەوھى بەكوژن. شنار وتى: كى ئەم قسە ھىچ و پوچانەى پى وتویت، ھەر ئیستا ئەو كەسانەم پى نیشان بدە!

پامسیس پێكەنینىكى ژھراوى كرد و وتى: خۆيان، خۆم ئەو گوتانەم لى دەرکیشان، ئەگەر دەتەوێت بیبینى بپۆ تەماشای بكە چەسپاندومە بەدار خورمايەكى بیاباندا! یەكەمیان مردوو و دووھمیشیان دیار نەماو، گالیسكەوانەكەش!

"شنار" كاتیك زانى چیت جێى نكوێكردن نەماو، ھەولیدا بەنەرم و نیاى پەفتارى لەگەڵدا بكات و وتى: ھىچ كاتیك ئەو فەرامۆش نەكەیت كە من براى تۆم. "پامسیس" یش وتى: منیش ئەركى برايتى خۆم بەجى دەھێنم.

لەوكاتەدا شنار دەستى خستە سەرشانى پامسیس و وتى: سەرھەرای ئەوھى بیروبۆچون و سەلیقەمان بەیەك ناخوات ھەروەھا چەند ناكوێكەكمان لەگەڵ یەكتردا ھەبە، بەلام سەرھەرای ئەوھش ھىچ كاتیك ھەز ناكەم لەناو بجیت.

پامسیس وتى: كاتیك گالیسكەوانەكە پەیدا بویەو بۆمان دەرەكەوێت ئەم گوتانەت نا چەنێك راستن.

رامسیس دواى ئەم گفتوگۆیانە پۆشت بۆلای "ئامنى"، "ئامنى" ش پىى وت:  
لەگەر ئەوەت دڵنیا بوم.

شەو کاتیک رامسیس پۆشت بۆ ئەو "کەیل"ەى کە بە قامیش دروست کرابوو،  
شونینیک کە ھەموو شەویک چاوپیکەوتنى لەگەل "ئیزت" دا دەکرد و لەوى چاوەپى  
کرد. ماوەیەک تیپەپى و بىنى "ئیزت" لەسەر خۆى کرد بە ناو کەیلە کە دا و وتى:  
خۆشەویستە کەم ھاتم، "شنار" ی برات خەریکە شیت دەبیت.

رامسیس وتى: ھەر لە بەر ئەوەش ویستی لە کاتى پراوکردنە کەمدا بە کوشتە بدات،  
ئىستا کاتى ئەم جۆرە قسانە نیه، وەر بۆ ئەوەى کەمیک نەوازشت بکەم.

"ئیزت" یش سەرى خستە باوەشنى رامسیس و دەستى کرد بە نەوازشکردنى  
پیکانى. کاتیک سپی دەى بەرەبەیان ھەلھات دەستى بە قىزى "ئیزت" دا دەھینا و  
نەوازشى دەکرد و "ئیزت" یش وتى: وتیان کە سیکت لە کاتى پراوە کە تدا کوشتوو.

رامسیس وتى: چونکە فەرمانى پیدرا بوو بمکوژیت.

"ئیزت" یش وتى: منیش دەبیت تۆ بکوژم، چونکە وامەست دەکەم تۆش نیازى  
کوشتنى منت ھەیه.....

## پامسیس لەپەڵی نوسەری "کاتب" فەرمانرەواایدا

کاتیکی پامسیس بیستی: ئیستا بەری دەکەوین! نەیتوانی باوەڕ بەو بکات بەم زوانە بەفەرمانی فیرعەون یەکەمین ئەرکی لەپەڵی نوسەری فەرمانرەواایدا دەست پێدەکات، پامسیس لەگەڵ "ئیزت" لە کەیهلەکەدا بوو، چیت نەیدەتوانی بەپێی ئەو فەرمانە شەوانی لەلای خوشەویستەکیدای تیپەرینیت، بۆیە دەبیت زیاتر لەگەڵ پاپیۆسدا تا ئەوێ لەگەڵ جەستە "ئیزت" جواندا بژیت. پامسیس یادگاری گەشتەکی لە دەفتەری پۆژانەکیدای دەنوسی، هەرەها نەیدەتوانی دیمەنی جوانی سەر پێگای گەشتەکی لەبەرچاو نەگرت. ئەو شوینەیی بۆی دەپۆشتن زنجیرە چیا "جبل سلسلە" بوو. پامسیس بەدریژایی گەشتەکی نەیتوانی چاوی بەفیرعەونی باوکی بکەوێت، چەندین پۆژ ھەر بەوشیوەیە تیپەری و دەفتەری یاداشتەکی پڕبوو لەنوسین. تائیستا بە شەشەمین سالی فەرمانرەوایی "ست ھوس" لەقەڵەم دەدرا کە بەبۆنەی ئەم شەشەمین سالیوە بەردتاشەکان پێژەیی ھەزار بەردتاشی دەریاوانیان لە "زنجیرە چیا" دا زیاد کرد بۆئەوێ بەردەکان بگوازنەوێ بۆ ناو کەشتیەکان. بەردتاشەکان تاوێرە مەزنەکانیان دواي ئەوێ درزیکیان دەخستە نیو تاشەبەردەکانەوێ دەریان دەھێنان، وەستا و بەردناسەکان شان و پەگی بەردەکانیان دەستنیشان دەکرد دواي ئەوێ ھێمایەکی تاییبەتیان لەسەر بەردەکان دەکێشا، دواي ئەوێ نەخشەکێشەکان بەکێشانی چەند وینەییکی جوړاوجوړ بەردەکانیان ئامادەیی ھەلکۆلین دەکرد بۆئەوێ بەردتاشەکان کاری لەسەر بکەن.





لەدەفتەرى ياداشتەكەيدا تۆمار كرد. لەوكاتەدا سەرقالى نوسىن بوو بىستى:  
بىستومە كەسىكت كوشتوو؟ دەنگى فىرعەونى باوكى بوو!

پامسىس وتى: تەنھا بەرگىم لەخۆم كردوو، ئەو بەچەقۇيەكەو دەيوست  
بمكوژىت، ھەلبەت بەفەرمان "شنار"!

فىرعەون وتى: كەواتە تواناى كوشتنت ھەيە، كەواتە بۆنەوھى بگەيىتە پلەوپايە  
فىرعەون دەيىت تواناى كوشتنت ھەيىت، بەردىك ھەلگەر و يەكسەر بىكىشە بەو  
سەگەى دوات كەوتوو!

پامسىس وتى: ئەم تاقىكردنەوھىە تاوانە، ئەگەر ئەوھى تۆباسى دەكەيت  
پىگاي بەدەست ھىنانى فىرعەون بون يىت، ئەو "شنار" لەگوپى ئەم جوړە كارانە  
دەيت و دەتوانىت ئەو پلەوپايە بەدەست بەيىت، چونكە من ناتوانم ھىچ كەسىك  
بكورم، ئەو كەسەش بەھوى بەرگىرى كردن لەخۆم كوژا.

فىرعەون وتى: ملکہچى فەرمانەکان بە!

پامسىس وتى: لەتواناى مندا نىە ناتوانم، مەگەر ئەوھى ئەم سەگەش بەفەرمانى  
كەسىكى تر وەك ئەو پياوہ بىەويىت بمكوژىت، منىش ناچار بەرگىرى لەخۆم بكەم.

"ست ھوس"ى فىرعەون وتى: ئايا ئاگادارى دەرنەنجامى ئەم سەركىشەى  
خۆتىت؟

پامسىس يەكسەر وتى: ھەز دەكەم بچە پىزى بەردتاشەكانەو و ھەرگىز پى  
نەنىمە خاكى مىسرەو!

فىرعەون پرسى: ئايا تۆ ئامادەيت لەپىناو سەگىكدا چاوپۆشى لەفىرعەون بونت  
بكەيت؟

پامسىس وتى: ئەم سەگە متمانەى بەمن ھەيە، منىش ناچارم لەبەرامبەردا  
بەرگىرى لىبكەم... دواى ئەوہ پويكردە سەگەى "بىدار" و وتى: وەرە با پىروين!

"ست ھوس"ى فىرعەون و پامسىس و سەگەكى ھەرسىكىان بەپىكەوتن،  
لەنىوندى پىگاكەياندا فىرعەون وتى: ئەگەر ئەو سەگەت بكوشتايە ئەو نغروترىن و  
پسواترىن پياوت لىدەردەچوو، بەم پەفتارەت سەلمانەت پىروپاوەپىكى مەزنت  
ھەيە.

رامسيس له خوشياندا پاره ستا و وتی: منیش جگه له و گوته یه چاوه پزی هیچ  
شتیکی ترم له فیرعه ونی باو کم نه ده کرد... دواى شه وه وتی: ده توانم له  
کانه کانه زایه دا له لای کریکاره کان بمینمه وه.  
ست هوس وتی: فیرعه ونی ناینده کارگه لیکی گرنګتر له مانه وه ی له کانه کانه زاکان  
چاوه پزی ده کات.

## ئیزت وەلامی نەخیر دەدات بە شنار

"ئامنی" بەناونیشانی نوسەری تایبەتی فەرمانپەرەوایی سەرقالی پێکخستنی زانیاریەکان بوو، دیاربوو جیگری رامسیس لەکارەکەیی پزاشی بوو. لەوکاتەدا سەرقالی چاوپیاخشاندن بوو بە تەختەقوڕە نوسراوەکاندا و لەناکاو "ئیزت" خۆی کرد بەناو بارگاکی "رامسیس" دا و بەهەموو هیژیکی دەرگاکی کردەوه و پرسى: رامسیس لەکوێیە، زوو پێم بڵێ!

ئامنی وتی: نازانم.

ئیزت وتی: چۆن نازانی لەکاتیکیدا ناگاداری هەموو نەینیەکی "رامسیس" ی. ئامنی وتی: لەناکاو دیار نەماوە کەس نازانیت بۆ کۆی پۆشتوو، باوەرم پێبکە راستیەکەت پێ دەلێم.

ئیزت وتی: دەلێن مەحالە رامسیس نەینیەک لەتۆ بشاریتەوه. ئامنی وتی: وایە بەلام بێناگام لەوهی بەچ شیوەیەک لەناکاو دیار نەماوە، بگرە بۆ خوشحاکردنیششت ناتوانم درۆت لەگەڵدا بکەم.

ئیزت وتی: ئەگەر وایە چۆن نیگەرانی نابیت؟

ئامنی وتی: بۆچی نیگەرانی بم؟

ئیزت وتی: کەواتە تۆ دەزانیت لەکوێیە و پێم نالێیت!

ئامنی وتی: ئەگەر بێشەرمی نەبییت جەنابتان بێهۆدە من تاوانبار دەکەیت، دەتەوێت درۆت لەگەڵدا بکەم، نایکەم، بەلام دەزانى لەهەركۆی بییت بەم زوانە دەگەرێتەوه. لەوانەشە "شنار" پلانیکی نوێی بۆ داڕشتبێت، چونکە تازە

لەئىشقىڭدا شىكستى خواردوۋە دەيەۋىت تۆلەي خۇي بىكەتەۋە، بېرۇ بەدۋاي ئەۋدا بىگەپى لەۋانەيە دەرئەنجامىكى باشتىر بەدەست بەينىت.

"شئار" تازە دەستى لەنەنى نىۋەپۇ ھەلگرتىۋو، ژمى نىۋەپۇشى گۆشتى "پۇپ"ى بىرژاۋ بوو. "ئىزىت" بەتۈپەيىيەۋە خۇي كىرد بەژورەكەيدا "شئار" ىش بەنەرم و نىيانىيەكەۋە بەخىرەتەنى كىرد: "ئىزىت"ى جوان، سەربەرزىت كىردم. فەرموو لەسەر ئەم حەرىرە دانىشە بۆئەۋەي پىكەۋە نان بخۆين.

ئىزىت توند و خىرا لىي پىرسى: ئىستە پىم بلى رامسىس لەكۆيىيە؟

شئار وتى: ماۋەيەكە ئاڭادارى ھىچ ھەۋالىكى رامسىس نىم.

ئىزىت وتى: ھەمان ئەم پىستەيە دىۋكانتى ئاشكرا كىردوۋە، پىم بلى رامسىس لەكۆيىيە.

شئار وتى: سەرەتا فەرموو دانىشە و پىكەۋە قىسە بىكەين بۆئەۋەي بىزانم "رامسىس"يان ناردوۋە بۇ كۆي!

ئىزىت دانىشت و كۆيى لىگرت. شئار كاتىك چاۋى بېرىۋە ئەو وتى: تۇ بۇچى لەقە لەبەختى خۇت دەدەيت، لەباتى ئەۋەي بېيتە ھاسەرى نوسەرىكى فەرمانپەرۋا بىبە بە ھاسەرى فەرەۋنى داھاتو، بۇ ئايندە بېرۋانە، ساتى ھەنوكە لەبىر بىكە.

ئىزىت پىرسى: چ ئايندەيەك؟

شئار وتى: ژيانىكى خۇش و بىرىسكەدار لەتەنىشت فەرەۋنى داھاتوۋدا.

ئىزىت ھەۋلىدا خۇپارىز بىت بۆيە بىدەنگ بوو و بىستى: بەراستى دەتەۋىت بىزانىت رامسىس لەكۆيىيە؟

ئىزىت دوۋارە ھىچى نەۋت و شئار بەردەۋام بوو: ئەگەر پىت بلىم دىلگىران نايىت.

ئىزىت وتى: خۇم بۇ خراپىتىن شت ئامادە كىردوۋە.

شئار وتى: ئەۋم ناردوۋە بۇ باشور بۇ ئاۋ كەنە كانزاكان، بەشىۋەيەك سەرقالم كىردوۋە كە ماۋەيەكى زۆرى دەۋىت تا بتوانىت خۇي بەتۇ بىگەيەنىت. پىشتىر ئاڭادارم كىردى. ئىستە ھەلپىژرە، دەبىنى ئەۋە من فەرمان دەرەكەم... شئار پۇشتە پىشەۋە و دەستى "ئىزىت"ى گرت.

ئىزىت دەستى كىشايە دواۋە و وتى: بەرىدە.

شئار وتى: تۆشەق لەبەختى خۆت دەدەيت.

ئىزىت وتى: دالم بە "رامسىس" ەو پەيوەست كراو.

شئار وتى: تۆ دەبىتە ھاسەرى فېرەئون دەست لەكارى شىتەنەو مەدە.

ئىزىت وتى: جەنابتان فېرەئونى خۆتانن، مەن بېرىرى خۆم داو.

لەنگەرەگەي "تېس" زۆر قەرەبالخ بوو، پىياوانى زەحمەت كىش، كەشتىگە لىكىش لەھالى ھات و چۆى كۆلبەرەنى بار لەكۆل و گەشتىاران كەخۆيان بۆ كۆچ نامادە دەكرد، كەشتى فېرەئون بەرەو باكور دەپۇشت، كەشتى بە بەجىھىشتىنى "مەفيس" خۆى كەرد بەناو "دەلتا" دا، رامسىس بەسەرگەردانىەكەو تەماشای چواردەورى دەكرد. ھەموو شوپىنىك ئاو بوو. بالندەى ئاوى و مراوى و ماسىخۆرەكان ولاتىكى بەرفراوانيان ھەبوو. كەشتى بەپىي فەرمانى كەشتىەوان كە ئاشناى دەريا بوو پىگايەكى تايبەتى گرتە بەر، فېرەئونى مىسر لەسەكۆى كەشتى و كوپى فېرەونىش بىدەنگ لەپال باوكىدا راوەستابوو. "ست ھوس" بىدەنگ نوقمى بىرۈھزى بوبو، "رامسىس" ىش پابەندى ئەم بىدەنگىە بوو، لەناكاو فېرەئون ھاواری كەرد: رامسىس ئەو! بەئاسمانەو بەلندە كۆچەرەكان لەشىۋەى ژمارە ھەوت دەفەن، ئەو دوانە بۆماوہىەك لەوبارەوہ قەسەيان لەگەل يەكتەردا كەرد و شەویش بەھۆى دەرەوشانەوہى ئەستىرەكان فېرەئون زانستى ئەستىرەناسى فېرى رامسىس دەكرد: وىنەى فەلەكەكان، جۆلەى كاكىشانەكان، مانگ، خۆر و چەمكى ھەرىەك لەمانە... دواى ئەو پەرسى: فېرەئون نايىت دەستەلاتى بگەيەنئە ترۆپكى ئاسمان؟

رامسىس لەمالىنى پۆنىكى تايبەت زۆر ناپەھەت بوو، بەلام كاتىك بىنى مىش و مىرو ھىرشىيان بۆ دەبات بەھۆى ئەو بۆنە تايبەتەو نايانگەزن و پاشەكشە دەكەن، چىتر دواى ئەو چاوپۇشى لەو بۆنە ناپەھەتە كەرد، كەشتى دواى ئەو خۆى كەرد بەناو دەرياچەكدا كە دەكەوتە نىوان دورگەى بچوكەو و لەشارىك نەزىك بونەو كە فېرەئون بەمشىۋەىە بۆ "رامسىس" ى پونكردەو: شارە پىرۈزەكانى "رپ و دپ"

"پامسیس" یش ته ماشای شاری پیروزی کرد، له بهرام بهر پرستگایه کی بچوکدا پوچووه هزری خوځه وه و وتی: بهرنامه ی فیرعون نه وه یه سهره تا بیته خزمه تکاری خودایان، بهراستی جگه له زورداریکي سیر هیچ شتیکی تر نه. فیرعون به درېژایی نه و گه شته به "پامسیس" ی وت: تو م له بهر نه وه هینا یه نه ناوچه یه وه بونه وه ی ناشنای بونا یه تی خو ت بیت و جیهانی سهرده می مندالیت به جی بهیلت... نه وه هه مان په یامی فرمان په وایی و جینشین مننه بو تو. دوا ی نه وه که شتی گه پرایه وه بو "مفیس" و له دوره وه شار دهر که وت.

"ست هوس" ی فیرعون پوشت بو لای "سته هوس" ی هاوسه ری. کاتیک شاژنی مهنن قسه ی له گه ل بهر یوبه ری ناسایش دهر کرد ناگادار هاتنه ژوره وه ی فیرعون بو، نه وه ی به بهر یوبه ری ناسایش وت: وا بزانه ناگاداری نه وه یت که کریکاریکی ته ویله خانه کان هه ولی کوشتنی "پامسیس" ی دابوو؟ بهر یوبه ری ناسایشیش وتی: به لی گهره م.

دوا ی نه وه لی پرسی: تو دهنایت که ده بیته یه کسه ر گالیسکه وانه که په یدا بکه یت، هه مان نه وه که سه ی له گه ل پامسیس دا بوو؟ هه مو و له مکه کان به: به لی گهره م دهرایه وه...

پرسیاری نه وه ی لیکرا: نه وه که سه ت دوزیوه ته وه که ده ستی له م پلانه دا هیه. سه روکی ناسایش سه ری دانه واند و بیستی: به دلنیا ییه وه لهراستی و گهران و پشکنین دهرسیت؟

بهر یوبه ری ناسایشیش وتی: گهره م خو یان نه وه پلانه یان داپژاوه... سته هوس وتی: که واته نه وه ی بیستومه راسته؟ بهر یوبه ری ناسایشیش به سه ر له قاندن وه لای به لی دایه وه...

نیزت له شه وی سه ری سالی نوی و نا ههنگی هه لچونی پوباری "نیل" دا نه یتوانی دان به خو یدا بگریت، سه ره پای نا پازی بون و پگری پامسیس، پوشت بو نه وه هه یوانه ی که پامسیس و سه گه که ی "بیدار" ی لیبوو. بیدار وه ری "پامسیس" یش ناگاداری هاتنی که سیکی بیگانه بو و "نیزت" ی له تنیشت خوځه وه بیني.

رامسیس بیگویدانه هیچ شتێك تەماشایەکی کرد و "ئیزت" نێگەرانی بوو و پرسى:  
چى پویداوه؟

رامسیس وتى: هیچ نەبووه تەنها دەمەویت تەنها بى.  
ئیزت تەکای لى دەکرد: قسە بکە.

رامسیس ئارام و لەسەر خۆ وتى: تەماشای "نیل" بکە!  
ئیزت وتى: دەتوانم لەتەنیشتهوه دانیشم؟ و بینەوهی مۆلەتى پێبدات دانیشت،  
بەلام بێدەنگ.

رامسیس وتى: ئەستێرە "سوتیس" لەناو تاریکیدا لەحالی هەلەتندایە، ئەم  
ئەستێرەیه سبەى لە پۆژەهەلات هاوکات لەگەڵ خۆردا هەلدی، ئەوکات هەلچونی  
پوبارى نیل دەست پێدەکات!

ئیزت پرسى: هەموو سالتیک کاتیک ئەمە پوو دەدات، ئەوەندەش شتێکی سەیر  
نیه.

رامسیس وتى: بەلام ئەمسال سالتیکی زۆر جیاوازه، باوکم منى لەبەرامبەر  
خۆیدا داناه.

ئیزت وتى: مەبەستت چیه؟

ئەویش وتى: دەبێت ئەو پێگایەى بۆی هەلێژاردوم بیکرمە بەر.

ئیزت وتى: بەلامەوه گرنگ نیه چى پوو دەدات، تەنها تۆ بەلامەوه گرنگی.

ناهەنگی هەلچونی پوبارى "نیل" -وەکوو جاران بەدەنگی خودای "ئیزیس"  
خودای جیهانی ژێرەوهی دۆزیووتەوه- دەستی پێکرد. کەمێک دواى سپێدەى  
بەرەبەیان بنەوانى ئاویان کردەوه، ئەم بنەوانە ئاوی باخچەى شارى پى دەدیتررا.  
جموجولێك لە کۆشکدا بەدی دەکرا، فیرەون لەسەروى ئەم مراسیمەوه  
پێشکەشکردنێکی لەئەستۆدابوو. دیار نەبوو کەسایەتیهکان چ پلەوپایەیهکیان  
لەشورادا پى بەخشاوه. شنار بۆ چەندەمین جار لەخزمەتکاری تایبەتى پرسى،  
نازانی چ پلەوپایەیهکیان بۆ دەستنیشان کردوم؟ وەلامى کابراش نەخێر بوو...

ئیزت خۆی به گەردنی رامسیس دا هەلۆاسی و باوەشی پێدا کرد و وتی: هیچ  
 نەبێت کەمێک لەباتی ئەو سەگە یە هەمیشە باوەشی پێدا دەکەیت کەمێک باوەش  
 بەمنیشدا بکە. دەمەویت نەینێکت پێ بلێم. بەمەرجێک ماچم بکەیت!  
 رامسیس "ئیزت" ی ماچ کرد و وتی: توانیم "دولانت" ی خوشکت پازی بکەم  
 بۆئەو ی بانگێشتی مائە هاوینەکەیانم بکات، بەم شیوەیە هەم تۆ زیاتر لەگەڵ  
 کەسوکارێدا دەبیت و هەم دەنگوباسی پێکەینانی ژيانی هاوسەری من و تۆ  
 بەهێزتر دەبیت و بەنیو خەلکیدا بلاو دەبیتەو.  
 لەوکاتەدا رامسیس لەنامیزی گرت و لەهەیوانەکەوێ تێی پەراند و وتی:  
 بەفەرمانی فیرەوێ دەبیت گەشتێک بکەم، بەشی یەکەمی ئەم گەشتەم بەکەشتی  
 دەبیت و بەشی دووەمیشی بەپێی دەپۆم، تەنھا ئەو دەزانم و بەس...



## دلنه‌وایی رامسیس و دهسته‌لات نواندنی موسا

باره‌گای فەرمان‌پره‌وایی "میرئور" -ئیشقی مەزن- ده‌که‌وێته شوینی چونه ناو "ئالفه‌یوم" هوه. ئه‌لفه‌یوم شاریکی سه‌وز بوو که خودای "تماحوش" -روبک- فەرمان‌پره‌وایی ئه‌وێی ده‌کرد. بارة‌گای "میرئور" چه‌ندین هیکتار ۱۲ فراوان بوو و له‌لایه‌ن باخ‌ه‌وانه‌ شاره‌زاکان چاودیری لی ده‌کرا. به‌له‌به‌رچا و گرتنی شوینی ئه‌و بارة‌گایه‌ و وردبینی باخ‌ه‌وانه‌کانی بارة‌گای "میرئور" به‌جوانترین و دل‌پزێنتترین ناوچه‌ له‌قه‌له‌م ده‌درا. له‌م کاته‌شدا ژنانی جوان بو‌ کارکردن له‌ کارگه‌ی چنینه‌دا، له‌ قوتا‌بخانه‌ی شیعرو موزیک و سه‌مادا په‌سه‌ند ده‌کران. بارة‌گای "میرئور" وه‌ک که‌نوی "سه‌ره‌ک" ی هه‌نگ ده‌هاته به‌رچاو که‌ بو‌ساتی‌کیش له‌ده‌نگ ده‌نگ نه‌ده‌که‌وت. رامسیس پێش ئه‌وه‌ی خۆی به‌ پاسه‌وانی بارة‌گای "میرئور" بناسی‌نیت، ئه‌و پارچه‌یه‌ی که‌ له‌که‌مه‌ری پێچا‌بوو گوپی و کورسی په‌رستگا‌که‌ی پێداپۆشی. پاسه‌وانه‌که‌ پێی وت: بۆ چونه‌ ناو ده‌ییت نوسراوی‌ک له‌گه‌ل خۆتا به‌ی‌نیت. رامسیس وتی: له‌وباوه‌ردام پێویستم به‌ نوسراو نه‌ییت. کابرای پاسه‌وان به‌سه‌رسوپرمانه‌وه‌ پرسی: بۆچی پێویستت به‌ نوسراو نیه‌؟ رامسیس وتی: له‌به‌رئه‌وه‌ی کوپی "ست هوس" ی فیرعه‌ونی می‌سرم. پاسه‌وان وتی: گالته‌ ده‌که‌یت! کوپی فیرعه‌ون به‌ته‌نهایی نا‌روات بۆ هیچ شوینی‌ک.

رامسیس وتی: ئه‌م سه‌گه‌ی له‌گه‌لمدا بۆ من به‌سه‌.  
سه‌ره‌پای ئه‌وه‌ش پاسه‌وانه‌که‌ پێی چونه‌ ژوره‌وه‌ی لی‌گرت.

<sup>12</sup> ههر "هیکتارێک" ده‌ هه‌زار متر چوار گۆشه‌یه‌... سه‌رچاوه‌ "فره‌ه‌نگی عمید" ... وه‌رگێڕ.

به لام رامسیس هاواری به سهردا کرد بۆئه وهی پرواته که ناره وه!  
پاسه وانه که پرسى: ناوی براکهت که ده ته ویت چاوپیکه وتنى له گه لدا بکهیت  
چییه؟

رامسیس وتى: براکهم ناوی "موسا" یه.  
پاسه وان وتى: بۆما وهیه چاره پى بکه، دواى ئه وه موسا به په له ئاماده بوو  
و "رامسیس" ی له ئامیز گرت و بانگیشتی ژوره وهی کرد. به و پیره وهی که  
سه نگه رش کرابوو و به ناو دره ختی هه نجیری عه ره بیدا تیده په پری و به هه سیړیک  
کو تایی پیده هات تیپه پین. له و پیره وهدا له سهر کورسیه ک دانیشتن.  
موسا وتى: به راستی بهم هاتنه ت پاتوه شاندم. ئایا هیچ کاریکت هه بوو ئاوا  
سهردانی ئیره ت کردوه؟

رامسیس وتى: ته نها بۆ بینینی براکهم سهردانی "میرئور" م کردوه.  
موسا وتى: به ته نهایی هاتویت، بى هیچ پاسه وان و نه فسه ریک؟  
رامسیس وتى: بۆچی به لاتره سهیره؟  
موسا وتى: هه لبه ت به لامه وه سهیر نیه که ره فتارگه لیکی ئاوا له رامسیس  
بوه شیته وه؟ به هه حال دواى په رته وازه کردنی گروه پینچ که سهیه که چیت کرد؟  
رامسیس بهم شیوهیه بۆ موسای پنگرده وه: بومه نوسه ری فه رمانه وهایی،  
ئه مه ش واتای ئه وه ده گه یه نیت پیشه کیه که بۆئه وهی فیره ون بمکاته جینشینى  
خۆی.

موسا پرسى: ئایا شنار پازی بوو؟  
رامسیس وتى: موسا، شنار به لامه وه گرنگ نیه، توانا و هیژیک ده مپزینیت و  
که رمیم پیده به خشیت که به چ شیوهیه ک برژین؟  
موسا وتى: ئه وه پرسیاریکه که خوشم له خۆمى ده کهم. تۆ به چ شیوهیه که وه لامى  
ئه م پرسیاره ده ده یته وه؟

رامسیس وتى: به هه مان ناخوشیه کانی تۆ.  
موسا وتى: له ئیستادا یه کیکم له نوینه ری کار به ده ستانی ئه م باره گایه. ئه و  
کارگایه ی کارى تیدا ده کهم کارگای چنینه، هه روه ها گۆزه گه ریش ده کهم. شوینی

نیشته جیبونم خانوویه که له پینچ ژور و باخچه یه و نه وهی پئیوست بیت، ههروه ها هه موو جوړه خواردنیک، نه وکاتانهش که هیچ کاریکم نیه له کتیبخانه دا خوږم فیږی زمانی "عبری" ده کهم بوئه وهی زیاتر ناشنای فرهنگی دۆله مهندي میسر بېم. ئەم کارانه دهقاودهق هه مان نه و کارانه که به سهختی سهرنجیان پراکیشاوم.

پامسیس پرسى: هیچ ژنیکی جوان شك ده بهیت؟

موسا زه رده خه نه یه کی کرد.

دواى نه وه پامسیس وتی: نه ری به پاست لیږه ژن ده ست ده که ویت؟

موسا وتی: ناشقی؟ به لیلی ژنگه لیکی جوانی تیدا به دی ده کریت، به لام وهک بلایی ناشق بوبیتیت.

پامسیس وتی: نازانم، به ته واوی نازانم، ناشقم یان نه؟ له وانه یه.

موسا وتی: ناشقی کی بویت؟

پامسیس وتی: ئیزت.

موسا وتی: بیستومه که ئیزت زۆر جوانه، به پاستی جوانیه که ی وام لی دهکات ئیره ییم له بهرام به رتدا بوروژیت، به لام بوچی دودلی، ئیشق و خوشه ویستی هیچ دودلی و دلّه پراوکییه که له خو ناگریت.

پامسیس وتی: موسا خۆت ده زانی که ئیزت کچیکی بیوینه یه، تیگه شتنیکی ته واو له نیوانماندا هه یه، به لام دهقاودهق ناتوانم بانگشه ی نه وه بکه که ناشقم، چونکه به دیدیکی جیاواز ده روانه ئیشق، به بوچونی من ئیشق ده بیت زۆر گهرم و پهنگا و پهنگ و پراوه شین بیت.

موسا وتی: زۆر په له مه که، په ی به هه نوکه ی خۆت ببه.

پامسیس وتی: نه ی تو چی موسا تائیستا ناشق نه بویت؟

موسا وتی: ناشق؟ من به شیوه یه کی تر بیر له ئیشق ده که مه وه، ئەم جوړه ئیشقانه به وشیوه یه ش پازیم ناکه ن، له دلّما ده ست به ئیشقیک ده کهم که ده مسوتینیت، زمانم له بهرام بهر پیناسه کردنی ئەم ئیشقه دا لال ده بیت، نازانم به رده وای پیدهم یان فرهامۆشی بکه م، منیش وهکو تو دودلم.

پامسیس وتی: موسا دهیینی که ئیمه له ههلبژاردنی ئیشیدا بیدهسته لآتین و هیچ ههلبژاردنی کمان له بهردهستدا نیه.

موسی پرسى: تۆ وادهزانی ئه مه جیهانی پوناکیه؟

پامسیس وتی: پوناکی له جیهاندا دهیینم، که واته پوناکی له جیهاندا بونی هیه.

موسا سهری بهرزکرده وه و تهماشای ئاسمانی کرد.

پامسیس پرسى: تۆ وایکی دهدهیته وه که پوناکی له دهرونی خۆردا شاردراره ته وه؟

موسا ههروه کو پیشوو ته مشای ئاسمانی ده کرد.

پامسیس بهردهوامی پێدا: خۆریش - که پیشتر ئاماژه ی پێدا - نه گهر که مێک لێی را بمینیت گۆرت ده کات.

موسا وتی: ده مه ویت نه وه ی شاردراره ته وه به دهستی بهییم. له م نیوه نده دا له ناکاو هاواریک گو شه یه کی گفتوگو که یانی له ت کرد. دو که س له ژنانی چنن به ده م قیزه و دله راوکی و ترسه وه پایانده کرد و له بهر خویانه وه ده یانوت مار مار و له و کاته دا خویان گه یانده لای پامسیس و موسا.

موسا وتی: ئیستا نۆره ی منه که تۆ به شتیك پاره وشینم، له گه لم وهره بۆ نه وه ی بزانه کی ئازاری ئه م ژنه داماوانه ی داوه.

که سیکی دلگران و تیکده ر که به هیچ شیوه یه ک هه ولی هه لاته نی نه دا و زۆر به ئارامی هه ردوو نه ژنۆی خسته سه رزه وی و ماریکی سه وه زباوی ترسناکی له زه ویدا هه لگرت بۆ نه وه ی بیخاته ناو توره که که یه وه.

پامسیس هاواری کرد: ئاه! ستائو! ستائو! نه وه تۆی؟

ستائو هیچ کاردانه وه یه کی له خۆی نیشان نه دا، به لام پامسیس پۆشته پیشه وه و لێی پرسى: لێره چی ده که ییت؟

ستائو وتی: سلّو له موسا، سلّو له "پامسیس" ی فیرعه ونی ئاینده، من ژه هری مار به تاقیگای باره گای "میرنور" ده فروشم، خۆشحالم به وه ی تۆ لێره دا ده بینم.

موسا وتى: ئىستى نۆرەي مەن، ھەربە وشىۋەي پىم وتى، دەمە وىت بەشتىك پات  
 ۋە شىنم، ئىرە گۆرەپانى مەشقى تىر ھاۋىشتن نىە كە دوبارە ھەلەيەكم لى  
 بوەشتەۋە، بەھەر حال چاۋەكانت دابخە! ئىستى بىكەرەۋە!  
 رامسىس بىنى موسا لەسەر ھەردوۋ پىي پادەستارە ۋ داريكى جوانى لەپرەنگى  
 داربەپروى بەدەستەۋەيە.

رامسىس وتى: باشە، دواى ئەۋە؟

موسا وتى: ئىستى جوان تەماشام بىكە... لەناكاۋ دار دەستەكەي گىيانى تىكەوت  
 ۋ ۋەك لى دەرختىك كەۋتە لەرزىن، دواى ئەۋە بوە ماريك ۋ موسا لەسەر زەۋى  
 بەرەلەي كىرد... ستائو يەكسەر مارەكەي ھەلگىرت...

رامسىس وتى: ئەم كارە چاۋبەسى ۋ جادوگەرەكەي ئاسايى نەبوۋ، بەپراستى  
 رايۋەشاندم، بەدلىنبايىۋە كۆرەكەي فیرەۋنى سەرسوپماۋ كىرد. موسا بەچ  
 شىۋەيەك ئەم كارەت ئەنجام دا؟

دواى ئەم پىرسىيارە ھەرسىيكيان خۇيان كىرد بەناۋ باخىكى ميوەداردا  
 ۋ "ستائو" ش لەگەل مارەكانىدا دەستى كىرد بەياری تەپدەستى. لەۋ باخەدا كچانى  
 جوان ۋ بالە بەرز سەرقالى مەشقى سەماكىردن بون، ھەريەك لەكچەكان پارچە  
 قوماشىيكيان لەكەمەريان پىنچابوۋ ۋ نيوەي جەستيان پوت، لەسەر سىنەشيان چەند  
 نەۋارىكى پەنگاپرەنگ بەدى دەكرا، قىزىشيان بۇ دواۋە ۋ پىكەرە چەند جۈلەيەكى  
 ھاۋسەنگيان ئەنجام دەدا. رامسىس زۆر خۇشحال بوۋ بەسەماي كچەكان ۋ  
 ئامادەبونى موسا كە خودى كچەكانىش گىرنگىيەكى زۆريان پىدەدا، بەلام خودى  
 موسا خۇشحال نەبوۋ، بەلكو سەرتاپاي خەم دايگىرتىبوۋ! "ستائو" ش لەجىھانى  
 مارەكاندا دەژىيا ۋ زۆر گىرنگى بەچۋاردەۋرى نەدەدا. ژيانى بەردەۋامى لەگەل  
 مارەكاندا كاريكى زۆرى تىكردىبوۋ ۋ بوۋوۋە ھۇي ئەۋەي جىھان بەشىۋەيەكى تر  
 بىيىنىت. جگە لەگەستنى ماريك ۋ ژەھرىكى لەناۋبەر بىرى لەھىچ شتىكى تر  
 نەدەكرەۋە... موسا جەزى دەكرىد ۋەكو ستائو ھەمان ئەۋ ژيانە تاقي بىكاتەرە،  
 بەلام بۇ سەۋكايەتى بارەگاي "مىرئور" ھەلپىزىردىرايوۋ.

لەناكاۋ موسا وتى: پۇژىك دىت دەست لەھەموۋ شتىك ھەلدەگىرم.

رامسيس وتى: موسا باش له مه به سست تينه گه شتم.  
موسا وتى: بازانم ئه م ژيانه له بهرچاوم تا ديت تهنگتر ده بيت، ناتوانم بهرگه ي  
بگرم. كچه كان نزيك بونه وه و بانگيشتي خواردنى ناني ئيواره له كه نار هه سيړه كه دا  
ليكردن. كچه كان به ناو نيشاني فيرعه ونى داهاتوو چهند پرسياريكيان ليكرد،  
"رامسيس" يش وه لامى پرسياره كانى نه ده دانه وه. كچانيش نا ئوميد له به ده ست  
هيناني وه لامى پرسياره كانيان وا خويان ده نواند كه له گه ل يه كدا سمرقالي  
گفتوگو كردن، به لام له م نيوه نده دا ته نها كچيك بيدهنگ بوو.

## موسا و كاھىنى كۆشك

ئىۋارەيەكيان لەكاتى خۇرئاۋا بوندا ۋەكۈر جاران موسا پىياسەى دەكرد، پالى بەستونىكى بەرزەۋە دابو و خۇى سەرقالى نەمىشى ئاۋابونى خۇر دەكرد. لەناكاۋ دەنگىكى بىست كە پىى دەۋت: شازادە چ تىپروانىنىكى لەبارەى ئەم جوانىەرە ھەيە؟

موساش لەۋكاتەدا سەرى ۋەرگىپرا و كاھىنى كۆشكى فەرمانرەۋايى "ئامون تپ" ى بىنى و لەۋەلامى پرسىارەكەيدا وتى: بى ۋىنەيە. كاھىن وتى: بەلام بەبۇچونى من ئەم دىمەنە تەنھا بۇ فرىودانى ئىمەيە. ھەركاتىك زۇر تەماشاي ئەم دىمەنە بىكەم نەخۇش دەكەوم.

موسا وتى: زانىاريم لەبۋارى پزىشكىدا نيە، بەلام دەزانم تەماشاكردنى دىمەنىكى ئاۋا بەھىچ شىۋەيەك نابىتتە ھۇى نەخۇش كەوتنى ھىچ مۇۋفەك، بەپىچەۋانەى بۇچونەكەى تۆۋە، جوانى و دىمەنەكان دەبىتتە مايەى خۇشچالى و تەندروستى مۇۋە... لەۋكاتەدا خۇر ئاۋابو و ئاۋ و ھەۋا بەتەۋاۋى تارىك بوو.

كاھىن وتى: كەۋاتە بەبۇچونى تۆ ھەرشىتىك بىتتە مايەى چىژ ۋەرگرتن بەسۋدە؟ موسا وتى: نەخىر، نەموت ھەرچى چىژ بەمۇۋە بگەيەنەت باش و بەسۋدە، بەلكو وىم جوانى و دىمەنەكان دەبىتتە مايەى خۇشچالى مۇۋە.

كاھىن كە لەسەرىيەكىك لەپلىيەكانەكان دانىشتىبوو ھەستايە سەرىپى و دەستى موساى گرت و وتى: ۋەرە با كەمىك لەباخچەكەدا پىياسە بگەين. ئەۋ باخچەيە ناۋىكى تاييەتتى نەبوو، بەلام بەبەرد دروستيان كىردىبوو و ناۋى فەرقەۋنىان لى نابو-فەرقەۋن بەۋاتا خانۋىيەكى مەزن! كاھىن و موسا بۇماۋەيەك بىدەنگ

لەباخچەكەدا پىياسەيان كرد، تا ئەوكاتەى كاهىن ھاتە گۆ و وتى: ماوھىەك دەمويست پرسىيارىكت لىبكەم، بەلام ئەو ھەلەم بۇ نەپەخسا.

موسا وتى: ئىستا ئەو ھەلەت بۇ پەخساو، پرسىيارەكەت بكە!

كاهىنى كۆشكىش وتى: چى لەنىوان تۆ و رامسىس دا پويداوھ كە ناچارى كردووھ بىت بۆلات و دلنەوايىت بكات؟ چى بووھ ھۆى ئەوھى زلەت لى بدات.

موسا وتى: دەزانى؟ رامسىس بۇ دلنەوايى كردنم تەنھا و بى پاسەوان ئەركى كىشاوھ و ھاتووھ بۇ ئىرە، منىش بەخشىم و ئەو پوداوشم بەفەرامۆشى سپارد، چىتر نامەوئەت لەمبارەيەوھ ھىچ شتىك بىيستم.

ئامون تپ وتى: بەھىچ شىوھىەك مەبەستم شەر و تۆلە سەندنەوھ و ئەم جۆرە قسانە نىيە، تەنھا ھۆكارى پەلاماردانەكەى تۆ لەبەرامبەر فیرعەوندا بەلاى منەوھ گرنگە، ئايا راست دەكەن تەنھا لەپىناو پزگارکردنى گيانى مندالى كەنیزەيەك ئەو كارەت كردووھ؟

موسا وتى: بەلى؟

كاهىن وتى: من گۆرەپانى مەشقى تىرھاوئىشتنم بىنيوھ و دەزانم كە نىشانەكان لەسەر دىوار ھەلدەواسن، ھەرۆھە دەزانم لەپىشتى ئەو دىواروھ درەختىكى بچوك ھەيە كە مندال و كەنیزە زادەكان بەسەرىدا سەردەكەون، ئەو درەختە بەو پادەيەش لەدىوارەكەوھ نزيك نىيە كە تىرئەنداز ئەو درەختە لەگەل نىشانەكەدا بەھەلە بگريت و لەيەكيان جيا نەكاتەوھ، سەرەپاى ئەوھش رامسىس لەنىو لاوھكاندا بەباشترین تىرئەنداز لەقەلەم دەدرىت، بەو پادەيەش ناشى نىيە كە درەختىك ئەوھندە لەنىشانەكەوھ دورە لەگەل خودى نىشانەكەدا بەھەلە بگريت.

موسا وتى: تۆ راست دەكەيت، نەك تەنھا رامسىس كە باشترین تىرئەندازە، بەلكو مەحالە ناشىترین تىرئەنداز لەباتى نىشانەى سەر دىوارەكە درەختى چواردەورى نىشانەكە بپيكت، بەلام ئەوھى من ئاگادارى بوم ئەوھبوو لەناكاو بىنيم رامسىس بۇ نىشانەگرتن لە مندالى سەر درەختەكە كە نۆكەر زادەبوو، كەوانەكەى كەمىك بەرزتر كردووھ و قەرەولى لەو گرت، خوشم دەستى تىرئەندازىم ھەيە و دەزانم ئەوھ دەستنىشان بكەم كە تىر بەرەو چ ئاراستەيەك دەروات، گۆشەى



کەوانەکە کە من هەمیشە لەوێوە قەرەوڵم لە نیشانەکە پێدەگرت دروست  
لەبەرامبەری شانمدا بوو، بەلام نوکی تیرەکە ی پامسیس پێک قەرەوڵی لەدرەختەکە  
دەگرت، بێگومان بەو لێهاتوییەکی کە پامسیس لەتیرهاویشتندا هەیبوو دەقاردەق  
قەرەوڵی لەکەنیزەک زادە یان مندالەکە گرتیبوو... "ئامون تپ" بەهیچ شیوەیەک  
سەری لەقسەکانی موسا سوڕ نەما، چونکە نیشانەگرتنی نوکەرزادەیەک لەلایەن  
فیرعەون زادەیەکەو پێویست بەهیچ لێکۆڵینەوەیەک ناکات.....

بەلام ئامون تپ بەموسای وت: خو ئەو پۆژە ئەو نیشانەکی لەنوکەر زادەکە  
نەگرتیبوو کە ببێتە هۆی ئەوێ بەوشیوە توندە پەفتار لەگەڵ براکەتدا بکەیت و  
لەبەرچاو ئەو هەموو خەڵکەدا سوکایەتی پی بکەیت.

موسا وتی: تەنھا مەبەستم ئەو بۆ ئەو مندالە پرزگار بکەم، نەک سوکایەتی  
کردنی "پامسیس" ی بڕام.

ئامون تپ وتی: کەواتە بەپێی لێکدانەوەکانت براکەت مەبەستی کوشتنی ئەو  
مندالەکی هەبوو؟

موسا وتی: بێگومان وابوو.

ئامون تپ وتی: بۆچی نەتهیشت تیرەکە ی بهاوێژیت، گریمان بەری مندالەکەش  
بکەوتایە هیچ کێشەیهک دروست نەدەبوو.

موسا وتی: لەوانەیە بەبۆچونی "پامسیس" ی بڕام ئەم کارە بەلایەو چێژبەخش  
بێت، هەروەها لەدیدێ کاهینی کۆشکیشەو کوشتنی مندالێک کێشە نەبێت، بەلام  
ئەم کارە لەدەستەلاتی مندا نەبوو، نەمەتوانی بینەری کوشتنی مندالێکی  
نوکەرزادە بێ.

کاهین بابەتی گفتوگۆکە ی گوپی و وتی: دەزانی دایکت لەئێستادا لەکۆییە؟ خو  
درەنگت پی نەبوو تا چاوەرپێت بکات؟

موسا وتی: دایکم لەئێستادا لەکەنار پووباری "نیل" دا دانیشتوو و چاوەرپێ  
هەلپاتنی مانگ دەکات، ئەو حەز دەکات مانگ لەناو پووباری "نیل" دا ببینێت.

ئامون تپ وتی: دایکت لەسەردەمی لاویەتیدا مانگی سەر زەوی بوو، باش  
لەبیرمە کە پیاوگەلێکی زۆر شەیدای بوبون، ئەو بەپراوەیەک جوان بوو کە کاتێک

لەشوینیکەرە تێدەپەری خەلکی دەستیان دەخستە سەر ئەژنۆیان و کەرنوشیان بۆ دەبرد، ھەرگیز لەجیھاندا خودایەك بەجوانی دایکت لەدایك نەبوو.

موسا پرسى: ئەى "ئامون تپ" تۆش یەكێك بویت لەو كەسانەى كاتێك چاوت بەدایك دەكەوت سەرى پێژت بۆ دادەنواند؟

ئامون تپ وتى: ئەى موسا تۆ پرسىارگەلێكم لى دەكەیت كە چیتەر ناتوانم لەم تەمەنى پیرىەمدا بەبیریان بەینمەو، ئەرى بەراست دەزانى شوینى چاودیرى لەكوینیە؟...

موسا دەیزانى كاهین نایەوێت لەمبارەىو بەسى ھیچ شتێك بكات، بۆیە وەلامى پرسىارەكەى دایەو و وتى: بەلى، بۆچى پرسىارى شوینى چاودیركردنەكەم لى دەكەیت؟

ئامون تپ وتى: تائیستا بەشەودا لەشوینى چاودیركردنەكەو تەماشای ئاسمانت كردوو چەنێك ورۆژینەر.

شوینى چاودیركردنى كۆشكى فەرمانرەواى مىسر منارەىەكى زۆر بەرزى ھەبوو، بۆئەوێ بەگەیتە سەر ئەو منارەىە دەبیئت چەندین پلیكانە بپریت، لەبەرئەوێش كاهین بەھۆى پیرىەو كەوتە ھەناسە بركى، بەلام موسا زۆر بەخیرایى خۆى گەیانە تروپكى منارەكە. پێش ئەوێ بەگاتە تروپكى منارەكە لەھەردوو لای بەشى سەرەوێ ئەو منارەىەو دوو پەیکەر سەرنجى موسای پاكیشتا.

كاهین بۆ موسای پونكردەو: ئەم دوانە یەكێگیان "ئیزیس" ە كە یەكێكە لەخوداكانى مىسر و ئەوێتریان "ئوزیریس" ى ھاوسەرەىتى، "ئوزیریس" ى ھاوسەرى "ئیزیس" خودای نابوتى و مەرگ و جیھانى خۆرئاوایە. لەتروپكى ئەو منارەىەدا دەنگى كاهینانى چاودیرخانەكە "زەبور" یان دەخویند و بەچواردەورى ئەو منارەىەدا دەنگى دەدایەو.

موسا كە گوێى لەو ئاھەنگە بوو وتى: ناوى ئەم ئاھەنگە "زەبورى شەو" كاهین وتى: دەبیئت چاوەرێ بكەین تا كۆتایى بەئاھەنگەكە بیئت، دواى ئەوێ بۆ تەماشاكردن دپۆینە تروپكى ئەو منارەىە. بەسەر ئەو منارەىەو سەربانیكى تارادەىەك فراوانى تێدایە كە چوار لەكاهینەكانەكان لەویدا دانیشتبون. ئەمانە

سرودبىزئانى "شەۋى زەبۇر" بون. كاهىنەكان لەيەكەمىن تەماشاكردندا سەرۆكەكەيان "ئامون تپ" يان ناسىيەۋە، بەلام "موسا" يان نەناسىيەۋە بۆيە لەبارەيەۋە دەستيان كىرد بەگفتوگۇ و بەزمانى ھىماكان لەكاهىنەكەيان پىرسىياري ئەويان لىكرد.

ئامون تپ وتى: ئەم مەنزادەيەي كە بەلاتانەۋە كەسىكى نامۆيە، بەلام ئىستا بزانن كە كوپى شازادە "ئىخاس ئامون" ى شارنى مىسرە. كاهىنەكان ھەمويان پىكەۋە بەخىرھاتنىان لىكرد. تروپكى منارەكە بنمىچ و كەپرى نەبوو و لەۋيۋە مانگ كە كەمىك بەرز بوبويەۋە بەپونى دەبىنرا.

ئامون تپ بەھىمانى دەستى داۋاي پونكردنەۋەي لىكرد و وتى: دەزانى ناۋى چىيە؟

موسا ۋەلامى دايەۋە: مانگ، خوداي "ئىزىس" ە.

كاهىن وتى: تۇ كە ئەۋەندە شارەزائت بەدلىنبايىيەۋە ناۋى خۇرىش دەزانى چىيە؟

موسا وتى: ناۋى خۇر، خۇرە.

ئامون تپ وتى: ۋەلامەكەي تۇ ۋا دەگەيەنئىت كە دەبىت بلنم ﴿مانگ مانگ﴾! ئايا دەتۋانى ناۋىكى تىرى خۇرم پى بلنئىت... موسا ۋەلامى نەخىرى دايەۋە و كاهىنى مەزن وتى: ئەي موسا! خۇر ناۋىكى تىرى ھەيە كە بە "ئامون" بانگ دەكرىت، بەچ شىۋەيەك تۇ ئاگادارى ئەم ناۋە نىت.

موسا وتى: لەبەرئەۋەي خۇر بى لەناۋى خۇر ھىچ ناۋىكى تر لەخۇ ناگرىت، ئەم ناۋەيان بۇ دروست كىردۋە، نەفرەت لە "ئاتون"!

كاهىنى مەزن پىرسى: بۇچى نەفرەت لە "ئاتون" دەكەيت؟

موسا وتى: لەبەرئەۋەي "ئاتون" تاۋانبار و ستەمكار بوۋە و تەۋاي خوداكانى مىسرى نابوت كىردۋە.

كاهىنى مەزن پىرسى: كى ئەم قسانەي بۇ كىردۋىت؟

موسا وتى: لەمامۇستاكانم بىستۋە.

كاهىنى مەزن وتى: ئەۋانەي بۇيان باسكىردۋىت پاست نىن.

موسا وتى: تۆلەوياۋەرەدايت نابىت نەفرەت لە "ئاتون" بىكرىت و ئەو خوداكانى  
ميسرى لەناو نەبردوۋە؟

ئامون تپ بۆي پونكرەۋە: تۆ خۆت باش دەزانى خودايانى ميسر يىشومارن و  
لەئەنجامدا كوشتنىان بەوشىۋەيەش ئاسان نىيە، سەرەپاي ئەۋەش "ئاتون" بكوژ و  
تارانبار نەبوۋە!

موسا وتى: كەۋاتە مامۇستاكەنم درۆيان لەگەلدا كردوم؟  
كاھىنى مەزن وتى: مامۇستاكەن يىرۇبۇچونى "ۋەرزاي داگىركەريان" بۆ  
گىراۋىتەتەۋە، دەقاۋدەق ئەمە بۇچونى فىرەۋنە.  
موسا وتى: مەگەر تۆ چاۋت بە "ئاتون" كەۋتوۋە، كە بەر دۇنيايىيەۋە باسى  
دەكەيت؟

ئامون تپ وتى: ئاتون نەبىنراۋە.  
موسا پرسى: ئەگەر ئاتون نەبىنراۋ بىت، دەي كەۋاتە بەچ شىۋەيەك  
دەئىيت "ئەخناتون" ى فىرەۋنى ميسر و خەلكى دەيانپەرسىت. منىش  
ھەرنىستا "ئىزىس" لەئاسماندا دەبىنم و دەزانم بەچ شىۋەيەك، بەلام كاتىك  
نەتوانرىت "ئاتون" بىبىنرىت بەچ شىۋەيەك دەپپەرسىت؟  
ئامون تپ وتى: ئەي موسا راستىيەكانى ئەم جىھانە نەبىنراۋن، ئەۋەي دەبىنرىت  
تەنھا شتە لاۋەككەكانن.  
موسا وتى: تىئاگەم.

ئامون تپ وتى: تىئاگەيت لەبەرئەۋەي ھىشتا بچوكى، لەدوايىدا كاتىك تەمەنى  
گەنجىيەتت تىپپەراند لەمەبەستىم تىدەگەيت، بەلام بى لەبچوكى و ھەرزەكارى و كەم  
تەمەنىت، لەبەرئەۋەي بەردەۋام پەيكەرى خودايانى ميسرىت بىنيۋە، وادەزانى  
ھەموو خودايەك دەبىت قالد و شىۋەيەكى ديار و ناسراۋى ھەبىت. ئايا كاتىك  
بەنيۋ ئەم باخەدا پىياسە دەكەيت و بۆنى عەترى گولەكان دەكەيت دەتوانىت خودى  
ئەو بۆنە بىبىنىت؟ "ئاتون" ىش دەقاۋدەق ۋەك ئەو عەترە وايە.

موسا وتى: جەنابى ئامون تپ ھىشتا من بەھەرزەكار دەزانى، بەلام ھىچ نەبى  
دەزانم سەرەپاي ئەۋەي ھەندىك لەشتەكان بىنراۋ و ھەندىكىشىان بىستراۋ و

بۆندارن، بونیشیان هەیه، ئەم "ئاتون"ەى که نه‌بینراوه‌ پەيوەست دەکړیت به‌کامیه‌ک  
 له‌م سى به‌شه‌وه و چ هێمايه‌کیان هەیه؟  
 ئامون تپ وتى: لێره‌دا ده‌بیئت په‌نا بۆ هزرمان بیه‌ین و داواى هاوکارى لى  
 بکه‌ین.

موسا وتى: تۆ به‌چ شیوه‌یه‌ک داواى هاوکارىت له‌ئه‌قلت کرد؟  
 ئامون تپ وتى: ئەقلم پێم ده‌لیت "ئاتون" بونی هەیه.  
 موسا وتى: ئەمه‌ گالته‌جارپه‌، تۆ که باوه‌رت به‌بونی "ئاتون"ه‌ بۆچی  
 ناوت "ئامون"ه‌؟

ئامون تپ وتى: دایک و باوکم ئەم ناوه‌یان بۆ هه‌لێژاردوم، نه‌ک خۆم.  
 موسا وتى: هه‌م دایکم و هه‌م مامۆستاکانم پێیان وتوم "ئاتون" تاوانبار بووه  
 و "ئامون هوتپ" ی چواره‌م داواى ئەوه‌ى پله‌وپایه‌ى فیرعه‌ون ده‌کړیته‌ ده‌ست ئەو  
 خودایه‌ى بۆخۆى دروست کردووه‌، به‌واتا له‌راستیدا دایک و باپیره‌ى ئەم فیرعه‌ونه  
 خودای "ئاتون"یان دروست کردووه‌ و وایان له‌خه‌لکى کردووه‌ باوه‌رى پى به‌ینن،  
 "ئامون هوتپ" یش ناوى گوێرى به‌ "ناخن ئاتون" که به‌ئه‌خاناتون بانگیان کردووه‌ و  
 بووه‌ هۆى پرشتنى خوینی خه‌لکى میسر.

کاهینی مه‌زن وتى: ئەوه‌ى دایک و باوک و مامۆستاکان له‌سه‌رده‌مى منداڵیدا  
 فیری منداڵه‌کانى ده‌که‌ن، کاتیك گه‌وره‌ بون زۆر به‌سه‌ختى ده‌توانیئت می‌شکیان له‌و  
 فیرکاریه‌ هه‌له‌یه‌ پاک بکه‌يته‌وه‌، به‌لام ئەوه‌ى پێشتر باست کرد که دایکى فیرعه‌ون  
 خودای "ئاتون" ی دروست کردووه‌ داستانیکی دوردریژه‌، ناوى ئەم ژنه‌ "نفر تی  
 تی" بووه‌ و تا ئەوه‌سه‌رده‌مه‌ هه‌ی ژنیك له‌میسردا به‌ئه‌ندازه‌ى ئەو جوان نه‌بووه‌...  
 نیستا به‌لێنم پێبده‌ ئەم گفتوگۆیه‌مان بۆ هه‌ی که‌سیك نه‌گیرپه‌ته‌وه‌.  
 موسا وتى: به‌لێنت پێده‌ده‌م.

## کچیک به ناوی "نفر تاری"!

ئەم کچە لە کچەکانی تر جواتر بوو. قژیکی ڕەش و چاوی سەوز و پوختاریکی سەرنج ڕاکێشی هەبوو.

ڕامسیس لە موسای پرسی: ئەو کچە ناوی چیە؟  
موسا وتی: ئەو کچە ناوی "نفر تاری"ە.

ڕامسیس دوبارە لە موسای پرسی: بۆچی "نفر تاری" ئەوەندە شەرمە؟  
موسا وتی: "نفر تاری" لە خێزانیکی ئاساییە و بەم تازەییانە لە بارەگای "میرئور" خراوەتە سەرکار، بەلام لە ماوەیەکی کورتدا لە تەواوی کچەکانی ئەم بارەگایە لیها توتر و خیراتر و ناسکتر کارەکانی خۆی ئەنجام دەدات، هەر لە بەر ئەوەش سەرنجی هەموو کەسیکی دەورووبەری بەلای خۆیدا ڕاکێشاوە و هەر ئەم کارەش بووەتە هۆی ئەوەی زۆریک لە کچە وەجا خزانەکان ئیرەیی پێ ببەن. لەم کاتەدا چەند کچیک بۆ سەرنج ڕاکێشان چواردەوری "موسا" و "ڕامسیس"یان دا و پرسیاری دەنگۆی پیکهینانی ژبانی هاوسەر لەگەڵ "ئیزت"یان لیکرد، بەلام ڕامسیس بێر و هۆشی لەلای "نفر تاری"بوو و دواجار دان بە خۆداگری خۆی لە دەست دا و پوشت لە تەنیشتیەو دانیششت و وتی: هیوادارم نەبویتمە مایەیی دەردیسەریت... "نفر تاری"شلەژا، لەوکاتەدا تەنها توانی بەسەر سوپمانەو تەماشای نیوچەوانی ڕامسیس بکات.

ڕامسیس وتی: بۆچی بە تەنها دانیشتوی؟  
نفر تاری وتی: لە بەر ئەوەی پۆچومەتە ناو هزری خۆم و لەحالی بیکردنەو دەدام.

پامسیس وتی: ده‌توانم بپرسم له‌هزرتاندا بیر له‌چی ده‌که‌یته‌وه؟  
نفر تاری وتی: بیر له‌وه ده‌که‌مه‌وه که ده‌سته‌یه‌ک گولّ بپازینمه‌وه و به‌دریژایی  
سالّ بقوانم له‌په‌رستگادا گۆشه‌گیری بوخۆم هه‌لبێژێرم.  
پامسیس وتی: ئەم ژیا‌نه هیچ شتیکی تیدا نیه که بتوروزینیت. به‌لکو  
به‌پیچه‌وانه‌وه ژیا‌نیکی زۆر سه‌خته.

نفر تاری وتی: من چیژ له‌ته‌نهایی و بێ‌ده‌نگی وهرده‌گرم، مه‌گه‌ر نه‌یانوتوه  
بێ‌ده‌نگی پۆح ده‌پالێویت؟

له‌م کاته‌دا سه‌ره‌رشتی ئارایشتگه‌ره‌کان هات و داوای لێ‌کردن کۆ ببنه‌وه  
هه‌روه‌ها پێش ئه‌وه‌ی بپۆنه ژوری وانه خویندنه‌وه جله‌کانی به‌ریان بگۆڤن.  
له‌مکاته‌دا "نفر تاری" هه‌ستایه سه‌رپی و پامسیس وتی: ده‌مویست تکای ئه‌وه‌ت لی  
بکه‌م که کاریکم بو ئه‌نجام به‌ده‌یت.

نفر تاری وتی: سه‌ره‌رشتیاره‌که‌مان زۆر جدیه ده‌ییت بمبوریت.

پامسیس وتی: ده‌توانیت گوته‌یه‌کی کورتمان پێی بلێیت.

نفر تاری وتی: گوته‌ی حق له‌ به‌ردی شاراو‌هی سه‌وزباوی ژیرزه‌وی قورستره،  
گه‌ر له‌ده‌می خزمه‌تکاریکی شیوه به‌رداشی وه‌ک منیش بی‌بیستیت... نفر تاری  
داوای ئەم گوته‌یه‌ی بۆیه‌ک ساتیش چاوه‌ڕێی نه‌کرد و ئەو شۆینه‌ی به‌جێهێشت.

موسا و پامسیس هه‌فته‌یه‌ک له‌باره‌گای "میر ئور" دا پێکه‌وه بون. موسا به‌هۆی  
زالّ بونی به‌سه‌ر زمانی "عبری" دا به‌پر‌سیاریه‌تیکی زۆریان خسته ئه‌ستۆی و چیت  
داوای ئه‌وه نه‌یتوانی له‌گه‌ل "پامسیس" دا به‌مینیته‌وه، سه‌ره‌ڕای ئه‌وه‌ش له‌هه‌ر  
ساتیک که بۆیان ده‌ره‌خسا گفتوگۆی هزریان له‌گه‌ل یه‌کتیدا ده‌کرد:

پامسیس وتی: ئەو موسا تۆ یه‌کیکی‌ت له‌و که‌سانه‌ی که په‌ی به‌هه‌ست و دلّ و  
ده‌روم ده‌بات، به‌و ته‌رده‌سته‌یه‌ی که نه‌مایشت کرد زۆر سه‌رم پێی سوپما، چونکه  
دارکه‌ی ده‌ستت گوپی به‌ ماریک، ئه‌وه چ توانایه‌که؟

شنار له‌ پله‌ی جێنشینی و فه‌رمانده‌ی جه‌نگ میوانداریه‌کی به‌رپا‌کردبوو و هه‌زار  
که‌سی له‌ پله‌وپایه به‌رزه‌کانی بانگیشتی ئه‌و میوانداریه‌ کردبوو. ئه‌و میوانداریه  
ناهه‌نگیک بوو که ژه‌نیاران تییدا چیژی پۆحیان به‌ئاماده بوان ده‌به‌خشی و مه‌یی

ناياب و خواردنگەلىكى خوشىش چىژە جەستەيەكانى پى دەبەخشىن. فىرەون تەنھا چەند ساتىك لەو ئاھەنگەدا ئامادە بوو.

"پامسىس و موسا و ستائو" ش بانگىشى ئەم مىواندارىيە كرابون. ستائو پۇشاكىكى جوان و شكۆمەند كە پامسىس پى بەخشىبوو لەبەردا بوو.

ھەرئەھى بەرپوبەرى كارەكانى شنار چاوى بە ستائو كەوت بەرەو پوى پۇشت و پى وت: بۇچى مارت كردبوو ناو گۆزە شىرەكانەو؟

"ستائو" ش بەدەم پىكەن و گالتەجاريەو لى پىرسى: ترساي؟  
بەرپوبەرى كارەكانى "شنار" ىش وتى: ئەگەر شنار ئاگادارى ئەم پەفتارانەت بىت، ئەگەر مارەكان لەگۆزەكان سەر دەرپەنن، بگومان برىارى لەناوبردنت بۇ دەرەكات.

ستائو وتى: ئاسودە خەيال بە ئەو مارانە گەر سالىكىش لەو گۆزەيەدا بن بۇ ھىچ شوپنىك ناپۇن، چونكە برىك سىر و ماسى بۆگەنم لەبەردىمى دەرگاگەياندا داناو، ئەو گيانەومەرە داماوەش مەحالە لەدەرگاي ئەو گۆزەيە نزىك بىتەو...  
دواى ئەو دەستى برد بۇ گىرفانى و ماريكى سورى دەرھىنا. بەرپوبەرى كارەكانى "شنار" ىش يەكسەر دور كەوتەو، پامسىس و موسا پىكەن.

ستائو وتى: خەلكى زانىاريەكى ئەوتۇيان لەبارەى مارەو نى، تەماشاي ئەم مارە بكن ھىچ كاتىك زيان بەھىچ مرقىك ناگەيەنيت. دەتوانى پەى بەحەوانەو و ئاسودە خەيالى ببەيت، سەرەراى ئەوەش چىزى نى، ئەم مارە ژەھراوى نى و دەتوانم ھەرئىستا بەبەرچاوى ئىوہو بەنجم بخەم ناو دەمىو.

موسا كە جاريكىان تواناي خوى لەگۆپىنى دار دەستىك بۇ مار پىنیشان دابوو بىنەو ھىچ گرنگى بە قسەكانى بدات وتى: مار گيانەوهرىكى بىنازار و بىزىانە، تەنھا نايىت پى بەكلكىاندا بنىن... لەھەمان ئەو كاتەدا چەند كچىكى جوان چواردەورى "موسا" يان دا و بەردەوام وەسفى ئەو و "پامسىس" ى برايان دەكرد.  
پامسىس و "موسا" ش كاتىك بىنيان ناتوانن بەئامادەبونى ئەم كچانە لەم مىواندارىيەدا ئاگايان لەخويان و چواردەورىان بىت، بۇيە ھەلى نىوان دوو سەمايان



قۆستەو و خۆیان خزانە ژێر درەختەکانەو. لەمکاتەدا رامسیس بە موسای وت:  
گویت لەگوتەکانی شنار بوو؟

موسا وتی: بەهۆی بەشداری کردنی لەفلان جەنگدا بانگەشەیی داگیرکەر و  
سەرکردەییەکی مەزنی بۆخۆی دەکرد، بەلام هەموو ئەم قسانە لەخۆیستی و  
لەخۆباییەکانیەو سەرچاوە دەگریت.

رامسیس وتی: ئەو موسا ئەم بڕایەمان دەیهوێت میسر بکاتە ولاتیکی ملکەچ و  
وێرانە. ولاتی فیرەوونەکان ولاتیکی ترە. کاتیکی ئاسیاییەکان میسریان داگیرکرد کە  
لاواز و کەسیکی خوشباوەریان لێ دەرچوو، بەلام ئێمە دەبێت هەولێ خۆمان  
بدەین.

گەرمی رامسیس و بوو بەمایەیی سەرسۆرمانی موسا و وتی: ئەوێ تۆ ئیستا  
باست کرد گوتەیی سەرکردەییەکە، بۆیە لەگەڵ تۆدا هاوێلام، بەلام هەموو کارێک  
پێگایەکی تاییبەت بەخۆی هەیە.

رامسیس وتی: ئەو موسا پاراستنی تەواوی میسر هەروەها بۆئەوێ تەواوی  
خوداکان لەم ولاتەدا بێننەو، جگە لەجەنگ هیچ پێگایەکی تێمان بەدەستەو  
نێ.

موسا تەماشایەکی "رامسیس"ی کرد و پرسى: بەبۆچونی تۆ خوداکان  
بونایەتیەکی دەرەکیان هەیە. شەوی پابردوو لەسەر منارەیی چاودێرگاوەدا  
تەماشای "ئیزیس"م دەکرد، چ خودایەکی سەیرە! ئەو مانگە بەخودا بانگ دەکەن!  
رامسیس وتی: موسا مەبەستی خۆت پونتر بکەرەو، خوداکان، خوداکان،  
هەزاران سائە میسریەکان لەگەڵ ئەم خودایانەدا دەژین، بەلام تۆ بۆچونیکی  
جیاوازی هەیە؟

موسا نەیتوانی وەلامی رامسیس بداتەو، چونکە کچانی ئەو میوانداریە  
بەشیوەیەکی چۆرەوریان دابوون و پرسیاریان لەبارەیی ئایندە و هەندیک بابەتی  
تاییبەت لێ کردن کە بوو بەهۆی ئەوێ بابەتی گەتوگۆکیان بگۆڕن.

لەو كاتەدا "ئىزىت" لە پامسىس نىزىك بويەۋە و وتى: شىنارى بىرات منى پاگرتىبوو و پىشنىياري پىكەينانى ژيانى ھاوسەرى لىكردىبوم و وتى: دەبىتە ھاوسەرى ئايندەى مىسر، ئايا بەراستى ئەو دەبىتە فىرەۋنى ئايندەى مىسر؟  
پامسىس زەردەخەنەيەكى كىرد و وتى: ئەۋە بۆمەن ۋەك مژدەيەك وايە، تۆ دەبىتە شازنى مىسر و منىش دەبە خىزمەتكارى.

ئىزىت بەم كوتانەى دىگران بوو و وتى: پامسىس گويم لى بگرە، من تۆم لەبەر خۆت دەۋىت، ئىتر فىرەۋن بىت يان كاريكى ئاسايىت لە كۆشكى فىرمانەر ۋايدا پى بسپىرن، ھىوادارم لەگوتەكانم تىگەشتى.

پامسىس وتى: تۆش دەبىت تىگەيت لەۋى چى بەھىزىمدا تىدەپەرىت.

ئىزىت وتى: خۆزگە دەمزانى بىر لە چى دەكەيتەۋە؟

پامسىس وتى: پىش ئەۋەى بىمە ھاوسەر و باۋكى مىندالەكانت، دەبىت ۋىنەيەكى پونى مىسر كە لەئىستادا بەدۋاى ئەو ۋىنەيەدا دەگەرىم لەھىزىمدا بىشىم و كىشانى ئەم ۋىنەيەش كاتىكى زۆرى دەۋىت، بەچاۋى خۆت دەبىنى كە لەناو خىزانەكەمدا پىكەرىم ھەيە و بىئەۋەى شايستەى ئەو پىلەۋپايە بىت خۆى بە فىرەۋنى ئايندەى مىسر لەقەلەم دەدات، بۆيە لەئىستادا دەبىت ھىز و ھۆشم تەرخانى ئەم پىكەرىيە خىزانىيە بىكەم بۆئەۋەى نۆرەى قۇناخى ئايندە بەۋاتا پىكەينانى ژيانى ھاوسەرى و ئەم جۆرە بابەتەنە بىت، بۆيە دىنبايە لەئىستادا ھىزىم ھەزگىك<sup>13</sup> بەكلىكى ئامانجەكەيەۋە نابەستىت.

لەو شەۋە عەتراۋ و بۇندارەدا بىدەنگىيەكى قولۋالى بەسەر "پامسىس و موسا و ئىزىت" دا كىشا، دەنگى ژەنىنى ژەنيار و گۇرانى بىزەكانى ناو كۆشك زۆر بەباشى دەبىسترا، بىدەنگى باخ بە ھاۋارىكى دىلپوشىن ھەژىنرا و پامسىس بەپەلە خۆى گەياندە ناو كۆشك و تىگشەت كە ئەو ھاۋارە لەچىتخانەدا بوۋە و بىنى بەرپۆبەرى كارەكانى شىنار بەمقاشىك دەدات لەپىياۋىكى بەتەمەن. پامسىس يەكسەر بەرەۋ پوى كار بەدەستەكەى شىنار پۇشت و دەستى گىرت و مقاشەكەى لىسەند و لىى پىرسى: چى پويىداۋە.

<sup>13</sup> ھەزگە: بىلقە دارىك دەۋىرت كەچل و پۇپىكى زۆرى پىۋە بىت... ۋەزگىز.

کاربەدەستەکەى "شنار" یش وتى: ئەم پیاوھەلەتات و ویستی لەنیو  
خزەمتکارەکاندا خۆى بشاریتەوھ.

موساش لەمکاتەدا خۆى لەم بابەتەدا ھەلقورتاند و وتى: خەریک بوو ئەو پیاوھت  
دەکوشت چ کارىکى ناشایستى کردوھ تا بەوشیوھىە سزای بەدەیت؟  
ئەو پیاوھش وتى: ئەم پیاوھ یەکیکە لەدیلهکانى "حیتا"، بەکورتيەکەى دیله!  
موسا لەوکاتەدا شەژا و لىی پرسى: ئایا تۆ بەو شیوھىە پەفتار لەگەل ھەموو  
دیلىکدا دەکەیت؟

کاربەدەستەکەى "شنار" یش وتى: تەنھا لەگەل دیلهکانى "حیتا" دا بەوشیوھىە  
پەفتار دەکەم!

رامس لەوکاتەدا ئوقرەى لیبرا و قژى کاربەدەستەکەى شنارى گرت و توند  
سەرى کیشا بەزەویدا و وتى: ئەم پیاوھ شایستەى ئەوھ نیه لە بارەگای کۆشکى  
فەرمانرەوايیدا کار بکات، ئەو دیلانەى کە لەمیسردا کار دەکەن دژمن نین.....  
لەم کاتەدا "شنار" ی براگەرەى رامسیس گەشتە ئەوى و وتى: قسەى زل زل  
دەکەیت!

موسا وتى: شایەتى ئەوھ دەدەم کە بەپۆبەرى کارەکانت پەفتارىکى نەشیاوى  
لەبەرامبەر ئەم پیاوھدا نواندووه!

رامسیس بە موسای وت: ئەم کاربەدەستە ببە و بیسپیرە بە "ستائو" بۆئەوھى  
سبەى دادگایى بکەین..... "شنار" یش ناچار دەبیئت خۆى بدات بەدەستەوھ چونکە  
لەو شوینەدا بەپێى پۆیست گەواھیدەر ھەبووھ، دواى ئەوھ بە "رامسیس" ی وت:  
پیش ئەوھى پەنا بۆ ئەم کارە ببەیت دەبوو داواى ھاوکاریت لەمن -کەلەئاینەدا  
دەبەمە فیرەوئى میسر- بکردایە. تۆ دەبوو ئەم پزیزەت لەبەرچاو بگرتایە، سبەى  
کاتیك بوم بە فیرەوئى میسر پەى بەم گوتهیهى من دەبەیت.

رامسیس وتى: جارىکى ھیشتا سبەى نەھاتووھ... دواى ئەم قسەیهى لەگەل  
موسادا لەو شوینە دور کەوتنەوھ.

موسا بە "رامسیس" ی وت: شنار کەسیکى بەھیز و ھەرەشەنامیزە، دەبیئت  
ئاگات لەخۆت بیئت.

رامسيس وتى: بگره بهئەندازەى گەردىڭكىش لىيى ناترسم... بەھەر حال بگرېنەھەى سەر بابەتەكەى خۇمان، دەتويست لەبارەى خودايانەھە باسى چى بگەيت؟

موسا وتى: لەراستيدا خوشم نازانم، بىرگەلىكى سەير بەھزردا تىدەپەرت، ئەم جۆرە يىرۆكانە پۇج و جەستەم نازار دەدەن. تا پەى بەنھىنەكانيان نەبەم ناتوانم ھىۆر بېمەھە، بەراستى خەرىكە دەمسوتىنيت.

رامسيس بەھۆى ئەھەى موساى براى لەبارەگاي "مىر ئور" وە بۆ كارىكى تايبەت بانگ كرىدبوو زۆر دىلگران و توپە بوو. موسا لەماھەى نىشتەجى بونى لەبارەگاي "مىر ئور" دا ھىچ ھەلەيەكى لى ئەھەشاھەتەھە، تەواوى كارمەندان و كانزاگەران و سەربازان بگرە ئەو دىلانەش كە بىنگارىيان پىدەكەن لەشيوھى بەرپۆھەردنى كارگىرپى "مىر ئور" خوشحال و پازى بون. موسا لەلای ئەم جۆرە كەسانەدا زۆر خوشەويست بوو و ئەم خوشەويستىەش خەلكى ناشايستى نازار دەدا و دەبوو ھۆى ئەھەى ئىرەى پى بېەن، بەلام بوختان و لەپشت ملەھە قسەكرەن ھەر بەردەوام بوو.

رامسيس بە "ئامنى" ھارپۆلى قوتابخانەى وت: بەھىچ شيوھەك نىگەرانى موسا نىم، چونكە ئەزمون و تاقىكرەنەھەكان لەباتى ئەھەى بىزار و لاوازى بگەن لىھاتوو تر و بەھىزترى كرىدوھە. موسا زۆر خۇپاگرە، بەلام بۆچى دوبارە بانگىشتى كۆشكىان كرىدوھە، ئەم كارە نىگەرانى كرىدوم... رامسيس بەچواردەورى كۆشكدا بەنىگەرانى و دلەپراوكىوھ پىاسەى دەكرە، تا سەرئەنجام نىزىكى نىوھپۆ موسا لەكۆشك، لەھەمان ئەو شوپنەى بانگىشتيان كرىدبوو ھاتە دەرەھە و رامسيس بەرەھە پوى پۆشت و لىيى پرسى: چى پويداھە؟

"موسا" ش وتى: بەرپرسىيارىەتى كاروبارى دروست كرىدى تەلار و كۆشكى فەرمانرەواييان پى سپاردووم.

رامسيس وتى: چىتر ھىچ كارىكت لە بارەگاي "مىر ئور" دا ئەماھە؟

موسا وتى: دەبىت لەكاروبارى دروست كىردنى كۆشك و پەرسىتگاكاندا بەشدارى بىكەم و بېرۇم بۇ شار بۇئەۋەى چاۋدىرى و پىشكىنىنى ئەوكارانە بىكەم كە ۋەستاكەن ئەنجاميان داۋە.

پامسىس وتى: ئايا تۇش ئەم پىشنىارەت پەسەند كىرد؟

موسا وتى: ھىچ كاتىك ھىچ بەرپىسىارىيەتەك پەت ناكەمەۋە و پەسەندى دەكەم.

پامسىس وتى: ئەمشەۋ مەن و تۇ و ئامنى و ستائو لەشۋىنىكىدا كۆ دەبىنەۋە.

دو فەرەۋەن زادە "پامسىس و موسا" لەگەل ھاۋرپىيانى قوتابخانەى "كەپ" شەۋىكى خۇشيان لەگەل سەماكەرانى لىھاتوۋ بەجل و پۇشاكى تاييەتيان و خزمەتكارەكانىش بەجۆرەھا خۇراك كە ۋەك ئاھەنگىكى تاييەت ۋابوۋ تىپەراند. ستائو لەسەر سەكۆ بەمارەكانى دەستى بەنمايش كىرد و كچە جوانەكانى بەرپادەيەك ترساند كە قىزەتيان لى بەرز بويەۋە.

موسا پىش ئەۋانى ترەستە و وتى: دەبىت يەكەمىن كەس لەكارگاي بىناسازيەكاندا ئامادە بىم بۇئەۋەى ئاشنايەتى لەگەل ئەۋانەدا پەيدا بىكەم كە لەۋىدا كار دەكەن، لەبەرئەۋە پىۋىست بەۋە دەكات ئەمشەۋ باش بىخوم.

پامسىس وتى: ھەر ئەۋەى ھەلىكەم بۇ پەخسا سەردانت دەكەم.

شازادەكانى مىسر بەشۋەيەكى ئاسايى مەشقى مەلەكەردن بەبەشىكى جىانەكراۋەى فېركارىيەكانيان لەقەلەم دەدا. لەسەرەتاي دەستپىكىردنى شارستانى مىسر ھەموو شارەكان چ بچوك و گىرنگ نەبن يان گەۋرە و گىرنگ بىن لەكەنار پوبارى "نيل" دا دروست دەكران، بۇئەۋەى پوبارى نيل تىنويان بىشكىنىت و سود لەتاييەتەندىيەكانى ۋەرگىرن. شازادەكان لەبەر دوو ھۆكار خۇيان فېرى ھونەرى مەلەكەردن دەكرد، يەكەم لەترسى لافاۋ و ھەلچونى پوبارى نيل و لەكاتىكى دىارى نەكراۋ و چاۋەرۋان نەكراۋدا نوقم بون، دوۋەم لەبەرئەۋەى لەپوبارى نيلدا خۇيان بىشۋرن و لەۋەرزى ھاۋىندا خۇيانى تىدا فېنك بىكەنەۋە. لەپۇژدا كەم كەسانىك دەيانوۋىرا پى بىننە پوبارى نيلەۋە، چونكە پەلامارى تىمساحەكان بۇ ئەۋانەى مەلە دەكەن بەگەۋەرترىن ھەرەشە لەقەلەم دەدرا، بەلام دواى خۇر ئاۋا بون ھەرئەۋەى ئاۋ و ھەۋا تارىك بوو تىمساحەكان لەپوبارەكە دىنە دەرۋە بۇئەۋەى لەقەراخ پوباردا

بجه وينه وه، مهله وانه كان بهئاسوده يي خويان هه لده دهنه ناو پوباري بي تيمساحه وه. له شه وه كاندا به تاييه ت كاتيک بريار بوو وه جاخزاده و شازاده كان له ناو ناوي پوباري نيلدا مهله بكن، كه شتي فرمانره وايي باره گاي فرمانرواياني كوشكيان دهرده شوينيكي ئه و پوباره كه پانتاييه كي زياتري له خو دهرت و له وشوينده جله كانى بهريان داده كند و خويان هه لده دايه ناو پوباره كه وه. موسا<sup>14</sup> شه ويكيان له گه ل خوشك و برا و وه جاخزاده فيرعه و نيه كانى تردا كاتيک له ناو پوباري نيلدا خه ريكي مهله كردن بون بيني كچيكي جوان كه ناوي "نيفرو ئيزيس" به نه نقه ست خو لي نزيك ده كاته وه، موسا ده يزاني كچان له ته مه ني چوارده ساليدا ده گوازي نه وه ي بو مالي هاوسه ره كيان، بگره هه نديك له ته مه ن سيانزه ساله كانيش به هو ي گه شه ي خيرا و ناو هه واوه خوازي بنيان هه بو، "نيفرو ئيزيس" يش هه مان ئه و ته مه نه ي هه بوو كه باسمان كرد به چوارده وري موسادا ده سوپايه وه و له ته نيشت كچيكه وه ده ستي كرد به قسه كردن و په يوه ست بوني خويان بو يه كترى دهر بري، "موسا" ش سه ره راي ئه وه ي له كوشكي فرمانره واييدا ده رثيا به پيچه وانه ي زور به ي ئه وانه ي له كوشكي فرمانرواييدا نيشته جييون زور شهرمن بوو و زور به كه مي مامه له ي له گه ل كچاندا ده كرد، به لام ئه و شه وه په فتار و جواني و بي شهرمي ئه و كچه بووه هو ي ئه وه ي موسا به سهر شهرمني خويدا زال بيت و له كه نار پوباردا ئه حوالپرسى لي بكات. ئه و دوانه بو ماوه يه كه په يوه نديان له گه ل يه كتردا هه بوو تا گه شته راده يه كه موسا برياري دا به "نيفرو ئيزيس" بلنت ده مه ويت بيمه خوازي بنييت، به لام زور به زويي بو ي دهر كه وت كه "نيفرو ئيزيس" ده ستيگرياني يه كيك له ده سته لاتداراني ميسره و زور زوو موساي به ته نها جي هنيشت، موسا به م روداوه خه مگين بوو و ئه م دلگران يه ي گه شته راده يه كه به بو ماوه يه كي زور له گو شه يه كي باخي كوشكي فرمانره وايي هه مان ئه و شوينه ي

<sup>14</sup> موسا كه له م برگه يده باسي ده كم ئه وه مان لمير نه چيت تهاوي ئه م روداوانه له زماني "موتيه" ئه و كچه ي له پوباري نيلدا له ناو سه به ته يه كدا به هه مان شيوه ي سينوه له پوباري نيل گرتويانته وه، دواي ئه وه ده گوازيته وه بو كوشكي فرمانره وايي ده گيډر يته وه، ئه و كاتانه ي واژه ي "من" له گيډرانه وي ئه م به سهره اتاندا ده كه ويته بهرچاوتان له باتي "موتيه" به كار هيتراوه، كه هه نديجار له وان يه به هو ي گيډرانه وي په وتي روداوه كان ناوي كه ميك كال بويته وه بويه له باتي ناوه كه ي "من" مان به كار هيتراوه.

قەسەى لەگەل<sup>۱۵</sup> "نیفرۆ ئیزیس" دا کردبوو دادەنیششت و ئەو پۇژانەى دەھینایەرە یاد خۆى. موسا بەرپادەیکە گۆشەگیر بوو کە "ئامون تپ" کاهینى مەزنیش ئاگادارى بارى دەرونى فیرعەون بوو. لەوشەوہى کە لەسەر ترۆپكى منارەى چاودێرى ئەستیرەکانى ئاسماندا دەربارەى ھەندیک بابەتى جۆراوجۆر گفتوگۆیان لەگەل یەکدا کردبوو، کاهینى مەزنى فیرعەون بەواتا "ئامون تپ" بەشیوہەیکى تر تەماشای موسای دەکرد و ئەوى بەکەسیكى شایستە و بەتوانا و جیى متمانە بینى. سەرەپای ئەوہى "ئامون تپ" ناوی "ئامون" بوو و بەپێى گوتەکانى خۆى دایک و باوکى ئەم ناوہیان لێنابوو، بەلام ئەو "ئاتون" پەرستى دوو بریسکە بوو<sup>۱۶</sup>. "ئامون تپ" یاسى "ئاتون" ی بۆ موسا کردبوو کە میسر بەھۆى دەرکەوتنى ئەو و لەناوبردنى "ئامون" سوتینرا، بەلام لەدواییدا لەبەرئەوہى خەلکى خویشیان لەم خودا ساختەیەش نەھاتبوو لەناوبرا و بۆ جارێكى تر "ئامون تپ" لەبارەى ئەو خوداوە ھزرى موسا پەر دەکات.

ئامون تپ بەمشوہە بۆى پوندەکاتەرە: ئەى موسا ئاگات لەخۆت بێت "ئاتون" خودایەیکى نەبیینراو، ھیچ کەسیک ناتوانیت چاوى پێى بکەویت و گویش ناتوانیت گوتەکانى ببیستیت. "ئاتون" ھىماى ھەيە و ھىماى ئەو خودایەش خۆرە، ھەر لەبەرئەوہش لەپراوردودا خۆریان بە "ئاتون" بانگ دەکرد، بەلام دەبیت ئاگادارى ئەوہش بیت کە خودا لەگەل "ئاتون" دا جیاوازە. بۆ چەندین ھزار سال ھەمان ئەم "ئاتون" بەکارگیرەکەرە تەماشای میسرى دەکرد و دلگرنای خەلکى میسر بوو کە بۆچى خەلکى میسر دەبیت خودا بچوکەکان پەرستنا! ھەرەھا بۆچى "ئامون" ی خودای درۆینە بەوشوہە دەپەرستن و قوچەکیەکانیان بۆ ئەم جۆرە خودایانە دروست کرد؟! فیرعەونەکان لەباتى پەرستنى خودای نەبیینراو بەواتا "ئاتون" دواى "ئامون" کەوتن!

<sup>۱۵</sup> خۆنەرانى پەرێز بەدلتایەرە ئەوہیان لەبەر کە ھەم ئامون و ھەم ئاتون بگرە سەدان خودای جیاواز، کاهینەکانى بۆچەند مەبەستىکى تاییبەتى خۆیان دروستیان کردووە و مراندونیان. "ئاتون" ییش "نلر تی تی" و "نامى" کاهینى، مەزنى پەرستگای "ئامون" بۆ میسریەکان دروستیان کردووە.

دواى ئهوه كاهينى مهزن بهم شيوه بهردهوامى دا به قسه كاني: تو  
 كه "موسا" يت ده بيت تهوت له بير بيت "ئاتون" ي خوداى نه بينراو كوړيكي هه به  
 به ناوى "شاي" كه به واتاى چاره نوس ديت. كوړى "ئاتون" جياوازه له هه موو  
 كوړه كاني تر، هر بهوشيوه خوداى "ئاتون" نه بينراوه كوړه كى "شاي" -  
 چاره نوس- يش به هه مان شيوه تهو نه بينراوه. له سهردهمى "ئامون هوتپ" ي  
 چواره مدا "ئاتون" ئاگادارى تهو بوو كه "ئامون هوتپ" پادشايه كه ئاماده كارى  
 تهو تهو تيدايه باوه پى پى بهيئت و بيهپرستيت، له بهر تهو ش فرمانى  
 به "شاي" كوړى دا ئاويته جهسته ي فیرعه ونى ميسر بيئت و "ئاتون" ي خوداى  
 تاك و ته نها بهو بناسيئت. فیرعه ونى ميسر يش به ئاويته بونى پوحي كوړى خودا  
 له جهسته دا توانى خو ي بناسيته وه و ئايينى "ئاتون" پرستى بلاو بكاته وه، دواى  
 تهو ي. ناوى خو ي نا "ئاخن ئاتون" به واتا- خوشه ويستى ئاتون- كه  
 به "ئه خناتون" بانگ ده كرا. تهو پوداوه خو يينه ي له سهردهمى "ئه خناتون" دا پويدا  
 و دواى تهو به هر شيوه كه بوو كوچى دواى كرد. كاهينه كاني "ئامون" به كوچى  
 دواى "ئه خناتون" تهو هه لى ان بو پره خسا چونكه تهو انيان له پرستگان  
 دهركردبوو، دوباره گه رانه وه سر تهختى دهسته لاتيان و دوباره كيسه كانيان پر  
 له زيپر و زيو كرده وه.

كاهينى مهزن باسى تهو ي بو موسا كرد كه لايه نگرانى خوداى "ئاتون" چينى  
 كه ساني ناسايى و هه ژار نه بوون، هه روه ها ناتوانن تهو بهيئننه بهرچاو خو يان كه  
 خودا يه ك بونى هه به كه جهسته ي نه بيت ادواى تهو ئامون پرسته كان كهوتنه  
 گياني "ئاتون" پرسته كانه وه و جهنگيكي ناوخو ي بيوينه له ميسردا دهستى  
 پيكرد. تهو اوى كاهينانى "ئاتون" پرست دهستيان گرت به سهر سهرهوت و  
 سامانى "ئاتون" پرسته كاندا، چيتر هيچ كه سيك نه يده ويرا ناوى "ئاتون" بهيئته  
 زمان.

موسا وتى: ئيستا تو مه بهستت له گيرانه وه ي تهو به سهراته چى بوو.  
 كاهينى مهزن وتى: دهه ويئت دواى كوچى دواى "ست هوس" ي فیرعه ون ئيستا  
 له سهردهمى فرمانه روه اوى "پرامسيس" ي كوړى كه ده زمان ده بيته جى نشينى باوكى



و له ئیستاشدا به ناو نیشانی جیگری سەرۆکی حکومت دهسته لاتیکی فراوانی ههیه، "ئاتون" ی خودای نه بینراو زیندوو بکهینهوه و هیواداریشم تو بهردهوامی پییدهیت.

شەش مانگیك له ته مەنی سیانزه سالی موسا تیده پەریت و چیت ده بیئت له شوینه که ی خوی بگوازیتهوه، چونکه له شوینه ی که نیشته جی بوو شوینی تایبه تی هه رزه کاران بوو و موسا له ته مەنی لاویه تیهیدا به که سیکی بانخ له قهله م هه درا. له هه مان ئه و کاته دا خویندنیشی ته و او کرد، چیت ناچار نه بوو هه موو پوژیک ژبانی له لای ماموستا کانییدا تیپه پرنیت، چیت دوا ی ئه وه مه شق و خویندن به ئاره زوی خوی بوو ئه نجامی بدات یان نه، ئه وه له باره گای پیاو بوندا گه شت بووه قوناخی بانخ بون. یه کیك له تایبه ته مەندیه کانی بانخ بون سنوردار نه کردنی کاتی ده رچون و گه رانه وه ی بوو بۆ کۆشکی فه رمان په وایی، به واتا کۆشکی فیرعون، هه روه ها ری پییده درا چه ک هه لگریت، سود وه رگرتن له خه نجه ر، شمشیر، تیروکه وان، قه لخان و نیزه بۆ موسا چیت قه دهغه نه بوو. والا ترین تایبه ته مەندی ش له په نجه کردنی ئه نگوستیله ی فه رمان په وایی بوو که له ده سته ی فیرعون و جینشین ه کهیدا - ئیت هر که سیك بیئت - به دی ده کرا. هر که سیك ئه نگوستیله ی فه رمان په وایی له په نجه دا بوا یه هه لگری هیزی فه رمان په وایی بوو: ئه وه ئه نگوستیله یه، ئه نگوستیله یه ک بوو که وشه ی "هو" ی له سه ر هه لکۆل را بوو.

موسا به پیی غه ریزه ی گه نجه ته ی به سه رتا پا چه که وه پوشت بۆ لای دایکی "ئخاس نامون" له شوینه تایبه ته کهیدا کاتی خوی به سه ر ده برد و موسا بۆ مائا وایی ده بیئت به سه رتا پا چه که وه به نێو کۆشکا تیپه پرنیت، ئه وانه ی ده یان بینی وایان ده زانی موسا بۆ جهنگ ده پوات! هر ئه و کاته ی موسا خوی کرد به ژوره که ی دایکی دا "ئخاس نامون" ی به ده م گریان وه بینی.

موسا لیی پرسی: دایکه بۆ ده گریت؟

ئخاس نامون وتی: ئه مه گریان ی خو شحالیه، ده بینم بویت به لایکی شایسته، هه میشه ئاره زوی ئه وه م ده کرد کۆپکی وه ک تو م هه بیئت، ئیستاش به و ئا واته ی

خۆم گەشتوم، ھەر لەبەرئەوھش خوشحالم. تۆ ئیستا کوپىكى تەواوى، بەلام شتىكت كەمە.

موسا پرسى: دایە گیان لەدیدی تۆوھ چ كەم و كورتیەكم ھەیه. دایكى-وتى: كەموكورتیت ئەوھیه كە خاوەنى ئەنگوستیلەیهك نیت كە وشەى "ھو"ى لەسەر ھەلكۆلراییت!

موسا وتى: تۆ خۆت باش دەزانى كە دوو كەس لەسەرتاپای میسردا دەتوانیت ئەر ئەنگوستیلەیه لەپەنجەیان بكەن كە ناوى "ھو"ى لەسەر ھەلكۆلراییت، یەكێكیان فیرەون و ئەویتریان جى نشینەكەیتى كە ھەردوكیان تەندروست و لەسەر تەختى فەرمانرەوايیدا دانیشتووھ و ئەنگوستیلەیهك كە ناوى "ھو"ى لەسەر ھەلكۆراوھ لەپەنجە كردوھ.

ئىخاس نامون وتى: جى نشینەكەى تری فیرەون كییه؟ موسا وتى: فیرەون نزیكەى چەند سەد كوپیكى ھەیه. ئىخاس نامون وتى: بەلام تۆ لەسەروى ھەموو كۆرەكانى تری فیرەونى، تۆ شایستەى ئەوھى ئەو ئەنگوستیلەیه لەپەنجەت بكەیت! موسا وتى: بەلام.... دواى ئەوھ گوتەكەى تەواو نەكرد.

ئىخاس نامون وتى: بەلام چى، بۆچى گوتەكەت تەواو نەكرد؟ موسا وتى: بەلام تائیستا دیار نیە ئایا من كۆپى فیرەونم یان نە، چونكە گومانم لەوھ ھەیه كە كۆپى فیرەون یم.

ئىخاس نامون وتى: بۆچى دۇنيا نیت، ئایا ھیچ كەسێك باسى ئەم بابەتەى بۆ كردویت.....

موسا وەلامى نەخیری دایەوھ، لەدوايیدا ئەمەى بۆ زیاد كرد: بەلام خەلكى لەنیو خۆیاندا وەك دەنگۆیەك بۆ یەكترى باس دەكەن، بەھەر حال ئەمانیش لەكەسانى تریان بیستووھ.

ئىخاس نامون لەسەر تەختە خەوێكەى پاكشا و وتى: ئەوھى من ئاگام لى بیئت تۆ كۆپىكى ژیر و راستبىنى و لەبەردەم بارەگای پیاو بونقدا پراوەستاویت، لەوھ

زىياتر نامەۋىت لەھالى گومان و دودلىدا بتهىلمەۋە، راستە ئەۋەى بىستوتە راستە، فىرەمەن باۋكى تۆنە.

موسا وتى: ئەگەر فىرەمەن باۋكم نەبىت، كى باۋكمە؟

ئىخاس ئامون وتى: لەئىستادا ناتوانم ئەم نەينىت بۇ ئاشكرا بكم، بەلام لەكاتى خۇيدا خۇم پىت دەلىم كە باۋكت كىيە.

موسا وتى: بەلىنم پى دەدەيت ئەم نەينىم پى بلىيت؟

ئىخاس ئامون وتى: بەلىن بەكۈرەكم دەدەم لەكاتى خۇيدا ئەم نەينىم بۇ ئاشكرا بكم... لەمكاتەدا موسا ئەزىۋى چەماۋەى لەئامىزگرت و پۇچۈۋە ھزى خۇيەۋە.

ئىخاس ئامون لىي پرسى: بۇچى خەمگىن و پۇچۈيتە ھزى خۇتەۋە؟

موسا وتى: بەھەرھال ئىستا من كۈپى فىرەمەن نىم، مانەۋەشم لەكۈشكى فەرمانپەرۋايدا ھىچ واتايەكى نىم، بۇيە باشتىر وايە كۈشك بەجى بەلىم و بېرۇم بۇ شۈيىنىكى تر، لەبەرئەۋەى شازادە و فىرەمەن زادە نىم تا ۋەك ئەۋانى تر لەكۈشكدا بېرىم.

ئىخاس ئامون وتى: ئەۋە راستە كە پىم وتى تۆ كۈپى فىرەمەن نىت، بەلام خۇ كۈپى نىت و منىش خۇدايەكم، ھەرلەبەرئەۋە تۆش بەشازادە لەقەلم دەدرىيت، ئىتر چ بتهۋىت يان نەتەۋىت لەئىستادا بەيەكىك لەدۆلەمەندەكانى مىسر لەقەلم دەدرىيت، لەبەرئەۋەى ھەموو سەرۋەت و سامان و دارايىيەكم ھى تۆيە، ئەگەر بزانى چەنىك كىلگە و چەند سەرگا و چەنىك زىر و زىوم ھەيە، چەند كەشتىم ھەيە، ئەۋكات دەزانى كە خاۋەنى چ سەرۋەت و سامانىكىت. ئىخاس ئامون سەرى موساى ئەۋازش كرد لەبەرئەۋەى لەۋكاتەدا موسا دەگىيا!

ئىخاس ئامون وتى: بۇچى دەگىيت؟

موسا وتى: لەبەرئەۋەى دەبىنم دايكم دلگراۋە.

ئىخاس ئامون وتى: دلگران نىم، بەلكو ماندوم و پىۋىست بە كەمىك ھەۋانەۋە و بىركردنەۋەيە، تۆش ئازادى بېرۇ بۇ ھەرشۈيىنىك كە خۇت ھەزى پى دەكەيت، ئايا تا ئىستا خەلكى كۈچە و بازارەكانت بىنيۋە.

موسا وتى: لەبەرئەوھى نەيانھيلاوھ گەفتوگۆ و مامەلە لەگەل خەلکانى ئاساييدا بکەم زۆر ھەز دەکەم بېژمە ناو خەلکى و بەوردى گوى لەگەفتوگۆکانيان بگرم...  
دواى ئەوھ کاتىک بينى دايكى پاكشاوھ بۆئەوھى کەمىک بەھويتەوھ، بەتەنھايى لەکۆشک پۆشتە دەرەوھ و بەمەبەستى پياسەکرد پىگای شارى گرتە بەر.

لەکەنار پوبارى نيلدا لەنگەرگايەکیان دروست کردبوو ئەم لەنگەرگايە کارى ھاتوچۆى کەشتیەکانى ئاسانتەر دەکرد، لەکەنار ئەم لەنگەرگايەشدا بازارپىكى مەزن و قەرەبەلخ کە جۆرەھا شتومەکی تیدا بەدى دەکرا ھەبوو. لە لەنگەرگادا نەتەوھ و ھىماگەلىكى بەرجەستە دەبينرا و بەھاوسەنگى ئەم کەرەستە جۆراوجۆرانەش بەلێشاو بۆ کپرين و فروشتن ئالوگۆپيان پێدەکرا: لەخواردن و ميوەکانى ولاتەوھ بگەرە تا پارچەى کەتان، کاسەى زىوى، سدر، بيبەر، دارچين، و دەرمانگەلىكى تری جۆراوجۆر، خواردەمەنى، ميوەى پەنگاوپەنگ، ماسى دوکەلى، ١٦، خواردنى وشکە، خورماى وشک، بگەرە گیانەوھەرگەلىكى وھ شىر و پلنگ و یوزپلنگیش لەو بازارپەدا ئالوگۆپى پێدەکرا. موسا بۆ تەماشاکردن ھاتبوو بۆ ئەو بازارپە و مەبەستى کپرينى ھىچ کالايەکی نەبوو، لەبەرئەوھش لەبازارپى کۆيلە فروشى دەرچوو بۆئەوھى سەردانى شوینەکانى تر بکات.

زۆرىک لەو شتەنە بەلای موساوە سەرنج پاکیش بوو، لەو پۆژەدا موسا بۆ یەکەمین جار وینەيەکی پونى خەلکى ميسرى لەھزى خۆيدا کيشا. خەلکى نەخۆش و پەك کەوتە، شەپپۆش و سەرگەردان، بەتايبەت مندالەکان. موسا بەدەم پياسەوھ سەردانى بازارپى ميوە فروشەکانى کرد و چاوى بەدوو جۆر ميوە کەوت کە دايكى زۆر ھەزى لىى بوو، بەلام لەبەرئەوھى قورس بوو و نەیدەتوانى بەتەنھايى ھەليگرت باریەرىكى بۆ ھەلگرتن بەکرى گرت. باریەرەکان شتومەکەکانى موسايان تا بەردەم دەرگا بۆ ھەلگرت و بۆيان بڕدە ژوریشەوھ. ئنخاس ئامون لەوەرگرتنى ميوە و ئەو گولانەى بەديارى پىنى دابوو لەخۆشياندا سەرتاپا موسای کۆپى نەدەناسیەوھ. ئنخاس ئامون کەمخۆر بوو، بەلام ئەو پۆژە بۆ

<sup>16</sup> جۆرىک ماسیە کە بەبنمىچى ژورنىکدا ھەليدەماسن و ئاگرى تیدا دەکەنرە و تەنھا بەھەلم و دوکەلى ئەو ئاگرە ماسیەکە دەبەزێت... وەرکێز.

خۇشخالىرىنى كۆپەكتەي فەرمانى دا يەككە لە خرىزەكانيان بۇ لەت بكنە، دواى  
ئەو بەئارامى بۇ ھاندان و پىزانىنى موسا لەو خرىزەيەي چەشت و بۆي دەرگەوت  
زۆر شىرىنە و زۆرىش ئەو خرىزەيەي لا پەسەند بوو.

\*\*\*

پامسىس بە بىننىنى موساى براى لەكارگاي بىناسازيەكى مەزندا كە بۇ چاودىرى  
كردنى كاروبارى ئەو كارگايە دامەزرايوو، ھاوارىكى كرد موسا! موسا! و موساش  
دەستى لەچاودىرى كردنى گروپى بەردتاشەكان ھەلگرت و پۇشت بۇئەوہى  
پىشواى لە پامسىس بكات و پىتى وت: سلاو لە "پامسىس"ى خۇشەويست...  
ئەويش لەلامدا وتى: سلاو لەموسا.

پامسىس وتى: دەبىنم بەسەختى سەرگەرمى كارەكەي خۇتى و زۆرىش  
بەسەرىدا زالى، پىرۆز بايىت لى دەكەم.  
"موسا"ش وتى: منىش پىرۆزبايت لى دەكەم.

پامسىس خۇي بەبىناگا نىشان دا و وتى: پىرۆزبايى چىم لى دەكەيت.  
لەوكتەدا موسا "پامسىس"ى لەنامىزگرت و وتى: ئىستا پىت دەلیم، دواى ئەوہ  
وہك بەرپوبەرىك پۇشتە دواوہ و سەرى پىزى بۇ دانەواند و وتى: سلاو لەجىگىرى  
فەرمانەرەواى حكومت!

پامسىس قاقا پىكەنى و لىنى پرسى: سەرقالى چ كارىكىت؟  
موسا وتى: دروست كردنى خشت و تاشىنى بەرد، ئەو كارانەي لەكەنارەكانى  
خۇرئاوادا فىرى بوم. ئىمە دەبىت تەلارىكى ستوندار و فراوان كە ھەموو سەر  
ستونىك لەشىوہى گولى "پاپىرۆس" دروست بكنەن. بۇئەم كارەش پىويستم بەچەند  
بەرد تاشىكى لىھاتوو و شارەزايە بۇئەوہى دەستكەوتەكانى مىسر بەسەر  
بەردەكانەوہ ھەلكۆلن.

پامسىس وتى: وىزانم بەم كارەوہ زۆر پەيوەست بوپىتى.  
موسا وتى: دروست كردنى پەرستگايەك وەك دروست كردنى كاسەيەكى زىپىن  
وايە، دەتوانى تەواوى شتە سەيرەكانى تىدا بكىشىت، بەراستى ناشقى ھونەرى  
تەلارسازىم، چۈنكە خۇم لە بوارى تەلار سازىدا دۇزىوہتەوہ... دواى ئەوہ وتى:



## فیرعهون لایهنگری "رامسیس" ی کرد

لهناو جهرگهی شاری پیروزی "چاوی شار" دا په‌رستگای مه‌زنی "رع" پوناکی یه‌زدانی، خودای پۆج به‌خش خۆنوینی ده‌کرد. خه‌ریک بوو وه‌رزی زستان ده‌هات بۆیه‌ له‌کاته‌کانی شه‌ودا هه‌وایه‌کی ساردی هه‌بوو و کاهینه‌کانیش خۆیان بۆ ئاهه‌نگی "ئزیریس" ی هیما ی نه‌ینی "رع" بون.

فیرعهون به‌ "رامسیس" ی وت: تو "تبس" ده‌ناسی و ئیستاش ده‌بیئت ناشنای "چاوی شار" بیئت. بیروهرزی باو‌یا‌پیرانمان له‌ "چاوی خۆر" دا‌پێژاوه‌. به‌رزپاگرتنی "چاوی خۆر"، ئه‌م پێ‌بواره‌ هه‌مواره‌ له‌هزرتدا تو‌مار بکه‌، چونکه‌ بنیاتنه‌ری زنجیره‌ یه‌ک له‌دوای یه‌که‌کانی ده‌سته‌لاتی به‌شیوه‌یه‌کی یه‌کسان له‌نیو کاهینه‌ مه‌زنه‌کانی "چاوی خۆر" دا دا‌به‌ش کردووه‌، له‌به‌رئه‌وه‌ من پێ‌زی له‌م بیروهرزه‌ ده‌گرم، تو‌ش ده‌بیئت پێ‌زی لی‌ بگریئت، له‌ئاینده‌دا نابییئت فه‌رمانی هیچ کاهینه‌یک جێ‌به‌جێ بکه‌یت، به‌لکو ده‌بیئت وه‌ک په‌یوه‌ندی ئه‌لقه‌ی زنجیری‌ک په‌فتار بکه‌یت که‌ هه‌م ئه‌وان به‌یه‌ک‌گرتویی به‌یئیته‌وه‌ له‌هه‌مان کاتی‌شدا به‌به‌رده‌وامی به‌یه‌کیان ببه‌ستیته‌وه‌.

"رامسیس" یش به‌باوکی وت: به‌لام شاری "ست" ١٧ به‌لای منه‌وه‌ گرنگتره‌. فیرعهون به‌ "رامسیس" ی وت: چیت‌ر هه‌لبێژاردنی تو‌م بۆ جێ‌نشینی جێ‌گیرکرد، بکه‌پێ‌زه‌وه‌ بۆ هه‌مان شار "شاری ست" و په‌یوه‌ندی به‌و ده‌سته‌لاته‌ نه‌ینی ئامێزه‌وه‌ بکه‌، هه‌لبه‌ت له‌وکاته‌ی که‌ تو‌ ده‌پۆیت منیش ده‌گه‌رێمه‌وه‌ بۆ نیشتمانی خۆ‌ئاوا و به‌مۆمیا کراوی زیندو ده‌می‌نمه‌وه‌!

<sup>17</sup> شاری ست: شاری خۆنپێژی، شاری ئه‌هریمن و شه‌ه‌نگیزی و نۆ‌رداریه‌.

پامسیس وتی: باوکە گیان تۆ ھەرگیز نامریت!..... فیرەون لەمکاتەدا پینەکنی بەلام پوختساری شیۆه گالتەجاریەکی لەخۆگرت. فیرەون پینمای "پامسیس"ی کرد و بردیە ناو پەرستگای "رع"، ناو ئەو پەرستگایە زۆر فراوان و ستونگەلیکی شیۆه قوچەکی ھەبوو، نوکی ھەریەک لەو قوچەکیانە پویشی زیڕ کرابوو و سەری لە ئاسمان دەخشاند بۆئەوێ کارێگەرە زیانبەخشەکان کم بکاتەو. ھیمای ئەم بەردە سەرەتاییە لە "شنار" دەچوو کە بونایەتی خۆی- لە سەرەتای ئوقیانۆسی بەرەبەیانێ دروست بونەو ھەلدیت و دواجار بەرەو وشکانی دەپوات-دەنواند. فیرەون "پامسیس"ی بەخەم و پەژارەیکەو بەردە ژێر درەختی "ئەقاقیا" سۆرەکانەو کە دوو کاهین لەشیۆه "ئیزیس و نفتیس" سەرقالی ستایش کردن بون. فیرەون-ست ھوس- بەم شیۆه بە "پامسیس" باس دەکات: خودای نەیینراو فیرەونی لەم "درەخت" ھەو ھینایە دنیاو، دواي ئەو بەشیری ئەستێرەکان بەخیوی دەکات و ناویکی تایبەتی لی دەنیت..... پامسیس سات لەدواي سات سەر سوپماویەکانی زیاتر دەبوو تا ئەوکاتەي گەشتە ژوری نزاکردن: بېرێک زیڕ و زیوی زۆر لەدار "مرمرین" بەپانی نزیکەي دوو متر و بەرزایی کەمێک لەدوو متر زیاتر لەژوری نزاکردندا بەدی دەکرا، بەسەر ترازوی شەھینیکەو ھەیمونیک لەئالتون دانرابوو. ھەرزای داگیرکەر-فیرەون- وتی: ئەم ھەیمونە ھیمای خودای "تھوت" ھ، خودای "تھوت" مامۆستای "ھیرۆگلیف و پیۆمەرەکانە"

پامسیس پرسى: ئایا ئەم ترازوو بەکار دەھینریت.

ھەرزای داگیرکەر وتی: بۆ تۆ کە ئومیدی ئاینەدی فیرەونی میسرت لیدەکریت زانین و ئاگایی بەکارھێنانی ترازوی "چاوی خۆر" زۆر پیویستە. ترازوی "چاوی خۆر" پیوانەکردن و کیشانی پۆخ و دل لەئەستۆ دەگریت، ئەم ترازوو دەتوانیت کیشانەي ھەموو شتی بکات! دواي ئەو دەستەکانی ئارستەي ئەو ترازوو کرد و وتی: ئومیدی ئەو دەکریت "مات" کە ھیمای "ست" ھ، بەردەوامی ئیلاھەبەخشی پەفتار و کردارەکانت بێت.



سەر لەئىۋارەى ئەو پۆژە رامسىس بەباۋكى وت: ئىستا كە منت ئاشناى "چاۋى  
خۆر" كەرد، پىم پىبەدە بېۋم بۇ كارگايەك كە شارەزام لەكوئىيە، بۇئەۋەى بەردى بنىات  
نانى پەرستگای داھاتويان پى پاسبىرم.

## جىڭرى سەرۆك دېڭىكە لەچاۋى "شئار" ى برايدا

پۇژى لەدايك بونى كچى فىرەون "دولانت" بىيانويەك بوو بۇئەۋەى مىواندارى كاربەدەستە مەزەنەكانى دەۋلەت بانگىشتى ئەو يادە بىكەن و كۆيان بىكەنەۋە، ئەمانە لەم دانىشتەنەدا ئاشنايەتيان لەگەل چەند پوخسارىكدا پەيدا كرد، سەرەپراى ئەۋەى پىشتىر بىننىبويان، بەلام لەم مەراسىمى پۇژى لەدايك بونەدا پوبەپروى ئالوگۇپىكى سىياسى و ژيانى بونەۋە، رامسىس لەپلەى جىڭرى سەرۆك و "شئار" ىش پلەى سەرۆكى مەزىنپراگرتنى پى بەخىشرا، "رامسىس" ئەم بەرپرسىيارىيەتيەى بە "شئار" بەخىشى بۇئەۋەى يەكەمىن كوتەكى فەرمانپرواىى خۇى پىشان بىدات، رامسىس دەيزانى فىرەونى باوكيان بىگومان لەم مەراسىمەدا بەۋى سالىپۇژى لەدايك بونى كچەكەى بەشدارى دەكات، لەبەرئەۋە ئەم كارەى بە "شئار" سپارد، چونكە نەيدەتوانى چاوپۇشى لى بىكات، فىرەون بەگوتەكانى "رامسىس" ى لەبەردەم ھەمواندا ۋەك جىڭرى سەرۆك پىنى ناساندن و وتى: دەيىت بەناچارى گويپرايەلى فەرمانەكانى بن، بگرە ئەم فەرمانە خودى "شئار" ى برايشى دەگرتەۋە. ھاوسەرى "دولانت" بەۋرگىكى زلەۋە بەدەم پىكەننەۋە لە رامسىس نىزىك بويەۋە و بەدەم خىرھاتن و كەمىك دەم لوسىيەۋە وتى: ئامادە بونى جىڭرى سەرۆك خۇشحالمان دەكات، منىش دەيىت ھەم خۇشحال و ھەم خەمگىن بم!

"موسا" ش لى پىرسى: تۇ ھۆكارى خۇشحالبونى خۇتت دەرپى بەلام بۇچى خەمگىنى؟

راهیئەری قوتابخانەى "کەپ" و زاواى فیرعمون پاهینەری تابیەتى پامسیس وتى:  
چیتەر لەمەرو بەدواوە مامۆستای جیگرى سەرۆكى حکومەت ئەمەرو و خویندکاری  
خۆشەویستى دوینیم نیم.

پامسیس وتى: تۆ لەقوتابخانەى "کەپ" دا دەیان خویندکارت هەیه.  
سارى وتى: بەلى وایە، بەلام پامسیس بۆ من وەك گولێكى بۆنخۆش و بیویئە  
وابوو.

پامسیس وتى: پیروزیایى پۆژى لەدايك بونی هاوسەرەكەت لى دەكەم، بەبۆنەى  
ئەم سألپۆژەو دەمەوێت دیاریەكەت پیشكەش بكەم، ئایا کاریكى نویت لەبەرچاو  
نەگرتووە بۆئەوێ پیتی ببەخشم؟

سارى وتى: دەبیئت ئەوەت ییپراگەیهنم كە بەپررسیاریەتى بەرپۆبردنى  
خەزینەكانم لەبەرچاو گرتوو، ئەم كارەش ئەو هەلەم پێدەبەخشیت لەدولانتى  
هاوسەرم زیاتر نزیك ببمەو، دەزانیت كە "دولانت" پەيوەندیەكى تابیەتى  
بە "پامسیس" هەهەیه. لەمكاتەدا "دولانت" ى خوشكى پامسیس بەهیمایەكى  
دەستى سارى خۆى گەيانده لای هاوسەر و براكەى. دولانت بەپراڤەیهك ئارایش و  
خشل و زێپى لەبەرکردبوو كە دە سال لەتەمەنى خۆى گەرەتر دەهاتە بەرچاو.  
لەمكاتەدا سارى هاوسەرى ئەو دوانەى بەتەنهایى بەجى هیلا.

"دولانت" یش براكەى ماچ كرد و لى پرسى: ئایا هاوسەرەكەم قەسەى لەگەڵدا  
كردیت؟

پامسیس وتى: بەلى.

دولانت وتى: بویته مایەى خوشحالى من چونكە توانیت "شنار" لەگۆرەپانى  
پكابەرى بكەیتە دەرەو. هەرچەند "شنار" یش برامە بەلام دەبوو لەباتى "شنار"  
ناوى "شرەت" یان لى بنایە.

پامسیس وتى: شنار چ زیانیكى بەتۆ گەياندوو؟

دولانت وتى: نامەوێت لەم كاتە خۆشەدا جیگرى سەرۆكى حکومەت دلتەنگ  
بكەم، ئەو بەلای منەو گرنگ نیە، گرنگ ئەوێە تۆ پەى بەهاوێكانت ببەیت.

رامسیس وتی: تۆ و هاوسه ركهت له باره ی دهسته لاته كانی منه وه به هه له دا چون.

دولانت پرسى: چ هه له یه ك؟

رامسیس وتی: من دهست تیوه ردان له لابردين و دامه زراندى هیچ كه سیكه وه نادهم، هه موو هه ولیكم بۆ به پریو بردنى ولات ته رخان ده كم، هه روك چون فیرعه ونیك ولات به پریوه ده بات، هه ول ده دم ئه م جوړه به رنامه نه له ژیاندا جیبه جی بكه م.

دولانت وتی: ئه مانه ی باست كرد بیرگه لیكى راسته قینه نین، به لكو خه یال پلویه. تۆ توانای ئه نجامدانى هه موو كاریكت هه یه، تۆ ده بیئت سه ره خوپی كار له خۆتدا نیشان بگه یین، جیگرى سه رۆك واتای هه نگاویك دور له فیرعه ونه وه ده گه یه نیئت، من و هاوسه ركه م "سارى" ده مانه ویئت له پریزی كه سانى نزیك و نه ینى پاریزى فیرعه ونى ئاینده و "رامسیس" ی برامدا یین. ئیمه ده مانه ویئت له زۆر بابه تدا وه ك چا و گویت ئه وه ی له چوارده ورتدا پووده دات پیت پاكه یه نین، به راستى ئیمه توانای ئه نجامدانى ئه م كاره مان هه یه.

رامسیس وتی: خۆشكى به پریزم، به داخه وه تۆ بابه ته كان له دیدگای خۆته وه هه له ده سه نگینى، میسر به م جوړه ساخته كارى و فریوكاریه به پریوه نابریت، به لكو ده بیئت به كردار ناشنای په گ و پریشه ی گرفته كان به م و له كه نار فیرعه وندا ناشنای ئالوزى و پیچ و په تى كاروباره كان به م، من له ئیستادا له حالى فیربوندام، باره گای فه رمان په وایى بۆ من وه ك قوتابخانه ی "كه پ" دیته به رچاوم، له قوتابخانه ی "كه پ" دا وانه ی تیوریما ن ده خویند، به لام لیږده وانه كان كرده یین.

دولانت وتی: به هیچ شیوه یه كه گوته كانتم به دل نیه، تۆ ده بیئت بزانیئت فیرعه ون بون پیویستى به پله وپایه خوازیه، ئه گه ر به ته ویئت په پیره وى ژیانى راسته قینه بیئت له ناو ده جیئت.

له گۆشه یه كى ئه و ته لاره دا "شنار" بیر و هه ستى لای رامسیس بوو. پیاوه كانى زانیاری وردى ئه ملا و لای ئه و ته لاره یان بۆ ده هیئا و شنار له وه دلتیا بوو كه دواى كوچى دواى فیرعه ون "رامسیس" ده بیئت جینشینى. گوزارشى "چاوى

خۆر"ئەۋەى خىستە پرو كە فېرەمەن دواين قۇناخى گواستەنەۋەى دەستەلات بەرامىسىس دەسپېرېت. بەپېى يەكك لىو گوزارشتانەى كەبە "شئار"يان گەياندېو، رامىسىس لەسەر بىنەماى ئەو گوتانەى كە لەلايەن يەكك لەكاهىنەكانى پەرسىتگا "چاۋى خۆر" باسى كىرېو، پوبەپۇى ترانزى "چاۋى خۆر" بوۋەتەۋە. چىتر ھىچ ماۋەيەك بۇ "شئار"نەماۋىيەۋە، دەبىت ھىرشى بۇ بىكات، ھىرش بىردن لەدەرونەۋە بۇ ئەو بەس نەبوو، ئەو بىرۆكانەى بەھزى "شئار"دا ھات بۇ "عاشە"ى دۇستى-دۇستى رامىسىس و سىخوپى شئار-گىپرايەۋە، "عاشە"ش لەرز كرتى و وتى: ئەم تۆلە سەندەنەۋەيە زۆر ترسناكە.

شئار وتى: ھەرچى بىت نىازى پاشەكشەكردنم نىە.

\*\*\*

بەسەر پوبارى نىلەۋە چارۆكە سىپىەكان بەسەر كەشتىەكانەۋە دەشەكانەۋە و بەبچوكتىن شىنەى با شەپۇلانىان دەدا. شئار لەژۇرى بچوكى كەشتىدا دور لەپوناكى خۆر بۇئەۋەى خۇى لەسوتانى پىستى بپارىزىت خزابوۋە كونجىكى ئەو ژورەۋە. "عاشە"لەبەرامبەرىدا بوو و ئاۋى "خىنوب"ى دەخواردەۋە: ھىوادارم لەكاتى ھاتنم بۇ ناو ئەم كەشتىە ھىچ كەسىك چاۋ بەمن نەكەوتىت... بەپېى پىۋىست ئامادەكارى خۇپارىزى كراۋە!

شئار وتى: دەزانم كە تۆ كەسىكى زۆر خۇپارىز و سىياسىت.

"عاشە"پرسى: گوتە و پىرسىارەكانت زىاتر گونجكاو و گوماناۋىم دەكات، چۈنكە بۇچى دەبىت ئەۋەندە خۇپارىز و لەخۇمان دودل بىن؟ شئار وتى: ھەموو كەسىك دەزانىت "عاشە"يەككە لەھاۋپى زۆر نىزىكەكانى سەردەمى قوتابخانەى "كەپ"ى رامىسىس. وانىە؟

عاشە وتى: واىە، ئىمە پىكەۋە لەيەك پۇل و لەيەك شۇندە دادەنىشتىن.

شئار پرسى: ئاىا لەۋكاتەۋە رامىسىس بۇ جىگىرى سەرۆك دەستنىشان كراۋە پەيۋەندىت پىۋە كىرۋە؟

عاش وتى: من داۋاي نوڭنەرايەتى يەككە لى ۋىلاتانى ئاسىيام كىردۈۋە  
 ۋ "پامسىس" ىش يەكسەر ئەۋ داۋايەي پەسەندە كىردىم، بىر يارە بېرۇم بۇ يەككە  
 لە بالۆيزخانەكانى ۋىلاتى ئاسىيا، بەرپاستى دەبمە بالۆيزى مىسر.

شئار وتى: باۋەر بەۋە دەكەيت كە ھەۋلىكى زۇرم داۋە بۇئەۋەي كەسىكى  
 ناۋبانگت لى دەر بىكەم، سەرەپاي ئەۋەي تۈرەم، بەلام ئەم پىشتىگۈي خىستەنەم ناۋبىتە  
 پىگەر لەبەرەمبەر ئەۋىشتەي بۇ ئىۋە لەبەرچاۋم گىرتۈۋە.

عاشە وتى: زىمانى تۈرەيى شايستەي تۇنىيە. تۇ بەھىچ شىۋەيەك تۈرە ناۋبىت.  
 بەلام من كەمىك زىيادەپۇيى تىيادەكەم.

شئار وتى: پامسىس زۇر پقى لىمە، ئەۋ بىر لەمىسر ۋ خۇشەبەختى مىسر  
 ناكاتەۋە، چۈنكە پىششىنى ھەلۋەشان ۋ پوخانى مىسر دەكەم، ئەگەر كەسىك  
 لەبەردەم "پامسىس" دا نەبىتە پىگەر، مىسر ئارپاستەي لەناۋچۈن دەبات. من ۋەك  
 خۇم ئەۋ مافە بەخۇم دەدەم كە پى لەم ۋىران بونە بىگىر. داۋا لە ھەمۋە كەسىكى بە  
 تۈانا ۋ دىسۇز ۋ ژىر ۋ لوجىك دەكەم... شئار تەماشايەكى پوخسارى "عاشە" ي  
 كىرد بۇئەۋەي بزانىت قىسەكانى تا چەنك كارى تىكىردۈۋە.

بەلام عاشە وتى: من ۋەك خۇم بەھۋى ئەۋەي چەندىن سال لەگەل پامسىس دا  
 بۈۈم، زۇر ئاشناي لايەنى پۇخى ۋ پەفتارى ئەۋم، پامسىس لىھاتتۈۋىيەكى تەۋايى  
 ھەيە لەۋەي خۇي ۋەك كەسايەتەكى مەزىن پىشانى دوروبەرى بدات. ھەمان ئەم  
 تايىبە تەنەش بۈۋە ھۋى ئەۋەي فىرەۋن ئەۋ ۋەك جىگىرى سەرۋك ھەلبىزىرىت،  
 لەكاتىكدا شايستەي ئەم پلەۋپايە نىيە. پامسىس ئەۋەي بىرى لىدەكاتەۋە  
 ھۈكمرانىيە، ئەۋ بەشىۋەيەكى تەماكارانە ھانى فىرەۋنى دا سەردانى  
 پەرسىتگاي "چاۋى خۇر" بىكەن بۇئەۋەي كاھىنى ئەۋ پەرسىتگايە لايەنگىرى بىكەن.

عاشە شىلەزا ۋ وتى: بەبۇچۈنى من فىرەۋن پىشنىيىرى ئەۋەي لىكىردىيىت  
 سەردانى ئەۋ پەرسىتگايە بىكەن.

شئار وتى: خۇت وتى، پامسىس دەتۈانىت ۋا لەفەرەۋن بىكات دەست  
 لەفەمانەۋايى ھەلگىرىت ۋ بەھەردۈۋ دەستى تاج ۋ تەختى خۇي بە پامسىس  
 بىبەخىيىت.

عاشە وتی: کەواتە جەنابت دەلێت فیرەون بە دەستی پامسیس مومیا کراوە؟  
 شنار وتی: فیرەونی مومیا کراو دەتوانیت پامسیس بەو حالەو بە جیگرێ خۆی  
 ھەلبژێریت، باش گویم لێ بگرە ولات یاسا و نەریت و پیشەکی خۆی ھەیە، من  
 بە ناوێشانی کوڕە گەرەوی فیرەون بە پیتی نەریت و یاسا مافی ئەو ھەم ھەیە بێمە  
 جیگرێ باوکم.

عاشە وتی: بە پیچەوانە ی ئەو ی بیری لێ دەکەیتەو، تۆ دەتەویت چاوپۆشی  
 لە زۆربە ی نەریتەکانی میسر بکەیت!

شنار وتی: تەنھا ئەو بەسە کە چاوپۆشی لە نەریتە کۆنەکان بکەیت.  
 مەگەر "ھورم ھب" ی مەزن کۆمەلێک یاسای نوێی دانەرێژاوە؟ پۆژ لەدوای پۆژ  
 جیھان پیویستی بە یاسای نوێی تایبەت بەو سەردەمە ھەیە.

عاشە لێی پرسى: ئایا تۆ دەتەویت دەروازە ی میسر بەرو جیھاندا بکەیتەو؟  
 شنار وتی: بەلێ، چونکە لەو باوەرەدام ئەو بەزەرگانە ناوبانگیت پی دەبەخشیت  
 نە ک جەنگ و خوینەرشتن کە بکوژی بازەرگانی و ناوبانگیە.

عاشە وتی: تۆ لە چاوپۆشیدا زۆر گۆراویت.

شنار پۆچووە ھزری خۆیەو و وتی: فەرمانەرەوایی ئایندە ی پامسیس ناچارم  
 دەکات، پلانەکانم بگۆڕم، ھەر لەبەرئەو ھەش بەنھینی تۆم بانگیشتی ناو ئەم  
 "گەمی" یە کرد بۆ ئەو ھیچ بێگانە یە کە نەتوانیت گوێی لە گفتوگۆکانمان بێت و  
 بتوانین ئازادانە پێکەووە گفتوگۆ بکەین. لە ھەولێ ئەو ھەدام میسر پزگار بکەم، دەبیت  
 چالاکێ ژێرزەمینێ دژی پامسیس بەرپا بکەم. ئایا ئامادەیت ھاوکاریم بکەیت؟  
 ئەگەر سەرکەوتن بە دەست بەینین ئەوا لە فەرمانەرەواییدا بەشداری دەبیت.

عاشە بێدەنگ تەماشای پەوتی پوباری نیلی کرد و وتی: تۆ وتت لەبەرئەو  
 ھاتوینەتە ناوەرەستی پوباری نیلەو بۆ ئەو ی بی پەردە قسە لەگەڵ یەکتەدا بکەین،  
 کەواتە بۆچی بەزمانیکی ئالۆز قسەم لەگەڵدا دەکەیت؟

شنار وتی: پەيوەندى بازەرگانی و پەيوەندى گەلێکی تری ئاوا لەگەڵ ولاتانی  
 ئاسیادا پامسیس پزازی ناکات.

عاشە وتی: ئایا تۆ چەند پەيوەندى کى تەرت لەبەرچاوپۆشەو؟





\*\*\*

لەسەرەتای پوژانی گەشە و بون بەپیاو "موسا" بپاری دا سەردانی ئەو بەشەنە ی کۆشک بکات کە تا ئەوکاتە هەلی ئەوەی بۆ نەپەخسابوو تەماشایان بکات. لەناو کۆشکدا لەگەڵ جۆرایەتی و بەرفراوان بونی هەموو کەسێکدا دەیتوانی تەنها لەو شوێنە ی کە تاییبەت کرابوو بەو نیشتهجی یان سەردانیان بکات، لەبەرئەوەی هەندیک شوێنی تر هەبوو نەیدەتوانی سەردانیان بکات. موسا ئەو پوژە پۆشت بۆ سەردانی کۆشکی فەرمانپەرەیی وەرزی داگیرکەر-ست هوس-ی فیرعەون، ئەو سەردەمە هەندیک بەش قەدەخە بوو سەردانی بکەیت و هیچ یەک لەشازادە و ژنەکان نەیان دەتوانی سەردانی ئەو شوێنانە بکەن، مەگەر بەتاییبەت بانگیشتی ئەو شوێنە بکری. بەشیکێ تر هەبوو کە شازادەکان دەیان دەتوانی هاوچۆی تیدا بکەن ئەویش بەمەرجیک گەشتبە تەمەنی پیاوێتی-چواردە سالی تەواو-... موسا سەرەتا ویستی سەردانی کۆشکی فیرعەون بکات، بەلام لەبەرئەوەی مۆلەتی چوێ ژورە ی پێنەدراوو، سەردانی ئەو شوێنانە ی کرد کە پێیان پێداوو. موسا بەردەوام پیش ئەوەی بپوێت ئەو جۆرە شوێنانە لەخۆی دەپرسی، ئایا چی لەو شوێنانە دا هەیە کە منداڵەکان ناتوانن سەردانی بکەن و مۆلەتی چاوپێکەوتن یان نادەن؟! هەرلەبەرئەوەش زۆر کونجکاوی ئەوە بوو بپوێت و سەردانیان بکات بۆئەوەی بزانی چی لەویدا بەدی دەکری. ئەو شوێنە قەدەغەکراو کۆشکێکی مەزن بوو و موسا ئازادانە بەسەر پلیکانەکاندا سەرکەوت و گەشتە تەلاریک. دەرگای تەلار کراو و پەنجەرەکانیشی پوویان لە "نیل" هەبوو. لەناو ژورەکەدا موسا چاوی بەچەند سنوکی پەر لە "پاپیروس" ١٨ "کەوت. لەنزیکی یەکیک لەپەنجەرەکانەو پیاویک پو لەنیل و پشتی لە "موسا" وە بوو لەبەردەم میزێکی مەزن کە لەداری "سەدر" ١٩ "دروست کرابوو دانیشتیبوو و بەپێنوسیکی لەپەرگەزی مس بەدەستەو سەرقالی نوسین بوو. لەلایەکی ئەو میزەو کەرەستە ی ئەندازیاری

<sup>18</sup> کاغەزی ئەو سەردەمی میسر.

<sup>19</sup> سەدر: درەختیکە لەناوچە گەرمە سێرەکاندا دەپوێت و بەرەکی وەک "گۆز" وایە. بەعەرەبی پێی دەلێن "نبق" کە بە "نەبک" دەپێننە زمان... وەرگیژ.

بۇنمۇنە پاستە، بازىنە و چوارگۆشە و سىڭگۆشە دەيىنرا. موسا لەبەردەم دەرگاگەدا  
پارەستە و بىستى ئەو پياوۋە بىنئەوۋە تەماشاي بىكات و سەرى بۇ دواوۋە ۋەرگىرەيت  
وتى: شازادە دور كەوۋە!

"موسا" ش بەسەرسورمانەوۋە پرسى: تۆكە ھىشتا چاوت پىم نەكەوتوۋە  
لەكوۋە زانیت من شازادەم.

كابرەي نوسەرىش وتى: چونكە تەنھا شازادە، دەتوانىت يىشەرمانە سەردانى  
شوينىك بىكات كە بەوۋە پەيوەست نەبىت.

موسا وتى: ئەگەر بويىتمە رىگەر لەبەردەم كارەكانتدا ئەو داۋاي لىيوردنەت  
لىدەكەم، ئەگەر بەمزانىيە دىلگران دەبىت خۆم نەدەكرد بىرەدا، لەبەرئەوۋە دەرگام  
بەكرەوۋەيى بىنى ۋەم با سەردانىكى ئەم ژورە بىكەم.

پىاۋىش ھەر بەو شىۋە سەرى دانەۋاندېوۋ وتى: ئەوۋە بۇ يەكەمىن جەرە  
دەبىستەم شازادەيەك داۋاي لىيوردن بىكات، پىشتەر كاتىك نەرەزايى خۆم دەردەپرى و  
دەموت بۇچى بى داۋاي مۆلەت خۆت دەكەيت بەم ژورەدا سوكايەتى و ھەرەشەيان  
لى دەكردەم. پىم بلى ناوت چىيە شازادە؟  
موسا وتى: ناوم "موسا" يە.

كابرەي نوسەر وتى: موسا ناۋىكى ناتەۋاۋە، ئەمە نىۋە ناۋە.  
موسا وتى: ھەرچى بىت موساى كوپى "ئىخاس ئامون" ى شازىن و خوداى  
مىسەرم.

نوسەر وتى: ئۆۋەكەۋاتە تۆكۈپى شازادە نەيىنى ئامىزەكەى كۆشكىت، لەم  
كۆشكەدا شازادە "ئىخاس ئامون" بەشازادە نەيىنى ئامىز ناسراۋە، زۆر ئارەزۋى  
ئەوۋە دەكەم ئەم شازادەيەى دايكىت بىيىنم..... لەمكاتەدا سەرى بەرز كىردەوۋە و  
پوى بەرەو موسا ۋەرچەرخاند و تەماشايەكى موساى كرد و وتى: ئەگەر ناوت  
نىۋە بىت، بەلام خۆت زۆر تەۋاۋىت، چ قەد و بالايەكى كەتەت ھەيە، پىرۋزبايىت لى  
دەكەم. لاۋىكى قارەمانى ۋەك تۆ نايىت نىۋە ناۋى ھەبىت، دەتوانم ناۋىكت بۇ  
بىدۆزەوۋە.

موسا وتی: هر ئه موسایه تهواو و بهلای منهوه باشه و هه موو که سیك من بهم ناوه ده ناسیت، تۆش به هر ناویك که خۆت حهزت لئیته تی بانگم بکه، به لام هه مان ئه و موسایه ی پیشوم.

پیاو زهرده خه نهیه کی کرد و وتی: ئیستاش منیش خۆم به موسا ده ناسینم ناوم "نف" ه، سه روکی ته لارسازانم، کۆشگه لیکی زۆرم بۆ فیرعه ون دروست کردوه، ته وای ته لارسازه کانی "تبس" له هه موو شوینیکدا له ژێر چاودیری مندا کاره کانیان ئه نجام ده دن، خۆشم سه روکی خۆم، له م و لاتهدا ته نها فیرعه ون ده توانیت فه رمانم پیندات، به پیچه وانه ی ئه مه شه وه خۆم فه رمان به هه موو که سیك ده دم! و زۆریش له فیرعه ونه وه نزیکم.

موسا وتی: هوکاری نزیک بونت له فیرعه ون چیه؟

نف وتی: چونکه "وه رزای داگیرکه ر" فیرعه ونی ئه م سه رده مه ناشق و شه یدای هونه ری ته لار سازیه، ئه و به ته نهایی به ئه ندازه ی چه ندین فیرعه ون له م ماوه یه دا ته لاری دروست کردوه. هر له به رئه وه ش به راده یه ک گرفتاری پاسپارده کانی ئه وم که تاقه تی ئه وم نیه شازاده کان بێن بۆ لام و ببه مایه ی ده ردیسه ریم.

موسا وتی: تۆ په خنه ت له ناوه که م گرت، ئیستاش من ده مه ویت بزانه بۆ ناوت "نف" ه؟

"نف" ی ئه ندازیار وتی: دایک و باوک کاتیك ناوی "نف" له منداله که یان ده نین که پێژهی منداله کانیان سنوری ئاسایی تیپه پراندییت، چونکه ئه وه نده ناوی جوراجوریان له منداله کانیان ناوه که دواين مندالیان ته نها به ناوی "نف" خویان پازی ده کن، هه لبه ت دایک و باوکم جوتیاربون یاژره مندالیان هه بوو، منیش تاکه مندالیکیان بووم که به زیندویی ماومه ته وه! ئایا تانیستا ناوی "ستی کاف" ت بیستوه؟

موسا وتی: تا ئیستا ناوی وام به رگویی نه که وتوه.

"نف"ى ئەندازىيىرى وتى: "ستى كاف" يەكك بوو لە زەوى خۆرەكانى شارى "تبس"، زەوى جوتيارانى وەك گەرە ۲۰ لىنى وەردەگرتن و بېرىك سامانى بەقەرز پىدەدان و ماوەيەكى بۇ گەپانەوى سامانەكەى بۇ دىياری دەگردن، ئەگەر كابراى جوتيار نەيتوانىبا لە كاتى خۆيدا قەرزەكەى بداتەووە ئەوا "ستى كاف" بەشىووەيەكى ياساى دەستى بەسەر زەویەكانياندا دەگرت، ئەو لەبەرئەوى ھۆشيارانە يان ساختانە كارى دەگرد، ھەمیشە كارەكانى لایەنكى ياساى لەخۆ دەگرت و ھىچ كەسك نەيدەتوانى بيانوى پى بگرت. من، بەواتا دايك و باوكم بونە قوربانى ئەم "ستى كاف"ە، ئەو دوانە دواى لەدەست دانى زەویەكانيان دىقيان كرد و مردن، منىش بەتەنھايى مامەو، بەلام دايەنك منى سپارد بە چەند تەلار سازىك كە لەكۆشكى فیرعەوندا كاریان دەگرد، بۆئەوى بتوانم موچەيەك بەدەست بەينم، لەوكاتە بەدەواوہ گرنگيەكى زۆرم دەدا بەكاروبارەكانى تەلارسازى و تا ئەوكاتەى كەم كەم سەرکەوتنم لەوہدا بەدەست ھىنا نەخشەى خانوويەك بكيشم، ھەمان ئەم نەخشەيە بوو ھۆى پيشكەوتنم و بەرزبونەوى ئاستى كارکردن.

موسا وتى: ئىستا كە بەو شىوہ سەرنج پاكيشە قسە دەكەيت و سەرگوزەشتەيەكى ورژينەرت ھەيە دەتوانم لەتەنيشتەوہ دانيشم و گویت لى بگرم.

"نف"ى تالارساز وتى: زۆرىش بەدانىشتنن خوشحال دەبم، بەلام بەمەرجىك قسە لەگەل يەكتردا نەكەين، چونكە سەرم زۆر قالە، لەبەرئەو تەنھا دانيشە و تەماشايەكە..... دواى ئەو يەكسەر خۆى بەنەخشەكيشانەوہ سەرقال كرد، سەرەتا كاتىك موسا چاوى بە "نف" كەوت واى دەزانى نوسەرە و سەرقالى نوسينە، بەلام

<sup>20</sup>گەرە: وشەيەكى پاراوى كوردیە كە دەتوانرێت لەباتى وشەى "رهن"ى عەرەبیدا بەكار بهێنرێت، چونكە پەھنیش ھەمان واتای "گرم"ى ھەيە، چونكە كاتىك تۆ شتىك دەدەيت بە "پەھن" واتای ئەو دەگەيەنێت تۆ گەرەويكت لەگەل كەسێكدا كردووە كە ئەگەر لەكاتى خۆيدا ئەو شتەى لێت وەرگرتووە بۆ نەگەرنیتەوہ، ئەوا ئەو كەسە ئەو شتەى بەرپەھن پێت داوہ دەستى بەسەردا دەگرت، بۆيە ئەم مامەلەيە دەقاردوق وەك گرم وایە، كاتىك گرم لەگەل كەسێكدا دەكەيت ئێتر لەسەر شتىك پێت يان شتىكى لى قەرز بكەيت و لەكاتى ديارى كراودا بۆ نەگەرنیتەوہ ئەوہى وەك گرمێك لەلای ئەو داتناوہ دەيدۆرینى يان بەشىووەيەكى جواتر دەتوانن بلىن لەبەرامبەر ئەوشتەى كە لێت وەرگرتووە يان لێت قەرز كردووە دەستى بەسەردا دەگرت.... وەرگرت.

لیئی وردبویه وه و ئاگاداری ئه وه بوو به پینوسییکی مسی دوسهره که تا ئه کاته چاوی بهو جوړه پینوسه نه که وتبوو وینهی جوړاوجوړی دهکیشتا. موسا له سرده می خویندنیدا فییری زانستی ئه ندازیاری بوو و شیوه ئه ندازه ییه کانی به باشی ده ناسیه وه، به لام نه یده زانی نه خشه کیشتان چیه، بویه ته نها لیئی وردبویه وه و بینی "نف" ی ته لارساز له کیشتانی شیوه ئه ندازه ییه کانداینه گه لیکی جوان و ورد ده کیشتیت. چه ندجاریک چه ند پرسیاریک به هزری موسادا هات، به لام له بهرئه وهی "نف" ی ته لارساز پیی وتبوو نابیت به هیچ شیوه یه که گفتوگو له نیوانماندا ئه نجام بدریت، بویه پرسیاره که ی لی نه کرد. موسا به سهر سوپرمانه وه ته ماشای هه موو جوئه و شتومه که کانی "نف" ی ته لارسازی ده کرد، به لام کاتییک چاوی به "مورو ژمییر ۲۱" ه که ی "نف" ی ته لارساز که وت به شیوینیکه وه هه لواسرابوو، که هه ندیجار "نف" ی ته لارساز موروه کانی ئه مبه رهویه ر پیده کرد، بوی دهر که وت ته وای شتومه که و که ره سته ی کابرای ته لارساز به لایه وه تازه یه. موسا بینی کابرای ته لارساز بۆ ژماره ی یه که مورو یه کی ده هی نایه ئه مبه ره وه و بۆ ژماره دوش دوو مورو یه ده هی نایه ئه مبه ره وه بهو شیوه یه به پیی هه ژماره یه که ئه وه نده مورو یه جیبه جی پی ده کرد و ژمییریاری خوی پی ئه نجام ددها. ماوه یه کی زور تیپه پی و "موسا" ش هه بهو شیوه یه ته ماشاچی "نف" ی ته لارساز بوو، هه روه که بلیی به لای ئه وه وه موسا له وی نه بیت بهو شیوه یه سه رقائی کاره که ی خوی بوو. له نا کاو "نف" ی ته لارساز بۆ ئه وه ی که میک به ویتته وه سه ری به رز کرده وه و ته ماشایه کی "موسا" کرد و بینی په ریشتان و سهر سوپرماو دهر ده که ویت. کاتییک موسا بینی "نف" ی ته لارساز دهستی له کاره که ی هه لگرتووه وای زانی ده توانیت قسه ی له گه لدا بکات، بویه لیی پرسی: ئه و شته ی له سه ر کاغه زی "پاپیروس" نه خشه ی ده کیشتیت که لکی چی ده خوات؟

<sup>21</sup> مورو یه ژمییریاری: ئه و ئامیره یه که له چه ند پرزیک مورو پیک دیت که سهرده مانی کۆن بهو ئامیره پاره و شتومه که کانی خویانیا پی دهرمارد-له باتی حاسیه یی له لکترۆنی ئه م سهرده مه-... که له زمانی فارسیدا "چرتکه" ی پی ده لین که له بنه چه دا له روسیه وه وهرگیراوه به واتا ئه وانیشت ناویکی تاییه تیان نیه بۆ ئه م ئامیره بویه منیش ناچاربوو پیناسه ی خودی ئامیره که وه ناویک به کار به یئم... وهرگیر

"نف"ی ته لارسازیش وتی: ئەمە نهخشەیی ته لاریکە.

موسا پرسى: كام ته لار؟

نف وتی: ئەو ته لاره ی فیرعه ون دهیه ویت دروستی بکات؟

موسا وتی: به لām هیچ ته لاریک لهم نهخشەیه دا به دی ناکریت.

نف وتی: نهخشە کیشان وهك دارتاشی و په یکه رتاشی نیه، تۆ هیچ ته لاریک له نهخشە کیشاندا نابینیت... دواى ئەوه بو ی پونگرده وه: نهخشە وهك پێبەر و پێنمایهك وایه و ورده کاری کارهكان به رفراوانتر دهکات، نهخشە ماوه یکی ش پێش میژوی دروست بونی قوچه کیهكان بۆ دروست کردنی خانو و ته لاره کان سودیان لی وهگرته وه.

موسا وتی: لهو باوه رده نیم نهخشە به ئەندازه ی دروست کردنی ته لاریک گرنگی میژوویی هه بیئت.

کابرای ته لارساز وتی: هیچ خانو و ته لاریکی بته و به هیز بی نهخشە کیشان مه حاله بتوانیت خۆی پابگریت.

موسا پرسى: ئەو نهخشەیه ی ئیستا ده یکی شیت چیه؟

"نف"ی ته لارساز وتی: نهخشە ی خه زینه یه که.

موسا وتی: ئەوه بۆ یه که مجاره نهخشە ی خه زینه یه که ده کی شیت؟

"نف"ی ته لارسازیش وتی: ئەى موسا تائىستا ده یا خه زینه م دروست کردوه، له راستیدا ئەم خه زینه نه له خۆرئاوای میسردایه، چونکه له وى به هۆی هه ره شه ی هیرشی دراوسی کانه وه پێویستی به خه زینه یه کی زیاتره، به لām فرمانیان پێداوم له "دلتا"ی نیل خه زینه یه کی "گه نم" دروست بکه م.

موسا وتی: بیستومه که خه زینه ی گه نم له شوینیکدا دروست ده که ن که وشك بیئت، بۆئه وه ی دانه ویلله که نه گه نیئت، به لām لهم ناوچه یه دا ئاوه وا زۆر شی داره، ئایا جیاواز نیه؟

"نف"ی ته لارساز وتی: فیرعه ونیش له بهر هه مان تایبه تمه ندی دهیه ویت له ویدا دروستی بکات، به لām له و باوه رده یه ئەو خه زینه یه ی که له "ده لقا" دروست ده کریت

لەھىزىشى دوزىمان پارىزراۋە، ئەگەر دوزىمان ھىزىش بىكاته سەر "تېس" ئەۋا سەرەپراي ئەۋ شەرەش خەلكى گەنمىيان بۇ دروست كىردنى نان دەپت.

موسا وتى: دەتەۋىت كەي دەست بەدروست كىردنى ئەم خەزىنەيە بىكەيت؟  
 "نف"ى تەلارساز وتى: سىبەي، ئايا خەز دەكەيت بىيىتە چاۋدىرى دروستكىردنى ئەم خەزىنەيە؟

موسا وتى: زۇرىش خەز دەكەم.

"نف"ى تەلارساز وتى: كەۋاتە لە لەنگەرگا لەبەردەم ئەۋ كۆشكەدا پراۋەستە و خۆت ئامادەي پۇشتىن بىكە، پىش ھەلەتەنى خۇز بەپى دەكەۋىن، ئەگەر درەنگىت پى بىيىت ئەۋا چاۋت پىمان ناكەۋىت.

موسا بەھەموۋ ھەۋلىكى ھەۋلىدا پەيۋەندى بەگروپى ئەندازيارانەۋە بىكات بۇئەۋەي بەجى نەمىنىت. شەۋى پابردوۋ لە پاسەۋانى پرسى: لىرەدا چ كاتىك خۇز ھەلەيت، بەچ شىۋەيەك دەتوانم پىش ھەلەتەنى خۇز لەخەۋ ھەستەم؟

پاسەۋان وتى: لەم كۆشكەدا چۈركەس لەچۈار كاتى جىاۋازدا پاسەۋانى دەكەين، مەن پاسەۋانى سىيەمەم و دۋاي ماۋەيەكى تەر پاسەۋانىكى تەرىت و دەمگۈپىت. موسا بەشىۋەيەك لەگەل كابرەي پاسەۋاندا پىكەۋت كە لەگىزىندا خۇي بىگەيەننىتە لەنگەرگا و لەگەل گروپى ئەندازياراندا بەپى بىكەۋىت و لەۋكارەشدا سەرگەۋىتى بەدەست ھىنا. موسا بەھۋى پەلەكردىنەۋە بى بالاپۇش لەكۆشك پۇشتە دەرەۋە، سەرماي گىزىكى بەيانان ئازارى بەگىيانى دەدا و ئاگادارى ئەۋەبوۋ كەسىك بالاپۇشەكەي دا بەشانىدا. موسا ۋىستى نەھىلىت ئەۋ كەسە ئەۋكارە بىكات، بەلام كاتىك لىي ۋەد بۈيەۋە بىنى "نف"ى تەلارسازە.

نف وتى: بۇ ئەۋەندە زۋو ھاتى؟

موسا وتى: دەترسام خەۋم لى بىكەۋىت و بىيەشېم لەۋەي لەگەل ئىۋەدا بەپى كەۋم.... دۋاي ماۋەيەك كەشتىيەكى زۇر گەرە و دىرېز لەلەنگەرگا نىزىك بۈيەۋە. دۋو كەس لەسەۋل لىدەرەكان لەكەشتىيەكە دابەزىن و لەلەنگەرگا نىزىك بۈنەۋە بۇئەۋەي كەشتىيەكە بەگورىس بىستەنەۋە تا بەملاۋادا نەجۈلىت، "موسا"ش لەم كاتەدا پۇشتە ناۋ كەشتىيەكەۋە. لەبەشى كۆتايى كەشتىيەكە لەپال ئەۋكەسەي سۈكانى

کەشتیەکی بە دەستەوه بوو چاوی بە دیمەنێک کەوت چەند کەسێک لەویدا دادەنیشتن بۆ ئەوێ لە خۆر و باران پارێزراو بێت. موسا بەرەپۆی کورسیەک پۆشت و بینی سێ کەسی بەسەرەوه دانیشتوو، دوانیان کاغەزیکی "پاپیروس"ی درێژیان بە دەستەوه بوو و سێیەمیان کەرەستەکی وەک سیپایە و چەند کەرەستەکی تری بە دەستەوه بوو. موسا لەپۆکار و کەرەستەکانی دەستیان تیگەشت ئەمانەش ئەندازیارن. دواى ماوەیەکی کورت گوریسی کەشتیە کە بەلەنگەرگا کەوه بەسترا بوو کردەوه و چیتەر دواى ئەو کەشتی لە لەنگەرگا ئازاد کرا، سەول لێدرەکانیش دەستیان کرد بەسەول لێدان، سەول لێدرەکان بەشیوەیەکی رێکوپێک لەیەک کات و پێکەوه سەولیان لێدەدا. دواى تێپەرپۆنی ماوەیەکی تر پوناکی خۆر لەکەشتیە کە هەلەات. هەلەاتنی خۆر بەپۆی پۆباری نیل بەلای موساوە تازە بوو. موسا لەکاتی رێکردنیاندا پرسیارێکی زۆری لە "نەف" کرد، چونکە ئەو گەشتە بەلای ئەووە تازە بوو. موسا بەردەوام دەپرسی: کەى دەگەینە ئەو شوێنە و چەنێکی تر بەشیوەیە بەردەوام دەبین.

"نەف"ی تەلارسازیش وتی: دەبێت بۆ ماوەی سێ کاترێم بەم شیوەیە بەردەوام بین، هەرەها دەبێت لەولاتی کوش نزیك "نزیك" ببینەوه.

موسا پرسى: دەمویست بزانم ئەووە راستە کە لەولاتی "کوش" خێلێکی تێدا دەژیت کە هەموویان کوێلەن؟

"نەف"ی تەلارساز سەری سوپما و وتی: مەگەر تائیسە ئاگاداری ئەمە نەبویت؟ بەچ شیوەیە کە مامۆستایانی "کەپ" بابەتێک بەو گرنگیەیان بەخوێندکارەکانیان نەوتوو.

موسا پرسى: دەقارودەق ولاتی "کوش" دەکەوێتە کوێوه؟  
 "نەف"ی تەلارساز وتی: ولاتی "کوش" دەکەوێتە پۆژەهەلاتی "دەلتا"ی نیلەوه، ولاتیکی بەرفراوان و شایەنی ئەووە نیە هیچ گرنگیەکی پێ بدەیت بۆیە چەقی کوێلایەتیە، "کوش" وەک تەواوی دانیشتوانی میسر لەکەنار پۆباری "نیل"دا بنیاتنراوه، "کوش"یش بەهەمان شیوەی میسر زۆر لەپۆبارە کەوه دور نیە، بەلام لە "کوش"دا پۆباری نیل هەلەناچیت و لافاو دروست ناکات، هەر لەبەر ئەوەش



لهههندیك شویندا چهند سالیک له نیعمهتی ههئچونی پوباری نیل بیبهش دهبن و کینگهکانیان تیرناو نابیت. خالیکی تری ئەم ولاته ههئومهرجی سهربازیهتی، ئەم ناوچهیه هه میشه له بهردهم هه پره شهی "هاتی" دان، هه رکاتیك خیلای "هاتی" له ولاتی "کوش" وه تیپه پرن کوش و کوشتاریان تیده خه، بۆئوهی بتوانن سهروهت و سامانیان تالان بکه، هه له بهرئوهش هیچ میسریهک له "کوش" دا نیشته جی نابیت.

موسا پرسى: ئەو کویلانهی له کوش جیگرن له کویوه دهیان نهین؟  
 "نف" ی ته لارساز وه لامی دایه وه: کویلهکان له خیله درهنده و نهفسانه پهرستهکانن و زمانی گفتوگویان وهک زمانی "فینیقی" هکان وایه. هۆکاری بونیان لهوی بههوی وشکه سالیه وه له ولاته که یانه وه کۆچیان کردوه بۆ ئیره. ئەمانه ده بیت له پادشا مۆلت وهرگرن، کاتیك ئەم خیله داوایان کرد بینه ناو میسروه، له میسردا پادشایهکی نه فرهت لیکراو- فیرعهونی لاینگری خودای نه بینراو- دهسته لاتی ئەم ولاتهی به دهسته وه بو، هه مان ئەم فیرعهونه که ناوی له پزیری فیرعهونهکانی تردا کۆژا وهته وه...

موسا لهم کاته دا قسهی به "نف" ی ته لارساز بهی و لیلی پرسى: بۆچی ئەو فیرعهونه به نه فرهت لیکراو بانگ دهکهیت؟ خو کاریکی خراپی نه کردوه، ته نهایی په نا بهههندیك خهک داوه که وشکه سالی پوی له ولاته که یان کردوه، به بۆچونی من پادشایهکی باش بووه.... له مکاته دا پهنگ له پوخساری "نف" ی ته لارساز دا نه ما و ترس و تۆقان سهرتاپای جهستهی داگیرکرد و ته ماشای سی ئەنداز یاره کهی تری کرد بۆئوهی بزانیئت ئایا ئاگاداری گفتوگۆکه یان بون یان نه و کاتیك دلنیا بو له وهی هیچ وشهیهکیان لهم گفتوگۆیه نه بیستوه هیور بویه وه و وتی: له پیری بکه...

یهکیك چرپاندى به گوئی "موسا" دا و وتی: ئەوه تۆ چی دهلییت، هیئانه زمانی ئەم جۆره گوتانه تاوانه، هه ئوهی که سیك گوزارشتیکی ئاوا بدات به فیرعهون یه کسه سهرت لیده کاته وه.

موسا وتی: دهزانی له میسردا دوژمنیکی زۆرم ههیه!

نف وتى: زۆربەى خەللى ئاگادارن.

موسا وتى: ھەلبەت ھەموو شت و يىروباوهرىكى خۇم بەخەللى پاناگەيەنم، بەلگە تەنھا لەگەل تۇدا ئەم جۆرە قسانە دەكەم.

نف وتى: موسا تۇ ھىشتا لاويت و نەك لەسەر بىنەماي ئەزمون و لۇجىك بەلگە بەپىي ھەستەكانت بېرىار دەدەيت، زۆربەى خەللى لەپوكارى دەرەوھەياندا كەسىكى باش و جوانن بەلام ناخيان پېچەوانەيە، بۆيە ھىچ كاتىك متمانە بەپوكارى دەرەوھەي ھىچ شتىك مەكە. لەبارەي خىللى "كوش" یش دەبىت پىت بلىم ئەو خەلگە نىوہ دېندەيە خاوەنى ھىچ پىشەيەك نەبون، ئەياندەزانی بەچ شىوہەك سود لەكانزاكان وەرگرن و كەرەستەي لى دروست بکەن، ئەمانە ھىشتا لەقۇناخى بەردىندا دەژىن و ەك چەكىك سود لە بەرد وەردەگرن، بەلام دواي ئەوہى كۇچيان كرد بۇ "كوش" دەستيان چووە ناو كارەوہ و وردە وردە فىرى دروست كردنى كەرەستە كانزاىيەكان بون. ھاتنى ئەم خىلەي كە لە "كوش" دا جىگىرېون لەبەرژەوہندى ئىمەدايە، چونكە كەرەستە كانزاىيەكانمان بۇ دروست دەكەن و پەنير و خورى دەدەن بەمىسرىەكان و لەبەرامبەردا كانزايان وەردەگرت.

موسا بەسەرسوپمانەوہ وتى: كەواتە "وہرزاي داگىركەر" فىرەوہنى مىسر ئەو خىلەي كە تا ئەو كاتە سەربەخۇ و ئازاد بون دواي جىگىرېونى بارودۇخى مىسر كردنى بەكۆيلە؟

"نف" تەلارساز وتى: لەژيان و بەتاييەت ژيانى سىياسى و دەولەتداريدا دەبىت ھەندىك سىياسەت پىادە بكىت كە لەئاست و پىوہرى وانەكانى تۇدا كە لەلايەن مامۇستاكانەوہ فىريان كردوويت نىە!

موسا وتى: ناتوانم ئەوہ پەسەند بکەم، چۇن خىللىكى ئازاد كە پەناھەندەيى ولاتىكى پىدەدرىت، لەباتى خانەخوئى و خزمەتيان بکەيت بيانكەيت بەكۆيلەي خۇت؟!

"نف" تەلارساز وتى: بارودۇخى ئەمپۇي مىسر لەگەل پابردودا زۆر جياوازە. مىسرى كۇن فەرمانپروايانى ەك "خوفو" و "مى سرى نئوس" ھەبووہ، پانزە سەدە پىش ئىستا مىسرىەكان قوچەكەيەكانيان دروست كردوہ كە تا ھەتاھەتا

دەمىننىتەو. ئەو پۇژانەى ئەم قوچەکیانەیان دروست دەکرد نەتەوہى مىسر نەتەوہىەکی دانا و پۇشنبیر بوو، ئیستاش میلەتیکى ئەفسانە پەرستە. میلەتیک کە خودى قوچەکیەکانیان دروست کردوو، لەئىستادا خەلکەکەى نازانىت بەدەستى چ کەسانیک دروست کراون و دەلین ئەم قوچەکیانە خودای "نزیس" دروستى کردوو! لەوانەىە لەقوتابخانەدا پىیان و تىبىت ئەم قوچەکیانە بەدەستى چ کەسانیک دروست کراون، فەرمانزەوایانى مىسر بۆ دروست کردنى ئەم قوچەکیانە سودیان لە کۆیلەکان وەرگرتوو، بەلام وەریابە باوەر بەم جۆرە قسانە نەکەیت، ئەم بینا مەزن و پایەدار و جاودانانە مەحالە کارى کۆیلەکان بىت. کاتیک خەلکى ولاتیک لەناخەوہ خالى بوو و زانست و دانایی پوی لى وەرگىرپان دەبنە کەسانیکى ئەفسانە پەرست و دەلین قوچەکیەکان کە مرۆڤەکان دروستیان کردوو، خوداکان دروستیان کردون. من و ھاوپىیانم کە ھەموومان تەلارسازین، زۆر باش دەزانین کە ئەم قوچەکیانە بەدەستى مرۆڤە دروست کراو، ئەو کەسانەى شارەزای بواری تەلارسازی بون، ئەو کەسانەى دەیاننوانى نەخشە بکیشن کەسە پسپۆر و زاناکان بون. لەدروست کردنى قوچەکی مەزنى "خوفو" نزیکەى دوو ملیون و نیو بەردیان بەکار ھینا تا قوچەکی "خوفو"یان کرد بەقوچەکی "خوفو". سەیرترین گوتە کە بەرگوئی کەسانی نەزاندا دەچىننریت و خەلکە نەزانەکەش بەھۆى نەزانیانەوہ بى ئەملاولا ئەو جۆرە گوتانە پەسەند دەکەن ئەوہىە کە دەلین قوچەکیەکانیان بەکۆیلەکان دروست کردوو! باشە کاتیک ئىمە چاویک بە مێژووی دروستى ئەو قوچەکیانەدا بخشینین بۆمان دەرکەویت کە لەو سەردەمەدا ھىچ کۆیلەىەک لەمیسردا بونی نەبوو، لەبەرئەوہ بۆمان دەرەکەویت کە ئەو جۆرە گوتانە تا چ پادەىەک بى بنەمايە. لەوانەىە لەو سەردەمەدا دیلى جەنگ ھەبوییت، لەوانەشە لەھەندیک کاروباردا سودیان لەدیەکان وەرگرتبیت و بەکاریان ھینابیت، بەلام نەک بەوشیوہى کە بلین قوچەکیەکانیان لەپى کۆیلەکانەوہ بنیات نراو، ئەم جۆرە پیناسە و گوتانە بى بنەمايە. ئەو سەردەمانەى قوچەکیەکانیان دروست دەکرد جوتیارانى مىسر زەویان ھەبوو و بەخواوەندار لەقەلەم دەدران، مەبەستم وردە خواوەندارە. چەند چالاکیەکیان لەسەر زەویەکانیان ئەنجام دەدا و بەروبومەکەشیان

كۆدەكردهوه و بهئەنجامدانى ئەم جۆره كارانهش بژئوى ژيانيان دابىن دهكرد، بهلام له مېرۆدا تەماشای جوتيارانى ميسر بکه، جوتيارى ميسرى تەنها پيشەى جوتيارەيه بهواتا کړيکارىکى تەواوه، بهواتا جوتيارىک که بۆ کهسانى تر کار دهکات، هەرچى بچينيت و درهوى بکات دهيتت بيداتهوه بهخاوهن زهوى.

نف وتى: موسا دهزانى بۆچى باسى ئەمانەت بۆ دهکەم، چونکه تۆ بۆت سەلماندم لاويکى جيى متمانەيت. لەم سەردەمەدا خەلکى ميسر هەمان ئەو جوتيارانە بون که متمانەيهکى تەواويان به حکومەتەکیان هەبوو و لەکاتى پيوستيشدا لەکانگای دليانەوه بەرگريان لى دهکرد، چونکه يەکەم لەبەرئەوهى تير بون، دوهم حکومەتى ئەو سەردەمە وهکو ئيستا خەلکى ديل و بەکړيگيرايى نەبوو و پشتگوى نەدەخست، بۆنمونه لەلافاو و هەلچونە ترسناکهکانى پوبارى "نيل" دا که پيوستى بەهاوکارى خەلکى بوو لەسەرتاسەرى ميسر هەزاران کەس بهويست و ئارەزوى خويان بەکەرەستەى کار و تۆشەرەى پڕ لەنانەوه دهکەوتنە پرى، چونکه دەيانزانى بۆ ئەنجامدانى چ کارىک دەپۆن، هەلبەت بۆ ئەنجامدانى کارىک دەپۆشتن که سود و بەرژەوهندى خويانى تيدا بوو. بهلام ئيستا گەر پوبارى نيل هەلچيت و لافاو دروست ببيت، ئەگەر حکومەت داواى هاوکارى لەخەلکى بکات يان ناپۆن يان هەر ناتوانن بپۆن، هەر تاکيکى ميسرى جگە لەپيست و ئيسقان هيچى بۆ نەماوتەوه. هەلبەت کهسانى بههيز و کەتەشى تيدا بەدى دهکړيت، ئەوانە خوويست و تەمەل و زۆردارەکانن، ئەمانە بهئەنقەست لەپريزى سەربازيدا خزمەت دهکەن. بەدریژايى ئەو دوو سائە جەنگە بەردەوامەى لەگەل دراوسينکانيدا لەخۆرئاواى ميسردا ئەنجاميان داوه دە هەزار ديل لەولاتى خۆرئاوا "ليبي" و پينچ هەزار کەسيش لە کوش "سودانى ئەمپۆ" بەديلى گيراون که لەميسردا سەرقالى کارکردن. ميسريەکان بەهوى سادەيى و بيتوانايى لەوهى قەرزەکانيان بدەنەوه، ناچارن خويان بفروشن و بچنە پريزى کۆيلەکانەوه. هەر لەبەرئەوهش بارودۆخى گشتى خەلکى ميسر بەوشيوه لياها توه که بۆم باسکردى.

موسا وتى: من ناتوانم چاوپۆشى لەو ستمە بکەم که لەبەرامبەر خەلکى "کوش" دا کراوه و بەردەوام ييرى ليدەکەمەوه.



بە ئەندازىارەكانەوہ كرد و "عاشە" ش لەلایەن "رامسىس" ەوہ بەناونىشانى بالۆيز بەمەبەستى كۆكردنەوہى زانىيارى پۆشتىبوو بۆ لوبنان، بۆيە كۆكردنەوہى ھاوپۆلەكانى ڤاڤردو دواى ئەوہ بەمەحال دەھاتە بەرچاو، مەگەر جىگىرى سەرۆك پىشنىيارى ئەوہى لى بگردايەن لەچواردەورىدا سەرقالى كارىك بن. تاكە كەسىك كە ھەرگىز "رامسىس" ى بەجى نەھىشت "ئامنى" بوو. "ستائو" ش ھەركاتىك ھىچ كارىكى بەمارەكانى نەبوایە، دەرپۆشت بۆ لای رامسىس و لەوہلامى رامسىس كە لى پرسیپوو ھاوپىيان لەكوین؟ بەدەم پىكەننەوہ دەيوت: كەيەلىك لەيەكىك گۆشەكانى بىابان شك دەبەم، ئەمشەو دەرپۆم بۆئەوئى چونكە دلنىام مارەكان پەنا بۆ ئەو كەلاوہیە دەبەن، بۆئەوہى بىيانگرم، لەبەرئەوہى دەمەوئىت شارەزای جۆرەكانى مار بىم، ھەلبەت ئەگەر بتوانم خۆم لەژەھرى مەرگباريان ڤزگار بكەم...

"ئامنى" ش كە دەيزانى مەبەستى لەكەيەلى ئەو بىابانە مائەكەى "ستائو" يە وتى: كەيەل نىە، نە كەيەلە و نە تاقىگا، سەرەڤاى ئەوہش تۆ چىتر ئەوہندە سامانت لەڤى مارەكانەوہ كۆكردووەتەوہ كە چىتر پىئويست بەوہ ناكات دەست لەھىچ ھەرەشەيەكەوہ بدەيت.

ستائو پرسى: تۆ لەكوئوہ ئاگادارى ئەو ھەموو نەيىيانەى منىت؟

ئامنى وتى: دەيىت لەگەل باوكمدا بۆم بۆ "ئەسوان" چونكە پەيكەرەكان، دەرگاكان، دەروازەى پەرسىتگا و زۆر لەبەرەمە ھونەريەكان كە لەبەردە سەخستەكان دروست دەكرىن لەشارى "ئەسوان" بەدەست دىن، بەلام لە "ئەسوان" دا جىاوازی كرىكاران لەگەل سەرپەرشتەكاندا پۆژ لەدواى پۆژ زياتر دەبوو، جىاوازیەكى مەزن لەبارەى ھەلگرتنى بەردى چەند تەنى ھاوئەپىشەوہ و گرفتىكى مەزنىش بۆ ئەم گرافتە زىاد بوو، ئەويش خالى بونى خەزىنەى سروشتى كانزای دايكە، كە تەنھا چەند ڤەگىكى كورت و كەمى ماڤوو.

جىى باسە گروپىك لە ئەندازىاران بەوردى و شارەزايەوہ ئەركى سود وەرگرتنىان لەبەردى "خارا" لەئەستۆدا بوو و چاودىريەكى وردىان دەكرد، بەرد تاشەكان لەچەند گروپىكى تايبەتدا بۆ دەستنىشان كردن و ھەلسەنگاندنى باشتىر بەرد پشكنىيان بۆ دانە دانەيان دەكرد، ھەموو فەرەوونەكان بەشيوەيەكى

گشتی به پرسى کاروبارى کانزا و هه لومهرجى ژيانى کرىکارانى کانە کانزاکان بون، ئەرکى چاودىرى هەر له کرىکاره وه تا ئەندازىاریان له ئەسقتۆدا دابوو، هەر له بهرئەوه ش پامسیس ههستیاریه کی تاییه تی له شهوى سالتپوژى له دایکبونییدا له باره ی ئەم جۆره کاروبارانە نیشان دەدا. هه مان ئەم چاودىریه بووه هوى ئەوه ی له و سهرده مه دا "پامسیس" په ی به ئالۆزترین پودا و که به سه رییدا هاتبوو ببات: له یه کیك له کانە کانزاکاندا که سیك کاره ساتیکی به سه ردا هات...

"شنار" داواى ئەوه ی کردبوو پى پى بدریت ژيانى له باشوردا به سه ر ببات و له په رستگایه کدا گۆشه گیر بپیت! شنار ئامانجیکی له م داواکاریه دا هه بوو: ئەویش چاوپیکه وتن له گه ل موسادا بکات. شنار به به ده سه تهنانى ئەم مۆله ته توانی به هه ر شیوه یه ک بووه، له گه ل ئەو زانیاریانه ی له پى سیخوهره کانیه وه به ده سه تى هینابوو خوى بگه یه نیته لای موسا. "موسا" ش سروسشتى به هیزی به هیتر بوو، به بینینی شنار که زۆر قه له و بوووه هه م سه رى لى سورما و هه م پى شله ژا.

شنار پرسى: سلّو له موسا، سه رقالى چیت؟

"موسا" ش پى وت: خۆم فیرى چه ندىکارىک ده کم.

شنار وتى: به لام "نف" ی ته لارساز تۆ که سیکی شارهزا و لیها توت.

موسا وتى: له چه وه یی و زمان لوسى زۆر بیزارم، چ کارىکت پیمه که تا ئیره هاتویت به دوامدا؟

شنار پرسى: وا بزانم به بینیم زۆر خوشحال نه بپیت و له کانگای دلته وه رقت لیم بپیت.

موسا وتى: له و باوه رده م ئەمه هه ستیکی دوو فاقه یه، پیم بلّی له پیناو چیدا ئازارى ئەم رینگاو و گه شته گرتووه ته به ر و تا منت نه دۆزیه وه ده سه تبه ردا نه بویت؟

شنار وتى: بۆ به ده سه ت هینانى هه ندیک هیمنی و ئارامی، ده بیئت پیت بلیم به هوى هه لپژاردنى پامسیس وه ک جیگرى سه رۆک خه نجه رىکی ژه هراوى له پشتم داوه، براکه م پیاویکی زۆر نیه ت خراپه، ده مه ویت تۆ بکه مه دادوهر و داواى دادوهری له تۆ بکه م، ئایا ئەو په لوه پایه شایسته منه یان نه؟

موسا وتى: مەبەستى خۆتەم بەجوانى پى بلى و بى پەردە قسەم لەگەندا مەكە.  
 شنار وتى: دەبىت لەو ئاگادارت بكمەو ئايندە و چارەنوسىكى مەزن  
 چاوەرپى موسا دەكات. تۆ دەبىت بەهېچ شىوئەك متمانە بە "رامسىس" نەكەيت.  
 چونكە بەهېچ شىوئەك جىي متمانە نە و ھەرنەوئە لەسەر تەختى پادشايەتیدا  
 دانىشت تەواى ھاوړىكانى خوى لەناو دەبات.

موسا وتى: دەتەوئە چىم پى بلىت؟  
 شنار وتى: دەمەوئە ھاوکاری و بەرگری لەمیسر بكمە، پزگارى میسر و تەنها  
 ئامانج خزمەتکردنى میسرە.

موسا وتى: ئەى شنار! باش بزانە خوداكان ھاوار و دەنگ و گوتهكانت دەبىستن  
 و ئەوئەش باش بزانە كە زۆر لەدرو بىزان.

شنار وتى: خوداكان ئايندەى میسر دیارى ناكەن، ئەو ئیمەین كە ئايندەى  
 میسر تۆمار دەكەین، دەمەوئە دەستى ھاوکاری و دۆستایەتى بۆ موسا رابكێشم،  
 پێكەو كار بكەین!

موسا وتى: بیهوده ئازارى ئەم رێگایەت لەئەستۆ گرتووو شنار، بۆیە لەكۆشك  
 ھاتمە دەرەو بۆئەوئەى لەم جۆرە بابەتانه دور بكمەو و خۆم بەھەندىك شتى  
 ترەو سەرقال بكمە، لەبەرنەو وازم لى بەینە، چونكە باوەر ناكەم لەمبارەوئە ھېچ  
 ھاوکاریەكت بكمە.

شنار وتى: موسا تۆ ھەلەیت، زۆریش ھەلەیت.  
 موسا وتى: ئەگەر دەتەوئە پەنا بۆ زۆر ببەم، پێداگریەكى زیاترم لى بكمە و  
 بەگوتهكانت ئازارم بدە.

شنار وتى: پۆژىك دىت پەشیمان دەبیتەو... دواى ئەم گوئانە موسا بەتوپیى  
 چاودیڤى پۆشتنى شنارى كرد.

\*\*\*

"دولانت" ى خوشكى رامسىس-ھاوسەرى پاهینەرى كەپ" ھاوارى كرد: لاچۆ  
 لەبەرچاوم دەمەوئە جىنگرى سەرۆك ببینم.



ئامنى بەرپىرس و نوسرى رامسىس پىلى لىگىرت و وتى: دەبىت سەرەتا داواى مۆلەت بىكەيت.

دولانت وتى: تۆ داواى مۆلەت لەكچى فېرەمەن كە بۆ چاوپىكەتنى براكەى ھاتوۋە دەكەيت؟ داواى ئەم قسانەى بەھەردو دەستى پالى نا بە "ئامنى" ھە و خۆى كرد بەژورى جىگىرى سەرۇكدا.

لەوكاتەدا رامسىس سەرقالى خويندەنەھى چەند فەرمانىك بوو كەلەلەين فېرەمەنەھە گەشتىبوو و دەبوو يەكسەر جىبەجىنى بىكرادىە.

دولانت ھاوارى كرد: ناتەوئىت ھىچ كارىكم بۆ بىكەيت؟

رامسىس پىرسى: بۆچى بەزۆر خۆت كرد بەژوردا؟

دولانت وتى: خۆ ناتەوئىت بلىئىت ئاگادارى ھىچ شتىك نىت.

رامسىس وتى: تۆ سەرەتا بۆم پون بىكەرەھە.

دولانت وتى: بە بەرزىونەھى تۆ بۆ ئەم پلەوپايە سارى ھاوسەرم چاۋەپىلى ئەھەى دەكرد پلەكەى بەرزى بىكەيتەھە، تۆش دەبىت پلەكەى بەرزى بىكەيتەھە، ئەو كارەى خۆى دەيەوئىت و ھەزى لىيەتلى پىلى بىبەخشىت.

رامسىس وتى: راستە من جىگىرى سەرۇكم، بەلام فېرەمەن نىم، ئەو پلەوپايەى كە خوشكەكەم بۆ ھاوسەرەكەى لىم داوا دەكات، لەدەستەلاتى فېرەمەندايە، من ئەو دەستەلاتەم لەدەستدا نىە.

دولانت وتى: سەردانى باوكىشم كىردوۋە، ئەو پازى نىە ئەم جۆرە پلەوپايەىە بىبەخشىت بەئەندامانى خىزانەكەى.

رامسىس وتى: كەواتە منىش ھىچ دەستەلاتىكم لەدەستدا نىە.

دولانت لەوكاتەدا تۆرە بوو و وتى: ئەم جۆرە قسانە بەگوئىمدا ناچن، تۆ دەبىت سەرپەرشتى ھەموو خەزىنەكان بىبەخشىت بەسارى ھاوسەرم.

رامسىس وتى: بەواتا تۆ دەتەوئىت بلىئىت ھەم دەست لەكاروبارەكانى فېرەمەنەھە بىدەم، لەھەمان كاتىشدا دژايەتى بىكەم؟

دولانت وتى: تۆ ھىچ كات ترسنۆك نەبوت، من خوشكتم ھەنگاۋىك لەپىناۋ مندا بىنى.

پامسیس وتی: هر لهسهرتای ئەم بهرپرسیاریهتیهی که پیم بهخسراوه دتهوئیت ناچارم بکهیت بهپئی ههلهدا برۆم.

دولانت بهتورپهیهوه "پامسیس" ی بهجی هیشت و "پامسیس" یش دواى پۆشتنى خوشکهکهی سهرقائی پشکنینی ئەو گوزارشته سامانیانه کرد که لهای "ئامنی" هوه هاتبوو. دواى ماوهیهک ئاگاداری ئەوه بوو نوسهرانی "کاتب" شنار ههلی باشیان بۆ خویان قۆستوهتهوه، دواى ئەو پشکنینه پامسیس "شنار" ی برای بانگ کرد. شنار بهپیچهوانهی ئەوهی چارههروان دهکرا زۆر خوشحال بوو.

پامسیس وتی: ئایا تۆ چاودیتری راستهوخۆی نوسهر و ژمیاریهکانی خۆت کردوه یان نه؟

شنار وتی: بهگشتی بهئێ، بهلام لهکاروباره لاوهکیهکاندا نهخیر.

پامسیس وتی: کاروباری کاغەزی "پاپیروس" و ئەو مامهلانەى بهمانهوه پهیوهست دهکړن کاروباری گشتین یان لاوهکی؟

شنار وتی: مه بهستت چیه! گرفتیک ههیه؟

پامسیس وتی: باش بزانه ئەوانهی ههلهیان له کاراندا کردوو بهتوندی سزایان ددهم.

شنار وتی: دمهوئیت له مهودوا لهژیر چاودیتری براکهه و بهپئی فههرمانی پامسیس کاروباری بازرگانی بهپۆه بههه.

پامسیس سههری لهگۆپینی بارودۆخی شنار سوپما و وتی: پيشنياريکی تازه شك ده بهیت؟

شنار وتی: ئیمه براین، دهیئت شان بهشانی یهکتری کار بکهین و پشتی یهکتری بگرین و درایهتیهکانمان ولا بخهین. تۆ جیگری سهروکی من به بهپۆبههری کاروبارهکان دهستنیشان بکه، بهه شیوهیه کاروبارهکان باشت بهپۆه دهچن...

شنار بهه دواين پرستهیه "پامسیس" ی بهجی هیشت... پامسیس نیگهرانی گۆپانی لهناکای شنار بوو و زۆریش لێی بهگومان بوو، بۆیه بهئامنی وت: پلانیکی نوێی لهژیری سهردایه، سههرپای ئەوهش فههرمانیک لهلایه فیرعهونهوه هاتوه و دهلیت بهیانیان لهگهڵ ئەودا بهشداری لهمهراسیمی بهیانیان بکهه...

ستە ھوس-شارژنى مىسر-شاپانوى جوانى كۆشكى فىرەمۇن جىاواز بوو  
 لەھەموو ژنانى ئەو كۆشكە، مەراسىمى ھەلبىزاردنى سرود بېژەكانى بۇ بەشدارى  
 كردن لەئايىنى پەرسىتى "حانخور" لەپەرسىتگادا لەئەستۇ گرت. لەم مەراسىمەدا  
 كچانى لاو بۆئەوھى بەختى خۇيان بۆھەلبىزاردن تاقى بكنەوھە بەسەختىرىن  
 ئەزموندا تىدەپەرىن، ئەم كچانە لەسەرتاسەرى مىسرەوھە ھاتبون بۇ "تبس" لەنىو  
 ھەموو ئەم كچانەدا تەنھا كچىك كارەكانى بەرجەستە و شايەنى دەستخوشى بوو  
 ئەویش شارژنى فىرەمۇن بوو، چىتر دواى ئەوھ ئەو ئەزمون و تاقىكردنەوھە كۆتايى  
 پىھات و لەو ئىوارەيەدا نۆرەى ناساندنى كەسى براوھ و ئەنجامدانى چەند  
 مەراسىمىك كە بەو يادەوھە پەيوەست بوو. لەباخى پەرسىتگادا مىواندارىيەكى  
 خواردنىان بەبۆنەى دەستگىراندارە نامادەبوھەكان پىك خست و ھەموو نىگاكان  
 ئاراستەى كچىكى بىدەنگ بوو كە عود بەدەست ئاوازيكى بۇ ژەنن نامادە كردبوو.  
 ناوى ئەو كچە "نفر تارى" بوو كە پەيوەندىيەكى ئاشكرائى لەگەل "پامسىس" دا  
 ھەبوو. شارژن لە "نفر تارى" نىزىك بويەوھە و دەستخوشى و ستايىشى لىكرد. عود  
 ژەنى جوان خۇى بەشارژن ناساند: ناوم "نفر تارى" ھ.

ستە ھوس پىرسى: لەكوئىت و چۆن فىرى ژەنىارى بویت؟  
 نفر تارى وتى: من خەلكى "تبس" م و خويندكارى بارەگائى "مىر ئور" بوم و  
 خويندنىشم لەوى تەواو كردووه.

شارژن وتى: ھەك لەپروخسارتدا ديارە زۆر دلت بەم ھەلبىزاردنەت خۆش نەبىت،  
 بەلام دەبىت خۆشحال بىت.

نفر تارى وتى: خۆشحال بەلام دەبىت ھەرچى زوترە بگەپمەوھە بۇ پەرسىتگائى  
 ئامون و پەيوەندى بەكارمەندانى ئەويۆھە بگەم.

شارژن پىرسى: دەتەوئىت كەسىكى گۆشەگىرت لى دەرپچىت؟

نفر تارى وتى: ئاشنا بون بەنھىنىيەكان پىگا و ئامانجى مەن.

شارژن وتى: تۆ زۆر لەوھ لاوترى كە دەست لەم جۆرە كاروبارانەوھە بدەيت، بۆچى  
 چىژ لەسەردەمى لاويەتيت وەرناگىريت؟

نفر تارى وتى: بەلاى مەوھە پەرسىتن و مەراسىمى ئايىنى مەزتىرىن چىژە.

ستە ھوس پرسى: نىيازى نىيە پەيۋەندى ھاۋسەرى پىك بەيىنىت؟

نفر تارى وتى: ھىچ بىرىم لى نەكردوۋەتەۋە.

ستە ھوس-شاژنى مىسر-وتى: ژيان لەپەرستگادا بۇ كچىكى ۋەك تۇ  
بىزاركەرە..... دواى ئەۋە وتى: ئەگەر لەباتى ئەۋەى لەپەرستگاي "ئامون" دا  
گۆشەگىر بىيىت و خۆت سەرقالى عود ژەنىن بىكەيت، پىشنىيارىكت لى بىكەم  
پەسەندى دەكەيت؟

نفر تارى پرسى: چ پىشنىيارىك لى دەكەيت؟

-ستە ھوس"لى شاژن وتى: لەكۆشكدا بىيىتە سەرىپەرشىتى كاروبارى ناۋ  
مالەكەم! من لەكۆشكدا ھاۋدەم و ھاۋپىيەكى پىرىم ھەبوو و ماۋەيك لەۋەۋپىش  
كۆچى دوايى كرد، بۇيە دەمەۋىت ئەۋ پەۋپايە بىخەشم بەتۇ! بەلاتەرە چۇنە؟  
نفرتارى وتى: ئەزىمۇنى من ژەنىنى عودە، نەك بەرپۇبەردى كاروبارى ناۋمالى  
شاژنى مىسر.

شاژن وتى: فېرت دەكەن!

نفر تارى وتى: ماۋەم بىدە بىرى لى بىكەمەۋە.

ستە ھوس راھاتبۇۋ بەۋەى پىش ھەلھاتنى خۇر لەخەۋ ھەستىت، چۈنكە زۇر  
چىژى لەھەلھاتنى خۇر ۋەردەگرت و پىي راھاتبۇۋ. "نفر تارى" یش دەقاۋدەق  
ھەمان خۇى ھەبوو، لەبەرئەۋە ئەۋە ھەردوکیان پىكەۋە ھاۋكات بەرنامەى  
پۇژانەيان ھەماھەنگ دەكرد. "نفر تارى" دواى چەند پۇژىك ۋەلامى پەزامەندى پى  
پاگەياندبۇۋ و سەرقال بوۋ بەفېربۇنى كاروبارى ناۋمالەۋە، سەرمەپى ئەۋە ھەموۋ  
شتىك نامۇ دەھاتە بەرچاۋى. لەيەكىك لەپۇژەكانى سەرقال بۇنى بەكارەۋە. شنار  
ھات بۇ لای دايكى و يەكسەر داۋای لىكرد بلىت بەھاۋپىكەى بېۋاتە دەرەۋە  
بۇئەۋەى دو بەدوۋ چەند گىتوگۇيەكى نىيىنى لەگەلدا بىكات.

ستە ھوس پرسى: گىتوگۇكەمان ئەۋەندە نىيىنى ئامىزە كە پىۋىست بەۋە بىكات

بلىم بەھاۋپىكەم بېۋاتە دەرەۋە و گوىى لەھىچ گىتوگۇيەكمان نەبىت؟

شنارى وتى: بەلىۋا يە دايە گيان!

"سته هوس" يش بهيمای دهستی تيگه ياند که پرواته دهره وه و به "شنار" ی کوپری وت: ئیستا پیم بلی!

"شنار" يش وتی: دودلم له وهی ئایا پیئت بلیم یان نه.

"سته هوس" ی شارژن وتی: بریارت داوه بیئت بو لام و نه وهی له دلتدایه پیم پراگه یه نیت، به لام کاتیك نه وه لهت بو پره خساوه دودل بویت؟  
شنار وتی: له وه ده ترسم قسه کانم دایکم نازار بدات.

سته هوس به نینگه رانیه وه لیی پرسى: ئایا شتیکی دلته زین پرویداوه؟  
شنار وتی: دایه گیان هه لت هیئا، فیرعه ونی باوكم و رامسیس و هاوپرێكانی دیار نه ماون!

شارژن وتی: ئایا دلنیايت له وهی ون بون.  
شنار وتی: ماوه یه کی زۆره پۆشتون بو ناو بیابان. پۆشتون بوئه وهی به دوای کوڵبه رانی ئالتوندا بگه رین، به لام هیچ هه والێکیان نه.  
"سته هوس" ی شارژن وتی: نه گه ر شتیك به سه ر فیرعه ونی باوكتدا بیئت یه کسه ر منی لی ئاگادار ده که نه وه.

شنار پرسى: به چ شیوه یه ک؟

"سته هوس" ی شارژن بوی پونکرده وه: له نیوان من و باوكتدا په یوه ندیه کی نه یینیمان له گه ل یه کتردا هه یه، بگه ره نه کاتانه ش که له یه کتر جیا ببینه وه، به شیوه یه ک له شیوه کان هه ست به باری دهرونی یه کتری بکه ین، دلنیا به له وهی باوکت هیچی شتیکی به سه ردا نه ها تووه و ته ندروست و باشه.

شنار وتی: دایه گیان ئیمه ناییت ته نها پشت به م گوته نه ی تو ببه ستین، ولات له و جوړه هه ستانه ی تو باسی ده که یت جدی تره.

سته هوس وتی: پیویست به وه ناکات نه وه نده خو ت نینگه ران بکه یت، نه گه ر فیرعه ون به لایه کی به سه ردا بیئت من و هاوپرێكانم سه رتا پای ولات به دوایاندا ده گه رین.

شنار پرسى: پیویستت به هاوکاری من نه؟

ستە ھوس وتى: ئەگەر بىر لەۋە بىكەيتەۋە لەسەرۋى ئەۋ كەسانەى دەپۇن بۇئەۋەى فىرەۋن لەبىباباندا بدۆزنەۋە دابنىم، بەھەلەدا چويت.

شئار وتى: ھۇكارىك لەپىشت ئەمەۋەىيە كە تۇ ئەم بەرپرسىيارىيەتتەم پىنئاسپىرىت؟ ستە ھوس وتى: گۈى لەھاۋارى وىژدان و دەرئەنجامى كارەكانت بگرە.

لەراستىدا "ستە ھوس" بەھۋى نىگەرانى شئار يان ھۇكارى ئەۋەى شئار داۋاى كرد بىروات بۇ ئاۋىبابان تا بەداۋى ونبونى چەند پۇژەى فىرەۋن و پامسىسدا و ھاۋرىكانىدا بگەرپىت، چەند كەسىكى نارد بۇئەۋەى بەدەۋاىاندا بگەرپىن. ئەۋ نۆينەرەنەى بۇ گەرەن نىردران لەچەند كەسىك زىاتەر نەبون بەدەستى كۆمەلىك دەۋار نىشىن كە كەتبونە بۇسەيانەۋە كوزران. بەھۋى نەگەرەنەۋەى ئەمانە، سىخوپرەكانى "شئار" بەمشىۋەىيە دەنگۋىيان بلاۋ كردۋە كە فىرەۋن و ھاۋرىكانى بونەتە قورىيانى جادۋىيەكى شوم و لەناۋچون. شئار بەئاگادار بون لەم ون بونە ھەۋلىكى زۆرى دا بۇ تىگدانى بارودۇخەكە، بەلام بەھۋى ھۇشيارى دايكى-شاژن ستە ھوس- پلانەكەى شئارى پوچەل كىردەۋە، بەلام ھىشتا ھىچ ھەۋلىك لە فىرەۋن و پامسىس و ھاۋرىكانىيەۋە نەگەشتۋە، ئەم درەنگ بونەيان شاژنى دىگىران كرد و "ئامنى" نوسەرى "پامسىس" ى بانگكرد و ئەۋى بەسەرۋاكىيەتى كۆمەلىكى شايستە نارد بۇ بىبابان بۇئەۋەى بەداۋى فىرەۋندا بگەرپىن.

كەسە گەرۋكەكان بەرەۋ ئەۋ چالانە پۇشتن كە فىرەۋن و پامسىس پويان تىكرىدبوو: بەلام ھىچ كەسىك لەناۋ نەچوبوو جىگىرى سەرۋك و ھاۋرىكانى لەمەرگىكى پاستەقىنە پزگارىيان بوو، چونكە "شئار" تەۋاۋى بىرە ئاۋەكانى سەر پىنى فىرەۋن و پامسىسى ژەھراۋى كردبوو، بەلام بەھۋى ھۇشيارى "پامسىس" ەۋە داۋى نەخۇش كەۋتنى چەند كەسىك لەھاۋرىيانى بىۋە ھۋى ئەۋەى تىرى "شئار" ئامانجى خۋى نەپىكىت، چونكە شئار پىشۋەخت لەداۋىن دانىشتىنى لەگەلىاندا ئاگادارى ئەۋە بوو كە پامسىس و باۋكى دەيانەۋىت بۇ چ شۋىننىك بېرۇن، بۇيە ھاۋرىكانى نارد بۇئەۋەى بىرە ئاۋەكانى سەر پىيان ژەھراۋى بكەن.

فىرەۋن ھەر ئەۋكاتەى گەرپايەۋە كاروبارى ۋلاتى گرتەۋە دەست و دەربارەى پلانەكەى "شئار" پايۋىژى لەگەل "ستە ھوس" و جىگىرى سەرۋكدا كرد...

ته لارسازەکان نه خشه کانیان به رفراواتر کرد و گفتوگوی هونریان له نیوان خۆیاندا دامه زراندا. "نف" به شیوهیه که له دورگه بچوکه دا سه رگه رمی بواری ئەندازیاری و هونری تاییهت به ته لارسازی بوو و به شیوهیه کیش موسای فرامۆش کردبوو که بگره ناگاداری ئەو هوش نه بوو "شنار" ی کوپی فیرعهون که سات له دوای سات ههولنی پاوکردنی موسای دها، له ویدا له گهله موسادا دهستی کردوه به گفتوگوکردن. "موسا" ش بو نائومیدکردنی شنار ئەوی به جیهیشت و پۆشت بو لای "نف" و بینی ئەو و سی ته لارسازی تر بریک نان و خورمایان له بهره میاندا داناه و چاوه پریان دهکرد. خواردنی سادهی ئەندازیارهکان له ناو جهرگه ی ئەو دورگه یه دا به ناو نیشانی خواردنیکی خوش بو ئەو چهند که سه زۆر چیز به خش بوو و به تامه زړۆوه دهستیان به خواردنی کرد. ئامانجی دواییان دورگه یه که بوو که زۆر لهم دورگه یه ی تریان دور نه بوو. له دورگه یه شدا بریاربوو خهزینه یه کی گه نم بنیات بنین. "موسا و نف و هاوکاره کانی چونه ناو ئەو دورگه یه وه و دهستیان کردن به لیکۆلینه وه و پشکنینی ئەو شوینه. موسا که مێک پیاسه ی به نیو ئەو دورگه یه دا کرد تا گهشت به چهند پیاویکی پیش درێژ و تا پاده یه که پوت که به سهختی سهرقالی هه ندیک کاری بیزاکه ر بوون. موسا گوئی له گفتوگویان گرت، زمانی گفتوگویان له گهله زمانی گفتوگوی میسریدا زۆر جیاواز بوو. له هه مان ئەو کاته دا چهند گه می و که شتیکی پر له که ره سته ی بنیاتنان له له نگه رگادا که ناری گرت و باره که یان خالی کرد.

سه رۆکی ئەندازیاران موسای برده ناوچه یه کی ئەو دورگه یه وه و لینی پرسى: به شه زهوی ئەم دورگه یه به چ شیوه یه که لیک ده ده یته وه؟

موسا وتی: زهوی ژیرپیم زۆر په قتره له به شه زهویه کانی تری ئەم دورگه یه. "نف" ته لارساز بهم شیوه یه بو موسای پونکرده وه: هۆکاری په قی و بتهوی ئەم زهویه ئەو خهزینه یه که له ژیر ئەم زهویه دا دروستم کردوه، له ژیر ئەم به شه زهویه دا خهزینه یه کی گه نم هه یه، ئەم به شه به خاک و به ردیه وه که له ناوچه یه کی تره وه هینراوه ته ئیره، له شوینه کانی تر به رزتره.

موسا وتی: ئەو خه نده قه ی که به چوارده وری دورگه دا هه لکه نراوه چیه؟

"نف" بۆى پونكردهوه: ھەربەوشىۋەى دەيىنى، ئاۋى ناۋ ئەم خەندەقە كۆكراۋەتەۋە، ئەم ئاۋە ھەرچەند پوژ جارىك خالى دەكرىتەۋە، ئەم خەندەقە بۇ ئاۋە چۆپكردى زەۋى ئامادە كراۋە.

موسا وتى: ئاۋەچۆپ چىە؟

نف وتى: ھەرشوئىنىك لىتە و شىدار بىت بۇ وشكردى ئەو زەۋىە بەچارەۋى ئەو زەۋىە شىدار و لىتەدا خەندەقىك ھەلدەكەنن بۆئەۋەى لەپى شىدارى زەۋىەۋە ۋەك ئاۋەچۆپ لەچىنى خوارەۋەى زەۋىەۋە تىپەرپىت و پۆبچىتە ناۋ ئەم خەندەقەنەۋە تا وردە وردە وشك دەبىت.

موسا وتى: ئايا تۇ بىرۆكەى ئەم خەندەقەنەت داھىنا؟

نف وتى: دۈھەزار سال لەۋەۋپىش ئەم جۆرە خەندەقەنەيان داھىناۋە، بەۋاتا پىنچ سەد سال پىش بنىات ناننى قوچەكەكەن ئاگادارى شىۋازى ئاۋەچۆپكردن و دروستكردى خەندەقەكان بون.

موسا وتى: دەزانم كە فىرەۋن زۆر ھەزى لەدروست كرىنى بىنا بەردىنەكانە، بۆئەۋەى بەھۋى ھۆكارە ژىنگەيەكانەۋە وئران نەبىت، بەلام بۆچى ئەمپۇ كەشتىەك خىشتت ھىنا بۇ ئەم دورگەيە؟ ئايا دەتەۋىت خەزىنەى گەنم بە خىشت دروست بىكەيت؟

نف وتى: تا ئىستا خەزىنەى دانەۋىلەكانمان بە بەرد دروست دەكرد چونكە دەمانزانى لەئاۋەۋەۋى وشكى بىاباندا بەرد ئارەق ناكات و شىدار نابىت.

موسا بەسەرسوپمانەۋە پرسى: بۆچى بەردىش عارەق دەكات؟

نف وتى: بەلى لەناۋچە شىدارەكاندا بەردى ناۋ خەزىنەكان عارەق دەكەن، بەلام ناۋچەكانى ۋەك ئەم دورگەيە كە بەردەۋام ھەۋى ھەيە بەھىچ شىۋەيەك ناھىلىت بەرد عارەق و شىدار بىت.

موسا وتى: ئەم بابەتە بەلامەۋە زۆر تازە بوو، كەۋاتە خەزىنەى ئىرە بەچ كەرەستەيەك دروست دەكرىت.

نف وتى: بناغەى ئەم خەزىنەنە بە خىشت و دىۋارەكەشى بەبەرد.



\*\*\*

سەردانى ولاتى "كوش" كاريگەرىيەكى زۆرى كىردە سەر "موسا" و كاتىكىش  
 لە "كوش" گەپرايەۋە پۇشتەۋە بۇ كۆشك، بەلام ئەم "موسا" يە "موسا" كەى جاران  
 نەبوو، چونكە خۇى لەھەموو شازادەكانى تر دورەبەپەريز دەكرد و ئەوانىش كاتىك  
 ئەويان بەوشىۋەيە دەيىنى ھىچ گىرگىيەكيان پى نەدەدا. سى پۇژ دواى ئەۋە  
 گەشتىكى سى پۇژەيان بۇ شازادەكان پىكخست بۇئەۋەى سەردانى "بوتو" ۲۲ بكن.  
 موسا نەيدەويست بېرات، بەلام دايكى "ئىخاس ئامون" ھانى دا لەگەلياندا بېرات.  
 "موسا" ش لەگوئى دايكى كرد و لەگەلياندا پۇشت. لە "بوتو" دا سۆزانيخانەيەكى  
 مەزن پياۋەكانى بەلاى خۇيدا پەلكىش دەكرد و شەۋانىشى زۇر قەرەبالخ دەبوو،  
 لەپۇژىشدا دەلالەكان لەبازارى كۆيلە فروشىدا بازارپىكى گەرميان ھەبوو. موسا  
 كاتىك سوارى كەشتى بو نەيدەزانى دەيانەۋىت بۇ كۆى بېرۇن و شازادەكانىش  
 لەبارەى ئەم گەشتەيانەۋە باسى ھىچيان نەكردبوو. موسا كاتىك خۇى كرد بەناو  
 شارددا و خۇى كرد بەناۋچەيەكى ئەو شارددا، يىنى بارودۇخى خەلكى زۇر  
 ئاسايىيە، ژنەكان تارادەيەك پوت، پياۋەكانىش مەست بون و لەكاتى پىكرىندا  
 پەتيان دەخوارد، لەدوايىدا پىيان وت ئەم ژنانە سۆزانىن و بەيىنىنى چەند  
 ديمەنىكى دلتەزىن وتى: ئەم مالانە چيان تىدا دەكرىت.

پىبەرەكەى پىى وت: ئىرە سۆزانيخانەيە ئەگەر دەتەۋىت بېرۇ بۇخوت پابويىرە.  
 موسا وتى: دەيىت ھەرچى زوتر بگەپىمەۋە و لەم ناۋچەيە بېرۇمە دەرەۋە.  
 پىبەرەكەى پىى وت: تۇ ناچارىت تا كۆتايى لەگەل براكانى تىدا بىمىنىتەۋە،  
 چونكە ھىچ كەشتىك بەتەنھايى تۇ ناگەپىنىتەۋە بۇ "تبس" لەم ناۋچەيەدا  
 ھەندىك شوئىنى خۇشيش ھەيە كە دەتوانى كاتەكانى خۇتى تىدا بەسەر بەرىت.

موسا ھەندىك كات لەكەنار پوبارى نىلدا لەتەنىشت پراۋچيانى ماسى يان  
 ئەۋانەى "گەمى" ۲۳ يان ھەبوو گەتوگۆى لەگەلدا دەكرىن، ھەندىكاتىش قەسى  
 لەگەل گوندنشىنەكاندا دەكرد و لەۋانەۋە فىرى ھەندىك بابەت دەبوو كە ھىچ

22 بوتو: ئەسكەندرىيە ئىستا.

23 بېرۇ پەراۋىزى ژمارە ۸.

مامۇستايەكى قوتابخانەكەى فېريان نەكردووه. موسا ھەرچى زياتر لەگەل چىنى  
ئاسايى كۆمەلگاگەى ئاشناتر بىوايە زياتر پەيى بەناوھپۆكى كۆمەلگا و شىۋازى  
ژيانىان دەبرد.

## موسا و جیهانیکی نوی

موسا له ته منی حه قده سالییدا زانی جوانی راسته قینه چیه و پهی به وهش برد که بۆچی دایکی به هۆی له دهست دانی ئه و پوخساره جوانه ی خه مگین بووه. ئه و دایکی وهك شارژنیکی میسر ده بیینی، ئیستا به له دهستدانی جوانیه که ی ناتوانیت زۆر بییتیه ی مایه ی سهرنجراکی شانی ده وروبهری، ههر له بهرئه وهش زۆر به ی کاتهکانی له گه ل دایکیدا تی ده په پراند بۆئه وه ی ههست به ته نهایی نه کات و خه مگین نه بییت. "ئخاس ئامون" کاتیک ده بیینی موسا له ته نیشتیه وه یه تی زۆر خوشحال ده بوو و ده بیینی کو په که ی له پوی جوانی پوخسار و ئه ندامی جوانیه وه له لاوه کانی تر جیاواز تره. به هاوسه نگی گه وره تر بونی موسا دایکی پیرتر ده بوو. کاهینی مه زنیش که هه ندیکات سهردانی ده کردن، زۆر باش ئاگاداری ئه و جیاوازیه بوو، ههروه ها ده یزانی بی له حاله تی پیربونی "ئخاس ئامون" هه لگری نه خوشیه کیشه که ده بییت سه ری کونبکریت و نه شته رگه ری می شکی بکه ن، کاتیک باسی ئه م بابته ی بۆ موسا کرد، موساش پیی وت: هه رئیستا له لای دایکم بوم، به لام باسی ئه م نه خوشیه ی بۆ نه کردم.

سه روکی کاهینه کانی کۆشکی فه رمانه وایی به م شیوه ی بۆی پونکرده وه: دایکت نه یده ویست باسی ئه م بابته ت بۆ بکات، چونکه له وه ده ترسا تۆ د لگ رانی بیت و خه می بخویت.

موسا وتی: ناحه قی نیه، چونکه هه رئیستاش به بیستنی ئه م هه واله زۆر د لگ ران بوم..... له بهرئه وه ی نه یده ویست له وه زیاتر له باره ی د لگ رانیه کانی دایکی قسه

بکات، بابەتی گفتوگۆکەى گۆڤى و وتى: ئەى کاهینى مەزن دەربارەى ئەو پلانى ئەو باست کرد دەتەوێت چى بکەیت؟

ئامون تپ بۆماوەیەك بەسەر سوڤماوى بێدەنگ راوەستا و نەیتوان تیبگات لەوێ موسا مەبەستى چیه و موساش ناچار بوو ئاماژەى پێبدا، دەربارەى خستنه پړوى گرنګى دان بەخوداى "ئاتون" بۆماوەیەك "ئامون تپ" پەنجەى خستە لوتى و تەماشای چوار دەورى کرد، دواى ئەو لەسەر خۆ وتى: هێشتا کاتى ئەنجامدانى ئەو پلانى نەهاتوو.

موسا پرسى: کەى دەتەوێت ئەم پلانى جیبەجى بکەیت، پیم بلى بۆئەوێ منیش ئاگادار بم.

ئامون تپ وتى: بەو ئاسانیەش ناتوانین بانگەشه بۆ خوداى ئاتون بکەین، چونکە بچوکترین هەلە دەبێتە هۆى لەناوچومان.

موسا وتى: بەلام جارى پیشوو و بۆت باسکردم کە تەواوى خەلکى میسر لایەنگرى خوداى ئاتون!

کاهینى مەزن وتى: وام نەوت، ئەگەر ئاماژەشم بە لایەنگرانى ئاتون داىت، مەبەستم خەلکى نەبوو، بەلکى نیوێ کاربەدەستە کۆنە بەتەمەنەکانە.

موسا وتى: وام دەزانى هەرئەوێ بانگەشه بۆ ئەم خودایە بکەین خەلکى لایەنگرىمان دەکات!

کاهینى مەزن دوبارە لەسەر خۆ وتى: تائىستاش کە سەرکەوتنمان لەوێدا بەدەست هێناوە کە ئەم نەینىمان ئاشکرا نەبێت و من و دایکت بۆئەوێ بتوانین تۆ لەئاگرى فیرەون بپاریزین کارىکى زۆر گرنګمان ئەنجام داوە.

موسا وتى: ئاگرى فیرەون؟ من هیچ هەلەیهکم نەکردوو بۆئەوێ لەئاگرى فیرەوندا بسوتینرم، بۆچى دەمسوتینیت؟

ئامون تپ وتى: فیرەون چەند پۆژیک لەو وپیش دایکتى بانگ کرد و پرسىارى تەندروستى لیکرد، ئایا دایکت باسى ئەم بابەتەى بۆ کردوێت. موسا وتى: نەخیر.

ئامون تې وتى: لەوانەيە ھۆكارەكەي بۇ ئەو بەگپېتەو كە نىگەرانى تۇ بېت،  
ھەرچى بېت دايكت پازى بوو بەوئەي كون بىكەنە كاسەي سەريەو و نەشتەرگەري  
مېشكى بىكەن.

موسا بەدلگىرانيەكەو لېي پىرسى: دواي ئەوئەي نەشتەري كىرد چاك دەبېتەو.  
كاھىنى مەزن وتى: ئەم پىرسىارە وەلامىكى سەير و سادەي ھەيە، ئەويش  
وەلامەكەي بەللى- نەخېرە!

موسا وتى: ئەمە چ جۆر وەلامىكە، وەلام يان دەبېت بەللى بېت يان نەخېر.  
ئامون تې وتى: نەمۇنەيەكت بۇ دەھىنمەو بۇئەوئەي باش لەمەبەستىم تېگەيت،  
ئەويش ئەوئەيە ئەگەر بەختى چاكبۇنەو و بەختى مردنى بەھۇي نەشتەرگەري  
مېشكى بخەينە سەر ھەردو تاي ترازويەكەو و كېشەنەي بىكەين، ھەردو تەكە  
ھاسەنگ لەبەرەمبەر يەكتىدا پادەوستن!

موسا وتى: فېرەئون چى بەدايىم وت؟  
كاھىنى مەزن وتى: فېرەئون بەشىۋەيەكى ناراستەوخۇ دايكتى تېگەياند،  
لەبەرئەوئەي ئەم نەشتەگەريەي ئەگەري مەرگ و ژيانىشى ھەيە، پىيى وت ئەگەر  
پاسپاردەيەكى ھەيە ئىستى بىكات.

موسا پىرسى: ئايا دايىم ھېچى پى پاسپارد.  
كاھىنى مەزن وەلامى دايەو: ھەلەت، ئەويش پاسپاردەيەكى سادە بوو،  
كۆرەكەم نەكۆزىت!

موسا تېكچوو و وتى: بەدلنىيەو نەھىنەك ھەيە وەك زۆربەي ئەو بابەتانەي  
ئاگام لىيان نەبوو، بەلام لەدەرەوئەي كۆشك تېگەشتىم چ باسە، تۆش ناتەوئەي پىم  
بلىيت... دواي ئەو بەردەوام بوو: فېرەئون چ وەلامىكى دايەو.

كاھىنى مەزن لەسەرخۇ پىيى راگەياند: فېرەئون بەللىنى بەدايىكت دا، تا ئەوكتەي  
موسا دىرم پلانېزى نەكات!

موسا وتى: چ پلانېك دەتوانم دىرى فېرەئون داپىزىم؟

ئامون تېپ وتى: بۆنمونه ھەمان ئەو داوايەى لەبارەى "ئاتون" کردت، بەواتا بانگەشە بۆ ئاتون بکەيت! ئەمەش خۆى بۆ خۆى بەجۆرىک پلانېرىتى لەقەلەم دەدرىت و سزاكەشى مەرگە.

موسا وتى: تۆ ھەز دەكەيت ئىيرە بەجى بەيلىن؟  
كاھىنى مەزنى كۆشك پىرسى: بېرۆين بۆ كۆى؟ سەرەپاى ئەوەش بۆچى لىرە بېرۆين؟

موسا وەلامى دايەو: چونكە لەوباوەرەدام گيانىت لەھەرەشەى مەرگدا بىت، ئەگەر فیرەوون كەمترین بۆنى ئەو بەكات كە تۆ "ئاتون" پەرسىتى، لەناوت دەبات. گالىسكەيەك دەكپىن و دەپۆين بۆ مىسرى سەر.

كاھىنى مەزنى وتى: ئەم گواستەنەوہەمان ھىچ سودىكى نايىت، چونكە تەنھا شوپىنىك كە ئەم نەخشە و ئامانجەمان گارىگەرى خۆى ھەيىت، لەھەمان ئەم شوپنەدايە، سەرەپاى ئەوەش تۆ دايكىكى نەخۆشت ھەيە، دەيانەويىت كون بکەنە كاسەى سەريەوہ و نەشتەرگەرى مېشكى بکەن، بۆيە ئامادەبونت لەكەنار دايكتەوہ ئەركىكى ژيانىە... موسا كاتىك بىرى لەنەخۆشى دايكى كىردەوہ دەستى كرد بەگريان.

ئامون تېپ پىرسى: بۆچى دەگريت؟  
موسا لەگريان كەوت و لە كاھىنى پىرسى: كەى نەشتەرگەرى بۆ دەكەن؟  
ئامون تېپ وتى: دواى چەند پۆژىكى تر نەشتەرگەريەكەى بۆ دەكەن.... دواى ئەم وەلامە موسا لە كاھىن دور كەوتەوہ.

تەلارى نەشتەرگەرى كۆشكى فەرمانرەوايى ستونگەليكى زۆر مەزنى ھەبوو، موسا پالى بەستونىكەوہ دابويەوہ و چاوپەيى نەشتەرگەريەكەى دەكرد. بى لەموسا نزيكەى پىنج سەد كەسى تر بۆنمونه كاھىنەكانى كۆشك لەوى ئامادەبون، ھەرئەوہى "ئىخاس ئامون" يان بىردە ژورى نەشتەرگەريەوہ ھەمويان دەستيان كرد بەخويندەوہى "زەبور"، بۆئەوہى خوداكان ھاوكارى "ئىخاس ئامون" بکەن بەزىندوويى بمىنىتەوہ. گروپى پزىشكانىش لەگۆشەيەكدا ئامادە و دەستيان كرد بەپىشەكى ئەنجامدانى نەشتەرگەرى و كونتېكردىنى كاسەى سەرى، سەرەپاى

ئەوێ تەواوی پزیشکەکان دەیاننوانی نەشتەرگەری بکەن، بەلام نەشتەرگەری راستەقینە و پێپێدراو پزیشکێک بوو کە ھەلومەرجێکی تایبەتی ھەبوو و دواي تێپەراندنی چەند خولێکی جیاوازی کە چەند سالیکی خایاند، بەلام کاتیکی پزیشکی نەشتەرگەر پیر دەبیست مۆلەتی پێ نەدەدرا نەشتەرگەری بکات. مۆلەتی نەشتەرگەری دەبیست لەبارەگای "مالی ژیان" دەربرکێت و ھۆکاری پۆچەلبونەوی مۆلەتی نەشتەرگەریش بەھۆی ئەوێ دەردەکرا کە پزیشکی ناوبراو بەھۆی پیریەو دەستی دەلەرزێت و چیتەر ناتوانیت بەسەر پگ و ماسولکەیی دەست و جەستەیدا زالی بیت. بێ لە کاهین و پزیشکان کۆمەلێک لەخزمەتکارە پلە یەکەکانی کۆشکیش بەبۆنەیی پلەوپایەیان مۆلەتی ئامادەبونیان ھەبوو. "ئەخاس ئامون" بەجوانترین شیوێ ئارایش و بەھەنگاویکی جێگیر و ھێور و لەسەرخۆ و بەسەر خۆدا زالی خۆی کرد بەناو تەلاردا. لەناوھەراستی تەلاردا میزێکی بەردینی ساف و سواقدراو ھەبوو، ئەم میزە تایبەت بوو بەنەشتەرگەریەو. بەچواردەوری ئەو میزەدا چەند چالێک دروست کرابوو بۆئەوێ لەکاتی نەشتەرگەری و خۆنپێژیدا، خۆن لەپێی ئەو چالانەو لەشوینێکی تایبەتدا کۆ ببێتەو و نەپزێتە سەر زەوی. لەتەنیش ئەم میزەشەو، میزێکی تر لەھەمان شیوێ دانرابوو و بەسەرێو کەرەستەگەلیکی جیاوازی نەشتەرگەری دەبینرا "چەقۆ، پەنس، سوژن" دەبینرا کە ھەموویان لە "مەفرەغ" - برنزی - دروست کرابون کە زۆر ساف و جوان بوون، سەدان شوشە و گۆزەیی بچوک و گەورەیی پێ لەدەرمانی جۆراوجۆر لەلایەکی ئەو تەلارەدا بەجوانی پێزکراوو و دیمەنێکی شکۆمەندی ھەبوو، بەلام بەگشتی ئەو تەلارە زۆر گاریگەر و تۆقینەر دەھاتە بەرچاوی موسا، لەوانەبوو دایکی لەو شوینەدا بمریت. بەھاتنە ژوری "ئەخاس ئامون" پزیشکی تایبەتی فیرەو نیش خۆی کرد بەژوردا و راستەوخۆ بەرھەوپی کەسی نەخۆش پۆشت. سەرکایەتی پزیشکان لەئەستۆی کەسیکی بەلام بەرز بەناوی ریکوفار "Rekufar" بوو، ئەو سەرھەتا پۆشتە لاسەری "ئەخاس ئامون" و وتی: ئێمە ئەوێ بۆ ئەم نەشتەرگەریە پێویست بیت ئامادەمان کردووە، ئیستاش لەگەڵ پزیشکانی بەئەزمونی میسر

دەست بەنەنجامدانى ئەم نەشتەرگەرە دەكەين، لەمىسردا پزىشكىكى لەو باشترمان دەست ناكەوئەت.

"ئىخاس ئامون" زەردەخەنەيەكى كرد و وتى: ئەگەر بەم قسانە ھەولنى دڵنەوایی دانەوھى مە دەكەيت، ئەوا دڵنیا بە لەوھى بەنەندازەى گەردىكەيش ترسم نى، بگرە زۆرىش خوشحالم.

ركوفار وتى: ئەھى خوداى خوشەويست پرىمان پى بەدە بۆنەنجامدانى ئەم نەشتەرگەرە سەرت بقاتشين.

ئىخاس ئامون زەردەخەنەيەكى كرد و وتى: خۆتان ماندوو مەكەن، دواى ئەوھى قرە دەستكرەكەى سەرى لابرەد و سەرى كەچەلى دەرگەوت..... بەدزىوھ كۆپرەكەى خستبووھ ژىرى چاودىرەوھ، كاتىك بىنى موسا گرىا بانگى كرد وتى: وەر با ماچىكت بگەم، ئەوھت لەبىر نەچىت لەم جىھانەدا خەم بۆ ھىچ شتىك نەخۆيت، بەتايبەت ئەوشتانەى لەسنورى دەستەلاتى تۆدا نى، دىكرانى كاريكى پەسەندكراو و ژىرانە نى، بەلام موسا ھەر دەگرىا، تا ئەوكاتەى "ئىخاس ئامون" خۆى ئامادەى نەشتەرگەرى كرد و پەردەيەك لەنيوان ئەو و ئامادەبواندا ھەلواسرا، چىتر موسا دواى ئەوھ نەيدەتەوانى چارى بەدايكى بگەوئەت.

لەمكاتەدا "ئامون تپ" دەستى خستە سەرشانى موسا و وتى: ئايا دەتوانى لەھەلومەرجىكى ئاوادا دايكت بەجى بەيلىت؟

موسا وتى: پىم بلى ئەرى دايكەم لەكاتى ئەم نەشتەرگەرەدا ئازارى پىدەگات؟ ئاموت تپ وتى: بەوشىوھى بىستومە دەرمانىك دەدەن بەكەسى نەخۆش، كاريگەرى ئەم دەرمانە بەرپادەيەكە كە كەسى نەخۆش بۆماوھى كاترئىرىك ھەست بەھىچ ئازارىك ناكات.

موسا پرسى: ئەوھ چ دەرمانىكە؟

ئاموت تپ وتى: گىايەكى كىوى و ژەھراوئە بەناوى "خشخاش" شىرەى ئەو گىايە چەند ناوئىكى پزىشكى جىاوازى ھەيە، ھىچ يەك لەو دەرمانانە تائىستا نەيتوانىوھ وەك ئەم شىرەى "خشخاش" ئازارى نەخۆش ھىور بكاتەوھ. لەبەرئەوھ



ئاسودە خەيال بە، دایکت بەهیچ شیوەیەك هەست بە ئازار ناکات، تەنها دەبیئت  
بزانیت چ کاتیك دیتەوه هۆش خۆی!...

## ھاتنى داڭىر كەرى "ترۆى" بۆ مىسر

"نفر تارى" بەناونىشانى بەرپۆبەرى نوۋى كۆشك شازن "ستەھوس" كاتىك خۆى  
 كرد بەژورى شازندا چاوى بە "پامسىس" كەوت، پامسىس كاتىك چاوى كەوت  
 بە "نفر تارى" ۋەك ھەورە بروسكە لىيى بدات راۋەشا و ماتى كرد، بەشىۋەيەك وشك  
 بوو كە "ستەھوس" لىيى پرسى: ئايا تۆ "نفر تارى" دەناسىت؟ بۆچى سەرت  
 لەبىنىنى سورما؟

پامسىس وتى: بەلى پىشتىر چاوم پىنى كەوتوۋە، ئەو براۋەى ژەنىارانە ھەروەھا  
 قسەشم لەگەلىدا كىردوۋە،

ستەھوس وتى: ئەو دەقاۋدەق ھاۋتەمەنى تۆيە، تەمەنى ھەفدەسالى، بەلام ۋەك  
 كچىكى جوان ناز دەكات. ستەھوس ئاڭادارى ئەو بوو كە دلى كۆرەكەى شەيدا  
 ئەو كچە بوو. ئاماژەى بەتەمەنى دا بۆئەۋەى پىڭايەك بىت بۆ بىرپارەكانى  
 داھاتوى، بەلام پامسىس "ى دل دۇپراۋ گىرنگى بەتەمەن نەدەدا...

ستەھوس بە "پامسىس" ى وت: چەند ئەركىكى قورس چاۋەپىت دەكات، باشتىر  
 وايە بۆ پىشۋازىكىردى "مىلئوس" ى داڭىر كەرى "ترۆى" خۆت ئامادە بىكەيت....  
 "پامسىس" ىش دەيزانى كە مىۋانىكى دەستەلاتدارى ھەيە، دەبىت بىرات بۆ  
 پىشۋازىكىردى.

پامسىس جلوبەركىكى سەرەكى پۆشىبوو و لە لەنگەرگادا بەشىۋەيەكى  
 سەربازى پىي دەكرد لەناكاو دە دانە گەمىي يۆنانى يەك لەدۋاى يەك لە لەنگەرگا  
 نىزىك بونەۋە و لەنگەريان گىرت. پاسەۋانەكانىش لەيەكەمىن تەماشاكىردىندا وايان  
 دەزانى ئەمانە گەمىي جەنگىن كە بەو شىۋەيەك پىكەۋە يەك لەدۋاى يەك لەنگىران

گرت بۇيە ھەندىك لە گەمىوانە جەنگىيەكانى مىسر خۇيان بۇ جەنگ نامادە كرد، بەلام بەتەماشاكردنى ئەفسرانى مىسرى ئەم نىگەرانىيە رەوايەو ە ئەم پىشوازيە بەلاى "رامسىس" ەو زۆر ماندوكەر بوو، چونكە لاويكى كەم ھەوسەلە و مەراسىمى رەسمى و پىشوازيكردن زوو بىتاقەتى دەكرد، جىگىرى سەرۆك وشەى بەخىرىيى لەبەر خۇيەو دويارە دەكردەو ە نەو ك لەكاتى خۇيدا ھەلە بكات. ئەو كەشتيانەى لە لەنگەرگادا لەنگەريان گرت كەشتىگەلىكى تەواو نەبون، زۆربەى بەھۆى دوايىن جەنگى يۇنانىيەكان زىانيان پىگەشتبوو و بەشىك لە چارۆكە و بەشەكانى ترى بەسەختى تىك شكابوون و پىويستى بە نۆزەنكردنەو بوو، بىگومان ئەم كەشتيانەى گەشتبونە ئەوى لەپىياندا توشى چەتەى دەريا بوو بون و لەگەل ئەوانىشدا جەنگىبون، ئەو ەى لەدەرياي مىدترانەدا "دەرياي ناوەرەست" بەسەر كەشتىيە يۇنانىيەكاندا ھاتبوو دەرچونيان شتىكى مەھال بوو. كەشتى يەكەميان بەپردى جولۆو ە پەيوەست كرا و ھەموان چاوەرپىيان دەكرد كە بزەنن مچ كەسىك لەكەشتىيەكە دادەبەزىت: پىاويكى بالا بەرن، چوارشانە، تەمەنى نزيكەى پەنجا سال دەبوو، قزىكى زەرد، پوخسارىكى زىر لەكەشتىيەكەو ە دەرەكەوت. ئەو پىاوە بەھۆ زىپۇشى سىنە و پىى، خودەيەكىش بەھىماى ئاشتى بەسىنەيەو ە چەسپاندبوو، لەدواى ئەو ەو ە ژن و مىردىك كە لەو پىاوە بالاىان بەرزتربوو، بالاپۇشىكى ئەرخەوانى و ئەو نيوە تاجەى كە بەنىوچەوانىيەو ە نابوو بلىند پاىيى ئەو دوانەى نىشان دەدا. ژن و پىاوە لەپردە جولۆو ەكە پەرىنەو ە و گەشتە لاى رامسىس. رامسىس ەك خانەخويىيەك رىوپەسمى پىشوازي بەجىھىنا و وتى: مەن رامسىس، جىگىرى سەرۆكى مىسر، بەناوى قىرغون بەخىرھاتنتان دەكەم.

دواى ئەو ە نۆرەى مىوان ھات وتى: مەنىش ناوم "مەلئوس" ى كوپى "ناترىوس" ى پادشاى "ئىسپارت" و ھاوسەرم "ھلنە" لەشارى نەفرەتى "ترۆى" ەو ە دىين. ئەو شارەى بۇماو ە دە سال بەجەنگەو ە سەرقالى كردىن، بۇيە داواى لىبورەنتان لىدەكەين بەھۆى ئەو ەى بەكەشتىگەلىك كە لەجەنگى "ترۆى" دا زىانيان پىگەشتو ە ھاتوين بۇ لاتان، ئايا مىسر رىمان پىدەدات پىش ئەو ەى بگەپىنەو ە بۇ "ترۆى" لىرە كەمىك ھىز بەبەرخۇماندا بەپىنەو ە و بچەو پىنەو ە؟

پامسیس وتی: بههوی ئهوهی پیتان ناوته خاکی میسروه بهخیرهاقتان دهکهین، بهلام مۆلهتی مانهوهتان لهدهستی فیرعهوندایه. من جیگری سرۆکم و جیبهجیکاری فهزمانهکانی ئهوم، ئهگهر چهزدهکهن بهمهبهستی ههوانهوهتان لیڤه دا کهمیک بمیننهوه دهییت لهناو کهشتیهکانتاندا بمیننهوه تا ئهوکاتهی داوی مانهوهتان له فیرعهون بکهین.

بۆ ئهوه مهبهستهش شوای ولات کۆبونهوهیهکیان لهگهڵ یهکدا کرد و پامسیس لهو کۆبونهوهیهدا وتی: ئهه کابرا یۆنانیه بهکهسیکی ساخته دیته بهرچاوم. "مبوك" سیاسهتهدار و پراویژکاری کاروباری سیاسی فیرعهون که تهههنی نزیک شهست تا ههفتا سالی ههبوو زهردهخههیهکی کرد و وتی: دیپلوماسیهت و ابرازم لهگهڵ گریمان و بهخیرهاستن و نههاتنتدا ناگونجیت، بهلکو بهپراستی ئهوه پادشایهکه که دهستی هاوکاری بۆ درێژ کردوین.

پامسیس دوپاتی کردهوه: ئههه پیاوه خیانهتمان لی دهکات، بهئامادهبونی لهولاتی میسردا بهوهههوهه کهشتیه جهنگیانهوه زۆر لێ بهگومانم. مبوك وتی: گومانکردن باشه، بهلام پهله کردن له بریارداندا کاریکی ههلهیه.

فیرعهون لهوکاتهدا گوی لهگوتی ئهندامانی شورا دهگرت، بۆئهوهی لهکوئاییدا بریاریکی گونجاو و باش بدات وتی: بهباشی دهزانم "منلائوس" و هلنه "ی" هاوسهری بانگیشتی نانی ئیوارهیان بکهین، دواي ئهوه بریاریکیان لهسر دهردهکهین، بهلام ههوانهی لهگهڵیدان لهکهشتیهکانیاندا دهمیننهوه تا ئهوکاتهی بریارهکانمان یهکلایی دهکهینهوه...

"منلائوس" بهههنگاویکی جیگیر لهتهنیشته "هلنه" ی هاوسهریهوه لهفیرعهون نزیک بویهوه و کاسهی کانزایی جوان لهگهڵ چهند کهوانیک که لهداریکی نایاب دروست کرابوو پیشکهشی فیرعهون کرد و وتی: ئهه جوړه کهوانانهمان لهجهنگی "تروی" دا بهکار هیناوه، بهناونیشانی باشرین دیاری و تیزترین چهک پیشهکهشی فیرعهونی دهکهین... ئهوه ئهفسهرانهی لهگهڵ پادشای "ئسپارت" دا هاتبون دامینیکی چواربهشی سور و جزمهی درێژیان بهناونیشانی شیوازی جلویهگی پهسهنی ئهوه ولاته لهبهرکردبوو و بازنهی لولی قژیشیان تا خوار شانیان

شۆږ دهبویهوه. "سته هوس" له تهنیشت "هلنه" که کراسیکی سهوز و جوانی له بهردابوو دانیشت و "منلائوس" ییش له لای دهستی راستی فیرعهوندا پراوهستا. پادشای "ئیسپارت" چوبووه ژیر کاریگهری شکومهندی "وهرزای داگیرکه" هوه که له داگیرکردنی ولاتاندا ناوبانگیهکی مهزنی به دهست هینابوو. دواي نهوه شهراب به نیو میواناندا دابه شکر و زمانهکانی هینایه گو.

منلائوس بهم شیویه بهاسی جهنگی "تروی" ی کرد: چ توانا و سامان و ته مهنیکی گرابه هامان له پشت دهر وازی "تروی" هوه به فیرو دا، بوماوهی دهیه یهك.... له مکاته دا ناماده بوان له پاراوی و زالبونی "سته هوس" ی شاژنی میسر به سهر زمانی "یونان"یدا که کاری وهرگیرانی نه و پوداوهی له نهستو گرتبوو سهریان سوپما...

پوخساری "هلنه" له ژیر په ردهیه کی توږ شیوه دا داپوشراوو و سته هوس لیي پرسی: بوچی پوخسارتان له ژیر نه توره دا دهشارنه وه؟

هلنه وتی: له بهر نه وهی من وهك ئارژهلنکی نه فرهت لیكراو بومه هوئی نه وهی زوړیك له پالنه واننه کان گیانیان له دهست بدن. میان دزی و نه دزینه شم بویه هوئی نه وهی جهنگی کی ده ساله به دواي خویدا بهینیت، من بومه هوئی نه وهی "ئیسپارت" یه کان له شکرکیشی بکه و "تروی" داگیر بکه، له راستیدا ئیمه دهستپیشخه ریمان لهم جهنگه دا نه کرد، به لام هر بهوشیوهی پیشتر بوم باسکردی، من هوکاری سهره کی سهره لدانی نه و پوداوه بوم.

سته هوس پرسی: ئایا تانیستا خوټ به تاوانباری سهره کی جهنگی "تروی" دهزانی؟

هلنه وتی: له بهر نه وهی "منلائوس" هیشتا لیم نابوریت، بویه منیش له ژیر نه و په رده توره دا ههست به نازادی ناکه م.

سته هوس وتی: بوچی ههست به نازادی ناکه یت؟

هلنه وتی: چونکه زوړ رقم له "منلائوس" ه، چونکه نه وه من بوم هانم دا په نا بو ولاتی میسر ببات و که شتیهکانی له لهنگه رگاکانی میسر دا لابات، بوئوهی بتوانم

داوای په ناهه ندهیی له میسردا بکهه! بیرى گه پانه وهه بۆ ئیسپارت هزرم ئازار ده دات!

سته هوس به زمانى هیماکان به شیوه یه که "هلنه" ئاگادار نه بیټ، به دههه خواردنه وهی مه یه وه نهه بابه تهی بۆ فیرعه ون گیرایه وه.

فیرعه ونیش وتی: ده بیټ له مباره یه وه پراویژ له گهل نه نداهه کانه دا بکهه.

"منلائوس" کاتى سهرى به شه راب گهرم بوو باسى چونا یه تهی داگیرکردنى "تروى" ی بهم شیوه یه بۆ کردن: نهه جهنگه بوما وهی یه که دهیه دریزه ی کیشا، من له هه موو که سیك زیاتر له پره فتاره کانی "هلنه" دلگران بوم، به لام ده بیټ دان به نازایه تهی "ئه خیل" و قاره مانه کانی تر دا بنیم. له راستیدا نه وهی یه که مجار پیشنیاری نه سپه دارینه که ی کرد "ئولیسسیس" بوو، بۆنه وهی سهر بازه کان له ناو نه سپه دارینه که دا خو یان بشار نه وه، خه لکی "تروى" زۆربون و نه سپه دارینه که یان کیشایه ناو قه لاکه یانه وه و وایان زانی سهرکه وتنیان لهه جهنگه دا به ده ست هینا وه. نه وهی لهه نیوه نده دا له هه موو پودا وه کانی تر سهرنج پراکیشتر ده هاته بهرچا و، مامه له ی باشى "شنار" بوو له گهل "پادشای" ئیسپارت "دا. دوا جار دواى تکا و پیندا گریه کی زۆرى "شنار" بوبه هو ی نه وهی فیرعه ون به شیوه یه کی کاتى پریان پیبدات له میسردا بمینه نه وه، "شنار" شه و پوژ له ته نیشت "منلائوس" دا چا وه پری هه لیکی ده کرد بۆنه وهی له گهل پادشای "ئیسپارت" دا دژى رامسیس یه که بگرن و دژى پاپه پرن!

شنار له باخه گه وره کهیدا به پوچ و گیان پیشوازی له "منلائوس" کرد و منلائوس لیى پرسى: تو کوپه گه وره ی فیرعه ونیت، وا نهه؟  
شنار وتی: به لى.

دواى نه وهش منلائوس یه کسه ر پرسیارى کی ترى لی کرد: به لام له له نگه رگا که دا "رامسیس" ی براتان وه که جگرى سهرۆک پیشوازی لی کردین و داوای له فیرعه ون کرد بوما وه یه که لیږه دا بمینه نه وه، به لام نه گه ر به هه له دا نه چو ییتم به پى نه ریته کانی میسر ده بیټ کوپه گه وره ببیته جیگرى سهرۆک و له دواى پادشای میسر نه وه له سهر ته ختی پادشایه تیدا ده بیټ دانیشیت.

شنار وتى: بەلەم بەداخوۋە ۋا نەبوۋ، لەھەمان كاتدا فەرمانپەرۋايى "پامسىس" ى  
برام مىسر لەناۋ دەبات، چونكە براكەم تواناى فېرەئون بونى نىيە.

مىلئۇس وتى: ناكۆكى و دژايەتى كردنى تۆلەگەل "پامسىس" دا ۋەك ئەۋە وايە  
كە دژايەتى فېرەئون بىكەيت، ۋانىيە؟

شنار وتى: "پامسىس" ى برام فېرەئونى باۋكىم فېرەئونى ۋەك، ئەگەر  
ھاۋپەيمانىكى جېنى متمانەم لەدەرەۋەى ۋلات شك بېردايە دەمتوانى بەجىگىرى  
ھەنگاۋەكانم بنىم و ھەرئەۋەى فېرەئونى باۋكم كۆچى دوايى كرد لەگەل ھاۋدەست  
و ھاۋكارەكانمدا "پامسىس" م سەرنگون دەكرد. مىلئۇس لەۋكاتەدا زۆر بەسەختى  
پۆچۈۋە ھزرى خۆيەۋە...

بارەگاي "مىرئور" يەكەمىن شوپن بوو كە لە لايەن "نفر تارى" ۋە پيشانى "ھلنە"  
درا.

ھلنە وتى: بەراستى ئەمە ھەلىكى زۆر بېۋىنەيە، دە سال پەنجى جەنگ،  
ئىستاش خاكى پېر بەپىت و جوانى مىسر بۆ بىرنە كۆنەكانم ۋەك مەلھەمىك وايە كە  
لەحالى سارىژبوندايە. لەۋكاتەدا لەبەرامبەر گۇماۋىكدا دانىشتىۋو و بېدەستەلات  
دەگريا. "نفر تارى" دلنەۋايى "ھلنە" ى دايەۋە و لىي پىرسى: مەگەر لە "ئىسپارت" دا  
تۆ شازن نيت.

ھلنە وتى: مىلئۇس بەرۋكەش والىكى دەداتەۋە، بەلەم ئەۋ لەپلەۋپايەى  
پىاۋىكى جەنگىدا شارىكى لەگەل زەۋىدا يەكسان كرد و كوشت و كوشتارى خستە  
نىۋ دانىشتۋانەكەيەۋە، تەنھا لەپىناۋ ئەۋەى ھاۋسەرەكەى بگەپىننيتەۋە بارەگاگەى  
خۆى و پەلەى ئەم نەنگىيە لەدامىنى پاك بىكاتەۋە، بەلەم بەلەى مەۋە ژيان  
لە "ئىسپارت" دا ۋەك دۆزەخ وايە..... "نفر تارى" سەرى لەم گوتانەى سوپما و بى  
لەبېدەنگى ھىچ كارىكى تىرى لى ئەۋەشايەۋە، "ھلنە" ش بەدەم گىرانەۋە گەپايەۋە  
بۆ ژورەكەى خۆى، نفرتارىش لەۋكاتەدا ويستى دلنەۋايى بداتەۋە:

-شازن "ستە ھوس" دەيەۋىت چاۋى پىت بىكەۋىت.

ھلنە وتى: لەم ژورە ناپۆمە دەرەۋە.

نفر تارى وتى: بەلام شارنى مىسر چاۋەرپىتان دەكات، بۇ تۇباش نىيە ئەو بەچاۋەرپى بەيلىتەۋە. دواى ئەۋە "ھلنە" ناچار ھەستايە سەر پى و خۇي پازاندەۋە بۇئەۋەى بىروات بۇ لاي "ستەھوس" ى شارن...

منلائوس سەرى لەبىنىنى ھونەرى دارتاشى مىسر سوپما، شوينى چاكسازى كەشتى مىسر كەشتى "يۇنان" ەكانى لەماۋەيەكى كورتدا نۆزەنكرەۋە، چارۆكە و ئەو بەشانەى زىانيان پىگەشتىبوو ەك يەكەم پۇژى دروستكرىنيان لىكرەنەۋە. نەك تەنھا كەشتىەكان، بەلكو سەربازەكانىش پىيان پىدرا دابەزە ناوشنارەۋە و خودى پادشاي "ئىسپارت" ىش قەرەبوى پۇژانى جەنگى لەمىسردا دايەۋە. "ھلنە" ش لەپۇشش و نەرىتى تازە، لەژىر كاريگەرى و پىداگرى "ستەھوس" بەنەرىتى مىسرىەكان جلى لەبەركردبوو كە ئەو جۆرە پۇشاكانە "منلائوس" بە بىشەرمانەى لەقەلەم دەدا. ژنانى مىسر لەچاۋ ژنانى يۇناندا زۆر ئازاد بون، يۇنانىەكان ژنەكانيان لەمالەكانياندا زىندانى دەكرد، لەكاتىكدا ژنانى مىسر كەسانىكى ئازاد و كۆمەلەيەتى بون و كار و ئەركىكى جياۋازيان ئەندام دەدا. "منلائوس" لە "ھلن و ستەھوس" نزيك بويەۋە، بەلام "ھلنە" ى ھاۋسەرى بەھىچ شىۋەيەك گويى نەدا بەھاۋسەرەكەى و لەبەرىەۋە ھەلنەستا!

منلائوس وتى: ھلنە ئەۋە منم.

"ھلنە" ش وتى: دەتبىنم.

منلائوس وتى: بۇچى نەرىتى پىزگرتن بەجى ناھىنى؟

ھلنە وتى: بۇچى دەبىت پىزىت لى بگرم؟

منلائوس وتى: لەبەرئەۋەى ھاۋسەر و فەرمانرەۋاى تۆم.

ھلنە وتى: فەرمانرەۋاى ئىرە فىرەۋنە.

منلائوس وتى: دەرۋىنەۋە بۇ ئىسپارت، خۇت ئامادە بكە.

ھلنە وتى: تۇ بەتەنھايى دەرۋىتەۋە.

منلائوس بەتەرەبىيەۋە پەلامارى "ھلنە" ى دا، "ھلنە" ش بەچەقۇيەك كە

بەدەستىيەۋە بوو بەرگرى لەخۇي كىرد و پاشەكشەى بە "منلائوس" كىرد و وتى:

سزاي دەستدرىژى كىردنە سەر ژن لەمىسردا مەرگە... پادشاي ئىسپارت و



ھاۋسەرەكەي لەمىسەردا دوچارى دەرىگىرىيەكى خىزانى سەخت بونەۋە "ستە ھوس"ى شارنى مىسەر بە يىنىنى ئەۋ دىمەنە ژن و مىردى بەتەنھا جىيەشت بۆلەۋەي بى دەست تىۋەردانى ھىچ كەسك گىرەكەنىيەن چارەسەر بىكەن. مىلئۇس گەپرايەۋە شوپىنى نىشتەجى بونى خۇي كە باخى "شئار"بۇۋ و بەھۇي تۈرەيىيەۋە لەبەر خۇيەۋە دەينەپەند. كاتىك "شئار"تۈرەيى پالەۋانى يۇنانى يىنى، ھۆكەرەكەي لى پىرسى، بەلام "مىلئۇس" لەۋكەتەدا نەفرەتى لەئاسمان و زەۋى دەكرد، پىكىك شەرابى بۇ ھىنا و "مىلئۇس"ىش ھەلىدەيەۋە و لەسەر زەۋى دانىشت: ئەم ژنە بىشەرەفە ژيانى منى نابوت كىرد...

شئار وتى: ناهەقت نىيە كە بەۋشەۋە تۈرە بيت، بەلام ئىرە مىسەرە و ژنان لەدەست نىشانى كىردى چارەنۇسياندا ئازادىن.

مىلئۇس وتى: ئەۋ جۆرە شارستانىيە كە ژن بىيەۋىت قەسەي خۇي بەجى بەيىت لەيۇناندا بونى نىيە، نەفرەت لەم ئازادىيە، نەفرەت لە "ھلنە"

شئار وتى: ھاۋار و تۈرەيى، گىرەكەن چارەسەر ناكات، من لەخىزەتى پادىشاى "ئىسپارت"دام.

مىلئۇس وتى: ژنەكەم بەپىي ياساكانى ئىۋە دەستى داۋەتە سەركىشى كىردى و سەرىپچى لەفەرمانەكانم دەكات، ئەم فەرەۋەنى مىسەر ئەۋەندە ئازادى داۋە بەژنانى ئىرە كە بۈۋەتە ھۇي ئەۋەي كەسكى بىشەرمىيان لىدەرىچىت.

شئار وتى: پادىشاى ئىسپارت مىۋانى خۇشەۋىستى مەن، ئەگەر من بۈمە فەرەۋەنى مىسەر بەدەست بەستراۋى فەرى دەدەمە بەردەمت.

مىلئۇس سەرى لەم دەرىپىنە سۈرما و وتى: من دەيىت چىت بۇ بىكەم؟

شئار وتى: دىر يان زوۋ فەرەۋەن كەنارىگىر دەيىت، ئەۋ بەتپەپونى تەمەنىكى زۆر خۇي لەپادەبەدەر پەنجاندوۋە، ئىمە تەنھا پىۋىستمان بەكەمىك كاتە، خولىكى پىشۋو لەمىسەردا بەپىۋەيە، لەۋ پۇژانەدا دەتۋانىن پىكەۋە بەمەبەستى خۇمان بگەين، پادىشاى ئىسپارت دەيىت ھاۋكارىم بىكات بۆلەۋەي بىتۋانم سەرەتا "پامسىس"ى بىرام لەناۋ بىبەم.

مىللىتوس وتى: بۇ تەمىدانى ھاۋسەرەكەم ھەركارىكم پىسىپىرىت ئامادەم ئەنجامى بىدەم، نامەۋىت كاتىكى زۆر بەسەر ئەمەدا تىپەرپىت، دەمەۋىت دەست بىنمە قورگىيەۋە.

پامسىس گۆپىنى لەناكاۋ و پىزىك كە بەم تازەيىانە لەپەفتارى كابراى پادشاى ئىسپارتدا دەيىنى سەرى سوپما. مىللىتوس بەفەرمانى شنار ھەۋلى دا لە"پامسىس" نىك بىيىتەۋە، لەم نىك بونەۋەشى ھاۋپى بىگەرد و ملەچى لىدەرچوۋ و خۇى بە ملەچى فەرمانەكانى "پامسىس" نىشان دەدا. فىرەۋنىش لە دەيەمىن سالى فەرمانزەۋايىدا ھەۋلىدا "پامسىس" لەقۇناخىكى زۆر گىرنگ و ھەستىاردا بگەيەنىتە ئاستى پلەۋپايەى بەپىۋەبردنى ۋلات، ئەم قۇناخە ناسىنى نەينىەكانى "ئىرىس" بوو. ھەركەسىك پەى بەنەينىەكانى "ئىرىس" نەبات نابىتە فىرەۋن. ھەلبەت فىرەۋن دەيۈست كەمىكى تر دان بەخۇيدا بگىرت بۇئەۋەى ئەزمونىكى زىاتر لەبەپىۋەرايەتىدا بەدەست بەيىت، دواى ئەۋە ئاشناى نەينىەكانى "ئىرىس" بىيىت، بەلام لەبەرئەۋەى لەمدوايىانەدا بارى تەندروستى تا دەھات خراپتر دەبوو، بەباشى دەزانى ھەرچى زوتىر پامسىس بەقۇناخى "ئىرىس" دا تىپەرپىت. ئەۋ دوانە دەيىت بە"ئابىدوس" سەردانى تەختى ئەھرىمەن بگەن.

## خودای ست یان ئەهریمەن

"سته هوس" که واتای —ئەهریمەن زاده— دەگەیەنیت، مەزنترین پەرستگای بۆ "ئزیریس" بنیات نابوو. خودای ئەهریمەن "ئزیریس" ی برایی کۆشتبوو، و ئیستاش "ست" ی بکوژ بۆ هەتا هەتا جەستە ی درەوشاوە ی "ئزیریس" ی لەسەر شانی هەلگرتبوو. رامسیس و فیرعەون لەیەکەمین دەروازە ی بارەگای منارە ی دوسەرە ی پەرستگاوە تیپەڕین. دوو کەسیش لەکاهینەکان هاتنە پیش و لەهەمان ئەوکاتە ی رامسیس و فیرعەون خۆیان کرد بەو پەرستگایە دا دەست و پێیان لەهەسێرێکدا ئەتراوی کرد. دوا ی ئەو ئەو دوانە یان لەتەنیششت چالێکەووە تیپەڕاند، چەند دەرگایە ک لەبەرامبەر ئەو دوانە دا کرایەو، کاهینێک کە پۆشاکێکی سپی لەبەردابوو بەسەرێکی کەچەلەو "رامسیس" ی بردە ژۆرەو و وتی: کپونش بەره! دوا ی ئەو رامسیس پێی نایە زەوی ئەو پەرستگایەو، بۆنی "کوندور" ٢٤ لەهەموو شوێنێکدا دەهات، لەو پەرستگایە دا حەوت ژۆر هەبوو و رامسیس و فیرعەن سەردانی هەر حەوت ژۆرە کە یان کرد و خودا گەلیکی جیاوازیان بینی، دوا ی ئەو فیرعەون و کۆرەکە ی ئەو فەرمانەکانی فیرعەونیان بەسەر ستونەکانی پەرستگا کەبە "هیرۆگلیفی" تۆمار کرابوو خوێندەو و فیرعەون بە "رامسیس" ی وت: ناوی بابا پیرانت لەئاسماندا تۆمار کراو. بەپێی یاسا دەبێت فەرمانەرەوایی بکەیت، فەرمانە هەلکۆلراوێکی ئەم پەرستگایە لەهەرتدا تۆمار بکە.

<sup>24</sup> کوندور: کەتیرەیکە بۆن خۆشە کە لەدەرەختێکی دێداری وەک "مرۆد" لی دەکرێتەو... سەرچاوە «فەرمانگی عەمید»... وەرگیر.

دوای ئەو ڤیرەون و ڤامسیس لە ڤەرستگا ھاڤنە دەرەو و بەرەو تەڤۆلکەیکە  
پۆشتن کە بەدرەخت داپۆشرا بوو.

ڤیرەون وتی: ھەموو سالیڤ لە سالتڤۆژی مەراسیم "ئزیریس" زیندوو دەیتەو و  
کاتیکیش زیندوو بویەو ڤوباری نیل ھەلدەستیت... شەوی دوای ئەو ڤامسیس  
لە ئاوی ئۆقیانووسی نادیارى خواردەو، گەنمیکی خوارد کە بەجەستەى "ئزیریس"  
پەرورەدە و گەشەى پیدرا بوو، دوای ئەو بەرگیکی کەتانی لەبەرکرد و بۆ  
ئەنجامدانى مەراسیم پەيوەندى بەگروپە پیرۆزەکانەو کرد. کاهینیڤ کە دەمامکی  
چەقەلى لەسەردا بوو دەرکەوت و "ڤامسیس" یان بردە سەر گردى پیرۆز و  
شەونخونیان بەسەر جەستەیکەى مردودا دەستپیکرد و وێرد و نزاگەلیکی زۆریان  
خویند. ڤامسیس چەند شەویکی لە "ئابیدوس" دا تیپەراند، لەکەنار دەریاچەى  
پیرۆز لەکاتى بەرپۆردنى پیرۆسەمى ڤەرستندا "گەمى" کەى ئوزیریس لەناو ئەو  
دەریاچەدا دەستى کرد بەمەلەکردن، جیگرى سەرۆک ماوہیکەى درێژى لەکەنار  
پلیکانەى خودای مەزندا تیپەراند، شوینیڤ کە چواردەورى ڤرپوو لەئیسقان و  
پۆحى ئەو ئیسقانا ئەشیوہى بالندەیکە سەردانى "ئابیدوس" یان دەکرد. نۆرەى  
سەردانى خەزینەى ڤەرستگا ھا: تا چاو کارى دەکرد ڤرپوو لەزێڤ و زیوى  
پوخت، ھەموو کەسێڤ دەبوو بۆ خودایان بەناو نیشانى قوربانى و باج و دیاریەکی  
بکەدایە بەقوربانى! ڤامسیس چەند جارێڤ سەردانى داڤانى باوبا پیرانى کرد و ناوی  
ڤیرەنەکانى ڤا بردوى خویندەو. جیگرى سەرۆکی میسر لەحەوشەى ڤەرستگاوە  
تیپەڤى و بەرەو ڤوبار پۆشت، کاتى گەڤانەوہى بۆ "تبس" ھا و کاتى ئەوہش  
ھا تپوو پەيوەندى بەکەس و کاریەوہ بکات.

\*\*\*

## ئاشۇراڭردىن نەيىھە كەلگەن "ئىخاس ئامون"

موسا ۋە كاھىنى مەزىن لەكۆشكى فەرماندەۋايىيە ۋە بەرەۋ تەختى شارىن "ئىخاس ئامون" پۇشتىن. "ئامون تىپ" بە "موسا" ى وت: دايىكت لەئىستادا زۇر پىۋىستى بەھەۋانەۋەيە، نەكەى قسەى لەگەلدا بىكەيت.

موسا وتى: قسەى لەگەلدا ناكەم، بەلام تەنھا دەمەۋىت لەتەنىشتىيەۋە بىم. ھەلگەرنى كەژاۋەى تەختى دايىكى "موسا" كەژاۋەكەيان لەشۋىنى تايىبەتى خۇيدا دانا، چەندىن كەنزەك بۇ خەۋاندىن شارىن بەپەلە پۇشتىن. موسا لەوكاتەدا تەماشايەكى پوخسارى دايىكى كرد ۋ بىنى چاۋەكانى داخراۋن ۋ لەسەرخۇ پرسى: بۇچى چاۋەكانى داخستۋە.

ئامون تىپ وتى: چونكە لەژىر كاريگەرى مادەى بىھوشكەردايە "تلىاك" بۇماۋەيەك ھەر بەۋشۋەيە بىھۇش دەبىت، دۋاى ئەۋەى بىدار بۋيەۋە دەبىت دوبارە تلىاكى پىۋ بدنەۋە، چونكە ئازارەكانى ھىشتا بەتەۋاۋى سارىژ نەبۋنەتەۋە ۋ جىگەى بىرنەكان ئازارىان ھەيە، بەلام بەم شىۋەيە بەھىچ شىۋەيەك ھەست بەئازار ناكات ۋ بەچاۋى خۇت دەبىنى بەئاسۋەيى خەۋى لىكەۋتۋە، بۇيە ئىستا بەخەيال ئاسۋەيى بۇۋ بۇ نان خۋاردن.

موسا وتى: بەھىچ شىۋەيەك ھەست بە برسەيەتى ناكەم.

ئامون تىپ وتى: ھەز دەكەيت پىيان بلىم خۋاردنەكەت بۇ بەيىننە ئىرە.

موسا وتى: نانم پىناخورىت.

ئامون تىپ وتى: بەلام مەن بەپىچەۋانەى تۋۋە زۇر برسەيمە ۋ زۇرىش ھەز دەكەم نان بۇخۇم، ھەز دەكەيت لەبرساندا لەپىۋ بىكەۋم.

ئەو شۇيىنەي "ئىخاس ئامون" يان تىدا خەواندېو شۇيىنى تايىبەتى ئەو بوو،  
لەھەمان ئەو ژورەشدا موسا سەردەمى مىندالى لەلاي دايكىدا تىپەراندېو. كاهىنى  
مەزن لەكاتى خۇرئاوابوندا گەپرايەو بۇ لاي موسا.

موسا لەسەرخۇ وتى: ھىشتا ھەر بەوشىۋەيە خەوتوۋە.

كاهىنى مەزن وتى: چى لەو بەشتەرە، خەوتن باشتىن چارەسەرى دەردىەتى...  
كاتىك موسا تەماشاي دايكى دەكرد تىشكى خۇر لەدوايىن پوناكى  
خۇرئاوابوندا بوو و يىنى، خەوى دايكى زۇر لەو قۇلترە كە "ئامون تپ" وتبوى،  
چونكە مۇۋە ھەرچەنىك لەقۇلايى خەودا بىت، بەلام جۇلەي سىنەي بۇ ھەناسەدان  
سەر و خوار دەكات، بەلام موسا ھەستى كرد سىنەي دايكى بىجۇلەيە، بۇيە ھەستا  
لىيى نىزىك بويەو و تىپەي دلى دايكى گرت، دواي ئەو "ئامون تپ" ي بانگ كرد  
بەنىگەرانيەو پىيى وت كەوەك بلىيى دلى لىنادات. كاهىنى مەزنىش بۇماوۋەك  
تىپەي دلچى گرت و وتى: تۇ راست دەكەيت، چىتر دلى لىنادات... دواي ئەو  
موسا بەپەلە لەو ژورە پۇشتە دەرەو و ئاۋىنەكەي مەفرەغى لەژورەكەي تردا ھىنا  
و لەبەرامبەر لوتى دايكىدا پايگرت بۇئەوۋى بزانىت ئايا بەراستى ھەناسە دەدات  
يان نە. بەلام ھىچ جۇلەيەكى لەناو ئاۋىنەكەدا بەدى نەكرد، ئاشكرا بوو كە ئىخاس  
ئامون چىتر ھەناسە نادات. كاهىنى مەزن ئاۋىنەكەي لەدەستى موسا گرت و دورى  
خستەو لەدايكى و پىيى وت: دايكت كۇچى كرد بۇ نىشتىمانى خۇرئاوا... موسا  
بەدەم ھاوار و گريانەو خۇي ھەلدايە سەر جەستەي دايكى. "ئامون  
تپ" بەھەرشىۋەكە بوو موسا لەو ژورە ھىنايە دەرەو و تەواۋى ئەو شەوۋى بۇ  
دلىۋايى دانەوۋى موسا تىپەراند: ئەي موسا مەرگ شتىكى سىروشتى، وەك  
لەدايك بون، نابىت ھىچ كەسىك دلگرانى خۇي لەبەرامبەر مردنى ھىچ كەسىكدا  
دەربىرپىت، چونكە بەھىچ شىۋەك ناتوانرپىت پى لەمەرگ بگىرپىت، ھەرچەند  
لەدەستدانى خۇشەويستانمان بەلامانەو سەختە، بەلام پەسەندكردنى ئەم پراستىيە  
لەتواناي كەسانى بەھىزدايە، پۇژىك دەمرىن، بگىرە ھەموومان لەسەرەپى  
مەرگداين، كەمىك درەنگ برۇين يان زو ئەم پىگايەمان ھەر بەمەرگ كۇتايى دىت،  
كاتىك مەرگ لەسەرەپى ھەمووماندا بىت، چىتر پەوا نىيە بۇ لەدەستدانى كەسانى

خۇشەويىستان بگرىن. مانگ ھەلھات و ھەردو چاۋەكان بۇ مانگيان پوانى. موسا زۆر بەقولى پۇچوۋە بىر و ھزرى خۇيەۋە و بىدەنگ بوو.

ئامو تپ وتى: بىر لەچى دەكەيتەۋە بۇ قسە ناكەيت؟

موسا وتى: خەمى ئەۋە دايگرتوم كە دايكم ويىستى نەينىيەكم بۇ ئاشكرا بكات و زۆرىش بەلامەۋە گرنگ بوو، بەلام نەيتوانى، خۇزگە پىداگريم لى بكردايە بۇئەۋەى باسى ئەۋ نەينىيەى بۇ بكردايەم، ئىستاش دەمامكى لەخاك داپۇشراۋى ئەۋ نەينىيەى لەگەل خۇيدا ناشت و منىش لەبىناگايى ئەۋ نەينىيە زۆر دىكرانم.

ئامون تپ وتى: خەم مەخۇ من ئاگادارى ئەۋ نەينىيەم و ھەر ئەمشەۋىش بۇتى باس دەكەم بۇئەۋەى كەمىك خەيال ئاسودە بيت. يەكەم دايكت لەبەرئەۋە تەنھا ناۋى "موسا" لى لىنايت بۇئەۋەى بتوانى ناۋى "ئاتون موسا" لەخۇت بىنىيت، بەپىچەۋانەى ئەم حالەتەشەۋە ئەگەر ناوت "ئامون موسا" بوايە و بتويىستيايە ناوت بگۇرپىت يەكسەر دەيانكوشتى، ھىنانە زمانى ناۋى "ئاتون" لەمىسردا سزاكەى مەرگە.

موسا وتى: لىرەۋە ئەۋەم بۇ دەردەكەۋىت كە دايكم لەپىرەۋانى "ئاتون" بوۋە.

كاھىنى مەزن وتى: بەلى.

موسا وتى: دەمزانى كە دايكم پلەۋپايەيەكى مەزنى لەھزىدا بۇ من لەبەرچاۋ گرتبوو، بەلام چۇن بتوانم بۇنمونە بگەمە پلەۋپايەيەكى مەزن لەكاتىكدا نازانم خەلكى كۆيم.

كاھىنى مەزن وتى: وايە تۇ ھىشتا نازانى خەلكى كۆيىت و ئەۋە ھەمان ئەۋ نەينىيە كە بەداۋىدا دەگەرپىيت. يەكەم تۇ خەلكى مىسر نىيت.

موسا وتى: خۇشم ھەستەم بەۋە دەكرد، چونكە قەد و بالا و پوكارى دەردەۋەم بەۋ شىۋەى لىي وردبومەتەۋە زياتر لەخەلكى "كوش" دەچىت نەك خەلكى مىسر.

كاھىنى مەزن وتى: خۇشەختانە تۇ لەفیرگەى مېژوۋ خويندوتە و زۆر بەباشى شارەزاي مېژوۋى مىسرى، تۇ دەبىت ئەۋەت خويندىتەۋە دواى ئەۋەى بانگەشە بۇ خوداى ئاتون كرا ھەراۋورىاۋ و كوشت و كوشتارىك لەمىسردا پويىدا، لەھەموۋى گرنگتر كاھىنەكانى "ئامون" لەدەرامەت و گەنجىنەى با ھاوردەى

پەرستگاكان بېبەش بون و ئەم بېبەش بونەش بو بەهۆی ئەوێ خەلكی بەگژ  
یەكتردا هان بەن، دواى ئەو شەپە ناوخۆییە میسر گەپرایەوه بۆ خودای ئامون كە  
باسكردنى زۆر دەكیشیئت. فیرعەون "هورم هب" كە جینشینى "ئەخناتون" بوو  
لایەنگرى "ئاتون" ی دەكرد و كۆپەكەشى بەسەختى "ئامون" ی بوو، ئەو ناوی  
لە "ست هوس" هوه بۆ "وهرزای داگیركەر" بەسەرھاتی پېشینیەى باوكی دەگەرپتەوه  
بۆ پېش "ئاتون" كۆپى "هورم هب" بەواتا "ست هوس" - وهرزای داگیركەر - ژنیكى  
زۆرى هەبوو، بەلام "ئخاس ئامون" یشى زۆر خوشدەویست، ئەم شازادەیه  
سەرەتا "ئخاس ئاتون" بوو، بەلام بەناچارى گۆپى بە "ئخاس ئامون"، ئەو  
لەهەرپەتى لاویەتیدا بو بەهاسەرى "وهرزای داگیركەر"، بەلام بەداخەوه لەدوایدا  
پەیی بەوه برد كە ژنیكى نەزۆكە. نەزۆكى لەبارەگای فیرعەوندا كارەساتە. بۆیه  
فیرعەون ماوەیهك چاوەرپى كرد، بەلام كاتێك بینى "ئخاس ئامون" مندالى ناییت  
دەستی كرد بەژن هینان و وەك خۆت دەبینى مندالیكى زۆرى هەیه. منیش  
سەردەمانێك ئاشنايەتیم لەگەڵ "ئخاس ئامون" دا پەیدا كرد كە لەدەردى نەزۆكى  
ئازارى دەكیشا و هەمان ئەو ئازارە بوبەهۆی ئەوێ توشى سەرئیشە و خەمۆكى  
ببیت. ئەم ژنە بەهۆی ئەم بېتاقەتى و بېزارىەى حەزى دەكرد كۆچ بكات، ئیمەشى  
لەكاتى ئەم گەشتەیدا لەگەڵ خۆیدا دەبرد بۆئەوێ كەمێك لەئازارى تەنهایى كەم  
بكاتەوه. ئەو شوینەى حەزى دەكرد گەشتى بۆ بكات ئەو پوبارە لاوەکیانە بوو كە  
دەپژانە پوبارى نیلەوه، لەیەكێك لەگەشتەكانیدا پۆشتین بۆیەكێك لەو پوبارانەى  
دەپژایە پوبارى نیلەوه، پوبارى نیل كەمێك تەنگتر بویەوه و سەول لیدمەرەكانیش  
ناچار كەمێك لەسەرخۆتر سەول لیبەدن. ئیمەش چەند "گەمى" هەكمان هەبوو و  
پاسەوانەكان لەهەردوو لاوه یان لەدواوه یان لەپیشەوه دەپۆشتن، گەمێكەى ئیمە  
گەشتە شوینێك چیتەر نەدەتوانرا بە گەمى برۆیت، دایكت لەناوەپراستى بەلەمەكەدا  
دانیشتبوو و گوێی لەگۆرانى یەكێك لەژنەكان دەگرت، كاتێك ئاگادارى ئەوه بوو كە  
چیتەر لەوه زیاتر ناتوانیئت بەرەوپیشتر بروت، لەسەر "گەمى" كە هەستایە سەرپى و  
تەماشای چواردەورى كرد و چاوى بە سەبەتەیهك كەوت كەبەگژوگیای كەنارى ئەو  
پوبارەدا گیرى كردبوو، "ئخاس ئامون" هەر بەوشیۆهێ كە پراوەستابوو تەماشای



ناو سه به ته که ی کرد و مندالیک تیدا بینی، به له مه که که می که نارگیری کرد و "نخاس نامون" مندالی له ناو سه به ته که دا دهرینا و بردیه ناو "گه می" که ی خویه وه، مندال ده گریا.

موسا پرسى: ئه و منداله ته مه نی چه نیک بوو؟

کاهینی مه زن وتی: وا بزائم کاتیک دایکت له ناو سه به ته که دا دهرینه نایت ته مه نت ده پوژیک ده بوو، دیاربوو که ماوه یه کی زور نیه داو بویتیان به دهم ناوه وه. برسیت بوو و ئه مه ش خوی بوخوی گرفت بوو، ده بوو که سیکنان پهیدا بکردایه بۆنه وه ی شیرت پییدات، پهیدا کردنی که سیکنان که بتوانیت شیرت پی بدات بهوشیوه یه ش کاریکی ئاسان نه بوو. خوتم توتم له باوه شگرت و چومه ناو لیتاویکه وه، وام ده زانی نیستا ده چه قمه ناو ئه و قورپاوه وه، به لام دواى سهد ههنگاوێک له ژیر پیمدا ههستم به زهویه کی پهق کرد و له دوروه چاوم به کو مه لیک خه لک کهوت پینچ سهد که سیکنان ده بوو ئاگریکیان کردبویه وه و به چوارده وری ئاگره که دا دانیشتبوو. به راستی به بینینیان زور خوشحال بوم و زانیم ئه م منداله ده بیت هی یه کی که له م ژنانه بیت. کاتیک لییان نزیک بومه وه هه لاهتن، به لام سنوکیکیان لی به جیما، هه موشیان ده یانزانی چی له و سنوکه ده که م. هاوارم کرد بۆچی لیم هه لدین، هیچ کاریکم پیتانه وه نیه، هاتوم بۆ لاتان بۆنه وه ی یارمه تیم بدهن، من کاهینیکی میسریم و دژایه تیتان ناکه م، وهرن و سنوکه که تان به رنه وه. ئه و کو مه له خه لکه کاتیک زانیان کاهینم ورده ورده گه رانه وه و به ره و سنوکه که پوشتن. له ناو سنوکه که دا ماریکی پهش لوی خواردبوو. تیگه شتم که ئه و کو مه له خه لکه مار ده پهرستن! ئه و مار، پهش ماریکی ئاوی بی زیان بوو.

موسا پرسى: نه تزانی ئه و کو مه له خه لکی کو ی بون.

کاهینی مه زن وتی: با زانیم، ئه وانه خه لکی "کوش" بون، پيش ئه وه ی بین بۆ "کوش" له "که نعان" و ولاتی "سینا" دا ده ژیان، وشکه سالی ناچاری کردبون بۆ ئه م ناوچه یه کوچ بکه ن. دواى ئه وه فیرعمون - ست هوس - ئه مانه ی وه ک کو یله یه که له م ناوچه یه دا په سه ند کرد و کاری پیده کردن. ئه مانه ده یانوت له خیل "ئسرائیل" یه کانن و له نه وه ی "لوی" ن، "لوی" کوپی ئیسرائیل بوو. ئه مانه

بۇ قوربانى كىردىن كۆيۈپۈنەنە، دەيانويست قوربانى پىشكەشى مار بىكەن، بۇئەۋەي لەم نەگبەتتە پىزگارىيان بىيىت! لەو سەردەمانەدا-ست ھوس-ى فىرەون زۇر بەسەختى ئازارى ئەم خەلگەي دەدا، بىگرە فىرمانى دابوۋى مەندالەكانيان لەدايك و باوكيان جيا بىكەنەۋە. بىگومان بوم لەۋەي دايكى ئەم مەندالە لەنيۇ ئەم كۆمەلەدايە و دايك و باوكى بۇئەۋەي لەئازارى فىرەون پىزگارى بىكەن پىشتىر خىستويانەتە ناو ئەم سەبەتتەيە و دابىيتيان بەدەم ئاۋى پوبارى نىلەۋە.

موسا پرسى: لەمەۋە بۇمان دەردەكەۋىت كە من كۆيلە زادەم؟  
كاھىنى مەزن وتى: ئەم تىپروانىنە لەھزىت پاك بىكەرەۋە، تۆلەقوتابخانەدا خويندوتە و لەباشترىن شوۋىن و لەژىر دەستى باشترىن مامۇستادا وانەت خويندوۋە و لەباۋەشى شازادە "ئىخاس ئامون" دا پەرۋەردە كراۋىت، ھەر لەبەرئەۋەش بەشازادەيەك لەقەلەم دەدرىيت، سەرەپاي ئەۋەي لەپوبارى نىل دا لەناو سەبەتتەيەكدا تۆيان گىرتىتەۋە.

موسا پرسى: دۋاي ئەۋە چى پويىدا؟  
كاھىنى مەزن وتى: ئەھا! بەلى من بەو كۆمەلە خەلگەم وت ئەم مەندالە بىرسىيەتى، پىۋىستەم بەكەسىكە شىرى پىيدىت.  
وتيان: مەندالى تازە لەدايك بوو شىرى ھەموو ژنىك ناخوات، تەنھا مەمكى دايكى خۇي دەگىت.

تكاى ئەۋەم لىكىردىن ئەگەر دايكى لەنيۇ ئىۋەدايە بىيىت و شىر بەمەندالەكەي بدات... ھىچ ۋەلامىك نەبوو، بەلام دۋاجار بىنىم بەزمانى خۇش ناگەم بەھىچ ئەنجامىك، بۇيە زمانى ھەرەشەم بەكار ھىنا و ھاۋارم كىرد: ئەم مەندالە لەلاتان بەجى دەھىلەم و دۋاي ماۋەيەك دەگەرپىمەۋە بۇلاتان، ئەگەر كەسىك لەنيۇ ئىۋەدا پەيدا بوو شىر بەو مەندالە بدات باشە، ئەگىنا ھەموۋتان سوۋارى كەشتىيەك دەكەم و دەتانبەمە شوۋىنىك كە بەقامچى لىتا بدات بۇئەۋەي دان بەۋەدا بىيىت كى دايكى ئەم مەندالەيە. ئەم پىشەكەيە كاريگەرى خۇي ھەبوو و دايكى راستەقىنەت مەمكى خىستە ناو دەمت و شىرى پىدايت.....

موسا لەم كاتەدا قىسەى بەكابرەى كاھىن بېرى و لىيى پرسى: لەمخالەتە بۆم دەردەكەوئىت كە تۆ چاوت بەدايىكى راستەقىنەم كەوتوۋە؟..... دواى ئەوئەش موسا لىيى پرسى: ئەگەر ئەمانە مىسىرى نەبوون، تۆ بەچ زامانىك قىسەت لەگەلدا دەكردن؟ ئامون تپ وتى: ئەمانە لەبەرئەوۋەى ماۋەيەكى زۆر لەمىسردا بون دەيانزانى باسى چى دەكەم و لەبەرئەمبەرىشدا ۋەلاميان دەدامەۋە. يەككە لەپىياۋەكانى كۆش پرسى: بۆچى دەتەوئىت پىشكىن بۆ ژنەكانمان بكەيت، بۆئەوۋەى دايىكى راستەقىنەى ئەم مىندالە بدۆزىتەۋە؟

مىنىش پىم وتن: مەگەر ئايىن ئەم مىندالە لەبرساندا چۆن ھاۋار دەكات. ھاۋكارىم بكەن بەزەيىتان بىت بۆئەوۋەى شايستەى سۆز و بەزەيى بن. مىن ھاۋكارىتان دەكەم....

دواى ئەوۋە كاھىنى مەزن وتى: تۆ دەيىت "ئىخاس ئامون" بەدايىكى راستەقىنە خۆت بزانى، چۈنكە تا دواين ساتى ژيانى ھەۋلى بۆ دوايت، بەلام دايكە راستەقىنەكەت سەرەپراى ئەوۋە دەيىنى دەگىرىت و ھاۋار دەكەيت و لەۋانەيە لەبرساندا بىرىت نەھاتە پىشەۋە بۆئەوۋەى شىرت پىدات، ھەلبەت دواچار بەھەرەشە شكىستەم بە دانبەخۇداگىريان ھىئا. "ئىخاس ئامون" زۆر بەتوندى بەتۆۋە پەيۋەست بوو و دايكت بۆماۋەيەك شىرى پىدايت، بەلام بەفەرمانى قىرغون و بەتكاى "ئىخاس ئامون" ھەموو ئەو كەسانەى ئەو پۆژە بىنەرى پەيداۋونى تۆ بون رەۋانەى شوئىنىكى دور كران.

موسا پرسى: چى بەسەر دايكىمدا ھات؟

كاھىنى مەزن وتى: ئىخاس ئامون بۆماۋەيەك لەۋىدا چادى ھەلدا و نەيىردىتەۋە بۆ كۆشك، بەلام لەبەرئەوۋەى شىرى ھىچ كەسىكى تىرت نەدەخوارد، تا ئەۋكاتەى سەردەمى شىرخواردنت تىپەراند دايكت لەلات مايەۋە، دواى ئەوۋە گەراندانەۋە بۆلاى خىلەكەى خۆى لەبەرئەوۋەى نەيدەۋىست خەلكى بزانن ژنىكى ئىسرائىلى دايكى تۆيە، بەلكو دەۋىست ۋا خەلكى تىگەيەنئىت كە تۆ كۆپى ئەۋىت! تۆ ئايىت ھىچ رەخنەيەك لە "ئىخاس ئامون" بگىرىت، لەبەرئەوۋەى ئەگەر تۆى لەرۋبارى نىل نەگرتايەتەۋە بىگومان دەۋىتە نىچىرى تىمساحەكان.

## داگیرکەرى "تروى" و شنار لەپلانگىرىدا

"مىنلئوس" لەھەموو مێواندارىھەكى كۆشكى مىسردا بەمىوانىكى شایستە لەقەلەم دەدرا و بەشداری ھەموو ئاھەنگەکانى دەکرد، پەيوەندى "مىنلئوس" و "ھلنە" بەھۆى ئەم ھاوئىشینیە ناچارىھەو لە شەپ و دەمەقەرەو گۆپا بەسازش و پەيوەست بون، بەلام "پامسىس" وەك پىشوو بۆچونى لەبەرامبەر پادشای پىشوویدا نەگۆپا، لەبەرامبەرىشدا "شنار" پۆژ لەدواى پۆژ تا دەھات لەمىنلئوس نزىكتر دەبویەو. نەبونى "پامسىس" لەتەنىشت فیرەوئەدا لە "ئابىدوس" ئەو ھەلەى پەخساند كە شنار لەگەل "مىنلئوس" دا نەخشە و ئەو پلانەى كە دەیانەوئەت تاوتوئە بکەن بێئەوێ "پامسىس" یان فیرەوئە لەم سەكۆیەدا بونیان ھەبێت. ئەو دوانە پێكەوتن لەسەر ئەوێ دەبێت "پامسىس" بەھىرشىك لەناوى ببن، بگرە نەخشەى شىوازى ھىرشەكەشیان كێشا، دوو ئەفسەرى یونانى لەئێو ھىزى پاراستنى ئاسایشى كۆشك كە پاسەوانى كۆشكىان لەئەستۆدابوو، ئەم پىشنىارەیان پەسەند كرد، چەند بەكرىگىراوێكى تریشیان لەچەند شوئىنىكى جیاوازدا دەستنىشان كردبوو كە لەكاتى جێبەجێ كردنى پلانى كۆشتنەكەدا بێنە ناو سەكۆى ئەم نەخشەو و ھاوكارى جێبەجێكەرانى ئەم پلانە بکەن. "شنار" یش بەئێنى دا سود لەھەندى خەلك دژى پامسىس وەرگرێت. لەسەرەتای ھاتنى "مىنلئوس" بارى تەندروستى فیرەوئە باش نەبوو و "شنار" یش ھەولیدا زانیاریەك لەبارەى تەندروستى باوكى بەدەست بەنێت، فیرەوئە خۆش بوو بەلام بەرپەكەش وا دەرئەدەكەوت كە نەخۆش بێت. شنار نەیدەویست باوكى بمریت بۆ گەشتن بەپەلەى فیرەوئە بون پێویستى بەباوكى بوو، بەلام لەبەرنامەیدا بوو

که "پامسیس" بکوژیت، شنار له نه بونی "پامسیس" دا په نای بۆ هه موو هه ول و پلانیک ده برد، بگره داوای هاوکاری له "دولانت" ی خوشکیشی کرد و به لینی پیندا کاتیک بوو به فیرعه ون پله و پاییه کی باش بدات به "ساری" هاوسه ری، ئه مهش ده قاوده ق له کاتیکدا بوو که ساری و دولانت-زاوا و کچی فیرعه ون-به فره مان ی پامسیس به هو ی ئه وه ی داوایه کی نابه جییان لی کرد بوو له شاری "تبس" ده رکرا بون. دولانت به دهم گریان ه وه وتی: ئیمه چیتر له شاردا نین، له بهر ئه وه ی ده رکرا وین.

شنار پرس ی: بۆچی ده ریا نکردون؟

"دولانت" ی خوشکی شنار وتی: "ئامنی" نوسهر و به ر یوبه ری کاره کانی "پامسیس" ئه و تاوانه ی خسته پالمان که ئیمه پلانگی پیمان دژی پامسیس کردوه؟

شنار پرس ی: ئایا به به لگه وه ئه م تاوانه یان دایه پالتان یان ئه م تاوانه یان بۆ هه لبه ستن؟

دولانت بۆ ماوه یه ک بیده نگ بوو و دوا ی ئه وه وتی: هه لبه ت به به لگه وه، هه لبه سترا و نیه.

شنار وتی: به دلنیا ییه وه ئه م بابه ته راسته ئه گینا هیچ که سی ک ناتوانیت به و ساده ییه تاوانیکی ئاوا بداته پال هیچ که سی ک بۆ ئه وه ی تاوانبار ی بکات! دولانت وتی: تۆ دلگرانی ئه م بابه ته ییت.

شنار وتی: به بیستنی ئه م بابه ته به داخم.

دولانت وتی: بۆچی؟

شنار وتی: چونکه ئه گهر ئه م هه وله تان پلانگی پری بویت بی نه نجام بووه!

دولانت وتی: که واته تۆش ده ته ویت دژی پلانگی پری بکه ییت... ئایا من و هاوسه ره که م ده توانین له گه ل تۆدا دژ پامسیس راوه ستین؟

شنار وتی: ههر له بهر ئه وهش ویستم چاوم پیت بکه ویت، خۆم ویستم ئه م پێشنیاره ت لی بکه م. من ئیوه له شوینیکدا جیگیر ده که م، پیویست به وه ناکات خۆتان ده ربخه ن، به لام پرس یاریک: ئه م پلانگی پری له بهر ژه وه ندی کیدا یه؟ ئایا له بهر ئه وه ی کچی فیرعه ونیت ده تو یست به کوشتنی پامسیس ده سته لاتیک

بىبەخشىت بە سارى ھاوسەرت؟ دواى ئەرە وتى: لەم ھاوپەيمانىدە دەبىت ئەم جۆرە بىرۆكانە لەمىشكت پاك بەكىتەرە، ئەم پلانگىرپە دەبىت لەبەرژەرەندى مندا كۆتايى بىت، ئەويش ئەرەيە من بىبە فىرەونى مىسر. ئەرە منم كە دەبىت بىبە پادشاى مىسر.

شنار دواى "دولانت" ھەولیدا پزىشكە تايبەتەكانى فىرەونىش بەلاى خۇيدا راكىشىت و لەمبوارەدا ھەولئىكى زۆرى دا، بەلام تىرەكەى ئامانجى خۇى نەپىكا، بۆيە پىگايەكى ترى گرتەبەر ئەويش ئاشكراکردنى شوينى دروستکردنى دەرمانى پزىشكانە لەيەككە لەتاقىگاكانى پەرستگا، تەنھا ئەرە بۇ شنار بەس بوو كە ناوى ئەرە پەرستگايە ئاشكرا بكات، شنار ھەموو ھەولئىكى بۇ ئەرە مەبەستە خستە گەر تا زانى پەرستگا "سخت" شوينى ئامادەکردنى دەرمانەكانى فىرەونە. ئىستاش نۆرە ئەرەيە چۆن بچىتە ناو دەرمانخانەكەرە و بەچ شىوہيەك بەرپۆبەرى ئەرە تاقىگايە بكاتە ھاوپى و ھاوپەيمانى خۇى، بۆئەرەى دەستكارى جۆرى دەرمانەكان بكات. بەرپۆبەرى تاقىگاكە پىاويكى تەمەن چل سالەيە كە ژنىكى جوانى ھەبوو، ژنەكەى ھەمىشە گلەيى لەكەمى مۆچەكەى دەرە و شنار بەكەمىك تىپرامان پەيى بەھەموو ئەم لايەنەنە برد و خالى لاواى لايەنى ئابورىيانى كەردە ئامانجى خۇى و بەم شىوہيە نىچىر زۆر بەئاسانى دەخاتە داوەرە. بەپىي گوزارشتى پزىشكەكان فىرەون توشى نەخوشىيەك بوو كە زۆر لەسەر خۇ بەرەوپىش دەپرات، بەلام ھەرەشەئامىز و كوشندەيە. بۆيە تەختى فىرەون دواى ماوہيەكى تر بى فىرەون دەمىنئەتەرە.

سارى زاواى فىرەون و ھاوسەرەكەى "دولانت" بەپىي فەرمانەكانى شنار لەشوینىكى پارىزراودا جىگىربون، بۆئەرەى ھەم لەسەرەكەوتنەكەيدا بەشداربن و ھەم تۆلەى خۇيان لە "پامسىس" بەكەنەرە، دولانت پۆشت بۆ پەرستگاي مەزنى "كرنك" و دەيوت: لەگەل ھاوسەرەكەيدا پۆشتووە بۆئەرەى لەوى دەست لەژيان ھەلگرن و گۆشەگىربىن، ھەرئەرەى لەپەرستگاي "كرنك" گۆشەگىر بون كچ و زاواى فىرەون دەستيان بەپلانگىرپەكانيان كەرد. "دولانت" لەنيو ھاوپى و كەسە نزيكەكانيدا بەشىوہيەكى ناپاستەوخو بوختانى بۆ پامسىس دروست دەرە، ئەرە

تهنہا کەسیک بوو کە دەیتوانی دەستی بگەینیتە نەینیه تاییه تەکانی پامسیسی  
 برای. ئەو بەگوتەکانی پوخساریکی نەفرەتنامیز و دزیوی بو پامسیس دروست  
 کردبوو و ساری ھاوسەریشی کە پۆلی کاهینیکی گۆشەگیر و تۆبەکاری دەبینی و  
 پیشتر سەرپەرشتی قوتابخانە "کەپ" بوو، بەناونیشانی مامۆستایەکی ئاسایی  
 لەبۆنە جۆراوجۆرەکانی "کەپ" دا کاری گۆلخستە ناو گۆزە لەئەستۆ گرتوو بوو و  
 گسکی میحراییشی دەدا، لێبوردەیی ئەو بوو مایە سەرنج پراکیشانی ئەندامانی  
 دەستەلات و ھەرئەوێش بوو ھۆی ئەوێ بانگیشتی سەر سفرەکانیان بکەن  
 و "ساری" ش لەم جۆرە دانیشتانەدا دژی پامسیس قسە دەکرد...

## نفر تارى و "رامسيس" ى جىنشىن

پەفتارى "نفر تارى" لەبەرامبەر "ستەھوس" ى شارنى مىسر بەناونىشانى خزمەتكار شايستە و شايەنى دەست خۆشى بوو، لەسەرخۆ و ھاوسەنگ و دانبەخۆداگر بوو، شارن زۆر "نفرتارى" لا پەسەند بوو. "رامسيس" ىش ھەر لەيەكەمىن چاوپىكەوتن پىيەرە پەيوەست بوو بوو، ھەر ھەستايىشى دايكى لەبەرامبەر پەفتارەكانى "نفرتارى" دا ئەوئەندەى تر پەيوەست بونەكەى زياد كرد و گەشتە ئەو بېروايەى ژيانى ھاوسەرى لەگەلدا پىك بەيئىت، يەلەم ژنىكى تر لەژيانى "رامسيس" دا ھەبوو ئەو ژنەش "ئىزت" بوو كە پەردەى كچىنى خۆى پىشكەشى رامسيس كردبوو و چىتر دواى ئەوئەش بەبەشيك لەژيانى رامسيس لەقەلەم دەدرا و لەكوئايىشدا ناچار داواى كرد و ژيانى ھاوسەرى لەگەلدا پىكەينا، بەلەم فرە ژنى لەخانەدانى فیرعەوندا بەكارىكى ئاسايى لەقەلەم دەدرا، فیرعەون زياد لەسەد مندال و ژنى ھەبوو. رامسيس لەگەل خۆیدا "نفرتارى" برد بوو پەرسىگای "ئابیدو" بۆئەو زياتر ئاشناى خورەویشتى بىت... و سبەى ئەو پۆژە "ستەھوس" ى شارن دەسبەندىكى زىپرى پىشكەشى "نفرتارى" كرد بۆئەوئەى لەوودوا لەبۆئەو يادە ئاينىەكاندا لەدەستى بكات. "نفرتارى" ش ئەم ھەلپەردنە زۆر كارى تىكرد و دەستى كرد بەگريان، ئەو دەبوو ھاوسەرى ئايندەى فیرعەون، پلەوپايەيك كە ھەر بەيىرىشىدا نەدەھات... دواى ماوہىكە "نفرتارى" سكى پەبوو و مندالىكى بۆ رامسيس ھىنايە دنياو، بەلەم ئەو مندالە تازە لەدايك بوو دواى دوو مانگ كۆچى دواى كرد، نفرتارى بەھۆى لەدەستدانى ئەو مندالە تازە لەدايك بووئەى توشى خەمۆكى بوو، بەھۆى ئەم خەمۆكىو بەسەختى نەخۆش كەوت. رامسيس زۆر بە "نفرتارى" ھو پەيوەست بوو و ھىچ كاتىك بەتەنھا جىنى نەدەھىلا.



ھەر لەبەرئەۋەش "ئزىت" لەكۆشكى فەرمانىرەۋايىدا دەستەلەت و كەسايەتتەكى تاييەتتى بۇ خۇي پىكەتتا.

گوندى بچوكى كەنار پوبارى نىل بىنەرى چالاكى پىاۋانى بىگانەى دۈننى و ئاشنايانى پىرەۋل و كۆششى ئەمىرۇ بوون كە بەزمانىكى تاييەت كە تەنھا لەنىو خۇياندا بابوۋ لەگەل يەكتىدا دەدوان. سەربازە مىسىرىەكان لەسەر تەپۇلكەكان بالو بوبونەۋە و ژمارەيان لەپىژەى دانىشتۋان زىاتىر دەھاتە بەرچاۋ. رامسىس بەسەر كەشەكەۋە لەبارەى ئەمانەۋە پرسى: ئەمانە دەيانەۋىت تاكەى لىرەدا بىمىننەۋە؟

سەرۋكى پاسەۋانەكان وتى: بەرۋكەش زۆر ئارامىن بەلام جىيى متمانە نىن، سكالايەكى زۆرى خەلكى ئەم ناۋچەيە دژى ئەم يۇنانيانە بەرزكراۋەتەۋە، بگرە كويخاي ئەم گوندەش سكالايەكى زۆرى لىيان ھەيە.

رامسىس كە زۆر تۈپە بوبو وتى: ھىرشىيان بۇ بەرن و بگرە يەك دانەشىيان بەزىندۈۋىي نەھىلنەۋە!

لەناكاۋ فەرماندەى يۇنانىەكان ھاتەپىشەۋە وتى: ئىمە مىۋانن، ئىۋە مىۋاندارى ئىمەتان پەسەند كىردۈۋە، لەھەمان كاتدا ھىچ تاۋانىكىمان نەكىردۈۋە كە بىيىتە ھۆى ئەۋەى شايسىتەى مەرگ بىن، ئەگەر دەتانەۋىت بمانكوژن ئەۋا تا دوا دلوپى خويىنمان لەگەلتاندا دەجەنگىن، سەرەپراى ئەۋەى دەزانن ھەموومان لەم جەنگەدا لەناۋدەچىن.

رامسىس لە لەناۋەردىيان دودل بوو، لەھەمان كاتدا دوو بىكەى تر دەبىت پەزەمانەندى خۇيان لەبارەى جەنگ دژى ئەم بىگانانە بخەنە پوو ئەۋ بىكەيەش "كاھىنەكان و دەستەلاتدارانى مىسر" بوون! بەلام رامسىس لەپى سىخوپەكانىەۋە ھەۋالى پلانگىر دژى خۇي لەلايەن "مىلائوس و شنار" ى براىەۋە پىگەشتىبوو، بۇيە بەۋ سادەيىە دەستبەردارىان نايىت، دەيزانى گىرنگىرىن ھەل ئەۋەيە سەرەتا ئەۋ دەستى خۇي بوەشىنىت و ئەم پلانگىرىەيان دەبىت ھەر بەكۆرپەيى لەبار بىرىت. رامسىس بەرپرسىيارىەتتەكى مەزنى لەئەستۇدابوو و بەۋەى پلەى جىنشىنى پىبەخىراۋو لەگەل ئەۋ متمانە و كەسايەتتەى لەنىو

هاوپپيانىدا ھەيبوو لەناوبردىنى "شئار و منلائوس و سارى و دولانت" كە پەيى بە  
پلانەكەيان بىردىبوو بەچەند سەركردەيەك سىپارد بۆئەوھى بەتاوانى خيانەت  
لەھەلىكى گونجاودا بەسزاي خويان بگەيەنن و خوي گەپرايەوھ بۆ كۆشك بۆئەوھى  
ئاگادارى كاروبارەكان بىت...

## ئەو دیمەنەى "موسا" ى راوەشاند

موسا تابەیانى بگرە بۆ ساتىكىش ھىور نەبويەو، جارناجارىك لەجىي خۆى ھەلدەستايە سەرپى و دەپۆشتە ژورەكەى دايكى و زۆر بەوردى تەماشاي پوخسارى دايكى دەکرد، سەرەپاي ئەو ەى دەيزانى كە ئەو ژنە دايكى راستەقىنەى نى، بەلام وەفای ئەو دلسۆزىەى وای لى دەکرد وەك دايكىك تەماشاي بکات. ئەگەر "ئىخاس ئامون" نەبوايە و موسا لەپوبارى نىل ھەلنەگرتايەتەو و نەيناردايە بۆ قوتابخانە، بىگومان لە پوبارى نىلدا لەناو دەچوو. بگرە ئەگەر فریيان نەدایا پوبار "نىل" یش لەلای دايكە راستەقىنەكەى بمایاتەو، ئەوا جگە لەنۆكەر و نۆكەر زادەيەك ھىچى تری لى دەرنەدەچوو و ناچار جگە لەھەلگرتنى خشت و بەرد و قور پىشەيەكى تری شك نەدەبرد. گەرچى "ئىخاس ئامون" موسای لەدايكى جیا كىدەو، بەلام لەزۆر لايەنەو بوو ھۆى بەرزبونەو ى ئاستى گەشەى. موسا دەيزانى دايكى بەواتا - ئىخاس ئامون - ھەولى دەدا ناسنامەى بەنەينى بەلئیتەو و ھىچ كەسك پەى بەو نەبات كە "موسا" يان لەپوبارى نىل گرتوو تەو، چونكە جارناجارىك ئەم بابەتەيان لەبۆنە و شوینە جياوازەكاندا دەياندايەو بەپويدا. "موسا" ش جگە لە بیدەنگى ھىچ پىگەچارەيەكى تری بەدەستەو نەبوو. خالىكى تر كە موسا زۆر جەختى لەسەر دەکرد و "ئامون تپ" یشى لىئاگادار كىدەو ئەو بوو كەچى بوو ھۆى ئەو ەى "ئىخاس ئامون" موسا لەلای خۆى بەلئیتەو و پەرورەدى بکات، چونكە ئىخاس ئامون مەبەستىكى تابىەتى لەم مېرەبانىەيدا ھەبوو و كاتىك كاھىنى مەزن دايكى راستەقىنەى موسای لەنىو دانىشتوانى "كوش" دا دۆزىەو و ئەو ژنەش شىرى دا بەكوپەكەى خۆى، "ئىخاس

ئامون "بىبەزەبىيانە دايكى نەدەناردە ناۋچەيەكى دورەۋە، بەلكو بەزۆرى سامان و پارە دايكى موساى دەناردە شوئىنك بژىت كە دەستى كاربەدەستانى فىرەون نەكەۋىت، تەنھا بۆئەۋەى بلىن كوپكى ھەيە موساى لەلای خۆى پاراست. سەرەپراى ئەۋەش پەيۋەندى دولايەنە، دايك و كوپى بى ناۋنىشان ھاتەبون. موسا ھەستى بەسۆزى ھەمە لايەنەى "ئىخاس ئامون" دەكرد و دەيىنى كە بەشىۋەيەكى ھەلەشانە لەبەرامبەر فىرەوندا بەرگرى لىدەكات و نەيدەھىلا فىرەون بىكوژىت. ئەم خۆشەۋىستى و لەخۆبردوۋىيە گيانى موساى لەمەرگ پزگار كرد. ھۆكارىكى تر پەفتار و ھەستىك بوو كە "ئىخاس ئامون" لەبەرامبەر موسادا دەرىدەپرى، ھەستى دايكايەتى و دلسۆزانەى ليۋانلىۋى سۆز بوو. ئىخاس ئامون نەيدەھىلا بەھىچ شىۋەيەك سەختى بكىشىت، لەو شەۋەدا تەۋاۋى پەفتارەكانى سەردەمى رابردوۋى ئەو ژنە ھىنايەۋە ياد و زۆرىش دلى بۆى تەنگ بوو. ھەر لەبەرئەۋەش موسا دەبىت ۋەك دايكىكى راستەقىنە تەماشاي بكات، چونكە بى لەبابەتى لەدايك بونى لەپروى دايكايەتيەۋە ھەموو كارىكى بۆ ئەنجام دابوو. تەۋاۋى ئەم بىر و پەفتار و يادگارەكانى ئەو شەۋە كە چەند جارىك موسا سەردانى ژورەكەى دايكى كەردبوو ھىنايەۋە ياد خۆى. بەھەلھاتنى سىپىدەى بەرەبەيان بەفەرمانى فىرەون بوق و دەھۆلەكان لە "تبس" دا لىدەران بۆئەۋەى خەلكى بزانن پۆژى ماتەمىنە. بەكۆتايى ھاتنى ۋەرزى بەھار و ھاتنى ۋەرزى ھاۋىن ھەۋاى "تبس" زۆر گەرم بوو، فىرەون و رامسىس لەپايتەختەۋە پىنى باشورىان گرتەبەر و تاكۆتايى ھاۋىن لەھاۋىنەھەۋارى فەرمانرەۋايدا مانەۋە. دە پۆژ پىش كۆچكردنى فىرەون بەرەۋ ھاۋىنەھەۋار، موساش "تبس" ى بەجىھىشت و پۆشت بۆ مىسرى سەرۋ بۆئەۋەى سەردانى تەلارە دروستكاراۋەكان بكات. موسا پۆشتە "كرنك" و تەماشاي كرىكارەكانى دەكرد كە سەرقالى دروست كردنى تەلارى خواستراۋى فىرەون بون و ماۋەيەك لەۋى لەبارەى شىۋازى كاركردن پرسىياري لەكرىكارەكان دەكرد و لەكۆتايى ھاۋىندا بەفەرمانى فىرەون چەند سەربازىك چاۋدىرى ئەو تەلارەيان گرتە ئەستۆ و پاسەۋانى ئەو تەلارەيان دەكرد. دۋاى تىپەپرونى ۋەرزى ھاۋىن فىرەون لەمىسرى سەرۋە گەپايەۋە بۆ باكور، بەلام موسا پانزە پۆژى تىرى لە

مىسىرى سەزودا بەسەر بىرد بۇئەۋە بەتەۋاۋى لەۋە دۇنيا بىت كە سەربازەكانى لەكازى پاسەۋاندا كات و زانىارىيەكى تەۋاۋيان ھەيە و شەو و پۇژ ئىشكىگىرى و پاسەۋانى ئەو تەلارە بىكەن، دۋاى ئەۋەى دۇنيا بوو گەپرايەۋە بۇ پايتەخت و راستەۋخۇ پۇشت بۇ كۆشك و چوۋە شوۋىنى تايىپەتى خۇى، بەلام دۋاى ئەۋەى ماۋەيەك لەئۆرەكەيدا دانىشت، نۆكەرىك بى ھىچ پىشەكەك و سەراسىمە خۇى كرد بەئۆرەكەيدا و سەبەتەيەكى لەئۆرەكەيدا دانا. موسا دەمودەست نۆكەركەى ناسىيەۋە، ئەو كەسە نۆكەرى "ئامون تپ" ى كاھىنى مەزنى فەرمانپروايى بوو. موسا لەترس و نىگەرانى و بىدەنگى كابراى نۆكەر سەرى سوپما و پرسى: كاھىنى مەزن لەكوپپە؟ ، نۆكەرىش بىئەۋەى وشەيەك بھىنپتە زمان سەبەتەكەى كە سەرىپۇشكىكى زىۋىنى بەسەزەۋە بوو لەبەردەم موسادا دانا و سەرىپۇشەكەى لەسەر سەبەتەكە لا برد و سەرى مۇقىكى لەناو سەبەتەكەدا بىنى و بەترس و تۇقائەۋە پرسى: ئەمە سەرى كىيە؟

كابراى نۆكەر وتى: تۇ چۆن سەرى "ئامون تپ" كاھىنى مەزن ناناسىتەۋە؟ موسا بەنىگەرانى و دىگرايەكەۋە وتى: ئايا ئەمە سەرى "ئامون تپ"؟..... دۋاى ئەۋە سەرى بپراۋى كاھىنى مەزنى كۆشكى فەرمانپروايى لەناو سەبەتەكەدا دەرھىنا و لەبەرامبەر پوخسارى خۇيدا پايگرت. چاۋەكانى ئامون تپ ھىشتا دانەخراۋون، چونكە ھىچ كەسنىك لەۋانەى سەريان بپروە چاۋەكانى دانەخستۋە بۇئەۋەى بەزمانىكى بىزمان پەيامىك بەموسا بگەيەنپت، ئەو پەيامەش ئەۋەيە لەلاى فېرەۋندا ۋەقادارى خۇى لەبەرامبەر خوداى "ئاتون" دا نىشان دابوو! موسا بەبىتىنى ئەو دىمەنە پەيى بەۋە بىرد كە "ئامون تپ" سەرى لەپىناو بىروباۋەپرىدا لەدەستت داۋە و بەھۋى ئەۋەى باۋەپرى بەخوداى "ئاتون" بوۋە فېرەۋن فەرمانى داۋە سەرى بپرن. ئەم تاۋانە پادەى پق و دژايەتى فېرەۋن لەبەرامبەر خوداى ئاتون و لايەنگرانى بەپونى ئاشكرا دەكات، چونكە لەناوبردىنى كاھىنى مەزنى كۆشك بەۋشپۋە دپندانەيە تائەۋ كاتە كۆشكى فەرمانپروايى پىشىنەى ۋاى بەخۇيەۋە نەبىنىۋە. كوشىتنى كاھىنى مەزن-سەرىپەرشىتى كاھىنەكانى كۆشكى فەرمانپروايى-كەسنىك كە گرنگترىن ئەركى لەئەستۇ گرتبوو بەئاگاھىنانەۋە و

ئاگادارىيەكى پراۋەشىن بوو بۇ موسا، لەھەمانكاتدا بۇ ئەو پەيامىكى  
 ھەر شەئامىزىش بوو. موسا سەرەپراي ئەو لەھەرەتى لاۋىيەتيدا بوو دەيتۋانى پەي  
 بەرە ببات كە كوشتىنى "ئامون تپ" نەدەكرا بەئاسانى ئەنجام بدريت، بىگومان  
 كاهىنەكان ئاگادارى يىروباۋەپى بون و فىرەونيان لى ئاگادار كردوۋەتەو، ئەۋىش  
 بەناۋىشنى بىرپارىكى يەكلایى كەرەو سەرى كاهىنى نارد بۇ موسا و پىي  
 راگەياندوۋە كە نەرنەنجامى ئاتون پەرستى ئەۋەيە كە دەيىنى. ئەۋەي بو بەمايەي  
 نىگەرانى كاهىنەكانى ئامون پەرست خودى "ئاتون" بوو. ھىچ كاتىك ئەۋەيان  
 قەرامۇش نەدەكرد كە سەردەمى فەرمانپروايى "ئاتون" كە بەھۋى ئەو  
 فەرمانپروايەۋە دەستەلاتى پەرستگاي مىسرى لى سەندبۈنەۋە و ھەژارى خستىن،  
 بەجۈرىك كە ھەندىك لەكاهىنەكان دەستيان بۇ سوال درىژكرد. ھەرلەبەرئەۋەش  
 ناۋى "ئاتون" بەلايانەۋە يەكسان بوو بەدەر كەۋتنى ھەژارى و بەدبەختى. بۈيە  
 ھەمويان بەپىۋىستيان زانى بىرپارى كوشتنى كاهىنى مەزن دەرىكەن. موسا زۆر  
 بەدلگرايەۋە ئەم تىپروانىنانەي بۇ نۆكەرەكەي كاهىنى مەزن دەگىپرايەۋە و بەدەم  
 ئەم قسەكردنەۋە دەگىرا. "ئامون تپ" دواي "ئىخاس ئامون" نىك ترين كەسى  
 موسا بوو و "موسا" ش ھەموو نەيىنەكى خۋىي بۇ دەگىپرايەۋە، ھەرۋەھا  
 ھەردوكيان ۋەك دوو ھارپىي دىسۋىزى يەكتر نەيىنەكانيان بۇ يەكترى دەگىپرايەۋە.  
 موسا دواي سەرسوپرمان و خەمىكى زۆر سەرى "ئامون تپ" ى خستەۋە جىگەكەي  
 خۋى و لەناو كۆشكدا بەدواي نۆكەرى كاهىنى مەزندا گەپرا تا دۆزىەۋە كە ئارام  
 لەگۆشەيەكدا پراۋەستابوو و لىي پەرسى: بۇچى سەرى كاهىنى مەزنت ھىنا بۇ  
 ژورەكەم؟

نۆكەر ۋەلامى دايەۋە: "ئامون تپ" ى خاۋەنم پىش مەرگى پىي و تەم دواي ئەۋەي  
 سەريان بىرەم بىيەنم بۆت، مەنىش دواي مەرگى سەرىم ھەلگرت تا ئەو كاتەي  
 لەگەشتەكەت گەپرايەۋە و مەنىش پاسپاردەي خاۋەنەكەم بەجى ھىنا.

موسا پەرسى: ئايا خاۋەنەكەت پىي نەۋتى بۇچى ئەم سەرە پراۋە دەنيرى بۆم؟  
 نۆكەر ۋە: خاۋەنەكەم لەو بارەيەۋە ھىچ پونكردنەۋەيەكى پى نەدام، لەۋانەيە  
 لەۋە دىنباۋبىت كە تۇ ئاگادارى ئەم پوداۋەيت بۈيە ھىچى پى نەۋتەم.

موسا وتی: تۆ راست دەکەیت من زۆر باش ناگاداری ھۆکاری ئەم لەناوچونەم،  
دوای ئەوە پرسکاری لاشە کاهینی لیکرد کە چی لیکردووە؟  
نۆکەر وتی: لاشەکە ی لەھەمان شوینی لەسێدارەداندا فڕێدارووە.  
موسا وتی: بۆچی لاشەکەیت لەشوینیکی تاییبەتدا ھەلنەگرت.  
نۆکەر وتی: ئەو فەرمانیکی وای پی نەدابوم، چونکە هیچ شوینیکی ئەوتۆم شک  
نەدەبرد تا لاشەکە ی بەھەلنەو شای تیدا ھەلگرم، بەچ شیوەیە ک دەمتوانی  
لاشەییەکی ئاوا بېمەو بۆ کۆشک و لەشوینیکی سارددا ھەلگرم، بگرە ئەم سەرەشم  
بەدەردیسەرەکی زۆرەو تەوانیم تا ئەو کاتە ی تۆ بییتەو لەشوینیکی سارد دا  
بۆئەو ی بۆگەن نەکات بپاریزم، ئەگەر ئەمڕۆش نەھاتاییتەو ناچار بوم شتیکی لی  
بکەم.

موسا وتی: تۆ نۆکەریکی ھۆشیاریت... دوای ئەوە خۆی بۆ مۆیاکردنی  
سەری "ئامون تپ" ڕینگای مردوخانە ی گرتەبەر. شەوانە موسا دەپۆشت بۆ  
مردوخانە، کاتی ک ئەو سەبەتەیی کە سەری "ئامون تپ" ی تیدابوو ھەلگرت  
بەئاگاییەکی زۆرەو ڕینگای مردوخانە ی گرتەبەر. مردوخانە بەپۆژدا قیزوون و  
نازاربەخش بوو، چ بگات بەشەوی کە ھەندیک ئەندیشە و خەیاڵی ترسناکیشی بۆ  
زیاد دەکرا، بەلام موسا سەرەپای ئەو ی زۆر رقی لە مردوخانە بوو و نەیدەتوانی  
بەپۆژدا بەرگە ی ئەو بارودۆخە بگریت. جاریکیان لەگەڵ گروپیکی خۆیندکاردا  
پۆشتبوو بۆ سەردانی ئەو شوینە، بەلام نەیتوانی سەردانی بەش بەشی ئەو شوینە  
بکات، بەلام ئەو شەو بەسەر خۆیدا زال بوو و بویری بەخۆی بەخشی و  
لەپینا "ئامون تپ" دا بەرگە ی ئەو شوینە قیزوونە بگریت.  
بەپۆشەبەری ئەو شوینە کاتی ک چەند جاریک گوی لەلێدانی دەرگای ئەو  
مردوخانە بوو وتی: کییە؟

موسا وتی: بیکەرەو، کارم ھەیە.

وەستاکارەکە وتی: شەو کاتی سەردان نیە، پڕۆ و سبە ی بەیانی وەرەو.  
موسا وتی: بەپۆژدا ماو ھەم نیە، سبە ی ناتوانم، بەلام لەئێستادا ئەنگوستیلەییەکی  
باشت پی ببەخشم..... کاتی ک گوی لەئەنگوستیلە ی دڵخواز بوو دەرگای کردەو و

ۋەستاكار كە نىۋە سەرخۇش بوۋ بەلۇنگەلۇنگەۋە چۈۋە كەنارەۋە ۋەتى: كوپى  
لاۋ چىت دەۋىت ۋە چەنىكم دەدەيتى؟

موسا بۆي پونكردهۋە ۋەستاي مردووخانەكە ۋەتى: سەرەتا با  
لەئەنگوستىلەكەۋە دەستىپكەين ئەۋكات دىيىنە سەر كارەكە... موسا دوو  
ئەنگوستىلەي زىۋى پىدا ۋەستاكەش بەم دوو پارچە كانزايە پازى بوو. دۋاي  
ئەۋە موساي برە ناۋ يەككە لەۋ ژورانەي مومىيى تىدا دەكەن، لەۋ ژورەدا چەند  
كەسكە لەكرىكارەكانى ئەۋ مردووخانەيە خەرىكى خواردنەۋەي ئاۋجۇيۋون-چۈنكە  
ئاۋجۇ ھەزانتىن خواردنەۋە بوو- موسا بىنى ھەمويان مەستىن. ۋەستاكەش  
پوناكى چراكەي دا بەسەروچاۋى موسادا ۋەتى: ئەي مەزن زادە بۇچى بەم شەۋە  
درەنگە ھاتۋىت بۇئىرە ۋە چىت پىيە؟

موسا سەبەتەكەي لەبەردەمىدا دانا ۋە سەرپۇشە مسىنەكەي سەرى لاۋىر:  
دەمەۋىت ئەم سەرەم بۇ مۇميا بىكەيت.

ۋەستاكەش لىي پىرسى: ئەي لاشەي لەكۋىيە؟

موسا ۋەتى: لەشۋىنى لەسىدارەدانەكەدا فېرى دراۋە، بەياني دەتۋانى دوان  
لەكرىكارەكانت بىنىرى بۇئەۋەي لاشەكەشى بېيىن... دۋاي ئەۋەش چەند  
ئەنگوستىلەيەكى زىۋىنى تىرى خستە ناۋمشتى ئەۋ پىاۋە... موسا لەشۋىنەدا  
چاۋى بەلاشەي چەند ژنىكى لاۋ كەۋت ۋە سەرى لەۋە سوپما كە جەستەي ئەم ژنانە  
لىرەدا چى دەكەن؟ بەلام لەناكاۋ ئەۋەي ھاتەۋە ياد، ئەۋەي لەبارەي ھەندىك  
پەفتارى ناشايست ۋە وروژىنەرى ئەم كرىكارانە لەگەل ژنە مردوۋەكاندا بىستبۋى  
پاستە، لەۋكاتەدا موسا زۆر دىلگران ۋە نىگەران ئەۋ ژورەي بەجىيەشت ۋە گەپرايەۋە  
بۇ كۆشك.



## فیرعەونی نوێ

فیرعەون بەھۆی گەشتە دورودیژەکەیی ماندو و شەکەت گەپرایەو و یەکەمین کار کە ئەنجامی دا کوشتنی کاهینی مەزن بوو، بەلام بێناگا لەوێ خۆی ھەموو بەیانیک پوخساری تاریکتر و قەد و بالای سیستر و چەماوەتر دەبیئت، فیرعەون باسی "مات"ی یەزدانی دادپەرەری بۆ پامسیس دەکرد!! مات کە شیوەی ژنیکی بەرکەش تیکشکاو بوو، "پردوم"یش ئاراستەیی فرینی دەکرد. فیرعەون دەیوت: "مات" دەبیئت فەرمانەرەوایی بکات بۆئەوێ خۆگونجاندنی بونەومەرەکان بەپارێزراوی بمیئیتەو. بەبۆچونی "مات" دەبیئت پێز لە یاسا یەزدانیەکان بگیرێت کە خۆر ھەمیشە تیشکیکی دەرەوشاوە و پوناکی ھەبیئت و گەشەیی گەنمی لاوازیش بەتواناتر بیئت. ئەرکی فیرعەون بوو باسی "مات" بکات و یاسا یەزدانیەکان جیبەجۆی بکات، لەھەمان ئەو کاتەیی باسی ئەمانەیی بۆ پامسیس دەکرد خۆی دەستی لەخوینیترین تاواندا ئالاندبوو.

پامسیس گوێی لێدەگرت، بەلام نەیدەوێرا پرسیری باری تەندروستی باوکی بکات. "ستە ھوس" ھاوسەری فیرعەون دەیزانی نەخۆشی ھاوسەرەکەیی پۆژ لەدوای پۆژ بەتینتر دەبیئت، ئەم ھەوالە وردە وردە لەناو کۆشکدا بلۆ بویەو تا گەشتە گوێی کاهینەکان. کزی پوناکی باوک چرای دەستەلآت و فەرمانەرەوایی کۆرەکەیی بەتینتر و درەوشاوەتر دەکرد. سەربازە یۆنانیەکانی "منائوس" کە چیتەر بویون بەبەشیکی لەکۆمەلگای میسر، لەجلوبەرگی بازرگانی و کارەکانی تریاندا تا دەھات چەکەکانیان تیزتر دەکردەو بۆئەوێ لەکاتی پێویستدا فریای فەرمانەکانی پادشای "ئسپارت" بکەون. "ستە ھوس" تەنھا بیروھۆشی لەلای فیرعەون بوو کە

لەناكاو دوچارى لاوازی و نازاریكى سەخت بوو بوو، ئەمەش گەشتە پادەيەك كە  
چیتەر نەیدەتوانی پیشوازی لەهیچ كەسیك بكات.

ستە هوس لەو ئەلامی "رامسیس" دا كە هاتبوو بۆ ئەوێ چاوی بەباوکی بكەوێت  
وتی: ئەمە بۆ باوكت ناتوێت چاوی پێت بكەوێت.

رامسیس ھۆكارەكەى لى پرسى و ستە هوس وتی: بگرە پزىشكیش  
نەشتەرگەرەكەى بۆ ناكات، بەلكو تەنھا بۆ كەمكردنەوێ نازارەكانى جۆرىك  
دەرمانى بۆ دەستنىشان كردوو. چیتەر هیچ ئومىدىك لەمانەویدا نیە...

"رامسیس" یش كە فرمیسك لەچاوانید قەتیس مابوو، كاتىك فیرەون گوێی  
لەدەنگى بوو كۆرەكەى بانگ كرد: كۆم دەبیئت ئامادە بیئت. دەبیئت ھەتا ئەو پۆژەى  
لەژياندا ماوێت ناوی باوكت بەزىندویى بەیلىتەو... فیرەون بەسەر  
تەختەخەویكى دارىن و پوپۆشى زێردا پاكشابوو و لەتەنىشت پەنجەرەكەو  
تەماشای خۆرئاوایى دەكرد: من مەرگم زۆر نزىك دەبینم، پوخسارى خودای  
ولآتى خۆرئاوا دەبینم، بەم زوانە گەشتىك دەكەم، گەشتىكى ھەتا ھەتایی....  
دەنگى فیرەون وردە وردە كز بوو و چاوەكانى دواى كاترئىرىك داخرا و  
جەستەى لەجولە كەوت. مەراسیمى بەخاك سپاردنى لەكەنار خۆرئاوای نیلدا  
بەئامادەبوونی كەسە مەزنەكان بەپێى بنەماو و نەرىتە سەرەكیەكان بەپێى خرا،  
كۆرەكانى فیرەون بۆ دواىن مائىئاوایی لەویدا ئامادە بون و فیرەونى پیریش  
جیگای خۆى دا بەفیرەونىكى نوێ.

## جەنگى شمشىر و گوچان

ژيانى فەرمانپروايى و سىياسى مىسر لەوهرزى پايز دواى گەرانهوه لەهاوینە هەوارەوه بۆ پايتەخت دەست پێدەكات. بەدریژايى وهرزى هاوین پايتەخت چۆل دەبوو، خەلكى بەرگەى گەرمى هاوینی "تبس" یان نەدەگرت. بەدریژايى هاوین هیچ گەشتیارىك لەولاتى بیگانهوه نەدەهات بۆ "تبس"، سەرپەرشتیاران و كەسایەتیه سیاسیهكانیش بەشیوهیهك بەرنامەیان بۆخویان داڕشتبوو كە لەوهرزى "پايز" دا پى بەخەلكى بدەن چاوپێكەوتنیان لەگەڵدا بکەن. هاوینان وهرزى نۆژەنکردنەوهى كۆشك بوو، چونكە كۆمەلىك خەلكى زۆر لەویدا ژيانیان بەسەر دەبرد، هەلبەت بى لەخزمەتكارەكان. پايتەختى مىسر یەكێك بوو لەنیوهەندە چالاكەكانى ئەو سەردەمە و هیچ ولاتىك نەیدەتوانى بانگەشەى ئەوه بكات كە شارستانیەتێكى ئاوا درەوشاوهى وەك مىسر هەبێت. بەشە جیاوازهكانى مىسر بۆ چەند مەبەستێكى جۆراوجۆر سەردانى پايتەختیان دەکرد و ئەوانەى سەرۆكاریان لەگەڵ كۆشك و كاربەدەستانی دەولەتەدا هەبوو بەبیینى "موسا" ی كەلەگەت و پوخسار بەرجەستە زۆر كاریگەر دەبوون، چونكە موسا لاویكى پوخۆش و سەرنج راكێش و بالایەكى بەرز و تاییبەتمەندى پالەوان و قارەمانى هەبوو. بەهۆى ئەم كاریگەریەى كە دەیکردە سەر میوانە دەرەكیهكان، شازادەكانى تر ئیرهییان پێدەبرد، چونكە زۆر دلگرانى ئەوه دەبوون كە دەیانبینى لەلایەن میوانە دەرەكیهكانەوه گرنگیهكى زۆرى پێدەدرێت. لەم نیوهەندەدا یەكێك لەكوپەكانى فیرەون كە زیاد لەوانى تر ئیرهیی پێدەبرد ناوى "ستى ستى" بوو. دەزانین كە ست بەواتای ئەهریمەن و ستى بەواتای ئەهریمەنى و ستى ستى بەواتای ئەهریمەنى ئەهریمەنى دیت، بۆیه ئەم ناوه سەلمینەرى شەپەرەنگیزی و ئەهریمەنى ئەو كوپە دەسەلمینیت. ئەم "ستى ستى" ه

چەندجارىك بەشىۋەيەكى ناپاستەخۇ سوكاىەتى بە "موسا" كىردىبوو، بەلام موسا لەئاستىكىدا نەبوو كە گىرنىكى بەگوتەى سەرزەرەكى و توانجى "ستى ستى" بدات، تا دواى كۆچى دواىى كىردىنى "ئىخاس نامون" كە موساى كەمىك بىتاقەت و تۈپرە و دلتەنگ كىردىبوو و ئەو موسا خۇپارىزەى جارەن نەبوو، پۈبەپۈى "ستى ستى" بۈيەو، ئەمەش لەكاتىكىدا بوو كە بىيانىەكان باسى "موسا" يەن دەكىرد. كۈپى فىرەون بۇسەيەكى بۇ دانا تا ئەوكاتەى دەرەكەوت و بەشمشېر پەلامارى "موسا" ى دا و ھاوارى كىرد: پۇژىك دىت ئەم شمشېرە دەكەم بەورگىتدا؟ و بى پىخۇلە پەوانەى مردوخانە دەكەم، تۇ خوت بەچى دەزانى؟ تۇ خۇشازادە نىت، بگرە ناورەكەشت نىۋەيە، پىم بلى موسا واتاى چى دەگەيەنىت؟ دىار نىە لەچ شتىكەو وەرگىراو!

موسا چىتر نەيتۋانى دان بەخۇيدا بگرىت و پۇشتە پىشەو بۇى و پىى وت: بەچ شىۋەيەك باسى دايكىمت كىرد؟

ستى ستى وتى: لەوبارەو باسى دايكىمت كىرد، ئەگەر ئەو تۇلەپۇبار نەگىرتايەتەو ئىستا ئىمە دوچار و گىرفتارى تۇ نەدەبۈين.

موسا وتى: ئايا دەزانى باسى كۆچكىردوۋەكان بى پەوشتىە.

ستى ستى وتى: كەسىك كە دايكى تۇ بىت نايىت پىزى لى بگرىت... ستى ستى لەپال برا و شارادەكانى تردا بەدەنگىكى بەرز قسەى دەكىرد. يەكىك لەبراكانى "ستى ستى" لاۋىكى بالا كورت و رەشپىست و دايكىشى لەژنە كەنیزەكان بوو، ئەو كەنیزەيە لە "لىبىا" وە ھىنابۈيان بۇ مىسر و لەشەۋىكىدا كەزۇر مەست بوو لەگەلىدا دەخەۋىت و سكى پىر دەكات، ئەو كۈپە بالاكورتىكى ناشىرىن و قەد و بالاىەكى ناشىرىنى ھەبوو. لەھەمان كاتدا پوخسارىكى زۇر ناشىرىنى ھەبوو و بەپەفتارەكانى دلى خەلكى دەرەنجانەد. موسا سەرەپاى ئەۋەى لەپۈى دەرۋىيەو زۇر دىگران بوو، بەلام كاتىك بىنى ئەو كەنیزە زادەيە بەوشىۋەيە بانگەشە بۇخۇى دەكات بەدەنگىكى بەرز قاقا پىكەنى و سەرنجى چۈاردەۋرى بەلاى خۇيدا پاكىشا.

"ستى ستى" ىش لەپادەبەدەر تۈپەبوو و بەدەم ھاۋارەو وتى: قسەيەكى پىكەناۋىت بىست؟

موسا وتى: ئەو قسەيەى كە كىردت لەدەمت گەرەتر بوو.

ستی ستي وتی: ئەي لای نیوه ناو و بیناوا ئەم پێکەنینەت دەگۆرم بەشیوەن وگریانیکی بەرز.

"موسا"ش کە لەپراستیدا توپەیی لەشیوەی پێکەنینێکدا خستە پوو، بەسەرخۆیدا زال بوو و وتی: لەپراستیدا زۆر حەز دەکەم بگرم، ئەگەر بتوانی هاوکاریم بکەیت بەوشیوەی خۆت وتت دەست بەشیوەن و گریان بکەم زۆر سوپاسگوزارت دەبم.

ستی ستي وتی: لەپال قوچەکیەکانی میسر لەکەنار چەرە خورماکاندا یەك دەبینینەوه.

موسا پرسى: کەي لەوي ئاماده يم؟

ستی ستي وهلامی دایهوه: لەکاتی هەڵهاتنی مانگدا... کەنیزە زادهی بالاکورت بەمشێوهیە بەردهوامی دا بەقسەکانی: لەکاتی هەڵهاتنی مانگدا لەکەنار چەرە خورماکاندا چاوه‌ڕێتم و پیم بلی بەچ چەکیک پراهاوتیت؟ پیم بلی! دەتوانی هەر چەکیک کە خۆت حەزی لێدەکەیت هەلی بژێرت... دواي ئەم قسەیه ستي ستي و ئەوانەي لەگەڵیدا بون پۆشتن.

موسا دواي ماوه‌یه‌ك گەشتە لای دره‌ختی‌کی هەنجیری پیر و لەژێر سیبەرەکیدا دانیشت. لەهەمان ئەو ساتەدا چاوی بەپیاویك کەوت کە لەژێر گەرمای خۆردا دانیشتبوو، زۆر سەری لەم پیاوه سوپما. بەلام کاتیك باش لیی وردبویهوه مامۆستای تیر و کەوانەکەي خۆي ناسیهوه و وتی: ستي هوپ!. ستي هوپ بەمامۆستای تیروکەوانی تەواوی شازادەکان لەقەڵەم دەدرا. موسا لەسەر دەمی لایه‌تیدا یەكەمین سالی خویندنی مەشقی لەسەر تیرهاویشتن کردبوو و دواي ئەوه چیت چاوی بە"ستي هوپ"نەکەوتبوو، بەلام سەرەپای ئەوه‌ش کاتیك بینی یەكسەر ناسیهوه: بەهۆی ئەو خۆدە جەنگیەي کە لەسەری دەکرد و سینه‌یه‌کی پان و ماسولکەیه‌کی لول و ئەندامی‌کی بەرجەستەي هەبوو، لەهەرشوێنێك ببینرایه یەكسەر دەناسرایه‌وه. موسا پزیزکی زۆری له"ستي هوپ"دەگرت و هەمیشە ئەوي وه‌ك قاره‌مانێك لێك دەدایه‌وه. سەیر لەوه‌دا بوو کە"ستي هوپ"یش یەكسەر

موسای ناسیه وه و وتی: سلاو له موسا، زور خوشحالم به وهی دوی ئه وه موو  
ساله دوباره چاوم پیت که وته وه، پیاویکی ته ووت لی دهرچووه.

موسا به پیزه وه لیی پرسى: ماموستا بوچی له ژیر تیشکی خوردا دانیشتویت؟  
ستى هوپ به دهنگیکی بهرز وه لامى دایه وه: ئازاری نیوه ندی  
ئیسقانه کان "مفاصل" و ئازاری پیری که دوی تیپه ربونی وه رزی هاوین هیشت بو  
ده بات، چاره سه ره که شی خوره.

موسا وتی: به راستی زور دلگرانم به وهی ده بیستم پیی ماموستای قاره مانم  
ئازاری هیه.

ستى هوپ به زه رده خه نه یه که وه وتی: به لام من زور خوشحالم به وهی ده بینم  
به لایه نی کهم یه کی که له سازاده کانی دانیشتوی کۆشک به وشیه وه ئاره زوی ده کهم  
خه م و پیزانی نی خۆیم بو دهرده بریت، ئه م جوړه مامه لانه م زور پیجوانه، وام ده زانی  
هیچ گرنگیه کم پی ناده ییت.

موسا وتی: من له و جوړه که سانه نیم که گوی به ماموستایه کی وه تۆ نه زه م، من  
هه میشه تۆم به پاریزه ر و دۆستی خۆم زانیوه و ئیستاش به راستی به بینیت زور  
خوشحال بوم.

ماموستای تیروکه وانیش وتی: من له و دوروه تۆم ناسیه وه و هه ستم به وه کرد  
که که می که نهران و دلگران دیاری.

موسا وتی: هه ست و گومانه که ت له جیی خۆیدایه تی، دلگرانی من به هو ی کۆچی  
دوایی کردنی دایکه مه یه، به لام پیش که می که یه کی که له که نیزه کانی کۆشک  
سوکیه تی پی کرد و زور توپه و دلگرانی کردم.

ماموستا که ی لیی پرسى: شه پت کردووه.

موسا وتی: شه پم نه کردووه به لام ئه مشه و له کاتی هه لپه اتنی مانگدا له گه ل یه کدا  
به شه پ دین.

ماموستا که ی وتی: تا ئه و شوینه ی تۆ بناسم تۆ کوپی شه پ و شوپ نه بویت.

موسا وتی: شه پ نا که یین به لام بریاره روبه پوی یه که ببینه وه و هه لپه اردنی جوړی  
چه که که ش له ده ستی خۆمدایه، چونکه ئه و بریارى دا روبه پوی یه کتر ببینه وه.

ستی هوپ وتی: ناکریت چاوپووشی لهم پوبه پوبونه ویه بکهیت؟  
موسا وهلامی دایه وه: نه گهر چاوپووشی لهم پوبه پوبونه ویه بکهیم چیت لیره دا  
چاوه پیم نه ده کرد، نه وان وا ده زانن لییان ترساوم، نه و له بهر دهم خه لکانی تردا  
سوکایه تی به دایکم کردوه، ده بیت سزای گوفتاره کانی خوئی وهر گریت.  
ستی هوپ وتی: به لام نه گهر بیشی کوژی نه و ده رنه نجامیکی خراپ چاوه پیت  
ده کات، به هر حال نه که نیزه که زاده یه، فیرعون زاده شه.

موسا وتی: هه ولئی کوشتنی نادم.  
ماموستاکه ی وتی: لهم حالته دا نه و هه ولئی کوشتنی تو دوات، نه مهش یاسای  
جهنگ و پوبه پوبونه ویه کانه.

موسا وتی: نه و توانایه ی نیه، به لام نه گهر بیشکوژیم له گه لیدا ده جهنگیم.  
ماموستای تیرهاویشتن پرسی: ده ته ویت به چ چه کیک له گه لیدا به شهر بیت؟  
موسا وتی: به هر چه کیک پیویست بکات، به لام له و باوه پردام نه و شمشیر  
هه لبریزیت، به لام من داریک بو نه که جهنگه هه لده بریزم!  
ماموستاکه ی وتی: بیگومان ده زانی که شمشیره که ی له و شمشیرانه یه که  
له ولاتی "هاتی" دا به ناسن دروست ده کریت و زوریش به هیزه. توش ده بیت زور ورد  
بیتوه له جوړی هه لبراردنی داره که ت، چونکه نه و شمشیره ی نه و هیه تی هه موو  
داریک به یه که لیدان ده کات به دوو که رته وه و لهم حالته شدا مهرگت مسوگره. نایا  
بیرت له جوړی هه لبراردنی نه و داره کردوه ته وه.

موسا وتی: نه خیر بیرم له هه لبراردنی جوړی داره که نه کردوه ته وه.  
ستی هوپ وتی: من داریکت پی دهم که له بهرامبر لیدانی شمشیردا له ت  
نه بیت.

موسا وتی: نه وه چ جوړ داریکه؟  
ماموستاکه ی پی و ت: نه و داره ی بو تی ده هیتم بو نه وه ی له گه ل "ستی سستی" دا  
پی به شهر بیت له جوړی داری "ئبنوس" ۲۵ ه. نه و داره ی پی تی دهم نه

<sup>25</sup>ئبنوس: لهوشی یونانی "ئبنوس" Ebnus وه وهرگیراوه، درمختیکه که که له هندستان و حبشه شدا ده پوینت و  
وه که درمختی گویند گوره و نه ستور ده بیت، بهرکه ی وه که بری تری وایه و پهنگی زمرده باوه، که لاکشی وه که لای

بەشمشیر كەرت دەبیّت و نە دەشكیّت. "موسا" سوپاسی مامۆستاكەى كرد و خۆى بۆ ئەو پوبەپوبونەوئەیه ئامادە كرد. كاتێك مانگ تریفە زیوینى بەئاسماندا بلاوكردهوه، فیرعەون زاده و لەپیشیانەوئە سستی سستی لەكەنار باخە خورماكەدا لەنزیک قوچەكیەكاندا كۆبونەوئە و لەگەڵ یەكدا دەستیان كرد بەقسەكردن تا ئەو ساتەى كاتى پوبەپوبونەوئەكە هاتە پیش. ئەمانە جوړەها خواردنەوئە و خوادەمەنیان لەگەڵ خۆیاندا هینابوو، وەك بلیى بۆ تەماشاكردنى نمایشیكى تایبەت هاتن. موسا بەوەرگرتنى ئەو دارە تاقى كردهوه دواى ئەو بەمتمانە بەخۆبونىكى تەواوئە پىی نایە گوڤەپانەكەوئە، لەتەنیشت موساوئە كەسیكى تر بەدى دەكرا ئەو كەسەش "ستى هوپ"ى مامۆستای تیروكەوانى قوتابخانەى كوپەكانى فیرعەون بوو. "ستى هوپ" تەماشایەكى ئەوانى كرد و بەموسای وت: ئەمانە هاتون بۆئەوئەى كاتى خوۆش بەسەر بەرن، لەوانەشە هاتون تا هاوكارى براكەیان بكەن! دەبیّت ئاگات لەخۆت بیّت نەوئەكو كەسیك لەمانە لەكاتى جەنگەكەدا هاوكارى براكەى بكات. "ستى هوپ" لەئەسپەكەى دابەزى و هەوسارى ئەسپەكەى "موسا" شى گرت بەدەستەوئە و بەدارخورمایەكەوئە بەستنیەوئە. موسا ئارام و لەسەرخۆ بەرەو ناوەرپاستى گوڤەپانەكە هەنگاوى نا، شارزادە و شارزادە خانمەكان چاوەرپى ئەو جەنگەیان دەكرد و بەدەم هاوارەوئە دەیانوت مەرگ بۆ موسا، حەزبان دەكرد لەم پوبەپوبونەوئەیدا بكۆژریت. "ستى سستی" خودەیهكى كردبوو سەرى و زریپۆشیشى لەبەركردبوو، بەلام قوۆلى قەلخانى پاریزەرى پێوئە نەبوو و بەشمشیریكى درێژ بەدەستەوئە پۆشت بۆ ناوەرپاستى گوڤەپانەكە. "موسا" ش نە قەلخانى بەدەستەوئە بوو نە زرى پۆش و خودەى بەسەرەوئە بوو، هەر ئەو بار سوکیە دەبوو هۆى ئەوئەى خیرا و چوست و چالاک بیّت، لەكاتێك بونى خودە و زرى پۆش كە لە "مەفرەغ" دروست دەكرین "ستى سستی" خاوتر و قورستر كردبوو. "ستى هوپ" دواى بەستنى ئەسپەكان بەدارخورماكەوئە پۆشتە ناوەرپاستى گوڤەپانەكە و مەشخەلەكانى داگیرساند، تا ئەو ساتە وایان دەزانى موسا

سنۆبەر وایە و گولەكانیشى وەك گولێ خەنە، دارەكەشى قورس و بتو و پەلەپەلەى پەشى پێوئە... سەرچاوە  
«فەرەنگى عەمید» وەرگیر.



ئەفسەریکی سەربازی لەگەڵ خۆیدا هیناو، بەلام پوناکی مەشخەل  
 پوخساری "ستی هوپ"ی مامۆستای ئاشکراکرد و سەرکردەیی بەناوبانگی  
 جەنگەکان مامۆستای تیر و کەوان "ست هوپ"ە. سەرکردەیی پیر بەدەنگی بەرز  
 وتی: ئەو شازادەکانی میسر بێگومان هەمووتان دەناسن، هەمووتان بۆماوەیەك  
 لەلای من مەشقی تیرئەندازی کردووە، من پێش ئەوەی لەدایک بن، باوکتانم فیڕی  
 ئەوە کردووە کە بەچ شیۆهێك شمشیر بەدەستەو بەگریت و خودی فیرعون  
 یەكەمین جار بەهاوکاری من سواری گالیسکە بوو، ئەویش وەکو ئێوە مەشقی  
 لەسەر تیرئەندازی کردووە، ئەمانەم بۆ مەبەستێک بۆ گێڕانەو، باش گویم لێبگرن،  
 ئێمە ئەمەشەو بۆ پوبەروبوونەوێك لێردا کۆبۆینەتەو، پوبەروبوونەوێك کە  
 لەوانە یەکیکیان یان هەردوکیان لەناو بچن و هەردوکیشیان شازادەن، سەرەتا  
 داوا لەو دوانە دەکەم دەست لەم پوبەروبوونەوێك هەلگرن بۆئەوەی خۆینی  
 یەکیکیان نەپرژیتە سەر زەوی. بێدەنگی بالی بەسەر هەمواندا کێشا و هەمووان  
 چاویان بڕیە موسا و پکابەرەکی "ستی ستی"

دوای ئەوە ستی هوپ وتی: من بەفیکەیهك ئاماژە بەئامادەبونی ئەم  
 پوبەروبوونەوێك دەکەم، فیکەیی دووهم لێدەدەم ئەگەر ویستیان دەست لەم  
 پوبەروبوونەوێك هەلگرن ئەوا دەتوانن لەفیکەیی دووهمدا هەلوێسنی خۆیان وەرگرن،  
 ئەگەر هەردولا لەوکارەیان پاشگەز نەبۆنەو ئەوا لەمحالەتەدا فیکەیی دەستپێکردنی  
 ئەم پوبەروبوونەوێك لێدەدەم.... دوای ئەوە پویکردە موسا و ستی ستی و وتی:  
 تێگەشتن؟ هەردوکیان بەهیمای بەلێ سەریان پراوەشاند، دوای ئەوە مامۆستای  
 تیرئەندازی فیکەیهکی درێژی لێدا، هیچ کامیان لەجێی خۆی نەجولایەو، فیکەیی  
 دووهمیش هەر بەوشیۆهێك لەجێی خۆیان تەکانیان نەخوارد و لەسییەمین فیکەدا  
 بوو کە شمشیر لەلایەك و دار "ئبنوس" لەلاکەیی تر کە شەش هەنگاو لەیەکتر  
 دوربۆن هێرشیان برد بۆ یەکتری. شازادە خانەمەکان کە پێشتر دانیشتبۆن هەستانە  
 سەری بۆئەوەی جوانتر بەسەر ئەو گۆرەپانەدا زال بن. "ستی ستی" کە  
 قەڵا خنیکیشی بەدەستی چەپیەو گرتبوو شمشیرەکی سوپرانەو و پۆشتە  
 پێشتەرەو، قەڵخانەکەیی لەپێش دەموچاویەو گرت و بەرەو ورگی موسای

وہ شاند، بہ لَام یہ کسەر شمشیرہ کە ی کیشایہ دواوہ و بہرزی کردوہ بۆئەوہی بیکیشیت بہ نیوچاوانی موسادا! لەناکاو لەکاتی وەشاندنی شمشیرہ کەیدا بہر دار "ئبنوس" ہکە ی موسا کە بہ خیرایی بہ لاسەر یوہ پایگرتبوو کەوت و شمشیری دەستی سستی سستی لەناکاو بہ ہۆی ئەو کاردانوہ بہ ہیزوہ پراوہ شا و فشار و ئازاریکی زۆری خستہ سەر دەست و قۆلی "ستی سستی" سەرہ پای ئەوہی شمشیرہ کە ی سستی سستی لەئاسن دروست کرابوو بہ لَام نہ ی توانی دار "ئبنوس" ہکە بکات بہ دوو کەرتوہ و تیکی بشکیڤیت، سستی سستی خۆی بۆ ہیرشیکی تر نامادہ کرد، بہ لَام ئەمجارہ یان پەلاماری نیوچەوانی موسای نہدا چونکە سستی سستی پەیی بہوہ برد کە دار "ئبنوس" ہکە بہو شمشیرہ تیکناشکیٹ، بۆیہ راستەوخۆ بۆ ناوکی موسای وەشاند، ہەر لەم ماوہ کەمەدا کە سستی سستی بۆ دواوہ کیشایہوہ تا بدات لەموسا، بہ لَام موسا بہ ہۆشیاری و ئاگاییہ کەوہ مەچەکی سستی سستی کردہ ئامانجی خۆی و بہەموو توانایەکی دار دەستەکە ی کیشا بہ مەچەکی "ستی سستی" دا. ئەو لیدانە ی بہ پراوہ یە ک بەہیز و ئازار بەخش بوو کە نہک تەنہا شمشیرہ کە ی لە دەستی سستی سستی کەوتہ خواریوہ، بە لکو خوشی لە ئازاردا کەوتہ سەر زہوی و بە دەستەکە ی تری کە قەلخانە کە ی فریدابوو مەچەکی خۆی گرت و ہاواری کرد. "ستی ہوپ" فیکە یەکی زۆر بہ ہیزی لید و کوتایی ئەم پوبہ پوبونہوہ ییہ راگە یاند، بہ لَام لەناکاو یەکیک لە براکانی "ستی سستی" بہ ناوی "روم ئوپت" بہ شمشیری کەوہ پەلاماری موسای دا بۆئەوہی لە پشتموہ بیکوژیت.

"موسا" ش دوا ی ئەوہی ماموستاکە ی لەم ہیرشە لەناکاوہ ئاگاداری کردوہوہ خۆی بۆ ئەو ہیرشە نامادە کرد و پیش لیدانی شمشیری "روم ئوپت" دار "ئبنوس" ہکە ی بہ خیرایی کیشا بہ بازوی ہیرشہ بردا. لیدانی بہ ہیزی دارە کە "روم ئوپت" ی تەختی زہوی کرد. سستی ہوپ لەم دەست تیوہردانہ زۆر دلگران و نیگہران بوو، بۆیہ چەقۆکە ی دەرہینا و بە دەسکی چەقۆکە ی چەند دانە یەکی کیشا بہ سەری ہیرش بەردا و وتی: من پیم راگە یانندن ہەرکە سیک دەست لەم پوبہ پوبونہوہ ییہ بگلیڤیت، بە دەستی خۆم تەمیی دەکەم. ئیستا ئەم پوبہ پوبونہوہ ییہ کوتایی پیہاتووہ، ئیستا ہەمووتان بگہرپنہوہ. دوا ی ئەوہ بہ خیرایی ہەوساری ئەسپەکانی کردوہ و

بەئامازەيەك موساى لەو تىگەياندا كە سوارى ئەسپەكەى بىيىت و بەخىرايى ئىرە بەجى بەيلىن.

موسا وتى: ئەگەر دەستىم بۇ نەشكاندايە بەلنىيايەو دەيكوشتم.  
مامۇستاي تىرئەندازىش لايەنگرى كرد و وتى: ئەو دەيتوانى تۆ بكوژىت، ئەگەر ئەويش نەيكوشتايت ئەوانى تر دەيانكوشتى، من زۆرياش ئاگادارى ئەو، چونكە بەهېچ شىۋەيەك بىرت لەم ھەپەشە نەكردبويەو، من ئەمشەو ئەو دەم بۇ دەرکەوت كە ھەموويان پقيان لىتە.

موسا وتى: باش لىيان تىگەشتويت بەلام "نف" "نف" "نف" تەلارساز وەك تۆ ھاوپىمە و بەس ئىتر ھېچ كەسىكى تر شك نابەم كە دىسۆزى من بىت.  
ستى ھوپ وتى: كابراى تەلارساز ھاوپى منىشە، بەلام ئىستا ئەو كۆچى كىرەو و لەكۆشكدا كەسىك شك نابەيت دىسۆزى تۆ بىت، لەمەوداش كىنە ھاوكات لەگەل ترسدا ھەپەشەگەلىكى جدىتر لەگەل خوياندا دەھىنىت. تۆ دەبىت زۆر لەجاران ئاگات لەخۆت بىت، بىگومان دايك و برا و خوشكەكانيان دژت ھان دەدەن.

## موسا دور دەخريتهوه

موسا پەيى بەهه برد كه هەلبژاردنى ئەو بۆ سەرۆكى لیخوپانى گالیسكەى جەنگى بەناونیشانى فەرماندەیهك جگه له بیانویهك هیچی تر نیه، بۆئەوهى ئەو له پایتەخت و كوۆشك دور بخەنەوه. له میسردا كهسانىكى زۆر هەن سالانىكى زۆر ئەزمونی كرداریان له سەر لیخوپانى گالیسكە ههبووه و به شداری جەنگهكانیان كردووه و مەشقیان له سەر ئەم هونەرە سەربازیه كردووه و شایستەى ئەوه بون بكرینه بهرپرس و سەركردهى ئەم جۆره بوارانە، به لām موسا بگره نهیدهتوانی لیشى بخوړیت... بۆئەوهى په یوه ندى به گروپی گالیسكەوانى جەنگیه وه بكهیت پیویستی به وه ده كرد له پایتەخت برۆیتە دەرەوه، شارى "تانیس" چەق و نیوه ندى گالیسكەوانانى میسر بوو. تهواوى بارهگا و تهویله خانەى مەزنى ئەسپه به هیز و تواناکان و شوینی راگرتنى گالیسكە و به شكانى ترى ئەم بواره هه موو له "تانیس" كوكرابویه وه، ئاشكرا بو فەرماندهى گالیسكەوانه كانیش به فەرمانى فیرعون ده بیئت له باره گای فەرمانده ییدا جیگیر بیئت. موسا به هەر شیوهیهك بوو بهناونیشانى فەرمانده به باشتترین شیوه و پۆشاك دەرکهوت، هیما و نیشانهى فەرماندهیى به سینهیه وه هه لواسیوو و به زۆر و ناچارى بوبه فەرمانده. پۆشتنى موسا بۆ ناو گۆرەپان سەرنجی هه موانى به لای خویدا راكیشا: ژنان و پیاوان به ملاولای ریگه كهیدا له حاله تی ریزگرتدا بۆی پاده وهستان، منداڵ و نیوجەوانه كان و به ته مه نه كان به بینینی ئەو هه موو زاق و بریقه به جله كانیه وه كه له ژیر تیشكى خۆردا دەرەوشایه وه وهك فەرماندهیهك لیى پامابون، خودەى سەرى موسا كه ئەوى شكۆمەندتر نیشان دەدا، كه سایه تی و فەرماندهیهكى په سمى و جدی

پیشانی خەلکی دەدا. لەناوەراستی گۆرەپاندا چەند گالیسکەیکە لەدواوە پریان دەکرد، لەدوای ئەو چەند گالیسکەیکەشەو سەد گالیسکە هاوکات بەیکە پزیر پریان دەکرد. دەنگی بەرکەوتنی سمی ئەسپەکان بەسەر زەوی هاوکات لەگەڵ حیلەحیل و هات و هاواری گالیسکەوانەکان لەگەڵ دەنگی چەرخێ گالیسەکاندا پیکەو دەنگیکێ گۆی هەژینی دروست دەکرد لەهەمان کاتدا سەرنجی خەلکی بەلای خۆیدا راوەکیشتا. گۆرەپانی گالیسکەوانی لەماوەیکە کورتدا گۆرا بەگۆرەپانی جەنگ. ئەو تەپ و تۆزە گالیسکەکان لەکاتی پۆشتندا دروستیان دەکرد تەواوی چوارەدەوری داپۆشی، هەموو گالیسکەکان بەیکە ئاراستەدا دەپۆشتن، بەرەو پوی یەک فەرماندە گالیسکەوان دەپۆشتن کە بەناو "ستی کف" ستی کف کابرایەکی بالا کورت و قەلەو و سەریکی کەچل و جلیکی تابلیتی سادە لەبەردا بوو. ئەفسەرەکانی ژێردەستیشی بەحالتی پزیرگرتن لەهەردوولادا بۆی راوەستابون. موسا بەبینینی پێی پەتی سەربازەکان زۆر سەری سوپما، چ فەرماندە "ستی کف" و چ ئەفسەرەکانی ژێردەستی یەک شیوە جلیان لەبەردابوو ئەویش تەنھا پارچەیکە قوماشیان لەکەمریان و پێی پەتی! فەرماندە "ستی کف" بچوکتترین هیماي فەرماندەیی بەخۆیەو هەلنەواسیبوو، بەواتا لەپراستیدا شوینیکی بۆ ئەو هیمايانە شک نەدەبرد. ئەم ئەفسەرە گالیسکە سوارانە پوختساریکی سوتاوایان بەهۆی گەرمی خۆرەو هەبوو و هەر لەسەرتای پەيوەندیان بەهیزی سەربازی گالیسکەوانیەو خزمەتیان کردووە. خەلکی لەبارەي خودی "ستی کف" ئەو دەیانوت لەسەردەمی نیوجەوانیەو پەيوەندی بەهیزی گالیسکەوانیەو کردووە. "ستی کف" بەبینینی موسا بەو جلە زاق و بریقەو زۆر سەری سوپما و بەرەو موسا پۆشت کاتیکی لێی نزیک بویەو لێی پرسى: ئەي فەرماندەي گالیسکەوانان نایا ئەو بەپزیرتان داوی بینینی منتان کردبوو؟. دواي ئەو زۆر کەمتەرخەمانە وتی: بیستومە تۆ دەبیته فەرماندەي گالیسکەوانەکان؟ لەپایتهختەو هاتویت؟... موسا بەهۆی ئەو پەفتارەي نواندی کەمیک پەشداگەپرای و دلگرانی و شلەژاویەو وەلامی بەلێی دایەو.

دواي ئەو ستی کف لێی پرسى: مەبەستتان لەچاوپیکەوتنی من چیە؟

موسا وتى: بەفەرمانى فىرعهون ھاتوم بۇ ئىرە، بەفەرمانى فىرعهون فەرمانزەۋايى گالىسكەۋانانى جەنگى ئەم ناۋچەيە دەكەم.

ستى كەف وتى: فەرمان و جىبەجىكردنى فەرمانەكان ئەركى ھەموو سەربازىكە.  
موسا وتى: پىشتەر دەبىت ئاگادارىيان كىردىت، چونكە فىرعهون پىيى وتبوم فەرماندەى ئەۋىم بەرۇشتنت ئاگادار كىردوۋە.

فەرماندە ستى كەف وتى: بەلى من لەھاتنت ئاگادارىيان كىردومەتەۋە، تۇ ئىستا بەفەرمانى فىرعهون فەرماندەى گالىسكەۋانە جەنگىەكانى و ھىچ گومانىك لەۋەدا نىە كە شارەزايىەكى تەۋاوت لەۋارى گالىسكەۋانى و شىۋەى بەكارھىنانى لە گۆرەپانى جەنگدا ھەيە، چونكە تۇ فەرماندەى گالىسكەۋانە جەنگىەكانى!  
موسا وتى: جەنابى فەرماندە "ستى كەف" تائىستا بگرە گالىسكەيەكىشم بەدەستم نەگرتوۋە.

ستى كەف تەماشايەكى موساى كىرد و وتى: كەۋاتە بەچ شىۋەيەك دەتەۋىت رابەرايەتى ئەۋ ھەموو ھىز گالىسكەۋانىە جەنگىە بكەيت؟... ستى كەف بىئەۋەى بەردەۋامى بەقسەكان بدات پۇشت و ئەفسەرىكى تر لەموسا نىك بويەۋە: ئەۋ كەسە بەپىچەۋانەى "ستى كەف" بالايەكى بەرزى ھەبوو، و خۇشپروو دەھاتە بەرچاۋ، لەلايەكى پوخسارىدا جىگەى پۇشانىكى پىۋە دىاربوو، ئەم پۇشانە لەناۋچەۋانىەۋە تا گۆشەى لىۋى شۇر دەبويەۋە.

جىگىرى فەرماندە لەموسا نىك بويەۋە و سلاۋى سەربازى بۇكرد و وتى: ناوم "ھتپ رە"يە، فەرماندەى گالىسكە جەنگىەكانم و لەژىردەستى "ستى كەف"دا خىزمەت دەكەم، فەرمانىيان پىداۋم ملكەچى فەرمانەكانت بىم. يەكەمىن پىرسىارى موسا لەبارى شىۋازى پۇشىنى جلوبەرگى فەرماندەى گالىسكەۋانەكان بوو كە بۇچى ۋەك باربەر و كۆلبەرەكانى لەنگەرگا تەنھا پارچە قوماشىك لەكەمەريانەۋە دەپىچن؟

"ھتپ رە"كە لەئەفسەرە كۆنەكان لەقەلەم دەدرا بەم شىۋەيە بۇى پونكردەۋە: گالىسكەۋانەكان بارودۇخى دارايىيان باش نىە، بەچاۋى خۇت دەبىنى كە پىخاۋسىشن. نامەۋىت زىادەپۇيىت بۇ بىكەم و پىت بلىم ئەم جۆرە پۇشاكانە

لهفیداکاری و گهرمی ئاو و ههوا و نه‌ریتیکی کۆنه‌وه سه‌رچاوه ده‌گریت، نه‌خیر وانیه، ئه‌گه‌ر ده‌سته‌لاتمان ببوایه وه‌کوو تو‌ پۆشاکمان له‌به‌رده‌کرد.

موسا وتی: وام ده‌زانی به‌هۆی ئه‌وه‌ی به‌رده‌وام به‌شداری له‌جه‌نگه‌کاندا ده‌که‌ن و پێشه‌نگی هه‌موو جه‌نگێک ده‌که‌ن باری دارایی‌تان له‌ئاستیکی باشدايه.

"هتپ ره‌"وتی: ئه‌ی فه‌رمانده‌ی لاو و نو‌ی، ئیمه‌ به‌چ شیوه‌یه‌ک ده‌توانین خاوه‌نی بارودۆخیکی دارایی باش بین، له‌کاتی‌ک به‌رده‌وامی ئیمه‌ که‌می‌ک له‌سه‌ربازه‌کانی تر زیاتره، ئیستاش بو‌ئه‌وه‌ی بزانی به‌رده‌وامی ئیمه‌ چه‌نیکه‌ به‌کرداری پێت نیشان ده‌ده‌م...

"هتپ ره‌"فه‌رمانده‌ په‌نجه‌ی خسته‌ سه‌ر یه‌کی‌ک له‌ هیماکانی سه‌رجله‌که‌ی موسا و وتی: به‌های هیما‌ی ئه‌م پله‌یه زۆر زیاتره له‌و کۆمه‌له‌ موچه‌یه‌ی که‌ یه‌ک فه‌رمانده‌ی گالیسکه‌وان له‌ماوه‌ی سالی‌کدا وه‌ریده‌گریت. بابه‌تی ده‌سته‌که‌وته‌کانی جه‌نگیش ده‌نگی ده‌هۆلی دۆره، من له‌ته‌واو جه‌نگه‌کاندا هیچ ده‌سته‌که‌وتیکم به‌ده‌ست نه‌هیناوه، چونکه‌ هه‌موو جه‌نگێک ده‌سته‌که‌وتی تیدا نیه، له‌هه‌ندی‌ک و لا‌تدا دوا‌ی ئه‌وه‌ی به‌سه‌ریاندا سه‌رکه‌وتین و خۆمان ده‌که‌ین به‌ماله‌کانی‌اندا به‌زییمان پێیان دیته‌وه، ته‌واوی که‌لوپه‌ل و که‌ره‌سته‌کانی ناوما‌لیان به‌سه‌ر یه‌که‌وه بریتیه له‌چه‌ند گۆزه و که‌ره‌سته‌یه‌کی بی‌نرخ، بگه‌ر شه‌وانه‌ش نانیان نیه بیخۆن چ بگات به‌ به‌ده‌سته‌که‌وتی سه‌ربازه‌ داگیرکه‌ره‌کان. له‌هه‌ندی‌ک شو‌ینیشدا که‌وا هه‌ست ده‌که‌ین شتی‌کمان ده‌ست ده‌که‌ویت، ده‌بینین زی‌ر و زیو پێش ئه‌وه‌ی ئیمه‌ بگه‌ینه ئه‌وی هه‌له‌اتوو و خۆی لی‌مان شار‌دراوه‌ته‌وه، ئاسایی ئه‌و شتانه‌ی هه‌ل‌ناگیرین زیاتر به‌رچاومان ده‌که‌ویت، له‌کاتی‌ک ئیمه‌ به‌دوا‌ی شتومه‌کی سوک و گرانبه‌ه‌ادا ده‌گه‌رین. "هتپ ره‌"به‌م شیوه‌یه به‌رده‌وام بوو: له‌و شو‌ینانه‌ش که‌ ده‌سته‌که‌وتیکی تیدا دابه‌شبو‌کریت، هیچ شتی‌ک له‌و ده‌سته‌که‌وتانه‌ ره‌وانه‌ی میسر نا‌کرین، چونکه‌ هه‌ریه‌ک له‌و سه‌ربازانه‌ی که‌ ده‌یان‌بینی به‌هیا‌ی ئه‌وه نین به‌یانی زیندو بن یان نه، له‌به‌ره‌وه ده‌یه‌ویت هه‌ر ئیستا ژیا‌نیکی خو‌ش تی‌په‌رینیت، له‌به‌ره‌وه‌ی تو‌ بارودۆخی فه‌رمانده‌یه‌کی گالیسکه‌وانی جه‌نگیت له‌زمانی کۆنه‌ فه‌رمانده‌یه‌ک بیست. "هتپ ره‌" له‌به‌ره‌وه‌ی "موسا"ی به‌ی‌ده‌نگی بی‌نی زانی ئه‌م بابه‌ته به‌لایه‌وه

سەرنج پاكىش نىيە، بۆيە بابەتى گىفتوگۆكەي گۆپرى، مەبەستىم ئەۋەيە دۋاي ئەۋەي كۆپرى فېرەئون بۈيە جىنشىنى باۋكى نىۋان پامسىس و سىتى كىف بەناۋىشنى فەرماندەي گالىسكەۋانى دەرگىرى و تىكچونىك دروست دەيىت، چونكى "سىتى كىف" فەرماندەيەكى وردىيىنە و لەبەرامبەر كارەكانىدا زۆر ھەستىيارە، بۆيە داۋام لىكرا پلەۋپايەكەم بەدەم بە "موسا" كە جەنابتى. سەرەپاي ئەۋەش ئەۋەي لەم بوارەدا شارەزام فېرى تۆي دەكەم، بەۋاۋا لەپاستىدا بۆماۋەيەك خۆم سەرپەرشتى گالىسكە جەنگىيەكان دەكەم تا ئەۋكاتەي ئەزمونىكى باش لەم ھونەرەدا بەدەست دەھىنىت، ئەمەيان ويستى خۆمە و ھىچ كەسنىك ناتۋانىت ناچارم بىكات كارىكى وا بۆ ھىچ كەسنىك ئەنجام بەدەم و فېرى ھونەرى گالىسكەۋانى جەنگى بەم.

موسا پرسى: تۆ كە بەردەۋام لەبىبابانەكاندا سەرقالى جەنگىت لەكۆيۈە ئاگادارى كۆشك و بارى دەرۋنى كارىبەدەستىنى ئەۋيى، سەرەپاي ئەۋەي لەپايتەختەۋە زۆر دورى، لەكۆيۈە زانىت فېرەئون خۆشى لەمەن نايەت و لىم تورەيە؟

ھتپ رە ۋەلامى دايەۋە: لەۋەۋە زانىم كە فېرەئون بۆ ماۋەي سى سال تۆي بۆ ئىرە دور خستۋەتەۋە و چىتر نايەۋىت چاۋى پىت بىكەۋىت، ئىستاش دەمەۋىت پاسپاردەيەكى دىسۆزانە و خىرخوايانەت پى بسپىرم، ئەۋ پاسپاردەيەش ئەۋەيە فەرماندەي گالىسكەۋان گوتەي سوكايەتى ئامىز بەھەموو ئەۋ كەسانەي كە نازانن گالىسكەۋانى بىكەن دەلىت، چ بگات بەۋەي ئەۋ كەسە فەرماندەي گالىسكەۋانان بىت، فېرەئون ويستۋىەتى بەم شىۋەيە سوكايەتت پى بىكات بۆئەۋەي كەسانى تر تۆ بىكەنە گالتەجاۋى خۆيان، مەن ھەموو ھەۋلىكى خۆم دەخەمەگەر تا ئەۋەي پىۋىستە فېرتى بەم و تا ئەۋكاتەي زال نەبىت بەسەر بەرپۆۋەبردنى گالىسكە جەنگىيەكاندا، خۆم بەرپرسىيارىەتى بەرپۆۋەبردنى گالىسكە جەنگىيەكان لەئەستۆ دەگرم بۆئەۋەي ھەستى بەھىچ بۆشايىيەك لەبەرپۆۋەبردنى فەرماندەيى تۆدا بەدى نەكرىت. تەنھا لەۋانەيە تىكاي ئەۋەت لى بەم بىرەك زىرم پى بەدەيت.

موسا وتى: چەنىك زىرت دەۋىت؟

فەرماندەي گالىسكە جەنگىيەكان وتى: بېرى بىست ئەنگوستىلەي گەرە زىرم پىۋىستە.



موسا وتى: بەخۇشخالىيەۋە ئەۋ بېرە زېرەت پېدەدەم.

"ھتې رە" بەسوپاسگوزارىيەۋە پېيى وت: لەمەودوا لەخزمەتى تۇدا دەبىم و تۇ بەم بېرە زېرە منت بۇ خۇت كېيۈە و ۋەك نۆكەرىكى بەۋەفا خزمەتت دەكەم، ئىستاش بېرۈين و چەند پىكىك شەراب بەيەكەۋە بخۈينەۋە. لەبەشى كۇتايى تەۋىلەخانەكەدا گالىسكەۋانەكان لەميوانخانەى ھەمىشە قەرەبالخ و پېرېو لەئەفسەر و سەرباز، كاتىك موسا خۇى كرد بەۋ ميوانخانەيەدا و چاۋى بەۋ بارودۇخە كەوت پېيى قەلس و بىتاقەت بو.

"ھتې رە" كاتىك زانى خۇشى لەم جۇرە شويئانە نايەت بەزەردەخەنەيەكەۋە وتى: بەئەنقەست تۇ ھىنايە ئىرە بۇئەۋەى لەنزيكەۋە پەيۋەندى لەگەل خەلكانىكى جىاۋاز ھاۋكات لەگەل گالىسكەۋانە جەنگىيەكاندا بەرقەرار بكەيت و زياتر پېيان ئاشنا بىت و بۇماۋەى كاترۇمىرېك ھەلسوكەۋتيان لەگەلدا بكەيت، ئەمەيان بەشداريەكى ناچارى و خەلكناسى پېدەۋترىت، چونكە ئەگەر تۇ ئاگادار و ئاشنا بارى دەرونى ئەم دەستىيە نەبىت، ئەۋا ئاشتۋانى بەرپۈيەيان بېەيت. ئەفسەر و سەرباز ھەردۈكيان ۋەك يەك لەگۆرەپانى جەنگدا يەك ژيان و چارەنوسيان ھەيە ئەۋىش يان دەكوژرېن يان دەكوژن، ئەمانە ژەمى خواردنيان ئەۋەى لەگۆرەپانى جەنگدا بەدەستى دەھىنن لەم مەيخانەدا خەرجى دەكەن. زۆرىك لەمەيخانەكان دەرامەتيان پەيۋەست دەكرىت بەم جۇرە كەسانەۋە. ھىچ كاتىك پىت ئالىم تۇش ۋەك ئەۋان كاتەكانت بەخۇشى تېپەپېنە، بەلام لەۋە ئاگادارت دەكەمەۋە كە ھىچ كاتىك پى لەخۇشگوزەرانىان نەگرىت، چونكە تەنھا بەۋ ئومىدەۋە دەژين و زىندون. موسا پۇشتە فەزاي كراۋەى ميوانخانەكە و لەتەنىشت درەختىكەۋە راۋەستا "ھتې رە" فەرمانى دا ئاۋجۋيان بۇ بەيىنن و ھەرئەۋەى سەرى گەرم بو بە "موسا" ى وت: ئىمە دەپۈين بۇ ۋلاتى "كوش"، شويىنك كە خەلكەكەى دېرەندە و جەنگاۋەرىكى ترسناكن، تائىستا لەجەنگاۋەرانى "كوش" ترسناكت و توقىنەرتەم نەبىنيۋە، بگرە ناتۋانى جەنگاۋەرانى ۋلاتى "ھاتى" لەگەل جەنگاۋەرانى ۋلاتى "كوش" دا بەراۋرد بكەيت.

موسا پرسى: بۇچى شاينى ئەۋ نين لەگەل ئەۋاندا بەراۋرد بكرىن.

هتپ ره بهم شیویه بۆی پونکردهوه: له بهرئوهی جهنگاوه رانی "هاتی" په پیرهوی شیواز و پابه ندی سهر بازی شیوازه کانی جهنگ ده کهن، له کاتیکدا جهنگاوه رانی "کوش" ته نها ده یانه ویت بکوژن، ئه مانه وهک گیانه وهره درپه نده کان هیرش ده کهن و له مهرگیش ناترسن.

موسا وتی: تائیسقا به شداری هیچ جهنگیکم نه کردووه و نازانم هه لومه رج و بارودوخی جهنگ به چ شیویه که.

هتپ ره له موسای پرسى: ئایا خوینده واریت ههیه؟  
موسا وتی: ههر له مندالییه وه ناردومیان بۆ قوتابخانه و بهو هویه وه که سیکی خوینده وارم لی دهرچووه.

کاتیک "هتپ ره" زانی موسا خوینده واری ههیه به پرژه وه بۆ دهروانی و پیی وت: له جهنگدا به شداری نه کردن بهو واتایه دیت که له هه لومه رجی جهنگ بیناگایت، به لام خوینده واری قهره بوی ئه م که مایه تیه ده داته وه، تۆ له من که فرماندهیه کی کۆنم پیشه نگتر و مه زنتری، تۆ وهک من پیویستت به وه نیه بۆ دابین کردنی بژیوی ژیانته به شداری جهنگه کان بکهیت، به لکو به ناو نیشانی فرماندهیه کی تیگه شتو و خوینده وار ده توانی له هه موو شوینیکدا به پشت به ستن بهم خوینده واریته به ئاسانی ژیانیک بوخۆت دابین بکهیت، هیچ نه بی به لایه نی که م ده توانی ببیته نوسه ری باره گایه که که له میسر دا به باشترین کار له قه له م ده دریت. له مکاته دا چه ند سهر بازیک ته ماشای جلوه به رگی پر زاق و بریقی "موسا" یان ده کرد کاتیک گوئیان له قهری به هیزی "هتپ ره" بوو و ده نگدانه وه یی به هیزی لهو ناوچه یه دا دروست کرد سهر بازه کان به ترس و تۆقانیکه وه له چواره وری بلاوه یان لی کرد.

"هتپ ره" به موسای وت: فرمانده ده بییت توندوتیژ و سروشتیکی زبری هه بییت، بۆئوهی سهر بازه کانی هه میشه گوپرایه ل و لیی بترسن.

به لام موسا زیاتر هه زی به بیستنی شیکاریه کانی جهنگ و جهنگاوه رانی جوراوجۆر بوو بۆیه پیی وت: تۆ وتت سهر باز و جهنگاوه رانی "کوش" درنده ن و هیچ په وشتیکی مروییان تیدا به دی ناکریت؟

"هتپ رە" وتى: بەلى، بەلام پياۋانى "كوش" خالى لاۋازىشيان ھەيە، ئەو خالەش ئەۋەيە كە گالىسكەي جەنگيان نىيە، خالىك لەۋە گرنىگتر ئەۋەيە جەنگاۋەرانى كوش بېناگان لەۋەي چەكىك ھەيە لەئاسن دروست كراۋە، چەكى جەنگاۋەرانى ۋلاتى "كوش" ىش لە "مس" دروست دەكرىت، بەلام خەلكى كوش زىپىكى زۆريان ھەيە. دەبىت باسى خالىكى ترى جەنگاۋەرانى كوش بىكەم و ئەو خالەش ئەۋەيە كە ھەر يەكىك لە جەنگاۋەرانى "كوش" سەربەخۇ شەپ دەكەن، ئەمانە يەكپىزى و يەكانگىريان لەكاتى ھىرش بىردندا نىيە، ئەم پەرتەۋازەيىيە لەگۆرەپانى جەنگدا دەبىتە ھۆى لاۋازيان لەكاتى ھىرش بىردندا، سەرەپراي ئەۋەش چاۋنەترسيان ھەموو جۆرە بەرگىكارىيەك تىكدەشكىنىت. خالىكى تر لەبارەي تۆۋە كە فەرماندەي گالىسكە جەنگىيەكانى نابىت لەتۇ بشاردريتەۋە، جياۋازى تۆيە لەگەل من و "ستى كف" ى فەرماندەي گشتىدا، تۇ لەھەردوكمەن لەپروى خويندەن و نوسىنەۋە پىشەنگىرى، لەكاتىك "ستى كف" ىش ۋەك من نەخويندەۋارە. بەلەبەرچاۋگىرتنى ئەم ھەلومەرجە، ئەو كە فەرماندەي لەشكرە دەپرات بۇ "كوش"، بەتايبەت دۋاي ئەۋەي لە "كوش" جىگىر بوو "ستى كف" دەتوانىت فەرمانت بۇ دەرىكات و تۇش دەبىت فەرمانەكانى جىبەجى بىكەيت، ئايا تۇ پەيپەۋى لەفەرمانەكانى "ستى كف" دەكەيت؟

موسا وتى: لەبەرئەۋەي پەلەي فەرماندەيى و سەرۋىتى ھەيە ناچارم فەرمانەكانى جىبەجى بىكەم.

"هتپ رە" وتى: كارى پاست و دروستىش ھەر ئەۋەيە، ھەول بدە لە "كوش" دا گوپرايەلى فەرمانەكانى "ستى كف" بىت، چونكە ئەگەر سەرپىچى لەفەرمانەكانى بىكەيت "ستى كف" ئەو دەستەلاتەي ھەيە كە فەرمانى كوشنت بۇ دەرىكات.

موسا وتى: خەيال ئاسودەبە لەۋەي سەرپىچى لەفەرمانەكانى ناكەم.

دۋاي ئەۋە "هتپ رە" لىي پرسى: تائىستا چەند جار سۋارى گالىسكە بويت؟

موسا وتى: چەند جارىك ئەۋىش بۇ تاقىكدەنەۋە، بەلام بەشپەۋەيەكى جدى ھىچ جارىك سۋارى گالىسكە نەبوم!

"هتپ ره وتی: به بیستنی ئەم قسانه زۆر خوشحالم، چونکه هەرچی زیاتر زانیاریت له باره یه وه که متر بیئت باشتره، ئیستا به خه یال ئاسوده تر ده توانم دهست به مه شقکردن و فیرکاریه کانی گالیسکه سواری بکه م... دواي ئەوه دوباری پرسى: ئایا تۆ گالیسکه یه کی تایبهت به خۆت هه یه؟

موسا وتی: نه خیر.

"هتپ ره" پرسى: ئەي ئەسپی تایبهت به خۆت هه یه؟

دوباره موسا وه لامی نه خیری دایه وه.

"هتپ ره" وتی: بۆ سواری بونی گالیسکه یه که ده بیئت دو ئەسپ و دوو گوریس پهیدا بکهیت.

موسا پرسى: مه به ستت له گوریس چیه؟

"هتپ ره" وتی: گالیسکه وانه کان چه مکیکی تایبه تیان هه یه که به گوریس بانگ ده کریت، له راستیدا کاتی که به چوار ئەسپ گالیسکه یه که لیده خوڤن پیی ده لین یه که گوریس، گوریسیکی تر بۆ ئەسپی یه ده که، به واتا چوار ئەسپی یه ده که له گه ل خۆتدا ببه بۆ کوش، ئەگه ر ئەسپی یه ده که له گه ل خۆتدا نه بهیت له کاتی له ده ستدانی یه کی که له ئەسپه کان، چیتر تۆ گالیسکه وان نیت و گالیسکه کهت راده وه ستیت، چونکه له "کوش" دا ئەسپ ده ست ناکه ویت و نیه و هیچ که سیکیش ئەسپ به وانی تر نافروشیئت.

موسا وتی: ده توانی گالیسکه یه کی باش و هه شت ئەسپی ده ستبێژم بۆ بکریت؟

"هتپ ره" وه لامی دایه وه: سه ره پای ئەوه ی ده زانم تۆ دهسته لاتى کړینی گالیسکه و ئەسپه گیکی وات هه یه، به لام نرخى ئەمانه زۆر له وه گرانه تره که تۆ له بهرچاوت گرتوه.

موسا وتی: تۆ له پوی داراییه وه نیگه ران مه به، چونکه ئەوه نده سامان هه یه که مه زه نده ناکریت.

"هتپ ره" وتی: سه ره پای ئەوه ی له پوی داراییه وه زۆر لاوازم، به لام چه زم له دۆله مندی و سه رمایه داریه، چونکه سه ره وهت و سامان پایه و ستونی

دهسته لاتە و هیچ گومانیکم لەم بۆچونەمدا نیە، ئەوانەى سەرمايه دارن دەتوانن ببنە کەسیكى دهسته لاتدار و بههیزیش.

موسا وتی: سەرپەرشتى سەرودت و سامانەكەشم هه مان ئەم قسانەى تۆ دەکرد و دەیوت: ههركەسێك سەرمايه دار بێت هه میشه له لای خەلكى جیگای پێزه.

"هتپ ره" پرسى: دەمویست ئەوەت لى بپرسم ئایا سەرمايه دار و دۆلەمەندهكان له بهرامبەر هه ژارهكاندا كه متهرخەم نین.

موسا وه لآمى دایه وه: ئەوه پاستیهكى حاشاهه لئه گره.

"هتپ ره" وتی: به لآم به لای منه وه ئەوانهى زانا و خوینده وارن له كهسه دۆلەمەندهكان زیاتر جیگای پێز و ستایشن، سەرهرای ئەوهى له بهر چه ند هۆیهك له سهردهمى مندالیدا له خویندن بپهش بوم، به لآم وهك خۆم به هایهكى زۆر بۆ خویندن و خوینه دواى داده نیم و ئیستاش كه ده بینم سهرگه وه كه م له هه مان كاتدا هه م دۆلەمەند و هه م خوینده وار و هه م هاوسۆزى كه سه لاواز و كه مدهسته كانه و گرنگیهكى زۆریان پێده دات، هه ر به و بۆنه یه شه وه جوتیك ئەسپى باشى بۆ ده كرم كه له ته واوى میسر دا ده گمەن بن.

موسا وتی: كه واته په یوه ندى من و تۆ لەم ساته به دواوه په یوه ندى دوو هاوپی دلسۆزى یه كتره دواى ئەوه له "هتپ ره" ی پرسى: ئایا تۆ دواى ئەوهى برك زێرم پى به خشیت بۆچونت له بهرامبەر مندا نه گۆرا، ده توانم به به خشینی زێر فهرماندهكانى تر بكه م به هاوپی خۆم. ئایا ده توانین به هاوكارى یه كتر له گه ل ته واوى ئەم ئەفسه رانه دا به هیزى كى ناماده له میسره وه كوچ بكه ین بۆ "كوش"؟

"هتپ ره" پى وت: كه وهره م جگه له و زێره داواى هیچ شتىكى ترت لێناكه م.

موسا وتی: ئەمشه و هه ره بۆ لآم بۆئه وهى ئەو بره زێره ی داوات كردبوو پیتی بده م و تۆش ئەسپ و گالیسكه كه م بۆ بكه ره ... ئەو شه وه له كاتى دیارى كراودا "هتپ ره" پۆشت بۆ لای موسا بۆئه وهى ئەو بره زێره دیارى كراوه ی لى وه رگریست. سبه ی ئەو شه وه موسا وه كوو جارن بۆ ته ماشا كردنى دیمه نى خۆرئاوا بون پۆشته كه نار پوبارى "نیل" وه و به رپكه وت چاوى به "نف" ی ته لارساز كه وت، به لآم "نف" نوقمى بیر و هزرى خۆى بوو و له وكاته دا ئاگای له موسا نه بوو.

"موسا"ش لەكابرای تەلارساز نزيك بويهوه و سلاو و پيژى خۆى پيڤيشان دا، كابرای تەلارسازيش كە ھەرگىز چاوەپي ئەوھى نەدەكرد كە لەوناوچەيەدا كەسيك بەناوى خۆى بانگى بكات پوي كرده ئەو كەسەى بانگى كرد و يەكسەر "موسا"ى ناسيهوه و بەگەرميهكەوه چۆن و چاكى لەگەندا كرد.

موسا وتى: من بەفەرمانى فيرەون بەرپرسىاريەتيەكم پى بەخشراره و بەپي ئەو ئەو فەرمانەش لەم شارەدام، بەلام ھاتم بۆئيرە بۆئەوھى تەماشاي خۆرئاوون بكەم و تۆم بينى نوقمى بيروھزرى خۆت بوبويت، لەدلى خۆمدا وتم لەوانەيە نزا بخوينت.

"نف"ى تەلارساز وتى: ھەركەسيك نزا بكات دەبيت پيشەكەكانى نزا خوڤندنيش جيەجى بكات، بۆنمونه دەبيت بخورد داگيرسيڤت، دەرمانى بۆندار ھەلداتە ناو ئاگرەوھ، بەشيك لەكتيبي "مردووھكان" بخوينتەوھ و چەند كەرستەيەكى تر كە من ھيچكاميانم نيە، سەرەپاي ئەوھى لەسەردەمى منداليدا كەميكم لەكتيبي مردووكانم لەبەركردبوو، بەلام لەدوايدا ھەمويم لەبەرچويهوھ، لەبەرئەوھ ئەگەر لەپەرستگاشدا بم و بخورد بسوتينن ئەو نزاينەى كە لەبەرېوم ھەمويانم لەبەر چووھتەوھ.

موسا وتى: بۆ وتنەوھى نزا پيويست بە داگيرساندنى بخورد ناكات، لەھەر كوي بيت تەنھا بىرت لەلاى خودا بيت بەسە، ئاوابون و خۆر كە ديمەنى خودايە ئەوم بەبەر دەھيڤتەوھ.

"نف"ى تەلارساز وتى: تارادەيەك ئەم بۆچونەت بەدروست ديئە بەرچاو، چونكە خۆر كاتيک لەبارەگاي خۆرئاوابوندا نيشتەجى بوو، لەدلى خۆمدا وتم: خۆزگەم بەخۆر.

موسا پرسى: بۆچى خۆزگەت پى خواست؟

"نف"تەلارساز وتى: چونكە خۆى دەشاريئەوھ و چيتر چاوى بەخەلكى دو پوو ناكەويت.

موسا ليى پرسى: ديارە ئەم بابەتە زۆر ئازارى داويت؟

"نف"ی تەلارساز وتی: بابەتیکى تازه نیه، زۆربەى خەلکى پابەند نین بەبەلێن و گوتەکانیانەو، وەفای راستەقینە بونی نیه، ئەوانەى وا خۆیان دەنوینن کە بیروباوەرپیکى تاییبەتیا ن هەیه، تەنها بۆمەبەستیکى تاییبەت و فریودانى خەلکى وا دەلێن. دواى ئەو بەدەنگیکى زۆر نزم بەگوێى موسادا چپاندی و وتی: بگرە فیرعەونیش کە وا خۆى نیشان دەدات باوەرپى بەخودای "ئامون" و دەلێت هەرکەسێک فلان کار و فلان کار بکات ئەوا بەسزای فلان کار لەسێدارە دەدریت! خوشى لەبەرامبەر بیروباوەرپەکانیدا سست و خالیە، بەراستى بیروباوەرپیکى خۆنوینی "پریایى" هەیه.

موسا وتی: تۆ بەچ شیوەیهک پەیت بەم نەینیه بردووه؟

"نف"ی تەلارساز وتی: مەزنترین یادگارى میژووی میسر قوچەکیەکانە، هەر بەردیکى ئەم قوچەکیە لەناوونەچوو و وێران نەبووه بەناوی "ئامون" لەسەر یەك هەلچنیوه.

موسا وتی: هیچ کەسێک گومانى لەویدا نیه.

"نف"ی تەلارساز وتی: من تەلارسازم و دەزانم دواى ئەو هیچ کۆشک و تەلار و منارهیهک بەمەزنى قوچەکیەکان دروست ناکریت.

موسا وتی: منیش کە کەمێک شارەزای بواری تەلارسازیم هەمان بیروباوەرم هەیه.

"نف"ی تەلارساز وتی: بەهەر حال! ئیستا دەمەوێت ئەو نەینیه شاراوێیهى ئاشکرام کردووه بوێ بگێرەو، بەلام بەمەرچیک لەهەمان ئەم شوینەدا دەبییت بینیزیت و باسى نەکەیت بۆ هیچ کەسێک.

موسا وتی: دلنیا بە.

دواى ئەو "نف"ی تەلارساز بەمشێوێهە بۆی پونکردووه: پۆژیکیان فیرعەون بانگی کردم، دروست دواى چەند پۆژیک لەوەرگرتنى ئەو پلەوپایەیهى، زۆر بەسادەیی پێى و تم "نف" دەمەوێت ئەم قوچەکیە مەزنانە وێران بکړن!

موسا بەبیستنى پاوهشا و وتی: دلنیا ییت کە بەهەلە گویت لێى نەبووه، ئایا بەراستى ئەم قسانەت لەدەمى فیرعەونەو بیست؟

"نف"ی ته لارساز وتی: بهلئى ئه و ئه م داوايه ی دوپات کرده وه.

موسا پرسى: ئه ی تۆ چ وه لامىکت دايه وه؟

نف وتی: منیش به فیرعه ونم وت، ئه ی فیرعه ون له چ پویه که وه ئه م فرمانه دهرده که یته؟ بئى له به رچا وگرتنى وئرانکردنى یادگارى ته لاریکی ئاوا، ته نها بۆ وئران کردنى پیوستمان به چهند مانگیک ده بیئت. سه ره پرای ئه وه ش هیچ کریکاریکی میسرى چه کوش و نویلئى خوی بۆ وئرانکردنى مالى خودا به کارناهیئیت، چونکه "ئامون" به مه زنترين خودای خویان له قه لئه م دهن.

فیرعه ون وتی: تا بلئى کریکارى وئرانکه رمان هیه، تۆ وا ده زانى دیله کانی جه نگمان بۆ چ مه به ستيك له م ولاته دا راگرتون؟

منیش پیم وت: به لام قوچه کیه کان له پوی هونه ریه وه به یه کیك له شانازی هونه ریه مه زنه کانی میسر له قه لئه م دهرین، قوچه کی میسر ته نها ده سته لات و سامانی ده سته لاتداری میسر نه یانه ینايه بون، به لکو بیروباوه ری میسریه کان که باوه ریکی ته وایان به "ئامون" هه بوو و ده یانزانی ئه م ته لاره بۆ "ئامون" بنیات ده نریت، به به ردگه لیکی گران که هه ر یه کیکیان به نه ندازه ی کیویك ده بون و هه ر یه کیکیشیان له کاتی هه لچینیان له سه ر به رده کانی ترده ئه گه ر له ناكاو بخزایه و بکه وتایه ته خوار هه زاران کریکارى میسرى له دواى خویه وه ده کوشت، به لام ئه م جوړه کاره ساتانه بگه ره بچوکتین دودلئى بۆ دروست کردنى ئه م قوچه کیانه نه خسته نیو کریکاره کانه وه و هه ر به رده وام بون. بۆیه نامه ویت فیرعه ون به هوئى ئه م هه له گه وره وه زیان به خوی بگه یه نیئت و به راستى تکتات لیده که م ده ست له م خواسته ت هه لگه ر. هه روه ها ده بیئت ئه وه ش بلیم کاتیک فیرعه ون سه ره تا پینشنيارى وئرانکردنى قوچه کیه کانی لئى کردم، بۆساتیک له دلئى خودا بیرم لیکرده وه تۆ بلئى فیرعه ون بیه ویت تا قیم بکاته وه و بیروباوه رپم هه لسه نگینئى، بۆنه وه ی ئه گه ر باوه رپم به "ئامون" نه بیئت به یاری له سیداره دانم بۆ ده ربکات، به لام به پیئى گوته کانی فیرعه ون تیگه شتم که به راستى ده یه ویت قوچه کیه کان وئران بکات.



چیتەر دواى ئه و قسانه ی بیگومان بوم له وه ی به پراستی دهیه ویت ویرانیان بکات که وتی: من ئیره یی به م قوچه کیانه ده به م، ناتوانم ببینم ته لاریک به و به رزیه پیش له دایک بونم دروست کرابیت و نه توانم هاوشیوه ی ئه و ته لاره بنیات بنیم.

دواى ئه وه ی لیم پرسى: گریمان ئه م قوچه کیانه مان ویران کرد، چى له بهرده کانیان بکهین.

فیرعهون وتی: بهرده کانیان فری بدهینه ناو پوبارى نیل یان ده ریاوه!

منیش وتم: ئه گهر ئه م کاره بکهین چیتەر که شتییه کان ناتوانم ها توچوی خویان بکهن، چونکه قه باره ی مه زنى بهرده کان کیویکی مه زن دروست ده کهن.

فیرعهون پرسى: ئه ی چه نیگمان پی ده چیت ئه گهر بهرده کان فریبدهینه بیابانیکی دوره دهسته وه.

وتم: ئه گهر بتوانین ئه م کاره ش بکهین ئه و دواى تیپه ربونى هه زاران سال خه لکی چه ند ئه وه نده له م قوچه کیانه مه زنتر له هزرى خویاندا بنیات ده نی و ئه مه ش پیچه وانه ی ئه و شتییه که ئیمه ده مانه ویت ئه نجامی بدهین، به لام ئه وه ی پیویستمان به چه نیک ماوه یه تا به ردی قوچه کیه کان بو بیابانیکی دور بگوازینه وه، ئه گهر ته واوی بارودوخه کان به خواستی ئیمه بیت و وه ستانیک له کاره که ماندا دروست نه بیت و فیرعهون به واتا تو ته مه نیکی درێژخایه نت هه بیت، جیبه جیکردنی ئه م بهردانه به گه شبینییه که وه پیویستی به په نجا ساله، له وانه شه پیویستی به سه د سال بیت!

کاتیک فیرعهون بیرى له م ماوه یه کرده وه وتی: دیار نیه تا ئه و ماوه یه بمینیم یان نه، ده بیت بیر له شتیکی تر بکهینه وه.

موسا پرسى: سه رئه نجام چاوپوشی لی کرد یان له سه ر قسه که ی خوی سور بوو.

"نف" ته لارساز وتی: به دودلیه که وه به لی، به لام به شیویه کی په ها و ده قاوده ق هه رگیز.... دواى ئه وه پونیکی کرده وه: له بهرئه وه ی ئه م فیرعهونه تازه یه خوی به بنیاتنه ری ته لاره به ردینه کان له قه له م ده دات، ناتوانیت به رگه ی بونی ته لاریکی وه قوچه کیه کان بگریت، سه ره پای ئه وه ی گهر ئه و ته لاره شیان بو "ئامون" بنیات نابیت.

موسا وتی: له بهر نه وهش ئیستا زۆر به باشی په ی به وه ده بهم که فرمانږه و پېشیننه کان دور نه ندیش بون و بیران له سه د سالی دوی خوین کردو وه ته وه، بویه ته لاریکی ئاوا جیگر و ویران نه بویان دروست کردو وه... دوی نه وه موسا له "نف" ی ته لارسازی پرسى: ئایا تو که ته لارسازیکی مه زنی ناوی نه و که سه ی نه م قوچه کیانه ی دروست کردو وه نازانیت؟

"نف" ی ته لارساز وتی: نه م پرسیاره پسته یه کی فیرعه ونی هینامه وه یاد که ماوه یه که له وه و پېش هه مان پرسیارى لی کردم و وتی، ده مه ویت نه و پیاوه تیه م له گه لدا بکه یت!! بى له بهر چا وگرتنى دژایه تی شاهانه کان، دهرباره ی ته لارسازی نه م قوچه کیه مه زنه، نه وه ی لیى دلنیا م نه وه یه ناوی له شیوینکی نه م قوچه کیه دا هه لکولراوه، چونکه مه حاله ته لارسازیک ته لاریک دروست بکات، به لام ناوی خو ی له سه ر هه لنه کوئیت. ته لارسازیک که ته لاریکی ئاوا مه زنی دروست کردو وه، بیگومان ناوی له شیوینکی نه م ته لاره دا ده یت تو مار کراییت.

موسا وتی: نه گه ر فیرعه ون ویران کردنى قوچه کیه کان به ته لارسازیکی تر بسپیریت، له م کاته دا تو چ کار دانه وه یه که له خو ت نیشان ده ده یت؟

"نف" ی ته لارساز وتی: ویست و خواستی ژیرده سته کان ناتوانن خوینان له بهر امبه ر بریارى پادشاکاندا بهرنگارى بکه ن.

موسا وتی: وام ده زانی کاریگه ریت به سه ر فیرعه ونه وه هیه به لام ئیستا بوم دهرکه وت وانیه.

"نف" ی ته لارساز وتی: نه و له باره ی کاروبارى ته لارسازیه وه گوی له قسه م ده گیریت و کاریگه رى تایبه تیم له سه رى هیه، به لام دهرباره ی بریار و سه لیه کانی نه و که سایه تیه کی نه و تو م نیه که کاریگه ریم به سه ریه وه هه بییت، هیچ که س بگره هاوسه ره که شی ناتوانیت ده ست له حه ز و بریار و خواسته کانی فیرعه ونه وه بدات چ بگات به که سیکی وه ک من، بگره ناشتوانم په خنه له م جوړه بریارانه ی فیرعه ونیش بگرم.

موسا وتی: به چ شیوه یه که تو له پله و پایه ی ته لارسازیکدا ناتوانی په خنه له بریاره کانی فیرعه ون بگریت و سه رزه نشتی بکه یت؟

"نف"ی تەلارساز وتی: ھەموو کەسیک لە ھەر ھەلومەرجیکدا بێت ھەستی پێشەنگی و پلەوپایەخوازی کە سروشت و تاییبەتمەندی مەوقە ھانی دەدات و وای لێدەکات نەتوانیت ھیچ کەسیک لەخۆ بەرزتر ببینیت، فیرەونیش لەخەڵکی باشتەر دەزانیت کە ناتوانیت پاشماوە و کاریگەری پێشینان ھەرس بکات.

"نف"ی تەلارسازی بابەتی گفتوگۆکە ی گۆپی و وتی: سەرەپای ئەوێ لە پایتەختەوێ دور بوم، بەلام بیستومە فیرەون پەلەوپایەیی فەرماندەییەکی مەزنی پێ بەخشییوی، ئایا تۆ خوشحال بویت بەوێ ئەم پەلەوپایەت پێ بەخشا؟ موسا وتی: ئەگەر لەگۆشەنیگای ھەلسەنگاندنەوێ بۆی بپروانین، دەبیت زۆریش خوشحال بم، چونکە لەوباوەرەدام ئەگەر پەسەندم نەکردایە، دڵنیابوم لەوێ فیرەون لەباتی ئەوێ مەرگی بۆ ھەڵدەبژاردم!

نف لێی پرسى: ئایا فیرەون بەراستی فەرمانی کوشتنی بۆ دەردەکردی؟ موسا وەلامی دایەوێ: لەمبارەوێوە بچوکتین گومانم نیە.

"نف"ی تەلارساز وتی: وایزەم ئەوێ تۆ بویت پێت و تەم دایکت کاتیکی ھێشتا لەژیاندا بوو بەلێنی لەفیرەون وەرگرتووێ کە ھەرگیز فەرمانی کوشتن بۆ دەرنەکات، وانیە؟

موسا وتی: ئەوێ نیوێ ئەو بەلێنەبوو. ئەویش بەمەرجیک ئەم بەلێنە ی پێدا: ئەگەر دوچاری ھیچ ھەلەیک نەبم... ئەم دوچاربون بەھەلە و ھەلەکردنە چەندھا لێکدانەوێ بۆ دەکریت.

"نف"ی تەلارساز پرسى: مەگەر تۆ چیت کردووێ؟

موسا وتی: لەگەڵ یەکیک لەشازادەکان، کە لەپراستیدا کەنیزە زادەیکە کۆشکی فەرمانرەوایی سوکایەتی بەدایکم کرد، دایکیک کە چیتەر لەژیاندا نەما بوو، منیش لەبەرامبەردا بەھای ئەو گوتانەیم خستە ناو مەشتی.

تەلارساز وتی: ئەوێ چ جۆر پۆبەپۆبونەوێ بەوێ بوو؟

موسا وتی: ئەو داوای لێکردم پۆبەپۆی یەکتەری ببینەوێ، ئەو شەمشیری پێبوو و منیش داریک و شکستم پێھینا، بگەر دەشمتوانی بیکوژم، بەلام نەمکوشت، بەدڵنیاییەوێ ئەگەر بەسەر مندا سەربکەوتایە دەیکوشتم.

"نف"ی ته لارساز وتی: بهر استی زور نیگه رانم به و هی له پایته ختدا چاوم پیټ ناکه ویت ، به هیوا نه و هم به م زوانه له پایته ختدا چاوم پیټ بکه ویت.

موسا وتی: نه م ئومیده ی تو وهك نائومی دی وایه، چونکه هرگیز له پایته ختدا نامبینیته وه، به لایه نی که م به فەرمانی فیرعون بوم او هی سی سال دور خراومه ته وه، دوا ی نه و ه ش نازانم بو کویم ده نی ریت.

"نف"ی ته لارساز به سه رسو پرمانه وه لیی پرسى: سی سال دور خراویته ته وه؟ موسا وتی: به لی له نی ستادا بو ما وه ی سی سال دور خراومه ته وه.

"نف"ی ته لارساز وتی: نه گهر نه تبینم زور به داخ ده بم بوټ.

موسا پرسى: تو واهه ست ده که ی ته له جه نگدا ده کوژریم؟

"نف"ی ته لارساز وتی: نه خیر، له بهر نه وه ی تو نه فسر و له ه مان کاتدا فەرمانده ی و نه فسر ده کانیش به ده گمه ن له جه نگه کاندا ده کوژرین، به هیوا نه و هم تا نه و کاته ی ما وه ی نه م دور خستنه وه ی ته و او ده بیټ زیندوو بم و جاریکی تر چاوم پیټ بکه ویت.

موسا وتی: تو به و راده ی ه ش به ته مه ن نیت که به هیوا نه و وه نه بیټ له ژیاندا بمینیتته وه، به دلنیا یی وه چاومان به یه کتری ده که ویتته وه.

نف وتی: که سه به ته مه نه کان ه ندیک هیما ده دوزنه وه که هیما ی کوټای ژیانانه، نایا تائیستا ناوی "هوم سستی" ماموستای "مالی ژیان" ت بیستوه؟ موسا وتی: ناوی نه و پزیشکه م له مالی ژیاندا بیستوه، به لام له بیرم چو وه ته وه به چ شیوه یه ک باسی نه م هیما یانه ی کردوه.

نف پونی کرده وه: "هوم سستی" ماموستا پیره کانی له وه ناگادار کرده وه که ناگایان له گوئیان بیټ، و نه و ده نگانه بهر گوئیان نه که ویت که هیما خراپه کان له خو ده گریټ ه روه ها ناگاداری له نی وه ندی ئیسقانه کانیا ن "مفاصل" بیټ بو نه وه ی به باشی له کاتی جیبه جیکردن و جولاندا بهر گه ی جه سته یان بگریټ، به لام هر نه مړو گویم له چه ند ده نگیک بوو، نیوه ندی ئیسقانه کانی پی و ده ستم نازاریان ده کرد، له کاتی پوشتنیشدا نه ژنوکام ده لهرزین و له ژیر فەرمانی خومدا نه بوو،

ھەممۇ ئەمانە ھەمان ئەو شتانهن كە "ھوم سىتى" مامۇستا ئىمەي لى ئاگادار كىردەۋە.

موسا وتى: مەن پزىشك نىم، بەلەم لەۋباۋەردەم ھىمەي تەندروستى پەنگى پىستى و پوخسارە، چونكە پوخسارت ئەۋەم پى نىشان دەدات كە تۆ تەمەنىكى دىيىت دەيىت.

نەف وتى: تۆ پوداۋگەلىكى زۆرت لەپىشە، جەنگەكان، پاكردنى گىمانەۋەرە كەتە و زەلكان.

موسا وتى: بىگەر لەكاتى پاكىشدا لەيىرت ناكەم چونكە لەپايتەختدا ھاپىرى لەتۆ دىسۆزتر شەك نەبەم.

"نەف" تەلارساز وتى: لەبەرئەۋەي دەيىت لەيەك جىيا بىيەنەۋە، جەز دەكەم ئەگەر كاريك بەمەن دەكرىت بۆتى ئەنجام بەدەم.

موسا وتى: لەبەرئەۋەي گالىسكە و ئەسپ دەكرىم پىۋىستىم بە نۆكەرىكە، نۆكەرىك كە تواناي لىخوپىنى گالىسكەي ھەيىت، پىم بلى بەچ شىۋەيەك نۆكەرىكى ئاۋا بەدەست بەيىنم؟

نەف وتى: مەن كەسىك لەۋانەي لەبىاباندا نىشتەجىن پىدەسپىرم، ئەم بىبابان نىشپانە مەندونەناس و سەخت كۆشەن، ئەگەر دەتەۋىت لەنئو ئەمانەدا نۆكەرىكت بۆ بىكرىم..... ماۋەيەك ھەۋا تارىك بوۋە و موسا و "نەف" تەلارسازىش ئاگادارى تىپەرپونى كات نىن. بۇ ماۋەيەك پىدەنگى بالى بەسەر ئەم دوانەدا كىشە و دۋاي ئەۋە موسا وتى: پىرسىيارىك لىت ھەبو، دەمويست پاستىيەكەم پى بلىيىت. نەف وتى: بەللىنت پىدەدەم پاستىيەكەيت پى بلىم.

موسا لىي پىرسى: بەبۇچونى تۆ ئايا خۇداي تەك و تەنھا بونى ھەيە؟ تۆ بەچ شىۋەيەك بىر لەخۇدا ئاتون دەكەيتەۋە؟

"نەف" تەلارساز وتى: دەيىت خۇداي ئاتون لەپەگ و پىشەۋە بناسى، تۆ كە لەكۆشكى پادشايدا بويت و ئىستاش ھەر ھەيت دەيىت لەنئو كۆشكىنىشەكانى فىرەۋندا ناۋى "باكتامون" و "ئەخناتون" و "فرىتى" و "كاھىنى" نامى "ت بىستىيىت..."

دوای نهوه موسا پرسى: نهه ناوانه‌ى باست كردن چ په‌يوه‌نديه‌كيان به‌خوداى "ئاتون" هوه هيه؟

"نف" ته‌لارساز وتى: له‌وانه‌يه تو كه‌ميك دره‌نگ له‌دايك بوبيت و له‌بوني له‌ناكاوى خوداى نه‌بينراو به‌واتا "ئاتون" و نهو كاره‌ساتانه‌ى نهه خودايه له‌گهل خويدها هيناي كه دروستكراوى باوك و كچه‌كه‌يه‌تى بيناگاييت، دايه‌گه‌وره‌ى نهه فيرعه‌ونه "نفر تى تى" و باوكى كه كاهينى مه‌زنى فهرمانپره‌وايى بوو بو دروكردنى كاهينه‌كانى نامون و ده‌ست به‌سه‌راگرتنى خه‌زينه‌كانى په‌رستگا خودايه‌كى نه‌بينراويان خولقاند، فيرعه‌ونى نيوجه‌وانيشيان فريودا و بهم كارهيان ناگريان به‌ردايه "تبس" و ميسر، دوای نهوه ناوى "ئاتون" يان وهك دزيوترين و نه‌فره‌تناميزتري شت ده‌هينايه زمان، نامون و په‌رستگاكان دوباره هه‌مان به‌پره‌ى خودايعانى به‌ردين و دارين كه دروست كراوى ده‌ستى مروؤه بون راخست و فهرمانپره‌وايى مروقيان پي‌ده‌كردن، "نامى و نفر تى تى" يش خوداى خويان پ‌هت كرده‌وه كه هه‌موى دروستكراوى مروؤه بوون.

موسا وتى: كه‌واته تو له‌وباوه‌پ‌دها نيت كه خوړ پوكارى خودايه.

"نف" ته‌لارساز وتى: موسا تو هزرت هه‌لگري هه‌نديك بيروباوه‌په كه من ناتوانم به‌ناسانى پاكيان بكه‌مه‌وه، ئيستا تو چ كاريك به‌خوداى نه‌بينرا و خودا جياوازه‌كان هيه، مه‌گه‌ر تائيستا مروؤه كه بى خوداى نه‌بينراو ژياون بوته‌هوى نه‌وه‌ى چه‌رخى پوژگار بو ساتيكيش بوه‌ستيت، تو ته‌ن‌ها ريز له‌بيروبوچونه‌كانى خوت ده‌گريت، هه‌ول مه‌ده بيسه‌پينيت به‌سه‌ر خه‌لكانى تردا.

موسا وتى: به‌پاستى سه‌رنج راكيشه.

"هتپ ره" ته‌فرمانده‌ش وتى: هه‌ول نه‌ده‌يت پى له‌خوشگوزهرانى سه‌ربازه‌كان بگريت، وازيان لى بهينه نه‌وه‌ى خويان چه‌زى پي‌ده‌كهن نه‌نجامى بدن، گالته‌ش به‌خوشگوزهرانيه‌كانيان مه‌كه. ئيستا نه‌گه‌ر ده‌ته‌ويت خوړ به به‌ئاتون و ناتونيش به‌پي‌به‌رى خوت له‌قه‌له‌م بده‌يت، نازاديت له‌وه‌ى كه بيروبوچونه‌كانت مه‌زن راگرى بى نه‌وه‌ى هيچ كه‌سيك ببيته پي‌گرت، به‌لام كاهينه‌كانى لايه‌نگراني اءتون و نامونه‌كان بوخويان ده‌قوزنه‌وه و له‌پي نه‌مانه‌وه خه‌لكى پى فريو ده‌دهن.

موسا پرسى: ئايا كاهينهكانى ئاينى "ئاتون" یش وهك كاهينهكانى ئامون تهنه  
 بیريان له بهرژه وهندی خوڤان کردووه ته وه؟  
 "نف" ى ته لارساز بویه كه مین جار پیکه نى و وتى: تا ئه و پۆژه ى كاهین و  
 كاهينهكان له جیهانه دا هه ناسه بدهن ، سودیكى بیپایانى مفتخوری و هه زاران  
 كاره سات به دهستی ئه مانه به ناوی ئامون و ئاتون ئه نجام ده دریت و به داخه وه  
 به گشتی نه زانى خه لکی كه هیچ سنوریک نانا سیت هاو كاری ئه م فریودهر و  
 فیلبازانه ده كهن، و له وه ته ى ئه م جیهانه بووه و هه یه هه رچه بند خه لکی له پری  
 خوینده واری و ته لارسازی و هونه ره كانی تر دا پیش بكه ون و به پله ى والا بگهن،  
 به لام گه مره بیان وهك خو ى ده مینیتته وه و له ناو ناچیت، به لكو پۆژ له دوا ى پۆژ  
 به ره و زیاد بون ده پروات.  
 كاتیک گفتوگوكانیان گه شته ئه م ئاسته "نف" ى ته لارساز وتى: من به دلگرانى و  
 نیگه رانیه وه ده مه ویت له تو جیا بیمه وه، هیوادارم دوبارت بتوانم چاوم پیت  
 بكه ویتته وه.

## موسا لەشار و بازاردا

ئاسایی میسرێهکان بهیانی زوو هەڵدەستن و سەرقالی کارەکانی خۆیان دەبن، هەلبەت پێویست بەو ناکات باسی ئەو بەکەین کە شار و مالهەکان لەکەنار پوباری نیل دا بنیات نراون و هەمیشە پەییوەندیان لەگەڵ دەریادا هەبوو. بەشیوەیهکی سەرەکی بازرگانی چالاکی سەرەکی خەلکی میسر بوو، بەلایەنی کەم هەموو خەلکی میسر بەجۆریک کڕین و فرۆشتنەو بژێوی ژیاانیان دا بین دەکرد. لەولاتی "چین" هەو کاروانگەلیکی مەزن لەپێگایهکی دورەو دوا چەند مانگیک گەشتکردن دەهاتن بۆ کەنار دەریای ناوهراس و بەشیوەیهک خۆیان دەگەیانده میسر. کەشتیهکان دوا ئەوێ بەدەریای ناوهراستدا تێپەڕین بەنیوەندی دەرێهەنی "هەرکول ۲۶" پێگای ئەوروپا دەگرنە بەر. زۆریک لەم کەشتیانەش لە "بغار دار دانیل و بوسفور" هەو دەپۆن بۆ دەریای پەش. ئەم هاتوچۆیه هەمووی بۆ ئالوگۆپی بازرگانی و مامەلەێ جۆراوجۆر بوو. بەرادیهەک ئەم بازارە گەرم و بەپەلە بوو کە هیشتا خەلکی بیریان لەو نەکردبویهو کە جۆریک سکهێ پارە بۆ ئەم مامەلەیه دروست بکەن و تەواوی مامەلەکان بەشیوەیهکی ئالوگۆپکردن ئەنجام دەدا، هەموو ولاتیک کەرەستەیهکی تایبەت بەولاتهکەێ وەک پارە بەکار دەهینا بۆ کڕینی شتومەکی ولاتانی تر، بۆنمونه پوسیا ئەمپۆ لەباتی پارە پێستی گیانەوهرەکانی وەک پێوهری کڕینی شتومەک بەکار دەهینا، ولاتانی کەناری دەریای ناوهراستیش بۆنمونه سوريا و لوبنانی ئەمپۆ مرواریان لەباتی پارەدا بەکار

<sup>26</sup> هەرکول: "جبل طاروق" ی نیستا.



دەھىنا، ۋىلايىتى "ھاتى" ۲۷ ئاسنىيان لەباتى پارەدا بەكار ھېناۋە، دەبىت بزانىن ئاست لەو سەردەمانەدا لەئالتون گرانتر و بەھادتر بوو و لايەنىكى نىۋەتەۋەيى ھەبوو. ھېچ ۋىلايىتىكى بى ئاسن نەبوو چۈنكى ۋەك پارە ئالگوپىي پىدەكرا، ھەرنەۋەش بەھاي ئاسنمان بۇ دەردەخات، بۆنمەنە پوسىيار زىپى ۋەرنەدەگرت، بەلام بەگەرمىيەكەۋە لەئالگوپىي كەندەكانىدا پىشۋازى لەئاسن دەكرد. بى لەپوسىيا، ۋىلاتانى جىھان زىپى مىسرىيان لەشىۋەي ئەنگوستىلە لەباتى پارەدا ۋەردەگرت، لەدۋاي ئاسن و زىپ، مس و زىو پەۋاجى ھەبوو. "تانىس" لەشارە كۆنەكانى مىسر ۋەك تەۋايى شارەكانى تىرى كەنار پوبارى نىل ناسرابوو، شارىك بوو كە نىۋەندى بازىرگانىيەك بوو كە زىاتر مامەلەي كەنىز و كۆيلەي تىدا دەكرا. بازىرى كۆيلە فروشى لە "تانىس" دا كەمىك لەپوبارى "نىل" ۋە دور بوو، مەۋدای نىۋان شار و كەنار پوبار زىاتر ۋەك بازىرى كۆيلە فروشى بەكار دەھىنرا، چۈنكى بازىرى كۆيلە فروشەكان دەبىت بازىرىكى سەربەخۋى و دور لەخالە بازىرگانىيەكانى تىرىت. ئەم دورى و دورەپەرىزىيە لەبەرنەۋە بوو بۆنەۋەي ئەۋانەي كارىيان بەبازىرى كۆيلە كەنىزە فروشەكانەۋە نىيە گوپىيان لەگىريان و نالەي كۆيلەكان نەبىت، بازىرى كۆيلە فروشانى شارى "تانىس" شوپىنىك بوو كە بەدىۋارىك چۈرەدەۋرى گىرابوو و ھېچ كەپىر و شوپىنى دانىشتىنىك لەو چۈرەدەۋرەدا بەدى نەدەكرا. لەبازىرى كۆيلە فروشى "تانىس" دا سى جۆر كۆيلەي تىدا دەفروشا، جۆرىكىيان دىلەكانى جەنگ بوون كەتەنەا فىرەۋن دەيتۋانى بىيانفروشىت بۆخۋى، جۆرىكى تىريان كۆيلە و ئەو كەنىزانە بوون كە لەۋىلاتانى تر ۋەك كالايەك دەيانەھىنان بۆ مىسر بۆنەۋەي بىيانفروشن، جۆرى سىيەمىيان نە دىلى جەنگى و نەكەنىز و نۆكەرانى ۋىلاتانى تر بون، بەلكو ئەو مىسرىيانە بوون كە لەۋانەيە پۇژانىك خۇشيان خاۋەنى كەنىزەك و كۆيلە بويىتن، بەلام بەھۋى قەرزەۋە ناچار خۇيان ۋەك كۆيلەيەك فروشتىت و خاۋەنى ئەم جۆرە كۆيلانە سەرەتا ئەۋانە بون كە قەرزىيان بەلايانەۋە بوو. فروشتىنى كۆيلە لەمىسردا تايىبەت بوو و تەنەا پىژەي چىل خىزان مۆلەتى كىرىن و فروشتىنى كۆيلەيان ھەبوو، ئەم ياسايە بەشىۋەيەكى گىشتى لەمىسرى خواروو باو بوو و

چاودىرىشى لى دەكرا، بى ئەندامانى ئەم چل خىزانە ھىچ كەسىكى تر مافى كېرىن و فروشتىنى كۆيلەى نەبوو. دىمەنى كۆيلە فروشى و شىۋازى نەمىشكردىنى كۆيلەكان لەبازاردا زۆر دلەهژىن و شەرمەينەر بوو، نۆكەر و كەنيزەك و مندالەكانيان بەزنجىر دەبەستەو، مندالەكان تواناى ئەوھيان نەبوو ئەو زنجىرەى كە لەدەستيان بەستبوو ھەليگرن و بەدواى خوياندا بىكىشن. ئەركى خورد و خۇراكى ئەو كۆيلانە لەماوھى نەمىشكردىنەيان لەبازاردا لەئەستۆى خاوەن كۆيلەكاندا بوو، تىكەيەك ناننى وشك، پارچەيەك ماسى سوپىر كە بەھەرزانترىن خۇراك لەقەلەم دەدران ژەمى خواردنى كۆيلەكان بوو. خزمەتكارانى كۆيلە فروشان لەسەرەتاي پۇژدا نۆكەر و كەنيزەكانيان لەپوبارى نىل ھەلدەكىشا بۆئەوھى پاكىيان بكنەو و پاك و خاوين بىنە بەرچاوى كېيارەكان. لەنىوا نۆكەر و كەنيزەكانىشدا ياساى دارستان فەرمانپروا بوو، چونكە لەكاتى دابەشكردىنى خواردندا، زۆردار و بەھىزترەكان لاواز و بىتواناكانيان دەخستە ئەملاولاي خويانەو بۆئەوھى خويان بەشىكى زياتريان بكنەو، لەبەرئەوھى كاتىك پاوچيانى پوبارى نىل دەيانويسىت ناوسكى ماسى بدەن بە كۆيلەكان، بىتوانا و لاوازەكان ھاواريان لى ھەلدەستا و دەيانويت راستەوخو خواردنەكە بدەن بەدەستى خۇمانەو، چونكە بەپېچەوانەى ئەم حالەتەو بەھىچ شىۋەيەك لەو بەشە خواردنەمان بەر ناكەو. ئەم ژەمە خواردنە نەگونجاو بەتايبەت پىخۆلە و ناوسكى ماسى دوچارى نەخۇشى جۇراوجورى دەكردن و نۆكەر و كەنيزەكانىش لەبەرئەوھى چارەسەر نەدەكران بەردەوام لەئازاردا دەتلانەو و ھاواريان دەكرد. كۆيلەكانى تىرىش بەبىننى گريان و ھاوارى ئەمانە خۇشيان دەستيان بەگريان دەكرد و دىمەنىكى دلتەزىنەيان دروست دەكرد. خاوەنى كۆيلەكانىش كە پەفتارى خواستراويان تەنھا قامچى وەشاندن بوو پەييان بەئازارەكانيان نەدەبرد و بەردەوام قامچيان لىدەدان بۆئەوھى بىدەنگيان بكن. لەوانەيە لەمپۇدا ئەم جۆرە پەفتارە لەبەرامبەر كۆيلەكاندا دپەندانە بىتەبەرچاو، بەلام لەو سەردەمەدا ئەم جۆرە پەفتارانە زۆر ئاسايى بوو. لەبەرچاوى مىسرىەكاندا كۆيلەكان بەجۇرىك ئاژەل و گيانەوەر لەقەلەم دەدران نەك مروژ، پەفتارى مىسرىەك لەبەرامبەر كۆيلەكەدا وەك پەفتارى دارتاش و ئاسنگەر و

درومانىك وايە لەبەرەمبەر تەختە و ئاسن و پارچە قوماشىكدا، ھەرەك چۆن ھىچ كاتىك دارتاشىك لەبەرىن و تاشىن و سواقدانى دارىك بىزار و ماندوو نابىت، بەھەمان شىۋە مىسرىەكىش لەلیدان و سوکايەتکردنى كۆيلەيەك بىزار و ماندوو نابىت.

لەنىو مىسرىەكاندا "موسا" كە خۆى كۆپى يەككە كۆيلە ئىسرائىلەكان بوو، كاتىك پەيى بەم خالە برد كە باوكى دوچارى چ ئازار و ئەشكەنجەيەك بوو، تىپوانىنى لەگەل مىسرىەكانى تردا زۆر جياواز بوو. كاتىك "موسا" خۆى كرد بەبازارى كۆيلە فرۆشەكاندا خەلكى ئەو دەورووبەرە ناسيانەو و زانىان كە يەككە لەكۆپەكانى فیرەون، لەبەرئەوێ كۆيلە فرۆشەكان لەناسىنى خواستى كپىار زۆر شارەزا بوون و بەپىنى ھەلسەنگاندنى سەلىقەى چ جۆر كۆيلەيەكى دەوئىت، بۆيە زانىان موسا چ جۆر كۆيلەيەك دەخوازىت. فرۆشيارانى سەرشناس زۆر زوو ئاگادارى خواستى كپىارەكان دەبون. پۆژى پىشوو لەچونى موسا بۆ بازارى كۆيلە فرۆشەكان "ھتپ رە" پۆشت بۆ بازارى كۆيلە فرۆشەكان و زانىارى ئەوێ دا بە بازىگان و دەلالە سەرەكەكانى بازارى كۆيلە فرۆشان كە موسا كۆيلەيەكى دەوئىت بتوانىت گالىسكە لىبخوپىت، ھەرلەبەرئەوێش ئاگادارى ئەوێبون كە موسا بەئامانجى چ شتىك دىتە بازارى كۆيلە فرۆشەكانەو. لەسەرەتاي چونى موسا بۆ ناو بازارى كۆيلە فرۆشان چاوى كەوت بەژنىك كە دوو منداڵ لەتەنىشتىو دانىشتبون و دەگريان. ئەو ژنە دەيوست خۆى بفروشىت بۆئەوێ بتوانىت منداڵەكانى تىر بكات-ھەلبەت ئەم نمونەيان جياواز بوو لەسى جۆر كۆيلەكانى تر، چونكە ئەو كۆكەر و ئەو كەنىزەك و ئەو قەرزەر و ئەو دىلى جەنگ بوو، بەلكو كەسىكى برسى و دەستەپاچە بوو- موسا تەماشايەكى ئەو سىانەى كرد و بەبىنىنى بالا و سىنە و شانە و پوخسار جوان و قژى بىيۆنەى سەرى سوپما. لەم ساتەدا يەككە لە سەوداگەرانى بەناوبانگى بازارى كۆيلە فرۆشان بەناوى "كتوفار" ھات بۆ لاى موسا و لەبەردەمىدا كۆپنوشى بۆ برد.

موسا وتى: سەرت بەرز بکەرەو بەئەوێ بزانم تۆ كىيت و چىت دەوئىت!

"كوتوفار" ھەستايە سەرپى و وتى: خاوەن شكۆ رېم پېيدە كچىكى جوانت پېنىشان بىدەم كە نەتوانى چاوى لى ھەلپرى.

موسا وتى: بۇ كرىنى كەنيزەك نەھاتوم، بەلكو ھاتوم كۆيلەيەك بىكەم كە بتوانىت گالىسكە لى بخورپىت.

لەوكاتەدا "كوتوفار" خۆى پېناساند و وتى: من لەپېناو رازىكردنى تۆدا ھەرچىم پى بلىيت بۆتى ئەنجام دەدەم، ئىستا لەگەلم وەرە بۆئەوى بېرۆين بۇ بەشىكى ئەم بازارە كە نۆكەرىكى ئاواى تىدا بەدەست دىت. تۆچ بەختىكى باشت ھەيە بەم تازەييانە نۆكەرىكى ئاوايان ھىناو تە بازارەو كە خەلكى ولاتى "ھاتى"ە. بىگومان ئەو دەتوانىت مەبەستەكانت بەجى بەيىنىت. ھەردوكيان خۆيان گەيانە بەشىكى ئەو بازارەو كە نيوە تاريك بوو. "كوتوفار" فەرمانى بەيەكىك لەخزمە تكارەكانى خۆى دا كە نۆكەرە "ھاتى"ەكەى بۇ بەيىنن، خزمە تكارىش پۆشت و پياوى بەزنجىر بەستراوى بۇ موسا ھىنا. ئەو پياو ھاو ھەيەكى زۆر لەناو تاريكىدا ھىلابويانەو، ھەر لەبەرئەو ھەش كاتىك ھاتە ناو پوناكەو ھاو چاوەكانى بەتوندى داخست. "كوتوفار" ىش دەستى بەباسكردنى ھونەر و لايەنە چاكەكانى كابراى نۆكەر كرد. "موسا" ش چاوەرپى كرد تا كۆتايى بەقسە و پىدا ھەلدانى "كوتوفار" ھات، ئەوكات وتى: ئەم پياو بەكەلكى من نايەت.

كوتوفار وتى: ئەم پياو گالىسكەوانىكى زۆر بەھىزە كە دەتوانىت گالىسكەيەكى چوار ئەسپىت بۇ لى بخورپىت.

موسا وتى: ئەم پياو جەستەيەكى بەھىزى ھەيە بەلام بەھوى كۆيلايەتيەو بوپرى و ئازايەتى لەناو چوو ھەلپەو بەكەسىكى ترسنوك و لاواز، من پىويستم بەلاويكى بەتوانا و بوپرە، گۆرەپانى جەنگ پياوى جەنگاوەر و بوپرى دەوئىت.

"كوتوفار" ىش بە بىشەرميەكەو چەند نۆكەرىكى خەلكى ھاتى بەچەند پېناسە و تايەتمەنديەكى جياواز و سەيرەو ھىنا بۇ موسا. بەلام موسا پىى وت: من گالىسكەوانىكى بيايان نشينم دەوئىت، لەبەرئەو ھەو ھەو كاتى خۆت بەفپرو مەدە! ئەگەر كۆيلەيەكى وا شك دەبەيت بۆم بەيىنە، ئەگەر نيتە ئەوا بىھودە خۆت ماندوو مەكە.

کوتوفار دهستیکی بۆ کریکارهکانی راوهشاندن و وتی: ئەو کابرایەم بۆ بهینن.

ئەوانیش دواى ماوهیهك بهگومانهوه لییان پرسى: ئایا ئازاده؟

"کوتوفار" یش وتی: مەترسن بەستویانەتەوه...

دواى ماوهیهك کریکارهکان لاویکی بالا بەرز و کەتە و زۆر هار و نەگبەتیان هیئا

و "کوتوفار" وتی: هەرچی قامچی لى بدهیت نابینیت نیچەوانى بدات بەیهکدا و

ئازار و دلگرانی خۆی پیشان بدات.

ئەو لاوهیان بەشیوهیهك بەزنخیر بەستبویهوه کە تەنها دەیتوانی پى بکات،

کابرای دیلیان لەبەرامبەر موسادا راگرت، موسا بینى بگره دەستەکانیشیان

بەزنخیر بەستبویهوه، جیگا قامچیهکان بەلاشهیهوه ئەوهی دەسەلمانە کە چەنیک

ئازاری بەدەستیانەوه کیشاوه.

نۆکەرى "هاتى" پوی کردە موسا و وتی: نەکەى بتهوئیت بمکپیت چونکە

لەدوایدا پەشیمان دەبیتهوه.

"کوتوفار" وتی: دەمت داخە، ئەم کوپە لاوه کەسیکی ئاسایی نیە، بەلکو

شازادەیه، تۆ بەختیکی زۆر مەزنت هەیه کە شازادەیهك کپیری تۆیه.

دواى ئەوه پویکردە موسا و وتی: ئەمە هەمان ئەو نۆکەرەیه کە تۆ داوات دەکرد

بەهەموو ئەو تاییبەتمەندیانەى کە باست کرد. هەروەها دەبیئت بلیم ئەم کوپە لاوه

کەسیکی ئائارامە و شارەزایی لەهیچ بواریکدا نیە، تەمى و لیدانیش بەهیچ

شیوهیهك کارى تیناکات.

موسا پرسى: تەمەنى چەنیکە؟

کابرای بازرگانیش وتی: ئازانم چونکە وەلامى هیچ پرسیاریکمان ناداتەوه، بەلام

لەوانەیه دوو دەیه لەتەمەنى تینەپەربیی.

موسا پرسى: پىی نەوتون ناویشی چیه؟

کابرای بازرگان وتی: ناوی "نون" ه.

موسا وتی: ئەم پیاوه خەلکی "هاتى" یە لەکاتیکدا "نون" ناویکی میسرە. بۆیه

موسا پویکردە ئەو کوپە لاوه و وتی: ئەى "نون" دەتوانی گالیسکە لیبخورپیت؟

كۆپرى لاويش ۋە لامى دايەۋە: مەبەستت ئۈۋەيە بېمە گالىسكەۋانى كەسىكى  
تايىبەت؟ ئەۋىش كەسىكى ۋەك تۆ؟

موسا بەبىستنى ئۈۋ سوكاىەتتەي كە پىتى كىر تۈرە بوو و وتى: ئايا دەزانى  
سوكاىەتتى كىرەن بەكۆپرى پادشا سزاكەي مەرگە؟

كابرانى نۆكەرىش وتى: ئۈۋە بەكەسىك بلى كە لەمەرگ دەترسىت، لەبەرئەۋەي  
پۆژىك دىت ھەر دەبىت بىرم، چى لەۋە باشتر كە زووتر بىرم، مەن سوكاىەتتەي بەتۆ  
نەكردوۋە، بەلكو ئەگەر لىتەۋە نىكتىر بومايە ئەۋكات تەم بەسەرۋاچاۋتا دەكرد  
بۆئەۋەي بىسەلمىنم كە سوكاىەتتەي پىكردىت بۆئەۋەي بىانوى سزاي مەرگم باشتر  
بەدەم بەدەستەۋە.

كابرانى بازىرگانىش كاتىك بىنى خەرىكە بەھۋى بەدەرەفتار كۆيلەيەكەۋە  
كېرىرىكى باش لەدەست دەدات بەسەختى تۈرەبوو و فەرمانى دا بەكېركارەكانى  
بەتېلا و قامچى بىكەۋەنە گىانى.

بەلام موسا پى لىگرتن وتى: لىتى مەدەن، ئەگەر سوكاىەتتى بەمەن كىرەبىت ئۈۋا  
تەنھا بەخۇمەۋە پەيۋەستە نەك ئىۋە. دىۋى ئۈۋە پىۋى كىرە "نون" و لىتى پىرسى:  
ئەي "نون"! مەن دەمەۋىت بېرۇم بۆۋلاتى "كوش" و لەۋى بىجەنگىم، لەبەرئەۋەي  
فەرماندەي گالىسكەۋانەكانم، بۆيە دەبىت گالىسكەۋانىكى ئازا و دىلېر گالىسكەكەم  
لىبىخۇرپىت. ئەگەر ئامادەيت لەگەلم ۋەرە....

"نون" لەۋكاتەدا تەنھا بىدەنگى ھەلېژارد و موسا وتى: مەن ئەم نۆكەرەتان لى  
دەكېم، لەۋ كۆت و زىجىرە ئازادى بىكەن.

"كوتوفار" ىش بەھۋى سەرکەۋەتتى ئەم مامەلەيە خۇشحال بوو، چۈنكە دىۋى  
ئەۋەي ئۈۋ كۆرە لاۋە كۆيلەيە سوكاىەتتى بە موسا كىرە دىۋى دەزانى چىتر موسا ھىچ  
كۆيلەيەكىان لى ناكىرت، بۆيە بۆۋجارى دۈۋەم لىتى پىرسى: ئايا تۆ ئەم نۆكەرەت لا  
پەسەندە، دەستى بىكەينەۋە؟

موسا دىۋىۋاتى كىرەۋە: بەلىتى نىرخەكەي چەندە؟  
كاتىك "كوتوفار" بىنى كابرانى كېرىار بەتامەزىۋىيەۋە خوازىارى ئۈۋ كۆيلەيە وتى:  
ھىشتا ھىچ نىرخىك لەسەر ئەم نۆكەرە دانەناۋە.

موسا پرسى: به لاهوه گرنگ نيه چ نرخیکی له سهر داده نيیت، سهرپرشتی سامانه کم نهو بره پارهيهت پيښه دات که تو داواى دهکيت، سهردانی که سيک به ناوی "ستی موسا" بکه و به های نوکهرتی لی وهرگره.

کابرای بازرگانیښ به "نونی" وت: لهم ساته به دهواوه تو له ژیر رکيفی "موسا" دایت، به لام هیشتا دهستی "نون" یان نه کردبويه وه. "موسا" ش به کابرای بازرگانی وت: دهستی بکه نه وه.

"کوتوفار" یش دهستی کابرای کویله ی کرده وه. هر نهوکاته ی دهستی "نون" نازاد بوو، سهره پای نهو هیشتا پیی به ننجیر به سترابويه وه په لاماری "کوتوفار" ی دا و قورگی گرت و زوری لی کرد بوئه وه ی بیخنکیښ، "کوتوفار" لهوکاته دا که وته سهرزهوی و هاوار له خزمه تکاره کانی "کوتوفار" به رز بويه وه و داواى هاوکاری له پربواره کان ده کرد، به لام پیش نهو ی پربواره کان بین به هانای "کوتوفار" موسا به په له خو ی گه یانده "نون" که خهریک بوو "کوتوفار" بخنکیښ و "کوتوفار" یش پوخساری په ش داگه را و هردوو چاوی دهرپه ریبون. موسا قورگی "نون" ی گرت و به هه موو هیزکی پرایوه شاند بوئه وه ی ناچاری بکات کابرای بازرگان به رله بکات. خزمه تکاره کانیښ به تیلاو و قامچیه وه دهوریان دا بوئه وه ی لی بدن، به لام موسا پیی لیگرتن و پیی وتن: نه م پیاوه چیر له مو دوا کویله ی منه پیی به هیچ که سيک نادم نازاری پی بگه یه نيیت.

"نون" لهوکاته دا وازی له "کوتوفار" هیئا و په لاماری موسای دا، به لام موسا لهو کوپه لاهو بالا به رزتر بوو و له پوی که ته ییه وه له ناستی یه کدا بوون، نوکهر په لاماری دا و "موسا" ش دهستی خو ی پیش نهو ی مشتی نهو کوپه لاهو لی بدات پیشخست و مشتیکی ددات له پوخساری نهو کوپه لاهو و خوین له دم و لوتی دیته دهره وه، به لام سهره پای نهو ش واز له په لاماره کانی ناهینییت. بویه موسا ناچار بوو نهو کوپه لاهو بدات به زه ویدا. کوپی لاویش پیی ده لییت: تو له من به هیزتری و هیور بويه وه و دهستی له شه ر و په لاماردان هه لگرت..... دواى نهو خوینی سهر و چاوی کوپی لاویان پاک کرده وه.

"موسا" ش بە "كوتوفار" ى خاۋەنى نۆكەرەكانى وت: بۆچى زىنجىرى پىيى  
نۆكەرەكەم ناكەيتەۋە؟

كوتوفار وتى: ئەم كارە خۆيى بۆخۆي كەمتەرخەمىيە و ھەرەشەيەك لەدۋاى  
خۆيەۋە دەھىنەت.

بەلام موسا فەرمانى دا زىنجىرى پىيى ئەو كۆرە نۆكەرە بكنەۋە، دۋاى  
ئەۋە "نون" ى تىگەياندا كە لەگەل ئەۋدا بېرات. "نون" ىش بى ئەملاۋا كەۋتە دۋاى  
موسا.

موسا جىگا و شويىنكى پاكى پىدا بۆئەۋەى تىيدا بچەۋىتەۋە و وتى: تۆ لىرەدا  
بچەۋىرەۋە تا ئەو پۆرەۋەى بەرەۋە ۋلاتى "كوش" دەكەۋىنە پى.

\*\*\*

موسا "نون" دەبات بۆ گۆرەپانى گالىسكەۋانى بۆئەۋەى فىرى لىخوپىنى گالىسكە  
بىيت. كاتىك ئەۋ دۋانە گەشتە گۆرەپانى گالىسكەۋانى "ستى كف" فەرماندەى  
ھىزى سەربازى "كوش" لەگەل چەند ئەفسەرىكدا سەرقالى گەتوگۆ بوو، بەلام  
ھەرئەۋەى چاۋى بە موسا كەۋت دىت بەپىرەۋە و بەشىۋەيەك كە "نون" گۆيى لى  
نەبىت وتى: دەمەۋىت بەتايبەت قسەت لەگەلدا بكنەم. ئەۋ نۆكەرەى كە لەگەلئەدايە  
بىزە بۆ شويىنكى تر.

"موسا" ش بە "نون" ى وت: تۆ بۆرە ناۋ تەۋىلە خانەكە... نونىش بى ئەملاۋا  
پۆشت.

"ستى كف" بەموساى وت: تۆ كۆپى پادشا و لەنەۋەى خوداىانىت، بەلام من  
لادىيەكى مىسىرى سادەم، سەرەراى ئەۋەش بەھۋى تواناى داھىئانەكانمەۋە خۆم  
گەياندە ۋالاتىن پلەۋپايەى ئەم ناۋچەيە.

موسا لىي پىرسى: مەبەستت لەم پىشەكى قسانەت چىيە؟

ستى كف وتى: دەمويست ئەۋ خالە بەيىنمەۋە بىرت كاتىك گەشتىنە  
ۋلاتى "كوش"، چىتر ۋلاتى كوش گۆرەپانى جەنگ و پوبەروبونەۋەيە، ئەگەر  
نەكۆزى ئەۋا ئەۋان دەتكۆزىن، لەبەرئەۋە گۆرەپانى جەنگ  
لەخودى "قەسابخانە" خراپترە، بەۋاتا ھەر لەيەكەمىن جەنگ كە لەسەر پوى زەۋى



دهستی پیکردوه قهسابخانه و پیست کهندن له نیو مروقه کاندایا و بووه، دانیاش به له وهی تا مروقه له سهر زهوی بژیت، ئەوا جهنگیش له گهل مروقدا دهژیت و بونی دهبیست. له بهرئه وه دهبیست له "کوش" دا سهرکه وتن به دهست بهینین، چونکه له میسر دا ئەگهر فرماندهی جهنگ دوچاری شکست بیته وه، چیترا ناینیرنه هیچ جهنگیکه وه و فرماندهیه کیش نهینیرنه هیچ جهنگیکه وه ئەوا له برساندا دهمریت. ولاتی میسر له دوو چین پیک دیت: چینی والا و چینی خوار، بیگومان تو له چینی ولایت، ئەگهر کهسیک له میسر دا له چینی والا نه بیست، بیگومان له چینی خواره وهیه، چینی خواره وهش به دانیاییه وه چینی کریکار و جوتیاره، کریکار و جوتیاریش هیچ جیاوازیه کیان له گهل کوپله دا نیه. ههلبهت له چینی ولشدا هه موویان یه کسان و دهکویهک نین: له کاهین، نوسهر و سهرپهرشتیاران، دواي ئەوانیش سهربازەکان پیک دین، کاهین و سهرپهرشتیارەکان به هوئی خوینده واریانه وه کاریکی باشیان پی ده سپێردریت، ئەگهر نه بنه کاهین، ئەوا ده بنه کاربه دهستی شوینیک، ئەگهر نه شیان توانی بخوینن و بنوسنه وه، ئەوا لهم حاله ته دا ده بنه سهرباز، باشتیرین نمونه ش، خوم له بهرئه وهی نه متوانی بخوینم و بنوسم بومه به سهرباز و ئیستاش وهک خوت دهبینی پلهم به رزبووه ته وه و بومه ته فرمانده. به پیی ئەو زانیاریانهی که له باره ی تووه له بازاری کوپله فروشه کاندایا به من گهشتوو، پهیم به وه بردوو که تو لاویکی پر جولە و نازایت، له ویا و په دام "هتپ ره" ئەو سهرداره ی که بووه ته هاوپیست، دانیام ئەوهی دهیزانیست فیرت دهکات، ئەو به خوڤایی فیری ته وای هونه رهکانی گالیسکه وانیست دهکات، ههروهها کابرایه کی زور به ناگایه له بهرئه وه تارادهیه ک فیری هونهری گالیسکه وانیست دهکات که هه ره شه له بهرژه وه ندیهکانی نهکات.

موسا پرسى: له کورتی بیپهره وه.

ستی کف وتی: دهبیست زورباش جبهنگی، فرماندهیه کی باش بیت بو سهربازەکانت و له گۆره پانی جهنگدا بیهوه گیانی خوت و سهربازەکانت به فیرو نه دهیت.

موسا وتی: من بو هه مان ئەو مه بهسته هاتومه ته پزیزى سهربازیه وه.

ستى كف وتى: من باش ئاگادارى ئەوھم كە فىرەھون لەبەرئەوھ تۆى بۆ  
فەرماندەى گالىسكە جەنگىھەكان ھەلبىژاردوھ بۆئەوھى تۆ لەمىسر دور بخاتەوھ،  
چونكە خودى خوشى زۆرباش دەزانىت بگرە بۆ جارىكىش گالىسكەت  
لینەخوپىوھ.

موسا لىي پرسى: بەبۆچونى تۆ كە فەرماندەىھەكى جەنگى بەئەزمونى ئايا من  
پىاويكى جەنگىم و دەتوانم جەنگىم؟

ستى كف وتى: بەدلىنبايىھەوھ تۆ پىاويكى بویر و ئازا و بەتوانايت، چونكە  
دوینى لەبازارى كۆیلە فرۆشەكاندا ئەوھت سەلماندا، ئەویش لەئاستىكى بچوكدا  
وھك گۆرەپانى جەنگ وایە. ئیستا لەوھ زياتر قسەت بۆ ناكەم لەبەرئەوھى دەبىنم  
ھاتویت نۆكەرەكەت فىرى گالىسكەوانى بكەيت.

## رۇشتىن بەرەو "كوش"

ھىزى سەربازى دە ھەزار كەسى مىسر لە "كەرەنك" دابەش كرەن بۇ چەند يەكەيەكى سەد كەسى، ئەم يەكەنە بەپىي چەمكى سەربازى مىسرى ئەو سەردەمە پىيان دەوتەن "حوست بر زون جوت" لەوانەيە يەكە سەد كەسىەكانيان زياد بكرايەن بۇ سىسەد كەسىش، بەلام ھەر "حوست" يان پى دەوتەن. ھەموو "حوست" ئىكش فەرماندەيەكى ھەبوو ھەموو "حوست" ەكانىش يەك فەرماندەي "حوست" فەرماندەوايى دەكرە. مىسر كەدەبەشى مىسرى خوار و مىسرى سەرو دەكرىت مەودا و بۇشايىيەكى زۇر لەنىوان ئەم دوومىسرەدا ھەبوو و رەشپىستەكانى ولاتى "كوش" سوديان لەو بۇشايىيە وەرەگرت و ھىرشيان دەكرە بۇ ھەمان ئەو بۇشايىيە، لەبەرئەو ھەبوو بۇ پىگرتەن لەم ھىرشكرەنە فیرەون ھىزىكى ھەمیشە ئامادەي دەناردە ئەو ناوچەيەو ھەبوو پى لە ھەبوو ھەرەشەيەك بگرىت، ھەرەھا دەورەي سەنورى خاوەندار و زەویدارەكانى ئەو ناوچەيەش يارمەتى ئەم ھىزەيان دەدا و ھەريەك لەمانە بۇ بەرگرى كردن لەخوى ھىزىكى بەرگرى بۇ خوى دروست كرىبوو، لەبەرئەو ئەم ھىزە خۆمالىيە بۇ بەھىزكرەنى ھىزى ناوەندى دەولەت كارى دەكرە فیرەون پى لە پىكەينانى ئەم جۆرە ھىزانە نەدەگرت. ئەو ھىزەي بەرەو ولاتى "كوش" دەپۇشت، ھىزىكى يەك دەستى مىسرى نەبوو، بەلكو لەبەرئەو بەكرىگرتەنى سەربازى بەكرىگىراوانى جەنگ لەو ناوچانەدا كارىكى ئاسايى بوو، نزيكەي چوار ھەزار كەسىان يىگانە بون. دامەزراندنى ھىزى دەرەكى لەناو ھىزە سەربازيەكانى كۇندا باو بوو. فیرەون لەبەر دوو ھۇ پى دەدا ئەم بيانىانە بىنە ناو ھىزى سەربازى مىسرەو، يەكەم:

له بهر ئه وهی ئه مانه له پوی هونهری سهربازیه وه لیها توو و به ئه زمون و شارهزا بون، دووهم: له بهر ئه وهی وه رزی گشتو کالدا جوتیاری میسری ده بیئت بو به ده ست هینانی ئارد و گهنم و که ره سه ته خوارده مه نیه کانی ترکاری له سه ر زهویه کیلگه ییه کانی بکر دایه، هیچ که سیکی ش دهستی له زهوی و کاری جوتیاری خوی هه لنده گرت بۆ ئه وهی بو بیگاری کردن په یوه ندی به هیزی سهربازیه وه نه کات. پوباری "نیل"یش هه میشه ره وتیکی دیاری کراو و یه ک شیوهی نه بوو، هه ندیک سال پێژهی ئاو کهم ده بویه وه و هه ندیک سالی ش به پرا ده یه ک زۆر ده بوو که سنوری لیوا ره کانی پوباری نیلی ده به زاند و ته وای زهویه کانی ده ور به ری تیژ ئاو ده کرد. له م جوړه سالانه دا به ره می زیاده که یان هه لنده گرت بۆ ئه وهی له وشکه سالیه که دا قه ره بوی پی بکه نه وه. له هه مان ئه و کاته ی موسا به ره و ولاتی "کوش" ده رۆشت له ساله پر بهر و بومه کان بوو، له بهر ئه وه ش جوتیاره کان ده یانویست له سه ر زهویه کانیان به چر و پری کار بکه ن بۆ ئه وهی به رو بومیکی باش به ده ست به یئن هه ر له بهر ئه وه ش بگره تاکه جوتیارکی ش په یوه ندی به هیزی سهربازیه وه نه کرد. ماوه یه ک دوا ی به ریکه وتنیان، هیزی سهربازی میسر گه شته ناوچه ی "که ره نک" و "ستی کف" چه ند که سیکی بۆ ئا ماده کردنی خوارده مه نی نارد ه ئه وی. "ستی کف" به هیچ شیوه یه ک نیگه رانی ئاو نه بوو، چونکه ولاتی "کوش" پر بوو له سه ر چاوه ئاویه کان هه ره و ها پوباری نیلی ش به نیوه ندی ئه و ولاته دا تیده په پی، به لام که ره سه ته گواسته نه وه کانی پوباری نیل زۆر پیویست بون، سه ره تا "گه می" وه ک په رینه وه له پوباری نیل به که ره سه ته یه کی پیویست له قه له م ده درا. بونی تاقگه گه لیکی زۆر له میسری خوارو ده ست نی شان کردن و هه لبراردنی جوړی "گه می" کانی سه خت ده کرد. تاقگه له سه ره پی هیزی سهربازی له نزیک ناوچه ی "که ره نک" دا بوو، هیزی سهربازی له و ناوچه یه دا نابییت پوبه پوی تاقگه نه بیته وه و له و ناوچه یه دا "گه می" ی بار به ره سوکه کانیان هه لنده بژارد و له هه ندیک شوی نی شدا کاتی ک تاقگه یه ک ده هاته بهر پێیان له پی و شکانی وه ده رۆشته ئه و دیو تاقگه که وه بۆ ئه وهی بتوانن به "گه می" بپه رنه وه بۆ ئه و به ری پوباره که وه. "ستی کف" لیپرسراو و فرمانده ی هیزی سهربازی رۆشتن به ره و کوش ئاشنای کی شمه کی شه کانی سه ر پی

ولاتی "کوش" ههروهه زۆرباش ناگاداری ئهوه بوو دواى داگیرکردنى ولاتی "کوش" لهسهرتاسهرى مىسردا دهیانوت فیرعمون لهلاى خوداکان خوشهویست و بهپێژه و ههر ئهویش بوو بههۆى ئهوهى لهشکرى مىسر سهرکهوتن بهدهست بهینن. بگره هیچ کهسیکیش باسى زیرهكى و نازیهتى "ستى کف" ی فرمانده هیڤى سهربازى مىسرى نهدهکرد، ههروهه گرفتارى و تالى و ههموو خۆبهختیهکان بهشاننازیهکانى فیرعمون تۆمار دهکران، بهلام ئهگهر شکستیان بهینایه ههمويان پیکهوه دهیانوت: ستى کف شکستى هیناوه!!!

ههموو شتیکیان بۆ هاوکارى کردنى گالیسکهکان ئاماده کردبوو، مىسریهکان لهدروست کردنى گالیسکه و ئهوه هونهرانهى بهمهوه پهیوهست دهکریت زانیاریهكى ئهوتویان نهبوو، ئهوه "هاتى" هکان بون گالیسکهیان به مىسریهکان ناساند و ورده ورده گالیسکهیهكى باش و بههیزیان هینايه ئاراوه. یهکهمین جار که مىسریهکان روبهپروى هیڤى گالیسکهکانى "هاتى" بونهوه و لهماوهیهكى کهمدا شیرازهى هیڤهکهیانی پهخش و پهلا کردبوو، بهلام مىسریهکان بى هیچ زیانیك بهشیوهى سیستهى سهربازى لهنیوهندى ئهوه گۆڤهپانهى که داگیریان کردبوو راوهستان. لهپیش ههر گالیسکهیهکهوه داسیكى تیژ بهدى دهکرا، ئهم داسه بهوردبینیهكى زۆر بهستراپویه بهوه گالیسکهوه، ئهویش بهشیوهیهك که پى لهپهوتى ئهسپهکان نهگرت. کاتیك گالیسکهکان دهکوتنه جوله داسى پيش گالیسکهکه زۆر ههپهشه ئامیز و کارا دهبوو، بهشیوهیهك که ههموو ئامانجیكى لهناو دهبرد. ئهم جۆره گالیسکهانه له "هاتى" هوه بۆ مىسر دواى ئهوه لهمیسرهوه گواسترایهوه بۆ ولاتانى تر و یۆنان و پۆم لهدواى هاتى و مىسرهوه بونه خاوهنى گالیسکه.

گهرچى موسا لهو پۆڤهوهى لهدايك بوو و خۆى ناسى بى لهمیسریهکان مامهله و تیکهلاوى لهگهڵ هیچ کهسیکدا نهکردبوو، بهلام سههرپای ئهوهى بیروباوهپرى زۆر جیاواز بوو لهمیسریهکان، بۆ نمونه مۆمیاکردنى بهلاوه پهسهند نهبوو، بهشیوهیهكى گشتى زۆرىك لهبیروباوهپههکانى مىسرى پهسهند نهدهکرد و لهژيانى پۆژانهشیدا کردارى نهدهکردن. سههرپای ئهوهش زۆر خوشحال بوو بهوهى لهگهڵ لهشکرى مىسردا بهره و ولاتی "کوش" دهپۆشت. ئهوهى بوو بهمايهى خوشحالى

موسا لهئەستۆ گرتنی ئەرکیك بوو كه سیستم و ئەرکیكى بهژیانی بهخشیبوو، لهبەرئەوهی هەستی به بەرپرسیاریهتی دهکرد. چونکه لهسەردەمی مندالیهوه تا ئەو کاتەى چوو ناو قوناخی پیاوێتیهوه هیچ کاریکی گرنګ و سیستماتیکی ئەنجام نەدابوو، بەناو نیشانی شازادەیهك بۆ بهسەربردنی بژیوی ژیاى پێویستی بههەول و کۆشش نەبوو، ئەمەش دەبوو هۆی ئەوهی هیچ پالنەر و بزاونیک لهژیانیدا دروست نەبێت بۆئەوهی هەنگاویکی جیگیر بهروپیش بنێت. موسا بگره چیرۆکی لهگەشت و گەڕانهکانی وەر نه ده گرت، چونکه گەشت و کۆچکردن بهلای ئەوهوه وهك حهوانهوه لهقەڵەم دەدرا، موسا هیچ کاریکی بهدهستهوه نەبوو ئەنجامی بدات بۆئەوهی هەست بهماندویهتی بکات، ئەو لهکۆشکدا تەنها هاتوچۆی دهکرد و ئەمەش سەختترین کار بوو که لهژیانی پڕانهیدا ئەنجامی دەدا، بهلام دواى ئەوهی ئەو بەرپرسیاریهتیەى لهلایەن فیرعهونهوه پێ سپێردرا، موسا لهحالهتی جیگیری و مت بون هاته دەر وه، کاتیکیش لهگەڵ هیزی سەربازی میسردا پێکای ولاتی "کوش"ی گرتە بەر، دەیزانی که پیاویکی گرنګ و گاریگەری لی دەرچوو و دەبێت بهپێی ئەو بەرنامه دیارهى بۆیان داڕێژاوه پۆژی بکات بهشەو، نهك لهکۆشکهکەیدا شهو و پۆژ پیا سه بکات، هەموو پۆژیک بینەری خۆرئاوا بون بێت، دواى ئەوه بپرواته جیگه خهوهکهیهوه و بۆ سبهینی پێشوازی لهپۆژیکى نوێ بکات. خالی گرنګتر لهم بابەتانهدا ناسنامەى راستهقینهى موسا و کاریگەری لهسەر هاوڕێکانی بوو، موسا دەیزانی هەر ئەو کاتەى سەربازەکانی بزائن ئەو فیرعهون نیه، بهلکو کوپی کهنیزهیهکی ئیسرائیلیه بگره گەردیك له بههاکهی کهم ناکاتهوه، ئەمەش لهحالهتیکدا بوو که تهواوی سەربازەکان موسایان بهکوپی فیرعهون لهقەڵەم دەدا، ئەگەر پەى بهپەرچهك و پەسهنايهتیشى ببهن بگره بهئەندازەى گەردیکیش لهپیزی کهم ناکاتهوه. هیزی نێردراو پۆژیک پێش بهرێکهوتنیان لهشاری "تانیس" بهپێژەى دوو هەزار و چوار سەد گالیسکهى جهنگی لهبیست و چوار "حوست" - که هەر "حوست" یک لهسەد سەرباز پیک دیت - پۆشتن و نمایشی سەربازیان پێ ئەنجام دان. موسا لهگالیسکهیهکی شکۆمەند و قورسدا که نون - نوکەری هاتی - لهپیش ئەو هیزهوه پێی دهکرد. هەر "حوست" یک پنگیکی تایبەت

بەخۇي ھەببو، "ھتپ رە و سىتى كە" لەبارەي مالى كىردنى كابرالى خەللى ھاتى -  
 نون - و توانايى موسا گىفتوگۇيان لەگەل يەكتىدا دەكىد. ھەموو گالىسكەيەك  
 بەچەند پەرىكى پاراۋە و لىخوپانى شارەزا كە سەپۇشىكى رەنگاپرەنگيان  
 بەسەريانەۋە بەستىۋىيەۋە بۇئەۋەي لەھەلكردى بای لەناكاو پارىزاۋ بن،  
 دىمەنىكى جوانيان بەرىكرىدە سەربازىيەكانيان بەخشى. گۆپەپانى پىكرىدى  
 سەربازى زەۋىيەكى بەرفراۋان بوو كە لەبەشى خۇرئاۋاي نىلدا كە زۇر تەخت بوو  
 پىكخرا. لەم گۆپەپانەدا گالىسكەكان دەبىت بەپەلە خۇيان بگەيەننە قەراخ پوبارى  
 نىلەۋە. موسا لەپىش ھەمويانەۋە چاۋدىرى ئەم مەراسىمەي دەكىد.  
 خەللى "تانىس" كە خۇيان ئامادەي نەمايش و پىكرىدىكى سەربازى ئاۋا مەزىن  
 كىردىبو، لەھەردوۋ لاي پىپرەۋەكەدا زۇر بەچىرى پاۋەستابون بۇئەۋەي تەماشاي  
 تىپەربونى گالىسكەكان بگەن. فەرمانى پۇشتن و پىكرىدىان دەبىت موسا دەرى  
 بىكات، ھىمەي بەرىكەۋتنى سەربازەكان قەلخانىكى بىرىسكەدار بوو كاتىك  
 بەلاسەرى "خوست" ەكاندا پاران بوەشاندايە دۋاي ئەۋە دەستيان دەكىد بەرىكرىدە.  
 دەنگى ژەنىنى جۇرىك مارشى جەنگى ھاۋكات لەگەل جۈلانى گالىسكەكاندا  
 "نون" ى - كە گالىسكەيەكى چۈر ئەسپى لىدەخوپى - خۇشحال كىرد: جۈلانى  
 لەناكاو و بەيەكجار پىژرەي دو ھەزار و چۈارسەد گالىسكەي جەنگى بەپادەيەك  
 وروژىنەر بوو كە تەماشاپچىەكانى لەخۇشياندا وايان لىھات كە ناچارىن دەست  
 بەھاۋار بگەن، ژنەكان دەيانقىرئاند و مندالەكانىش ھەلەلەيان لىدەدا و پىاۋانىش  
 دەيانقىراند. مەبەستى پۇشتىيان بۇكەنارى پوبارى نىل بوو، دۋاي ئەۋە  
 گالىسكەكان دوبارە دەگەرەنەۋە و چىتر ھىچ كەسىك گالىسكە و گالىسكەۋانى  
 نەدەبىنى، چونكە بەۋ پۇشتەنە خىرايە بەپادەيەك تەپ و تۈزى بەئاسماندا بەرز  
 كىردەۋە كە چىتر چاۋ نەيدەتۋانى چاۋى بەھىچ شتىك بگەۋىت، موسا لەپىش ئەۋ  
 لەشكرەۋە بەئاشكرا پىي دەكىد و گالىسكەۋانەكەشى زۇر بەجۋانى گالىسكەكەي  
 لىدەخوپى. پۇژىك دۋاي ئەۋ پىكرىدە سەربازىيە "ستى كە" فەرماندەي ئەۋ ھىزە  
 سەربازىيەي كەپرەۋانەي ۋلاتى "كوش" دەكىد چەند كەسىكى بەچەند كەشتىيەكى  
 تايىبەتى سەبازى لەگەل سەۋل لىدەرىكى زۇردا پەرەۋانەي باشورى ۋلات كىرد.

پښکڅستنی سهر بازی و ناسنین به هه موو مه وداکانيه وه گوښه يه کی نه و هیزه ی ره وانه دهکرا له پښی سیاست و ناگایی "ستی کف" وه به پښوه دهبرا. له چوارچیوهی سنوری دهسته لات و خزمه تی "ستی کف" دا که م که سانیک دهیویرا سهر پیچی له دهسته لات و فه رمانه کانی بکات، بگره له نښوه ندی پښگاشدا که مترین سهر پیچی و ناژاوه گیري ده بووه هو ی نه وه ی که سی تاوانبار بیه یچ دوا خستنی که به سزای خو ی بکات. سزای سهر پیچی نه ساییه کان لیدان بوو به قامچی، نه ویش به شیوه یه که که سی سهر پیچی که ر بیته ملاولا له سهر سه کو ی که شتی که به ده مدا راده کشا، دوا ی نه وه ده ست و پییان ده به ست، پانزه قامچیان به پشتیدا ده کښا، چونکه که م که سانیک به رگه ی بیست قامچی ده گرت. موسا به ته ماشاگردنی نه و جوړه ته میانه سهری سوږ ده ما.

به لام "هتبه ره" پښی وت: نه گهر سهر باز و گالیسکه وان و کارمه نده کانی تریش چاودیږی یاساکان بکه ن هیچ که سی که ناتوانیت سزایان بدات، نه وانه سهره پای نه وه ی ناگاداری نه م جوړه سزایانه هیشتا هر سهر پیچی ده که ن، سهول لیده ره کان، سهر باز و هیزی پیاده و نه وانی تر ده بیت چاودیږ سیستمی سهر بازی بکه ن بونه وه ی بتوانیت به سهر بازی کی سیستماتیک بانگ بکړن.

"ستی کف" به م شیوه یه به رده وامی دا به م گفتوگو یه: نه م جوړه که سانه بی پیشینه ی په روه رده یه کی ته ندروست که مترین بونیان له یاسا و بریاره کانیان له کاتی چونه ریزی هیزی سهر بازی وه نه کردوه. نه مانه بگره زور به ناسانی دوچاری تاوان و کوشتنیش ده بن. نه م جوړه که سانه له و لاگوندانه وه دین که بی له زوری کیرد و خه نجر بو به پښوه بردنی ژیانیان ناسن، تالانی و ده ستریزیکردن به شیکی جیانه کراوه ی ژیانیه، نه م جوړه که سانه ژیانیکي شیوه گیانه وه ره دپنده ناساکانیان هه بووه، تیرکردنی ورگیان به هه رشیوه یه که بویان بلویت هه روه ها هیورکړدنه وه ی غه ریزه ی سیکسیان بگره به زور و زورداری داده مرکښنه وه. له به رته وه ش په روه رده کردنی نه م جوړه که سانه هه تا بلتی کاریکي زور دژواره. هیچ په ند و ناموژگاریه کی خوداکان، نیتړچ نامون بیت یان "نوزیس" یان "نوزیریس، یان "ست" یان "ره" له گویناندا بیجکه له ده نگیکي ناسایی هیچی



تر نیه. تهنه پرفتاریکی کاریگر که زور به جوانی له زمانه که ی تیده گهن زمانی قامچی و کوته ککاریه، نه گهر توش له جیی "ستی کف" دا بیت ناچار ده بیت زمانی قامچیان بو به کار دهینیت. لهوکه شتیانه ی پیگای باشوری ولاتیان گرتبووه بهر چهند که سانیک دهیانتوانی به گفتوگو له گهل یه کدا کاتی خوش رابیویرن، به لام قومار بازی قه دهغه بوو، نه گهر که سیك قوماری بکردایه ههر دوو دهستان ده به سته وه و به لیواری که شتی که دا شوپریان ده کرده وه، نه سزایه به راده یه ک نازار به خش بوو که که سی تاوانبار دوی نهو سزایه بو ماوه ی چهند پوژیک نهیده توانی ده سته کانی بچولینیتسه وه. هوکاری قه دهغه کردنی یاری قومار نه وه بوو که دهر نه نجامی نهو یاریه شهریکی خوینینی لیده بویه وه و نه م جوړه شهر و کیشمه کیشانه ده بووه هو ی نه وه ی هه یبه تی ریکخستنه سهر بازیه کان که متر ببیتسه وه و بهو راده یه ی نیستا گوئی پی نه دن، له بهر نه وه ش ههر جوړه بردنه وه و دوپراندنیک قه دهغه بوو. کاتیک که شتی که کان ده گه شتنه ناواییه که بو حه وانه وه ی سهر نشینه کانی بو ماوه یه که راده وه ستان، سهر بازه کانی له که شتی که دانه به زین، به لام بی فرمانی فرمانده "ستی کف" که سانی وه که پاسه وانه کانی سهر قه لای نه م سهر دمه به دریرایی نهو ماوه یه که لهو ناواییه دا دانه به زن چاودیری پرفتار و کرداری سهر بازه کان ده که ن بو نه وه ی نه وه که پفتاریکی ناشایستیان له بهرام بهر دانیشتوانی نهو ناواییه دا لی بوه شیتسه وه یان له بهرام بهر به های نه وشته ی له خه لکی نه وشاره ی ده کپن نهیده ن به خاوه نه کانیان، چونکه به پینی به لکه و گه واهیه کان دهستی کابرا دوی لیسه ندنه وه ی نهو شتومه که ی که له کابرای فروشیاری وهر گرتووه ده به ستریتسه وه و به لیواری که شتی که وه هلهیده واسن. موسا که تا نهو پوژه ناشنای پرفتار و نه ریتی خه لکی نه بووه له بهر نه وه ی له کو شکدا چاوی کردووه ته وه و تهنه مامه له ی له گهل که سانی نیشته جی و خزمه تکارانی نهو کو شکدا کردووه، بویه ناگاداری په وهندی کو مه لایه تی خه لکی دهر وه ی کو شک نه بوو، نهیده زانی به چ شیوه یه که له بازار دا مامه له یه کی ناسایی نه نجام بدات یان دهستی پی بکات، ههروه ها به لایه وه نهو که سه ی که شتی که ده کپیت و نه یه ویت به ها که ی بدات به خاوه نه که ی دور بوو له هزر و ژیری نهو، له وکاتانه دا تهنه

شارهزای ئەنجامدانی کاریک بوو ئەویش ناردنی ئەو سەربازانەیی لەژێر دەستیدا بون بۆ گۆرەپانی جەنگ، بەلام بەدریژایی ئەو گەشتەیان زۆر شت لەتەماشاکردنی ئەو جۆرە مامەلەنە فێر بوو و ئاگاداری هێما و نەینێ و ئالۆزیەکانی ژبانی ئاسایی و گشتی خەلکی بوو. بێ لەکاروبارە سەربازیهکان موسا فێری شیوازی بەرپۆهبردن و مامەلەکردن لەگەڵ کەسەکان ھەروەھا سیاسەتی ھیزی سەربازی بوو و لە"ستی کف" ھو ھو فێر بوو بەچ شیوہیەک مامەلە لەگەڵ سەربازەکاندا بکات. لەم نیوہندەدا کاتیکی ھیزی نێردراو لەسەر پێی بۆ ولاتی "کوش" گەشتە شارێک بەناوی "ئەم ئاکد" لەویدا پاروہستا. شاری "ئەم ئاکد" پەرستگایەکی ھەبوو بەناوی شازن "موت"، خوداگەلیکی زۆری وەرزی کشتوکال لەمیسری خوارودا پەرستگایان نەبوو لەبەرئەوێ کاهینەکانی میسر بەھۆی ئەوێ دەستەلاتیکی تەواویان بەسەر میسری خوارودا ھەبوو پێیان نەدەدا خوداکانی میسری خوارو پەرستگایان ھەبێت، لەئەنجامدا دروست کردنی پەرستگا لەمیسری خوارودا بۆ خوداکان قەدەغە بوو، بەلام لەمیسری سەر بەپێی بنەما و نەریتی کۆن کاهینە میسریەکان لایەنگری خوداکان بون و دەستەلاتدارەکانیان ھان دەدا بۆئەوێ پەرستگا بۆ خوداکانیان دروست بکەن. "موت" لەشاری "ئەم ئاکد" لەلای خەلکەکی پەرستگایەکی بەناوبانگ و باوہر پێکراو بوو. خەلکی بۆ چارەسەرکردنی ھەر سەختی و گرفتاریەکیان قوربانیان پێشکەشی خودای پەرستگای "موت" دەکرد، جوتیاران کە پێویستیەکی زۆریان بەناوی "نیل" ھەبوو بۆ گیرابوونی نزا و داواکەیان بەردەوام قوربانیان پێشکەشی خوداکەیان دەکرد، ئەگەر نیعمەت و بەروبوومی ئەو سائەیان زۆر بوایە، دوبارە جوتیارەکان لەشیوہی سوپاسگوزاری بۆ خودای پەرستگاکیان بەروبووم و دانەویڵەیان پێشکەشی کاهینی پەرستگا دەکرد، کاهینەکانی پەرستگای "موت" بەو ھۆیەوہ لەھەموو بوار و ھەلومەرجێکدا بازاریان گەرم بوو، چ لە وشکەسائی و کەم ئاویدا یان لەسائی زۆری بەروبووم و تەپەسائیدا، چونکە جوتیارەکان یان تکاو و نزایان بۆ خوداکەیان دەکرد یان لەپێی نەزر و قوربانیەکانیانەوہ سوپاسگوزاری خۆیان پێشکەشی خوداکەیان دەکرد کە لەھەردوو حالەتەکەدا ئایینی خۆیان بۆ بەجێھێنانی پەیمانان لەبەرامبەر

خودا که یاندا بەجی دەهینا و لەم نیوەندەدا کاهینەکان بە بەردەوامی سودمەند دەبون. ئەمانە نەیان دەزانی بەپیشکەشکردنی ئەم دیاریانە ی که زۆر بەسەختی بە دەست هاتون تەنها کاهینەکان تەماعەر و تەمەلەر دەکات. یەکیەک لەتایبەتەندیەکانی پەرستگای "موت"، خودای زیادکردنی نیعمەت و بەروبومە، سەمای مەراسیمی تایبەت بە زیادکردنی ئەم نیعمەت و بەروبومە بوو، لەم مەراسیمەدا ژن و پیاو چەند جۆلەیەکی هاوسەنگیان پیکەوه ئەنجام دەدا. کاتێک کەشتیە جەنگیە نێردراوەکانی میسر گەشتنە شاری "ئەم ئاکد" خۆر لەکاتی ئاوابونیدا بوو. کچان و کوران لەپەرستگای "موت" بەچەند جۆلەیەکی هاوسەنگ و بەکۆمەڵ هاوکات پیکەوه هاتنە دەرەوە و بەدەم گۆرانی و سرود خویندنەوه پوشتن بەرەو کەناری پووباری نیل. لاوەکان بەبیینی سەربازەکان داوایان لێکردن بپوێنە ناو پەرستگاوه و قوربانی پیشکەشی خوداکەیان بکەن. چەند کاهینیکیش هاتن بۆ پیشوازیکردنی سەربازەکان و داوایان لەئەفسەرەکان کرد بپوێنە ناو پەرستگاوه. سەربازەکانیش لەکەشتی دابەزین. "موسا"ش لەگەڵیاندا پیاده بوو. چیتەر لەوکاتەدا ئاو و هەوا بەتەواوی تاریک بوو و بۆ پوناکردن مەشخەلەکانیان داگیرسان. هەر ئەوەی مەشخەلەکان داگیرسان لاوەکان دەستیان بەسرود خویندن و سەما کرد. ئەوەندە مەشخەلیان بەچوار دەوری پەرستگادا داگیرساندبوو کە وەک پوژ پوناک بوبویەوه. موسا هەرگیز پەرستگایەکی بەو هەموو پوناکیەوه لەتاریکی شەودا نەبیینیوه. موسا لەوکاتەدا گۆیی لەقسە و گفتوگۆی ئەوانی تر دەگرت و پەیی بەوه برد کە سرود خویندن و سەماکردنی ئەو لاوانە بەجۆریک نزا لەقەلەم دەدریت، چونکە خەلکی ئەو ناوچەیە لەوبارەدا بون خودای نیعمەت و بەروبوم و دانەویڵە حەز لەم جۆرە سەماکردنە هاوسەنگە دەکات و بەبیینی خوشحال دەبیت و ئەم خوشحالییەشی دەبیتە هۆی زۆربونی پووباری نیل. موسا لەکونجیکی ئەو پەرستگایەدا دانیشت و لەکاتی خواردنی نانی ئیوارەدا خۆی بەتەماشاکردنی سەمای لاوەکانەوه سەرقاڵ کرد، ئەو بەرپادەیهک چیژی لەسەما و سرود خویندنە لاوەکان وەرگرت کە بووه هۆی ئەوەی چەپڵەیان بۆ لێببات. سرودی لاوەکان سات لەدای سات دەگەشتە دوا ترۆپکی خۆی و دواجاریش دەگەشتە نوشستی خۆی.

موسا كەوتە ژېر كارىگەرى سرودەكانيانەو كە بەشيوەيەكى بەردەوام دەخوئندرا،  
 ھەرەھا جولەي بەردەوام و يەك شيوە و ھەماھەنگى قسەكردنەكانيان بوو ھۆي  
 ئەوھى چەندجاريك لەو دورەو دەستخوئشيان لى بكات. ئەفسەرەكانىش بەھۆي  
 ئەو وروژانەي ھەيانبوو بەبەردەوامى ئاوجوئان دەخواردەو لە "موسا" يان دەپرسى  
 تۆ بوچى ئاوجو ناخوئتەو؟ ئەفسەرەكان پىداگريان لەو دا كرد كە موسا ئاوجو  
 بخواتەو بۆئەوھى زياتر چيژ لەم بۆنەيە ھەرگريژت.

موسا وتى: من ئاوجو ناخوئەو و چيژى خوئشم ھەردەگرم، لەھەمان كاتدا  
 دەمەويژت ئاگام لەخۆم بىژت، ئەگەر ئاوجو بخوئەو چيژ بەپيى پيوست ئاگام  
 لەخۆم نابىژت و ناتوانم بەباشى لەچواردەورم ورد بىمەو. موسا ئاگادارى ئەو  
 بوو "ھتپ رە" ھەرماندەي پيشوى گاليسكەوانە جەنگيەكان كە دەيوت ھيچ  
 دەستكەوتىكى گۆرەپانى جەنگ نابىژتە بەشى راستى كردووە چونكە ئەفسەرەكان  
 ھەرچى پارەيان پى بوو ھەمويان لەكړينى ئاوجو دا تەواو كرد و لەكوئايى  
 شەويشدا ھەندىك لەوانە ئەوئەندەيان پيئەمابوو كە پارەي خواردنەو كەيانى پى  
 بدەن. زيادەپرەوي لەخواردنەوي ئاوجو دا وردە وردە ئەفسەرەكانى لەحالى ئاسايى  
 و ھاوسەنگى لادا و ديمەنەكان لەبەرچاوياندا لەخوئشايى و جوانيەو گۆرا  
 بەناخوئى و ناشيرينى. موسا كە بەرگەي ئەم جۆرە ديمەنەنانەي نەدەگرت لەويو  
 گەرايەو بۆ ناو كەشتيەكە بۆئەوھى جەوئتەو. بەھۆي زيادەپرەوي لەخواردنەو دا  
 بەيانى پۆژى دوايى كاتى پۆشتن و دەرچونيان ھيژى سەربازيەكەيان كەميك  
 دواكەوت، تەنھا بەشى گاليسكەوانەكان ھەمويان پيەكەو ئامادەي پۆشتن بون،  
 ھۆكارشى ئامادەبونى ھەرماندەي گاليسكە جەنگيەكان بوو بەواتا  
 خودى "موسا" بوو و شەوي پابردو بۆ ھەوانەو لەكاتى خوئدا تەلارى مەيخانەي  
 بەجيھيژت بۆئەوھى بەيانى زو لەخەو ھەستىژت. موسا و نۆكەرى  
 گاليسكەوانەكەي "نون" پيش ئەوانى تر چاوەپرەي ئەوانى تريان دەكرد. "ستى  
 كف" كە خودى خوئى يەكيك بوو لەمەيخۆرەكان، بەلام توانى بيئەوھى بۆماوھى  
 چركەيەكيش دوا بكەويژت خوئى بگەيەنيژتە شوئنى مەبەست و ئەوانەي كە دوا  
 كەوتن بەبيئىنى ھەرماندەي ھيژى سەربازى بى ئەملاولا خوئان ئامادەي سزاي

سهختی خوځان بون که ده یانزانی چ جوړ سزایه کیان ددهن. پښکڅستن و  
 بپیاره کانی "ستی کف" له هه موو هه لومه رچی کدا ته وای نه فسرده کانی شی ده ښایه  
 له رزین، چونکه ده یانزانی به هیچ شیوه یه ک لیږدنی نه. "ستی کف" نه فسرده کی  
 نارد به دوی "موسا" دا بوته ووی بیت و گفتوگوی له گنده بکات. که شتی "ستی  
 کف" له ته ووی که شتی کانی تر گوره تر بوو هه ووه ها سه کویه کی پان و  
 به رینی شی هه بوو. "ستی کف" له سر نه و سه کوی فرمانده یه پاده وستا و  
 چاودیری ته ووی که شتی کانی تری ده کرد. موسا هه رنه ووی فرمانی نه ووی  
 پیگه شت خوی گه یانده فرمانده ی گشتی، له هه مان نه م کاته دا ده ستیان کرد  
 به پوشتن. "ستی کف" له بنه چه ووه فرمانده یه کی بی به زهی بوو. له یه کی  
 له جه نکه کانی دا دوی به دیل کردنی یه کی له فرمانده دوزمنه کانی به ستی به یه کی  
 له گالیسکه جه نکه کانی ووه و نه ونده به دوی خویدا پایکی شا تا نه وکاته ی نه و  
 فرمانده یه به ووی برین و خویندیزیه کانی له شیوه به ووی بهرکه وتن و خسانی  
 به سر زه ویدا مرد. "ستی کف" له ولاته کانی تریشدا به ناوبانگ بوو، چونکه  
 له کاتی جه نگی له گهل "فینیقی" هکاندا پادشای فینیقیه کانی ده ستگیر کرد و  
 به ده ستی خوی بی چه ورگی هه لدری! "ستی کف" له پوی په روره یه ووه دیهاتی  
 بوو، خوینده واریشی نه بوو و پیاویک بوو که سهرتا له بهرام بهر خودا کاند  
 بیرو باوه پکی جیگیری هه بوو، وه ته ووی دیهاتی کانی تر، به لام ورده ورده  
 به بینین و بیستنی زوریک له نه فسانه و پیچه وانه ی نه فسانه کان وای کرد بیرو باوه پری  
 که میک سست بیته ووه دوی نه ووه به ته ووی له ناوچوو و چیر له ووه دوا به هیچ  
 شیوه یه ک باوه پری به خودای بینراو و نه بینراو و دروستکراوی ده ستی مروّ نه بوو.  
 "ستی کف" هیچ که سیکی به هیژ و دهسته لاتداری به پیشه ننگ نه دهرانی، نه و  
 به پاده یه ک دهسته لاتدار و فرمانده و پادشای ولاتانی کوشتبوو، بو بوه ووی  
 نه ووی "میر و فرمانده و سهر باز" وه مروّیقی ته ماشا بکات، به لام سهر پرای نه و  
 هه موو شتانه ش به بینینی موسا و بیستنی سروشتی رهفتاری هه ووه ها پوکاری  
 دهره ووی نه ندای له سر سه کوی که شتی که ی به ره وپیری پوشت و نه ووی تا شوینی  
 دانیشن پینمای کرد. "ستی کف" وه ته ووی نه فسرده میسریه کانی تر که

ئاتوانن شەو بەبى پابواردن و خوشگوزەرانى و خواردنەو تىپەرىنىت ئاوجوى خواردبويەو، بەلام بەپىچەوانەى ئەوانى تر پادەى ھاوسەنگى خواردنەو پارتىبوو بۆنەوئەى لەبەيانى پوژى دوايىدا لەشى قورس نەبىت و لەكاتى خۆيدا بتوانىت ھەستىت و ھەست بەسەرخوشى و بىتاقەتى نەكات. لەكاتەدا پويكرە موسا و وتى: ئەى موسا، ئەى كوپى فیرەون! تۆ لەنەژادى خوداكانىت! خويىنى خودايان لەرەگەكانتدا دەخروشىت، ئەو كەسانەى خويىنى خوداكان لەخوينياندا بخروشىت، لەكەسانى ئاسايى زياتر حەزىان لەكاتى خوش بەسەربردن و خوشگوزەرانى، لەبەرئەوئەى ھەمیشە ژيانىان لەخوشگوزەرانىدا بەسەر بردو، ھەرۈھا ھەرچىا بویت لەبەردەستياندا، بگرە ساتىكىش بى خوشگوزەرانى تىنپا پەرىن. ئەوانەى كە شەوى پابردو ئاوجويان خواردووتەو ماوئەكىان دەوئەى تا بىنەو ھوش خويان، ئەوانە لەشيان ھىشتا لەژىر فەرمانى خوياندا نى و لەگۆرەپانى جەنگدا سست و تەمەلى دەكەن، ھەرۈھا لەكاتى سەرخوشياندا گوتەگەلىك دەھىننە زمان كە لەكاتى بەھوشاتنەوئەشياندا مەحالە بتوانن بىھىننە زمان. من نامەوئەى بەناونىشانى فەرماندەى ھىزى سەربازى مىسر گوتەگەلىكى پوپوچ بىنەمە زمان، بەخوپاراستن لەخواردنەوئەى لەپادەبەدەر توانىم بەباشى پارىزگارى لەبىر و ھەستەكانم بكەم و ئىستاش كە لەگەل تۆدام زور خوشحال و سروشتم.

موسا وتى: من لاىەنگرى تەواوى گوتەكانت دەكەم، ھەرلەبەرئەوئەش خوم لەخواردنەوئەى ئاوجو دورەپەرىز كرد، سەرەپاى ئەوئەش ژيان دەقاودەق لەخواردنەوئەى مەى و ئاوجودا نى.

ستى كف وتى: ئەم بۆچونەت لەسەردەمى لاوئەتيدا دروستە، بەلام كاتىك تەمەنت بەرەو سەرۈھ ھەلدەكشىت چىژ لەخواردنەوئەى سنوردەر دەكرىت.

"موسا"ش وتى: من چىژ ھەرگرتن لەخواردنەوئەى نابىنم، بگرە لەو باوئەشدا لەسەردەمى لاوئەتى و پىرىشدا بى ئاوجو و خواردنەوئەى تر دەتوانىت چىژ لەژيان ھەرگرىت. چىژ ھەرگرتن بابەتىكى ديار و پىوئەردار نى، چىژى ھەر كەسىك لەگەل ئەوئەكەى تردا جياوازە، بگرە زورىش پىچەوانەى يەكترىن، ھەندىكەس چىژ

لەخواردنەوہى مەى و ئاوجۇدا وەردەگرن، ھەندى كەسەش لەپەرستگاكاندا  
گۆشەگىر دەبن و لەنەخواردنەوہى ئاوجۇ و مەى چىژ وەردەگرن. بەھەمان پىوہ و  
دەدگاش زۆرىك لەخەلكى چىژ لەكۆكردنەوہى سەرەوہت و سامان وەردەگرن،  
ھەندىكەسەش چىژ لەبەخشىن و سادە ژيان وەردەگرن. ئەفسەر و سەربازەكانى  
مىسر بۆيە خوشى و چىژ لەخواردنەوہى دەبينن لەبەرئەوہى لەو چوارچىوہىدا  
پەرەردە كراون، ئەم نەرىت و پەفتارە لەواندا تەلقىن كراوہ كە خواردنەوہى شەراب  
و ئاوجۇ خوشتەكى لەپادەبەدەرت پى دەبەخشىت. ھەرەھا بۆ ئەم جۆرە كەسە  
سەنوردار و كەمدەستانە رابواردن و خوشگوزەرانىان تەنھا لەخواردنەوہىدا  
دەبيننەوہ. ئەگەر ھەمان ئەم سەربازانە لەخىزانىكى بازىرگانى مەزن يان لەمالى  
پادشاىەكدا لەدايك بونايە بەدلىنەيەوہ شىوازى رابواردن و خوشگوزەرانىان  
ئالوگۆپى پىدەھات، لەوانەيە بەلەيانەوہ باشتەين چىژ كۆكردنەوہى زىر و زىو بىت.  
ستى كەف وتى: ناتوانم پىچەوانەى گوتەكانت بۆچونىكى تەرخەمە پرو، وايە  
ئەم سەربازانە بەپىي تواناى دەرون و دەركىان چىژ وەردەگرن.

موسا وتى: دەبىت ئەوہش بەفەرماندە راگەيەنم كە بەئەندازەى تواناى دەرونى و  
دەركىان چىژ لەژيان وەردەگرن بەلام!

ستى كەف وتى: بەھەرچال تاجارىكى تەركە چاومان بەيكتەرى كەوتەوہ دەرژە بەم  
گفتوگۆيەمان دەدەين بەلام ئىستە بگەپىرەوہ ناو كەشتىكەت و خوت ئامادەى  
پۆشتەن بكە.

لەكاروانى ئەو كەشتىانەى پىگا باشورىان گرتبووہ بەر، يەك دوو پۆژىك پىش  
ئەوہى بكەونە پى چەند بەسەرھاتىكى تەربەسەر "موسا"دا پويىدا، ئەويش  
گۆپانكارى "نون"ى كەبراى نۆكەرى "ھاتى"بوو. ئەم نۆكەرە ھەرگىز قەسەى  
نەدەكرد مەگەر ئەوہى زۆر پىويست بوايە، تە ئەوكاتەى موسا پرسىارىكى  
لە "نون"نەكردايە "نون"بەھىچ شىوہىەك قەسەى نەدەكرد. موسا ئەگەر فەرمانىكى  
بە "نون"بدايە، "نون"بى ئەملاولا و بىئەوہى گوتەيەك بەيئىتە زمان ئەنجامى دەدا،  
ئەم بىدەنگىە بووہ ھۆى ئەوہى موسا دلگران بىت و زۆرىش لىي ورد دەبويەوہ،  
كاتىك نىگانىان رويەپروى يەكتەرى دەبويەوہ، موسا ھەستى بەوہ دەكرد كە جۆرىك

ھەر شە لەچاوانى دەبارىت! لەبەرئەوھى ئەم جوړە نىگايانە چەندجارىك دوبارە بويەو و بە "نون" ى وت: ئايا نىگاكانت پەيامىكى دوژمنكارانەى ھەيە يان من وا لىكى دەدەمەو، بۆيە دەمەوئە ئەم بابەتەم بۆ پرونكەيتەو.

نون وتى: نەخىر وانىە.

موسا لىي پەرسى: تۆ واھەست دەكەيت كە من بەزنجىر تۆم بەستبىتەو؟

نون وتى: نەخىر.

موسا وتى: ئايا من فەرمانم پىدان ئازارت بەدەن و جل لەبەرتدا نەھيئەن؟

نون دوبارە وتى: نەخىر.

موسا لىي پەرسى: ئايا خواردنى من جياوازە لەخواردنى تۆ؟

نون وتى: نەخىر جياواز نىە...

موسا پەرسى: ئىستا بەرەو ولاتى "كوش" دەپۆين، كاتىك گەشتىنە ولاتى "كوش" لەگۆرەپانى جەنگدا من و تۆ لەناو گالىسكەكەدا پىكەو لەتەنىشت يەكەو دەبين، ئەگەر بىر يار بىت بكوژرىت ئەوا پىكەو دەمرين.

"نون" تەنھا "ئەگەر بىر يار بىت" ى دوبارە كردەو، "موسا" ش بەم گوته يەى راوہ شا. سەبەى ئەو پۆژە "ھتپ رە" ھاٹ بۆلاى موسا و بە "موسا" ى وت: چەند كەسىكى ھىزى سەربازىەكەم چەند تىبىنىەكيان لەسەر نۆكەرەكەت كە ناوى "نون" ە ھەيە.

موسا لىي پەرسى: چ سكالايەكيان لىي ھەيە؟

"ھتپ رە" وتى: ئىمە گەشتوينەتە ئەو دەرئەنجامەى كە بۆ پزگار كردنى گيانى خۆت چەقۆيەك بكە بەسىنەى ئەم نۆكەرە ھايتىەدا و ئىمەش ھەليدەدەينە ناو پوبارى نىلەو دواى ئەو چىتر تۆ خيال ئاسودە بەبىت... "ھتپ رە" بەردەوامى بەقسەكانى دا و وتى: ئىمە بىرمان لەشتىكى تر كردووەتەو، ئەويش ئەو يە ئەگەر خۆت حەز بەئەنجامدانى كاريكى وا نەكەيت، ئەوا ئىمە لەپىي كەسەكانمانەو ئەمكارە ئەنجام دەدەين.

موسا پەرسى: چى بوو تە ھوى ئەوھى بىر يارىكى ئاوا دەر بكەن؟



"ھتپ رە" وتى: ھەروەك چۆن ئاۋى پوبارى نىل بەبەردەۋامى دەپرات و ھىچ كەسىك ناتوانىت بلىت نىل ئاۋى تىدا نىە، لەبەرئەۋەى ئىمە لەسەر ئاۋى پوبارى نىل پى دەكەين، بۆيە نەپپويىست بەبەلگە ھىنانەۋە دەكات و نە سەلماندىن، ئەم نۆكەرەش بەپونى پوبارى نىل پۇژىك دىت تۇ دەكوژىت، نە پپويىست بەبەلگە دەكات نە سەلماندىن!

موسا وتى: منىش لەكانگاي دلمەۋە ھەمان ھەستەم ھەيە بويە لايەنگرى ئەم گوتەيەى تۇ دەكەم، چونكە دوينى بەشپەۋەك تەماشاي كىردم كە بوۋە ھۆى ئەۋەى لەرز بىمگىرت دواى ئەۋە چەند گىفتوگۆيەك لەنىۋانماندا ئالوگۇپى پىكرا كە دواچار بەم گوتەيە كۇتايى پىھات: ئەگەر بىرپارۋايت پىكەۋە بىمىن. "نون" ىش دوبارەى كىردەۋە: ئەگەر بىرپارۋايت پىكەۋە بىمىن، بەلام دەبىنى ئىمە بەگالىسكەى جەنگى پىگاي گۇپەپانى جەنگمان گىرتوۋەتەبەر، ئەگەر من "نون" لەدەست بىدەم چ كەسىك گالىسكەكەم لىدەخوپىت؟

ھتپ رە وتى: ئەى موسا من خۇم بەقەرزارى تۇ دەزانم، تۇ چاكەيەكى زۇر و فەرامۇش نەكراوت لەگەل مندا كىردوۋە، منىش گەردىك لەو خۇشەۋىستىت بەفېركردنى گالىسكەۋانى ۋەلام دۈۋەتەۋە، ئەم خىزمەتكارت دەيان گالىسكەۋانى شارەزاتر لە "نون" پىشكەشى تۇ دەكات، ئەگەر بىرپارۋايت بەلەناۋىردنى گالىسكەۋانى ھەپەشەئامىز پەۋتى ھەموو گالىسكەكانى ترپاۋەستىت، كەۋاتە باشتىر ۋايە ھەر لىرە بگەپىنەۋە. تۇ بەھىچ شىۋەيەك نىگەرانى گالىسكەۋانى مەبە. "موسا" ش لىى پرسى: كرى و تىچونى فېركردنى گالىسكەۋانىكى تازە چەندە. "ھتپ رە" بەدلگىرانيەكەۋە وتى: لەتۇ كە ھەمىشە دۇستايەتى خۇت پىشانى خەلكى دەدەيت چاۋەپى قسەى وام لى نەدەكردى، تۇ بەپىنى پپويىست مەنت قەرزاربارى خۇت كىردوۋە.

موسا وتى: لەۋەيكە پىاۋەتى كەسانى تر و بەتايبەت مەنت لەبىرە زۇر سوپاست دەكەم، بەلام دەزانم ھەموو كارىك تىچونىكى تايبەت بەخۇى ھەيە.

"ھتپ رە" وتى: بېرىم داۋە خزمەتتە بىكەم، لەبەرئەۋەش ناھىيەم بەدەستى ئەۋ نۆكەرەي كە لەبۇسەتدا دانىشتۇۋە بىكوزىيەت، تۆ ماريك لەقۇلى كراسەكەتدا بەخىۋ دەكەيت.

موسا وتى: چىتەر لەمەۋ دوا زىياتر ئاگادارى خۇم دەبىم.  
 "ھتپ رە" وتى: تۆ بەچ شىۋەيەك دەتۋانى ئاگات لەخۇت يىت لەكاتىكدا لەنىۋە شەۋدا بەخەنجەرىكەۋە بەلاسەرى سىنەتەۋە راۋەستۋە و بىيەۋىت پۇي بىكاتە ناۋ سىنەتەۋە!

موسا وتى: ھەرچەند ئەمە بەلامەۋە سەختە، بەلام لەكانگاي دلمەۋە لايەنگرى ئەم گوتەيەت دەكەم، دۇبارەي دەكەمەۋە، خۇشم پىششىنى ئەۋم كىرەۋ، سەرەپاي ئەۋەش نامەۋىت بىكوزم.

"ھتپ رە" وتى: ئەم نۆكەرە لەبەرئەۋەي بەۋە راھاتۋە لەنىۋە شەۋدا كەسانى تر ئازارى بەدەن و بە بەردەۋامى سوكايەتيان پىيىكەن، تۇش لەنىۋە خەلىكىدا شىكست پى ھىناۋە و سەرىت بەزەۋىدا مالىۋە، بۇيە بەدۋاي ھەلىكىدا دەگەرپىت تۆلەي خۇيت لى بىكاتەۋە. سەرەپاي ئەۋەي تۆ بەشىۋەيەكى زۆر جوان پەفتارت لەگەلىدا كىرەۋە، خوارەنى باش و كاريكى وروژىنەر و لەمەۋىيان زىياتر ئەۋت لەدەستى سەۋداگەرەكان پىزگار كىرەۋە، بەلام سەرەپاي ئەمانەش كەسىك پەش پىست يىت بەشۇردەن سىيى نايىتە.

موسا وتى: لەئىستادا نامەۋىت كاريكى ۋاي لەگەلدا بىكەم.  
 "ھتپ رە" دۋاي گوتنى لەكاتىكى تردا لەمبارەيەۋە گەتوگۇ لەگەل يەكتىردا دەكەين، موسا بەجى دەھىلىت. بەگەشتىنى "ئايىدوس" كۆتايى بە گەشتى ھىزى سەربازى نىردراۋ ھات و ئەۋ كەشتىنەي سەرباز و گالىسكە جەنگىەكانى لەخۇ گرتىۋو، گواسترايەۋە بۇ ئۆردۈگا سەربازى ئەۋ ناۋچەيە دۋاي ئەۋە گەشتى زەمىنيان دەست پىكرد. ئەۋ كەسانەي لەكەشتىكە دابەزىن، ھىزى پىادە و گالىسكە سۋارەكان پىش دەستكردن، بەپۇشتىيان پىشكىنىكى تەۋايان بۇ چۈرپىكان كىر، "ستى كە" بەيىنى ئەۋ ھەۋو كەس و گالىسكە و چۈرپىيانە سەرى سۈپما. ھەندىك لەسەربازەكانى زۆر ھەزىيان دەكرد يەك دۋو پۇژىك

له "ئاییدوس" بمیئننهوه، بۆئوهی که میك بهوینهوه، بهلام "ستی كف" پازی نهبوو. ئهو بهو ئهفسهری که نوینهرایهتی ئهم داواکاریهیی دهکرد وت: بهم بهشه دهلین میسری سهرو، بهلام زۆربهی سهربازهکانمان خهلکی میسری خوارون، نیوان میسری سهرو و خوارو ههمیشه دزایهتی و کیشمهکیش ههبووه. سهربازهکانی ئاواپی خوارو دواي ئهوهی بهخواردنهوه سهریان گهرم کرد و پییان نایه میسری سهرو دهبووه هوی دروست بونی کیشمهکیش و ئازاوه نانهوه، دواي ئهوهش شمشیر و چهقۆکان دهکهوتنه کار و خوین لهنیوانیاندا دهپژژا. ههلبهت سهربازهکانی ئهم هیزه، بهگشتی خهلکی میسری خوار نین، لهنیو ئهم سهربازانهدا کهسانی بهکری گیرای ولاتی "هاتی و بابل و دورگهکانی دهریای ئازە" و ولاتانی تریش بهرچاو دهکهویت که ههمویان دژمنیایهتیکی زۆریان لهگهڵ میسری سهرودا ههبووه و لهوانهش بوو گوومی خوین لهنیوانیاندا ههلسیت. پینش خۆرئاوا بون "موسا" لهناو ئۆردوگا کهدا دهستی کرد بهپیا سهکردن بۆئوهی بهباشی چاوی بههیزی سهربازی و بهرفراوانی کههستهی جهنگهکانی بکهویت. ئهمه یهکهمین گهشتی جهنگ و سهربازی موسا بوو، بۆیه ههموو شتیك بهلایهوه تازه بوو. ئهو سهردانی ههموو بهشهکانی کرد کاتیکیش ئاو و ههوا بهتهواوی تاریک بوو گهپرایهوه بۆ شوینی خوی. موسا چاوی به "نون" ی نۆکهری کهوت کهخهریک بوو دهپۆشت بۆ جیگه خهوهکهی بۆئوهی بخهویت و پیی وت: ئهمشهو بۆ ئالیکدان بهئهسپهکان لهخهوهسته و سهریان لی بده. "نون" تهنها سهری بۆ پراوهشاند. بیدهنگی بالی بهسهر ئۆردوگادا کیشابوو. موسا پارچه ژیرخهریکی لهسهرزهویدا راخست و خوی بۆ خهوتن ئامادهکرد، بهلام خهوی لی نهدهکهوت. نیوهشهو "هتپ ره" سهردانی بهش و شوینی گالیسکه سهربازیهکانی کرد تا گهشته لای موسا و بیینی هیشتا نهخهوتوه!

لیی پرسی: ئهوه هیشتا نهخهوتویت؟

موسا وتی: خهوم لێناکهویت.

"هتپ ره" وتی: ئایا دهنگه دهنگ بووته هوی ئهوهی خهوت لی نهکهویت؟

موسا ۋە لامى دايەۋە: ھەلبەت لەۋانەيە ھەندىك دەنگە دەنگى لەناكاو خەلكى لەخەۋ راچلەكىنى، بەلام پاستىيەكەى ئەۋەيە من ھەر خەۋم لىناكەۋىت و دوچارى خەۋزبان بون.

"ھتپ رە" ۋتى: ئەندىشە خراپەكان لەھزرت دەرىكە، خەۋ بۆ سەرباز لە چەك گىرنگىرە، شەۋىك خەۋ زېزان سەرباز لەگۆرەپانى جەنگدا لەپىشەۋە ھەلدەكىشىت، بىخەۋى و كەم خەۋى دوژمنى ژمارە يەكى سەربازى گۆرەپانى جەنگە، دواجار بەگوتەى ھەول بەدەيت خەۋت لى بگەۋىت موساى بەجىھىشت، بەلام موسا نەيتۋانى خەۋى لىيكەۋىت و لەناكاو بىنى "نون" لەپال گالىسكەكاندا ئالىك دەدات بەئەسپەكان، ئەو لەۋكاتەدا زۆر بەئاسانى دەيتۋانى موسا بگۆرۈت، ئەۋەندەى پىنەچۈۋ بەرۋناك بونەۋەى ئاسمان ھىزى سەربازى نىردراۋ لەكەنار پوبارى نىلدا كەۋتە پى، بەروارى ئەۋ بەرىكەۋتتە ھاۋكات بوو لەگەل ھەلچونى پوبارى نىلدا و ئاۋ زۆرەى پىگاكانى داپۆشېۋو و بوبوۋ ھۆى دروست بونى قوپ و لىتەيەكى زۆر و لەئەنجامدا گىرقتى بۆ جولانى گالىسكەكانى دروست كردىبوو. لىخوپانى گالىسكەكان لەگالىسكەكانيان دابەزىن و بۆ دەرکردنى گالىسكەكانيان لەنىۋ قوپ و لىتەدا داۋاى ھاۋكارىيان لەكەسانى تر دەكرد. گالىسكەكەى "موسا" ش ۋەك تەۋاۋ گالىسكەكانى تر لەقوپدا چەقى بوو، بەلام موسا بەپەلە لەگالىسكەكەى دابەزىە خوارەۋە و بە "نون" ى ۋت: ھاۋار لەئەسپەكان بگە و لغاۋەكەيان پاكىشە و خوشى بەھەموۋ توانايەكەۋە گالىسكەكەى لەچەقېن پزگار كرد. ئەۋانىترىش بەچاۋلىكەرى موسا ھەۋلىيان دا گالىسكەكانيان لەچەقېن پزگار بگەن. ھىزى سەربازى نىردراۋ دواى ئەۋەى بەچەند پىگايەكى جىاۋازدا تىپەرىن، لەدەشتىكى تەخت و فراۋانەۋە گەشتنە بەردەلانىك، زەۋى كىۋەكان خراپترىن پىگا بوو بۆ تىپەربونى گالىسكەكان، بەشىۋەيەك كە ھەندىكات ناچارىون زۆر لەسەرخۆ گالىسكەكانيان لىخوپون و ئەسپەكان لەگالىسكەكانيان بگەنەۋە بۆئەۋەى بى گالىسكە خۆيان بگەيەننە شۋىنىكى تەخت. ھەندىكات پىگايەكى كورت و پىچاۋپىچيان بەكاترۋمىرىك دەبرى، لەئەنجامدا ھەندىكىيان برىندار دەبون. "ستى كف" ئەۋ سەربازانەى بەھۆى برىن و ماندۋىەتياۋە لەپىكەۋتون بەجىى دەھىشتن و فەرمانيان دەدا بەۋانى تر

بەردەوامی بەکار و پۆشتنیان بەدەن. لەم پەرەوه پەرەفتاری "ستی کف" زۆر بێبەزەییانە و زەر بوو، چونکە بەجێهێشتنی سەربازە بریندار و لەپیکەوتووکان بۆئەوێ لەداماوی و بێتواناییاندا بمرن، لەهەزری "موسا" وە زۆر دور بوو. سەربازەکان لەسەر تاپای ئەو پۆژەدا بەو ئارەقە زۆرە لە لەشیان دەچۆرا پێویستیان بەقەرەبوکردنەوێ ئەو بێرە خۆییە بوو کە لە لەشیان دەهاتە دەرەو بۆیە بەو ماسیە سوێرە دەیانخوارد کەمێک قەرەبوی ئەو خۆییان دەدا یەو، هەرەها زۆری پوباری "نیل" یەش هیچ کات نەیدەهێلا تینویان بکەوێت. لەم نێوەندەدا شێوازی پەرەفتاری سەربازە بەکرێگیراوەکان سەرنجی "موسا" ی بەلای خۆیدا ڕاکێشا. ئەم بەکرێگیراوانە زۆر ئاگایانە ڕێیان دەکرد بۆئەوێ نەوێک بریندار ببن و لەکاتی خواردنیشدا خۆیان لەزۆر خۆری دەپاراست، بۆئەوێ نەوێک بەهۆی زۆرخۆریەو نەخۆش بکەن، چونکە لەو جۆرە ھەلومەرجانەدا هیچ چارسەریەکیان بۆ نەدەکا. ئەوانە تەنھا بیریان لەدوو شت دەکردەو، یەکەم بەدەست ھێنانی زیڕ و زیو، دووھەم: ئەوکاتانەش کە بێکارن بەخۆشحالیەو تێپەرێن. موسا لەخودی خۆیان دەبیست کە ئامانجی سەرهەکیان زیڕ و زیو و خۆشگوزەرائی و ڕابواردن بوو. ئەو شەوانە موسا لەشوێن ھەوانەوێکە خۆیەو تەماشای دەرەوێ دەکرد، لەو شوێنە خۆیەو تا نیو شەو بەمەشخەلی داگیرساووە دەمایەو، ئەو چادری کە ھی "ستی کف" ی ھەرماندەو ھیزی سەربازی بوو کە تێیدا چاودێری کاروبارەکانی تێدا دەکرد یان تێیدا لەگەڵ ھەرماندەو بەش و پۆلەکانی تردا دەربارەو ھەندیک بابەتی جیاوازی گەفتوگۆی دەکرد.

دید و بۆچونی موسا لەبەرەمبەر "ستی کف" لەماوێ ئەو گەشتەیدا بەتەواوی گۆڕابوو، ئەو لەسەرەتای ھاتنە ناو ئەم ھیزی سەربازیەو، زۆر بەجدی و بەھاوار نەدەهاتە بەرچاوی بەلام وردە وردە ئاگاداری ئەو بوو کە کەسایەتی ڕاستەقینە "ستی کف" ناچاری کرد دید و بۆچونی لەبەرەمبەریدا بگۆڕێت و لەناخەو پێزێکی زۆری بۆ "ستی کف" دادەنا. ئەو پیاویک بوو کە زۆر بەکەمی دەیخواردەو و زیاتر خۆی بەکارەو سەرقال دەکرد و کارەکانیشی بەپێک و پێکی ئەنجام دەدا، ئەوانەو لەژێردەستیدا کاریان دەکرد بەوردی گۆییان لەگوتەکانی

ده گرت. موسا ناگاداري نه وه بوو كه "ستي كف" بچوكترين بهشي كاروباري سهربازي دهخاته ژير چاوديريه وه، له بړي ثاليكي نه سپه كانه وه بيگره. تا ده گاته ژمه خواردني سهربازه كان و كاتي له خه وهستان و ناني ئيواره و پاكوخاويني و شيوازي رهفتار و مامه لهي سهربازه كان، به كورتيه كه هه موو نه مانه وه ك گوزارشت و راپورتيك ده هاته به رده ستي و نه ویش متمانه يه كي ته واوي به ده ستيا ره كاني هه بوو و بگره متمانه شي پيډه دان و بي پشنگوي خستن و دواخستنیش ليپيچينه وه ي له هه موو سهرپنچي كه ده كرد. موسا ده يبنی "ستي كف" خوي به ته نها نه م كاروبارانه نه نجام ددهات، به لام زور به جواني چاوديري له دانه دانه ي سهربازه كان ده كرد و له هه موو شويني كدا ناماده بوو. له وهش گرنگتر "ستي كف" تا ئيشتا هيچ فيركاريه كي به خويه وه نه بينيووه و له نرمترين پله وه خوي پيگه ياندوه تا گه شتووه ته نه و پله وپايه يه، نه م هه موو پله وپايه يه شي ده قاوده ق له جديه ت و توانايي خويه وه سهرچاوه ي گرتبوو. هه لبه ت موسا نه وه شي هينا يه وه ياد كه چنه تده لارسازي كيش له ميسردا هه ن بي نه وه ي خوينده واريان هه بيت باشترين نه خشه ده كيشن، هه روه ها چنه د ده ستايه كي ده ستره نگيني ناواش به دي ده كريت كه هيچ خوينده واريه كيان نيه، به لام فرمانده يي هيزيكي سهربازي به و هه موو بابه ته جياوازان هه پيوستي به زانست و زانيني هه مه لايه نه يه، "ستي كف" سهره پای نه وه ي خوينده واري نه بوو به لام زور به باشي ده يتواني له گوږي نه م كارانه بيت.

## بزیسکه یهك له کوتایی شهودا

کاتیك دهگه نه یه که مین تافگه "ستی کف" په یامیکی بۆ موسا نارد و داوای لیکرد بیئت بۆ لای. لهو پۆژه وهی "ستی کف" له سهر سه کووی که شتی که دا له یه که مین چاوپیکه وتنیدا گفتوگو له گه ل "موسا" دا کرد یه کتریان نه بینیه گهرچی موسا جارنا جاریك "ستی کف" ی له دورره وه ده بینی، به لام له وکاتانه دا "ستی کف" به پراده یهك نو قمی کاروباره کانی بوو هه لی ئه وهی بۆ نه ره خسا قسه و گفتوگو و چاوپیکه وتن له گه ل موسا دا بکات. ئه و پۆژه په یامیکی له لایه ن "ستی کف" وه پیگه شت و زۆر خوشحال بوو، داوای ئه وه فه رمانی به "نون" دا گالیسکه که ئاماده ی پۆشتن بکات داوای ئه وه به خیرایی خوی گه یانده ستی که ف. "ستی کف" له دورره چاوی به هاتنی موسا که وت و به ره وپیری پۆشت بۆ ئه وهی پیشوازی لیبکات، ئه م هه لسوکه ته ی ستی که ف که به خیره اتنی له "موسا" و یاوه رانی کرد زۆر خوشحالی و ئه وه نده ی ریژی له لای موسا زیاتر کرد. کاتیك هه ردوو گالیسکه که له پال یه کتر دا پراوه ستان هاواری کرد: سلاو له شاناده ی میسر!

"موسا" ش وتی: سلاو له فه رمانده ی گشتی.

ستی کف پرسى: ئه م گه شته جهنگیه چۆن هه لده سه نگینی؟

موسا وتی: فییری زۆر شتی جیاواز و هه مپه رنگت پی نیشان ده دات و له هه مان کاتدا که سایه تی مروڤه دروست ده کات.

ستی کف وتی: خۆزگه فیرعه ون لی ره بوایه و چاوی به کوپه که ی بکه وتایه! بۆ ئه وه ی بیبینیایه کوپی پادشا له سه ربازیکی به ئه زمون چالاکتر و دانبه خۆداگرتیه، وهك بلیی ئه م کوپه لاوه کوپی کۆشکی فه رمانپه وایی نیه.

موسا وتی: هر لهسهره تاوه ده مزانی که تو فرماندهیه کی هوشیاری، زور جوان  
ناماژت بهو بابه ته دا، بهراستی من کوپی کوشکی فرمانره وایی نیم.

ستی کف بهوپه پی سهرسوپرمانه وه وتی: وهک بلایی "ستی کف" کابرایه کی  
سهربازی نیه له کاتی کدا هه موو ته مهنی له سهربازی دا تیپه پراندوه، ئیستا به چ  
شیوه یه که ده بیئت تو کوپی پادشای و کوشکی فرمانره وایی نه بیئت.

موسا وتی: له بهرئه وهی من شازاده نیم!

ستی کف وتی: جه نابی فرمانده هه ناسه برامان مه که، ئیستا بابروین  
له بهرئه وهی گفتوگو له وه گرنگترمان به دهسته وهیه. دواي ئه وه ستی کف پرسپاری  
له باره ی "نون" نوکهری موسا وه کرد و وتی: نایا ئه و پیاوه ی که گالیسکه وانی  
تاییه تی تویه ریشته بو ده تاشیئت؟

موسا له و پرساره له ناکاوه راوه شا و وتی: بوچی پرسپاری وا ده که یه ت؟  
ستی کف وتی: چونکه له نیو سهربازه کاندای ته نها تو ریشته نیه، ئه گهر ئه م پیاوه  
به باشی بتوانیئت گالیسکه که ت بو لیبخوریئت ئه واه به دلتیاییه وه ریشیشته به جوانی  
بو ده تاشیئت.

موسا وتی: له گالیسکه وانیه که یه رازیم.

ستی کف بابه تی گفتوگو که یه گوپی و وتی: تو به ناویشانی فرمانده ی  
گالیسکه جه نگیه کان ده بیئت ئه وه بو گالیسکه وانه کان دوپات بکه یته وه که هه موو  
پوژیک چه ندجاریک چه رخی گالیسکه کان چه ور بکه ن له هه مان کاتدا هه موو پوژیک  
پوژی چه ندجاریک ناو به چه رخی گالیسکه کاندای بکه ن... موسا که سهری له م  
به شه هونه ریا نه دهر نه ده کرد به سهرسوپرمانه وه ته ماشای "ستی کف" ی ده کرد و  
ئه ویش ههر به وشیوه یه به رده وامی دا به قسه کانی: ئه گهر ته لی چوراده وری  
چه رکه که له ئاسن بوایه ئه واه پیویستی به وه نه ده کرد به به رده وامی ته ری بکه یه ت،  
به لام له میسر دا ته لی چوراده وری گالیسکه کان له مه فره غ دروست ده کرین،  
له ولاتی "هاتی" له ئاسن دروستیان کردوه. چه رکه ئاسنینه کان به هیچ شیوه یه که  
خراب نابیئت و هه میشه دلتیابه خش و لیی دلتیایه ت، له کاتی کدا ته له مه فره غیه کان  
له خویانه وه شه ق و شل دهن و ده شکین، چیت دواي ئه و شکانه گالیسکه توانای



پۆشتنی نامینیت. بۆ پزیزگرتن لە خراپ بون دەبیّت ئەو چەرخانەى لەدار دروست کراون بە بەردەوامى تەریان بکەیت بۆئەوێ بئاسین و تەلەکان بەتوندی بهیلتەو و نەهیلێت شەق ببێت. موسا زۆر بەوردی گوی لەگوتەى "ستى کف" دەگرت و "ستى کف" یش بەش بەشى ئەندامى ئەو گالیسکەىەى بۆ موسا شى دەکردەو. خەرى و بازەى چەرخى گالیسکەکان وەك دەست و پێى ئەسپ وایە، بۆیە دەبیّت زۆر ئاگات لییان بێت. گەرچى دەلێن خوداكان سات و شوینی مەرگی هەموو کەسیكى دیاری کردوو و هەموو کەسێك لەو کاتژمێرى بۆ دیاری کراو دەبیّت بمریت، بەلام بەپێى بنەمای ئەزمونی لایەنى کار و سەربازى گەشتومەتە ئەو دەرئەنجامەى ئەگەر مەروە مالداریبێت و باش بیری لیبکاتەو و دوچاری هیچ هەلەیهك نەبیّت، ئەوا بەدەلنیاىیەو دوچاری مەرگی لەناکاو نابێت. دواى ئەو "ستى کف" بێدەنگ بوو، موساش بێدەنگ بوو، بەلام دواى چەند ساتێك "ستى کف" وتى: من بانگم نەکردویت بۆئەوێ لێرەدا فێرى ئەوەت بکەم لەم جۆرە هەلومەرجانەدا بەچ شیوەیهك پارێزگارى لە گالیسکەكەت بکەیت.

موسا وتى: بەهەر حال دەبوو کەسێك فێرى ئەم بابەتانەم بکات.

ستى کف وتى: لەبەرئەو تۆم بانگى ئێرەکرد بۆئەوێ پێکەو بڕۆین بۆ مالى پیاویك کە لەنزیک تافگەکەو نیشتهجێیە، من لەو پیاوێردابوم ئەگەر ئەو بزانیّت کوپى، فیرەون لای داووتە ئێرە و سەردانى ئەوى نەکردوو دەبیّتە مایەى سەرشۆرى ئەو.

موسا وتى: بۆچى دەبیّتە مایەى سەرشۆرى ئەو؟

ستى کف وتى: لەبەرئەوێ تۆ شازادە و کوپى فیرەونیت و خوینی خودایان لەخوینبەرەکانتدا دەخروشیّت، لەم حالەتەدا تۆ بەیهکیك لەسەرکرەکانى من لەقەلەم دەدریّت، ئەگەر پێکەو سەردانى مالهەى نەکەین، والیکى دەداتەو کە ئیمە هیچ گرنگیەك بەو نادەین، بەلام بونی تۆ دەبیّتە مایەى خوشبەختى ئەو.

موسا وتى: بەلام من ئەم پیاوێ ناسم بگرە تائیستاش ناویم نەبیستوو!

ستى کف وتى: ئەو پیاوێ پزیشکە.

موسا وتى: بێگومان لەگەرەکیكى قەرەبالخ و مەزندا نیشتهجێیە؟

ستى كف وتى: نەخىر، بەپىچەوانەو، ئەم پزىشكە لەبنى تەپۆلكەيەكدا لەكەنار تاڭگەكەدا كە جىگايەكى زۆر خەلۆت و شاعىرانەيە نىشتەجى بوو.

موسا پرسى: بەچ شىوئەيەك پياويك لەشويئىكى ناوا دورەدەستەدا دەژىت؟  
ستى كف وتى: مەن نەموت ئەو پزىشكە بەتەنھايى دەژىت، بەلكو خىزانەكەشى لەگەلدايە، ئەو ھاسەر و كچىكى ھەيە و بەمەزنتىن پزىشكى مىسریش لەقەلەم دەدرىت.

موسا وتى: مەزنتىن پزىشكى مىسر دەبىت لەشويئىكىدا بژىت كە بتوانىت بەئاسانى پەيوەندى لەگەل كەسانى تەردا بەرقەرار بكات، بەلام ئەو شويئە تۆ باستكرد، لەبن تەپۆلكە و كەنار تاڭگەيەكدايە بەشويئىكى دورە دەست دىقەبەرچا.

ستى كف وتى: ئەو پرسىارەي كە كردت پىويستى بەرونكردنەوئە و كەمىكىش نەئىنى ئامىزە، بەلام بۆتى باسدەكەم. ئەو پزىشكە پىشتەر لە "كرنك" دەژىا و خەلكى نەخۆش لەھەموو شويئىكەو دەھاتن بۆلای بۆئەوئە چارەسەريان بكات.  
موسا وتى: لەپراستىدا مەنىش ماوئەيەك لە "كرنك" دا لەپەرستگايەكدا كارم دەكرد، ئاگادارى ئەو بوم كە خەلكى دەوروپەرم باسى پزىشكىكى زىرەكيان دەكرد، بگرە ناوئىش دەزانى.

ستى كف وتى: تۆ چۆن ناو ئەم پزىشكە دەزانىت؟  
موسا وتى: ھەمان ناوى مەنى ھەيە بەلام پاشگريكى لەگەلدايە.

ستى كف وتى: چ پاشگريك؟

موسا وتى: موسا ئاتون!

ستى كف وتى: بەلى وايە، بەلام پاشگري "ئاتون" دەردىسەرى بۆ ئەم پزىشكە دروست كرد، باوكى "موسا ئاتون" یش پزىشك بوو. بگرە پىشەي پزىشكى لەخىزانەكەياندا مىراتگريە، بگرە باوبايرانىشى پىشەيان كارى پزىشكى بوو، باوكى "موسا ئاتون" پەپرەوى ئاينىكى پوچ و وئرانكەرى دەكرد و ناوى ھەمان ئەو خودا وئرانكەرى لەكوپەكەى نا. ئەم پزىشكەش بەو ھەموو ژىرى و زانستەو لای دا و پىگای ھەلەي گرتەبەر و بوبە لایەنگري ئاينى ئاتون.

موسا وتی: تۆ زۆر بەسەختی باوەرپەت بەخودای "ئامون"ە، وانیه.

ستی کف وتی: من هەرگیز دەستبەرداری ییروباوهرم نابم، بەئامونەوه لەدایک بوم و لەگەڵ ئامونیشدا دەمرم.

موسا وتی: بیستۆمه تۆ دوژمنی سەرسەختی ئەو کەسانە ی کە باوەریان بە "ئامون"ە.

ستی کف وتی: بەو پادەیهش نیه، چونکە هەلی ئەوهم بۆ ناپەرەخسێت بیر لەم جوهر بابەتانه بکەمەوه، جەنگەکان منیان لەکاروباری ئاینی دور خستوووەتەوه، تەنها زەوی گۆرەپانی جەنگ بۆ من بەسە کە لەپێناو کاهینهکان جەنگ لەگەڵ خوداکاندا بکەیت.

موسا پرسى: ئەگەر بەهەڵدا نەچوینتم ئەم پزیشکە لەبەر ییروباوهری بە "ئاتون" پەنای بۆ شوینێکی ئاوا بردوووە بۆئەوهی بیکێشه و لەئارامیدا بژیت.

ستی کف وتی: بگرە لەم شوینە دورەدەستەشدا هەست بەئارامی ناکات، کاهینهکانی "ئامون" دەستبەرداری نین، چونکە پۆژیکیان دوو کەس لەکاهینهکانی پەرستگای "ئامون" هاتن بۆ لای "موسا ئاتون" ی پزیشک و پێیان وت، تەنها دوو پێگای لەبەردەمدایه، یەکەم: ناوی خوێ لە "موسا ئاتون"ەوه بگۆریت بۆ "موسا ئامون" دووهم: دەبییت گۆرێ باوکتمان پێ نیشان بەدەیت تا لاشەى مۆمیاکراوی باوکت دەر بهێنین و بیسویتین، بۆئەوهی تەمەنیکى جاویدانهی نەبییت.

موسا پرسى: وەلامی "موسا ئاتون" ی پزیشک چى بوو؟

ستی کف وتی: "موسا ئاتون" ی پزیشک راست وەستا و وتی بەبۆچونی من گەدەت نەخۆشه و دەبییت پشکنینێکی سەرتاپات بکەم، بۆئەوهی بزانم هەلمی زیانبەخشی میشتک زيانی پێ نەگەياندویت! سەرەپای ئەوش لەچل پۆژ کەمتر دەژیت، ئەگەر من چارهەسەرەکت بۆ نەدۆزمەوه. کاهینه گەمژەکانیش باوەریان بەقسەکانی کرد و زۆریش ترسان و داویان لیکرد با چارهەسەری ئەو نەخۆشیانەى بۆ بکات. دواى ئەوه کاهینهکان بەترسەوه پزیشکیان ئازاد کرد. "موسا ئاتون" ی پزیشک دو دەیهیه لەم دورخراوه و گۆشهگیریهدا ژيان بەسەر دەبات و بەهۆی ئەو ییروباوهریهوه لەجیهان بێبەش بووه! ئیستا بۆئەوهی ئیمە لەدیداری بێبەش نەیین

جلیکی جوان لەبەربکەین بۆئەوێ بەو شیوەی کە پێویست و شایستەیی ئەوە  
پێزی لی بگرین.

موسا هەمان ئەو کاتەیی لە "ستی کف" جیا بویەو بۆچەند ساتیک  
گوتەکانی "ستی کف"ی لەبەرخۆیەو و تەو و زۆر بەو سەری سوپما کە "ستی  
کف" کەسایەتی "موسا ئاتون"ی مەزن پادەگرت، چونکە "ستی کف" بگرە  
بەو شیوەیەش پێز و باسی فیرعەونی نەدەکرد. موسا دواى خوشۆردن و  
هەوانەوێەکی کەم یەکیک لەجوانتری پۆشکا کەکانی لەبەرکرد، ملوانکە یەکی  
گرانبەهای لەگەردن کرد و بەشکو مەندی و مەزنیە کەو گەپایەو بۆ لای "ستی  
کف" و سواری گالیسکە کە ی بوو و گالیسکە وانه کەشی کوپیک بوو بەناوی "سوکر  
موسا" موسا لی پرسی: ئایا هیچ سەربازیک لەگەڵماندا دیت.

ستی کف وتی: تەنها من و تۆ دەپۆین بۆ لای "موسا ئاتون"ی پزیشک..... دواى  
ئەو گالیسکە کە بەخێرایى بەرەو تاقگە کەوتە پێ، دواى ماوێە ک تاقگە کە  
کەدە کەوتە دامینی کوێستانە کانهو دەرکەوت. دواى ئەوێ "ستی کف" ماله کە ی  
پێنیشان دا وتی: ئەو مالى "موسا ئاتون"ی پزیشکە.

موسا وتی: تانیستا مایکی ئەو نەدە جوانم لەدورەو نەبیینو، بەراستی  
شوینیکی زۆر دلپرفینی بۆخۆی هەلبژاردو، مایکی خشتەکی و لەپوی  
نەندازیارێەو زۆر بەورد و جوانی دروست کراو. ئەو ماله هەیانى نەبوو و لەپال  
ئەو ماله شدا دوو خانوی تر بۆ خزمەتکارەکانی دروست کردبوو، تەوێلە ی  
ناژە لەکانیشی کەمیک لەو دورتر دروست کرابون. هەرەها باخیک لەبەردەم ماله کەدا  
بوو کە بەپلیکانە یە کۆتایی دەهات، کاتیک ویستیان لەو پلیکانە یەو سەربکەن  
پوباری نیلیان لیدەردە کەوێت و دەتوانن لەکەنار پوباری نیلدا بجەوێنەو.  
گالیسکە کە لەبەردەم پلیکانە کاندایاوەستا و خزمەتکارێکی میسر بالاکورت لییان  
نزیک بویەو و بەخێر هاتنی لیکردن: ئیمە ماوێە ک چاوەرپی هاتنی ئیوێمان  
دەکرد. پاوێک و کچیک لەناو باخە کەدا پیاسەیان دەکرد.  
ستی کف وتی: ئەو "موسا"ی پزیشکە.

هاوسره کهشی که ناوی "ستپ ئاتون" بوو وتی: ئەم "ستی کف" ه هاوړیی ئیمهیه... دواى ئەوه پویکرده کچه کهى و وتی: "مریت ئاتون" وهره بۆئیره خۆت به "ستی کف" بناسینه.

"ئاتون موسا" ش به "ستی کف" ی وت: "مریت ئاتون" لەم دور خراوه یه دا باشتترین دلخۆشی و هیواى ژيان و هاو ده می پۆژه کانی ته نهایی ئیمهیه. دواى ئەوه وتی تۆ هیشتا هاوړیکه ی خۆت پینه ناساندویت.

ستی کف وتی: راست ده کهیت، ئەمه ناوی "موسا" ی فیرعمون زاده یه! به لام "ئاتون موسا" به بیستی ناوی فیرعمون زاده به شیوه یه ک پراوه شا که "ستی کف" ی به وه ناچار کرد بلیت: ئەى دۆستی له گیان خۆشه ویستتر نیگه ران مه به، کاتی که ویستم به خزمه تی ئیوه بگم و کاتی که زانیم کوپى پادشاه له ئوردوگا که ی مندایه حه زم کرد ئه ویش له گه ل خۆمدا به نیم و به ئیوه ی بناسینم بۆئه وه ی واهه ست بکه م مه رجی پێز و خۆشه ویستی خۆم بۆ ئیوه به جی هیناوه. سه ره رپای ئەو پونکرده وه یه "ئاتون موسا" به بینینی موسا زۆر دلگران بوو، چونکه هه موان ده یانزانی که فیرعمون دۆژمنی "ئاتون" ی خودای پیشوی میسره و بچوکتین سۆز و به زه یی خۆی له به رامبه ر لایه نگرانی "ئاتون" دا پیشان نادات، بۆیه هه رئه وه ی ده نگى که سی که به رگو ییان بکه ویت که باوه رپکی ته واوی به خودای "ئاتون" ه به دلنیا ییه وه یه کسه ر له ناوی ده به ن، ئیستاش ئەگه ر که سی که که ناوی خۆی "ئاتون موسا" و هاوسه ره که ی "تپ ئاتون" و کچه که ی "مریت ئاتون" بیت بیگومان مه رگی فیرعمونی چاوه رپیان ده کات.

"ستی کف" ئاگاداری نیگه رانیه کانی "ئاتون موسا" بوو، بۆیه هه ولیدا له و نیگه رانیه پزگار بکات و بۆی پونکرده وه: بیگومان هه ندیک شتت له به ره ی شازاده کانی به ره گای پادشا بیستوه و وا هه ست ده کهیت "موسا" ی هاوړیشم یه کی که له فیرعمون زاده کان، له کاتی که دا ئەگه ر وابویه، نه من له گه لیدا ده هاتم و نه ئەوم به خزمه تی ئیوه ده گه یاند، چونکه ئەو له شازاده کانی تر زۆر جیاواز تره، ئەم "موسا" به هه ر هۆیه ک بیت وه تۆ دور خراوه ته وه، چونکه تۆ به یی فیرعمونی وروژاندوه و ئەم تۆ به ییه شی گه شتوه ته سنوری مه رگ و له ناو بردن، بۆیه

لەپۈيەكەۋە ئىۋە ھەردوكتان خالىكى ھاۋبەش كۆتاندەكەتەۋە. بگرە "موسا" ش ۋەك تۆ ناتوانىت پىۋى بىتتە پايتەختى مىسر، بەلايەنى كەم لەئىستادا لەدورخراۋەى "كوش" دا دەبىت ژيان بەسەر ببات، ھەلبەت ئەگەر لەۋ جەنگەى كە چاۋەرپىمان دەكات بەزىندوىى بگەرپتەۋە. پىش ئەۋەى بېھىنمە لای ئىۋە زۆر بەجۋانى لىكە داۋەتەۋە و زانىم كە بەدىدار و ئاشنايەتى ئەۋ زۆر خوشحال دەبن، ئەم لىكەندەۋەيەى منىش لە سألها ئەزمونى تىكەلەۋى و ئاشنايەتەم لەگەل خەلكى و مامەلەكەردنم لەگەلئاندا سەرچاۋە دەگرىت. من پەفتارگەلىكى باش و پەسەندىكراۋم لەۋدا بىنىۋە، بۆيە بەھىچ شىۋەيەك پەشىمان نىم لەھىنانى بۆ لای ئىۋە.

تۆش ئەى "ئاتون موسا" دەزانى كاتىك فىرەۋن زادەكات بۆ ھەر شوئىنىك گەشت بكنە، ژنانى جوان و نۆكەر و نوسەران و ژەنىار و كاھىن و چىشت لىنەر و ئالەم جۆرە خەزمەتكارانە لەگەل خۇياندا دەھىنن و بگەنە ھەر شوئىنىك سىفرەى بادەنۋشى و پابۋاردن و خوشگوزەرانى پان دەكەنەۋە، بەلام موسا تەنھا لەگەل گالىسكەۋانىكدا ھاتۋە بگرە ئاۋجۋش ناخواتەۋە، من تا ئىستا نەمبىستۋە كە لەكەسىك تۈپە بوۋىت يان سزای كەسىكى دابىت. ئەۋانەى لەگەل ئەۋدان بەگوتەى خۇيان زۆر لىۋى پارىن. سەرەپراى ئەۋەش موسا نەيدەزانى كە سەردانى ئىۋە دەكەين، من پىداگرىم لەۋ كرد بىت لەگەلئەمدا و شانازى خۇناسىنى ئىۋەى پىشكەش بكم، ئەۋىش ۋەك تۆ ناۋى "موسا" يە.

ئاتون موسا وتى: مایەى خوشبەختىمە كەلەنزىكەۋە ئاشنايەتى لەگەل شازادەيەكى ئاۋادا پەيدا بكم، ئەۋە يەكەمىن جارە كە يەكىك لەنەۋەى كۆشكى فەرمانپەۋەى ھەلگىرى ئەۋ تايىبەتەندىانە بىت. خۆم و ھاۋسەر و كچەكەم لەكانگای دلمانەۋە بەخىرەتەنت دەكەين. وشەى "ئاتون موسا" كارىگەرەكى زۆرى كەردە سەر "موسا" بۆيە سەرى پىزى بۆ ئاتون موسا و ھاۋسەر و كچەكەى دانەۋاند.

"ئاتون موسا" ش فەرمانى دا بەنۆكەرەكانى بەرنامەيەكى جوان بۆ پىشۋازىكردنى ئەمانە پىك بخەن. لەبەرئەۋەى ئاۋ و ھەۋا ھىشتا تارىك نەبۋبو،

خانە خوي مىوانەكانى بىردە ژىر كەپرىكى ناو باخەكەى بۆئەۋەى لەسىبەرەكەيدا بىجەۋىنەۋە. نۆكەرەكان بەئو دەست و پىي مىوانەكانيان شۆرد و چەند مىزىكىيان بۆ پىششوازيكرديان لەبەردەمياندا دانا. ميوەگەلىكى پەنگاۋرەنگ، ھەنگور و ھەنجىر و چەند خواردنەۋەيەكى جۆراۋجۇريان لەبەردەمياندا دانا. ئەو كاسانەى ئاۋجۇيان تىدەكر كاسەيەكى بەرز و گەۋرە و چەند شىۋەيەكى جۆراۋجۇريان ھەبوو. بۆ ئاسان خواردنەۋەى قامىشيان دەخستە ناو كاسەكانيانيانەۋە بۆئەۋەى مىوانەكان ناچار نەبن كاسەكان لەكاتى خواردنەۋەدا بەرز بكنەۋە. موسا كاسەيەك شەربەتى خواردەۋە و وتى: تائىستا شەربەتتىكى ئاۋام نەخواردەۋەتەۋە كە ئەۋەندە تامى خوش بىت. دۋاى ئەۋە وتى: دەزانم كە شەربەت ھەلگوشراۋى ميوەكانە بەلام نازانم ئەم شەربەتە ھى چ جۆر ميوەيەكە.

دۋاى ئەۋە مىوانەكان بېرىك شەربەت و ئاۋجۇيان خواردەۋە و كاسەى خواردنگەلىكى جۆراۋجۇريان لەبەردەمدا دانان، سەرەتا نانى گەرم و خوشتاميان خستە ناو قاپىكى بەردەميان. بەلايەنى كەم خواردنەكانى خانەخوي بەلاى "موسا"ۋە تازە بوو و ھەموشيان بەلايەۋە خوش بون...

لەبەرئەۋەى موسا لەۋانى تر بەھىزتر بوو لەۋان زياتر نانى خوارد و وتى: پىش ئەۋەى بىم بۆ ئىرە وام دەزانى كۆشكى فەرمانرەۋايى باشتىن شويىنى جىھانە و لەھىچ شويىنىكدا جىگا و ديمەن و خواردنىكى ئاۋا شكۆمەندى تىدا بەدى ناكىرت، بەلام لىرەدا دەبينم ھەموو شتىك زۆر لەكۆشكى فەرمانرەۋايى باشتىر و سىروشتىتر و ئاسودەترە، سەرەپاى ئەۋەش لەپروى ھونەرەۋە زۆر پىشكەوتوۋە.

"ئاتون موسا"وتى: مەبەستان لەلايەنى ھونەرى خواردن و شىۋازى لىئانەكەى چىيە؟

موسا وتى: لەكۆشكىدا خواردنىكم دەخوارد كە لەشىۋەى بەردى ئەو كرىكارانە دەچوو كە لەشىۋەى خشتەكى يان خەشتەكى لاكىشە دەيانتاشى بۆئەۋەى دىۋارى كۆشكەكانيان پى ھەلچن، ئەمە تاكە كار و تواناي ئەو جۆرە كرىكارانە بوو، بەلام ئەو خواردنانەى ئەمشەۋە لەمالى ئىۋە بىنيم، دەقاۋدەق ۋەك ئەو بەردانە ۋابون كە ۋەستاكان لەدروسىتكردىنى پەيكەرى خوداكانى مىسردا بەكارى دەھىنن،

بهرده‌کانیان نه‌وه‌نده جوان و ناسک ده‌تاشی که ده‌بووه هوئی نه‌وهی سهرنجی هه‌موو بینهریک به‌لای خویندا رابکیشیت. نه‌وه که‌سانه‌ی نه‌م جوړه خواردنه‌یان لیئاوه که‌سانیکى لیزان و پسپوږن و به‌راستی هونه‌رمه‌ندن.

دواى نه‌وه موسا وتی: سهره‌رای نه‌وهی تائیس‌تا به‌هیچ شیوه‌یه‌ک له‌چیشته‌خانه‌دا کارم نه‌کردوه، به‌لام ده‌توانم بلیم جیاوازیه‌کی زوړ له‌نیوان چیشته‌نیکى ناسایى و چیشته‌نیکى هونه‌ریدا به‌دی ده‌کړیت. بونمون، موسا له‌کوښکى فهرمان‌پروایى میسر‌دا نان ناخوات، چونکه نانى نه‌وې به‌سارانى له‌خواردنه‌که‌دا ده‌خوریت، یان شیوازی خواردنه‌وه و مه‌راسیمه‌کانى تریش زوړ وشک و بیتام بون، له‌کاتیک‌دا له‌مالى "موسا" ی پزیشک‌دا هه‌موو شته‌نیکى سروشتى بوو. هه‌روه‌ها خواردنه‌کانى کوښکى فهرمان‌پروایى به‌هیچ شیوه‌یه‌ک تام و. بونی خواردنى مالى "موسا" ی پزیشکیان نه‌ده‌دا، له‌کوښک‌دا ماسى و مراویه‌کى زوړ لیږده‌را، به‌لام شیوازی لیئانى مالى پزیشک زوړ جیاوازه. موسا به‌شیوه‌یه‌ک نانى ده‌خوارد که نه‌یده‌توانى به‌شدارى له‌گفتوگاگاندا بکات، به‌لام ده‌بیست که فهرمان‌ده‌ی هیزى سهربازى میسر‌پوداوى سیاسى و سهربازى چنده‌ سا لی رابردوى میسرى بو خانه‌خوئ ده‌گیرته‌وه.

ستی کف ده‌یوت: فیرعه‌ون له‌جه‌نگى راب‌ردوى نیوان میسر و "هاتى" دا دوو نامانجى له‌بهرچاو گرتبوو، یه‌که‌م ده‌ست به‌مه‌راگرتنى کانزای میسى "که‌نعان" دووهم ده‌ست به‌مه‌راگرتنى کانى ناسنى "لوینان" دواى نه‌وه "ستی کف" باسى جه‌نگى "کوشى بوکړد و وتی: من به‌فهرمانى فیرعه‌ون هاتوم بوئیره بوئنه‌وه‌ی شته‌نیک به‌گوئى خه‌لکى "کوش" دا بجپینین و وتی: خه‌لکى "کوش" ده‌بیست به‌هوئى ده‌ستدریژى کردنه سهر خاکی میسر ته‌مى به‌کړین.

خانه‌خوئش وتی: خه‌لکى "کوش" بگره نه‌گهر ده‌ستدریژه‌کی واشیان کردبیت نابیت به‌وشیوه‌یه‌کوشت و کوش‌تار. بکړین، چونکه بریکى که‌مه‌ خه‌لکى "کوش" به‌شداریان له‌م ده‌ستدریژه‌دا کردوه، نه‌که ته‌واوى خه‌لکى "کوش" نه‌وانى تر هیچ تاوانیکیان نه‌کردوه، نه‌مه پیچه‌وانه‌ی ویزدان و دادپه‌روه‌یه.



له بهرئه وهی کۆمه لێک ئەم تاوانه یان کردووه و ده بێت کۆمه لێکی بێتاوان له باتی ئەواندا بکوژین.

"ستی کف" قا قا پێکه نی دواي ئەوه بۆی پونکردووه: ئەي "موسا ئاتون" ئەگەر فەرمانده یه ک بیه ویت له سهر بنه مای چه مکی "فهل سه فه و لوجیک و ویزدان" بجه نگیت، ئەوا که سیکی وه ک من باشتر وایه له باتی ئەوهی فەرمانده ی هیزی سهر بازی بێت بپروات له لادی که ی خۆیدا زهوی بکێلێت.

پزیشکی خانه خویش وتی: من هۆکاری ناردنی ئەم هیزه له لایه ن فیرعه ونه وه ده زانم؟ فیرعه ون خوازیاری "زیره"، به لام هیژشکردنه سهر خه لکی "کوش" ی کردووه ته بیانویه ک بۆئه وهی ده ست به سهر کانه کانزاکانی "کوش" دا بگریت. چه ندين سال پێشتر کۆمه لێک له ولاتی "لیبیا" که ده که ویت به شوری میسر هیژشیان کرده سهر میسر و کۆمه لێکیان لیکوشتن و سه روه ت و سامانه که شیان بردن ههروه ها ئاوا ییه کانیشیان سوتاند، به لام فیرعه ون که مترین کاردانه وهی خۆی له بهرام بهر ئەم هیژشه دا نیشان دا، بۆچی له بهرئه وهی "لیبیا" ولاتیکی هه ژار و که مده ست بوو، له کاتی که دا دیار نیه ئایا به راستی بو ته میکردنی خه لکی "کوش" هیژش ده که نه سهر ئەو ولاته یان نه!

ستی کف وتی: جه نابی "ئاتون" ی پزیشک، ستی کف فەرمانده یه که که فەرمانه کانی سه روی خۆی جیه جی ده کات و هیچ ده سه ته لاتی که له ده ستی خۆمدا نیه، من به پێی فەرمانی که سه روی خۆم پوم له م ولاته کردووه، لایه نی تاوانبار و بێتاوان به ره وشته وه په یوه ست ده کریت نه ک لایه نی سهر بازی.

"ئاتون" ی پزیشک پرسى: ئایا تۆ واژه ی "مکا" ت بهرگوى که وتووه؟ ستی کف وتی: به لى واژه ی "مکا" م بیستووه.

"موسا" ی پزیشکی ش وتی: ئیمه ی، خه لکی میسر هه زار ساله بانگه شه ی ئەوه ده که ی "مکا" هی ئیمه یه و ته نها میسر "مکا" ی هیه، له بهرئه وهی ئیمه "مکا" مان هیه سهروه ری بونه وه ره کانی ئەم جیه انه ی و هیچ خیل و نه ته وه یه کی ئەم جیه انه له ئاستی ئیمه دا نیه، سه ره پای، ئەوه ش والیکی ده ده ی نه وه له بهرئه وهی ئیمه "مکا" مان هیه ئەوا ئاینه که شه ان له ئاینی میله ت و خیله کانی تر مه زتره،

خوداكانى ئىمەش لە خوداكانى تر مەزنترن، بگرە ھەموو شتەكمان لەھەموو شتەكى مەلەتانی تر مەزنتەرە، ئەو خوداكانى ئىمەيە كە مافى خودایەتیان ھەيە، و ئەوانى تر بونەوھەرى كۆيىن و لەخوار ئىمەوھەن و ئىمەش خۆمان بەپیشەنگى ئەوان دەزانين و ئەوان بەئازەلى كۆيى لەقەلەم دەدەين.

كاتىك موسا گوێى لەم قسانە بوو تەماشایەكى "ستى كەف" ى كرد كە واى دەزانى بەم تەماشاكردنە توپرە و دلگران دەبیت، بەلام "ستى كەف" تەنھا زەردەخەنەيەكى بۆ كرد. دوایى وتى: بگرە لایەنى ئازايىش يەككە لەتایبەتەندى بەرجەستەكانى خەلكى مىسر كە دەبیت بەبەشك بە "مكا" لەقەلەم بدریت.

"موسا" ى پزىشك وتى: ئەو جۆرە ئازايى و دلیرەيە كە لەگۆرەپانى جەنگدا بەدى دەكریت، دلیری پى نالین، ئەم جۆرە ئازايى و دلیری جۆرىك ھىزى جەنگەل و دارستانیە، ھەركەسك زۆرى لەوى تر زیاتر بیت! پى نالین ئازايەتى..... ئەمجارەيان موسا دلنابوو لەوھى كە بىگومان "ستى كەف" لەدەرپرینی ئەم بۆچونە تازەيەى لى توپرە دەبیت، بەلام دوبارە زەردەخەنەيەكى بۆكرد و بەھىمىنەكەوھە گوێ لىگرت.

"ئاتون موسا" بەردەوامى دا بەقسەكانى و وتى: بەلكو بەشتەك دەلین ئازايەتى كە دەبیتە ھۆى ئەوھى خەلكى بەپىچەوانەى ئەوھى بكوژرین زیندوو ببنەوھە و تەندروستیان بۆ بگەریتەوھە، ئەگینا ھەموو كەسك دەتوانیت كەسانى تر بكوژیت. ستى كەف لى پرسی: چ جۆر ئازايەتەك دەبیتە ھۆى ئەوھى كوژراو زیندوو ببیتەوھە؟

خانە خویش بۆ پونكرەوھە: مەبەستم ئازايەتى گۆرەپانەكانى جەنگ نىە، چونكە ئازايەتى و دلیری و بىباكى لەگۆرەپانەكانى جەنگدا نابیتە ھۆى زیندوو بونەوھە ھىچ كەسك. بەلكو مەبەستم ئازايەتى و لەخۆبردویى پزىشكانە كە پى لەمرگى كەسانى تر دەگرن، ئەگەر ئازايەتى پزىشك نەبیت كەسى نەخۆش دەمریت، كەسە نەخۆشەكان لەئازاراندا كۆچى دوایى دەكەن.

ستی کف لهم کاته دا لیلی پرسى: به لام هیشتا چاوه پئی نه وه ده کم بزائم "مکا" چیه، تو هیشتا پیناسه ی مه کات بو نه کردوین! نه وه ی ئیستا بو ترون کردینه وه پیناسه ی "مکا" له خو ناگریت.

پزیشکی خانه خو ی وتی: چه مکی "مکا" کومه له شتیکی باشی نه ته وه یه ک له خو ده گریت، هر کاتی که خودا کان له نه ته وه یه ک تو په ببن، یه که مین شت که له وه نه ته وه یه ده سه ندریته وه چه مکی "مکا" یه. بۆنمونه یه کی که له پرو وهر گنیرانی "مکا" له کومه لگایه ک هه مان ناردنی نه م له شکره ی ئیوه یه بو ولاتی کوش، کوش و کوشتاری خه لکی بیتاوان و بی دهره تان له پئی هیژیکی سه ربازی گالیسکه دار و نیزه به ده ست، به واتا پوشت و له ده ستدانی "مکا" یه، بیتاگا له وه ی نه م سروشت خراپیه له نه زانیه وه سه رچاوه ی گرتووه، من نازائم نایا فیرعه ون پراویژکار و وه زیر و کارشناسی نه، به چ شیوه یه ک ده ست له کاریکی ئاواوه ده دات، له وانه شه ویستبیتی پوانه ی مهرگیان بکات.

ستی کف به سه رسوپمانه وه وتی: تو له لایه که وه ده لئیت خه لکی بیتاوان و بیده ره تان و له لایه کی تره وه ده لئیت فیرعه ون ئیمه ی ره وانه ی مهرگ کردووه، به پراستی که موکورتیه ک له م گوتارانه تدا به دی ده گریت.

"موسا" ی پزیشک وتی: که موکورتی له کاره کانی فیرعه ون دایه نه ک له گوتاره کانی مندا، چونکه نه وه به تیروانی خوی ویستویه تی کوش و کوشتار بخاته نیو خه لکیه وه، بۆنه وه ی له کۆلی خویانی بکاته وه و ده ست به سه ر زیپه که یاندا بگریت، له کاتی که دا "کوش" جه نگاوه رانیکی هیه که به هیچ شیوه یه ک ئیوه ناتوانن پوه پریان ببه نه وه، هه روه ها چه ک و نه سپه کانتان لی زهوت ده کن و خوشتان به دیلی ده گرن و ده تانکه نه کۆیله ی خویان، ئیستا که م و کورتی له گوته ی کاماندایه، گوتاری من یان ره فتاری فیرعه ون؟

له کۆشکی موسا له گه ل "ئامون تپ" یان "نف" ی ته لارسازدا گفتوگو ی دهرباره ی خودای نه بینراو کردووه و پییان وتبوو له باشوری "میسر" له میسری سه رو که سانیک هه ن که باوه ریان به خودای "ئاتون" ه، له م جو ره گفتوگو یانده دهرباره ی خودای ئاتون "موسا و ئامون تپ و یان "نف" ی ته لارساز" به چه وه گفتوگو یان

دەکرد بۆلەۋەدى نەۋەك كەسىك گويى لەگفتوگۇكەيان بېت... ئەۋىش لەۋ شەۋەدا لەكاتى باسكردنى خوداى نەبىنراۋدا ۋەك ئەۋ بېدەنگىيەى بالى بەسەر ئەۋ كۆشكەدا كېشاپوۋ زۆر لەسەرخۇ قسەى دەکرد، بەلام لەناكاۋ ئاگادارى ئەۋە بوۋ كە جگە لە "موسا"ى پزىشك ۋ ستى كف ھىچ كەسىكى تر لەۋ كۆشكەدا نىيە، دواى ئەۋەى ئاگادارى ئەم حالەتە بوۋ حالەتتىكى ئاسايى لەخۇگرت، سەرەپراى ئەۋەى باسى خوداى نەبىنراۋ نەكرا، بەلام لەگفتوگۇكانياندا مەبەستىيان خوداى "ئاتون" بوۋ. موسا لەسەرپىچى ۋ دژايەتى كردنى "موسا"ى پزىشك لەبەرامبەر بۆچۈنەكانى "ستى كف"دا سەرى سوپما لەبەرئەۋەى بەناشكرا دژى فېرەون قسەى دەکرد.

ستى كف لىي پىرسى: كەۋاتە بەبۆچۈنى تۆرەفتارى فېرەون ئەۋە دەسەلمىيىت كە خداكان دەيانەۋىت ئىمە لەناۋ بېەن؟  
پزىشكى گۆشەگىر ۋەلامى دايەۋە: ۋتەم ھەركاتىك خداكان بىيانەۋىت نەتەۋەيەك شكست پىي بېيىنن "مكا"يان لى دەسىنىتەۋە، ئىستاش كارى فېرەون يەككە لەم ھىمايانە. ئىتر تۆ بەھەرشيۋەيەك كە خۆت بتەۋىت لىكدانەۋەى بۆ بكة.  
ستى كف ۋتى: كاتىك خداكان "مكا"يان لى سەندىنەۋە بەچ شيۋەيەك لەناۋ دەچىن؟

موساى پزىشك ۋتى: ئەۋكات خۇمان بەدەستى خۇمان، خۇمان نابوت دەكەين.  
ستى كف ۋتى: بەۋاتا بەچ شيۋەيەك؟

خانەخوى بەم شيۋەيە بۆى پونكردەۋە: كاتىك تواناى دەستنىشانكردنى رەفتارەكانمان نەبىت ئەۋا بەئاراستەى پېچەۋانە ۋ بەزىانى خۇمان ھەنگاۋ دەننېن، چۆنايەتى ئەم نمونەيەش لەھاتنى ئىۋە بۆ ۋلاتى "كوش"شاردراۋەتەۋە، ئەم ھاتنەى ئىۋە بۆ كوش بەۋاتا ھەنگاۋ نانە بەپېچەۋانەى بەرژەۋەندىەكانتتان، ھەنگاۋنانىش بەپېچەۋانەى بەرژەۋەندىەكانتتان يەكسانە بەلەناۋبىردنى خۇتان بەدەستى خۇتان. مەگەر فېرەون راۋىژكارى نىيە بۆلەۋەى لىيان پېرسىت ئايا "كوش"چ جۆر ۋلاتىكە، مەگەر "كوش"شارە مروجەن تا ئىۋە بتوان ھەمويان لەناۋ بېەن.

ستی کف وتی: کاتیك فیرعهون نهزانیّت ولّاتی "کوش" چّ جوړ شوینیکه، نهوا منیش که تائیستا سهردانیم نهکردووه نازانم چونه، ئیّمه پشت بههیزی سهربازی خوّمان دهبهستین که لهههموو شوینیکدا سرکهوتنیاں بهدهست هیّناوه، لهراستیدا ئیّمه هیچ گرنگیهکمان بهولّاتی کوش نهداوه.

خانهخوئ وتی: تو پراست دهکهیت چونکه زوړبهی کات لهمیسری خوارویت و میسری سهر و کوشی دراوسی ولّاتی خوّتت بههیچ شیوهیهک لهبهرچاو نهگرتووه، بهلام وانیه. بهلگهش بو ئههه تو و زوړبهی ئهفسهر و سهربازهکانتان لهبهشی میسری خوارودا نیشتهجیّ و میسری خوارو لهمیسری سهر و بهباشتر دهزانن، لهکاتیکدا فیرعهونهکانی پابردو و پیش نهوهی لهمیسری سهر و نیشتهجیّ ببن و پایتهختهکیان "تبس" بوو. ئهه فیرعهونه "تبس" ی بهجیّ هیشت و باری کرد بو میسری خواروو.

موسای پزیشک وتی: ههلبهت نابیّت نهوهش لهیاد بکهین لهبهر دوو هوکار پایتهختی میسری گوړی، یهکهه لهبهرنهوهی "رامسیس" زوړ هزی لهتهلارگهلی بهردینه، دووه لهباکوری میسر دا کریکارگهلیکی زوړ هه که بهههزان کار دهکهن. فیرعهونیش بو دروست کردنی تهلارهکانی سودی لی وهردهگرتن.

موسا لیّی پرسى: مهبهستت لهکریکاری ههزان چیه؟

کابرای خانهخویش وهلامی دایهوه: مهبهستم نوکهرهکانی ولّاتی "کوش" ه که له باکوری میسر و دهروبهری "دلّتا" دا نیشتهجیّ بون و فیرعهونیش بهکریان دهگریّت بو نهوهی تا ئهوکاتهی پهکیان دهکهویّت بیگاریان پی بکات. دواى نهوه کهوته باسکردنی ولّاتی "کوش" و بهم شیوهیه پونی کردهوه: کوش بهلای فیرعهونهوه که لهبهشی میسری خوارودا ژیان بهسهر دهبات نااشنايه، فیرعهون وادهزانیّت پارچه زهویهکه که دهکهویّته باشور و لهههمان نهو شوینهدا سنوردار کراوه! لهکاتیکدا کوش بهواتا تهواوی هیّلی "ئهفریقا" که دهکهویّته باشوری میسردهوه.

ستی کف وتی: ههوت سال لهوهوپیش من کوّمهلیک خهلکی "کوش" م لهدهروبهری شهشهمین تاڅگهه شکست پیتهیّنا و ههمویانم کوشت، بهلام

لەولاتی "كوش" دا پەشپەستەكان زۆر و لەپى كشتوكاڵیەو بەزى ژيانيان دابىن دەكەن، هېچ كاتىك پەنا بۆ فەرھودى و جەنگ لەگەل ولاتاندا نابەن.

كابرای خانەخوێ وتى: كەواتە بەپى گوتەكانى خۆت، بۆچى كوشت و كوشتار دەخەیتە ناو خەلكى ئاواو، لەوانەى بەھوى شەپەنگىزى چەند ھەرزەكارىك و لەبەر چەند پوداوىكى بچوك دەتەوێت نەتەوێك لەناو ببەیت، ھەلبەت دەزانم ئەو تەنھا بەلگەىكە، كە ئامانجى سەرەكى دەست بەسەرگرتنى زىڤى ئەو ولاتەى نەھىچى تر.

ستى كە لى پەرسى: تۆ لەكوێو پەیت بەم بابەتە بردوو؟

پزىشكى خانەخوێ وەلامى داىو: لێردا باسى ھەموو كەسێك و ھەموو شتێك دەكرێت. سەرەراى ئەو شەش لەشونىك كە بەھى شەپەنگى تائىشتا بىرت لێنەكردوو تەو ناوى "ئاتون موسا" يان بىستوو و من باش دەناسن، ئەگەر بلىم لەشونىكەو كە نزىكەى سى تا چل پۆڤىگ بەپى دورە نەخۆشم بۆ دەھىن بۆئەو بۆيان چارەسەر بكەم، باوېم پىناكەن.

موسا بە پزىشكى خانەخوێ وت: تۆ وتت لەشونىك كە سەد پۆڤ بەپىادە دورە تۆ دەناسن؟

خانەخوێش وەلامى داىو: بەلى.

موسا وتى: لەو باوېردا نەبووم شونىك لەمىسردا ھەبىت بۆئەو بىت بۆ ئىرە دەبىت سەد پۆڤ بەپى پى بكەن، بەپاسى پىگایەكى سەیر و زۆر دورە؟

ستى كە لەباتى خانەخوێ وەلامى داىو و وتى: بەلى شونىكى ئاوا ھەى، ئەو ھەمان ئەو پىگایە كە دەبىت ئىمە بىگرىنە بەر و پى بگەين. ئەگەر ناشزانى كاتىك ئەو پىگایەت گرتە بەر بۆت دەردەكەوێت كە چ جور شونىكە.

خانەخوێش بەموساى وت: ئىستا بى ئەو خۆت خوازیارى بىت ئاگادارى دورى پىگاكەى خۆت بویت، ھەر ھەم دەمەوێت پرسیارى بۆچونت لەبارەى ولاتىكى دواكەوتوو وەلى بكەم كە بەمىسرى سەرو بانگ دەكرێت.

موسا وتى: ئەگەر مەبەستت لەمىسرى سەرو ھەمان ئەو شونانە بىت كە من چاوم پىيان كەوتوو، جگە لە جوانى و شكۆمەندى ھىچى ترى تىدا بەدى ناكړیت

و به هیچ شیوهیه که ناتوانریت پیی بوتریت دواکه وتوو، خورثاوابونیکی جوان، دیمهنگهلیکی رهنگاوپرهنگی سروشتی زیندووی هیه.

"موسا" ی پزیشک وتی: به پیی ئه و ئه زمونه ی من له ژیاندا فییری بوم ئه و کهسانه ی چاوم پییان که وتوو یان له بیابان بیزارن یان تامه زرووی بیابانن، تانیستا روبه پوی که سیئ که بومه ته وه که بۆچونیکی بیلایه نه ی له باره ی بیابانه وه هه بیئت، به لام ده بیئت بلیم کیو و بهرده لانی ئه م ناوچه یه له هه ندیک ساته کانی پوژدا، بۆنونه له سپینده یان خورثاوابوندا دیمه نیکی دلرفینیان هیه که له وانه یه له که مترین شوینی ئه م جیهانه دا بتوانی دیمه نی ئاوا به ده ست به یئیت.

موسا وتی: من راهاتوم به وه ی ته ماشا هه له اتن و ئاوابونی خور له ناو بهرده لان و کیوه کاندای بکه م.

خانه خوی وتی: زور حه ز ده که م دیمه نی خوره له اتن یان ئاوابونی ئیره ببینیئت بۆنه وه ی بزانیئت ئه و دیمه نه ی له بهرچاواتاندا ده رده که ویئت چه نیئ که ئه فسوناوی و دلرفینه، له هه مان کاتدا له ماوه ی دوو پوژی یه که له دوا ی یه کدا دوو دیمه نی هاوشیوه ی یه کتری نابینیئت، چونکه هه موو پوژیئ که ناسو بهر وخساریکی نویوه نمایشی خوی ده کات. ئیمه به منداله کانه مان ده لئین ئه و په نگه جوانه ی خورثاوابون به خوره له اتی ده به خشیت و له سه ر کیوه کاندای په نگ ده داده وه پوژاکیکه که پوژانه له کاتی ده رکه وتنی خوردا له لایه ن خودی "موت" کراوه ته به ری کیوه کانه وه بۆنه وه ی کیوه کان له شه ودا له کاتی ئاوابونی خوردا سه رمایان نه بیئت... ئاتون موسا، له مکاته دا رویکرده "مریت ئاتون" ی کچی که تا ئه و کاته بیده نگ گوینی له گفتوگۆی باوک و میوانه کانی ده گرت و پیی وتی: "مریت ئاتون" تیروانیینی تو له مباره یه وه چیه، ئایا تو په یوه ست نیت به دیمه نی هه له اتن و ئاوابونی خوره وه؟

مریت ئاتون به ده نگیی زور ناسک و دلرفین وتی: وایه باب به گیان! کاتیئ که مندال بوم پییان ده وتم که پوژانه پییش ئاوابونی خور خودای "موت" دیئت و بالا پوژشیئ که سات به سه ر کیوه کاندای بۆنه وه ی له کاتی شه ودا سه رمایان نه بیئت، به لام هیچ که سیئ پیی نه وتم به چ شیوه یه که به رد سه رمای ده بیئت، چونکه به رد بیگیانه و بونه وهره بیگیانه کان هه ستیان نیه بۆنه وه ی هه ست به سه رما بکه ن، بگره خودی

باوکیشم که زانیاریه کی زوری هیه ئەم بابەتە ی بۆ پون نە کردومە تەو. "مریت ئاتون" بەزەردە خەنەکی ئەو نیشاندا مەبەستی لەم دەربەرینانە ی تەنھا گالته کردن بوو لەگەڵ باوکید.

"موسا" ی پزیشک بە "موسا" ی وت: هەرچەند تۆ وا خۆت دەردەخەیت که خۆشت لە دیمەنی ئەم ناوچە یە دیت، بەلام دلنایام ئەم شوینە بەلای تۆو زۆر سەرنج ڕاکێشە و هەموو شتیکی ئەم ناوچە یە بەلاتەو سەرنج ڕاکێش دیتە بەرچاوت. ئایا ئێرە شکۆمەند و سەرنج ڕاکێش نایەتە بەرچاوت؟ موسا وتی: لەبەرئەو ی لەوکاتەو ی چاوم کردووە تەو لەناو فیرعەوند ۲۸ بوم، ناتوانم بۆچونیکی تەواوی خۆم لەسەر کۆشک و تەلارەکان بخەمە ڕوو.

"ئاتون مریت" وتی: ئایا ئەو شوینە خۆشیت پی دەبەخشیت، ئایا مروقە لەو شوینەدا هەست بەخۆشەختی دەکات یان نە؟

موسا وەلامی دایەو: بەهیچ شیوەیە ناتوانی شوینیک لەم جیهانەدا بەدی بکەیت که بتوانیت بانگەشە ی خۆشەختی بکات، بەلام دەربارە ی ئەو شوینە ی تییدا گەورە و پەروەردە کراوم، دەتوانم بلیم شوینیک زۆر فراوانە و لەهەموو کۆشک و تەلارەکانی تر باشتر دروست کراوە، بەلام لەهەمان کاتدا مانیکی هاخینراوە لە ئەفسانە ی ڕقەبەراییەتی و ئێرەیی و کورت بینی و بیبەزەیی و دەردیسەری.

ستی کف وتی: ئەمانە ی که باسی تایبەتمەندی کۆشکی فیرعەونیە و هەمیشە وابوو و وادەبیت.

"موسا" ی پزیشک وتی: بەتەواوی تایبەتمەندیەکانیەو، بەلام من بەم شیوەیە هەلسەنگاندنی بۆ دەکەم که لەوانە یە کۆشکیکی زۆر مەزن بیت.

موسا لە خانەخوینی پرسی: مەبەستت لە مەزنی چیه، زۆر حەز دەکەم بزانم بۆچونی تۆ لەمبارە یەو چیه؟

"موسا" ی پزیشکی بەم شیوەیە وەلامی دایەو: من بۆ هەموو گوتە یەکم بەلگە یەکی سەلمینراوم هیه، بەلگە ی سەلماندنەکانیشم هەمان ئەو کۆشکە یە که

<sup>28</sup> ئێرەدا مەبەستی کۆشک و تەلارەکانی فیرعەونە.



تۆ ئیستا پیناسەت کرد، چونکە ئەم تەلارە ھەمان ئەو ئەندازیارە نەخشەیی کیشا و دروستی کردوو کە کۆشکەکەیی فیرعەونی بنیات نا، ھەرلەبەرئەوێش دەبیئت مەزن بیئت.

موسا لیلی پرسی: ئایا مەبەستان کۆشکی فیرعەون و ئەم تەلارە یەک تەلارساز نەخشەیی کیشاوە و دروستی کردوو؟

"موسا" ی پزیشک وەلامی دایەو: بەلێ. ھەردوکیان یەک تەلارساز نەخشەیی کیشاوە و دروستی کردوو. دوانزە سال لەوێ وێش ئەو تەلارسازە لەگەڵ چەند ھەزار نۆکەرێک ھات بۆ ئێرە بۆئەوێ بەربەستێک لەسەر تاقگەیی یەکەمدا بۆ فیرعەون دروست بکەن. ئەو تەلارسازە پێی و تم بۆ دروست کردنی بەربەستێک پێویستمان بەبەرد دەبیئت، ئەویش بەچ رادەیک، ھەلبەت زیاد لەو بەردانەیی کە لەقوچەکیەکانی میسردا بەکارھێنراون!! ئەو وتی ئەم کارە دەکریئت، بۆئەوێ لەدوای دروست کردنی سی خەزینەیی مەزنەوێ ئاوی تێدا کۆبکریتەو و میسر لەوشکەسالییدا دوچاری کەمی ئاو نەبیئت. من نەخشەیی ئەو بەربەستەم بینی کە خودی تەلارساز پێی نیشان دام و زانیم چیتەر هیچ لافا و ھەلچونیکیی پوباری نیل ھەرەشەئامیز نابیئت، ھەرەھا چیتەر ترسی وشکەسالی نامیئیت، کۆکردنەوێ ئاو لەو پەنگاوانەدا دەتوانیئت ئاوی میسر لەوشکەسالییدا داوین بکات.

موسا لیلی پرسی: باشە، ئەو دوا ئەو؟ ئایا ئەو بەربەستە دروست کرا؟

پزیشکی فیرعەون وەلامی دایەو: بەداخەو ھەرئەوێ پێشەکی بەرنامەیی ئامادەکاری سەرەتای دروستی کردنی ئەم بەربەستە فەرھەم کرا، لەناکا و سەر و کەلەیی کاھینانەکان بەتۆماریکەو دەرکەوت، ئەوانە لەگەڵ کۆمەلێک سەرباز و بێریاری نوێی فیرعەونەو چواردەوری تەلارسازیان گرت و فەرمانیان پێدا بەبێریاری فەرمانرەوا دروست کردنی ئەم بەربەستە راوہستیییت چونکە کاھینەکان لەوبامەردان لەکاتی دروست کردنی ئەم بەربەستە دەست تیوہردان لەکاروباری نیلدا دروست دەبیئت، ئەگەر دەست لەکاروباری نیلەو بەدین، ئەوا نیل لیمان توپە دەبیئت و لەئەنجامیشدا خوداکانیش لیمان توپە دەبن و دەبیئتە ھۆی ئەوێ سەرتاسەری میسر لەناکا و وێران بیئت.

"ستی کف" یش لایه نگری کرد و وتی: کاهینه کان پاستیان کردووه، بوچی دهست له کاروبار و سروشتی نیله وه بدهین؟

خانه خوی بهم شیویه به بوی پونکردنه وه: من و ئەندامانی خیزانه کهم، له خانویه کدا ده ژیاين که له خشت دروست کرابوو، ته لارساز دواي ئەوهی فیرعه ون فرمانی پيدا دهست له دروستکردنی ئەو بهربهسته هه لگريت، ناچاربوو دهست لهو کاره هه لگريت و منیش لهو کاته داوام لیکرد ئیستا هه لی ئەوهی بۆ پرەخساوه که مانیك بۆمن دروست بکات، خوشبهختانه ته لارساز پازي بوو به وهی خانویهك بۆمن دروست بکات، بۆیه نهخشه ی ماله که ی کیشا و خودی خوشی سه ره پرشتی دروستکردنی ئەو خانووه ی له نزیکه وه له ئەستۆگرت و هه مان ئەو خانووه ی بۆ دروستکردم که تۆ ئیستا تیییدا دانیشتیویت. دوانزه سال له وه و پیش سه ره پرای ئەوهی له دروستکردنی بهربهستیک بیبهش بوین، به لام له بهرامبهردا خیزانه که مان بو به خاوهنی خانویهکی بیوینه که له بهر دروست کراوه.

موسا وتی: ئەمه شکۆمه ندرین ماله که له ته مه نماندا له دواي کۆشکی فیرعه ون چاوم پیی که وتیبت، ده توانی ناوی ته لارسازی ئەم ماله م پی بلییت.

"ئاتون موسا" وتی: ئەم خانووه ته لارسازیك به ناوی!... پزیشك بۆماوه یهك بیدهنگ بوو...

موسا نهیه ئیلا قسه که ی ته و او بکات و وتی: ناوی "نف" ی ته لارساز نه بوو؟

بریسکه یهك له چاوانی پزیشکه وه ده ره پری و وتی: ئەوهی من له هزمدا به دوایدا ده گه رام و ماوه یه که شه و پۆژ پیکه وه له پیناو دروستکردنی ئەم خانووه دا له ته نیشته یه کتره وه داده نیشته ی، تۆ ناو ده زانی؟ به راستی سهیره تۆ له کوپوه توانیت بزانی ناوی ئەو ته لاسازه مه زنه "نف" ه؟

موسا وتی: له کۆشکی فرمانهروایی میسر دا "نف" ی ته لارساز نوسینگه یه کی تایبه تی هه بوو، به و اقا ئیستاش ئەو نوسینگه یه ی هه یه. ئەو هه میشه له نوسینگه کهیدا سه رقالی نهخشه کیشانه، ته لارسازه کانی تر فیری شیوازی کیشانی نهخشه ی ته لارسازی دهکات، نهخشه ده کیشیت و به بهرده وامی کار دهکات، دواي ئەوه بیدهنگ بوو و پۆچوو هه زری خویه وه، موسا ئەوهی هاته وه یاد

پۇژىكىيان لەكاتى گەتوگۆكردن لەگەل "نف" ى تەلارسازدا ئەو پىيى وت كە "ئاتون" راستىيەكى حاشا ھەلنەگرە.

دواى ئەو "موسا" ش لىيى پرسى: بەچ شىوئەيەك "ئاتون" راستىيەكى حاشاھەلنەگرە، مەگەر تۆ باوھەرت بە "ئاتون" ە؟

"نف" ى تەلارسازىش پىيى دەلەيت: "ئاتون" يەك ناو، ئىمە لەباتى راستى ناوى "ئاتون" مان لىئا، لەوانەيە خەلكانى تىرىش ناويكى تىريان بۆ ھەلېژاردىيەت، بەلام گىرگ نىە چ ناويكى لى دەنرەيت، "ئاتون" راستىيە. موسا والىكى دايەو ەكە ماھىيەتى راستەقىنەى خودا برىتيە لە "راستى" و لەبەرئەوھى تەنھا يەك راستى ھەيە و نابىت بەدوو، كەواتە خوداش تاك و تەنھايە و دوو راستى و دوو خودا بونى دەرەكى نىە، ئىتر ناوى ئەو خودايە بنىين "ئاتون" يان ھەرنالويكى تىرى لى بنىين. كەواتە خوداى تەواوى بونەوھرى ئەم سەرزەويە تەنھا يەككە ئەويش "راستىيە"

كاتىك "موسا" ى پزىشك ئاگادارى بىدەنگى و پۇچونى ھىزى "موسا" بو، بۆئەو ە بىھىنئەتەو قسەكردن لىيى پرسى: پىم نالەيت تۆ بۇچى ناوت "موسا" يە، بۇچى تۆ ناويكى تەواوت نىە و نىوہ ناويان لىناويت؟

ئەم پرسىيارەى پزىشك بوبە ھۆى بچرانی پۇچونى ھىزى موسا و وتى: "ئىخاس ئامون" ى دايەك ئەم ناوہى لىنام، لەبەرئەو ە نىوہ ناوى لىنام بۆئەوھى لەدوايىدا تەواوى بىكات، بەلام فىرەئون كە خۆى بەخاوەنى ھەموو شتەك بگرە ناويش دەزانى، بۆيە ئەم نىوہ ناوہى بۆ دەستنىشان كىردم تا لەدەوايىدا تەواوى بىكات، ھەرلەبەرئەوھىش نام بەنىوہ و ناتەواوى مايەوہ.

ئەم گەتوگۆيە ناويكى ساردى بەسەر ئەو دانىشتنەدا پىشت، بگرە خانەخويش قسەى نەكرد بۆئەوھى دىرژە بەقسەكانيان نەدرىت.

دواى ماوہيەك "ستى كف" وتى: ئەى شازادە لەم كۆبونەوہيەدا، ھەموومان متمانەمان بەيەكتى ھەيە و دەزانين ئەوھى لەم دانىشتنەدا باسكرا ناپراتە دەرەوہ، سەرھپاى ئەوھى ھەندىك گوتەش ھەيە باشترايە دەرئەبىرەيت، بۆيە بەباشى دەزانم ھەموو شتەك نەخەينە پوو، ھىوادارم قسەكانم دىلگىرانت نەكات.

كاتىك كۆتايى بەمگفتوگۆيە ھات، "موسا" ى پزىشك خۆى ھەلدايە نيۋەندى  
گفتوگۆكەيانەو ە بابەتى گفتوگۆكەى گۆپرى و لەموسا پرسى: بەھەرھال گۆيمان  
لەو ەبوو كە باست كرد، ئەى نيۋە ناوھكەى تر چيە.

موسا وتى: لەبەرئەوھى دايكم سەرکەوتنى لەتەواوكردىنى ناوھكەمدا نەھيئا  
بەباشى دەرزانم ھەر ئەوھيئت كە ھەيە.

"ستپ ئاتون" كە تا ئەو ساتە گۆى لەگوتەكانى ھاوسەرى و ميوانەكان دەرگرت،  
ھاتە گۆ و وتى: ئيمەى بەتەمەنەكان تەنھا دەربارەى ئەو بابەتانە دەدويىن كە  
خۆمان ھەزما لايەتى، لەكاتىكدا دوو كەس لەم كۆپرەدا لاون "موسا" ى ميوانى  
خۆشەويست و كچەكەم "مریت ئاتون" یش لەم كۆپرەدا بەشدارن، با پريان پيبدین  
ئەوانیش تپروانىن و ھەلسەنگاندنەكانى خويان بخەنە پروو، بۆئەوھى ئيمەش باشتر  
ئاشناى تپروانىن و شيوازی بىرکردنەو ە ھەلسەنگاندنەكانيان بين.

ھاوسەرى "ئاتون موسا" پوى كرده كوپرى لاو و وتى: ئەمشەو تريفەى مانگە،  
مانگ بەھەموو جوانيەكەو ە لەكيو و پوبارەو ە ھەلدیّت. "مریت ئاتون" ى كچیشم  
دەبيتە پيەرت بۆئەوھى ئاشناى خانو و باخيک بيت كە "نف" ى تەلارساز بۆى  
دروست كردوين. ھەرۋەھا بۆئەوھى ديمەنى دلپرفين و لەيادنەچوى دەوروبەرمان  
لەژير تريفەى مانگدا تەماشا بكەيت و لەھزرى خۆتدا بەجوانى ويئەى بكيشيت.

"موسا" ش بەدەم سوپاسكردنەو ە ھەستايە سەپپى و لەگەل "مریت ئاتون" ى  
كچى خانەخويدا بۆ بينينى خانو و باخ پۇشتنە دەرەو ە.

## كاتىك دوو نامۇ بەيەكتەر ئاشنا دەبن

"مریت ئاتون"ى لاو "موسا"ى برد بۇ ناو باخ، گەشتە لای پلىكانەكە و موسا  
بردە بەشى خوارەوہى پلىكانەكە و وتى: لەم شوینەوہ ھەرەك چۆن بەچاوى خۆت  
دەبىنى پوبارى نىل ئاشكرا و دیارە.

موسا لىی پرسى: بۆچى لىرەدا پلىكانەیان دروست کردوہ؟  
"مریت ئاتون"وتى: ئىستا تىدەگەيت، لەبەرئەوہى دەمەوئە لەم رىگایەوہ  
بتبەمە شوینىك كەبەلاتەوہ زۆر سەیر بىت.

لەناكاو دیمەنى پەرستگایەكى پایەبەردىنى پەش سەرنجى موساى بەلای خۆیدا  
راکیشا و وتى: خۆ ئەوہ پەرستگایە.

مریت ئاتون وتى: ھەز دەكەيت بېرۆینە ناو ئەو پەرستگایەوہ؟  
موسا سەرى بەھىماى بەلى راوہشاند، دواى ئەوہ پىكەوہ پۆشتنە ناو  
پەرستگاکەوہ. موسا تىگەشت كە پایەكانى پەرستگا ھەمويان بەبەردى پەش  
دروست كراون، بەلام زەوى ئەو پەرستگایە بەردى سېى تىدا بەكار ھىنراوہ و  
بنمىچەكەشى بونى دەرەكى نىہ! بنمىچى پەرستگا ھەكو ئاسمان درەوشاوہ بوو كە  
مانگ لەناویدا خۆى دەنواند.

موسا لىی پرسى: بۆچى ئەم پەرستگایە بنمىچى نىہ؟  
"مریت ئاتون"وتى: ئەم پەرستگایەیان دەقاودەق ھەك پەرستگاكانى رابردو  
دروست کردوہ، لەو سەردەمانەدا پەرستگاكانى مىسر بەوشیوہىە بنمىچیان  
نەبوو.

موسا لىی پرسى: تۆ كە ناوت "مریت ئاتون"ە، ئایا تۆش خودا كۆنەكان  
دەپەرستى؟

"مریت ئاتون" كە تاو كاتە لە "موسا" پانە مابوو لەوكاتەدا تەماشایەكى سەرئای کرد و بۆماوەیەکی ش بەوشیوەیە تەماشای کرد دواى ئەو وەتی: دودلەم لەوێ كە دەمەوێت پیتی بلێم!

موسا لێی پرسى: بۆچی دودلێ؟ وەلامی پرسیارەكەم بدەرەو.

مریت ئاتون وەتی: تۆ كە سێكى ئاسایی نیت، لەبەرئەوێ لەكوێشكى فەرمانزەرە وایەو لەگەڵ هێزێكى سەربازى میسردا هاتوێت بۆ ئێرە، بەروكەش وا دییتە بەرچاو كە تۆ شانزادەى فیرەو نیت، سەرەرای ئەوێ من تائىستا چاوەم بەشانزادەى كە نەكەوتوو.

موسا پرسى: هەرئەوێش ھۆكارى دودلێ تۆیە؟

مریت ئاتون وەتی: بەلێ.

موسا لەنیو پەرستگایەكى بى بنمێچدا تەماشایەكى ئاسمانى کرد، ئاسمان سایەقەبوو و مانگیش بەپێى پێویست پەرستگای پوناك كەردبویەو. لەوكاتەدا موسا نۆقى بیر و ئەندیشەكانى خۆى بوو، كاتێك "مریت ئاتون" ی پێبەرى بانگى كەرد پراوەشا و هاتەو سەرخۆی.

مریت ئاتون پێى وەتی: پێش ئەوێ پێكەو بڕۆینە شوینەكانى ترەو بەئەنقەست تۆم هێنا بە ناو ئەم پەرستگایەو بۆئەوێ جواترین شوینت پێى نیشار، بەدەم، ئەم پەرستگایە بەپێى سەلیقە و داخوایەكانى دایكەم دروست كراوە. دایكەم ژنیكى ئایندارە و حەزى دەكەرد بۆ پەرستن پەرستگایەكى لێو نزیك بێت بۆئەوێ نوێژى تێدا بكات.

موسا لێی پرسى: دایكەم باوەرى بەچ ئاینێكە كە ئەم پەرستگایە بەم شیوەیە دروست كەردوو.

مریت ئاتون وەتی: بیروباوەرى دایكەم وەك ئەوانەى رابەردوو و زۆر جیاوازه لە بیروباوەرى خەلكى ئەم سەردەمە. ئێمە بیستومانە كە خداكانى ئێو لە میسرى خوارو و ناوچەى "دەلتا" خداكانى ئێمەیان شكست پێهێناو، بەلام ئێمە لەم ناوچەیدا نەمانهێلا خداكانمان كە لەناوچەكانى ئێو دا شكستیان خواردوو، دەرێكڕین، بۆیە ئێمە هەمان ئەو خدا شكست خواردوانەمان پاراستوو،

لەبەرئەۋەى دەمانزانى ئەم خودايانە جگە لەمىسىرى سەرو ھېچ شويىنىكى تريان نىە بۆى بېرۇن. خوداكانى ئىمە لەبەرامبەر خوداكانى ئىۋەدا شىكىستان خوارد، ئەۋە كارىكى پون و ئاشىكرايە، بەلام ھەمان ئەم خودا شىكىست خواردوانە خىزمەتىكى زۆريان بەمىسىرگە ياندوۋە و بونە ھۆى سەركەۋتنى بەرەكەت و شانازى مىسىرىەكان، ھەر لەبەرئەۋەش دەيىت بەرگريان لى بىكرىت.

موسا وتى: دايكت كە داۋاي كىردوۋە ئەم پەرىستگايەى بۆ دروست بىكەن، بەدلىنبايىۋە بەلگەيەكى بۆ بى بنمىچى ئەم پەرىستگايە ھەبوۋە. وانىە؟ مەرىت ئاتون وتى: تەنھا لاسايى كىردنەۋەى پەرىستگا كۆنەكانە.

موسا لىى پەرسى: تۆش ۋەكوو دايكت خودا كۆنەكان دەپەرىستى؟ مەرىت ئاتون وتى: بەلى، مەنىش ۋەكوو دايك و باۋىكم خودا كۆنەكان دەپەرىستىم... داۋاي ئەۋەى مەرىت ئاتون بەردەۋامى بەگوتارەكانى خۆى دا و وتى: ھىزەكانى فېرەمەن ھاتن بۆ مىسىرى سەرو و كوشىت و كوشتارىيان خىستە نىۋ ئەۋ كەسانەى باۋەرىيان بەخوداكانى كۆن بوۋە، بەلايەنى كەم پىت بنايە بەھەرشويىنىكى ئەم زەۋىدەدا پىت لەخويىنى خەلگىيەۋە دەگەۋزا، ژن، پىياۋ، مىندال ھەمويانيان بەشمشىر لەت و پەت كىردبوۋ، بەشىۋەيەك كاتىك سەربازەكان ئەۋ ناۋچانەيان بەجى ھىشت ئەۋ ناۋچەيە بى دانىشتوان مايەۋە و چول بوۋ. كەۋاتە پىش ھىرشى فېرەمەن بۆ سەر ئەۋانەى لەمىسىر سەرو بەدريژايى پوبارى نىل خودا كۆنەكانيان دەپەرىست كە سەدان گوند و ئاۋايى و جوتيارانى چالاكى تىدا دەژيا، بەلام سەربازەكان گوندەكانيان ويران كىرد و خەلگەكانيان كوشىت و بەرھەمەكانيان بەتالانى بىردن، مالىەكان ويران بون و كىلگەكان وىشك بون و ئەۋ ناۋچە دورودريژە گۆدا بە بىابانىكى وىشك. سەير لەۋەدايە دژمنايەتى فېرەمەن لەبەرامبەر ئەم جۆرە خەلكانەدا دژمنايەتيەكى بى بنەما و كۆيرانە بوۋ، بۆچى؟ لەبەرئەۋەى بەلايەنى كەم دەيتوانى سود لەھىزى لاۋەكانيان بۆ كارگەلىكى زۆر ۋەرگىت بەتايىبەت بۆ گواستەۋەى بەرد كە ھەزى لەبىيات نانى كۆشكە بەردىنەكان بوۋ. بەلام ئەمەشى لەبەرچاۋ نەگرت، بەراستى ھەزىكى كۆيرى ھەبوۋ و ئەۋانىشى كوشىت. ئىستا ئەى موسا تۆش لىم دەپەرسى باۋەرم بەچ خودايەكە. مەن نەمدەۋىست بىزانم تۆ باۋەرت

بەچ خودايەكە، دەتەۋىت بىيانوئەك بۇخۇت بدۇزىتەۋە و بەناۋىشانى كوپى  
فىرعەون بىمكۇزىت.

موسا وتى: نەخىر وانىە، نەمدەۋىست بزانم تۇچ بىروباۋەپىكت ھەيە، ھەرۋەھا  
نەمدەۋىست لەپىنى ئەم پىرسىيارەمەۋە ھەندىك بەلگەت لى بەدەست بەيىنم. بەھىچ  
شىۋەيەك وان نەبوۋە.

"مریت ئاتون" تەماشايەكى "موسا" ى کرد دواى ئەۋە پوى لى ۋەرگىپرا.

موسا لى پىرسى: "مریت ئاتون" ئايا تۇ پقت لەمنە؟

مریت ئاتون وتى: بۇچى پقم لىت بىت، تۇ مىۋانى ئىمەيت و تائەۋكاتەى  
مىۋانمان بىت بەپىز و خۇشەۋىستىيەۋە مامەلەت لەگەلدا دەكەين، بەلام ئەۋەش  
بزانە تائىستە ئەم جۇرە گفتوگۇيانەم لەگەل ھىچ مىۋانىكىدا نەكردوۋە، تۇ تاكە  
مىۋانىكىت كە لەگەل مندا تەنھا بىتەدەرەۋە و ۋەك كەسىكى نەيىنى پارىز و خۇمانە  
مامەلەى لەگەلدا بىكەم. كاتىك تۇ گفتوگۇت لەگەل باۋكىمدا دەكرد وتت فىرعەون  
لەگەل تۇ و دايكتدا مېھرەبان نەبوۋ و ئەۋەش تاكە پالئەرىكە كەۋاى لەمن کرد ئەم  
جۇرە گفتوگۇيانەت لەگەلدا بىكەم و ھۇكارەكەى بزانم. ھەمان ئەم دژمنايەتيەى  
فىرعەون لەگەل دايكتدا ئەۋ بوپىرەى بەمن بەخشى بەۋشىۋەيە لەگەل تۇدا  
دەربارەى ھەندىك بابەتى تايىبەت و دەرونى بدویم.

موسا وتى: كەۋاتە بۇچى ناۋى خوداكەى خۇت لى شاردمەۋە و بەم بۇنەيەۋە  
پەپرەۋى چ جۇر خودايەك دەكەيت؟

مریت ئاتون ۋەلامى دايەۋە: فىرعەون لەگەل دايكتدا ژيانى ھاۋسەرى پىكەيىنا و  
تۇش بەرھەمى ئەۋ ژيانى ھاۋسەرىيەتيەى و خويىنى فىرعەون لەخويىنەركەكانتدا  
ھاتوچۇ دەكات. بەلام لەبەرئەۋەى دەزانم فىرعەون چ تىپروانىيىكى لەبەرەمبەر  
خوداكاندا ھەيە، بۇيە ناچاربوم ناۋى خوداكەمت پى نەلیم، باۋكت تەۋاۋى خەلكى  
ئەۋ ناۋچەيەى كوشت. لەۋانەيە پۇژىك بىت تۇش ھەمان كار بىكەيت.

موسا وتى: راستىيەكەى ئەۋەيە سەرەپراى ئەۋەى من بەشازادە بانگ دەكەن، بەلام  
كوپى فىرعەون نىم!

مریت ئاتون وتى: تۇ كوپى فىرعەون نىت؟



موسا بهسهری وه لآمی نه خیری دایه وه.

ئه مجاریان "مریت ئاتون" به شیوهیهکی ترهه مان پرسپاری لیکرده وه و وتی:  
مه گهر باوکت ژیا نی هاوسهری له گهل دایکتدا پیک نه هیناوه؟  
موسا وتی: با، ژیا نی هاوسهری له گهلدا پیکهیناوه!  
مریت ئاتون وتی: که واته خوینی فیرعهون له خوینبه ره کانتدا له حالی  
خوړاشاندایه، وانیه.

موسا وتی: نه خیر، له بهرئه وهی من کوپی فیرعهون نیم!  
مریت ئاتون وتی: ئه مپو به گویکانی خوم بیستم "ستی کف" فهرماندهی هیژی  
سه بازی وتی تو کوپی فیرعهونیت.

موسا بوی پونکرده وه: دلنیا به له وهی که من کوپی فیرعهون نیم، ئه مپو زوړباش  
ده توانم پهی به وه ببه که فیرعهون پیش ئه وهی بزانیئت دایکم "ئاتون" په رسته  
خویشی ویستوه، دواي ئه وهی ئاگاداری ئه وه بوو که دایکم ئاتون په رسته  
کوشتی، به راستی دایکم ئاتون په رست بوو و دهیویست له هلیکی گونجاودا  
ناوی "ئاتون موسا" م لی بنیئت، به لام فیرعهون پیی پی نه دا... "مریت  
ئاتون" له وکاته دا زوړ به تیپرامانه وه گوپی لیگرتبوو و "موسا" ش به رده وای دا  
به قسه کانی: له کوشکی فهرمانپره واییدا کاهینی مه زن که ناوی "ئامون تپ" بوو  
ئه ویش به هه مان شیوه "ئاتون" په رست بوو. کاهینی مه زن دهسته لات و  
کاریگهریه کی ته وای به سهر کاهینه کانی تری کوشکدا هه بوو، تا ئه وکاته ی په بیان  
به وه برد که ئه و "ئاتون" په رسته و دواي ئه وهی فیرعهونیان به گوزارشتیک لی  
ئاگادار کرده وه، ئه ویش دریخی نه کرد و سهری پراوی له ناو سه به تیه کدا بو ناردم،  
بوئه وهی تیمگه یه نیئت هه رکه سیك "ئاتون" په رست بیئت ئه وه سزاکه یه تی.

دواي ئه وهی موسا دوپاتی کرده وه: تو وات ده زانی بوئه وه هاتوم تا سیخوپی  
به سهر نیوه دا بکه! به لام نیستا دلنیا به له وهی که ئه وه تویت گیانی منی  
له دهستدایه نه ک من.

مریت ئاتون لیی پرسى: به چ شیوهیه که من گیانی توم له دهستدایه.

موسا وتی: ئەگەر تۆ بە "ستی کف" بلییت موسا "ئاتون" پەرستە و ئەوەی لەبارەى دایک و باوکم بۆم گێڕایەتەوێه که زۆر نەینى ئامیزە، ئەوی لێناگادار بکەیتەوێه، هەرەها ئەوەشى بۆ بگێڕیتەوێه که بێربوو ناوی "ئاتون موسا" لەخۆم بنێم، داوی ئەوێه لەسەر تەختی فەرمانرەوایی فیرەوێه وێه دانیشم، بەدنیایەوێه "ستی کف" یەکسەر فەرمانی دەستگیرکردنم بۆ دەردەکات و پوانەى فیرەوێه دەکات، بۆئەوێه ئەو سزایەى پێى نیشان دام بەسەر منیشدا کرداری بکات.

مریت ئاتون لێى پرسى: ئەى موسا خۆت دەترانى ئاشکراکردنى ئەم جوړه نەینیانە چ کێشمەکێشێک لەداوی خۆیانە دەهینن، بۆچی منى لى ناگادار دەکەیتەوێه؟

موسا وتی: هەرئەوێه ئەمڕۆ چاوم بەتۆ کەوت هەستم بەوێه کرد لەنیو ئەو هەموو کەسانەى تائەمڕۆ چاوم پێیان کەوتوو و مامەلەم لەگەڵدا کردون، تۆ تەنها کەسیکت کە دەتوانم متمانەى پێى بکەم و دانیاشم لەوێه بۆ هیچ کەسیکی ناگێڕیتەوێه.

مریت ئاتون بێدەنگ بوو.

"موسا" ش کەمێک لێى دور کەوتەوێه و پێى وت: کەواتە بەبینینت جوړیک هەستى نامۆ لەمندا وروژا، هەستێک کە زۆر خوشحالی کردم.

مریت ئاتون وتی: لەوێه بومە هۆى ئەوێه نەینیهکانى خۆتم بۆ بگێڕیتەوێه داواى لێبوردن لێدەکەم، بەلام بە بینینت زۆر خوشحال بوم.

موسا وتی: ئەوێه هەمان ئەو پەستیه بوو کە دەمویست بیلیم بەلام بەنیوێه چلێ هێلامەوێه.

مریت ئاتون وتی: ئێستاش کاتى ئەوێه لەم پەرستگایە بڕۆینە دەرەوێه...

ئەو دوانە چوێه سەر تروپکی بەرزاییهک کە روبرارى نیل لەبەردەمیاندا خرۆشان رێگای خۆى گرتبووێه بەر.

موسا تەماشايەكى "مریت ئاتون"ى كىرد و وتى: لەو ساتەوہى تۆم لەو ژورەدا  
بىنى و باوكت تۆى پىناساندم، ھەست دەكەم لەوساتە بەدەواوہ ھىزىك من  
بەئاراستەى تۆدا پەلكىش دەكات، ھەز دەكەم جارىكى تر چاوم پىت بەكویت.  
مریت ئاتون وتى: ئەى موسا منىش ھەمان ھەستى تۆم ھەيە، بەراستى  
ھەستىكى ھابەشى سەير لەنىوانماندا ھەيە.

موسا لىي پرسى: بۆچى سەيرە؟

مریت ئاتون وتى: سەردەمانىك چىرۇكىكىان بۆ گىپرامەوہ، بىستم پۇژىكىان كوپ  
و كچىك لەشۇنىكىدا چاويان بەيەكتى دەكەویت، ئەو دوانە بىئەوہى پىشەوخت  
ئاشنايەتيان لەگەل يەكتردا ھەبىت ئاشقى يەكتى دەبن، من وەك ئەفسانەيەك گویم  
لەم چىرۇكە دەگرت و ھەرگىز لەوباوہرەدا نەبوم دوو كەس بىئەوہى چەندجارىك  
چاوپىكەوتن لەگەل يەكتردا بكەن بتوانن بەوشىوہى شەيدای يەكتى بىن، بەلام  
ھەمان ئەو ئەفسانەيە بەشىوہىكى راستەقىنە بەسەرخۇمدا پودەدات، بەراستى من  
خوازىارى تۆم. ھەلبەت بابەتىكى تىش ھەيە، دايك و باوكىشم پىشتىر يەكتىان  
نەبىنىبوو، بەلام دواى ئەوہ ئاشقى يەكتى دەبن و زورىش خوشحالن، نازانم ئايا  
دايك و باوكم دەتوانن پەى بەوہ بىن كە چ ھەستىك بەسەر من و تۆدا زال بووہ؟  
موسا وتى: تۆراست دەكەيت ئەوان بىئاگان لەوہەستەى بەسەر من و تۆدا زال  
بووہ، بەلام دەمەویت بلىم وەك بلىنى سالىھايە تۆ دەناسم...

"مریت ئاتون"ىش ھەمان رستەى دوبارە كىردەوہ.

لەناكاو موسا بەترسەوہ خوۋى كىشايە دواوہ و وتى: پىم بلى ئايا تۆ  
دەستگىرانى ھىچ كەسىك نىت؟

مریت ئاتون وتى: نەخىر، بۆچى ئەم پرسىارەم لى دەكەيت؟ مەگەر نازانى  
لەسەرتاپاي مىسردا ھىچ خىزانىك ئامادە نىە پەيوەندى خىزانى لەگەل "موسا  
ئاتون"ى پزىشك لەبەرھەمان زاراوہى "ئاتون" بەرقەرار بكات، ھەركەسىك  
ناوى "ئاتون" بىستىت ھەلدەيت چ بگات بەوہى كەسى خوازىن كچى  
خىزانىكى "ئاتون"ى بىت!

موسا وتى: بەلەم مەن ئەو ئاۋەم خۇش دەۋىت، بەلەي مەنە باشترین ئاۋ  
ھاۋشېۋەي ئاۋى "ئاتون"ە.

مریت ئاتون لىي دەپرسىت: ئەي موسا كەسوكارەكەت ئاپازى ئابن لەۋەي  
پەيۋەندى خىزانى لەگەل كچىكى "ئاتون"ىدا پىك بەيىنىت؟

موسا وتى: كەسوكارم لەژياندا نىن تا نەپەزايى خۇيان لەمبارەيەۋە دەربېن، نە  
دايكم زىندوۋە و نە باۋكم، لەبەرئەۋەش ھىچ پىگريەك لەبەردەم پىك ھىنانى ژيانى  
ھاۋسەرى مەن لەگەل تۇدا بەدى ئاكرىت.

دوای ئەۋە لە "مریت ئاتون"ى پرسى: ئايا ئامادەيت ژيانى ھاۋسەرى لەگەل  
مندا پىك بەيىنىت؟

مریت ئاتون سەرى دانەۋاند و زەردەخەنەيەكى كرد.

موسا وتى: كەۋاتە لەم ساتە بەدۋاۋە مەن و تۆ دەستگىرانى يەكتىن، ھەلبەت  
بەمەرجىك دايك و باۋكت پازى بن.

مریت ئاتون وتى: باۋكم مەن زۆر خۇشەدەۋىت و ھەمىشە ھەل دەدات خۇشخالم  
بكات، بىگومان ئەۋىش بەم پەيۋەندىەمان پازى دەيىت، چۈنكە بەپىاۋىكى چاك  
ھاتىتە بەرچاۋم.

موسا وتى: ئەي "مریت" مەن پىاۋىكى چاك نىم.

مریت ئاتون وتى: ھىچ پىاۋىك ئاتوانىت پەي بەۋە ببات كە ئايا پىاۋىكى چاكە  
يان خراپ، بەلكو ئەۋە كەسانى ترن كە پەفتارەكانى ھەلدەسەنگىنن و پەي بەۋە  
دەبەن كە مرقىكى چاكە يان خراپ.

موسا لىي پرسى: ئايا كاتىك خۇم كرد بەمالى ئىۋەدا پەيت بەۋە برد كە مەن  
پىاۋىكى چاكە يان خراپ؟

مریت ئاتون وتى: بەلى.

موسا وتى: ئەي كەۋاتە بۆچى لەمەن بەگومان بويت؟

مریت ئاتون وتى: لەبەرئەۋەي ئەم دىدار و ھەستە دوو شتى چاۋەپروان نەكراۋ و  
كوتوپر بوو، بۆيە كەمىك تىكى دابوم، ۋەك ھەۋرە گرمە، ۋەك ھەلھاتنى خۇر، كاتىك  
كوپرى فیرەۋنم لەمالى خۇماندا بىنى، ھەموو ئەۋ كارەساتانەي بۆم باسكردى

هاتنه وه یادم، به لām کاتیک خۆتم بینی ههستیکی باش له مندا دروست بوو، به لām نادیار و پرسیار و روژین بوو که بۆچی هاتوو به بۆ مائی ئیمه؟ هه رکه سیکی تر له باتی من بوايه هه مان تیروانی نی لا دروست ده بوو، دوژمنایه تی فیرعه ون له گه ل"ئاتون" په رسته کانداه شتوو ته راده یه که بگره چونی کوپه که ی بۆ هه رشوینیک ترس دروست ده کات... دوا ی ئه وه مریت ئاتون وتی: ناته ویت باسی سه رده می مندالی خۆتم بۆ بکه یته؟ باسی "ئنجاس ئامون" ی دایکتم بۆ بکه.

موسا وتی: من تاکه ئیشق و هیوا ی دایکم بوم، کاتیک ورده ورده گه وره بوم و خۆم ناسی "ئامون تپ" کاهینی مه زنه ناسی و زۆر پییه وه په یوه ست بوم، نه ویش له کانگای دلپه وه منی خوشده ویست، پۆژیکیان له گه ل ته لارسازی ماله که ی ئیوه دا"نف" له که ناره جوانه که ی روبرای نیلدا پیاسه مان ده کرد، کاتیک گه شتینه شوینیکی دیاری کراو"نف" ی ته لارساز پاوه ستا و نهینیه کی زۆر مه زنی بۆ گیرامه وه. دوا ی ئه وه له شوینیکدا له گه ل کوپیکی فیرعه وندا به شه ر هاتم و به داریک شمشیره که م لیسهنده! و دهستیکی شکانده، فیرعه ون به م په فتاره م زۆر توپه بوو و منی به ناوی فه رمانده ی گالیسکه وانان، که له راستیدا به ناو نیشان دورخستنه وم له کوژشک، ناردمی بۆ ئیره و چیت رپیم پینادریت بکه پیمه وه بۆ پایته خت.

"مریت ئاتون" ته ماشای ئاسمانی کرد و دهستی بۆ مانگ راکیشا و وتی: ئیستا کات گه شتوو ته نیوه شه و چه ند کاترمی ریکی تر پۆژ ده بیته وه، ئیستا چی بکه ین؟

موسا وتی: تۆ بلی چی بکه ین؟

مریت وتی: تۆ برۆ له باره ی منه وه گفتوگۆی له گه لدا بکه.

موسا لیی پرسی: ده بیته سه ره تا دلنیابم له وه ی ئایا به راستی منت ده ویت، بۆئه وه ی له لای باوکت داوا ی دهستی تۆی لی بکه م؟

مریت ئاتون وتی: به لی دلیم گه واهی ئه وه م بۆ ده دات که تۆم ده ویت و له تۆ باشتیشم ده ست ناکه ویت.

موسا لیی پرسی: به بۆچونی تۆ چ کاتیک ده توانم له باره ی تۆوه له گه ل باوکتدا گفتوگۆ بکه م؟

مریت ئاتون وتی: ههڕئێستا.

موسا پرسى: مه‌گه‌ر تا ئێستا نه‌خه‌وتوو؟

مریت ئاتون وتی: تا من نه‌گه‌ڕێمه‌وه‌ بۆلایان ناخه‌ون، سه‌ره‌پای ئه‌وه‌ش باوکم له‌گه‌ڵ "ستی کف" دا ئه‌وه‌نده قسه‌ی هه‌یه له‌گه‌ڵیدا بیکات که به‌م زوانه‌ ماوه‌ی ئه‌وه‌ی نابێت بخه‌وێت، گه‌رچی ئه‌ودوانه له‌په‌ری ده‌رونیه‌وه له‌گه‌ڵ یه‌کدا زۆر جیاواز و دژ به‌یه‌کن، به‌لام له‌هه‌ندێک بابه‌ته‌دا ماوه‌یه‌کی زۆر درێژه ده‌کێشیت.

موسا پرسى: دوو که‌س که له‌په‌ری ده‌رونیه‌وه‌ دژی یه‌کتر بن، به‌چ شیوه‌یه‌ک ده‌توانن ئه‌و هه‌موو ماوه‌یه له‌گه‌ڵ یه‌کتردا بدوین؟ ئه‌وه به‌لاته‌وه سه‌یر نه‌یه؟

مریت ئاتون وتی: باوکم له‌په‌ری ده‌رونیه‌وه‌ که‌سیکی نه‌رمونیانه، ئه‌م نه‌رم و نیانیه له‌پیشه‌ی پزیشکیه‌وه سه‌رچاوه ده‌گریت، به‌لام "ستی کف" که‌سیکی زه‌ر و بی‌به‌زه‌یه که تائێستا سه‌دان که‌سی به‌ده‌ستی خۆی کوشتوو به‌ئێه‌وه‌ی به‌داخ بێت له‌به‌رامبه‌ر ئه‌و په‌فتاره‌ی له‌به‌رامبه‌ر مڕۆڤدا ده‌ینوینیت، به‌لکو تاوانکردن به‌به‌شێک له‌شانا‌زیه‌کانی له‌قه‌له‌م ده‌دریت! مریت ئاتون دواى ئه‌وه وتی: به‌لام باوکم به‌پاده‌یه‌ک به‌به‌زه‌یی و میه‌ره‌بانیه کاتیکی له‌شوینیکه‌وه تیده‌په‌ریت جوان لیده‌ورو به‌ری خۆی ورد ده‌بیته‌وه‌ بۆئێه‌وه‌ی نه‌وه‌کوو مڕۆچه‌یه‌ک له‌کاتی کێشانی خۆراکه‌یدا به‌شیلێت.

دواى ئه‌وه له‌ناکاوا بابه‌تی گفتوگۆکه‌ی گوپی و وتی: خۆزگه به‌توانیا‌یه لێره به‌مێنیته‌وه!

موسا وتی: سه‌به‌ی لێره ده‌پۆم، به‌لام به‌لێنت پێده‌ده‌م ده‌گه‌ڕێمه‌وه و بگه‌ر سه‌وریشم له‌سه‌ر ئه‌وه‌ی بگه‌ڕێمه‌وه.... دواى ئه‌وه موسا ئه‌نگوستیله‌یه‌کی له‌په‌نجه‌ی خۆیدا ده‌ره‌ینا و وتی: مریت! ئه‌م ئه‌نگوستیله‌یه به‌لامه‌وه زۆر به‌هاده‌ره، بگه‌ر به‌لای منه‌وه به‌هاده‌راترین شته، چونکه سالانیکه له‌په‌نجه‌ی دایک‌مدا بووه و ئێستاش به‌ناو‌نیشانی ئه‌نگوستیله‌ی ده‌ستگیرانداری پزیشکه‌شی تۆی ده‌که‌م، بۆئێه‌وه‌ی بیکه‌یه‌ پهنجه‌ته‌وه.

مریت ئه‌نگوستیله‌یه‌کی ماچ کرد و وتی: سوپاست ده‌که‌م، ئێستاش کاتی ئه‌وه هاتوو قسه له‌گه‌ڵ باوک‌مدا بکه‌یت... مریت که‌وته‌ پێ و "موسا" ش ویستی له‌گه‌ڵ

ئەودا بېرات، بەلام "مىرىت" پىيىنەدا و بەم شىۋەيە بۆي پونكردەۋە: باشتراۋە  
بەتەنھايى بمىيىنن و تىۋش بەتەنھايى بىرۆ. موسا چەند ساتىك دواى  
ئەۋەي "مىرىت" كەۋتە پى، ئەۋىش پىگاي مالى "ئاتون موسا" ى گرتەبەر، كاتىك  
لەمالى "موسا" ى پزىشك نىزىك بويەۋە، دەنگى گىتوگۆي لەناو مالەكەدا بىست،  
"ستى كىف" و "ئاتون موسا" ى پزىشك سەرقالى گىتوگۆ بون و دەنگىشيان زۆر  
پون و ئاشكرابوو، موسا لەھەمان ئەو شىۋىنەدا پراۋەستا تا كۆتايى بەو گىتوگۆيە  
نەيەت، خۆي نەكات بەژوردا...

ستى كىف دەيوت: ئاتوانم لەبارەي شتىك بدویم كە ئەزمونم تىيدا نەيىت، بەلام  
ئەگەر لىم بېرسى چەند چەرخ لەژىر گالىسكەدايە و قەبارەيان چەنىكە، دەتوانم  
بۆماۋەيەكى دورودىژ لەبارەيەۋە بدویم، بەلام ئەگەر سادەترىن پىرسىيى پزىشكىم  
لى بىكەيت، بىدەنگ دەبم.

ئاتون موسا وتى: زۆرجار ئارەزوى ئەۋەم دەكرىد تۆ پزىشك بويىتايە، دۆستىكى  
كۆن و پزىشكىكى دودل!

ستى كىف لىي پىرسى: لەچ پىۋەكەۋە ئەم ئارەزۋەت بۆ خواستىم؟  
موساى پزىشك وتى: چونكە ئەو وردىيىنى و دودلىيەي ھەتە بەكەلكى پزىشكى  
دىت و دەبويىتە يەكىك لەگىرنگىر پزىشكەكان، مەنىش پىشتىگىرى بىرۋچۈنەكانىم  
دەكرىد، ھەرۋەھا لەپۇرى زانىستى پزىشكىيەۋە پىشتىر شىكستت دەيىنا و لەخەو و  
خەيالدا نەدەمايىتەۋە.

ستى كىف وتى: مەبەستت لەخەو و خەيال چىيە؟  
ئاتون موسا وتى: مەبەستىم ئەۋەيە ئەۋەندە دەۋرو و خولى ئەفسانەكانت نەدەدا،  
بەلكو لەباتى ئەفسانە پەيت بەپراستىيەكان دەبىرد و بەئاراستىيە گەشە و پىگەشتىن  
ھەنگاوت دەنا، بارەپھىنان بە ئەفسانەكان مەۋقە بەرەۋ گەندەلى و لەناۋچون دەبات،  
ستى كىف وتى: پىم بلىي بەچ شىۋەيەك بىرۋچۈننىك دەتوانىت مەۋقەك لەناو  
بىيات؟

"موسا" ى پزىشك وتى: نمونەيەكت بۆ دەيىنمەۋە بۆئەۋەي ئەم بابەتەت باشتىر  
بۆ پون بىيىتەۋە، ئەم نمونەيە گىرمانە نىيە، بەلكو ئەزمونى خۇمەنەبارەي

پەيۋەندى من لەگەل باۋكەدا. باۋكەم و باپىرەم سەرقالى پىشەى پزىشكى بون،  
 ھەلبەت ناتوانم بەتەۋاۋى دىيارى بىكەم مېژۋى وانەى زانستى پزىشكى لەمىسردا  
 لەچ كاتىكەۋە دەست پىدەكات، بەلام دەزانم كە مىسر يەكەمىن ولاتە زانىستى  
 پزىشكى تىدا خويىنراۋە، لەوانەيە ئەم دىرىنيەى بگەرپتەۋە بۆسى تا چوار ھەزار  
 سال لەۋەۋپىش، بەداخەۋە ئەم سەرەتايە كەمىك ئاۋىتەى ئەفسانە بوۋە، بۆنمۇنە  
 دەيانوت ئەۋ دەنگەى كە لەسنگمانەۋە دەردەچىت دەنگى "ئامون"ە! بەلام ھىچ  
 كەسنىك ھەۋلى ئەۋەى نەدا پەى بەۋە بىبات كە دەنگى ئىمە لەسەنەى "ئامون"ەۋە  
 دەرنەچىت، بەلكو لەقورگ و دەزگاي دەنگى خۇمانەۋە سەرچاۋە دەگرىت، دللى ناو  
 سەنەمان بەھىچ شىۋەيەك پەيۋەندى بە دەنگ و دروستكردى دەنگەۋە نىە.  
 بىھىنەرە بەرچاۋ خۇت ئەگەر بەدرىژايى ئەم چەند ھەزار سالە ھەربەۋشىۋەيە  
 ئەفسانە ئاۋىتەى زانستى پزىشكى نەبۋايە و پزىشكەكانمان بەشىۋەيەكى  
 لۆژىكىانە لىكۆلىنەۋەيان لەدل بىكرديە لەئىستادا چ خزمەتلىكى مەزنى بەمرۆڧ  
 گەياندېۋو. ئەۋكات ئەمېرۇ من كە پزىشكەم ئاگادارى ئەۋە دەبۋوم دل بۆچى و  
 لەبەرچى لەناكاۋ دەۋەستىت و مرۆڧ بۆچى دەمرىت، بەدلنبايىيەۋە ھۆكارەكەيم  
 دەزانى و نەمدەھىشت كەسى نەخۇش بمرىت. بەدرىژايى ئەۋ ماۋە كورتەى كە  
 لىكۆلىنەۋەم لەسەر دل كىردۋە، دەتوانم بەيىستنى تىپەى دللى خەلكى پەى  
 بەھەندىك لەھۆكارى نەخۇشەكانيان بېم.

ستى كەف وتى: لەبىرمە جارىكىيان گويىت بەسەنەمەۋە چەسپاند، دۋاى ئەۋەى  
 چەند پاسپاردەيەكت لەبارەى دلمەۋە پىدام.

"ئاتون موسا"وتى: سلاۋ لەفەرماندەى خۇشويست، لەبىرتە پىم وتى خۇت  
 لەتۈپەيى و ماندۋىەتى و ورژانەكان دور پەرىز بگەرە.

ستى كەف وتى: من سەربازم و تەۋاۋى ئەم بابەتە قەدەغەكرانە بەشىكە  
 لەبونايەتى ھەموو سەربازىك، بى ئەمانە سەربازەكان ناجولن و گويپرايەلى  
 فەرمانەكان نابن. جەنگ بەۋاتاي ورژان و تۈپەيى و جولە و بزۋوت دىت.



"ئاتون موسا" وتى: تەواۋى ئەو شتانەى بۆم باسكردى ئىتر بەشېك بىت لەپىشەى سەربازى يان نە، زانستى پزىشكى دەلىت ئەم جۆرە شتانە زىانت پىدەگەيەنیت، لەگۆرەپانى جەنگدا وروژان لەناوت دەبات.

ستى كف وتى: ئەى سەرورەى پاىەبەرز، دەزانم، سەرەراى ئەمانەش ناتوانم دەست لەجەنگ ھەلگرم، من ھەر لەسەرتاۋە خۆم بۆ لەناوچون ئامادەكردوۋە، بگرە گۆرەكەشم كړيوە بۆئەو كاتىك كاتىك مردم مۆمىام بكن، بگرە وەستای مۆمىاكەشم دەستنىشان كړدوۋە... دواى ئەو پرسیارىكى كرد: ئایا وەك پزىشكىك ژيانى دواى مەرگ بەچ شىۋەيەك لىك دەدەنەو؟ ئایا دواى ئەو مردین زیندو دەبین و دوبارە ھەلگى ھەمان ئەم خواستە دەبینەو؟

دواى بىستنى ئەم پرسیارە موسا وردبویەو بۆئەو بزانیت وەلام "ئاتون موسا" چى، "ئاتون موسا" ش بەم شىۋەيە وەلامى دایەو: ئەو يەككە لەناديارىەكان، لەپراستیدا وەلامى ئەم پرسیارەم بەدەست نەھىتاۋە و بەردەوامیش ھەولى بەدەست ھىنانى دەدەم بۆئەو بزانم، ئەو دەبیت بىزانم ئەو يەكە دەبیت ھەولى پاراستنى تەندروستى و بەردەوامى ژيان بدەم. ھەرۋە ھەولى ئەو ھەش دەدەم خەلكى لەو دەرد و ئازارەى پىيەو دەنالىنن پزگار بگەم، ئەو پرسیارەى لىت كردم لەپراستیدا لەپزى ئەو جۆرە پرسیارانەيە كە لەسەروى توانا و دەستەلاتى ئىمەيە و خۆشت ئامازەت بەودا كە لەدەرەو سەنورى زانبارىەكانتەو يە. من ھەركاتىك گوى لەترپەى دلى ھەر كەسك بگرم، ئەكەر ئەو كەسە نەخۆش بىت، ئەوا دواى ئەو كۆچى دواى كرد كاتىك لەمردووخانەدا مومىاي دەكەن دەپۆم بۆئەو بزانم ھۆكارى نەخۆشى دلى چى بوو. سەرەراى ئەو ھەش ھەركاتىك يەككە لەخەلكى "كوش" يان "لىبىا" كۆچى دواى دەكات سىنەيان لەت دەكەم و چەند لىكۆلىنەو يەكى جۆراو جۆر لەسەر لاشەيان ئەنجام دەدەم، ئەوكات فەرمانيان پىدەدەم لەشەيان بەخاك بسپىرن، چونكە خەلكى ئەم ناوچەيە باۋەريان بە "موميا" نيە و مردوكانيان ھەر بەوشىۋەيە دەنۆنن...

ستى كف وتى: بەھەر حال لەبەرئەو مىن پىاۋى گۆرەپان جەنگەكانم و لەھەرساتىكدا لەوانەيە بەتيرىك يان نىزە گيان لەدەست بدەم، بۆيە گۆرى خۆم

کریوه و ئامادهم کردووه، ئیستاش ئه گهر پیم پێبدهیت زۆر ماندوم و دهمهویت بخهوم.

خانه خویش وتی: ژوره تایبه ته کهت بۆ ئاماده کراوه، دهتوانی تا چه نیک خۆت بته ویت تێیدا بخهویت، به لام من چاوه پری "مریت" ی کچم ده کهم که له گهل "موسا" دا پوشتوووه بۆ پیاسه بگه پێته وه دواى ئه وه ده خهوم.

"ستى کف" دواى گوتهى شه ویکى شاد پوشته ژوره کهى خۆى خهوت و "ئاتون موسا" ش له بهردهم هه یوانه کهیدا به دهم ته ماشا کردنى پوبارى نیل پاوه ستا و گوێى له دهنگىک بوو و دواى ئه وه بینى موسا خه ریکه لیى نزیك ده ییته وه.

"ئاتون موسا" هه ر به وشى وه ی که ته ماشاى پوبارى "نیل" ی ده کرد وتی: هیوادارم ئه مشهوت به خۆشى تێپه راند ییت.

موسا وتی: سوپاسگوزارى میواندارى و پێشوازی کردنه که تم، به هوێ ئه وه ی تا ئیستا تۆم به بیدارى هیلا وه ته وه دواى لیبوردنت لیده کهم.

"ئاتون موسا" ش پویکرده موسا و وتی: میوان له لای ئیمه خۆشه و یست و به پریزه، ئیمه چیژ له و ساتانه وه رده گرین که ده بینین میوانه کانمان چیژ له پێشوازی و میوانداریه کانمان وه رده گریت.

موسا که له خانه خۆى نزیك بویوه وه به دودلی و له رزیکه وه ده یویست دواى ده ستی "مریت" ی کچی بکات و به هوێ نه شارها یی و بینه زمونی وه، بى هیچ پێشه کیه که وتی: من که چه که ی تۆم ده ویت، دهمه ویت بۆ هه میشه له گهل مندا بریت!

موسا ئهم گوتانه ی به راده یه که توند و تیکه ل و پیکه ل و به په له هیئایه زمان، کا برای خانه خۆى به جوانی له مه به ستی تینه گه شت و "ئاتون موسا" ش به هه له له مه به سته که ی تیگه شت و وتی: ئه وه پا داشتى میواندارى و پێشوازی من بوو، نایا ئه وه نه ریت و په وشتى مروقه تا تۆ به وشى وه یه په فتارى سوکایه تی ئامیز له به رامبه ر که چه که مدا بنوینی؟

"موسا"ش لەدڤگرانی و نیگەرانیاندا کەوتە پارانەووە و وتی: داواى لیبوردنت لیدەکەم، من مەبەستم ئەو نەبوو، بەهەلە لیڤ تێمەگە، دەمەوێت داوا دەستی کچەکەتان لى بکەم، بەلام لەپراستیدا نازانم بەچ شیوەیەک پیتان پراگەینم. "ئاتون موسا"ش لەوکاتەدا هیور بویەو. "موسا"ش کاتیڤک بینى باوکی "مریت" لەمەبەستی تیگەشت هاتەو سەرخۆی.

"ئاتون موسا"وتی: لەوێکە بەهەلە لەمەبەستت تیگەشتم داواى لیبوردنت لیدەکەم، بەلاتەو سەیر نەبیئت چونکە هاتنى تۆ بۆ ناو ئەم ماله پوداویکی زۆر دەگمەن و چاوەروان نەکراو بوو، بەتاییبەت بەو شیوەی تۆ لەکۆشکدا پەرورەدە کراویت و بەپێی ئەو بیبەند و باریەى کە لەناو کۆشکدا باوە ئەکریت چاوەرێى هەموو شتیڤک لەتۆ بکریئت. منیش بەپراڤەیهکی پیویست ئاشناى شیوازی ژيانى کۆشکی فەرمانرەواییم، پەرچاوی هەندیک پەفتار و بابەت ناکریئت، بۆیە منیش لەوباوەرەدابوم تۆش بەهەمان ئەو پوانگەیهو لەمالەکەى مندا پەفتار دەکەیت و وامزانى شتیڤک پریداو، هەمان ئەو پوداوانەى کە لەپایتەختى میسردا پودەدەن.

موسا وتی: سەرەپای ئەوێ لەکۆشکی فەرمانرەواییدا گەرە بوم، بەلام وەک شازادەکانى تر تەماشام مەکە. ئەم بابەتە لایەنە لاوەکیەکانى ئەم بابەتەیه، بەلام سەرچاوە و پەرگ و ریشەى ئەم بابەتە ئەوێ کە دەمەوێت ژيانى هاوسەرى لەگەڵ کچەکەتدا پیڤک بەینم، لەبەرئەوێ زۆر خۆشم لەو دیت هەرلەبەرئەوێش هاتوم داواى دەستی "مریت" لى بکەم.

"موسا"ی پزیشک لى پرسی: چی پریداو کە بوو هۆى ئەوێ لەماوێ چەند کاتر میڤرێڤدا بەو شیوەیه ئاشقى بویت، ئەم هەموو پەییوەست بونەت لەماوێیهکی کەمدا ئاناسایى دیتەبەرچاوم، پەییوەست و خۆشەویستی کارىڤکی تا بلێى لەسەرخۆیه، نەک لەناکاو.

موسا وتی: لەوانەیه هۆکارەکەى ئەو بێت کەمن تا ئیستا پەفتارى لەوشیوەیهم لەگەڵ هیچ کچى کردا نەکردبیت، کچەکەت یەکەمین ئیشق خولقینە لەژيانى مندا و زۆریش سەرنجى پراکیشاوم.

"موسا ئاتون" لى پرسی: موسا تەمەنت چەندە؟

موسا وتى: تەمەنم نىۋەي ھەژدەسالى تىپەپاندوۋە و بەرەو نۆزدە دەپوات.  
 "ئاتون موسا وتى: بەپىي نەرىتى شازادەكانى كۆشكى فەرمانپروۋايى  
 كۆپەكانيان لەو تەمەندە چارەنوسى ژيانى ھاوسەرىەتيان بەھەلېژاردنى كچىكى  
 شازادە تۆمار دەكرىت، تۆ دەستگيراندار نىت؟  
 موسا وتى: شازادە "ئىخاس" ى دايكم حەزى نەدەكرد دەستگيرانىكم بۆ  
 دەستنىشان بكن.

"ئاتون موسا" لىي پرسى: بەدلىيايىيەۋە مەبەستىكى لەوكارەدا ھەبوۋە!  
 موسا وتى: ئەم نارازى بونەي لەۋەي كە من دەستگيراندار نەبم كە پىچەۋانەي  
 نەرىتى كۆشكى فەرمانپروۋايى بوو بەدلىيايىيەۋە بەلگەيەكى لەپىشتەۋە ھەيە، بەلام  
 لەئىستادا ناتوانم بۆتى بگىرەمەۋە، چۈنكە لەمخالەتەدا ناچار دەبىت تا سپىدەي  
 بەرەبەيان دۋاي ئەۋەش تا ئاۋابونى خۆر گويم لى بگرىت، بەلام ھەم من دەبىت لىرە  
 بېرۆم و ھەم تۆش ماندوۋىت و تاقەتى بىستنى ئەم جۆرە بابەتانەت نىە.  
 كابراي پزىشك وتى: پىۋىست بەۋە ناكات ھەموو لايەنىكى ئەم بابەتەم بۆ باس  
 بكەيت، لەبەرئەۋەي تۆ ئىستا داۋاي دەستى كچەكەمت كردوۋە و منىش دەبىت  
 لەمبارەيەۋە بېرىرى خۆم بدەم و دايكىشى پازى بكەم، كاتىك ئاشناي پابردوى تۆ  
 نەبم، ئەۋىش پابردوىەك بەۋە دورودىرژەي خۆت باست كرد، بەچ شىۋەيەك  
 دەتەۋىت بەدلى تۆ ۋەلامت بدەمەۋە، لەبەرئەۋە باشتر وايە بەكورتىەكەي من  
 لەمبابەتە ئاگادار بكەيتەۋە.

"موسا" ش بەمشىۋەيە بۆي پونكرەۋە: دۋاي كۆچى خىلى "ئىسرائىل" بۆ  
 ۋلاتى "كوش" لەناۋچەي "دلتا"، لەمىسردا ئەۋە بەسەرھاتە مىژۋيانەي كە لەۋ  
 سەردەمەدا پروياندا... دايكم و باۋكىشم ۋەك تەۋاۋى خىلى ئىسرائىل لەۋلاتى  
 كوشدا دەژيان و بەۋشىۋەي باسدەكرا كۆيلە بون، بەۋاتا لەپراستىدا من كۆيلە زادەم  
 نەك شازادەيەك، منيان لەترسى فىرەۋون و كاربەدەستەكانى كە مندالەكانيان  
 دەفراند خستىميانە ناۋ سەبەتەيەكەۋە و داميان بەدەم ئاۋى پوبارى نىلەۋە،  
 شازادە "ئىخاس" نامون "كە ۋەجاخ كۆيىر بوو منى دۆزىۋە ۋەك كۆپى خۆي منى

بە فىرەن ناساند و موسى دواى ئەو بەكورتى باسى ژيانى خۇى بۇ كرد،  
دواى ئەو خۇر ھەلھات و رۇژ بويەو.

دواى ئەو موسى بەردەوامى بەقسەكانى خۇيدا و وتى: وىزانم ئىستا زانیت من  
كەنیز زادەيەكم ئەك شازادەيەك، بەدلىنایيەو پازى نابیت كچەكەت شوم پىيكات.  
ئاتون موسى وتى: كوپە، تۇ نەينىەكى زۇر مەزنت بۇ باسكردم، دلىنابە لەوہى  
ئەم نەينىە ھەر لىرەدا دەنیزژىت و بى لەخۇم ھىچ كەسىكى تر ئاگادارى نابىت،  
بگرە بۇ ژنەكەم و "مریت ئاتون" ى كچىشى لى ئاگادار ناكەمەو، تۇش بۇيان باس  
مەكە. نەينى پارىزى بەشیکە لەپىشەى پزىشكى، ھەموو پزىشكىك سىنەيەكى  
لىوانلىو لە نەينى ھەيە و ئەم جۇرە نەينیانە بەھىچ شىوہەك ئاشكرا ناكرىن.  
ئەوہى گرنگە بزانى كچەكەم لەئىستا بەو لاوہ ھى تۇيە و دواى گەرانەوہت  
لەولاتى "كوش" دەتوانى ژيانى ھاوسەرى لەگەلدا پىك بەينى.

موسا وتى: بەدلىنایيەو واش دەبىت.

موسا بەسەر سوپمانەوہ لىى پرسى: ئايا پى دەدەيت دوا گەرانەوہم لە  
ولاتى "كوش" لەگەل كچەكەتدا ژيانى ھاوسەرى پىك بەينم؟  
ئاتون موسى "ش وتى: بەدلىنایيەو.

موسا وتى: بەلام گەرانەوہم لەولاتى "كوش" لەوانەيە ماوہەكى زۇر بخايەنىت،  
لەوانەشە چەند مانگىك درىژە بكىشىت، پىشتر پىم وتى دەبىت بۇ ماوہى سى سال  
لەدورخراوہ بەينمەوہ.

ئاتون موسى وتى: درىژى ئەو ماوہەش خۇى بۇخۇى پىكخەرى ئەم كارەيە،  
بەھەرھال ئەوە ئايندەى تۇيە ناتوانىت ھىچ كارىك بكەيت، دەبىت دانبەخۇداگر  
بىت تا ئەو ماوہە تىدەپەرپىت، منىش پابەندى بەلئىنەكەى خۇم دەبم.

موسا وتى: بۇچى ئىستا ناتوانم ژيانى ھاوسەرى لەگەل كچەكەتدا پىك بەينم؟  
ئاتون موسى وتى: لەبەرئەوہى تۇ ئىستا دەرپۇيت بۇ ولاتى كوش و ژيان  
لەگۇرەپانەكانى جەنگدا تىدەپەرپىت، ئايا تائىستا بىنيوتە باوكىك كوپرەكەى  
لەگەل خۇيدا ببات بۇ گۇرەپانى جەنگ؟ چارەنوست ناديارە.

موسا وتی: پیم پی ددهیت پیش ئهوهی پیی ولاتی "کوش" بگرمه بهر چاوم بهکچهکەت بکهویت.

ئاتون موسا وتی: ئهوه بهباش دهزانم که چاوت پیی نهکهویت، چونکه ئهه دیداره "ستی کف" دهخاته گومانهوه و وا لیکی دههاتهوه بهپلان تۆم کردوه بهزاوای خۆم، ئهههش بو خۆم و کچهکهه باش نیه.

موسا وتی: کهواته ئیستا مالئاوا

"ئاتون موسا"ش وتی: بهئومیدی دیدار.

## موسا لە ولاتی "کوش" دا

لەوکاتەوهی هیزی نێردراوی میسری سەر و پێی ولاتی "کوش" ی گرتووه ته بهر تا ئەو کاتەهێ گەشتنه ولاتی "کوش" دوچاری خۆریکی سوتینه، هێرشێ میرولهکان، لەکارکهوتنی چهرخێ گالسکهکان و چهقین لهقوڕ و لیتە بونهتهوه و بگره شهوانیش نارامیان نهبوو. بهپۆژدا موسا ده‌بوو به‌پێی پێی بکرادیه و شهوانیش به‌گه‌ستنی می‌ش و میروله‌کان تی‌په‌راندایه که خه‌وی له‌چاوی هه‌مویان زه‌وت کرد‌بوو. هیزی په‌وانه‌کراوی میسری سەر و هه‌رچی زیاتر به‌ره‌و باش‌ور پێش‌په‌ریان بکرادیه قوڕ و لیته‌یه‌کی زیاتر پێگاکه‌یانی د‌ژوارتر ده‌کرد. د‌وای ئەوهی له‌و قوڕ و لیته‌یه‌ پ‌زگاریان بوو پێگاکه‌یان بو به‌ زه‌ویه‌کی وشک و تۆز‌اوی، ته‌پ و تۆز له‌باتی می‌ش و مه‌گه‌ز سه‌ربازه‌کانی ته‌نگه‌نه‌فه‌س کرد‌بوو. ئەمجاره‌یان ته‌پ‌ی و شیداری زه‌و له‌شیوه‌ی ته‌پ و تۆز خۆی نواند و به‌پ‌را‌ده‌یه‌ک نه‌رم بوو که له‌هه‌موو گو‌شه و که‌ناری‌که‌وه سه‌ری ده‌رده‌هینا، به‌تایبه‌ت له‌هه‌مووی ئازاربه‌خ‌ش‌تر چاوی سه‌ربازه‌کان بوو که به‌هۆی ته‌پ و تۆزه‌وه توانای بینینی پێش‌خو‌یان نه‌بوون. بێ جیا‌وازی هه‌موو هێزه‌که توشی کۆکه‌یه‌کی زۆر پیس بون و باری ده‌رونی هه‌مویان تی‌ک‌دا و گه‌شته پ‌را‌ده‌یه‌ک که له‌گیانی خو‌یان بی‌زار بون. هیزی سه‌ربازی نێردراوی میسر به‌ده‌ردیسه‌ری و سه‌ختیه‌کی زۆره‌وه توانیان تا‌ف‌گه‌ی دووهم تی‌په‌رینن و خو‌یان بگه‌یه‌ننه تا‌ف‌گه‌ی سییه‌م. له‌م شو‌ینه‌ی که‌نار پ‌وباری نیله‌دا که له‌میسری خوارو‌دا پ‌وباریکی ئا‌وا تی‌ده‌په‌ریت، وه هه‌ژدیه‌ا به‌ده‌م خرۆشانه‌وه ده‌ینالاند و خیراییه‌کی سه‌رسوپه‌ینه‌ر و فشاریکی با‌وه‌پێنه‌کراوی به‌پ‌را‌ده‌یه‌ک هه‌بوو که قوچه‌کیه‌کانی میسریش نه‌یانده‌توانی له‌به‌رده‌میدا خو‌یان را‌گ‌رن. ده‌نگه‌ده‌نگی خرۆشانی ئا‌و به‌پ‌را‌ده‌یه‌ک ترسی له‌دل‌دا دروست ده‌کرد که مرو‌ڤ

وای دهرانی جیهان له حالئ ویرانبوندایه. دواى نزيك بونهوه لههر تافگهیهك، نهوانهئ "گه‌می" ۲۹ پوباریان هه‌بوو ده‌بوو كه‌لوپه‌له‌كانیان له "گه‌می" كانه‌وه بگواستایه‌ته‌وه بۆ وشكانئ و له‌وشكانیه‌كانیشه‌وه تیپه‌پن و له‌وبه‌رى تافگه‌كه‌وه دابه‌زنه‌ خواره‌وه. ئەم جوړه كار به‌لای سهربازه‌ماندو و ده‌سته‌پاچه‌كانه‌وه به‌خراپ‌ترین ئەشكه‌نجه‌له‌قه‌لەم ده‌درا، له‌به‌رئ‌وه‌ئ چیت‌ر توانائ ئه‌وه‌یان نه‌بوو بگره هه‌نگاو‌یكیش پى بکه‌ن، چ بگات به‌جیبه‌جیك‌ردنئ كه‌لوپه‌له‌قورس و كه‌مه‌ر شكینه‌كانئ هی‌زئ سهربازئ، سهربازه‌كان له‌وكاته‌دا به‌ده‌م جنیودان و بۆله‌بۆله‌وه له‌سه‌رخۆ خۆیان به‌گواستنه‌وه‌ئ كه‌لوپه‌له‌كانه‌وه سه‌رقال ده‌كرد. دواى تیپه‌پرون له‌چه‌ند تافگه‌یهك ئاو و هه‌وا له‌پرا‌ده‌به‌ده‌ر گه‌رم بوو، كه‌چیت‌ر سهربازه‌كان نه‌یان‌توانئ به‌پوژدا بگره هه‌نگاوێك به‌ره‌و‌پیش بنی‌ن.

ستئ كف فه‌رمانئ حه‌وانه‌وه‌ئ به‌پوژ و پى‌ك‌ردن له‌شه‌ودا ده‌ركرد. كاتیك موسا له‌كوژشكئ فه‌رمان‌په‌رواییدا بوو به‌د‌ریژائئ میژوو جه‌نگ له‌نیوان ئەم دوو ولاته‌دا هه‌بوو، به‌لام هه‌رگیز تامئ جه‌نگ و گ‌رفته‌كانئ نه‌ك‌رد‌بوو، و نه‌یده‌زانئ پ‌نگائ بی‌زاركه‌ر و بی‌خه‌وى كوشنده‌ چیه. له‌هه‌ندێك شوینئ وشك‌دا سه‌ره‌پائ ئه‌وه‌ئ پوبارئ نیلئ پ‌یدا تی‌ده‌په‌رى به‌لام بیابانیكئ ئه‌وه‌نده وشك بوو كه‌ بگره له‌كه‌نار لی‌واری پوبارئ نیلدا چله‌ گ‌یایه‌ك‌یشته‌ نه‌ده‌بینئ پ‌وابیته‌. له‌هه‌ندێك شوینئ كو‌یستانیشدا كه‌ پوبارئ "نیل" ی پ‌یدا تی‌ده‌په‌رى بارودۆخئ پ‌نگاوبان به‌پرا‌ده‌یه‌ك سه‌خت بوو كه‌ له‌پوژدا ته‌نها ده‌یان‌توانئ كه‌مێك به‌ره‌و پ‌یشه‌وه‌ بپوژن، كه‌لوپه‌ل و كه‌ره‌سته سهربازیه‌كان، بارئ سه‌ر چوارپ‌یك‌انیش به‌پرا‌ده‌یه‌ك قورس و ده‌ستگیر بوو كه‌ زۆر به‌سه‌ختئ ده‌یان‌توانئ پ‌یكه‌ن. به‌تایبه‌ت له‌سه‌روئ هه‌موو ئەمانه‌شه‌وه ده‌بوو له‌هه‌ندێك شویندا گالیه‌سكه‌كانیان هه‌لگ‌رتایه‌، له‌به‌رئ‌وه‌ئ چه‌رخئ گالیه‌سكه‌كان له‌ناوچه‌ كو‌یستانیه‌كاندا نه‌ده‌سو‌پانه‌وه. له‌پوژئ به‌پى كه‌وتندا پ‌یژه‌ئ چل كاهینیش له‌گه‌ل هی‌زئ سهربازیدا به‌پى كوتن، به‌لام ئەم كاهینانه له‌نیوه پ‌یدا له‌یه‌كێك له‌په‌رستگاكانئ باشوردا پ‌اوه‌ستان و ده‌ستیان له‌پ‌یك‌ردن هه‌لگ‌رت. هی‌زئ په‌وانه‌ك‌راو بى كاهینه‌كان وه‌ك مندائى بى دایك و باوك ده‌هاتنه به‌رچاو. سهربازه

<sup>29</sup> بپوژ بۆ په‌راو‌ی‌زئ ژماره "۸"



به کریگراوه بیگانه کان بارودوخیان بگره له سهربازه میسریه ک خراپتر بوو. شهوانه له شوینانه ی که لایان ددها به کۆمه ل گۆرانیان دهوت بۆئوه ی فشاری کاری پۆژانه یان له پوی دهرونیه وه که متر بکه نه وه. سهره پای بارودوخ ناوچه وشک و گهرمه کان، ریگای دور و ماندوکه ریان به پیی بریبوو، نهو ریگا دوردریژهی ماویانه ورده ورده دانه خۆداگرتین سهربازی هینابویه گریان و پارانه وه، نه مانه نه فره تیان له زهوی و ئاسمان و بیابان ده کرد. سهربازه کانی "هاتی" سرودیکی خه مگینیان به کۆمه ل دهوت وه، "موسا" ش هزی ده کرد بزانیست شعری سروده که یان واتای چی ده گیه نیست، بۆیه شهویکیان داوای له یه کیکیان کرد نهو شیعرانه ی بۆ وهر بگپیت:

ئهی مانگی بهرز که چهند ئه ستیره یه ک دوات که وتون

ده تبینم هه موو شهویک و ده کوو من ریگایه کی دوردریژ ده بریت،

به لام من له باتی ئه ستیره دن دوام که وتوووه.

موسا دوا ی نه وه ی له شیعره که یان تیگه شت، چیت شهوانه به بیستنی نهو گۆرانیه دلته نگ ده بوو، چونکه نهو شیعره زمانحالی موسا بوو، دلی په یوهستی ئیشقیک بوو، له هه مان کاتدا ریگایه کی دور چاره پئی ده کرد و دلشی په یوهست بوو به کچیکه وه که چاره پئی گهرانه وه ی ده کرد، به لام نهیده زانی ئایا نه دیدار و چاوپیکه وتنه پرووده دات یان نه. نوکه ره که ی "نون" که خه لکی ولاتی "هاتی" بوو زۆر به که می قسه ی ده کرد، به بهرگه گرتنی ئازاری ریگا و دهردیسه ری شهوانه به ته وای ده می داخستبوو. نهو بیدهنگیه ی گه شته پادهیه ک که وه لامی به لی و نه خیره کانیشی به هیمانی سه ری بداته وه. سهیر له وه دابوو بهو نیگا قول وه که ته ماشای موسای ده کرد، موسا وای تیگه یان دبوو که "نون" هه ولی کوشتنی ده دات. له ریگایه کدا بارودوخ له خراپ خراپتر بوو، چونکه تا نهو شوینه پوباری نیل به لایه نی که م ریگایه کی ریگ و ته ختی هه بوو، به لام دوا ی نه وه جول ی مارپیچی پوباری نیل دهستی پیکرد، هیزی سهربازیش ناچاربون په یه وه ی لهو ریگا پینچاوپینچ و ته وانه بووه بکه ن، به لام دوا ی نه وه ی نهو ریگا پینچاوپینچه ی

پوباری "نیل" یان گرتە بەر پێگایەکی زۆر زیادەپۆیان بەری، ئەو پێگایە لەپۆژانی ئاساییدا لەماوەی یەک پۆژدا دەیانپری، هەندیکات بەچەند رۆژیک ئینجا دەیانتوانی ئەو پێگایە بپرن. هێزی سەربازی نێردراو جگە لەکەناری پوباری نیل هیچ پێگایەکی تریان شک نەدەبرد، هەرئەوەی لەکەنار پوباری نیل دور بکەوتنایەتەو، لەشکر لەتینوەتی و بێئاویدا مڕۆ و ئازەلەکانی لەناو دەبرد، چونکە جگە لەپوباری "نیل" بەدریزایی ئەو پێگایە بگرە نەیان دەتوانی تئۆکیک ئاو بەدەست بهێنن. لەو بیابانەدا هاوپی ئەو هێزە سەربازیه تیمساحی بیابانی و دالەکەرخۆرەکان بو کە چاوەپێی ئەوەیان دەکرد یەکیک لەسەربازەکان لەپێ بکەوێت بۆئەوەی لەچواردەوری کۆ ببنەو و لەچاو تروکانیکدا جگە لەچەند پارچە ئیسقانیکی لی نەهێلنەو. لەوکاتەوێ دەستیان بەم گەشتە کردوو تا ئەوکاتە نیوێ ئەم پێگایەیان بپوێ کەنارەکانی پوباری نیل چەند گۆپانکاریەکی بەخۆیەو بینێو، لەدەشتەکاندا ئارام بوو، لەکاتی لافاویشدا کەف کەفانی دەکرد و لەتەنگەلان و بەردەلەکاندا بەشیوێهە دەینالاند کە وەک بلیی چەند هەورە تریشقەیهە پیکەوێ گرمیان بێت. بەدریزایی ئەو پێگایە بەدەگمەن و لەوانەشە بەهیچ شیوێهە ئاوازی لەسەر پێگاکیاندا بەدی نەدەکرا، ئەم دیمەنە وشک و یەک شیوێ و تەواو نەبوو هەمووانی بێزار و بێتاقەت دەکرد، تەنها لەهەندیک شوێندا جوتیارەکان کشتوکالیان دەکرد، کاتیک دەگەشتینە لای ئەم جوتیارانە بەرەو پویان دەپۆشتن و داوازی هەندیک کالایان لی دەکردن، بەلام ئەم کڕینە نەیدەتوانی جۆری ژەمی خواردنیا بگۆپێت، ژەمی خواردنیا لەسەرئاوێ تا کۆتایی ئەم پێگەیان گۆپانکاری بەسەردا نەدەهات، چونکە خواردنەکیان لەسەرئاوێ تا کۆتا یەکسان و سەربازی بوو. داوازی بێزاری و چەند دەردیسەرێک لەشکر گەشتە شەشەمین تاقگە پوباری نیل، چوارپێکان بەهۆی گرانی ئالیکەکیانەو نیوێگیان بوون، ئازەلەکان پۆژ لەداوازی پۆژ لاوازتر دەبون و بەرگە فشاریکی زیاتریان دەگرت. داوازی تێپەرپوون لەشەشەمین تاقگە پوباری نیل "موسا" پوباری بەهەمان شیوێ ئەو پۆژە بیینی کە لەمیسری خوارودا لەسەرخۆ و ئارام دەخروشا، خروشان پوباری نیل خاو و لەسەرخۆ و ئارام بوو. لەوێ دوا گۆپانکاری بەسەر زەویەکیاندا

هات و پهنگی خاک ورده ورده سهوزایی بهخووه دهبینی، دهشتهکانیش بهکۆپهوی چهند ناژهلێکی کۆی جۆراوجۆر خووی دهواند که بهبینینی ئەو هه موو خه لکه زۆره هه لدههاتن و ئەم هالهاته نهیان ده بووه مایه ی خوشحالی سهربازەکان.

لەم ناوچه هيدا "ستی کف" فرماندهی هیزی سهربازی نێردراو "موسا" ی بانگ کرد و فرمانی پێدا که لیڤه به دواوه ئەو ببیته فرماندهی هیزی سهربازی. لهپراستیدا "هتپ ره" ده بوو ببوايه به فرماندهی هیزی سهربازی، به لام "ستی کف" ئەوهی به باش زانی که موسا ببیته فرماندهی ئەو هیزه. موسا به درێژایی ئەو پێگایه ئەزمونیکی باشی به دهست هێناوه و بهرگهی دهریسهریهکی زۆری گرتووه و هاوشانی سهربازەکان تهواوی بیابان و کێو و پێگا بهرده لانهکانی به پێی بریوه و شهوانهش له کهسانی تر درهنگتر دهخهوت، له بهرئهوهی ناچاربوو سهردانی هه موو به شه سهربازیهکان بکات، ههروهها به یانیانی ش زۆر زوو له پێش هه موو له خه هه لدهستا. ئەو هه موو پهفتار و کردارانە ی موسا کهوته بهرچاوی تیژی "ستی کف" هه ر له بهرئهوهش ئەوی بو فرماندهی دهستنیشان کرد. موسا و گالیسکه وانه که ی "نون" هه ردوکیان له ته مه نی لایه تی و خوشنه نامیدا ده ژیان. ئەو دوانه بی گله یی و ده مه بۆله یه که ئه رکه کانیان ئەنجام ده دا. ئەو پۆژه "ستی کف" موسای بانگرد بۆئه وهی ب له ی فرمانده ییه که ی پی پراگه یه نیت، بۆیه له "موسا" ی پرسى: چ جیاوازیه که له نیوان ئەم پۆ و ئەو پۆژه ی که وتت به خوشحالیه وه ده که ویته پی ده بینى؟

موسا وتی: بگره ئیستاش خوشحالم.

ستی کف چهند پرسیارێکی له "موسا" کرد و له کۆتاییدا دهوا ی هه لسه نگاندنی ئاماده کاری و دهرونی بهرگریکار و تواناکانی ئەوی وه ک فرمانده یی هیزی سهربازی دهستنیشان کرد. موسا به بیستنی هه لبراردنی بو ئەو پله و پاییه زۆر خوشحال و له هه مان کاتدا شه رمه زار بوو و وتی: من شایسته ی ئەم بهرپرسیاریه تیه نیم.

ستی کف وتی: به پێی پیوه رهکانی من و له سه ر بنه ما و چوارچیوه ی هه لسه نگاندنه سهربازیه کان تو زۆر شایسته ی ئەم بهرپرسیاریه تیه ییت. سه به ی

دهگینه شوینیک که سهوزاییه کی زور خوشه، سی پوژ له نوردوگادا ده مینینه وه بۆنه وهی بتوانین که میك چاکسازی له گالیسکه کاندای بکین. تو له نیسته به دواوه چاو و گوئی ئه م هیزهیت. موسا له گه ل چهند گالیسکه یه کدا پیشکه وت. ئه وه ده بیئت خوی له گه ل چهند دهنگیکی جیاواز، و هیماگه لیکی تایبهت، دهنگی بالنده کان، به شیوه سروشتی و دروستکراوه کانیانه وه خوی بگونجینیئت بۆنه وهی له کاتی پیویستدا بتوانیئت بریاره گه لیکی کوتوپر بدات، چونکه خه لکی ولاتی کوش زور به جوانی لاسایی دهنگی بالنده و گیانه وه ره کان ده که نه وه و له پئی ئه م دهنگانه وه په یام بۆ یه کتری ده نیرن.

ستی کف به "موسا" ی وت: له وانه یه له شه ودا دهنگی چه قه ل بیستی، به لاته وه سهیر نه بیئت، به لام به پوژدا گویت له دهنگی چه قه ل بوو، وه ک زهنگیکی هه ره شه لیکی بده ره وه، چونکه چه قه له کان به پوژدا نایه نه دهره وه بۆنه وهی بقوزینیئت، به پوژدا ئه و جوړه دهنگانه به دلنیا ییه وه دهنگی ئه و چه قه لانه که له بۆسه ماندا دانیشتون که چاودیری ره وتی هیزی سهربازیمان ده که ن یان له کاتی شه ودا ناگاتان له ژوړه دروستکراوه کان بیئت، نه وه کوو له پیستی ئه و ژوړوانه دا دزه بکه نه ناو هیزه کانه وه. له کاتی شه ودا جو له و بهرپرسیاریه تی فرمانه وایی له پوژ سهخت تره. له تاریکیدا بۆسه، هیزش، ته له زور به ناسانی ئه نجام ده دریئت. دوا ی ئه وهی ماوه یه که له تافگه ی شه شه م دورکه وتنه وه پوشتن به شه ودا قه ده خه ده که ن و ته نها به پوژدا ده که ونه پئی. شه وانه ش ئه رکی پاسه وانیان به دوو دهسته له سهربازه کان سپارد که هه ریه کیکیانیان به دوری پینچ سه د هه نگاو له ویترا دانه نا. خو پاریزی له وکاته وه دهستی پیکرد که پییان نایه ولاتی کوشه وه، چونکه خه لکی کوش له وانه بوو له هه ر ساتیکدا که خو یان بیانه ویئت هیزشیان بۆ بکه ن. به یانیه کیان موسا فرمانی پوشتنی دهرکرد و له نا کاو چهند که سیك له سهربازه پیشه نکه کان که چاودیری و پاسه وانی ره وتی پیشه وهی سهربازه کانیان دهرکرد چهند هیما یه کی تایبه تیان له خو یان نیشان دا که هیما ی هه ره شه بوو. موسا یه کسه ر به گالیسکه که ی پوشته پیشه وه بۆنه وهی به باشی ناگاداری بارودوخ بیئت،

ناگاداري سهربازه پيشه ننگه كان فرماني ناماده باشيان به ته وای هیزه که پراگه یاند،  
دوای نه وه هه موو خوځيان له حاله تي بهرگريکاریدا ناماده کرد.

خودی "ستی کف" پوښته پيشه وه و بهیه که تماشای وتی: نه وه دوژمن نیه به لکو  
باره لنگه ری دوژمنه کانمان، پيشتریش چاوم به جه ننگاوه رانی "کوش" که وتووه،  
نه وانه سهره تا بار و بنه یان ده نیژن نه وکات خوځيان له دوایانه وه دین، نه م جوړه  
سیسته مه سهربازیه یه کیکه له تايپه تمه نندی جه ننگاوه رانی ولاتی "کوش"  
به بوچونی من ژماره ی بار هه لنگه کانیان له په نجا که س تینا په ریت، به لام نه وه هیزه  
سهربازیه ی نه م بار و بنه یه له گه ل خوځیدا ده بات، هیژکی سهربازی مه زنه. "ستی  
کف" له سهر ته پوښکه یه کی بهر ز که زالبو به سهر هیزه سهربازیه کان "کوش" دا هاته  
خوار و فرماني دا پښه ی په نجا گالیسکه به سهر هه ردو لادا جیگر بیت و سهر  
گالیسکه ش له پيشه وه ی سوپا خوځی ناماده ی هیژکردن بکات.

ستی کف به گالیسکه وانه که ی خوځی "سوکر موسا" ی وت: په نجا که س  
له تیرهاوینژه کان به که مانی ناماده یانه وه له دووه بهرگريمان لی بکه ن.  
سوپای "کوش" ناوښته یه که بو له ره شپږست و نه وانه ی به پیستی گیانه وهره  
کیویه کان خوځيان داپوښبو که وه که ناژه لیک دینه بهرچاومان. پیستی هندیکیان  
خالخالین بو، کاتیک ده هاتنه پيشه وه پیستی خالخالینی "یوز پلنگ" ه کان  
به جه وانی دهره که وت. نه م پښه ره ش پیستانه که "ستی کف" و سهربازه  
پيشه ننگه کان چاویان پییان که وت بهر وپوی نوردوگای میسریه کان ده هاتن و  
به پیچه وانه ی نه وه ی نه وان بینیبویان له چنده که سیک زیاتر نه بون، که ژاوه یه که و  
هه لنگرانی که ژاوه که و دوو که سیش له ملاولای که ژاوه که وه پریان ده کرد. موسا  
که سیکی به سهر که ژاوه که وه بینی دانیشتبوو، که پون و ناشکرا نه بوو چ  
ره که زیکه، له وانه یه ژنیک یان پایاویک یان مندالیک بیت. له دوای که ژاوه که شه وه  
کو مه لیک ره شپږست به چوار ریز به دوای یه کدا ده هاتن و باریکیان به سهر یانه وه  
هه لگرتبوو، دیارنه بوو چ شتیک له ناو نه و کو له باره یاندا هه لگرتوو، به لام هه رچی  
بیت که ره سته ی جه ننگ نه بوو، ره شپږسته کان زور له سهر خو و نارام له گالیسکه کان  
نزیک بونه وه وه که بللی بو میوانی هاتیبتن. که ژاوه که پراوه ستاو و پایاوکی پیری

سوار ئه و كه ژاوه يه بوبو كه چوارمشقى دابوو و مليونكه يه كي ئالتونيشى له ملدا بوو. له ههردوو لای كه ژاوه كه وه دوو لای پاره ستا بوو، ئه وانیش وهك پیاوی پیر ملوانكه يه كي ئالتونيان له ملدا بوو. له دوری نزیکه ی په نجا پییه كدا "ستی كف" فرمانی پیدان پاره ستن، دواى ئه وه هه موویان پاره ستان. ئه و ره شپیشه ی كه نیزه یه كي دریزی به دهسته وه بوو فرمانی دا به وانی تر كه له شیوه ی پرینك له پالی یه كتردا پاره ستن، دواى ئه و فرمانه ره شپیشه كانیشت له پال یه كتردا پاره ستان. كابرای پیره میردیش تاجیکى له ته نیشته وه هه لگرت و له سه ری كرد، ئه و تاجه ی یه ك پارچه له زیر دروست كرابوو. ره شپیشه باره لگه ركان ئه وه ی له سه ریان نابوو خستیان سه ر زه وی. دواى ئه وه له پال یه كدا پاره ستان. "موسا" نه یده توانی له وه بگات كه چ باسه. دوو كهس له رهش پیسته كان مه چه كي پیره میردیان گرت و هاوکاریان كرد له كه ژاوه كه دابه زیته خواره وه. كابرای پیری زور به سه ختی ده یتوانی هه نكاو بنیت. موسا ئه وه ی هاته وه یاد كه كاهنی مه زنی كوشكى "ئامون" "هتپ ره" له وه ناگاداری كرد بووه وه كه ته مه نی پیری ته مه نی پرماتیسسه و نازاره كانی ناهیلایت كه سی توش بوو به ئاسانی و ئاسوده یی هه نكاویك بنیت و ئه و پیره تاج له سه رهش هه مان گرفتى هه بوو. هه مویان له دوری چه ند هه نكاویك دور له هیزی سه ربازی پاره ستان و پیره میردی تاج له سه ریش سه ره پای ئه وه ی دان له ده میدا نه ما بوو هه ولیدا زه رده خه نه یه كیان بۆ بگات. موسا نه یده زانی ره شپیشه كان به زمانیک ده دوین و كاتیکیش ده ستیان به قسه كرد بگه له وشه یه كیشیان تینه گه شت. دووان له وكه سانه ی كه له گه ل پیره میردا هاتبون گوته ی كابرای پیریان به ده نگیكى به رز وه رگیپرا.

-ئهم پیره میرده ی كه ئیوه ده یبینن ناوی "ئیرگه باین" ه. "ئیرگه باین" پادشای ولاتی كوشه و ده لیت: سلواتان لی بیئت، ناشتی و نارامی بییته به شتان و هه رگیز دوچاری په نچ و ناسۆریه كان نه بن. دواى ئه وه ی خوی پیناساندن:  
-من کوپی "ئیرگه باین" پادشای ولاتی "كوش" م.

ستی كف دواى ئه وه ی تیگه شت كابرای پیر چی وت، به زبیره کی زور كه چاوه ری نه ده كرا به سه ریدا هاواری كرد و وتی: بیستم "ئیرگه باین" به خیره اتما لی ده كات،

من فرماندهی هیزی سهریازی نیژدراوی میسرم، به فرمانی فیعهون نامادهی ته میگردنی توم. کابرای پیره میزدیش که بهردهوام زهرده خه نهی دهکرد، دواي نهوهی گوته کانی "ستی کف" یان بو وهرگیژا بهو په شپیستانه ی که له ته نیشته وه راوه ستابون چهند گوته یه کی به گوئیاندا چریاندا و کوپکی تریان بهم شیوهیه گوته کانی بو وهرگیژان: سهره پای نهوهی من ماوهیه کم له "کرنگ" دا به سهر بردوه و مامه لهم له گهل میسریه کاند ا کردوه، به لام هیوادارم نهوهی باوکم به گویمدا چریاندا به جوانی بوتانی وهرگیژم. ثم باوکم که له ته نیشتمه وه دانیشتمه وه دهلیت: من که پادشای ولاتی "کوش" م ریژیکی زور بو پادشای برام و میسری مه زن داده نیم، من ناتوانم نهو ناویشانانای که شایسته ی فیعهونه بهینمه زمان، گوته و دهر برینیکم لهم بارهیه وه پی نه، له بهر نه وه ده مه ویت به زمانیکی ساده و خومانه ن شتیکتان پی بلیم، پیم پی دهدهن؟

ستی کف له وه لامدا پیی وت: ثم که سه له بهر نه وهی خوی وه ک پادشایه ک ناساند ناماده نیم گفتوگوی له گهلدا بکه م، به لام نه گهر وه ک نوکهریکی فیعهون هر قسه یه کی پی بیت ده توانیت دهریان بریت. "ستی کف" به وروژانیکه وه نهو جوړه قسانه ی ده هینا یه زمان که وه بلینی ده یویست له گهل خودی وشه کانیشدا بجه نگیت.

پادشای "کوش" یش گوئی له په یامی "ستی کف" بوو، زور لیبوردانه سهری دانه واند و یوماوهیه که له گهل کوپه کهیدا قسه ی کرد، دواي نهوه کوپه کهی سهری بهر ز کرده وه و گوته کانی بهم شیوهیه بو وهرگیژان: باوکم دهلیت من وه که یه کی که له خزمه تکاره کانی فیعهون گفتوگو ت له گهلدا ده که م، له بهر نه وهی ده بینم زور توپهن، بو هیور کردنه وهی نهو توپه ییه ت بگره له خزمه تکاریکیش که متر خوم له بهر ده متدا نیشان دهدهم، بو نه وهی لهو بارودوخه ترسناک و فشار هیئهره پرزگارت ببیت. باوکم دهلیت بو هیور کردنه وهی توپه یی و نهو شه په نگیزی که هه لگریتی نامادهم سوجه دشت بو ببه م، ته نها له پیناوی نهوهی بتوانم گفتوگو ت له گهلدا بکه م، ته نها بو نهوهی هیچ خوینر یژی که له نیوانماندا پونه دات، باوکم خوازیاری ناشتیه و نژی جهنگه. من که کوپی نهوم، ناوم "پوریا" یه، پوریا له زمانی "کوش"

بەواتاى "باوك" دىت، بەلام باوكم دەلىت، من چىتر وەك خۇر خەرىكە ئاوا دەيم، بۆيە دەمەوئىت نەتەوہى "كوش" لەناشتى و ئاسايش و بى خوينېرئى بژىت. ئىستاش ئەگەر چەند كەسىك لەتاوانباران كە خودى خۇشمان بەدواياندا دەگەراين، دەستگىرمان كردن و بەسزاي خۇيانمان گەياندن، ئەمانە ھەلەيەكيان كردوۋە بەلام لەبەر ھەلەي چەند نەزانىك نايىت نەتەوہىەك لەناو بەيەت، ئىمەش بۇ قەرەبوكردەوہى ئەو ھەلەيە، بۇ پاكردەوہى ئەم پەلەي نەنگىە وەك خزمەتكارىكى پادشاى مىسر ھاتوم پىتان بلىم ئىوہ لەگوناھى ئەم نەزانانە ببورن، ھەلبەت ئەم تەكايەم لەترس و بىدەستەلاتىوہ سەرچاۋە ناگرىت، چونكە پىاوانى "كوش" لەجەنگدا مەردايەتى خۇيان سەلماندوۋە، بەلام من لەكوشتنى مندال و ژنانى بىدەستەلات دەترسم، وەرن با برايانە و لەپىي گفتوگوۋە گرفتهكانمان چارەسەر بگەين، ئىوہ بىھودە ئەم رىگايەتان بىوہ بۇنەوہى لىرەدا خوئىن بېرئىن، باش بىرى لى بگەنەوہ، بۇتان دەرەكەوئىت بىھودە خۇتان ئازار داوہ، ئىستاش كە ھاتون ناھىلىن بەدەستى خالى بگەپنەوہ، لەلايەن خەلكى "كوش" وە چەند ديارىەكمان بۇ پادشاى مىسر ھىناوہ كە دۇستايەتى و يەكئىتى نىوان دوو ولات دەسەلمىنىت، دواى ئەوہ دەستى كرد بەژماردن ديارىەكان: سەرھەپى ئەوہى ئىمە نەتەوہىەكىن كە لەپوى دارايىيەوہ بگرە لەناستى شارىكى مىسریشدا نىن، بەلام چەند ديارىەكمان ھىناوہ كە شاىستەى پادشاى مىسرە، دە ھەزار پارچە بەردى زىر، ھەلبەت باشتىن جۇرى بەناوبانگى زىپى ولاتى كوش، بىست ھەزار بەردى زىو، سەد ھەزار بەردى عاج كەبەھى عاجى فىل لەناستى بەھى زىپدايە. لە "كوش" دا بالندەگەلكى جۇراوجۇر دەژىت، ئىمە ھەزار كىلو پەپى جوانى بالندەكانمان وەك ديارى بۇ ھىناوہ، پەنجا پارچە بەردى ئەلماس، پىنج سەد بەردى ياقوت، ھەزار بەردى مس، دوو ھەزار كاسە و باشتىن جۇرى خورى مەر، پىنج سەد پىستى پلىنگ، ھەزار پارچە پىستى ئاسك، پىنج ھەزار شانەى ھەنگوئىنى ھەنگە كىوئەكانى ولاتى كوش، و دە ھەزار پارچەى مروارى رەنگاۋپەنگمان لەگەل خۇماندا ھىناوہ ئەم مروارىە لەلايەن كاھىنەكانەوہ لەپەرستگاكاندا كۇكرانەتەوہ، بە بچوكتىن پارچەى مروارى دەتوانى دەيان



که نیزهک و چەند شەمشیرێکی پێ بکەیت، ئەم مرواریانە گرانبەهاترین دیارین، چونکە بەدرێژایی چەند سالیەک کاهینەکان توانیان کۆی بکەنەو و بیخەنە خەزینەی پەرستگا کانیانەو و بۆئەوێ هیچ کەسێک سودیان لێ وەرنەگرت، بەلام هەموو ئەمانەمان پێشکەش کردن تەنھا لە پێناوی ئەوێ بتوانین هاوڕێیەتیان بکەین.

موسا دواي تەماشاکردنی ئەو هەموو دیاریانە وتی: ئەم خەڵکە دەیانقوانی بەم دیاریانەیان باشتەین کەسانێک بۆ خۆیان بکەن، سەرەپای ئەوێش ئەمانە لەنیشتمانی خۆیاندا دەجەنگن و ژمارەشیان چەند بەرامبەر لەمیسەر زیاترە.

ستی کف دواي بێدەنگیەکی درێژ خایەن هاتە گۆ و وتی: ئەي ئیرگەبان! ئایا تۆ وا دەزانی دەتوانی فیرعەونی میسر بەبەرتیل و ئەو دیاریانەي کە واهەست دەکەیت زۆر مەزن لەئامانجی خۆی لای بەدەیت. تەواوی ئەو دیاریانەي تۆ هەتە لەناستی گۆشەیهکی بێنرخي پاتەختی میسر دا نیە، ئێمە بەم جۆرە شتانه بەو ئاسانیە لەمەبەستی خۆمان پاشگەز نابینەو و تۆ و نەتەوێکەشت چارەنوسی لەناوچونە! من کەسێکی سەربازیم، ئەوێ بەلای منەوێ گرنگە جی بەجیکردنی دادپەرەری پادشای میسر، ئێو بە دیلی خۆمان لەقەڵەم دەدەین.

کوپی پادشای "کوش" بەدلگریانەکەوێ گوتەکانی "ستی کف" بۆ باوکی وەرگیرا، بەلام پێشتر وتی: ئەي فەرماندە باوکم پیر و لاواز بوو، تۆ ئەو بەدیلي مەگرە چونکە بەرگەي دیلیەتی ناگرت، بەلام من و براکەم بێ هیچ بەرگریکاریەک لەخزمەتی تۆدا دەبین، سەرەپای ئەوێش لەبەرئەوێ ئەو بەو حالەوێ هاتووێ بۆئەوێ پیشوازیی لێبکات جوانمیری نیە کە بەوشیوێ مامەلەي لەگەڵا بکەیت. ستی کف وتی: بێدەنگ بە، دواي ئەو بەهێمای دەستی فەرمانی دا بە گالیسکەوانەکەي "سوکر موسا" و "سوکر موسا"ش بەجولەیهکی لەناکاو کوپی پادشای "کوش" ی کردە ئامانجی نیزەکەي، پیرەمێرد و کوپەکەي تری لەهەمان ئەوکاتەدا کوشت و دیاریەکانیشیان هەلگرتن بۆئەوێ بۆ فیرعەونی بنێرن. تەواوی ئەم پوداوانە لەماوێ چەند ساتیکی کورتدا پویاندا. دواي ئەو "ستی کف" فەرمانی هێرش کردنە سەر ولاتی "کوش" ی دەرکرد. کوشت و کوشتاری ئەو

ولاتە بەرادەيەك "موسا"ى دىگران و بىزارکرد كە وەك "نون"ى گالىسكەوان و  
نۆكەرەكەى خۇى بۆماوويەك قسەى نەدەكرد.

## گهراڻهوه

موسا بهناونيشانى فرماندهى لهشكر سرهپاى شهوى دلگرانپو بهلام هيچ دهسته لاټيکيشى نهبوو، دهپوو نمرکى خوى بهجى بهينايه. نهو جهنگهى که دوينى بهچاوى خوى بينى ترسناکترين ديمه ن بوو که بهپزيشيدا نهدهات. موسا نهو پوڙه پهيى بهو خاله برد که: ترس و توپه يي فرمانپهوايى جهنگ دهکات. جهنگ واتا شيتى پهسه ند کراو دهگه يه نيټ، شيتيه کى ناڙه لانه، لهو پوڙه دا موسا بهچاوى خوى بينى که بهچ شيوه يه که مروځ لهه موو گيانه وهرى کى دپنده رسواتر و بيه زه يتر و بى سوژتره، مروځيک که ته نها بو کوشتن و ويرانکردن نامانده کراوه. بهنازار و ناسورى و دورى پنگا!! به فرمانى فیرعون "موسا" سى سال دهبيت له دورخراوه دا ژيان به سهر ببات، بهلام لهو کاته وهى دورخرايه وه تا نهو جهنگه چوار سال تيپه پيوو و له پويى ياساييه وه کوټايى به ماوهى دورخراويه يه کهى هاتبوو. موسا بهناونيشانى لويک که ته نها دوو دهيه و چند ساليک له ته مه نى تيپه پيوو له نا کاو ناگادارى شهوه بوو تالى سپى له قزيدا دهرکه وتووه که له پرنج و دلگرانيه دهرنيه کاني سهرده مى جهنگه وه سهرچاوه دهگريټ، جهنگيک که چاره نوسى موساى گوږى.

موسا به دريژيى نهو جهنگه به سوارى گاليسکه و پرم به دهست بهرگري له خوى دهکرد، بهلام گاليسکه کهى موسا بهو شيوه يه ش پيى پي نه ددرا له دوژمن نزيک ببيتوه. موسا لهو پوڙانه دا پهيى به به هاي "نون" ي نوکمر و گاليسکه وانه کهى خوى برد، چونکه توانى چند جاريک گيانى موسا له مهرگ پياريزيت. زهوى به لاشه ي جهنگاوه ران داپوشراو بوو. موسا له نا کاو "سوکر موسا" گاليسکه وانه کهى "ستى کف" ي فرماندهى هيژى سهر بازي په وانه کراوى بينى بهرو پوى ديت.

سوكەر موسا ھاۋارىيەت: موسا لەگەلم وەرە بۆئەۋەى ھەر ئىستى بېرۇن بۇ  
لاي "ستى كف"

"موسا" شى فەرمانى دا بە "نون" ى نۆكەرى دۋاي بىكەۋىت. سوكەر موسا لەبەردەم  
چادىرى فەرماندەى ھىزى نىزدىراۋدا پراۋەستا و بە "موسا" ى وت: بارى تەندروستى  
"ستى كف" زۆر خراپە!

موسا لىي پىرسى: بىرىندار بوۋە؟

سوكەر موسا وتى: فەرماندە زۆر لەۋە ئازاترە كە لەجەنگدا بىكۆرئىت، بەلام  
لەناكاۋ بارى تەندروستى تىكچۈۋ و لەھۆش خۇي چۈۋ و كەۋتە سەرزەۋى،  
ھۆكارەكەى نادىارە، دۋاي ئەۋە ئەۋمان گۋاستەۋە بۇ ئىرە، كاتىك ھۆشى ھاتەۋە  
بەخۇيدا يەكەمىن داۋاكارى بىنىنى تۆ بوۋ، ئىستاش لەسەرخۇ بېرۇرە ژورەۋە!

چۈۋەۋىرى جىگەخەۋەكەى "ستى كف" ئەفسەرانى پەلەبەرز چۈۋەۋىرىان دابوۋ  
و ھەموشىيان نىگەرەنى بوۋن. موسا پىش ئەۋەى خۇي بىكات بەناۋ چادىرەكەدا  
بە "نون" ى نۆكەرى وت: بانگىشت كراۋم ھەر لەبەرنەۋەش دەبىت بېرۇمە ژورەۋە  
تۆش ھەر لىرە بىمىنەرەۋە تا ئەۋ كاتەى دەگەپىمەۋە. ئەۋەى لەفەرماندەدا تىبىنى  
كرد كە دۋاي سالتاھەكى دىرئە لە "بەدپەقتارى و ستەم" دەبىنىت لەجىگە  
خەۋەكەيدا لەھالى گىانەلاندە.

"ستى كف" دەستىكى بۇ موسا پراۋەشاند و پىي وت: كوپم ھەزم كرد تۆ لەھالى  
جەنگ و بەۋ بەژن و بالايەۋە بىبىنم. مەن دەبىت سەرەتا چاۋم بەتۆ بىكەۋىت ئەۋكات  
بەرم.

موسا شوپنەۋارى مەرگى لەپروخسارى "ستى كف" دا بەپونى بىنى، فەرماندەش  
لەۋكاتەدا دەستى گۈشى و وتى: تۆ ۋەكو كوپى خۇم تەماشا دەكەم بەپراستى  
شانازىت پىۋە دەكەم، ئەمپۇ ھەۋالگەلىكم پىگەشت كە گوزارشت لە پابەرايەتى و  
ئاپراستەكردنى ژىرانەى تۆ دەكات، بەلام دەمويست ئەۋە بزانم لەۋكاتەى  
كە "ئىرگەبان" ى پادشاى "كوش" م بەسزاي خۇي گەياند چاۋم بەتۆ نەكەۋتوۋە  
بۇچى. ئايا ھۆكارىك لەپشت ئەم نەبىنىنەى تۆۋە ھەيە؟

موسا وتى: تۆ سىتەم و دلپەرقىت لەباتى دادوهرى كردنى ئەو پېرەمىردەدا جىيەجىكرد.

ستى كف، وتى بە ئەفسەرەكانى تر بەتەنھا بەجىيان بەيلىن و وتى: ئىستا ئەوھى لەدلتدایە بەرونى پىم بلى.

"موسا"ش وتى: تۆ بەچ شىوھىەك توانىت پېرەمىردىك لەبەردەمتدا تا ئاستى زەوى خۆى دانەوینىت و بونايەتى خۆى و نىشتمانەكەى و ئەوھى لەپەرستگاكاندا بوو لەپروى دلپاكىەوھ پىت ببەخشىت و داواى بەخشىنى لىكردى، سەرەراى ئەوھش لەباتى ئەوھى لەگەلتدا بجەنگىت بەپىي خۆى ھات بو پىشوازىت، زەردەخەنەى بو كەردى، لەپىناوى ئەوھى پىز لەتو بگىرت بگرە سوکايەتى بەكوپەكانىشى كرد و ھەمويانى بەخزمەتكارى فىرەمەن و فرماندەى فىرەمەن لەقەلەم دا، بەلام تۆ ھەم ديارىەكانت لى وەرگرتن و ھەم ئەوانىشت بى بەزەبىيانە كوشت، تۆ دەبىت ساتىك پىش كوشتنى پادشاى "كوش"خۆت بخستايەتە جىي ئەو و بىتوانى ئەوت لەبەرچا و بگرتايە. مەن تواناى ئەوھم نەبوو تەماشای ئەو جۆرە دىمەنەنە بەكەم.

ستى كف وتى: لىبوردنى پادشاى ولاتى "كوش"لەدەستى مەندا نەبوو، مەن فرمانم پىكرايوو پىروم ولاتى "كوش"داگىر بەكەم، لایەنكانى ترى ئەم جۆرە پوداوانە بەبەشىك لەسىستەم و ئەركى سەربازى لەقەلەم نادىن، مەن تەنھا ملکہچى فرمانەكانى فىرەمەنم.

موسا وتى: تۆ بى كوشتنى ئەو، بى كوشتنى ژن و مەندالەكانىش دەتتوانى فرمانى فىرەمەن جىيەجى بەكەيت، تۆ مەنت لەھەموو جۆرە جەنگىك بىزار و وەرەس كەرد، پلەوپايەى مەروفت لەبەرچاوى مەندا كەمكەدەوھ ناتوانم ئەو ھەموو شتە فرامۆش بەكەم، ھىشتا پوخسارى ئەو پىاوە كە بەدلىكى پىر لەئومىد تەنھا لەپىناو نەتەوھەيدا وتى لەبەردەمتدا چۆك دا دەدەم، بەلام بەمەرجىك كارت بەژن و مەندالەكانەوھ نەبىت، لەبەرچاوم ون نابىت.

ستى كف ناچاربوو بابەتى گەفتوگۆكە بگۆرىت و وتى: ئەى موسا دەمەوىت تا دواىن ھەناسەم لەتەنىشتەوھ بىت.

موسا وتی: تا دوايین ساتی ژيانت له لات دهمینمه وه.

ستی کف وتی: سهره پای نه وهی له یه که مین پوژ که په یوه ندیت به هیزی سهر بازی نیمه وه کرد تیگه شتم که تو نابیت کوپی فیرعون بیت، به لام په وشت و په فتارت سهرنجی منیان به لای تودا پاکیشا، ده کریت ناوی ته وای خوتم پی بلیت.

موسا وتی: "ئاتون موسا!!" نه وه ناویکه که دایکم بوی ه لبراردوم، به لام هلی نه وهی بۆ نه ره خسا له پوژیکي تایبه تدا نه و ناوهم لی بنیت.

ستی کف وتی: ناوت ده قاردهق له ناوی پزیشکی هاوړیم "ئاتون موسا" ده چیت، هه مان نه و پزیشکه ی که روشتین بومالیان و شه ویک له وی میوانیان بوین. ئایا تو باوهرت به "ئاتون"؟

موسا وتی: به لی.

ستی کف وتی: من دوايین ساته کانی ژيانم تیده په پینم، به لامه وه گرنگ و جیاواز نیه سهریکه وم یان شکست به پینم، به لام سهر بازیک بووم که به پیی فرمانه کان ژیاوم و نه ده بوو سنوری یاساکان ببه زینم، ژيانی سهر بازی هه مان نه و شته یه که به چاوی خوت بینیت، به لام من له سهرده می لایه تیه وه تا نه م ساته تان و پوی نه م جوړه ژيانم به رجسته کردوه. مردن و کوشتن و نابوتی له گوړه پانه کانی جهنگدا واتای جهنگ ده گه یه نیت، به لام بی کوشتن و کوژان له گوړه پانه کانی جهنگدا ده سته واژه ی خوی! ده ست ددات، من بی له جهنگ هه لگری هیچ پیشه یه کی تر نه بوم، ئیستاش هه ست ده کم خهریکه دهمرم و واهه ستیش ده کم له گه ل مهرگدا له حالی جهنگدام، به لام نه مجاریان نه وه مهرگه له م جهنگدا سهرده که ویت، دوی نه وه یه کسهر وتی نه فسه ره کانم بۆ بانگ بکه له بهر نه وهی دهمه ویت قسه یان له گه لدا بکه م. موسا کاتیک له حالی ناماده باشیدا راوه ستابو فرمانی پیدان بینه ژوره وه و نه وانیش یه کسهر له چه وارده وری جیگه خه وه که ی "ستی کف" کو بونه وه.

"ستی کف" ی فرمانده له کاتیکدا که ده سستی "موسا" ی گرتبوو وتی: هه موتان گه واهی نه وه ددهن که موسا به چ شیوه یه ک بونایه تی خوی له م جهنگدا سه لماند و گه وه ری فرمانده یی خویی پینیشان داین، له بهر نه وهش موسا شایسته ی نه وه یه بکریته فرمانده ی نه م له شکره، هه ره بهر نه وهش نه و له جیگه ی خومدا

بەناۋىشنى فەرماندەى ھەموو ھىزى سەربازى ھەلدەبىزىم، لەوانەيە لەنيو ئىۋەدا كەسانىك ھەبن كە لەپى ۋەزىمۇن و تەمەنەۋە لەو شايسەترىن، بەلام ئەۋەى لەم نىۋەندەدا پىۋەرە ئەو تاقىكردنەۋەيە كە ئەو لەگۆرەپانى جەنگدا بەباشترىن شىۋە توانى ئەنجامى بدات. مەن دۋاى چەند ساتىكى تر چىتر بۇ ھەمىشە مائىلاۋايتان لىدەكەم، دەمەۋىت لاشەم بىكەنە ناو سىنۇقىكەۋە و بەپارىزراۋى بىگەيەننە پايتەخت، كاتىك لاشەم بەپارىزراۋى گەشتە شوپنى خۇى تەنھا لەخاكى بىسپىرن چۈنكە چىتر بەكەلگى ئەۋە نايەت مومىيى بىكەن، سىتى كىف كاتىك كۆتايى بەم قىسانەى ھات كۆچى دۋايى كرد. موسا چىتر دۋاى مەرگى "سىتى كىف" لەچادىرەكەى ھاتەدەرەۋە و پاستەخۇ بەرەۋ پۈى "نون" ى نۆكەرى پۇشت كە لەكەنار پوبارى "نىل" دا بەدانىشتۈيى پۇچوبۋە ناو ھىزى خۇيەۋە.

موسا وتى: فەرماندە كۆچى دۋايى كرد.

نون وتى: بەراستى سەربازىكى زۆر جدى و سەختگىر بوو.

موسا وتى: بەلام مەن ناتوانم لايەنگرى پەقتارەكانى بىكەم، بەراستى ئەو ئازەلىكى زېردەست بوو كە تەنھا چەند ھەنگاۋىك پىش خۇى دەبىنى.

نون وتى: ئەگەر تۇش پۇژىك لەپۇژان ۋەك ئەو بىيىتە فەرماندە لەوانەيە كەسانى تر ھەمان ھەلسەنگاندانىان بۇ پەقتارەكانى تۇش ھەبىت.

موسا وتى: ئەى "نون" ئەو قىسەيەى تۇ كردت تەنھا كەسىك دەتوانىت بىيەنىتە زىمان كە خۇى پۇژىك لەپۇژان فەرماندە بوبىت، ئەرى پىم بلى ئايا تۇ لەۋلاتى "ھاتى" دا فەرماندە بوبىت؟ ... "نون" لەۋكاتەدا تەنھا بىدەنگى ھەلبىزارد.

دۋاى كۆچى دۋايى فەرماندەى ھىزى سەربازى نىردىراۋى مىسر موسا بەشىۋەيەكى سەرەكى بو بەفەرماندە، بەلام لەبەرئەۋەى "سوكىر موسا" كە لەدۋاى "سىتى كىف" بە دىرىقتىن و بەرجەستەترىن كەس لەقەلەم دەدرا، موسا بۇئەۋەى ھىچ ئاكۋىكە لەنيو ھىزى سەربازىدا پونەدات پلەۋپايەكەى خۇى بە "سوكىر موسا" بەخشى. مىسرىەكان لەژىر فەرمانى "سوكىر موسا" دا ھىرشىيان بىردە سەر پەرىستگاكان و خوداكانىيان لەناو بىردن، پەيكەرەكانىيان يان شكاند يان ھەلىاندانە ناو پوبارى نىلەۋە، سەربازەكانىش بىگۈيدانە ھىچ پىرۋىيەكى ئەو ۋلاتە

پەرستگاكانيان ۋەك تەۋىلەيەك بەكار دەھىنا ۋ لەھەمان ئەۋ شوئەدا ئەسپەكانيان تىدا دەبەستەۋە.

شەۋىكىيان "نون" ى نۆكەرى موسا سەراسىمە لەخەۋ ھەستا ۋ بەترس ۋ تۆقانىكەۋە "موسا" ى لەخەۋ ھەستاند ۋ پىي ۋت: خەۋىكى سەيرم بىنى. موسا ۋتى: چ خەۋىكت بىنى؟

نون ۋتى: لەخەۋمدا "ئىرگەباين" پادشاى ۋلاتى "كوش" بەرئانى ئەۋ ۋلاتەى دەۋت، ئەى ژنانى "كوش" بگرين لەبەرئەۋەى ئىۋە لەم ساتە بەدەۋاۋە خوداتان نىە، چونكە خوداكانى ئىۋەيان لەناۋ برد ۋ پەرستگانىشيان كىردوۋە بە گەۋرى ئەسپەكانيان، ئەى ژنانى كوش بگرين، چونكە فىرەۋن لەپىي ھىزى سەربازىيەكانىيەۋە دەستى بەسەر تەۋاۋى دار ۋ نەدارى ئىۋەدا گىرتوۋە. ئىۋە لەمپۇدا لەھەر پۇژىكى تر زەبوتىر ۋ بىدەستەلات تر ۋ كەمدەستىر، بۇيە لەمەۋدوا بۇ دابىن كىردنى بژىۋى ژىانتان دەستى سوال بۇ خەلكى دىرژ دەكەن. دواى ئەۋە لەموساى پىرسى، بۇچونى تۆ لەبارەى ئەم خەۋم چىە.

موسا ۋتى: ئەۋ خوداىانەى كە بەۋشىۋەيە بىدەستەلات بن ۋ بەتەنھا لىدانىك لەناۋ بچن، باشتىر ۋايە ھەر لەناۋ بچن. ھەموۋ ئەم جۆرە گوتانە پوچ ۋ بىبىنەمان بۇ نمونە "خوداى بەردىن! خوداى زىپىن! خوداى زىۋىنى! بىگيان". ئىستاش ئاسودە بخەۋە بۇئەۋەى خەۋىكى باشتىر بىبىنى!

بەلام "نون" بەكونجكاۋىيەكەۋە لىي پىرسى: تۆ دىلگىرانى لەناۋچونى ئەم خوداىانە نىت؟

موسا ۋتى: ئەم پەيكەرە بەردىن ۋ بىگيانانە ھەر لەسەرەتاۋە دەستەپاچە ۋ لەناۋچوۋ بون، ئەۋ خوداىەى كە بەدەستى مەۋۋە دىروست دەكرىت خودا نىە.

نون ۋتى: كەۋاتە ئەۋانەى بەدەستى ھىزى سەربازى مىسر لەناۋ چون خودا نەبون؟

موسا ۋتى: يەككە لەتايىبەتەندىەكانى خودا ئەۋەيە كە ھىچ كەسىك ناتوانىت چاۋى پىي بکەۋىت، بەلام ھەموۋ ئەۋ خوداىانە دەبىنران.



نون وتى: تۆكە بەوشىۋەيە يىروبىۋەپى خۇت لەبارەى خوداكانەۋە دەخەيتە بوو، چ بەلگەيەكت بۇ سەلماندى ئەم گوتانەت بەدەستەۋە؟

موسا وتى: بەلگەم ئەۋەيە كە دەتوانم بخوینم و بنوسم و كىتیبە كۈنەكانىش دەخوینمەۋە، و زۆر شتىش لەو كىتیبانەۋە فېرېوم.

دواى زالبونى لەشكرى مىسر بەسەر ولاتى "كوش" دا بەفەرمانى فەرماندە تەۋاۋى ژنە رەشىپىستەكانىيان كۆكرەۋە و بەسەر سەريازەكاندا دابەشيان كردن بۆئەۋى بەناۋىشانى پاداشتىك لەبەرامبەر ئەرك و ماندوبونيان پىيان بېخشن و دواى ئەۋە وەك كەنيزەيەك بيانفروشن. سەرەتا فەرماندە ھەزار ژنى لى ھەلېژاردن بۆئەۋى بەناۋىشانى دەستكەۋتى جەنگ بىنيرىت بۇ فېرەۋن. فەرماندەى ھىزى نىردراۋى مىسر كچى پادشاى كوش بەناۋى "ئىرگا" ى نارد بۆمالى "موسا" بۆئەۋە لەۋمالەدا خزمەتى موسا بكات. ھاسەرى "ئىرگا" چەند سالىك لەۋەۋپىش كۆچى دوايى كردبوو و "ئىرگا" تاكە پاشماۋەى خىزانى پادشاى كوش لەقەلەم دەدرا كە زىندو بىت و ئىستاش بەدىلى گىراۋە و وەك كەنيزەيەك پىشكەشى موسا كراۋە. موسا سەرەتا ھەزى نەكرد ئەۋ ژنە لەلاى خۇى بەئىلتەۋە و داۋاى لەفەرماندە كرد كچى پادشا بېخشىت بەكەسىكى تر.

فەرماندە بە "موسا" ى وت: ئەگەر "ئىرگا" بېخشم بەھەر كەسىكى تر يەكسەر دەبىيات بۇ بازار و وەك كەنيزەيەك دەيفروشىت و منىش ھەز ناكەم بەوشىۋەيە مامەلەى لەگەلدا بىرىت.

"موسا" ش ناچاربوو "ئىرگا" وەك كەنيزەيەك لەلاى خۇى بەئىلتەۋە، "ئىرگا" ش ژنىكى ھۇشيار و چوست و چالاك بوو و زۆر زوو توانى زال بىت بەسەركاروبارى مالى موسادا، ھەرۋەھا ھەۋلى ئەۋەشى دا سەرنجى موسا بەلاى خۇيدا پاكىشىت، بىناگا لەۋەى دلى موسا ئاشقى كەسىكى تر بوۋە و زۆر گرنگى بە "ئىرگا" نەدەدا. بىگرە موسا ئامادەش نەبوو قسە لەگەل "ئىرگا" دا بكات، سەرەپراى ئەۋەش نەيدەتوانى بەزمانى كوش بدوئىت. كاتىك "ئىرگا" دلساردى و گرنگى نەدانى موسا بىنى خۇشەۋىستىكەى گۇرا بەرق و كىنە، دواى ئەۋە ھەۋلى لەناۋېردنى موساى دەدا و بەدواى ھەلىكدا دەگەرا كە پلانەكەى خۇى تىدا ئەنجام بدات، تا شەۋىكىيان

موسا ۋەك ھەر شەۋيىكى تر پۇشت بۇ ژورى خەوتنەكەى بۇئەۋەى بخەۋىت و"ئىرگا"ش بەچەقۇيەكەۋە خۇى كرد بەژورەكەيدا و بەلاسەريەۋە پراۋەستا يىنى خەۋى لىكەۋتوۋە. لەۋكاتەدا موسا ھەستى كرد شتېك لەتەنىشتىۋە دەجولتەۋە، بۇيە بەخىرايىەكى چاۋەپواننەكراۋ پاپەرى و نوكى چەقۇكەى"ئىرگا"شانى موسا برىنداركد، موسا ھاۋارى كرد و"نون"ى نۇكەرى بەسەر لىشاۋايەكەۋە خۇى گەياندە لاي و يىنى موسا شەپ لەگەل"ئىرگا"دا دەكات. "نون"يەكسەر مەچەكى"ئىرگا"ى گرت و چەقۇكەى لەدەستى سەند، ئەو ژنەش بالايەكى كەتە و ئىسقانىكى ئەستور و بەتواناي ھەبوو، بۇيە بەو ئاسانىە خۇى نەدەدا بەدەستەۋە، ئەو ژنەش بەدەست و لەقە و گاز ھەلىدەدا خۇى لەدەستى پزگار بكات، بەلام"نون" ئىرگاي دا بەزەۋيدا و بەموسا وت: پەتيك بەيئە بۇئەۋەى ئەم ژنەى پى بېستىنەۋە. دەستى كچى پادشايان بەستەۋە و"موسا" چىرايەكى ھىنا و"نون"يش شانى برىندارى موسا بەست و وتى: بەدلىيايەۋە ئەم ژنە نيازى كوشتنى تۇى ھەبوۋە، لەبەرئەۋە دەيىت بىكوژىن.

موسا وتى: نايىت بەھەلەشەيى برىار بەيىن، ئىستا كە زىندوم. نۇكەرەكەى پىى وت: تۇ بىھودە كوشتنى ئەم ژنە دوا دەخەيت، ئەم ژنە زۇر ھەپەشە ئامىز و ترسناكە، ئەگەر كەمىك درەنگتر پاپەريايەيت بەدلىيايەۋە ئىستا لەژياندا نەماۋىت.

موسا وتى: دەيىت بۇساتىك خۇمان لەجىى ئەۋدا دابنىن، ئەۋە ھەمان ئەو ھىرشە بوو كە من بە"ستى كف"م وت بۇچى پىش كوشتنى باۋكى ئەم كچە خۇى ناخاتە جىى ئەو.

ئەو كچە بەھىچ شىۋەيەك لەگفتوگۇكانى ئەۋان تىنەدەگەشت و نۇكەرەكەى"موسا"ش زمانى"كوش"ى نەدەزانى.

موسا وتى: ئەم كچە وا لىكى دەداتەۋە كە ئىمە بكوژى باۋك و براكانى ئەۋىن، لەكاتىكدا"سوكر موسا"و"ستى كف"پادشا و كوپرەكانى كوشت و منىش گلەيى ئەو پەفتارەم لىكردن. دواى ئەۋە چەقۇى كچەكەى ھەلگرت و پەتەكەى دەستى پىى

بېرى و بەر ژنەى وت لىرە بېروات. "ئىرگا" بۆماوئەك بەدودلى مایەو، دواى ئەو  
لەناكاو بەپەلە لەو ژورە پۇشتە دەرەو.

بەم پەفتارەى تېپروانىنى "نون" ى لەبەرامبەر خۇیدا گۆپى، بەلام بەرکەش  
گۆپرانکارى بەسەر پەفتارەکانیدا نەهاتبوو. موسا لە "نون" ى پرسى: من چیژ  
لەسانەى ژيانى تۆ وەردەگرم، پزىشکی زۆرىشت لىدەگرم.

پۆژىکیان "نون" لەبەردەم کىوئىکی بەرزدا لەموسای پرسى: ئەگەر بەسەر ئەم  
شاخەدا سەرکەوین و بېرۆینە ترۆپىکی ئەم کىو، دەتوانین لەسەر ترۆپىکی ئەم  
شاخەو تەماشای میسر بکەین.

موسا وتى: با سەرکەوین و تاقى بکەینەو.

لەحالى سەرکەوتندا بوو نۆکەرەکەى دەستى گرت. موسا زۆر جدی بوو، وەك  
میسریەکان ئەفسانە پەرست نەبوو، بەلام نون زۆر ئەفسانە پەرست بوو، بۆ ھەموو  
جولە و شتێك ئەفسانەیکى بۆ دەخولقاند، ئەو دەیوت: دەبیئت ھەموو کەسێك سود  
لە دوو ناو وەرگریت. یەکیان ناوی خۆى کە ھەموو کەسێك بەوناو بەناکی دەکەن  
و ئەوێتریان ناویکی نھینى بیئت کە ھیچ کەسێك ناییئت بەو ناوەى بزانیئت. چونکە  
ھەرکەسێك ئاگادارى ناوی نھینى ھەر کەسێك بیئت بەدلىنايیەو پۆژىك دىت ھەولێ  
کوشتنى دەدات. ئەمە نمونەیکە بوو لەئەفسانە پەرستىەکانى "نون" ئەوێ بۆ  
موسا باسکرد کە پیشتەر پەپرەوى لەخودایەك کردووە کە ناوی "بعل" بوو،  
"بعل" نیوێ جەستەى وەك جەستەى ژن بوو و نیوێکەى تری وەك گیانەومریکی  
بالتار بوو.

موسا وتى: ئەو تاییبەتەندىەکانى پەیکەرى "ئەبولھول" کە پۆژانىک یەکیك بوو  
لەخودایانى میسر، بەلام ئەمۆ چیتەر لەناو چوو.

سەرەپرای ئەوێ "موسا و نون" ھەولیان دا ھیچ کەسێك ئاگادارى  
بەسەرھاتى "ئىرگا" نەبیئت، بەلام بۆچى لەناکاو "ئىرگا" ھەموو خەلکى بەلکو  
خودى "سوکر موسا" ى لەم پوداو ئاگادارکردووە، بەراستى زۆر سەیرە.

"سوکر موسا" لە "موسا" ى پرسى: ئایا راستە کە "ئىرگا" پەلامارى داویت؟

موسا وتى: بەلى.

"سوكر موسا" وتى: كەۋاتە دەيىت "ئىرگا" بكوژىت.

موسا وتى: من بەخشىم و نامەۋىت بكوژىت.

فەرماندە وتى: بەدلىنبايىيەۋە ئەگەر ئەم ئۇنە نەكوژىت ئەۋا ئەۋ تۇ دەكوژىت...

سوكر موسا كچى پادشاى نارد بۇمالى "هتپ رە" ئى فەرماندەى پابردوۋ بۇئەۋەى ئەم ئاۋاۋەيە لەنئىۋانىاندا لەناۋ ببات. "هتپ رە" ش كە بەردەۋام دەيخواردەۋە، لەبەرئەۋەى سەرخۇش بوۋ داۋاى لە "ئىرگا" كىرد لەگەلىدا پابوژىت و "ئىرگا" ش داۋاكەى پەت دەكاتەۋە، "هتپ رە" ش لىنى توپە دەيىت و بەچەقۇيەك پەلامارى دەدات و دەيكوژىت. داۋى كوشتنى ئەۋ ئۇنە "هتپ رە" ئى فەرماندەى كۆن ترسى لى نىشت و بەسەربازەكانى دەۋت لەكاتى شەۋدا لاشەكەى بەخاك بسپىرن. بەيالى ھەمان ئەۋ شەۋە پەشپىستەكانى "كوش" ئاگادارى بون كە كچى پادشاىان كوشتوۋە، بۇيە ھەۋلى تۆلە سەندەنەۋەيان دەدا. سوكەر موسا بۇ ۋوژانى توپەي پەشپىستەكان لەيەك پۇژدا ھەزار پىۋاى لىكوشتن. "هتپ رە" ھەۋلى دا تاۋانەكە بخاتە ئەستۋى "موسا". بەردەۋام كەسانى ترى دژى "موسا" ھان دەدا، تا ئەۋكاتەى كارگەشتە ئاستىك كە لەناۋ ھەموۋ ئەفسەرەكاندا وتى: باشتر وايە "موسا" لەناۋ بېيەن.

"نون" بەرپىكەۋت لەۋكاتەدا لەۋ نىزىكانەدابوۋ و گوۋى لەقسەكانى "هتپ رە" بوۋ، داۋى ئەۋە جوان گوۋى لىگرت بۇئەۋەى بزانىت باسى چى دەكات: ئەگەر موسا "ئىرگا" ئى لەمالى دەرئەكردايە، ئەۋا من لەكاتى مەستىدا نەمدەكوشت، كەۋاتە تاۋانبارى يەكەم لەكوشتنى "ئىرگا" دا موسايە! "نون" كە ئاگادارى ئەۋ بەسەرھاتە بوۋ دەيزانى "هتپ رە" دىۋيان لەگەلدا دەكات، بەتايبەت ئەۋەى دۋبارە و دۋپات دەكردەۋە: ئەگەر موسا بكوژىن، ھەموۋمان ئاسودە خەيال دەيىن، "نون" بەيىستنى ئەم گوتانە زۆر دلگران بوۋ، بۇيە پۇشت موساى لەمەموۋ شتىك ئاگادار كىردەۋە؟

موسا وتى: ئەۋ كەسەى ئەم قسانەى بۇ گىپراۋىتەتەۋە بەدلىنبايىيەۋە ويىستويەتى من دژى "هتپ رە" بوۋوژىنىت لەبەرئەۋە نايىت باۋەر بەم جۆرە قسانە بكەيت. نۆكەرەكەى "موسا" ش وتى: كەۋاتە تۇ پىم دەلىت چىتر نايىت متمانە بەگوۋىكانم بكەم، ئەۋەى بۇم گىپراۋىتەۋە بەگوۋىكانى خۇم بىيىست.

موسا وتی: ناتوانم باومر بهو قسانه بکهم.

نون وتی: نهو همولی کوشتنی تو دودات، تو دهیئت دهستپیشخیری بکهیت.

موسا وتی: ناموینت له مبارهیهوه گویم لههیچ شتیکی تر بیئت.

"نون" دواى نهوه هیچی نهوت، بهلام شهو و پوژ"هتپ ره" ی خستبووه ژیری چاودییرهوه، بۆنهوهی بزانیئت لهچ کات و لهچ شوینیئکدا نیشتهجییه و لهچ کاتیئکدا دهگهریتسهوه بۆمالی خوئی و لهچ کاتیئکدا دیته دهرهوه. دواى چهند پوژیک ئیشکگری "نون" پهیی بهوه برد"هتپ ره" شهو درهنگانیئک دهگهریتسهوه بۆ مال و کاتیئکیش دهگهریتسهوه زور مهست و شل و شۆله که ناتوانیئت لهسهر پیی خوئی پارهوستیئت. نوکهرهکهی موسا "نون" چاوهپیی کرد تا "هتپ ره" لهتهنیشتیهوه تیپهپی و چهقۆ بهدهست لهدوایهوه کهوته پی و بهدواى هلیئکدا دهگهرا که لهگۆشهیهکی چۆلدا لهناکاو سودی لهچۆل و هۆلی ناوچهکه وهرگرت و چهقۆکهی خسته سهرملی "هتپ ره" و بهدهستهکهی تری بهتوندی دهمی گرت و بهههموو توانایهکی فشاری خسته سهر چهقۆکهی و شارهگی خوینی ملی "هتپ ره" ی بپی، دواى نهوه "نون" دهست بهرداری بوو، بهیانی ههمان نهو شهوه جهستهی خوینینی "هتپ ره" یان دۆزیهوه و وایان زانی که رهشپیستهکان لهبرامبه نهو تاوانانهی که هیزی سهربازیهکانیان لهبرامبه ره خهککهیانداندا نهنجامیان داوه تۆلهی خویان کردوهتهوه بههۆی نهو بیرکردنهوه ههلهیاننهوه بکوژی سهرکی ون بوو. "سوکر موسا" ی فرمانده سهرهتا گومانی له "نون" ی نوکهری موسا نهبوو، بگره له مبارهیهشهوه ناوی نههینا و وتی: بهدلنیاییهوه "هتپ ره" سهرخۆش بووه و لهگهڵ کهسیئکدا بهشهرهاتووه و لهنهنجامی نهو شهپهیاندا نهو بهکوشت دراوه. پهوشت و پهفتاری "هتپ ره" بهشیویهک بوو که توانایهکی تهواوی بهم جوړه نهگهرا نه بهبخشی، چونکه نهو لهگهڵ هیچ کهسیئکدا نهدهگونجا و دوژمنایهتی و شهری لهگهڵ زۆربهی نهفسهرهکاندا کردووه،

موسا بهباسکردنی نهو خالانه به "نون" ی وت: سهرهپای نهوهش من بهکوشتنی "هتپ ره" پازی نیم و کوشتنی نهو بهپیچهوانه ی بنهما و یاساکان دهزانم.

لەمکاتەدا "سوکەر موسا" چەند پرسىيارىكى لەموسا کرد چونکە زياتر گومانى لە موسا ھەبوو و پيى وت: تۆ ئاگادارى کوشتنى "ھتپ رە" نەبويت؟

موسا وتى: لەکويۆ ئاگادارى کوشتنى "ھتپ رە" یم؟

"ھتپ رە" بەجیگرەکەى خوێ وت: من زانیارى ئەوهم پێگەشتووہ کە "ھتپ رە" ھەرەشەى کوشتنى لى کردويت، لەبەرئەوہ ھەر ئەم خالە دەبیئت بکریتە پالئەریک بۆ کوشتنى ئەو.

موسا وتى: کەسانى وەك "ھتپ رە" بەد پەوشت و ناسازگارن و زۆریش باس و ھەرەشە لەم و لەو دەکەن، بەلام بى لەقسە ھیچى تر نیە، لەبەرئەوہى ئەگەر بیویستایە ئەم قسانەى کردارى بکات، بەئاشکرا بۆ خەلکى نەدەگنرایەوہ، لەبەرئەوہ گوتەى کەسانى وەك ئەو بەھەرەشە لیکنادەمەوہ، سەرەرای ئەوہى بەرکەش خوێ بەھاوپیمن نیشان دەدات، ئیستا بەچ شیوہیەك پرسىيارى وام لێدەکەیت؟

سوکەر موسا وتى: ھەمان ئەم ھەلسەنگاندن و ھەلەتیگەشتنە دەتوانیئت ھانى ئەوہت بدات تۆلەى لى بکەیتەوہ.

موسا وتى: تۆ لەھەلسەنگاندنەکانتدا بەھەلەدا چویت، من لەپینان چەند گوتەییەكى پڕوپوچدا ھەولێ کوشتنى ھیچ کەسێك نادەم.

سوکەر موسا وتى: بى لەم بابەتى ھەرەشەى، ئەو لەکاتیکدا تۆ لەو شوینانەدا نەبويت باسى چەند بابەتیکی تر کردووہ کە من زياتر لەتۆ بەگوماتر دەکات.

پرسىيارى ئەو بابەتەى لیکرد: ئەوہ چ بابەتیکی کە بەو پاندەى بەلاتەوہ گرنگ دیتە بەرچاؤ؟

سوکەر موسا وتى: تەنھا یەك کەس دەتوانیئت بى ھیچ ترسیك "ھتپ رە" بکوژيئت ئەو کەسەش خودى تۆیە، لەبەرئەوہى ناتوانم بەھۆى تاوانى کوشتنى "ھتپ رە" سزات بدەم، لەبەرئەوہى تۆ کوپى فیرەونیت.

موسا وتى: دلنیا بە لەوہى ئەگەر مەبەستیکی وام ھەبوايە ئەوا بەئاشکرا بانگیشتى گۆرەپانى جەنگم دەکرد و بەبەرچاؤ ھەموو سەربازەکانەوہ شەرم

لەڭگەلدا دەكرد، من ھېچ دۇنئايەتتەكەم لەڭگەل" ھتې رە"دا نەبوو كە بەو شىۋەيە بەنھىنى ھەۋلى كوشتىنى بىدەم.

سوكر موسا وتى: ئىستاش كەوا دەلىيت باۋەرت پىدەكەم، سەرەپاي ئەۋەش فىرەون پەيامىكى بۇ ناردوم كە پەيوەست دەكرىت بەتۋە. سوكەر موسا بەمشىۋەيە بۇي پونكردەۋە: فىرەون فەرمانى داۋە گەپانەۋەت كەمىكى تر دوا بخات و ئەم دورخراۋەيىيە تۇ كەمىكى تر درىژە بكىشىت. ھۇكارەكەشى خۇت دەزانى؟

موسا وتى: بەلى ھۇكارەكەي باش دەزانم چىە.

سوكەر موسا وتى: ئەكرىت منىش بزانم؟

موسا وتى: پۇژىك دىت بۇ ھەموو ئاشكرا دەيىت، لەئىستادا ئەم نەيىيە بەشاراۋەيى بىننىتەۋە.

سوكر موسا وتى: فىرەون باسنى شتىكى تىرى كىردۋە.

موسا پرسى: ئەو شتە چىە؟

سوكەر موسا وتى: فىرەون لەپىژەي دەستكەۋتەكان ناپازىيە و ئەۋەي دۇپات كىردۋەتەۋە كە دەستكەۋتەكان دەيىت زۇر لەۋە زىاتىر بن كە نىردىراون، بەدلئايىيەۋە ئەو ئەفسارانە دەستىان لەو سامانە داۋە كە نىردىراۋە بۇ فىرەون، لەبەرئەۋە دەيىت قەرەبوى بدەينەۋە و بېرىك زىپى تىرى بۇ بنىرىن!!

موسا وتى: تۇ دەتەۋىت چى بىكەيت؟ خۇ ئىمە ئالتون دروست بىكەين، زىر بەردى كىۋەكان نىە تا بەئاسانى بەدەست بىت.

سوكر موسا وتى: واىە ئىمە تواناي دروستكىردنى زىپىمان نىە، بەلام لەۋانەيە ئەم رەشپىستانە بېرىكى تر زىپىان ھەيىت و لەئىمەيان شاردىيىتەۋە، دەيىت وايان لى بىكەين ئالتونە شاردىراۋەكانمان پى بدن بۇئەۋەي فىرەون لەخۇمان پازى بىكەين.

موسا وتى: من بەدلئايىيەۋە پىت دەلىم كە ئەم رەشپىستانە زىپىان نىە و ئىمە بىھودە كاتى خۇمان لەئەشكەنچەدانىاندا بەفېرۇ دەدەين، دەيىت بىر لەشتىكى تر بىكەيتەۋە، چۈنكە زانىارى ئەۋەم پىگەشتۋە كە ئەم رەشپىستانە ھېچ شتىكى

به هادار شك نابهن له بهرئوهی ئه فسه ره میسریه کان هه مویانیان لی سهندون، بگره دهستیان به سهر کاسه کانیشیاندا گرتوه چ بگات به زێر و زیو.

سوکر موسا وتی: فیرعه ون له نامه کهیدا پیشنیاریکی تری کردوه.  
موسا وتی: چ پیشنیاریک؟

سوکر موسا وتی: فیرعه ون ئاماژهی به وه داوه که له باشوری ولاتی "کوش"، شوینیک که روباری نیل له ویوه هه لده قولیت، سه رچاوهی باشتین زێری جیهانه، بیستومه که دیواری شاره کانیشیان زێره! یان پوپوشی زێره، په یکه ری خوداکانیان سه رتاپا له زێر دروست کراوه که هه ریه ک له و په یکه رانه به نه ندازه ی سه د به ردی میسری قورسه.

موسا وتی: بێگومان ئه فسانه یه کیان بۆ فیرعه ون گیراوه ته وه، ئه ویش هه مان ئه و چیرۆکانه یه که له سه رده می مندالیدا بۆیان گیراوی نه ته وه بۆ ئه وه ی خه ومان لی بکه ویت، به لام فیرعه ون له بیداریدا باوه رپی پیکردوه و ده یه ویت بیه وده توشی ده ردی سه ریمان بگات.

سوکر موسا وتی: من هه مان ده ستنوسی فیرعه ون بۆ ده خوینمه وه بۆ ئه وه ی بزانی به راستیه تی، به رۆن بۆ کۆتایی باشوری "کوش" و ته وای زێری ئه و شاره باریکه ن و بۆمی بنێرن.

موسا وتی: فیرعه ون ئه م فه رمانه ی بۆ کی ناردوه؟

سوکر موسا وتی: به دلنیا ییه وه بۆ فه رمانده ی هیزی سه ربازی نێردراوی میسر.  
موسا وتی: که واته ئاشکرایه بۆتوی ناردوه، تۆ هیزی سه ربازی په وانه ی شوینی مه به ست بکه و هه موو زێری شاری ئه فسانه ی بار بکه و بینێره بۆ فیرعه ون.  
سوکر موسا وتی: من له م پۆشتنه م ده ترسم.

موسا وتی: تانیستا له م شوینه و ئه م پێگا دورودریژ و کوشنده یه نه ترساوین، ئه م پێگایه له چا و پێگای پیشوو زۆر درێژخایه ن نیه، بۆچی لی ده ترسی؟

سوکر موسا وتی: تا ولاتی کوش ئیمه دوژمنمان له پشته وه نه بووه، به لام له مه و دوا ئه م په شپێستان بچوکتین هه ل ده قۆزنه وه بۆ ئه وه ی تۆله ی خویانمان لی بکه نه وه، ده توانن به ئاسانه ترین شیوه تۆله مان لی بکه نه وه و له ناومان بیه ن و توانای



ئەنجامدانى ئەم كارەشيان ھەيە، ئەۋىش بچپانى پەيۋەندى ئىمەيە لەگەل ۋلاتى مىسردا، ئەۋكات ئىمە دەبىنە دىلى دەستى بىابان و دواجارىش لەناو دەچىن، ئەۋانىش بەباشى شارەزاي ئەم ناۋچەيەن و زۆرباشىش دەزانن بەچ شىۋەيەك گىرۋدەمان بىكەن، سەرەپاي ئەۋەش فەرمانى فەرەون نابىت بەۋ شىۋەيە بەمىنىتەۋە دەبىت شتىك بىكەين.

موسا وتى: پىۋىست ناكات تۆ و تەۋاۋى لەشكرەكە بېرۇن بۆ ئەۋ شارە ئەفسانەيە، دەتۋانى بېرىكىان لى بىنيرىت بۆ ئەۋ شارە بۆئەۋى ھەم فەرمانەكانى فەرەون جىبەجى بىكرىت، ھەم خۆت دۇچارى ئەۋ ھەرەشەيە نەكەيت.

سوكەر موسا وتى: سالتوت لى بىت، بەھىچ شىۋەيەك بىرم لەم پلانە نەكردبۈۋە، بەراستى يىرۋكەيەكى زۆر باشە، من كۆمەلىكى پىرچەك بەچەند كەسىكى ھەلبىژاردەيان دەسپىرم بۆئەۋى بېرۇن بۆ ئەۋى، لەبەرئەۋى تۆ لەھەموو پويەكەۋە كەسىكى شايسىتەي، فەرماندەيى شارى زىر بەتۆ دەسپىرم.

موسا ماۋەيەك يىرى لىكردەۋە و وتى: ئەگەر من ئەم پىشنىارەم بۆ نەكردايەيت ئەۋكات تۆ دەتتۋانى چى بىكەيت، ئايا يىرت لەم بابەتە كىرەبۈيەۋە؟

سوكەر موسا يەكسەر وتى: بەلى، ھەمان ئەۋ پىشنىارەي تۆ كىرت پىش تۆ بىرم لىكردبۈۋە، بەلام نەتۋانى بەۋ ئاسانىە دەريىرم، تۆ فەرمانت پى كراۋە بېرۋىت بۆ شارى، زىر، ئەمەيان خواست و فەرمانى من نىە.

موسا وتى: ئەگەر خواست و فەرمانى تۆ نىە، خواست فەرمانى كىيە؟

سوكەر موسا وتى: ئەۋە خواست و فەرمانى فەرەونە، دۋاي ئەۋە موسا تىگەشت تەۋاۋى ئەۋ نامە و زىر و شارى ئەفسانەيە تەنھا بىيانۋىەكە بۆ دۇرخستەۋەي ئەۋ لەمىسر، بۆيە ناچاربۈۋ پەسەندى بىكات.

موسا دەيزانى كە فەرەون نايەۋىت بىگەرپتەۋە بۆ پايتەخت، ئەمەش چەند سالىك درىژە دەكىشىت، لەۋانەشە ھەرگىز نەگەرپتەۋە. بۆيە وتى: دەمزانى كە فەرەون بەۋ پادەيەش سادە و بىمىشك نىە كە نەتۋانىت جىياۋازى نىۋان شارى ئەفسانە و ۋلاتىكى راستەقىنە لەيەك جىيا بىكاتەۋە، ئەۋ ژىرانە و بەبەرنامە ئەۋ

نامه‌یه‌ی ناردووه بۆئوه‌ی من لهو دۆله‌دا بهیلتته‌وه، شاری زێر جگه له ئەفسانه و خه‌یال هیچ شتیکی تر نیه.

سوکه‌ر موسا وتی: وانیه، سه‌ردانی هه‌ریه‌ك لهو ئەفسارانه بکه که زانیاری و ئەزمونیان لهو باره‌یه‌وه هه‌یه، ده‌بینی پیت ده‌لێن که شاریکی ئاوا له‌پراستیدا بونی هه‌یه، ئیستا ئاماده‌یت هه‌ولێ دۆزینه‌وه‌ی بده‌یت؟

موسا وتی: ناچارم به‌ناوێشانی فه‌رمانده و سه‌ربازێك فه‌رمانی فه‌رمانده جێبه‌جێ بکه‌م، به‌لام ده‌زانم که من به‌دوای شاریکی ئەفسانه‌ییدا ده‌نێرن.

سوکه‌ر موسا وتی: هه‌رچه‌نێك سه‌رباز که خۆت ده‌توێت به‌هه‌موو پێداوێستیه‌که‌وه هه‌لبژێره و پێگای ئه‌و شاره بگره‌ به‌ر.

موسا له‌پێش ئه‌و که‌سانه‌ی هه‌لبێژاردبون پێگای شاری ئەفسانه‌ی گرت‌ه‌به‌ر و له‌ئه‌نجامدا مه‌ودای له‌گه‌ڵ سه‌ربازه‌کاندا که‌م بویه‌وه. درێژی پێگا، پێژه‌ی که‌می سه‌ربازه‌کان، ئامانجیکی نادیار هه‌موو ئەمانه بووه‌ هۆی ئه‌وه‌ی موسا و سه‌ربازه‌کان زیاتر خوو به‌یه‌کتیه‌وه بگرن و موسا بگره‌ گونی له‌گاته‌ی سه‌ربازه‌کانیش ده‌گرت که زۆر په‌چاوی هه‌ندێك باب‌ه‌تی شاراو و ناسکی‌شان نه‌ده‌کرد، سه‌ره‌رای ئه‌وه‌ی ئه‌م تێکه‌ڵ بونه‌ی که‌مێك به‌لایه‌وه سه‌خت بوو، به‌لام موسا ده‌بوو دانی به‌خۆیدا بگرتایه.

"نون" له‌سه‌ره‌تای پێکردنیاندا وتی: گه‌وره‌م، ئایا ئاگاداری ئه‌وه‌یت که ده‌پۆین بۆ ئه‌وپه‌ری جیهان، و ده‌بینی که له‌و شوێنه نه‌ کو‌تایی جیهان و نه‌ ئه‌و ئاگره‌ی که بۆیان گیراویته‌وه، ده‌بینی.

دوای ئه‌وه نون لێی پرسی: لیره‌وه تا ئه‌و شوێنه‌ی مه‌به‌ستمانه چه‌نێك پێگایه؟ موسا وتی: ده‌قاوده‌ق نازانم، به‌لام به‌پێی گوته‌ی "سوکه‌ر موسا" بۆم ده‌رکه‌وت به‌لایه‌نی که‌م سه‌د پۆژ پێگایه.

"نون" وتی: ئه‌گه‌ر دوای ئه‌و هه‌موو پۆژه شاری زێرمان نه‌دۆزیه‌وه چی بکه‌ین. موسا وتی: ده‌گه‌ڕێینه‌وه.

نون دوباره لێی پرسی: ئه‌گه‌ر شاری زێرمان دۆزییه‌وه چی بکه‌ین.

موسا وتی: دوباره دهگه پئینه وه و ههوالی دۆزینه وهی شاری زیڤری پی رادهگه یه نین.

نون لئی پرسى: ئایا ئیمه شاری زیڤر داگیر ناکهین؟

موسا وتی: ئیمه داگیر کهر نین، ته نهها فرمانیان پئیداوین شاری زیڤریان بۆ بدۆزینه وه. سه ره پای ئه وهش "سوکه ر" یش ناتوانیت پارچه یه که لهو زیڤرانه ئه گه ر له راستیدا زیڤری تیدا بیت بۆخوی خه لگرت، چونکه له محاله ته دا یاری به سه ری خوی ده کات، فیرعه ونیش له مباره یه بچوکتین لیبور دنی نیه.

نون دوباره لئی پرسى: له وانه شه ڤیگا که مان ون بکهین.

موسا وتی: ئیمه هه رگیز ڤیگا ون ناکهین، له به ره ئه وهی ڤوباری نیل باشتین ڤیبه رمانه، ئیمه به ره و سه رچا وهی نیل ده ڤوین.

په یوه ندی نیوان "نون و موسا" به دریزای ئه م ڤیگایه تا ده هات به هیژتر ده بوو و گفتوگۆیه کی زۆر له نیوانیاندا ئالوگۆڤی ڤیکرا. نون ڤیشتر بگه ره وشه ی نه خیر یان به لئی نه ده هینا یه زمان، له ڤیدا هه ولیدا چه ند وشه یه که له زمانى ڤه چه له کی خوی فیرى موسا بکات. موسا به دوباره کردنه وهی ئه و وشانه وتی: ئه م وشانه زۆر له زمانى میسه ری وه نزیکه، دیاره ئه م دوو زمانه بنه چه یه کی هاو به شیان هه یه. کاتی که گه شتقنه ناوچه کویتستانیه کان بینى گالیسه که وان به ترسه وه ته ماشای تروپکی شاخ ده کات.

موسا لئی پرسى: مه گه ر تۆ له کیو ده ترسیت؟

نون وه لامى دایه وه: من له کیو ناترسم، به لکو له "بعل" ده ترسم.

موسا وتی: "بعل" چ په یوه ندییه کی به کیوه وه هه یه؟

نون وه لامى دایه وه: "بعل" له گه ل مندا له کانیدا هه میشه له تروپکی کیوه کاندا ژیان به سه ر ده بات.

موسا زه رده خه نه یه کی کرد و وتی: ناتوانم باوه ڤ به م قسه یه بکه م، بۆچی کاتی که له ده شتدایت، به و راده یه له "بعل" ناترسیت.

نون وتی: له ده شتیشدا له "بعل" و مندا له کانى ده ترسم، به لام له نزیک کیوه کانه وه زیاتر لئی ده ترسم.

موسا وتى: تۆلەچ شويىنىڭدا دەريايىت؟

نون وتى: شويىن لەدايك بونم دەشتىكى فراوانە بەناوى "كەنعان"

موسا وتى: ئەم ناوہ بەلاموہ زۆر ئاشنايە... دواى ئەوہ لىنى پرسى: تۆ

ئاگادارى داىك و باوك و بابوپىرائتى، باسى ئەوانم بۇ بىكە!

نون وتى: ھەموو كەسىك باپىرەم باش دەناسىت، "ئىبراھىم" ھەلبەت ھىچ كەسىك

نازانىت لەچ سەردەمىڭدا ژياوہ، لەوانەيە كاتىك ژياوہ كە مىسرىش بونى نەبويىت.

موسا وتى: ئىمەش ھاوشىوہى ناوى "ئىبراھىم" مان ھەيە كە بە "ئاورام" بانگى

دەكەين.

نون وتى: ئەم ناوہش ھى ئىمەيە، مىسرىەكان بى لەم ناوہ ھەندىك شتى تريان

لەئىمەوہ وەرگرتوہ، "كەنعان" ولاتىكى كۆنە و شتىگەلىكى زۆرى بەمىسر

بەخشىوہ. كاتىك "نون" باسى بابوپىرائنى بۇ موسا دەكرد ئەفسانەيەكى زۆرىشى

ئاويتەى گوتارەكانى كرديبو، بەلام لەكۆتايى "موسا" والە "نون" تىگەشت كە

بابوپىرائنى "نون" ى نۆكەرى بەواتا يەكەم باپىر و دووہ باپىرى خىلە

سەرتاييەكانى كەنعان "ئىبراھىم" بووہ كە بەزمانى مىسرى بە "ئاورام" بانگى دەكەن

ھەروہا سەروكايەتى ئەو خىلەشى لەئەستۇدا بووہ، دواى ئەو "ئسحاق" ى

كوپى "ئىبراھىم" بووہتە جىنشىنى بناوكى، ھەلبەت "نون" "ئسحاق" ى

بە "پترھاگ" بانگ دەكرد، دواى ئەويش "يەعقوب" بو بەجىنشىنى كە ئەويش

بەزمانى "كەنعان" ى ئەو سەردەمە بە "ياكوب" بانگيان دەكرد، سەرەپراى ئەم ناوہش

ناويكى ترى ھەبوو بە ناوى "يس رايىل"، "نون" بەو شىوہيە بۇ موساى باسكرد

كە "يەعقوب" كوپىكى جوانى بەناوى "يوسف" و چەند كوپىكى ترى ھەبووہ.

كاتىك كۆتايى بەو داستانەى "نون" ھات، موسا لىنى پرسى: ئەگەر بەھەلەدا

نەچوبم "يەعقوب" دوانزە كوپى ھەبووہ و ھەريەك لەكوپەكانى سەروكايەتى

خىلىكىيان لەئەستۇ گرتبوو و دوانزە خىلەكەى ئيسرائىل لەمانوہ سەرچاوہ

دەگرن؟

نون وتى: زۆرباش لەمەبەستم تىگەشتى.

دواى ئەوہ موسا لىنى پرسى: تۆ سەر بەكام يەك لەم خىلەيت؟

نون وتی: بۆچی ئەم پرسسیارەم لى دەکەیت؟

موسا وتی: لەبەرئەوێ خۆشم سەر بەیەکیک لەم دوانزە خێلەم.

نون وتی: لەبەرئەوێ تۆش سەر بەم خێلانەیت پیت دەلیم کە سەر بە چ خێلێک لەم خێلانەم، من سەر بە خێلی "لوی" م.

"موسا" ش وتی: من سەر بە خێلێکم کە لە وڵاتی "کوش" دا نیشتەجی بون و سەر بەم خێلانەن، بەلێ من سەر بە خێلی "کوش" م. دواى ئەو موسا دەستی بۆ پوباری "نیل" پاكیشتا و وتی: تەماشاکە پوباری نیل لەم ناوچەیدا پەنگی شین باوە، بەلام گۆپاوە بە پوباریکی زۆر بچوک و زیاتر لە چەم و جۆگە لەیەك دەچیت تا پوباریکی گەورە. ئەم ناوچە یە کوێستانیه و ناتوانین بە گالیسکە کانیانەوێ لەوێ تێپەڕین، بۆیە دەبیت گالیسکە کانیان لیڤەدا بەجی بهیڵین و بەئەسپەکانمان ئەم پینگایە بگرینە بەر. ئەو پینگایە ئێوان گرتبویانە بەر دۆلیک بوو کە لەکەنار پوباری "نیل" تا تروپکی شاخەکان بە بەرگیکی سەوز داپۆشرا بوو.

نون وتی: وەك بلیی فەرشیکى سەوزیان لە سەرتاپای ئەم ناوچەیدا پراختییت. لەو ناوچەیدا شەوانی زۆر سارد دەبوو و خەلکەکەى ناچار دەبوون ئاگر بکەنەوێ. سەیر لەوێدا بوو کە هیچ گیانەوێک سێ لى نەدەکردنەوێ و زۆر بەئاسایی لییان نزیک دەبونەوێ و مەیمونەکانیش شەو و پۆژ لە چواردەوریاندا بون و گیانەوێرەکانی تریش لە سەر تاوێرە بەردیك پادەکشان و سەرقالی تەماشاکردنی پێبوارەکان بون. یەکیک لەخۆشگوزەرانى سەربازەکان ئەو کاتانە بوو کە کەرەکان دەستیان بەسەر سەپ دەکرد، دواى تەواو بونی ئەو سەر سەپە گیاندارەکانی تر ھەریەك بەشیوێ تاییبەتی خۆیان دەستیان دەکرد بە ھەراوھوریا، پۆژیکیان لە پینگایە کدا سمى ئەسپەکەى "موسا" چەقیە ناو کونیك و بووبەھۆی شکاندنی مەچەکی ئەسپەکەى، چیتەر دواى ئەو ئەسپەکەى نەیدەتوانی پى بکات، دواى ئەو لەنیو خۆیاندا گفتوگۆیان بوو و دەیانوت ئەگەر لیڤە بەجی بهیڵین شیڤەکان چواردەوری دەگرن و پارچە پارچەى دەکەن، "موسا" ش حەزى نەدەکرد شیڤەکان ئەسپەکەى پارچە پارچە بکەن، بۆیە ئەوێ بەباش زانى بیکوژیت بۆئەوێ لەو نازارە پزگاری بکات.

موسا بەيەككە لەسەربازەكانى وت: تۆ بەشيۆەيەك بىكوژە كە ھەست بەھىچ ئازارەك نەكات.

ئەو پۆژەى ئەسپەكەيان كوشت "نون" دارىكى پيشانى "موسا" دا و وتى: ئەمپۆ چل و نۆيەمىن پۆژى رىكردنمانە.

موسا پرسى: بەچ شيۆەيەك بەوردى ئاگادارى ئەوھىت كە چەندەمىن پۆژى كۆچمانە؟

"نون" يش دارەكەى دەستى پىنىشاندا كە ھەموو پۆژىك ھىلىكى پىدا دەھىنا، كە چل و نۆ ھىلى پىدا ھىنرابوو. "نون ھەموو بەرەبەيانىك پىش ئەوھى بەرەكەون ھىلىكى تازەى پىدا دەھىنا.

لەمكاتەدا داستانى سەرچاوەى روبرارى "نىل" دەمە و دەم بەنىو سەربازەكاندا گواسترايەو، چونكە روبرارى "نىل" لەھەر ناوچەيەكدا بەشيۆەيەك لەشيۆەكان بەنىو كىو و دەشتەكاندا تىدەپەرىت. لەنىو ھەموو بەسەرھاتەكاندا تەنھا بەسەرھاتىكىيان لەنىو سەربازەكاندا رەواجى ھەبوو ئەويش ئەو بەسەرھاتەيان بوو كە ھەركەسىك بپۆشتايە بەدەواى دۆزىنەوھى سەرچاوەى روبرارى "نىل" دا ھەرگىز نەگەرپراوئەو. لەھەمان ئەو كاتەدا ھەم ئەوان گەشتە تروپكى شاخىك و تەماشاي تىشكىكى ئەرخەوانيان دەكرد.

نون وتى: موسا تەماشاي ئەوى بكە ئەو شوينە بەدلىيايەو كۆتايى جىھانە، ئەو ھەمان ئەو ئاگرەيە كە وتم سوتىنەرە، ئىتر لىرە بەدواو دەگەرپىمەو و ھەنگاويك بەرەوپىش نانيم.

موسا لىتى تۆرە بوو و بەسەرىدا ھاوارى كرد و وتى: نامەوئىت ئەركىك كە پىم سىپىدراو بەھوى ئەفسانە پەرسىتەكانى تۆو بەنىوچلى بەجى بەنىلم، تۆ كەسىكى ئەندىشە پەرسىتى و والىكى دەدەيتەو و كە لىرەدا چىتر كۆتايى بەجىھان ھاتوو، لەكاتىكدا ھەرچەنىك بپۆين ھىشتا كەمترىن پىگاي ئەم جىھانەمان بەپىنى بپىو، لەبەرئەو نەگەر ئەو بەرپرسىارىيەتەى بەمن سىپىدراو بەجى نەگەيەنم، ئەوا بەسزاي سەركىشى دەمكوژن.

نون وتى: تۆ ئالىرەو بەگەرپىو و پىيان بلىتى كە شارى زىم نەدۆزىو.

موسا وتی: کاتیک فەرمانده "سوکەر موسا" لیم بپرسیت، چەند پوژ پیت کرد، لەهەمان ئەوساتەدا بۆی دەردەکەوێت کە من فەرمانەکانی ئەوم جیبەجی نەکردوو، بەلام بەلایەنی کەم دەبیئت سەد پوژ پێ بکەین، لەکاتیگدا بەپیتی ئەو هیلانە ی لەسەر ئەو دارە کیشاوتن هیشتا نیووی ئەو سەد پوژەمان نەبپیو، لەبەرئەو من بەردەوامی بەم پێیە خۆم دەدم.

لەو شەویدا ئاسمان هەوری بوو و هەورەگرە و هەورە بزیسکەیهکی زۆری هەبوو، دواي ئەوەش باران باری، لێزمە ی باران بەرپادەیهک زۆر بوو بوو هۆی ئەو ی پوباری نیل بەرز بیتەو و هەلچیت و لەگەل خروشان ی هاوکات لەگەل هەورەگرەدا پوناکیهکی ترسناکی لەدۆل و چەمدا دروست دەکرد، "نون" بێدەستەلات لەترساندا دەستی کرد بەگریان. "موسا" ش کە دەیزانی "نون" دوچاری "ئەندیشەپەرستی بوو زۆر گوێی پی نەدا، تا سەرئەنجام کۆتایی بەباران بارین هات و ئەستێرەکانی ئاسمان دەرکەوتن.

موسا وتی: تەماشاکە ئەگەر ئەو شوینە کۆتایی جیهان بوايە ئیستا بزیسکە ی ئاگری لی بەرز دەبویەو و تۆ لەتاریکیهکی تەواودا بەجوانی چاوت بەئاگرەکە دەکەوت، بەلام هەر بەوشیووی خۆت دەیبینی ئەو ئاگرە ی تۆ باست دەکرد ئیستا دیار نیە، ئەو ی ئەمڕۆ لەکاتی خۆرئاوا بوندا چاوت پیی کەوت هەورگەلێکی سورباو بون. ئەگەر ئێرە کۆتایی جیهان بوايە ئەوا ئیمە بەم ئاسانیە نەماندەتوانی سنوری ببەزینین، ئیستاش با بپۆین بۆئەو ی پیت نیشان بەم کە چەنیک پێگامان لەبەرماوە بپچین و شتیک کە کۆتایی جیهان بیت بونی نیە. موسا و هاوپیکانی بۆماو ی سی پوژ لەناوجەرگە ی بیاباندا لەکەنار پوباری نیلەو پێگای خۆیان گرتە بەر، پوژی سییەم ماریکی ژەهراوی "موسا" ی گەست. "موسا" ش یەکسەر مارەکە ی بەچەقۆکە ی دەستی کوشت و ماریاسەکان یەکسەر وتیان، ئەو ماریکی ژەهراویە.

نون وتی: دەبیئت هەر ئیستا جینگە چزی مارەکە بەچەقۆ هەلنڤین، دواي ئەو بەدەم دەست بەمژینی شوینە براوہکە بکەین، "نون" ئەوەندە شوینی براوہکە ی مژ ی و تفیوہ تا موسا لەهۆش خۆی چوو. پیکردنیان بەهۆی باری تەندروستی موساوہ براوہستا. موسا ئەو پوژە تا بەیانی هەر لەحالی لەهۆش چوندا بوو

و "نون" یش له بهرنه وهی نه زمونی له مېواره دا هه بوو هه ولی دا به بهر دهوامی لاشه ی له حاله فیکیدا پارگرت و پارچه داریکي خسته نیوان ددانه کانیوه، چونکه موسا به هو ی کاریگری ژهره که وه لهرز و دانه چیره ی لی که وتبوو. کاتیک موسا چاوی کرده وه سهره پای نه وه ی لهرزه که ی که می که بوبویه وه، به لام و پینه ی ده کرد و له بهر خویه وه بی نه وه ی بتوانیت به سهر خویدا زال بیت قسه ی ده کرد: من کوپی فیرعه ون نیم، من کوپی یه کی که له خه لی "ئیسرائیل" م که له ولاتی "کوش" که ده که ویتنه پوژه لاتی ده لتای "نیل" وه نیشته جین، دایکی راسته قینه م له ناو سه به ته ی که دا منی داوه به ده م پوباری نیله وه و شازاده ی که میسری به ناوی "نخاس نامون" منی له پوباری نیل گرتووه ته وه و بردومیه ته کوشکی فهرانه وایی و وا تیی که یان دیون که من کوپی نه وم بو نه وه ی له لای فیرعه ون خوشه ویست بېم، له هه موو شوینیکدا منیان به شازاده بانگ ده کرد، له کاتیکدا من که نیه زاده ی که ی ئیسرائیلی بوم. "نون" زانی "موسا" وه کو خوی کویله زاده ی که و له خیلئ ئیسرائیله، به لام نه ی ده توانی له وه تیبگات که به چ شیوه ی که که سی که له خیلئ ئیسرائیل ده بیت شازاده ی که زور سهری له و به سهراته ی "موسا" سوپما، پاشان له بهرنه وه ی به و حاله وه ته ماشای "موسا" ی ده کرد گریا!

موسا ده یوت: توش له هه مان نه ژادی منی زور به ریز و سوژه وه مامه لت له گه لدا ده کردم. تو برای منیت...

دوای نه وه "نون" پیی وت: پیم وتی ئیره کوتایی جیهانه و تو باوهرت پی نه کردم... دوای ماوه ی که پیی وت: تو باوهر به وه ناکه ییت که نه وه "بون" بوو که سمی نه سپه که ی توی چه قانده ناو کونیکه وه و شکاندی، توش ناچار بویت نه و نه سپه ی که زور خوشت ده ویست بکوژیت بو نه وه ی شیرکان به زیندویه تی پاره چ پارچه ی نه که ن. نه وه "بون" بوو که نه م ماره ی هیئایه سهر پیت و گه ستیتی و خه ریک بوو بتکوژیت. "نون" زور لیت توپه یه و تا نه و کاته ی نه گه ریتیه وه ده ستبه ردارت ناییت.

موسا وتی: نه ندیشه پوچه له کان زال بون به سهر هزرتدا و هوکاری هه کاره سات و پوداویک ده گه ریتیه وه بو "بون"



نون وتى: پۇجەكانى ئەم دۆلە لەشىۋەى ماردا خۇيان پيشان دەدەن كە ماری "نوهشتن" ى پى دهلين، بەلام ئەمانە ئەو مارە نين كە "لنو" يان گەستۋوہ.

موسا تەماشايەكى پى ئاوساۋەكەى كرد و بەردەوام ھەستى بەتینویەتى دەکرد "موسا" ش بەرپادەيەك لاواز و بېھیز بوو كە نەيدەتوانى جاميکيش بەدەستەكانى بگريئت، لەئەنجامدا "نون" ناچاربوو يارمەتى بدات بۆئەۋەى بتوانيت ئاۋەكەى بخواتەۋە. ھەموو ئەو سەربازانەى كە ئارەزوى ئەۋەيان دەکرد بگەرپنەۋە و ھەزبان نەدەکرد لەۋە زياتر برون، زور خوشحال بون بەۋەى "موسا" مار گەستى، چونكە ھەزبان دەکرد بمریت بۆيە بە بەردەوامى ھەۋاليان دەپرسى. موسا وردە وردە ئامادە بوو و لە "نون" ى پرسى: ئەرى بەراست چۆن ئەمە پويىدا.

نون وتى: من و تۆشان بەشانی يەكتر پيمان دەکرد و لەناكاو جوتيك مار پەلامارى داين، يەكەميان تۆى گەست و دوۋەميشيان منى گەست.

موسا وتى: ئەگەر ئەو مارەى تۆى گەستيت، كەۋاتە چۆن ئاۋا تەندروست و چوست و چالاكيت.

نون وتى: ئەو مارەى تۆى گەست زور جياواز بوو لەو مارەى من، ئەۋەى منى گەست ماری "نوهشتن" بوو، پۇجى مارەكان وەكو "نوهشتن" دەتگەزن بەلام جینگە گەستەكەى بەجەستەى مروفەۋە نامينيت و تۆش دەييت ئەۋە بزانى كە "نون" بەردەوام لەگەل مروفدايە و ليماں جيا نابيتەۋە و ناھيئيت ھيچ كەسيك ئازارمان پيبدات، مەگەر ئەۋەى بەپيچەۋانەۋەى خواستەكانى پرفتار بگەين، ئەۋكات ھەۋلى كوشتنمان دەدات.

موسا لىى پرسى: ئەۋكاتانەى كۆيلە فروشەكان بەپوتى قامچيان لى دەدايت "بون" لەكوى بوو؟ بۆجى لەۋكاتەدا بەرگرى لى نەكردى، مەگەر تۆچ پفتاريكت بەپيچەۋانەى خواستەكانى ئەو ئەنجام دابوو؟ بەراستى تۆ كەسيكى زور سادەيت كە ۋاھەست دەكەيت "پۇجى مار" يان خوداى "مار" بەناۋى "نوهشتن" شايستەى ئەۋەيە بېپەرستى؟ مار جورىك گيانەۋەرى گەزندەى ئازار بەخشە، لەھەر كاتيكدا ھەلى بۆ برەخسيئت ئيتەر ھەر جورە گيانەۋەرىك بيت پەلامارى دەدات و دەيگەزيت بۆئەۋەى بيكوژيت. من تۆ بەكەسيكى تاۋانبار نازانم

و به هیچ شیوه یه کیش سه رزه نشئت ناکه، ته نها له بهرئه وهی گیانه وهریکی ئاوا دزیو و ئازار به خشت ده پهرست؟ نه و ماره ی که به ناوی "نوهشتن" بانگ ده کریت ئه فسانه یه و چیت ره لای نی، ئیستا هم بریسمه و هم ههست به ماندویه تی ده کهم.

نون وتی: به دنیاییه وه ئه مه نیشانه ی ئه وه یه به ره و چاک بونه وه ده پۆیت، هه ر ئیستا ماسیه کی تازه ت بو ده برژینم، هه مان نه و ماسیه ی چه ند ساتیک له وه پینش خوم له پوباری "نیل" پلوم کرد، هه ر ئیستا ماسیه کی برژاو بو که وه م ئاماده ده کهم.

موسا دوا ی نان خواردن دوباره له گه ل "نون" دا دهستی کرده وه به گفتوگو، به لام ئه مجاریان له باره ی "نامون" وه گفتوگویان له گه ل یه کتردا ده کرد نه ک "ئاتون" چونکه ئه گه ر له باری "ئاتون" گفتوگویان له گه ل یه کتردا بکر دایه "نون" بگره له وشیه کی نه و گفتوگویه یان تینه ده گه شت و هه ز ی نه ده کرد گو یی لی بیت. له پهر دودا موسا له گه ل "نسف" ی سه ره وکی ئه نداز یارانی کوشکی "فیرعه ون" گفتوگویه کی کرد بو و له نیو ئه م گفتوگویه یاندا ئاماره یان به وه دابوو که پایه دارترین ته لار نه و ته لاره یه له سه ر بنه مای بیر کرد نه وه و تیروانین بنیات ده نریت و هه ر گیزیش نا پوخیت. موساش که ده یزانی له سه ر ده می مندالیدا ئه وه نده باسی "بون" یان بو کرد وه که مه حاله بتوانیت بچو کترین دانوستان له باره ی ییرو با وه ره کانی دا بکات، ته نها کاریک که توانی ئه نه جامی بدات بو ئه وه ی که میک "نون" له م ییرو با وه ره ی جیا بکاته وه، نه وه بو و تی: خودای "نوهشتن" و بون "خودای ولاتانی ترن، ئه مانه له میسر دا باره گایان نیه و لی ره شدا جو ری خودا کسان جیا وازن له وه ی تو با ست کرد، ئایا تو که سیک ده ناسیت که له میسر دا "بون" یان نوهشتن "بهرستیت؟ نه و خودایانه ی که تو ده یان په رستی لی ره دا به هیچ شیوه یه ک بونیان نیه. ئه م قسه یه که میک کاری له "نون" کرد و ورده ورده، دوا ی نه وه که میک باسی ئاتونی بو کرد و هه ز ی له "بون" وه به ره و "نامون" دوا ی نه وه ش به ره و "ئاتون" په وانه کرد.

لەم نىۋەندەدا "نون" لەكاتى گەتوگۆكاندا ناۋى دايك و باوك و خوشك و براكان و ئەندامانى خىزانى ھىنا و وتى: من لەخىلى "يوى" يەككە لەدوانزە خىلەكانى ئىسرائىلىم، لەۋەيكە "يوى" زۆر مەزن نىيە بەلەينى كەم ئەو خىلە ھەمويان يەكتى باش دەناسن، بگرە من دەتوانم ناۋى دايك و باوكى تۆكە تۇيان ھەلداۋەتە پوبارى نىلەۋە پى بلىم.

موسا لە "نون" نى نۆكەرى پامار و پىيى وت: تۆ ناۋى دايك و باوكى من دەزانى؟  
نون وتى: بەلى ناۋى باوكت بەزمانى "كوش" نام رام "۳۰".  
موسا بەكونجكاۋىيەكەۋە لىيى پرسى: تۆ باوكم دەناسى؟ ئايا لەژياندا ماۋە؟  
نون وتى: باوكت كۆچى دوايى كردۋە بەلام دايكت ھىشتا زىندۋە، بەۋاتا تا ئەو كاتەى من لە "يوى" بوم دايكت زىندۋە بوو.  
موسا لىيى پرسى: دەزانى ناۋى دايكم چىيە؟  
نون وتى: بەلى دەزانم ناۋى دايكت چىيە، ناۋى "جوشىد" ە.

موسا چەند جاريك ئەو ناۋەى لەبەرخۇيەۋە وتەۋە و وتى: سەرۋكى كاھىنانى كۆشكى فەرمانپروايى پىيى وتم دايكم لاۋ بوۋە و نزيكەى شانزە تا ھەفدە سال زياتر تەمەنى نەبوۋە.

موسا وتى: بەلەبەرچاۋ گرتنى ئەم چەندسالەى دوايى، بەۋاتا ئىستقا كە تەمنم بىست سالە، دايكم نزيكە چل سال دەبىت و دەتوانم بەزىندۋىيى چاوم پىيى بکەۋىت... دواى ئەۋە دوپاتى كردهۋە: ئايا بەپراستى تۆ بەچاۋى خوت دايكى منت بىنيۋە؟

نون وتى: بەلى من دايكتم بىنيۋە. "جوشىد" ھاۋسەرى "عىمران" بى لەتۆ كوپ و كچىكى ترى لەھەمان ھاۋسەر ھەيە، كوپەكەيان ناۋى "ھارون" ە و كچەكەشيان ناۋى "مىريام" ە.

موسا وتى: ھەر زانىيارىيەكى ترت لەبارەى خىزانەكەى من ھەيە پىم بلى.  
نون وتى: "جوشىد" دايكت لەخىزانىكە بەناۋى "سفىر"، باوكت ناموزاى باوكمە، كەۋاتە من و تۆ نەك تەنھا لەيەك خىلن بەلكو خرمى يەكتريشىن.

<sup>30</sup> ئەۋە ھەمان ئەم "عىمران" ەيە كە ئىمە دەيناسىن.

## شاری زئرين

هه موو هیژه که بههوی ئه و ماره ی که "موسا" ی گهست پشوی دا تا ئه و کاته ی له لایه ن موسا وه فرمانی جولانه وه ده رکرایه وه. له و ساته به دوا وه، پیکردنیان به و راده یه ئاسان نه بوو، چونکه پینگاکان سهختی و سه ره و ژیری و به ره و ژوری و پیچا و پیچ هاوکات له گه ل گیاندارانی بیه یز و توانادا پینگای بهریان سهخت و دژوار تر ده کرد. موسا و ها و پیکانی به هر شیوه یه ک بوو به رده و امیان به پیشه وه یه کانی خویان دا تا ئه وه ی گه شته ده ریا چه یه ک که ره باری نیل له و یوه سه رچا وه ی ده گرت، ده ریا چه یه ک که ئاو یکی زولال، ئاو یک که له کیو و تافگه ی ده ریا چه وه هه لده قولا سه رچا وه ی ده گرت، ئه و شوینه ی سه ره تای ره باری نیل بوو و ره باری "نیل" یش له و تافگه وه سه رچا وه ی ده گرت. به چواره وری ئه و دریا چه شدا گیاندار که لیکی جو را و جو ر سه رقانی له وه راندن بون، بگره فیله کانیش به شفره ی در یژیا نه وه له و چواره و ره دا ده بینران. موسا له میسر دا ته نها وینه ی فیله کانی بینیبوو و ئه وه یه که مجاربوو که له نزیکه وه چاوی به فیل بکه ویت. موسا و سه ربازه کانی به چاوی سه رسو پرمانه وه ته ماشای دیه نگه لیکی جوانی سه روشتیان ده کرد و نه یانده زانی ته ماشای کو ی بکه ن، تانه و کاته ی چه ند ره شپ یستیک به ره و ره بیان هاتن. ئه م ره شپ یستانه به پیچه وانه ی ره شپ یسته کانی ولاتی "کوش" بالایه کی کورتیان هه بوو و له سه رخو چه ند گو ته یه کیان هی نایه زمان که به ه یچ شیوه یه ک لی ی تی نه گه شتن. موسا و سه ربازه کانی ته ماشایه کی یه کتریان کرد، له هه مان ئه و کاته دا ره شپ یسته کان به ده ستیان ئا مازه یان بو شو ی نی ک کرد و پینگایان پینیشان دان.

"کری" به سه ربازه کانی وت: به ری که وین و بزانی چیان لی مان ده ویت...

دوای ماوۋىيەك پۇشتىن گوندېك دەرکەوت، ئەو گوندە لەناو دارستانىكى چىردا شاردرابوۋىيە. لەبەردەم گوندەكەدا پياۋىك چوارمىشقى دانىشتىبوو و ئاۋى دەخواردىمۇ. وا دەھاتە بەرچاۋ كە كۆيخاى ئەو گوندە بىت. ھەرئەۋكاتەى چاۋى بە موسا و ھاۋپىكانى كەوت بەزمانى مىسرى بەخىرھاتنى لى كردن!

دوای ئەو لى پىرسىن: بەدلىيايىيەۋە دزانم ئىۋە خەلكى مىسرن. موسا و ھاۋپىكانى بەبىستنى زمانى مىسرى لەناۋچەيەكى ئاۋا دور و نامۇدا لەۋپىرەمىزدە ئەۋىش بى ئەۋەى گوتەيەك بەيننە گۆ بەۋاق و ۋېماۋى تەماشايان دەكرد، كاتىكىش ھاتنەۋە ھۆش خۇيان وتيان: بەلى ئىمە مىسرىن، بەلام تو؟

پىرەمىزد وتى: دەزانم كە سەىرتان لىدېت كە من ئاگادارى ناسنامەى ئىۋەم، ئىستا ماندون دانىشتن، كاتىكى زۇرمان بۇ گفتوگۇ بەدەستەۋىيە. لەئىستادا بچەۋىنەۋە و ماندۋىيەتى خۇتان دەرېكەن.

ئەو پىرەمىزدە بۇماۋىيەك لەگەل ھاۋپىكانى قسەى كرد كە مىسرىيەكان ھىچى لى تىنەگشتن، دوای ماۋىيەك چەند كاسەيەكى دارىنى پىر لەمىۋەى پەنگاۋپەنگيان خستە بەردەم "موسا" و ھاۋپىكانى. دوای ئەۋە شەرابى پىشكەش كردن و وتى: ئەمە شەرابى "ئزگىل" ئى ناۋچەى خۇمانە. ھەموو سەربازەكان بى لە "موسا" لەو شەرابەيان خواردىمۇ. موسا لەھەمان ئەۋكاتەدا تەماشايەكى چواردەۋرى كرد و بىنى پەشپىستەكان تارادەيەك پوتن. تاكە پۇشاكيان جۇرىك پىشالېۋو كە تەنھا بۇ داپۇشىنى دەزگاي پەيۋەندى و كۇميان بەكارىيان دەھىنا. پياۋەكان نىزەيەكى درىژ و نوكىكى مەفرەغيان بەدەستەۋە بو. تاكە چەكىك كە بەناۋىشانى چەكى راستەقىنە و كارا بەلايانەۋە گرنگ بىت شمشىر و چەقۇ بوو كە بەدەستيانەۋە بەدى دەكرا، بەلام تىروكەۋانىكىشىيان ھەبوو كە ديار بوو كاريگەر و كارابو. موسا و سەربازەكانى بەھۋى دوردرىژى پىگاۋە پىشىكى درىژيان پەيدا كىردىبوو و ھەر ئەم دىمەنەش سەرنجى مندالەكانى پادەكىشا و يارىيان بەپىشيان دەكردن و پاياندىۋەشاند، ژنەكانىشىيان بەدەنگىكى بەرز پىيان پىدەكەنن. پياۋە پەشپىستەكان كە ھىچ كامىكيان مويان پىۋە نەبوو بەبىننى ئەو ھەموو پياۋە پىش درىژە سەريان سوپماۋو، بۇيە پىشى مىسرىيەكان بوبە ھۋى گوتە و باسى

خه لکی ئو ناوچه يه. ههروه ها جلوبه رگی میسر یه کانیش سهرنجی ره شپښسته کانی به لای خو یاندا راکیشا بوو. له هه موو سهرنج راکیشتر شمشیره که ی موسا بوو که له ناسن دروست کرابوو. کابرای پیره میړد که ناوی "دوگانا" بوو خو یی پیناساندن. ئو گونده له چهنه خانویه کی بچوک پیکده هات، هه ریه که لهو خانوانه رهنګدانه وه ی خیزانی پیوه دیار بوو، په رژین و دیوار به چوارده وری خانوه کاندای به دی نه ده کرا، له ناو خانوه که شدا هیچ شتیکی وه که دهرگا و پاریزهر به دی نه ده کرا. بگره بو ساتینکیش زهرده خه نه له لیوی خه لکی ئو گونده نه ده پرا. له دوا ییدا موسا کاتیک گفتوگو له گهل پیره میړدا ده کرد په یی به هوکاری نه بونی دهرگا و دیوار و په رژینی ماله کان برد و تیگه شت لهو لادییه دا هیچ شتیک به ناوی دزی و ده ستیوه ردان بونی نیه و هیچ که سیک خه می سبه ینی ناخوات، نه مانه ته نها بو ئه مرؤ و هه نوکه ده ژین، نه که وه میسر یه کان له کاتیکدا هیشتا له ژیاندا بون رایانده سپارد گوړیکی باشیان بو ناماده بکن و چاوه پتی ئه وه یان ده کرد که ی بمرن بو ئه وه ی به خاکیان بسپیرن بو ئه وه ی به پتی خه یال پلاویه کانیان دوباره زیندوو بینه وه، له کاتیکدا که هه موو پوژیک ده مردن، له هه مان ئه وکاته دا خه لکی "دوگانا" به هیچ شیوه یه که نه بیر یان له مهرگ و نه له سبه ی ده کرده وه بگره له مهرگیش نه ده ترسان. پاره ماسی، پاری ئاژهل، مه له کردن له دهریا چه "ازگیل" له ناو ئو جهنگه له دا چوارچیوه ی ژیان سانه یان بوو. نه مانه به پیچه وانیه میسر یه کان به هیچ شیوه یه که باوه پریان به ژیان دوی مهرگ نه بوو، بو ئه وه ی به هو ی ئو نه ندیشه وه دو چاری گرفتاری خه یال پلاوی بین.

"دوگانا" ی پیره میړد وتی: تا ئه وکاته ی مروځ نه یه ت بو ناوچه یه کی ئاوا دور په ی به زمان نابات که پو لیک کی گرنگ له نیوان په یوه ندی مروځه کاندای ده بینیت، نه گهر مروځه کان شاره زای زمانی یه کتری نه بن ئه و ژیانکی سه ختیان ده بییت، لیړه دا ته نها منم که شاره زای زمانی میسریم.

موسا لینی پرسى: ده بییت تو سه روکی ئه م خیله بییت؟

پىرەمىرد وتى: سەرۆك نىم، بەلكو پزىشكىم و سەرقالى چارەسەركردنى خەلكىم،  
من له "مالى ژيان"ى "تبس" خويندومە. بى لەزانستى پزىشكى، پىششىبىنى  
ئايندەشيان بۇ دەكەم.

موسا لىي پىرسى: تۆكە پزىشكى چ پەيوەندىيەكت بە پىششىبىنى كردنەو ھەيە؟  
پىرەمىرد وتى: من ئاو دەپژمە ئەو كاسەيەي كە لەبەردەمدا دەيبىنن و ئايندە  
و پابردوى ھەموو كەسىكى تىدا ئاشكرا دەكەم، ئىستاش تۆ ئەي شازادە ھەز  
دەكەيت ئايندە يان پابردوت بۇ ئاشكرا بىكەم! ھەروەھا بەخىراتنى تۆ و "نون"ى  
نۆكەرت دەكەم!

موسا و ھاوپىكەنى لەسەرسوپماندا ەك پەيكەر وشك بوون، و موسا لىي  
پىرسى: تۆ ناوى نۆكەرەكەي من لەكوپوۋە دەزانى؟ لەكوپوۋە ئاشناي ناسنامەي من  
بويىت، چونكە لەو دەپپىش لەھىچ شوپىنىكى تردا گەفتوگۆمان لەگەل يەكتردا  
نەكردوۋە.

"دوگانا" وتى: لەپاستىدا ماوۋەيەك لەو دەپپىش چەند كەسىك لەولاتى "كوش" ەو  
ھاتن بۇ ئىرە، سەرەپاي ئەوۋى ماوۋى نىوان ولاتى "كوش" و ئىرە زۆر دورە،  
ھەندىجار خەلكى سەردانى ئىرە دەكەن، و بۇ ماوۋەيەك نىشتەجى دەبن و دواي ئەو  
دەگەپنەو. ئەو كەسانەي ھاتن بۇ ئىرە تۆ و "نون"ى نۆكەرەكەي تۆيان دەناسى،  
ھەروەھا پىيان و تەم كە تۆ فەرماندەي گالىسكەوانەكان بويىت. ھەروەھا پىيان و تەم  
ئەگەر تۆ سەركردەي ھىزى سەربازى نىردراو بويىتايە ئەو "ئىرگەباين"ى پادشاي  
كوش بەكوش تەدەدرا، ھەروەھا كوش تە و كوش تار نەدەكەوتە نىو لاو و مندال و  
ژنانى "كوش" ىشەو. ھەروەھا باسى تۆ و "نون"ى نۆكەرتيان بۆ كردوم. ئەوان  
دەيانوت "موسا" ناويكى ناتەواو و نۆكەرەكەي تۆش خىلەكەي، ھەروەھا باسى  
ھەموو تايبەتەندىيەكى تۆيان بۆكردوم، ھەلبەت باسى ھەندىك شتى تريان بۆ  
كردم.

موسا پىرسى: باسى چيان بۆ كردويت؟

پىرەمىرد وتى: ئەوان باسى ئەوۋەيان بۆ كردوم، سەرەپاي ئەوۋى تۆ شازادەيت،  
بەلام تۆي لەمىسر دور خستەو و فىرەون نەيدەويست لەمىسردا بەمىنىتەو،

ھەرۋەھە نەيويست تۆ فەرماندەي ھېزى نېردراوى مىسر بىت بۆيە تۆيى كىردە  
فەرماندەي ھېزى گالىسكەوانەكان، لەكاتىكىدا ھىچ شتىكت لەبارەي  
گالىسكەوانىيەو نەدەزانى و شارەزاي نەبويت. ھەموو ئامانجىكى تەنھا  
دورخستەنەوئى تۆ بوو لەمىسر، بۆئەوئى بەشكە لەگۆرەپانى جەنگدا بكوژىت،  
بەلام ئەو پويىنەدا كە فېرەون دەيويست. پېيان وئە فەرماندەي مىسر، فەرماندەي  
پېشوو پېش مەرگى تۆ كىردە جىنىشنى خۆي، بەلام تۆ ئەو بەرپرسىارىيەتەت دا  
بەكەسىكى تر، بۆئەوئى دژايەتى و پقەبەرايەتيەك لەنيوان تۆ و ئەودا پو نەدات.  
موسا لىي پىرسى: تەواي ئەم نەيىنە سەربازيانە، دانىشتوانى "كوش" بۆيان  
گىپرايتەو؟

"دوگانا" وەلامى دايەوئە: بەلى!

موسا وتى: بەپراستى بەلامەو سەيرە، سەرەپاي ئەوئى لەناوچەيەكى ئاوا دور و  
سەختدا دەرژىت، بەلام ھەوالەكانت زۆر تازەن، ھەرۋەھە ئەوئى سەرى سورماندوم و  
سەرنجى پراكىشاوم شىواي قسەكردنى تۆيە بەزمانى مىسرى كە زۆر پاك و پەوان  
گفتوگۆي پىدەكەيت!

"دوگانا" وتى: گفتوگۆكردنى منىش بەزمانى مىسرى خۆي بۆخۆي  
بەسەرھاتىكى تايبەت لەخۆ دەگرىت، منيان برد بۆ مىسر، ھەلبەت خۆم نەپۆشتم.  
موسا لىي پىرسى: پېش ئەوئى باسى رۆشتن بۆ مىسر بکەيت، دەتوانى  
پېشبينى ئايندەم بکەيت؟

"دوگانا" وتى: بەلى. كاتىك پېشبينى ئايندە دەكەيت، سەرەپاي ئەوئى  
پوداوەكانى پابردوو كاريگەرنىن، لەبەرئەوئى ناتوانىت پراستەخۆ پراستىەكان بۆ  
خەلىكى ئاشكرا بکەيت، بۆيە ئاچار دەبەم وەك پېشبينىكە ناخەمە پوو، لەكاتىكىدا  
پوداوەكانى پابردوو، بەشىكەن لەپابردوو و كار لەئايندەي ھىچ مرقۇقك ناكات، بەلام  
لەھەندىك بابەتدا ئەم پوداوانە بەشىوئەيەك دەردەكەون كە زۆر لەھەنوگە نزىكتەن تا  
پابردوو. بۆنمۆنە كەسىك براكەي مردوو و واى دەزانى براكەي بەشىوئەيەكى  
سروشتى مردوو، بەلام ئەگەر پىيى بلىن براكەيان كوشتوو و بەشىوئەيەكى  
سروشتى كۆچى دراوى نەكردوو، دوچارى خەم و دلگرانى دەيىت و تا ئەوكاتەي



بکۆژی براكه‌ی نه‌دۆزیته‌وه كۆلى لى نادات، به‌لام نه‌و كه‌سه‌ی پوداوه‌كانى پابردوى  
بۆ گىپراوه‌ته‌وه، نه‌گهر ئاماژه‌ی به‌م خاله‌ نه‌كردايه، ده‌له‌پراگى له‌بیس‌سەردا  
نه‌ده‌روژاند.

موسا به‌بیستنى نه‌و گوشتارانە له‌ده‌مى "دوگانا" سه‌رسوپمانى زیاتر کرد.  
چونكه به‌هیچ شى‌وه‌یه‌ك چاوه‌پێى نه‌ده‌کرد له‌كونجىكى دورى نه‌م جیهانه‌دا كه  
به‌گوته‌ی "نون" كۆتایى جیهانه، كه‌سێك بیروبوچونىكى ئاوا بخاته‌پوو.

"دوگانا" وتی: هه‌رله‌به‌ره‌وه‌ش كاتێك ته‌ماشای ئاوى ناو كاسه ده‌كه‌م بۆنه‌وه‌ی  
باسى پوداوه‌كانى ئاینده‌ی ژيانى نه‌و كه‌سانه‌ی له‌م ناوچه‌یه‌دا ده‌ژین بكه‌م،  
به‌شى‌وه‌یه‌كیش باسى پاستیه‌كانیان بۆ ده‌كه‌م بۆنه‌وه‌ی بیسه‌ر به‌بیستنى  
پانه‌وه‌شیت و بترسیت، و فشارى به‌رگه‌گرتنى پوبه‌پوبونه‌وه‌كانى له‌گه‌ل  
پاستیه‌كاندا زیاتر بكه‌م.

دواى نه‌وه "دوگانا" بابه‌تى گفتوگۆكه‌ی گۆپى و وتی: نه‌مڕۆ ده‌بینم كوپه‌ لاهه‌كان  
زۆر چه‌زبان له‌ژنه، كچ و كوپانى لاو خوازىارى یه‌كترىن، به‌لام نه‌گهر بۆیان باسبكه‌م  
له‌ده‌رونى هه‌ریه‌ك له‌مانه‌دا چى ده‌گوزهریت، نه‌وا به‌شى‌وه‌یه‌ك له‌یكتر بێزار ده‌بن كه  
ناشتوانن بۆساتیكیش له‌به‌رامبه‌ر یه‌كتردا دان به‌خۆیاندا بگرن. هه‌ر له‌به‌ره‌وه‌ش  
كاتێك ژن و می‌رد دین بۆلام و منیش چه‌ند پرسىاریکیان لێده‌كه‌م و دواچار ناچار  
ده‌بم پاستى كه‌سایه‌تى و ژيانیان له‌به‌رگىكى نه‌رم و نیانه‌وه‌ بپێچم ئه‌وكات بۆیان  
بگىپمه‌وه.

موسا وتی: ئه‌كریت شتىكى ئا له‌و شى‌وه‌یه‌ش له‌باره‌ی ئاینده‌مه‌وه‌ پێشبینى  
بكه‌یت؟

"دوگانا" وه‌ك جاران ته‌ماشای ئاوى ناو كاسه‌كه‌ی كرد و وتی: تۆ له‌سه‌رده‌مى  
مندالیدا له‌كۆشكى فه‌رمانپه‌رواییدا گه‌وره‌ بویت، به‌لام پێشتر، مه‌به‌ستم له‌دايك  
بووته، له‌دوایدا بۆت باس ده‌كه‌م.

موسا وتی: كه‌مىكى باسى ژيانى ناو كۆشكم بۆ بكه‌.

"دوگانا" وتى: لەكۆشكدا كاھىنىك ھەبوو كە زۆر تۆى خۆشدەويست. سەرى دەتاشى. و بەپۇن چەورى دەکرد، كاھىنەكانى كۆشك گوپرايەلى فەرمانەكانى بون...

موسا وتى: باسى دواى ئەوئەشم بۆ بکە.

كاتىك "دوگانا" يىنى موسا زۆر تامەزرۆى بىستەنە، بەم شىوئە بەردەوام بوو: كاھىن ھەم تۆى خۆشدەويست ھەم داىكت. ئەو پياوھ وەكوو مامۇستايەكى دلسۆز زۆرشتى فێرکردى، ھەلبەت شتگەلىك كە بەھىچ شىوئەيەك فێرى كەسانى تری نەدەکرد بەلام تۆ زۆر شتى لێوھ فێر بویت.

موسا پرسى: دەتوانى پېم بلىى باسى چى بۆ دەکردم؟

"دوگانا" وتى: كاھىن لەبارەى خوداوھ گفگوگۆى لەگەلدا دەکردى.

موسا وتى: دواى ئەوھ؟

"دوگانا" وتى: تۆ باوھپت بەخوداى "ئامون" نەبوو، لەبەرئەوھ ھەولى لەگەلدا دەدايت. بۆئەوھى باوھپت بەخودا "ئاتون" بەيىنى.

موسا لىى پرسى: دواى ئەوھ چى پويدا؟

"دوگانا" وتى: ئەوھ بوو تۆ گەشتىكت كرد و لەكاتى گەپانەوئەتدا سەرى بپراوى ئەو كاھىنەيان دا بەدەستەوھ كە "فیرعەون" ى پادشا فەرمانى كوشتنى دابوو.

موسا وتى: ئەى پياوى دانا، ئەوھى باست كرد زۆر پاستبوو، كاھىنەيان لەبەرھەمان ئەو شتەى كە تۆ باست كرد كوشت، فیرعەون ويستى لەوھ ئاگادار بكاتەوھ، بۆئەوھى بزانیئت سەرئەنجامى "ئاتون" پەرستى بەچى كۆتايى دیت، دواى ئەوھ منى نارد بۆ ئەم شوپنە تا شارى زېرپىن بدۆزمەوھ.

"دوگانا" بەسەر سوپمانىكەوھ لىى پرسى: تۆ لە "كوش" ەوھ ھاتوى بۆ ئێرە تەنھا بۆئەوھى شارى زېرپىن بدۆزیتەوھ؟

موسا وتى: ئەمە فەرمانى فیرعەونە دەبوو ھەر بەھاتمايە، ھىچ پىگەچارەيەكى ترم لەبەردەستدا نەبوو.

"دوگانا" وتى: فیرعەون واھەست دەكات كە شارى زېرپىن بونى دەرەكیشى ھەيە؟

موسا وتى: ئەگەر باوھپرىشى پىى نەبیئت، وا خووى دەنوینى كە بونى ھەيە.

"دوگانا" وتی: باشه فیرعون بۆچی تهنه تۆی بۆ ئەم مەبەستە ناردوو؟  
موسا وتی: بۆئەوهی بەشکم بەهۆی گەپان بەدوای خەیاڵپلۆیەکانیدا من  
بکوژدیم.

"دوگانا" وتی: کەواتە تۆ دەتزانێ که شاری زێڕین بونی نیە، بەلام سەرەپرای  
ئەوێش پێگای دۆزینەوهیت گرتە بەر؟

موسا وتی: سەرپێچی کردن لەفەرمانەکانی فیرعون سزاکی مەرگە، ئەو منی  
بەدوای مەرگدا ناردوو.

"دوگانا" وتی: بێگومان فیرعون زۆر پقی لەتۆیە.

موسا وتی: لەبەرئەوهی وا هەست دەکات هەولێ لەناوێردنی دەدم.

"دوگانا" لیلی پرسى: ئایا لەپراستیدا مەبەستێکی ئاوات هەیە؟

موسا وتی: ئەو وا هەست دەکات.

"دوگانا" لیلی پرسى: ئایا ئەو شارەى باست کرد دۆزیتەوه؟

موسا وتی: لەو پۆژەوهی کەوتینە پێ دەمزانێ که شارێکی ئاوا تهنه لەخەون و  
ئەندێشەکاندا بونی هەیە.

"دوگانا" لیلی پرسى: بۆچی ئەوەندە دڵنیا بویت که شارێکی ئاوا هەر لەبنهچەوه  
بونی نەبێت؟

موسا وتی: ئەو شارە خیاڵیە بەوشیوهی که باسی دەکەن لەهزر و میشکدا جینی  
ناییتەوه، ناتوانرێت شتیکی ئاوا لەپروی پراستیهوه پەسەند بکری،ت، بۆیه ئەوهی  
لەبارەى ئەو شارەوه باسکرا هەموو خەیاڵپلۆی و سەرابە.

"دوگانا" وتی: بەلام شاری زێڕین لەپراستیدا بونی دەرەکی هەیە.

موسا بەشیوهیهکی نادیار وتی: بەلێ بونی هەیە.

"نون" ی نوکەری موسا بەسەر سوپمانەوه لیلی پرسى: ئایا تۆ شوینی ئەو شارە  
دەزانێ لەکوێیە؟

"دوگانا" وتی: بەلێ دەزانم.

"نون" بەسەر سوپمانەوه وتی: کەواتە بەئەرك نەبێت هەر ئیستا پێمان نیشان  
بدە.

"دوگانا"ش وتی: تهماشای ئهوی بکه، تهماشای خانوهکانی ئهو گونده بکه،  
ئهوه ههمان ئهو شارهیه که بهدواییدا دهگهپښ.

"نون" وای دهمانی "دوگانا" گالتهیان لهگه‌لدا دهکات، بویه وتی: گه‌وره‌م به‌دوای  
شاری زیږیندا دهگهپښ، نه‌ک خانوی شږ و وږی ئه‌م گونده!  
"دوگانا" وتی: شاری زیږین به‌واتا شاریک که نیوه‌ندی زیږ بیټ، ئه‌و شاره‌ش  
ده‌قاوده‌ق له‌همان ئه‌م شوینه‌دایه... دواي ئه‌وه به‌رده‌وامی پيدا: ئایا ده‌تانه‌ویت  
زیږ به‌ده‌ست به‌ینن؟

موسا وتی: من زور حزم له‌زیږ نیه، چونکه به‌هیچ شیوه‌یه‌ک پیویستم پئی نیه.  
"دوگانا" وتی: ئایا فیرعه‌ونیش به‌و شیوه‌یه؟  
موسا وتی: فیرعه‌ون خه‌زینه‌ی زیږی هه‌یه، که هه‌ست به‌زیاد کردن یان  
که‌مکردنه‌وه‌ی ناکریت.

"دوگانا" وتی: به‌همه‌رحال ئیستا بۆ په‌یداکردنی په‌نج و نازاری ئه‌م ږنگایه‌ت  
له‌هه‌ستو گرتوه، له‌به‌رئه‌وه ئه‌و شاره‌ی به‌ده‌وايدا ویلن له‌همان ئه‌م شوینه‌دایه...  
موسا بی‌گویدانه هه‌یچ شتی‌ک و به‌که‌مته‌رخه‌میه‌که‌وه تهماشایه‌کی چوارده‌وری  
خوی کرد و "دوگانا"ش وتی: سه‌یره تو بۆ به‌ده‌ست هیانانی زیږ تالی ئه‌م ږنگایه‌ت  
چه‌شتوه، به‌لام ئیستا که ئه‌و شاره‌ت دۆزیوه‌ته‌وه بۆچی به‌و که‌مته‌رخه‌میه‌وه  
تهماشای ده‌که‌یت؟

موسا وتی: له‌م کۆچه‌مدا زۆری‌ک له‌سه‌ربازه‌کانم له‌پیناو زیږدا گیانیان له‌ده‌ست  
دا، من نامه‌ویت له‌وه زیاتر خوینږیږی بیټ.  
په‌رمیږد وتی: بۆیان گپ‌رامه‌وه که له‌ولاتی "کوش" دا له‌پیناو زیږ چ کوش و  
کوش‌تاریکیان به‌رپا کردوه.

موسا لایه‌نگری ئه‌و قسه‌یه‌ی کرد  
دواي ئه‌وه‌ی درېژه‌ی به‌قسه‌کانی دا و وتی: نه‌گه‌ر بزاندن ئیره‌ زیږی هه‌یه،  
به‌دلنیا‌یه‌وه ده‌یکه‌ن به‌گۆمی خوین. له‌م گونده‌دا هه‌رکه‌سی‌ک زیږ بدۆزیته‌وه  
ده‌یسپیږیت به‌من و منیش ده‌ینیږم بۆ ولاتی "کوش" و له‌به‌رامبه‌ردا ئه‌و

كەرەستانى لە "مەفرەغ" دروستى دەكەن، كەرەستەى وەك چەقۇ و نوكى نيزە و ھەندىك شتى ترمان لەبەرەمبەر ئەو زىپرەدا پىدەدەن.

"نون" پرسى: خۇتان ناتوانن "مەفرەغ" دروست بکەن؟

"دوگانا" وەلامى دايەو: پىويستى بە "قورقوشمە" كە ئىمە نىمانە، "قورقوشم" تىكەلى "مس" دەكەن و ئاويىتەى "مەفرەغ" بەدەست دىت. ئىمە زىر لەلاى خۇمان ھەلناگرىن، بۇئەوئەى بەھۇى تەماعى زىپرەو ھەبىنە نىچىرى داگىرکەران و تەماعبازەكان بۇئەوئەى كوشت و كوشتارمان تى بخەن، لەولاتى "كوش" لەزىر شتى جوانى لى دروست دەكەن. ھەر لەبەرئەوئەش ھەمىشە لەھەرەشەى داگىرکردندا دەژىت.

موسا وتى: ئىستا وردە وردە بۇم دەردەكەوئىت كە تۇكەسىكى سادە نىت، بەلكو دانايەكىت، چونكە تا ئەوكاتەى كەسىك خوازيارى زانست و مەعرفەت نەبىت بەوشىوئەى تۇ ناتوانىت بابەتەكان بخاتە ڤوو، تۇكەسىكى خويندەوراي.

"دوگانا" وتى: پىشتەر وتم منيان بەكۆيلەى برد بۇ مىسر و لەوى بومە نۆكەرى پزىشكىك. ئەو پياو ھەموو ڤۆژىك پىشكىنى بۇ نەخۇشەكان دەکرد و دواى ئەو دەپۇشتە دەروە، بەلام نەمدەزانى كاتىك دەردەچىت بۇ كوى دەروات، دواى ئەو زانىم كە يەككە لەمامۇستاكانى قوتابخانەى "مالى ژيان" مىسر. لەمالدا لەكاتى چارەسەرکردنى نەخۇشەكاندا ھاوکارى خاوەنەكەم بەبەستنى برىن و مالىنى مەلھەم بەسەر برىندا دەکرد. كابراى پزىشكى خاوەنەم كاتىك بىنى بەوشىوئەى لەئىشوکارەكانىدا يارمەتى دەدەم، فىرى ئەوئەى كردم بەچ شىوئەىك ئىسقانى شكاوى دەست و پى بگرمەو، دواى ئەو فىرى خويندەن و نوسىنى كردم، دواى ماوئەىك فىرى خويندەن و نوسىن بوم. ئەو ڤۆژانەى خاوەنەكەم دەپۇشت بۇ "مالى ژيان"، منىش دەپۇشتەم بەدواى كىتبە پزىشەكاندا دەگەرەم و بەدەستم دەھىنان، سەرەپراى ئەوئەى بەسەختى دەمتوانى بىانخوئىنمەو، بەلام ئەو كىتبەانە جىھانىكى تریان بەرەمدا كەردەو، زانىم بۇچى گەنجىك لەناوكانو دەمرىت، زانىارىيەكى تەواوم لەئەندامەكانى جەستەدا بەدەست ھىنا. ھۆكارى نەخۇشەكانەم زانى. لەھەمان ئەو كىتبەخانەىدا كىتبىكەم بەدەست ھىنا و ئەوئەم تىدا خويندەو كە ھەموو خىللىك

لەھزى و تىپروانىنى خۇيدا شارىكى زىپىن دروست دەكات كە ھەموو تىيدا خوشبەخت و تەندروست و خوشحالىن. لەو شارەدا ھىچ كەسىك ناچار نىە درۇ بكات، نەدى دەكات و نە ناچار دەبىت ھىچ كەسىك بكوژىت، چونكە ھىچ ھۇكارىكى بۇ درۇكردن بەدەستەو نىە.

"نون" لىي پىرسى: لەم گوندەي كە تۇ تىيدا نىشتەجىي و پىي دەلىيت "شارى زىپىن" ئايا تائىستا كەسىك درۇ يان دىي يان كارىكى پىچەوانەي ياساي ئەم شارە كىردە يان نە، ئەگەر كارىكى واش بكات سزاكەي چىە؟ لەبەرئەو ھەش ئەم پىرسىارەت لىدەكەم، چونكە لەو شوىنەي تىيدا ژياوم "كەنعان"، باسى خىلىكىيان بۇ دەكردم كە زۇر بىياك بون لەئەنجامدانى ھەر كارىك و بەشىوئەك مرقۇيان دەكوشت كە بەرازىش بەو شىوئەك ناكوژىت، دەمەوئىت بزانم سزاي پىياوكوژى لەلای ئىوئەدا بەچ شىوئەكە؟

"دوگانا" وتى: لەم ناوچەيەي تىيدا دەژىم، ھىچ كەسىك درۇ ناكات، ھەرەھا ھۇكارى دىكىردنىش لەم ناوچەيەدا بەتەواوى وشك ھەلھاتوئە، چونكە داىكان لەگەل مندالەكانىاندا راستگۇيانە پەفتار دەكەن، بگرە چىرۇكىش بۇ مندالەكانىيان ناگىرئەو، چونكە درۇ لەچىرۇكەكانىشدا دەكرىت و بەو ھۇئەو مندالەكانىش خو بەدرۇكردنەو دەگرن. دەربارەي كوشتنىش ئەگەر كەسىك ھەولى كوشتنى كەسىك بدات، ئىمە لەم گوندەدا دەرى دەكەين، ئەمەش خۇي بۇخۇي سەختىر سزايە، ئەو كەسەي لەنىو ئىمەدا دەژىت ناتوانىت لەژىنگەيەكى تردا بژىت، چونكە پەفتار و نەرىت و خووەكانى ئىمە زۇر جىاوازە لەخىل و نەتەوكانى تر. نامەوئىت بلىم پفارەكانمان والا و پىشەنگى نەتەوكانى ترە، بەلام راستىكەي ئەوئەكە درۇ و دىي و كوشتن تايبەتە بەكۆمەلگانى وەك ولاتى مىسر كە نوقمى مامەلە و بازىرگانى و كرىن و فروشتن بون، ناتوان ھىچ پۇژىكىيان بى درۇ تىپەرئىن، بەلام لىرەدا ئىمە ھۇكارىگمان بەدەستەو نىە بۇئەوئەي لەپىناويدا درۇ بكەين، لەولاتىكى وەك مىسر دۆلەمەند و ھەژار دوو چىنى جىاوازن لەيەكتى. لەكاتىكدا لىرەدا ھەموومان يەكسانىن، دەبىنن كە كلىل و قوفل و پەرژىن لەم گوندەدا نابىنن، ھەموويان بەئەندازەي ئەوئەي بژىن بەدەست دەھىنن.

موسا وتی: به دَلَنیا ییه وه ئیوه خوداگه لیکی راستگۆ و دروستکارتان هیه، بۆیه خه لکی ئیره بهوشیوه یه رهفتار دهکهن.

"دوگانا" وتی: سه ره پای ئه وهی تو میسری نیت، به لام میسریه کان باوه پریان به خودا کان هیه. ئه وه به شیکه له ره وشت و سروشتی ئه وان که ده بیئت یه کێک بپهرستن، کاتی که سیک ده کوژن، ده لێن به فهرمانی خودا ئه وم کوشتوه! له کاتی که دا ئیمه دهست له تاوانی کوشتنه نادهین، ئیمه باوه پریان به هیچ که سیک نیه و هیچ خودایه کی سته مکاریش خۆی به سه ر ئیمه دا ناسه پینێ تا فهرمانی کوشتنمان بۆ دهریگات، یان به ناوی خودا دهست له تاوان و کوشتنه وه بدهین.

موسا لینی پرسی: ئیوه باوه پریان به هیچ خودایه ک نیه، به لام بیر له وه نا که نه وه سه ره نه جام ده بیئت باوه پریان به شتیک هه بیئت؟  
"دوگانا" وتی: ئیمه باوه پریان به زۆر شت هیه، به لام باوه پریان به خودای بی بنه ما نیه.

موسا لینی پرسی: ده توانیت پیم بلاییت بیروبۆچونت له باره ی مهرگه وه چیه.  
"دوگانا" وه لامی دایه وه: مهرگ وه کوو خه وایه، کو تای می مهرگ خه ویکه که بیداری نیه. باوه پریشمان به ژیا نی دوا ی مهرگ و ئاله م جو ره شتانه ش نیه، چونکه نه گهر بریار بیئت ئه م هه موو گیانه وه ر و مرو فیه دوا ی مهرگ زیندو و ببنه وه، بیهینه ره به رچاو خۆت چی پوو ده دات، ئیمه له و باوه په داین مرو ف و گیانه وه ر له پری ژیا ن و مهرگه وه هیچ جیا وازه کیان نیه، ئه وه ی جیا وازه جو ری ژیا نیانه، ئیستاش له به ره وه ی قسه ی زۆرم بۆ کردو یه هه ست به ماندو یه تی ده که م و پیویستمان به حه وانه وه یه. دوا ی ئه وه به زما نی خۆی چه ند قسه یه کی له گه ل په شپییسته کانه دا کرد دوا ی ئه وه موسا و هاو پێکانیا ن په وانه ی خانویه کی ئه و گونده کرد. سه ربازه کان به هو ی ماندویه تیا نه وه نه یا نزا نی به چ شیوه یه ک خه ویا ن لی که وتوه، به یا نیه که ی خویان له ناوچه یه کی جوان و دله رفیندا بیه نه وه. خو اردن له پری پراو یکی فراوانی ئه و ناچه یه و پاوی ماسیگه لیکی جو را و جو ری خو ش، ئاوی زولا ن، هه وایه کی پاک و شیدار و فینک. ئاسما نی جوانی پر له نه ستیره و ژیا ن له گه ل

كەسانىڭدا كە يىر لەسبەي ئاكنەنەو، نە مىراتيان بۇ ھىچ كەسىك بەجى دەھىلا و نەدەبونە مايەى دەرىدەسەرى ھىچ كەسىك، شارىك كە ھەموويان بەرپىرسى پەقتارەكانى خۇيان بون، بگرە كويخا و سەرۆك دىشيان نەبوو، "دوگانا" بەپزىشك و پراوئىركارى ئەو گوندە لەقەلەم دەدرا نەك سەرۆك و فەرمانەرەواى دىيەك. يەككە لەو ھۆكارانەى كە بوو ھۆى ئەو "موسا" بۇماوئەكى دور و درىژ لەوئىدا بمىنئەتەو، نەبونى سەرۆك و پىشەنگى كەسىك بەسەرى كەسىكى تردابوو، سەرەرەپاى ئەوئەى خەلكى "كوش" گوئرايەلى "دوگانا" يان دەكرد، بەلام قەسەكانى بىرپار و فەرمان نەبوو، بەلكو وەك پىنمايەك لەقەلەم دەدرا. "دوگانا" پىشنىارى ئەوئەى لە "موسا" كەرد كە ژن بەنئىت و لىرەدا بمىنئەتەو بۇئەوئەى فىرى پىشەى پزىشكى بكات.

موسا وتى: من حەزم لەژن ھىنان نىە، فىربونى پىشەى پزىشكى پىوئىستى بەكات و شوئىن و ناوچەيەكى تايبەتە.... موسا بى لەم گوتانە باسى ئەوئەشى بۆكردن كە لەپىدا ماريك گەستى.

"دوگانا" لىنى پرسى: چۆن ماريك بوو؟ چونكە ھەموو ماريك دژە ژەھرى ھەيە. دواى ئەو بەرپىك دەرمانى دا بە "موسا" و وتى: ھەركاتىك ماريك گەستىتى ئەم دەرمانە تىكەلى ئاو بکە و بىخۆرەو. ئەم دژە ژەھرە كاريگەرى ژەھر پوچەل دەكاتەو. پۆژى مالىئاوايى موسا و سەربازەكان خەلكى ئەو گوندە كۆبونەو و بەدلىگرانىەكەو پۆشتن و خەلكى ئەو گوندەش بۇماوئەك لەگەلىاندا پۆشتن و پەوانەيان كەردن، ھەندىكىشيان لەدلىگرانىاندا دەگريان، و "دوگانا" ش موساى لەئامىز گرت و بەكۆپم بانگى كەرد.

پىنگاى دورودرىژى گەرەنەو لەگەل ئەو ھىلانەى لەسەر دارەكەى "نون" دا دەكىشرا پۆژ لەدواى پۆژ كورتر دەبوو، تا ئەوكاتەى ھاوپىكانى "موسا" دىوارى "كوش" يان لەدورەو بىنى و زانىان كۆتايى بەئەركەكەيان ھاتووە. موسا دواى گەشتنى پۆشت بەدواى "سوكەر موسا" ى فەرماندەدا، بەلام پىيان وت پۆشتووە بۇ



پایتهخت و دواى شهست پۆزى تر دهگەرپیتەوه. "موسا"ش بەپێى یاسا و بنەماکانى ولاتى میسر ماوهى سێ سەله لەمیسر دورخراوەتەوه، وای دەزانى چیتەر هیچ پێگریەک لەبەردەم گەرانهوهى بۆ میسر بەدى ناکریت، دەتوانیت راستەخۆ بپروات بۆلای "مریت"ى دەستگیران و پزیشکی باوکى، بەلام دەیت چاوهپێى گەرانهوهى "سوکر موسا" بکات. دواى تێپەربوونى ماوهیهک "سوکر موسا" گەراییهوه و لێى پرسى: شارى زیڤنت دۆزیهوه؟

"موسا"ش وهلامى دایهوه: خۆت باش دەزانى که شارى زیڤن بەهیچ شێوهیهک بوونى نیه، ئیستا کاتى ئەوه هاتوو بەگەرپیمهوه بۆ میسر، چونکه کهسانیک چاوهپێى گەرانهوه دهکەن.

"سوکر موسا" هیشتا نەیزانیوه که "موسا" کۆیله زادهیه و وایدەزانى شازادهى کۆشکی فرمانپهرواییه. ئەو لەپایتهختدا فیرعەونى بەهۆى ئەوهى بینى موسای لهگەڵدا نیه زۆر خوشحال بوو، بەلام لههەمان کاتدا هیچ بەرپهست و پێگریهک نەیدەتوانى پێى لهگەرانهوهى موسا بگریت.

موسا وتى: سبهى دهگەرپیمهوه بۆ میسر و پرسى یارى بارودۆخى میسرى لیکرد. "سوکر موسا"ش وتى: ئەوهى بهلاتهوه سهیر بیئت بنیات نانى په‌رستگایه‌کى تازه که بپیاره "نف"ى ته‌لارساز بۆ فیرعەون دروستى بکات.

موسا وتى: لەپایتهختدا په‌رستگاگه‌لیكى زۆرمان هه‌یه، ئەمه‌یان چ جور په‌رستگاگه‌کە؟

سوکر موسا وتى: کاتیك ده‌گەرپیتەوه بۆ پایتهخت ده‌توانى نمونه‌یه‌کى ئەو په‌رستگاگه‌ی که بپیاره له‌ناو چوار به‌رددا بیتاشن ده‌بینى، ئەو به‌ردانه‌ش که ده‌یتاشن له‌بەردەم په‌رستگاگه‌دا دایه‌نین، له‌هەمان کاتدا چوار په‌یکه‌رى فیرعەون به‌لاسهریه‌وه ده‌تاشن، ئەم جورە ته‌لاره‌ی که "نف" باسى ده‌کات، بۆه‌میشه‌ ده‌مینیتەوه و له‌ناو ناچیت، کاتیك پۆشتى بۆ ئەوى له‌نزیکه‌وه پرسى یارى ورده‌کارى دروستکردنى ئەم په‌رستگاگه‌ی لێ بکه.

## موسا و مالى "موسا ئاتون" ى پزىشك

"نون" لەگەل نیشان دانى ئەو مالەدا وتى: گەرەم ئايا دەزانى يەكەمىن جار كەى  
بوو ھاتىن بۇ ئەم مالە؟

موسا وتى: سى سال و شتىك لەو ھەپتەش.

"نون" وتى: سى سال لەئىستا لاوتر بوين. موسا ئاوينەكەى پوبەپوى خوى  
گرت، دواى ئەو داي بەدەستى "نون" ەو، ئەویش تەماشايەكى خوى كرد و وتى:  
گەرەم لەبەرئەو ى من نۆكەرى تۆم ھەر كەم و كورتىەكم تىدا بىت گرفت نابىت،  
بەلام ئەگەر تۆ بەو شىو ەيە پەوتە لاي دەستگىرانەكەت لىت دەتوقىت.

موسا وتى: راست دەكەيت. دەتوانى سەر و پىشم بۇ بتاشىت و منىش سەر و  
پىشت بۇ بتاشم.

موسا و نون بەلىخوپى "گەمى" كەيان وت بمانگەيەنەرە ئەو ېرى پوبارى نىلەو،  
دەمانەو ىت كەمىك لادەين. دواى ئەو ى "گەمى" كە كەنارى گرت، بەستيانەو  
بەپەتەكەو، دواى ئەو خويان بەسەرتاشىنى يەكتىرەو سەرقال كرد. دواى  
ئارايشت و خوشۆردن موسا جوانترى جلوبەرگى لەبەر كرد و جلىكى زۆر  
جوانىشى دا بە "نون" بۆئەو ى لەبەرى بكات، پىشتىنىكى زىونىشىان كېرى  
و "نون" لەكەمەرى بەست. ئارايشت و جلوبەشىن و خوپىك خستىيان تانىو ەپۆ  
درىژەى كىشا ئەوكات بەرەو مالى "موسا ئاتون" ى پزىشك بۆ چاپۆيكەتنى "مرىت  
ئاتون" بەرى كەوتن. موسا ھەر ئەوكاتەى لەو ناوچەيە نزىك بويەو لەدورەو  
تەماشايەكى ئەو مالەى كرد و بىنى بەشىك لەو مالە وىران بوو. دواى ئەو

موسا و نون سەر لەبەيانى ئەو پۆژە بە "گەمى" پىگای مىسريان گرتەبەر.  
 لەبەرئەوھى لەنیلەوھ لەوشكانى خىراتر دەگەشتنە شوینى مەبەستيان بۆيە پىگای  
 ئاويان گرتەبەر... موسا بەھۆى گەرانەوھى بەپادەيەك وروژا و خوشحال بوو،  
 لەكاتى ھەلھاتنى خۆرى بەيانیدا مالى سىپى پزىشكى بينى و نەيتوانى  
 لەخوشياندا پى لەفرمىسك و گريانى بگريت و بە "نون" ى وت: سەرئەنجام گەشتىن  
 ئىستا "مریت ئاتون" چاوەپىيە.....

لەھەمان ئەو شویندا لاشەیکە بىنى، لاشەى مندالیک بوو، دیاربوو کە ئەو مندالە ھى کەنیزەیکە ئەو مالاھە.

موسا کاتیک ئامارەى بۆ ئەو مندالە کرد بە "نون" ى وت: دەبینى جەستەى ئەم مندالە ەك پیستە وشک بوەتەو، خۆر ئەو لاشەیکەى وشک کردووەتەو، دیارە ماوہیک بەسەر مەرگى ئەو داماوہدا تیپەرپوہ. من بەبینى ئەم لاشە و ویرانى ئەم مالاھەستیکى خراپ بەرۆکى گرتوم.

نون وتى: گەرەم، ئەو مندالەیان کوشتوہ، لەوباوہرەدام خوداکانى "کوش" لەپەرستگاوە تیپەرپوون و ئەم کارەیان ئەنجام داوہ.

موسا وتى: بێگومان چەند کەسێک لە "کوش" ەوہ ھاتون بۆ ئێرە و ھەم ئەم مندالەیان کوشتوہ و ھەم زیانیان بەمالەکەش گەياندوہ. موسا بەوردی تەماشای مالى پزیشکى گۆشەگیرى کرد و زانى کە بەشیکى ئەو مالاھە ویران کراوہ و بەشکەى تریشى سوتینراوہ، چونکە پاشماوہى ئارگرەکەى پیوہ دەبینریت.

"نون" یش ھەمان بۆچونى ھەبوو و وتى: با بەپەلە بپۆینە مالاھەوہ.

لەسەرەتای چوئە ژوریان لەبەردەم ئەو خانوہدا کە پیشتەر باخچەیکەى جوان بوو، زەوى وشک و گیای کێوى تیدا پوابوو. لەناو مالاھەشدا جەستەى "موسا ئاتون" ى پزیشک لەگۆشەیکەدا کەوتبوو. موسا شیوازی جلوہەرگ و قەد و بالای پزیشکى ناسیوہ، نەک لەپروخساریوہ، چونکە جەستەى سەرى پیوہ نەبوو.

موسا وتى: سەریان بردوہ بۆئەوہى نەتوانریت لاشەى مۆمیا بکړیت. موسا دواى ئەوہى چاوى بەلاشەى "موسا ئاتون" ى گۆشەگیرى کەوت لەگۆشەیکەى تردا چاوى بەلاشەى "مریت ئاتون" کەوت، کچیک کە موسا بۆ ماوہى سى سال بەیادى ئەوہوہ شەوى بەپۆژ و پۆژى بە شەو دەرکەوہ بۆئەوہى بگەریتەوہ و جاریکى تر چاوى پیى بکەویت و ژيانى ھاوسەرى لەگەڵدا پیک بەنیت. جەنگاوہرانی ولاتى "کوش" ھەم "مریت" و ھەم "دایکیشیان کوشتبوو، موسا بەھۆى لاشەى ئەو مندالەوہ زانى کە ماوہیک بەسەر کوشتنیاندا تیپەرپوہ، بەلام بەھۆى وشکى ھەواو و نەبارینى باران لاشەیان ھەننەوہشاوہ، بەلکو وشک بووہ. وشکى تەرمەکان

ئەو خالەى ھىنايەوہ ياد "نون" كە بەلایەنى كەم ماوہى سالىك بەسەر ئەم تاوانەدا تىپەرپوہ، لەوانەشە زياتر.

نون وتى: بەلامەوہ سەيرە، چۆن بەدرىژايى ئەو ماوہىە ھىچ كەسىك سەردانى ئىرەى نەكردووە!

موسا دواى بينىنى لاشەى "مریت ئاتون" بىدەنگى بۆخۆى ھەلبرارد و ھىچى نەوت.

نون وتى: گەورەم دەزانم لەچ بارودۆخىكدایت و چەنىك خەمیان بۆ دەخۆیت. ئەگەر دەتەویت جەستەى دەستگیران و دایكى مۆميا بكړین، ئەوا دەبیت بیانگوازينەوہ بۆ "كرنگ" وپینان بلین كە بۆمان مۆميا بكەن.

موسا ھەر بەوشیوہىە بىدەنگ بوو و ھىچى نەوت. نون لىی پرسى: ئەگەر پیم بدەیت بەھاوکارى لیخوپ "گەمى" كەمان لاشەكان بەخاك بسپړین.

موسا توانای قسەكردنى نەبوو و ھەر بەوشیوہىە لەخۆ پارماو تەماشای شوینىكى دەكرد. "نون" بىدەنگى موسا بەھىماى بەلى لیكدایەوہ و لیخوپى "گەمى" كەى بانگ كرد.

لیخوپى "گەمى" كەش وتى: لەپراستیدا برىسمە. ھەر زۆر باش بوو كە بانگت كردم بۆئەوہى نانى نیوہپۆتان لەگەلدا بخۆم، بەلام كاتىك خۆى كرد بەمالدا و چاوى بەلاشەكان كەوت، ئەوكات زانى چ باسە و چاوپێكەوتنى دەستگیرانەكەى گۆپاوە بەچ كارەساتىك.

"نون" لە لیخوپى "گەمى" كەى پرسى: دەتوانى لیكى بدەیتەوہ چ كاتىك ئەم كارەساتە پویداوہ.

لیخوپى "گەمى" كە لاشەكانى پشكنى و وتى: بەلایەنى كەم سال و نیویك دەبیت كە ئەم كارەساتە پویداوہ.

نون وتى: منیش بەھەمان شیوہى تۆ لىك دایەوہ. لیخورى "گەمى" كە لىی پرسى: دەزانى كى كوشتونى؟ بۆچى لاشەكانیان مۆميا نەكردووە؟

نون وتى: لەبەرئەوھى لەوانەيە ھىچ كەسنىڭ پىلى لىرە نەكەوتىت، لەوانەيە يەكەمىن كەسانىڭ بىن كە دواى كوشىتىن چاومان پىيان بىكەوتىت. ئىستاقش ھاوكارىم بىكە بۆئەوھى گۆپىيان بۆ ھەلگەن بۆئەوھى بەخاكيان بىسپىرىن. لىخوپى "گەمى" كە لەھەمان ئەوكاتەدا تەماشاي جلوبەرگى "موسا" ى كرد و زانى ئەو يەككىگە لە شازادەكانى كۆشكى فەرمانپەرۋاى مىسر. چۈنكە لەكەنارى پوبارى "ئىل" دا بەئاگاداربونى لەھىماكان پەيى بەوۋە برد "موسا" كەسىكى ئاسايى نىيە و لەشازادەكانە. موسا لەوكاتەوھى پىگاي مالى "مرىت ئاتون" ى گرتوۋەتە بەر لەپادەبەر خۇشحال بوو، بەلام دواى ئەوھى خۇى كرد بەمالى "مرىت" دا و بىنى لاشەى دەستگىرەنەكەى بەكوژراوى كەوتوۋە، خەمىكى قولى بەرۋكى گرت.

"نون" و لىخوپى "گەمى" كە لەناكاو ئەم گۆپىنەيان بەجوانى لەموسادا بىنى و لىخوپى "گەمى" كە پىياۋىكى جىھان دىدە و ئەزموندىدە بوو زانى لەوانەيە ئەو خەمەى كارەساتىكى لەناكاۋى بەسەر ئەو كوپرە لاۋەدا بەئىنىت. بەدرىژايى پىگا تەنھا باسى مەرگ و بىۋەفايى جىھان و ھەندىك بابەتى تىرى دەكرد، بۆئەوھى كەمىك لەخەمەكانى كەم بىكەتەوھ. لىخوپى "گەمى" كە كەسىكى بەتەمەن بوو و مردوۋىكى زۆرى بەچاۋى خۇى بىنىبوو، ئەو وتى: مەرگ دەقاۋدەق ۋەكوۋ ژيان وايە، مەرگ و ژيان ھىچ جىاۋازىەكيان لەگەل يەكدا نىيە. ژيان ۋەكوۋ "ئىل" لەم دۆلەدا بەردەوام دەبىت، مەرگىش بىرىتە لەم پوبارە، بەلام لەپىرەوۋە بارىكتەرەكاندا لەشىۋە جۆگەلەيەك ئاۋدىرى كىلگەكان دەكات. خەلكى والىكى دەدەنەوۋە ئەو ئاۋەى لەجۆگەلەكانەوۋە دەگاتە كىلگەكەيان، لەگەل ئەو ئاۋەى لەپوبارى نىلدا لەحالى خروشاندايە جىاۋازە، لەكاتىكدا وانيە، ھەردوكيان لەسەرچاۋەيەكەوۋ ھەلدەقولىن، بەلام دابەشى چەند پىرەۋىك كراۋن، ئەو ھەمان ئەو مرقۇقى پىشۋە، بەلام لەپىرەۋىكى تازەدا خۇى دەبىنىتەوۋە بەلام نەمردوۋە، بەرۋكەش مردوۋە بەلام لەناخەوۋە زىندوۋە. ھىچ يەك لەم گوتانە نەيانتوانى بۆ ساتىكىش دىنەۋاى موسا بدەنەوۋە، ھەر لەبنەچەوۋە بىر و ھەستى موسا لەۋى نەبوو، تا بتوانىت گويى لەشتىك بىت. تەنھا جۆلەيەك كە "موسا" ئەنجامى دەدا، پىدانى بىرىك زىرپوۋ بۆئەوھى لەمەراسىمى بەخاك سپاردنەكەياندا، ئەۋىش دواى مومياكرىدىن لەھەمان شوۋىنى

كوشتىياندا خىرج بىكات. دواى ئەو موسا توانى بە "نون" بلىت بىروت بۇ لاي "نف" تەلار ساز و پىي بلىت گۆپىك بۇ ئەم سى كەسە بەتكاي موسا دروست بىكات، بۇئەوئى گۆپەكەيان لەناو نەچىت. من لىرەدا دەمىنمەو تە تو دەگەپىتەو. نون لىي پىرسى: چ كەسىك كارەكانت ئەنجام دەدات، چ كەسىك خواردنت بۇ دروست دەكات؟

موسا وتى: تۆ دلگرانى من مەبە. تەنھا زوو خۆت بە "نف" تەلار ساز بگەيەنە و ئەو لەگەل خۆتدا بەيىنە بۇ ئىرە. "نون" دللى نەدەھات "موسا" بەتەنھا بەجى بەيلىت، بەلام لەبەرئەوئى دەيزانى ھەر دەبىت بىروت و كاروبارى مۇمىياكردنەكە رىكېخات ناچار بەرپىكەوت و گەشتە شوپىنك كە لەنزيك كەنار پويارى "نيل" دا كۆمەلىك كەس خەرىكى دروستكردنى پەرستگاي فيرعەون بون و بىرپويو پەرستگاي ئاوبار لەناو بەردىكدا ھەلگۆلن.

"نون" لەكرىكارەكانى پىرسى: ئايا "نف" تەلار ساز لىرەيە؟ لەدواى ئەو پىرسىارە كرىكارەكان "نون" يان بىردە لاي "نف" تەلار ساز.

نف وتى: من ماوئى سى پۆژى تر سەرقالى كارم، بۆيە ناتوانم ئىرە بەجى بەيلىم، بەلام لەدوايىدا ھەول دەدەم خۆم بگەيەنمە مالى "موسا" پزىشكى گۆشەگىر، كۆمەلىكىش كرىكار بۇ ئەنجامدانى ھەندىكار لەگەل خۆمدا دەھىنم، ھەر بەوشىوئى بەللىنى "نف" تەلار ساز لەگەل "گەمى" يەكى پىر لەكرىكار و كەرەستەي پىويسى مۇمىياكردن بەرەو لاي موسا و مالى پزىشك بەرپىكەوت. ھەر ئەو كاتەي گەشتە ئەوئى سەرەتا تەرمەكانى لەگۆپى كاتىدا دەرھىنا و ھەناويانى لەپىخۆلە و دل و سىنە خالى كرد، دواى ئەو پىرىكرد لەدەرمانى تايبەت و لاشەيانى بەشرىتلىك پىچا. "نف" تەلار ساز بەھوئى سەرقال بونى لەكارگاي دروستكردنى پەرستگادا، فيرعەون تەنھا دوو پۆژ لەلاي "نون" مايەو بۇئەوئى نەخشە و فەرمانى دروست كردن و ئەندازىارى گۆپەكەي بۇ فەرھەم بىكات. دواى ئەو وەستايەكى بۇ ئەنجامدانى ئەم كارە ھەلبىژارد و پىش ئەوئى بگەپىتەو بە "نون" ي نوكرى "موسا" وت: دەبىت بگەپىمەو و سەرقالى سەرپەرشتى كردنى پەرستگاكەي فيرعەون بىم، بەلام كاتلىك تۆ گەپايتەو دەپۆين بۇ "كرنگ" بۇئەوئى

چاوم به "موسا"ی خاوه ننت بکه ویت. "نون" له بهردم ماله که ی "پزیشک" دا دوا ی دروست کردنی گوږه کان و ناشتنی لاشه ی مردووه کان، پوشته وه بۆ لای "نف" ی ته لارساز بۆئه وه ی پیکه وه دوا ی ته و او کردنی په رستگا که ی فیرعه ون بهر ون بۆ "کرنگ" بۆئه وه ی چاویان به "موسا" بکه ویت.

ماوه یه که ی زۆره "نف" ی ته لارسازی چاوی به موسا نه که وتوو، بۆیه به بینینی زۆر خوشحال بوو و بیننی موسا زۆر دلگران و سهر لیشیواوه، له بهر نه وه سواری "گه می" بون و پینگای باکوریا ن گرت بهر. "موسا" به دریزایی نه و پینگایه بیده نگ بوو، وه ک بلایی هه ر "نف" ی له که لدا نه بیت. هه ندیجار بۆ ماوه یه ک چاوی داده خست و پۆده چوو ه جیهانیکی تره وه. هه یچ پوداویک که له چوارده وری موسادا پویده دا نه ییده توانی بچوکتزین کار له دهرون و په فتاری "موسا" بکات و نه و له حاله تی ماتی و به ردئاسایی ده ربه یئیت. سه ول لیده ره کان سه وله کانیا ن له ئاوه که دا ده ره یئا و له سه ر "گه می" که دایان نا، بۆئه وی نانی ئیواره یان بخۆن و له سه ر سه کو ی "گه می" که که مینک بخه ون. به یانی پوژی دوا یی کاتیک سه ول لیده ره کان له خه و هه ستان "گه می" که به ئاراسته ی په وتی پوباره که به خیرایی ده پوشت و هه مان خیرایی پوباری هه بوو، هه لبه ت پیویستی لیخو پینی گه می نه وه یه خۆی به سه ر سوکانی "گه می" که دا زال بکات، بۆئه وه ی نه وه ک "گه می" که بهر که ناری پوبار بکه ویت یا ن بدات له "گه می" کانی تر که له و پوباره دا هاتو چۆ ده که ن. کو تایی به پوژی یه که می گه شته که یا ن هات و شه و دا هات، سه ول لیده ره کانیش دوا ی خواردنی نانی ئیواره خه وتن و "نف" ی ته لارساز له و ماوه یه دا بوبه لیخو پی "گه می" که. سوکانی نه و "گه می" یه بریتی بوو له سه ولینکی دریز که له دوا ی "گه می" که وه ها وسه نگی "گه می" که ی پی پاده گیرا، له هه مان کاتدا ئاراسته ی رینه وه ی خۆی ده کرد. "نون" یش له ته نیشت "نف" دا پا وه ستا بوو، به لام "موسا" له بنی "گه می" که دا پاکشا بوو و وا ده هاته بهر چا و که خه وی لی که وتبیت، "نف" ی ته لارساز له گه ل "نون" دا گفتو گو ی ده کرد، باب به تی گفتو گو که شیان خودی "موسا" بوو!



"نف"ی ته لارساز لیئی پرسى: سه یرم له وه دیت به چ شیوهیهك "موسا" به وه موو خوینده واریه وه ههروه ها له قوتابخانه دا زۆر شتی له باره ی ناوچه کانی تر خویندوه، تانیستا ناوی شاریکی به ناوی "شاری زیپرین" نه بیستوه، نایا نه یه زانی شاری زیپرین بونی دهره کی نیه و جگه له نه ندیشه و خه یالپالوی هنجی تر نیه؟

"نون" وه لآمی دایه وه: هه لبه ت گه وهره زۆر باش ده یزانی شاری زیپرین به هه چ شیوهیهك بونی دهره کی نیه. خودی خوشی له سهرتای کۆچکردنی بۆئه و شاره ئاماژه ی به وه دا، به لآم فه رمانده به فه رمانی فیرعمن ئه وی ناچار کرد به روات و به دوا ی شاری زیپریندا بگه ریت.

"نف" لیئی پرسى: ئه و شاره ی که وا هه ست ده کرا شاری زیپرینه چ جۆر شاریک بوو؟

نون وتى: له و شاره دا "ئیره یی، کینه و پیویستی" بونی نه بوو، هه مو یان خوشحال و پازی بوون.

"نف"ی ته لارساز لیئی پرسى: موسا له شاری زیپریندا تیکه لآوی له گه ل هه چ که سینکدا ده کرد؟

نون وتى: مه به ستت له تیکه لآوی چیه؟

"نف"ی ته لارساز وتى: مه به ستم تیکه لآوی ژنه کانی ده کرد.

نون وتى: گه وهره هه چ کاتیک تیکه لآوی له گه ل ژنه کانیاندا نه ده کرد، بگه به پرپرس و سه رۆکه که شیان پێشنیاری ئه وه ی لیکرد لی ره به مینیته وه و هاو سه ریک بۆخۆی هه لبژێریت، به لآم گه وهره ئه و پێشنیاره ی ره ت کرده وه.

\*\*\*

له و سه رده مه دا خه لکی میسر با وه پریان به وه بوو پوباری "نیل" چاره سه ر به خشه، نه گه ر نه خوشیک خۆی هه لدا ته پوباری نیله وه نه خوشیه که ی چاره سه ر ده بیئت، بگه ر نه گه ر دو چاری گرفتیش بو بیئت، هه ر ئه و کاته ی خۆی هه لدا به ناو پوباری نیله وه گرفته کانی چاره سه ر ده بن. ئه م رینگا چاره سه ریه هه رچی بیئت به سه ر "موسا" دا سه لمینرا که وایه، چونکه موسا باسی گرفتاری و دلگه رانیه کانی

بۇ ھېچ كەسنىڭ نەدەكرد، بىگرە باسى نەدەكرد بۇ نىزىكتىن ھاپىي خۇي كە "نف"ى تەلارساز بوو. لەراستىدا وا دەھاتە بەرچاۋ كە تواناي گىفتوگۇكردنى لەدەست دابىت. سەرھتا "موسا" لەناۋ "گەمى" كەدا دادەنىشت و تەماشاي گەشتى گەمىكەي دەكرد، كاتىكىش ھەستى بەماندويەتى دەكرد، لەكەنار پوبارى نىلدا پادەكشا. بىگرە "موسا" داۋاي خواردنىشى نەدەكرد و "نون" لەكاتى خۇيدا خواردنى بۇ ئامادە دەكرد، تا ئەۋەي وردە وردە لەگەل "نف"ى تەلارسازدا كەۋتە گىفتوگۇ و باسى پوداۋەكانى "كوش"ى بۇكرد و باسى دىمەنى جوان و سەرسوپما و سەرچاۋەي پوبارى نىلى بۇ كرد. بۇنمۇنە ئەۋ يەكك لەوبابەتانەي "موسا" بۇ "نف" تەلارسازى گىپرايەۋە ئەۋ جەنگە بوو كە لەنيۋان مىسر و ولاتى "كوش"دا بەرپابوو، بەۋاتا لەراستىدا مىسرىەكان كوشت و كوشتارىان خىستە نىۋو خەلكى "كوش" و باسى ئەۋەشى بۇ كرد كە بەچاۋى خۇم ئەۋ جەنگ و كوشت و كوشتارەي بىنيۋە و لەكۇتايى جەنگىشدا ئەم پىرسىارە ۋەك چەكوش دەدا لەسەرم، بۇچى مۇۋفەكان ۋەك ئازەلە كىۋىەكان دەكەۋنە گىيانى يەكتى و يەكتى دەكوژن. لەكاتىكدا جىهان بەۋ فراۋانىۋە جىگەي ھەموو كەسنىكى تىدا دەبىتەۋە و پىۋىست بەۋە ناكات بۇ دابىن كردنى پىۋىستىەكانمان كەسانى تر بكوژىن و مافى كەسانى تر زەۋت بكەين. پىشتىر لەمامۇستاكانم بىستۋە كە زەۋى زۇر لەۋە گەۋرە ترە كە ئىمە لىكى دەدەينەۋە. من زۇرباش بەدرىژايى ئەۋ پىگايەي گرتبومە بەر بۇئەۋەي شارى زىپىن و سەرچاۋەي پوبارى نىل بدۇزەمەۋە پەيم بەم پاستىانە برد. بەردەيەك زەۋى بۇ كوشتوكال زۇرە كە ھېچ كەسنىڭ بىكار و برسى نابىت. لەۋ گەشتەمدا پەيم بەۋ پاستىانە برد، ئەگەر دە ئەۋەندەي كۆمەلگاي مىسر و ولاتانى ترىش لەدايك بىن، ئەۋا زەۋى بۇ تىركردنى وركىيان زۇر لەژمارەي ئەۋ دانىشتۋانە زىاترە.

"نف"ى تەلارساز وتى: پاست دەكەيت، جىهان بەرپادەيەك فراۋانە كە ھەرچەنىك كۆمەلگاي نوپى تىدا لەدايك بىت، دەتوانن تىدا بژىن، كشتوكال و ئازەلدارى و سەرچاۋە و پىشەكانى تر بۇ دابىن كردنى بژىۋى ژيانىان لەم جىهانەدا بەدەست دىت و خەلكى ئەم جىهانە نابىت بۇ ئەم پىداۋىستىانە بكەۋنە گىيانى يەكتى.

بەبۇچونى من ئەم گىرەتە لەپەرستىنى خۇدا جۇراۋجۇرەكانەۋە سەرچاۋە دەگرىت،  
 ھەر خۇدايەك ياسايەكى تاييەت بەخۇى ھەيە، لەبەرئەۋەى خەلكانى جۇراۋجۇرى  
 ئەم جىھانە خۇداگەلىكى جىاۋاز و جۇراۋجۇر دەپەرستىن، بەبۇچونى من جەنگ و  
 مەۋلە گوزى و داگىرەردىنىش لەپەرستىنى خۇداى جۇراۋجۇر و ئالەم جۇرە  
 يىرۋاۋەرپانەۋە سەرچاۋە دەگرىت، بەدلىنىيەۋە ملەكەچ بونى ئەو ھەموو نەتەۋەيەى  
 جىھان لەبەرەمبەر ئەو ھەموو خۇدايانەدا بارۇدۇخىكى ئاۋا دەھىنىتە بوون. بۇ  
 نەمۇنە بەفەرمانى خۇدا ھەندىك لەخىلەكان، كوشى و كوشىتار دەخەنە خىلەكانى  
 ترەۋە، و بەپىچەۋانەشەۋە ھەندىك خىلەش بگرە كوشىتنى گىيانەۋەرىكىش بەتاۋان  
 دەزانن ھەلەت بەفەرمانى خۇداكان. ھەندىك لەخىلەكان بۇنەمۇنە خەلكى "دوگانا"  
 ھەرچىيان ھەيە لەنىۋ خۇياندا دابەشى دەكەن و ھىچ كەسىك لەھىچ كەسىكى تر  
 بەباشىر نازانن و بەو ھۆيەشەۋە ژيانىكى ئاراميان ھەيە. بەلگەگەشى بۇ ئەۋە  
 دەگەرپىتەۋە ھىچ خۇدايەك ناپەرستىن.

"نەف"ى تەلارساز لە"نەن"ى پەرسى: بەلام خەلكى "دوگانا" -شارى زىرەن - ھىچ  
 خۇدايەك ناپەرستىن.

نەن وتى: ئىمەش بەو ھۆيەۋە ھەمان ئەو پەرسىيارەمان لىكەردن، لەۋەلامدا پىيان  
 وتىن، ئىمە باۋەرمان بەھىچ خۇدايەك نىە، ھەر لەبەنەچەۋە ھىچ خۇدايەك  
 ناپەرستىن.

"نەف"ى تەلارساز وتى: ئاتۋانم باۋەر بەۋە بەيىنم كە خىل و نەتەۋەيەك بى خۇدا  
 بن، ئەمە شىتىكى مەھالە.

نەن وتى: "موسا"ى خاۋەنم زۆرباش ئاگادارى ئەۋە بوو كە دانىشتۋانى  
 "دوگانا" ھەمان ئەو گوتەيان ھىنايە زمان - ئىمە ھىچ خۇدايەكمان نىە -.

تەلارساز وتى: بگرە ئەۋانەى كە ۋا خۇيان نىشان دەدەن ھىچ خۇدايەك  
 ناپەرستىن، ھەمان ئەو خەلكانە نەرىت و بىنەماى و ياسايەكى تاييەت بەخۇيان ھەيە  
 كەلەناۋ كۆمەلگەكاندا پەيەرەۋى لى دەكەن و پابەندىن پىيەۋە، بۆيە ھەمان ئەو  
 كۆمەلگەيە تۇ باستىكرد شىۋە خۇدايەكىيان لەپىنى نەرىت و ياسا و بىنەماى  
 كۆمەلەيەتەۋە بۇ خۇيان دروست كەردۋە، بۆيە ھىچ كەس و كۆمەلگەيەك و خىلەك

بەدى ناکرىت كە خاوەنى خودايەك نەبىت، بەدلىنایەوه ئەو بۆچونە پوچ و بېبنەمايە كە دەلىن هیچ خودايەك ناپەرستن، بگرە خىلىكى وەك "دوگانا" ش لەبەرئەوهى چوارچىۆهەك لەياسا و نەرىتيان بۆخويان داپشتوو و پەپرەوى لى دەكەن. هەمان ئەو چوارچىۆهە جىاوازی نىوان چاك و خراپ و پرەفتارەكانى تر دەستنىشان دەكات. بەدلىنایەوه پىت دەلىم بگرە گيانەوهر و بالندەكانى ئاسمانىش خودايەكيان هەيه بۆئەوهى بنەماى و شىوازی ژيانى نىوان كۆمەلگاكان پىك بخت. "نون" نەك تەنها مەروۇ بەلكو هەموو بونەوهرىكى زىندوو ئىتر لەهەر كووى ئەم گووى زەويەدا پىت ئىتر لەوشكانىدا پىت يان لەئاودا يان لەهەوادا بىجىاوازی دەبىت خودايەكيان هەبىت، چونكە بى ئەو مەحاله بتوانن بژين. من لەوهرش زياتر پىداگىرى دەكەم و دەلىم بگرە بىگيانەكانىش خودايەكيان هەيه.

"نون" وتى: بىگيانەكانى وەك ئاو و ئاگر و بەرد و دار، بەچ شىۆهەك دەكرىت خودايەكيان هەبىت؟ دەتوانى پىم بللى كى خودای ئاگرە؟

"نف" وەلامى دايەوه: خودای ئاگر هەمان ئەو كەسەيه كە فەرمانى سوتان و سوتاندن دەردەكات، خودای ئاوىش هەمان ئەو كەسەيه كە فەرمان دەدات ئاگر بەئاو بكوژىنئەوه و لەنىو مەروۇفەكانىشدا خوداگەلىكى جۆراوجۆر هەيه، خودايانى چاكمان هەيه و خودايان خراپ، بۆيه خوداكان لەهەموو شوىنىكدا هەن. لەكىوى "قاف" خىلىك هەيه كە خوداگەلىكى باشيان هەيه، بگرە خاوەنەكەت "موسا" چاوى پىيان كەوتوو.

موسا وتى: وايه. لایەنگرى ئەم قەسەيهى دەكەم.

"نف" وتى: ئەم خىلە سەرقالى كرىن و فرۆشتنن، بۆيه لەولاتىكەوه دەپۆن بۆ ولاتىكى تر تا ئەو كاتەى كالاكانيان بەتەواوى ئالوگۆر پىنەكەن ئەم گەشتەيان بەوشىۆهە بەردەوام دەبىت، خودای ئەم خىلە ناوى "پرومتە" يە كە لەكىوى "قەفقاز" دا دەژىت. ئەم خىلە لەوباوهرەدان خوداكيان بەبەزەيهى و مېهرەبانە و مەحاله بتوانىت زيان بەخەلكەكەى بگەيەنئىت، بگرە هەرەشەكانى ژيانىشيان لى دور دەكاتەوه، ئەگەر يەكێك لەوباوهرەدارانى "پرومتە" دوچارى هەر هەرەشەيهك بپىتەوه، "پرومتە" ناهىلىت هیچ زيانىكى پى بگات، مەگەر ئەوهى لەوكاتەدا

ماۋەى پزىگار كىردنى نەبىت. "پرومتە" ئەۋەى مرۇق دەيەۋىت بۇى ھىناۋەتە بون، گىيانەۋەرى گىاخۇرى دروست كىردۈۋە، ماسىيەكانىشى بەشىۋەيەكى تر دروست كىردۈۋە، مرۇقى گۆشتخۇر دروست كىردۈۋە، بۇئەۋەى ئەۋىش بەشىكى لەچىزەكانى ژياندا ھەبىت، گىا و پۈك و گۆلە بۇندارەكانى دروست كىردۈۋە بۇئەۋەى مرۇق بەبۇنكرىنيان مەست بىت. "پرومتە" بۇئەۋەى كەسانەى باۋەپىان پىيەتى ناگرى لەقولى "قاف" كە "قەققازى" ئىستايە ھىنايە خوارەۋە و مرۇقى فىر كىرد كە بەچ شىۋەيەك بەكارى بەنىت و سودى لى ۋەرگىت، پەپىرەۋانى "پرومتە" دەزانن بەچ شىۋەيەك سود لەناگر ۋەرگىن.

"پرومتە" مەرەبانە و ئەۋەى بۇ باۋەپداران دۇپاتكىردۈۋەتەۋە كە نەۋەكو دەست لەكارگەلىكى ۋەكو كۈشتن و سىتەم ئەنجام بەدن. لەپۈى پەفتار و كىردارەۋە پەپىرەۋانى "پرومتە" يەكىنن لەمىھەرەبانتىن خىلى جىھان و زۇر بەدەگمەن بىنراۋە ئەم خىلە لەگەل يەكتىدا بەشەپ بىن، بگرە ئەمانە نەك شەپرى جەستەيى بەلكو دەمەقەش لەگەل يەكدا ناكەن و بەسەر يەكتىشدا ناقىرىنن، تەنھا لەدوۋ كاتدا دەتۋانى گویت لەدەنگى پەپىرەۋانى "پرومتە" بىت، لەكاتى بانگىردنى يەكتى بۇئەۋەى زانىارىيەك بەيەكتى بەدن، دوۋەمىيان لەكاتى گۇرانى وتىندا. ئەگەر پەپىرەۋانى "پرومتە" لەگەل خەلكى "ھاتى" دا بەراۋرد بگەين، ئەۋكات تىدەگەين چ جىاۋازىيەك لەنيۋان ئەم دوۋ خىلەدايە. "ھاتى" ەكان زىر و بەدپەۋشت و توندخوۋ و بىبەزەيى و دەمشپن، بگرە گىتوگۇى ئاسايىشىيان لەشەپ خراپترە. ئەم خىلە لەبەر ھەندىك بابەتى ئاسايى شەپ لەگەل يەكتىدا دەكەن، لەۋانەشە بگاتە ھالەتى كۈشتىش. لەۋانەيە لەبەر پىكىك ئاۋجۇ ناكۈكىيەكى زۇر گەۋرە تا ئاستى كۈشتن لەنيۋانىياندا دروست بىت، ھۆكارى ئەۋ ھەموو توندوتىزەش ئەۋەيە كە خىلى "ھاتى" پەپىرەۋى لەخودايانى جىنگىۋاز دەكەن و ناتۋانن بەسەر خۇياندا زال بن و ويستىيان "ارادە" زۇر لاۋازە. خۇداكانى "ھاتى" خۇداگەلىكى خۇيىنرۇز و توندپەۋ و بىبەزەيىن، ھەر ئەم پەۋشت و خوۋە خاۋەندى ھاتى، بوۋە ھۇى ئەۋەى پەپىرەۋانى بەۋشىۋەيە توندپەۋ و بىبەزەيى و بىپەۋشتىيان لى دەرېچىت،

بەكۆرتىيەكەى خۇداكان نمۇنە و ھېمان و پەپرەوانىشىيان دواكەوتە و لاسايىكەرەۋەى ئەوانن.

موسا وتى: بىستومە كە پەپرەۋانى "پرومتە" خۇداى خۇيان لەكىۋى "قاف" زىندانى كىردۈۋە و بەزنجىر "پرومتە" يان بەستۈۋەتەۋە بۇئەۋەى نەتوانىت لىيان ھەلىيت.

"نف" وتى: زىندانى كىردن و بەستنى "پرومتە" بەسەر قولى "قاف" ۋە تەنھا دەستەۋاژەيەكى سەرزارەكيە. چونكە پەپرەۋانى "پرومتە" ئەويان بەزنجىر بەكىۋەكەۋە نەبەستۈۋەتەۋە، بەلكو بەرادەيەك "پرومتە" يان خۇش دەۋىت كە ئەويان لەۋى پاكىرتۈۋە بۇئەۋەى خۇدا لە قولى "قاف" ۋە نەپرات بۇ ھىچ شۇيىنىكى تر. لەبەرئەۋەى دەزانن كە "پرومتە" خۇدايەكى مېرەبان و بەبەزەيە و دەتوانىت لەھەر شۇيىنىك خۇى بىيەۋىت بژىت، ئەگەر لەسەرەتادا خەلكى ئەويان لاپەسەند نەبۋايە "پرومتە" بەرەفتارەكانى خەلكى دەكرەدە پەپرە و گۈپرەيەلى خۇى و سەرنجى ھەموويانى بەلای خۇيدا پادەكىشا. "پرومتە" خۇدايەكى بەبەزەيە و مەرەبانە و بەردەۋام ھەول دەدات مەۋلە خۇشەختىدا بژىت، بەستەۋەى "پرومتە" دەبىت بەرشتەى گەتوگۋى بزانىن نەك زىنجىرى ئاسنىن و كەرەستەكانى تر.

نون ائى پرسى: بەپىئى ئەۋەى تۇ ئىستا باست كىرد "پرومتە" خۇداى "قاف" خۇشى خەز ناكات ئەۋى بەجى بەلىت و بېرات بۇ شۇيىنىكى تر؟ "نف" تەلارساز ۋەلامى دايەۋە: تا ئەۋ كاتەى باۋەپدارانى "پرومتە" ئەويان خۇشبوۋىت، ئەۋا ئەۋىش لەلايان دەمىنىتەۋە و نەپرات بۇ ھىچ شۇيىنىكى تر، لەپاستىدا خەلكى "قاف" و خۇداكەيان يەكتىيان زۇر خۇشەۋىت. "نون" لىي پرسى: كەۋاتە بۇچى "پرومتە" نەپرات بۇ شۇيىنىكى تر؟ لەبەرچى دەپرات؟

"نف" تەلارساز ۋەلامى دايەۋە: ئەگەر خۇداى چاكە پوو لەۋلاتىك ۋەرگىرېت و بەجى بەلىت، ئەۋا خەلكەكى دۇچارى دەردىسەريەكى زۇر دەبن و چىتر نابنە

خاۋەنى خۇداي چاكا. ھەلبەت ئەو خۇدايەش نابىت بەخۇدايەكى باشى لەقەلەم  
بەدەيت كە خەلەكەكى بەجى بەيلىت.

"نون" لىيى پرسى: بۇچى نابىت خۇدايەكى باش بىت؟

"نف" ى تەلارساز وتى: بىنەمايەك فەرمانرەۋايى ھەموو شوۋىن و ولاتىك دەكات،  
ئەۋىش ئەۋەيە ئەگەر ولاتىك خۇدايەكى چاك لەدەست بدات، دەبىتە خاۋەنى چەند  
خۇدايەكى خراپ.

"نون" لىيى پرسى: چ كاتىك خۇدايەكى چاك پو لەولات و مىلەتىك دەكات و  
بۇچى دەپوات؟

"نف" ى تەلارساز ولەلمى دەداتەۋە: ھۆكارى پۇشتىنى خۇدايەكى چاك  
دەگەرپتەۋە بۇ لاۋازى لايەنگرانى.

نون لىيى پرسى: ئايا ئەكرىت نەتەۋەيەكى باش و خاۋەن ويستىش خۇدايەكى  
چاك لەدەست بەن؟

"نون" ى تەلارساز وتى: بەلى، ئەۋىش كاتىك كە ئەو خىلە پىنگاي گەندەلكارى  
بىگرنەبەر و بىكەۋىتە سەر تولەپى خراپەكارى، بەكورتىەكەى گەندەلى و  
خراپەكارى لەو ولاتەدا زۆر بىت.

نون لىيى پرسى: ئەى تەلارسازى كۆشكى فەيرەمەن، گوتارەكانت لەبارەى  
"پرومتە" ى خۇداي خەلەكى "قاف" زۆر سەرنج پاكىشن، بەلام ئىمەش خەلەكانىكى  
سەرەتايى و نەزانىن و لەبارەى خۇداكانى خۇمانەۋە بەسەرەتەگەلىكى زۇرمان  
ھەيە.

"نف" ى تەلارساز پرسى: ئەو بەسەرەتەتە چىن؟

نون وتى: لەو سەردەمانەى كە مىژۋەكەى ناديارە، مەۋقە لەشۋىنىكىدا دەژيا كە  
نە برسەيتى و نە تىنۋىيەتى نە گەرم و نەسارما بونى نەبوو و بەبەشيك لەگرفتەكانى  
ئەو شوۋىنە لەقەلەم نەدەدرا. ئەو شوۋىنەيان بە "بەھەشت" بانگ دەكرى، ھەۋايەكى  
گونجاۋى -نەسارد و نە گەرم- ھەبوو. ھەروەھا بەھىچ شىۋەيەك نەخۇش  
نەدەكەۋتەيت، خواردن و خواردنەۋە بۇ ھەموو كەسىك فەراھەم بوو، تەنھا يەك مىۋە  
قەدەغە بوو بىخۇيت.

مرؤف پرسى: ميوه‌ى چ دره‌ختىك نايىت بخورىت.

خوداش فهرموى: ئەو ميوه‌ى ناوى "زانست"ە، تۆ نايىت لەو ميوه‌يه بخۆيت.

مرؤف پرسى: بۆچى نايىت لەو ميوه‌يه بخۆم؟

خودا فهرموى: خواردنى ئەو ميوه‌يه يەكسان بە "دانايى" تۆ و چيتر لەو ساتە بەدواوە پىچەوانەكەى دەست پىدەكات... سەرەتا مرؤف بەلئىنى دا لەو ميوه‌يه نەخوات، بەلام لەدواييدا نەيتوانى بەلئىنەكەى خۆى بپارىزىت، لەميوه‌ى زانستى خوارد، دواى ئەو لەبەهەشت دەرکرا.

موسا دواى ئەو‌ى کۆتايى بەگوته‌ى "نون"ى نۆكەرى هات وتى: ئىستا باسى شتىكت بۆ دەكەم كە بەلاتەرە زۆر سەير بىت.

"نف" پرسى: باسى چىم بۆ دەكەيت؟

موسا وتى: من لەنەژادى ئيسرائيل و لەخيلى "لوى" ٣١م.

"نف"ى تەلارساز وتى: تۆ لەخيلى "لوى"ت؟ باوەر ناکەم.

موسا كە چاوەرپى وەلامىكى ئاوا نەبوو سەرەتا بەلايه‌و زۆر سەيربوو و وتى: دەتەويىت بۆت پونبەكه‌مه‌وه؟

"نف"ى تەلارساز وتى: پيشتر پونكرندنەوه‌يه‌كم لەمبارەيه‌وه بىستوه، ئەويش لەزمانى كاهينى مەزنى كۆشكى فەرمانرەوايى، لەبەرئەوه پيوست بەدوبارەكردنەوه‌ى ناكات.

موسا بەسەر سوپمانەوه وتى: ئەو چى بۆ باس كردويت؟

"نف"ى تەلارساز وتى: بەهەر حال، ئىستا پيوست بەگىرانه‌وه‌ى سەرگوزەشت ناكات، بۆيه دەبىت بۆت پونبەكه‌مه‌وه دواى بىستنى نهيىنى لەدايك بونت تىگەشتم داىكت ئارەزوى چى بۆ دەكردى و "ئامون تپ"ى كاهينى مەزنى كۆشكى فەرمانرەوايىش هەمان ئارەزوى هەبوو، ئەويش ئەوه بوو تۆ بىيتە پادشاي "ميسر". تۆ بەناونيشانى فيرعەونى ميسر بانگەشه بۆ خوداى نەبينراو بەناوى "ئاتون" بكەيت، بۆئەوه‌ى باوەر بەخەلكى ميسر بهيخن و لەباتى خوداى "ئامون" خوداى "ئاتون" بپەرستن.

<sup>31</sup> يەعقوب درانزە كۆپى هەبوو كە يەككيان ناوى "لوى" بوو.



دوای ئەو "نف" لىنى پرسى: ئايا ئەو ئەبىرە كە پۇژىك تۆم برد بۇ  
ولاتى "كوش" بۇئەوئە پىشانىت بىدەم خەلكى بەچ شىۋەيەك دانەوئەكەئان خەزىنە  
دەكەن؟

موسا وەلامى دايەوئە: زۇرباش لەبىرمە.

"نف" تەلارسازىش وتى: ئەو پۇژەي تۆم برد بۇولاتى "كوش"، تۇوات  
دەزانى لەبەرئەوئە تۆم برد بۇئەوئە شىۋەيەك ئاشناي شىۋەيەك خەزىنەكەردى  
دانەوئەكەكەم، لەكاتىك مەبەستەم ئەو بوو كەبەراستى بىيىنى تۇلەچ نەژاد و  
خىللىكىت، و لەنەزىكەوئە ئاشنايەتى لەگەل خىلەكەي خۇتدا پەيدا بىكەيت و بەچاوى  
خۇت شىۋەيەك زىيانى خىلى ئىسرائىل بىيىنى.

موسا وتى: بەھىچ شىۋەيەك ئاگادارى ئەو نەبووم كەمەبەستەت ئەوئەبووئە نەژاد  
و خىللىك پىشانى من بەدەيت كە خۇم لەوانم.

"نف" تەلارساز وتى: دەمويست لەنەزىكەوئە بەرجەستەيان بىكەيت و بزانى كە  
نەوئە ئىسرائىل لەچ گىرفتارى و ناسۇرىەكەدە دىژىن، ئەو پۇژەي خىلەكەي خۇت  
پى نىشان دايەت، ھىشتا ھەرزەكاربويەت و بەتەمەنى ژىرى نەگەشتبويەت،  
بەكورتىكەي ھىشتا نەبوويەت بەپىار، بەلام ئىستە بارودۇخەكە جىاوازە،  
لەبەرئەوئە ئىستە تۇ بەيىنىنى زۇرىك لەگىرتى خەلك و مىلەتگەلىكى جۇراو جۇر،  
و بەشداركەردن لەجەنگ و ئەزمون وەرگىرتن لەم ھەلومەرجانە بەراستى بويەت  
بەپىار.

موسا وتى: ئىستە مەبەستەت لەم قسانە چىە؟

"نف" تەلارساز وتى: مەبەستەم ئەوئە دەتوانى بىرىار بەدەيت و بىرىارى خۇت  
كردارى بىكەيت، بىئەوئە ھىچ كەسنىك فەرمانت بەسەردا بىكات.

لەوگەشتەدا "گەمى" ئەو سىيانە پىنگاي پايتەختى گىرتىبووئە بىر و لەپىگادە  
گىتوگۇيەكى زۇربان لەگەل يەكدار كەرد و "موسا" ش ئاگادارى پابىرەوئە "نف" بوو.  
"نف" تەلارساز دوای ئەوئە گويى لەبەسەرھاتە ناخۇشەكانى موسا بوو، ھەولى  
دا باسى بەسەرھاتەكانى خۇي بۇ موسا بىكات و وتى: لەسەردەمى لاويەتەيدا ئاشقى  
كچىك بوم، باركى ئەو كچە وەك باركى "مىرىت ئامون" پىتى وتە: دەبىت دانەبەخۇمدا

بگرم و چاۋمېرى بگەم. كچەش وتى: منىش دەبىت ماۋەيەك چاۋمېرىبگەم، بۇئەۋەي بارودۇخم لەپىرى دارايىيەۋە باشتەر دەبىت، تا بتوانم ژيانى ھاۋسەرى لەگەل كچىكدا پىك بەينم. منىش سالانىكى زۆر تالىم چىشت تا ئەۋكاتەي بارودۇخى درايم باشتەر بوو و گەرامەۋە بۇلاي ئەۋ كچە، بۇئەۋەي پىيى بلىم كە بەۋاۋكى بلىت ئىستا ھەلومەرجى پىكەينانى ژيانى ھاۋسەرىكى لەبارە. باۋكى كچەش بەم ھاۋسەرىتەمان پازى بوو، ئىمەش ژيانى ھاۋسەرىتەيمان پىكەينا، بەلام كاتىك ھاۋسەرىكەم سكى پىر بوو، لەكاتى منداۋبۇندا كۆچى دوايى كرد و ئەۋ بەسەرھاتەش زۆر خەمگىنى كردم، منىش ئەۋشتانەي بەھاۋسەرىكەمەۋە پەيۋەست دەكرا بەھۆي ئازار و خەمەكانمەۋە دورم خستەۋە لەخۇم و ئاشكرايە لەۋمالەش بارم كرد بۇئەۋەي ھاۋسەرى كۆچكردوم نەھىنىتەۋە ياد. من بۇ فەرامۇشكردنى خەم و دلتەنگىەكانم، تا لەتوانامدا بوو لەكۆشكى فەرامنەرەۋايىدا خۇم بەكارەۋە سەرقالكرد و خواردنىكى سادە و ساكارىشم بۇخۇم نامادە دەكرد و ھەر لەشۋىن كارەكەشمدا دەخەۋىتم، بەلام كاتىك ھاۋرىكانم بۇ نمونە ۋەكۋو كاھىنى مەزن "ئامون تىپ" و "ئىخاس ئامون" كۆچى دوايىان كرد، ناچاربوم لەكۆشكەۋە بارىكەم بۇ مالىكى دەرەۋەي كۆشك. بۇئەۋەي كاتىك پىۋىستەم بەخەۋىت بىرۇم بۇ ئەۋى تا كەم كەم بتوانم بەسەر خەمەكاندا زال بىم.

## لەپایتەخت و لەکوۆشکی فەرمانرەوااییدا

سەرئەنجام ئەو گەشتە دورودریژانە کوۆتاییان پێهات و "گەمی" لەکاناردا لەنگەری گرت بۆئەوێ سەرنشینەکانی پیاوێ بکات. "نف" لەوناوچەیدا بەهۆی ناوبانگیهوه جیایی پزیز و خوۆشەویستی تەواوی کرێکارانی کەشتی و باربەهرانی ئەو لەنگەرگایەبوو، بەلام "موسا" کەسیکی نەناسراو بوو، هەرۆهەها هیچ هێمایەکی شازادەییشتی بەخۆیەوه هەلنەواسیبوو. جلی "نون" و جلی "موسا" تارادەییەکی زۆر وەکوو یەك وابوون. مەحەلّ بوو بتوانی دەستنیشتانی بکەیت کە کام لەم دووانە شازادەییە و کامیان نۆکەرە. "موسا" دوای سیسەلّ کە لەپایتەخت دورکەوتبویەوه بەبیینی دیوارەکانی کوۆشک و بۆنی تایبەتی پووباری نیل و دیمەنەکانی ترههستی کرد ئەوێی ئەمڕۆ دەبیینیّت، زۆر جیاوازه لەوێ سیّ سالّ لەووپیش بیینیویەتی. ئەو زانی بۆچی دیوارەکانی کوۆشکی فیرعەون وەکوو پابردوو شکۆمەندی و مەزنی جارانیان نیە. هۆکارەکی بیئەزمونی و نەبیینی هەلومەرجی دەورووبەر و ولّاتی تربوو، لەسەردەمی لاویەتی و هەرزەکاریدا، بەکورتیەکی ئەو جیهانی لەهەمان ئەو کوۆشکەدا دەبیینی. دیدگای موسا دوای گەڕانەوهی سیسەلّ هەمەلایەنە و پڕمەودا بوو، بەبیینی پوداواگەلیکی جوړاو جوړ و بیستنی دیدگاگەلیکی جوړاو جوړ لەگەلّ ئەو دیدگا سەرهتایەکی کە لەبارەوی جیهانەوه هەیبو زۆر جیاواز بوو. ئەو لەگەڕانەوهدا نیگاکانی وەك پیاویکی تەواو و پینگەشتوو و کونجکاو بەهەموو شتیکدا دەخشاند.

پیش ئەوێ پیاوێ بن "نف" وتی: وەرە پێکەوه لەهەمان ئەو مائەلی تییدا نیشتەجیم بژین... "نف"ی تەلارساز لەبەرئەوه ئەم پێشنیارەوی لیکرد چونکە

دەيزانى "موسا" ھەز ناكات بگەپتەو ھە بۇ كۆشكى فیرعەون و لەوى نىشتەجى بېيت. "نف" لەمالىك كە لەخشت دروستكارىو و لەپىنج ژور و ھەيوانىك پىكدەھات دەژيا. سەرەپاى ئەو ژورانە چىشتخانە و سەربانىكى فراوانى بۇ خەوتنى شەوانى ھاوین ھەبوو. باخچەكەشى ئەوئەندە درەختى زەيتون و ھەنجىرى تىدابوو كە شويىنى بۇ ھەيوان نەھىشتبويەو.

موسا سەرى سوپما.

"نف" تەلارسازىش ھۆكارى سەرسورمانەكەى لى پرسى.

"موسا" ش لەوئەلامدا وتى: لەكاتىكدا تۆ ئەم تەلار و كۆشكە مەزنانە بۇ خەلكى دروست دەكەيت، بۆچى خۆت مالىكى ئاوا بچوك و بىنرخت ھەيە؟  
"نف" تەلارسازىش وتى: مەزنى و فراوانى مال ھىمنى و ئارامى بەمرۆڤ نابەخشىت، بەلكو شىۋازى ژيان و چۆنىەتى تىپەراندنى تەمەنت سەرچاۋەى ھىمنى و ئارامى تۆيە. ئەم مالا كە بىژن و مندالم بۇ مەن بەسە.

"نف" تەلارساز خزمەتكارىكى پياو و چىشتكەرىك و باخەوانىكى ھەبوو، لەم پەوھە موسا زياتر سەرى سوپما، چونكە بىنى "نف" تەلارساز كەنيزەكى ژنى نى، لەبەرئەوھى بەدلىنبايەو پياوانى سەلت لەمىسردا بەلایەنى كەم دو يان سى كەنيزەكى ژنيان ھەيە و ئەم كارەش بەلای ھەموو مىسرىكەوھە ئاسايى بوو. كاتىك موسا بىنى ھىچ ژنىك لەو مالا بەدى ناكىت ئەوسا پازى بوو بەوھى لەگەل "نون" دا نىشتەجى بېيت. خودى "نف" تەلارسازىش نەيدەتوانى بەشىۋەيەكى بەردەوام و درىژخايەن لەو مالا بەدلىنبايەو، بۆيە مالاكەى بە موسا و "نون" خزمەتكارى سپارد، دواى ئەو خۆى پۆشت بۇ دروست كردنى پەرستگايەكى تازە كە فیرعەون پى پاسباردبوو. ھەربۆيە موسا زور خوشحال بوو بەوھى بىئەوھى ھىچ كەسك بىناسىتەوھە لەپايتەختى مىسردا ژيان بەسەر دەبات، بەلام ناچار بۇ يەكلايى كردنەوھى سەرۋەت و سامانەكەى سەردانى كۆشكى فەرمانرەوايى بكات و چاۋى بە "ستى موسا" سەرۆك و بەرپرسى سەرۋەت و سامانەكەى بكەوئىت، چونكە بگرە پارچە كانزايەكىشى بۇ خەرج كردن پىنەبوو. موسا بەھەمان ئەو جلۇبەرگە ئاسايى و نەناسراوھە و بى ھىچ ھىمايەكى تاييەت

بەخۇي پزىگاي كۆشكى گرتەبەر ھۆكارەكەشى بۇ ئەو دەگەرپتەوہ كە جەلە تاييەتەكانى خۇي لەدەست داوہ. گەشتە بەردەم بارەگاي كۆشكى فەرمانپەرۋايى فيرعەون و بەرپرسى پاسەوانان لىي پرسى:

-تۆكىيت كە دەتەوئەت بېرۇيتە ناو كۆشكى فەرمانپەرۋايىيەوہ؟

"موسا"ش تەماشايەكى سەرتاپاي ئەفسەرى پاسەوانى كرد و ورژا و نەيتوانى پى لەسەرسوپرمانى خۇي بگريت، چونكە ئەو پياوہ لىوى سور و برۇكانى پەش كردبوو، پاسەوانەكانى تريش بەھەمان شىوہى ئەفسەرەكەيان ئارايشتيان كردبوو. موسا دەيزانى ئەم پاسەوانانە لەشازادەكان، بەلام ئەو شازادانەى كە دايكيان كەنيزەك بوون. "موسا"دواى سىيسال دورى لەكۆشكى فەرمانپەرۋايى پەيى بەوہ برد كە چ گۆرپانكارىەك لەوئىدا پرويداوہ، گۆرپانى پاسەوانەكان بەلگەى گۆرپىنى نەرىتى كۆشكى فەرمانپەرۋايى دەسەلمىنىت. پاسەوانەكان "موسا"يان بىئەوہى ھىچ ھىمايەكى فەرمانپەرۋايى پىوہ بىت ناسىەوہ و پىيان پىدا بچىتە ژورەوہ و تەواوى كاربەدەستانى كۆشك زانىان كە "موسا" گەرپاوەتەوہ، بەلام بەژن و بالاي "موسا"بەھەمان ئەندازەى ئارايشتى ژنانەى پاسەوانەكانى كۆشك بەلاى كاربەدەستان و دەستەلاتدارانى كۆشكەوہ سەرسوپرھىنەر بوو. موسا تەماشاي ھەر لايەكى ئەو كۆشكەى بگردايە يادگارى رابردوو و سەردەمى مندالى زىندوو دەكردەوہ، لەوكاتەدا موسا ناونىشانى "ستى موسا"ى بەرپرسى سەرۋەت و سامانى لەيەكىك لەپاسەوانەكانى كۆشك وەرگرت.

كاتىك "ستى موسا"بىستى "موسا"گەرپاوەتەوہ بەدلگرانىەكەوہ بەرەوپرى پۇشت، "ستى موسا"زۇرباش ئاگادارى ئەوہبوو كە فيرعەون زۆر پقى لىيەتى و زۇرىش لىي توپرەيە، بەلام ئەوہى بەباش زانى وا خۇي بنوئىت كە ئاگادارى ئەم بابەتە نيە وەك شازادەيەك مامەلەى لەگەلدا بكات و وتى:

-من بەم گەرپانەوہيەت زۆر خۇشحال بوم، چونكە دەمزانى سەرنەجام دىيەتەوہ، فيرعەونىش ئاگادارى گەرپانەوہى تۆ بوو، لەبەرئەوہ باشتىر وايە بېرۇيت بۇ لاي ئەو. موسا وتى: نەھاتوم بۇئەوہى چاوم بەفيرەون بكەوئەت، بەلكو ھاتوم تا برك لەزىر و ھەندىك لەدارايىيەكانى دايكم وەرگرم كە لەلاى تۆيە.

"ستی موسا" له وکاته دا سهری پړیزی دانه واند و وتی: "ئوهی دایکت له دواي خوئی به جیئی هیشتووه وک نه مانه تیک له لای منه و بگره دهستم له نه نگوستیله یه کیشتی نه داوه، به لام به مهرجیک ده توانیت دهست له سامانی دایکته وه بدهیت که سهردانی فیرعون بکهیت و چاوپیکه وتنی له گه لدا بکهیت، نه گهر نه فرمان بدات نه و ده توانی ته وای سامانه کهت هر نیستا وهرگریت، چونکه من جگله که سیك که نه مانه تیک له لایه هیچ شتیکی تر نیم.

موسا وتی: له نیستا بهم جله ئاساییانه وه پوشتن بولای فیرعون به کاریکی باشی نازانم.

"ستی موسا" وتی: به هر حال نه گهر بته ویت سامان له من وهرگریت ده بیت فرمانی فیرعونت پی بیت.

"موسا" ش ناچار به هه مان نه و جلوبه رگه وه پوشته لای فیرعون و فیرعونیش زور سهری سوپما به وهی "موسا" ی به جلیکی ساده وه بینی، چونکه تا نه وکاته نه وه پوی نه دابوو که سیك به به ژن و بالا و جلوبه رگیکی ئاواوه سهردانی فیرعون بکات، بویه هه موو که سیك هه ولئ دها جواترین جلوبه رگ له به ربکات نه وکات هه ولئ نه وه بدات چاوی به فیرعون بکه ویت. نه و که سانهش که له لای فیرعون بون سهر سوپمانیان له فیرعون که متر نه بوو. هه لبت پيشت فیرعونیان ئاگادار کرد بووه که "موسا" هاتووه و به جلوبه رگیکی شپه وه دهیه ویت چاوی پیی بکه ویت، فیرعونیش پیی راگه یاندن "موسا" به و جلوبه رگه وه بکه نه ژوره وه، به لام له و باوه رها نه بوو که موسا به شکومه ندی و پایه داریه وه ببینیت. فیرعون به دهستی پیی راگه یاند که بیت له سهر ته خته که ی پالی دانیشتیت بولئ وهی گفتوگوی له گه لدا بکات، له بهر نه وهش داوای لیکرد له ته نیشتیه وه دانیشتیت تا ئاماده بان گوئیان له گفتوگوکانیان نه بیت. "موسا" ته ماشایه کی فیرعونی کرد و بینی به وشیه وهش له پوی ته مه نه وه گوپانکاری به سهردا نه هاتووه.

دواي نه وه موسا سهری دانه واند، بیستی فیرعون ده لیت: هر چه ند ماوه یه کی زوره له کوشکی فرمانپه وایی دور که وتویتته وه، به لام نه ریتی کوشکی

فرمانڤره وایت له بیر نه چوره ته وه. ئیستا بۆم بگپهره وه سهرچاوه ی پوباری نیل و شاری زیڤرینت دۆزیه وه؟

موسا وه لآمی دایه وه: به گوته ی کاهینه کان سهرچاوه ی پوباری نیل له باره گای خودایاندا جیگیره.

فیرعمون وتی: کارم به گوته ی کاهینه کانه وه نیه، له تۆ ده پرسم سهرچاوه ی پوباری نیل و شاری زیڤرینت بینى؟

موسا وه لآمی دایه وه: ئیمه ئه وه موو ماوه یه به دريژایی پوباری نیل پیمان کرد تا گه شتینه شوینیک که پوبار گۆڤا به جۆگه له یه ک و له ویشه وه به رده وامیمان دا به پیاده که مان تا گه شتینه ده ریاچه یه ک، له وه دوا چیتر نه متوانی له وه تیڤگم ئایا نه وه پوباری نیله یان یه کیکه له لقه کانى پوباری نیل.

فیرعمون وتی: ئه ی شاری زیڤرین چی؟  
موسا وتی: ئه وه شاره ی که به زیڤر ناوبانگی ده رکردوه بونی ده ره کی نیه، ته نها چه ند خانویه کی بچوک و کۆمه لیک ره شپیستی تیدا ده ژیت. کۆمه له هه ژاریکی پوت و په جالبون، چ بگات به وه ی خاوه نی زیڤر بن.

فیرعمون له وکاته دا بیده نگ بوو، فیرعمون نه وه ی هینایه وه یاد خوی که سیسال و شتیک له وه وپیئش فرمانی دا قازیکی بۆ ڤاوبکه ن تا فالیکى پی بگریته وه، دوا ی نه وه ی نه وه قازیه یان بۆ ڤاوکرد بردیانه لای کاهینی مه زن بۆنه وه ی پینشبینی ئاینده ی بۆ بکات. کاهینی مه زنیئش چیقڵدانى قازى پشکنی و به رده ڤیزیکی ره شی تیدا بینى و به فیرعمونى وت: نه هاهمه تیه کی مه زن هه ره شه ی له ناوچونت لیڤه کات.

فیرعمونیش به دلگرا نیه که وه پرسى: چ جور هه ره شه یه ک به چ شیوه یه ک ده توانریت ڤی لی بگریت.

کاهین وتی: به هیچ شیوه یه ک ڤی لی ناگیریت، جگه له وه ی نه وه که سه ی که گومان ت لیى هیه و لیى ده ترسیت له ناوی بیهیت بۆنه وه ی به م شیوه یه ڤی له وه هه ره شه یه بگریت، به لآم فیرعمون له سه رتاسه ری پایته ختی میسر دا ته نها له یه ک که س ده ترسا و نه وه که سه ش "موسا" بوو، چونکه به فیرعمونیان وتبوو موسا

باوه‌ری به‌خودای "ئامون" نیه و وهك خودایه‌کی خوی په‌سه‌ندی ناکات، خودی  
 فیرعه‌ونش ده‌یزانی که "موسا" باوه‌ری به‌خودای "ئاتون" ه و پوژیک دیت میسر  
 ویران ده‌کات، تهنه‌ا ئه‌و نوکه نیزه کاریگه‌ری کار له‌و بکات بی‌به‌شکردنیه‌تی  
 له‌سامانی "ئخاس ئامون" ی دایکی. کاتیک فیرعه‌ون به‌دهم ئه‌م بی‌وکه‌وه نوقمی  
 ئه‌ندیشه‌ی بوبو به‌رده‌وامی به‌بیده‌نگی خوی دا، ئه‌وانه‌ش که له‌چوارده‌وریدا بون  
 زور باش ئاشنای خو‌په‌ویشتی بون و ده‌یانزانی هه‌رکاتیک فیرعه‌ون به‌وشیوه‌یه  
 بیده‌نگ بیت، ده‌یسه‌لمینیت که زور تو‌په‌یه.

دوای ئه‌وه له‌ناکا و فیرعه‌ون سه‌ری هه‌ل‌پری و هاواری کرد: بۆچی دوباره  
 گه‌پایته‌وه بۆ پایته‌خت؟

موسا وه‌لامی دایه‌وه: هاتوم بۆئه‌وه‌ی ئه‌و سامانه‌ی وهك میراتیک له‌دایکه‌وه بۆم  
 به‌جی ماوه وهرگرم، چونکه بۆ دایین کردنی بژیوی ژیانم پیویستم به‌و سه‌روه‌ت و  
 سامانه‌یه.

فیرعه‌ون هاواری کرد: گه‌رچی پاسپیدراوم بگره‌ گه‌ردیک له‌و سامانه‌ت پی  
 نه‌به‌خشم، به‌لام فرمان ده‌دهم "ستی موسا" هه‌موو سامانه‌ته‌که‌ت بۆ بگه‌ریتیته‌وه.  
 موسا وتی: سوپاست ده‌که‌م.

فیرعه‌ون وتی: پیویست به‌سوپاسکردنم ناکات، چونکه ده‌زانم تۆ رقت لی‌مه‌ حه‌ز  
 ده‌که‌یت سه‌رم له‌لاشه‌م بکه‌یته‌وه.

موسا وتی: ئه‌ی فیرعه‌ونی ئه‌م سه‌رده‌مه، من له‌ولاتی "کوش" ئه‌وه‌نده‌ کوش‌ت و  
 کوش‌تارم بینیه‌وه، چیت له‌کوش‌تن بی‌زارم.

فیرعه‌ون وتی: سه‌ره‌پای ئه‌وه‌ش ئه‌و رقه‌ی له‌به‌رامبه‌ر مندا هه‌ته به‌ له‌ناو‌بردنی  
 من کو‌تایی دیت.

موسا وتی: به‌هه‌له‌دا چویت، بۆ جیبه‌جی کردنی دادوهری پینگاگه‌لیکی زور هه‌یه  
 که له‌کاتی پوداوه‌کاندا خوی ئاشکرا ده‌کات، هه‌ر ئه‌م جو‌ره دادوهریانه‌ش تۆ  
 له‌کوش‌تن و خوین‌پشتن به‌دور ده‌گریت.

ئه‌م گوته‌یه‌ی موسا به‌لای ئاماده‌بوانه‌وه تازه و بی‌وینه‌ بوو، چونکه هه‌چ که‌سیک  
 تا ئه‌و کاته به‌وشیوه‌یه قسه‌ی نه‌کردووه.



فیرعون بههوی بیستنی گوته بویرکانی موساره سهری سوپما و وتی: ئەی ئەو مروڤه‌ی که نیوه ناوت هه‌یه، چ خودایه‌ک پشتگیریت ده‌کات که به‌شانازی و خو به‌زلزانیه‌که‌وه قسه‌ده‌که‌یت؟

موسا وتی: ئەی فیرعون هه‌موو که‌سیک زۆرباش ده‌زانیت که "ئخاس ئامون" به‌ده‌ستی تۆ کوژراوه، ئەگەر له‌دوای ئەم قسانه‌شم بکوژیم هه‌موو که‌سیک زۆر به‌باشی ده‌زانیت که بکوژی من تۆیت.

فیرعون ته‌کانیکی دا به‌خوی و هه‌ولی دا به‌سه‌ر خۆیدا زال بیت دوای ئەوه له‌سه‌رخۆ وتی: بۆچی له‌باتی دژایه‌تی کردنم هه‌ول ناده‌یت له‌گه‌ڵ مندا هاوپه‌یمان بیت و ده‌ست بنیینه‌ ناو ده‌ستی یه‌کتره‌وه بۆئه‌وه‌ی له‌هه‌موو شتی‌ک به‌هره‌مندت بکه‌م؟

موسا وتی: ئەوه‌نده‌م هه‌یه که بتوانم بژیوی ژیانم دابین بکه‌م و له‌وه‌ش زیاتر پیویستم به‌هیچ شتی‌کی تر نه‌یه.

فیرعون وتی: شیوازی قسه‌کردنت بیزار و دل‌گرانم ده‌کات، هه‌ولی‌کی زۆرم له‌گه‌ڵ تۆدا دا به‌لام دیاره‌ رقت له‌خودایانی میسره. کاهینه‌کان پێیان پاسپاردوم بتکوژم، به‌لام من ئەم کاره‌م نه‌کرد، به‌لام ئیستاش په‌شیمانم، چونکه به‌راستی له‌ئیستادا به‌رگه‌ی ئەم بێشه‌رمی و بویریه‌ت ناگرم و له‌وانه‌یه له‌هر ساتیکدا هه‌لچم و فه‌رمانی کوشتنت ده‌ربکه‌م... فیرعون دوای ئەوه وتی: تۆ بۆچی به‌و شیوه‌ بێشه‌رمانه‌ ره‌فتارم له‌گه‌ڵدا ده‌که‌یت؟

موسا وتی: له‌به‌رئه‌وه‌ی ده‌زانم لێم ده‌ترسی، به‌لام نازانم بۆچی لێم ده‌ترسی! ته‌نها ئەوه ده‌زانم که لێم ده‌ترسی.

فیرعون وتی: ئەی کوپی لاو تۆ نابیت لیبورده‌یی به‌ترس لێک بده‌یته‌وه. بۆچی له‌تۆ بترسم؟ چونکه هه‌ر له‌سه‌رده‌می منداڵیه‌وه به‌لیبورده‌یه‌وه ره‌فتارم له‌گه‌ڵدا کردویت ئیستاش هه‌ر به‌وشیوه‌یه ره‌فتارت له‌گه‌ڵدا ده‌که‌م. هه‌لبه‌ت نامه‌ویت بلیم به‌زه‌ییم پێتدا هاتوه‌ته‌وه چونکه دل‌نیام ئەم گوته‌یه‌م په‌سه‌ند ناکه‌یت! به‌لام له‌به‌رامبه‌رتدا لیبورده‌ بوم ئه‌ویش له‌به‌ر سی‌ هۆکار. یه‌که‌م: له‌به‌رئه‌وه‌ی کوپی "ئخاس ئامون" ییت، دووه‌م: له‌نیو شازاده‌کانی میسردا له‌روی قه‌د و بالا و

شېۋەتەۋە بېۋىنەى و سىيەمىان: لەبەرئەۋەى بەناۋىشانى فرماندەى ھىزى گالىسكەۋانى پۇشتۈيت بۇ ۋلاتى "كوش" و ئازايەتى خۇتت سەلماند و ەك سەربازىكى ئازا و دلىر گويپرايەل بويت و جەنگاويت، بىستومە ئەۋكاتانەى سەربازەكان خەۋيان لى كەۋتوۋە تۇ بىداربويت. من لەپى نامەكانى فرماندەى ھىزى سەربازى نىردراۋە ەموو زانىارىەكى تۇم پىگەشتوۋە و زانىومە كە تۇ تاكە ئەفسەربويت لەگەل ژناندا رات نەدەۋارد. منىش تەنھا لەبەر ئەم تايبەتمەندىە بەرجەستانەت لەپۇژىكى ئاۋادا نەمەيلاۋە ەۋلى كۈشتنت بدريت، سەرەپاي ئەم تايبەتمەندىە بەرجەستانەت گويىت بەچوكتىن شتى ھاۋپىيان و ئەۋ كەسانەى چاكەى تۇيان دەۋىت نەداۋە.

موسا لىى پرسى: لەچ پويەكەۋە دەلىت گويىم بە ھاۋپى و خىرخۋازانى خۇم نەداۋە؟

فیرعەون وتى: چونكە دۋاى ئەۋەى گەپايتەۋە بۇ پايتەختى مىسر لەباتى ئەۋەى بىيت بۇ كۆشكى فرمانپەۋايى پۇشتى لەمالى "نف" تەلارسازدا نىشتەجى بويت. موسا پرسى: ئەم بابەتە چ پەيوەندىەكى بەگويىنەدان بەھاۋپىيان و خىرخۋازانمەۋە ەيە.

فیرعەون وتى: لەپستىدا ھۆكارەكەى ئەۋەيە، چونكە تۇ خۇنەۋىستانە ھۆكارى لەناۋىردنى "نف" تەلارسازت فەراھەم كىردۋە. ئەم كارەى ئەۋ دەبىتە ھۆى لەناۋىردنى.

موسا بەنىگەرانیەكەۋە لىى پرسى: بەۋاقتا تۇ دەتەۋىت "نف" تەلارساز بكوژىت؟ فیرعەون وتى: من نەموتوۋە دەبىت لەناۋ بىرىت، بەلام ئەم كارە زىانىكى زۇر بەژيانى دەگەيەنىت، ئىستاش پرسىارىك لەم نىۋەندەدا سەر دەرەھىنىت، ئەۋ پرسىارەش ئەۋەيە تۇ دەلىت من بىھودە لەتۇ دەترسم، ئەگەر بەپراستى تۇ مەبەستىكى خراپت لەبەرامبەر مندا نىە، بۇچى لەكۆشكەكەى مندا نەخەوتىت. ئەم پەفتارەت جگە لەمەبەستىكى خراپ لەبەرامبەر مندا ھىچ واتايەكى تر لەخۇ دەگىرت؟ تۇ دەبىت بزانى ئەۋ كەسانەى كە دەبنە دۇستى دۆژمەنەكانى فیرعەون، خودى ئەۋ كەسەش بەدۆژمنى فیرعەون لەقەلەم دەدرىت، چونكە ئەۋ كەسەى

فیرعەون لیبی دەترسینت بێ ئەملاولا بپریاری مەرگی بەسەردا دراوه بۆئەوێ لەدوای مردنی هیچ گومان و ترسێک ختوکی نەدات، هەرکەسیکیش بەرگری لەدوژمنی فیرعەون بکات، بەهەمان شیوە ئەویش مەرگی بۆ خۆی مسۆگەر کردووه. موسا وتی: بەهیچ شیوەیەک بیرم لەم بابەتە نەکردووهتەوه.

فیرعەون وتی: ئەو موسا تۆ چۆن دەستی هاوکاری لە "نف"ی تەلارساز بەرز دەکەیتەوه و بەهیچ شیوەیەک دەستی لیبوردەیی بۆ من درێژ ناکەیت و داوای هیچ لیناکەیت. تۆ داوای هیچ شتێک لە فیرعەون، لەمن کە فیرعەونم ناکەیت، بەلام داوای هەموو شتێک لە تەلارسازێک دەکەیت؟ بۆچی؟

موسا وتی: لەبەرئەوێ "نف"ی تەلارساز فیرعەون نیە، خانەخوویی و میوانداری ئەوم پەسەند کرد.

فیرعەون وتی: ئەو کوپی لاو تۆ تاییبەتمەندگەلیکی بەرجەستەت هەیە کە لەهیچ کەسیکی تر ناچیت، پەفتاریکی مەزن بەلام گوتاریکی منداڵانەت هەیە و نازانی دەستەلات و هیزێ فیرعەون تا چ ئاستیکە، تۆ باشتەر وابوو بقرانیایە فیرعەون بەیەک دەست پراوەشاندن دەتوانیت هەرکەسیک کە تۆ بتهویت تەختی زەوی بکات، تەواوی مرقەکان لەبەرچاوی فیرعەوندا جگە لەگەردێک هیچی تر نین! فیرعەون بەیەک پوژ دەتوانیت هەزاران کەست بۆ لەناو ببات بێ ئەوێ کەسیک بتوانیت لەبەرامبەریدا وشەیک بەینیتە گو. ئەو موسا تۆ نازانی دەستەلات تا چ پادەیک چیژ بەخشە، تۆ تامی کوشتنی کەسانی تەرت نەکردووه، فیرعەون وەک خوداگان بەهیزە. تەماشاکە هەرئێستا بەشیک لەدەستەلاتەم پیشانی تۆ دەدەم، بۆئەوێ بزانی فیرعەون تا چ پادەیک توانای هەیە.

داوای ئەو فیرعەون چەپڵەیکە لێدا کە لەسەرتاسەری کۆشکدا دەنگی دایەوه، داوای ئەو فەرمانی دا: هەمووتان بپۆنە دەرەوه. لەچاوتروکانیکدا بێ لە فیرعەون و موسا هیچ کەسیک لەتەلاری فیرعەوندا نەمایەوه.

فیرعەون بە "موسا"ی وت: بینیت فەرمانەکانم بەچ خیراییەک جیبەجی کران. بگرە بالوێزی ولاتانی تریش بەهەمان شیوە ئەمانە فەرمانەکانی منیان جیبەجی کردووه چونکە دەیانزانی ئەگەر لەکاتی خۆیدا فەرمانەکانم جیبەجی نەکەن

به توندى لايان توپه دهيم. ئىستا توش هيچ كاتيك نهوه له ياد نه كهيت، هر فرمانيك دهر بكم بهو خيراييه بى نه ملاولا جيه جى ده كريت، بونمونه فرمان بدهم هه موو ميسريه كان ولاتى ميسر به جى بهيلن، لهم كاته دا هيچ كه سيك دواى نهو فرمانه ناتوانيت له ميسردا بميتته وه، به لام له بهر نه وهى پيوستم پيانه نه فرمانه يان بو دهرناكم. تو له گوته كانتدا باسى خيلى "كوش" ت كرد، به لام من ده يان خيلى ترى وهك ولاتى "كوش" گهر له ناو بچن له بهر چاوى مندا وهك پوشيك وايه، مانه وهى من گرنگه نهك خه لكى. نه گهر بهر نه وهندى مانه وه و بونايه تى و پله و پايه و باخوازيت، هه موو بهر به ست و خيل و نه ته وهيه كه له گهر وه تا بچوكيان ره وانهى مهرگ ولاتى خورئاوا ده كم. له هه مان كاتدا ناگادارى نهوهم تو هه ولى له ناو بردنم ده دهيت، به لام له بهر نه وهى تواناي نه جامدانى نهو كار هت نيه دهسته پاچه بويت.

موسا وتى: وهك پيشتر وتم فيرعه ون به هه له له من تيگه شتووه. بيه ده نكيه كى تاراده يهك دريژ خايه ن بالى به سهر نهو دوانه دا كي شا، به لام نه مجاريان موسا پوچووه هزرى خو يه وه و گوتاره كانى فيرعه نى له دهر وني دا ليكدا يه وه و لايه نگرى گوته كانى فيرعه ونى كرد و زانى كه دهسته لاتيكي ته ووى هه يه، له پوى ليپورده ييشه وه فيرعه ون راسته دكات، چونكه زور به ناسانى ده يتوانى فرمانى له ناو بردنى بدات، بيئه وهى هيچ كه سيك بتوانيت ناره زايى خو ي له بهرام بهر نهو فرمانه دا دهر بريت. دواى نهوه پهي بهو راستيه ش برد كه فيرعه ون هه ولى له ناو بردنى نادات، بگره هه ره شه و هيچ زيانكي شى پينه گه ياندووه، به لكو ته نها هه ره شه ي ليكر دبوو. ههروه ها نه يده توانى له وه تي بگات فيرعه ون بهم ره فئاران هى نواندى مبه ستي چى بووه.

فيرعه ون بيرو هزرى موساى ئاويته ي گوته كانى خو ي كرد و لى پرسی: له كاتى گيانه لانى فرمانده ي هيزى نير دراو "ستي كف" دا ناماده بويت؟  
موسا وتى: به لى نهى فيرعه ون.

فيرعه ون وتى: بو يان گيرامه وه كه مهرگى "ستي كف" له نه خو شيه وه سهر چا وهى گرتووه، نهك نه وهى له جه نگدا بريندار بوييت و دوا جار مرد ييت.

موسا وه لآمی دایه وه: وایه.

فیرعهون لیی پرسی: له کاتی گیانه لانیدا چ بارودوخیکی هه بوو؟

موسا وتی: وهك ئهوانه ی که گیانیان داوه، وهك ئهوانه ی که دهمرن.

فیرعهون لیی پرسی: ئایا "ستی کف" له مهرگ دهترسا؟

موسا وه لآمی دایه وه: به هیچ شیوه یهك له مهرگ نه دهترسا، به لآم له روداوه کانی

دوا ی مهرگی دهترسا.

فیرعهون وتی: له مه به سست تیناگه م.

موسا وتی: "ستی کف" خه می بو ئه وه دهخوارد که بوچی ئه م مهرگه ی له برینی

جهنگه وه سه رچاوه ی نه گرت و له باتی ئه وه ی له گوپه پانی جهنگدا به کوشه ت بدریت

بوچی له جیگه خه وه که یدا گیان له دهست ده دات.

فیرعهون وتی: ئه م گوته یه هه موو سه ربازیکی ئازا و دلیر ده گریته وه، ئه وان

نایانه ویت له جیگه خه وه کانیاندا گیان له دهست بدهن، بویه به باشی ده زانن

له گوپه پانی جهنگدا کوچی دوا یی بکه ن.

موسا وتی: هه موو خه میکی "ستی کف" ئه وه بوو که له خودا کانی میسر دور بوو،

ئه ویش له بهرئه وه ی ناتوانیت له نزیکه وه دوا ی پاریزگاریان لیبکات.

فیرعهون وتی: زور سه یرم له م گوته یه ت دیت، چونکه "ستی کف" زورباش

دهناسم له بهرئه وه ی زور باوه پی به خودا کان نه بوو، بگره زور به باشیش خودا کانی

میسری له بهرئه بوو، بویه سه رم له م گوته نه ت سوپ ده مینێ که به چ شیوه یهك پیاویك

که بیروباوه پیکی ئاوا ی هه بیئت شتی وای هینابیته زمان.

موسا وتی: له بهرئه وه ی بیروباوه پی مروؤ له کاتی مهرگ و ژیا نی ئاساییدا زور

جیاوازه و گوپانکاری به سه ردا دیت، لهوانه یه به ووی خو و بینینی کهسانی تر و

گوته کانیانه وه ئه ویش خو نه ویستانه باسی خودا کان بکات، له کاتی کهدا به هیچ

شیوه یهك باوه پی پییان نه بووه. هه لبه ت زیاتر سه یرم له وکه سانه دیت که

ده جهنگین، چونکه جهنگ بیروباوه پی مروؤ سست دهکات.

فیرعهون وتی: لهوانه یه شتی وا پویدات.

دوای ئەوێ بابەتی گفتوگۆکەى گۆڤى و وتى: ئەى موسا لەکاتى لىدوانەکاندا  
وتت، هەولێ لەناوبردنى منت نەداوه وایه؟

موسا وتى: بەئێ وایه ئەى فیرعەن.

فیرعەن وتى: زۆر حەز دەکەم باوەر بەگوتەکانت بکەم.

موسا وتى: ئەوێ لەدلمایه پێم ڕاگەیاندى. بگره بەهیچ شیوەیهك بیرم لەوه  
نەکردوووەتەوه که هەولێ لەناوبردنت بدهم.

فیرعەن ئەوکاتانەى موسا قسەى بۆ دەکرد تەماشای چاوانى دەکرد بۆئەوێ  
بزانیت ئایا موسا راست دەکات یان نە. سەرئەنجام وتى: تۆ راست دەکەیت، منیش  
بێهودە بیر لەم بابەتە پرۆپوچانە دەکەمەوه که تۆ هەولێ لەناوبردنت دەدەیت.  
ئێستا دەتوانى برۆیت و سامانەکەى خۆت لەبەرپرەسى دارایی وەرگریتەوه. موسا  
دوای وەرگرتنى سامانەکەى لەگەڵ "نون" دا لەپایتەختدا نیشتهجێ بون، بەلام  
بەشیوەیهکى تازە و جیاواز. ئەو وەستاکانى کەشتى ڕاسپارت کەشتیهکى بۆ  
دروست بکەن کە بێ لەچیششت خانە، حەمام و ژورى خەوتن و هەموو  
خۆشگوزەرانى و پێداویستیهکى تری تێدا بێت، سەرەرای ئەمانەش شیوازی  
لێخوڕینى کەشتیهکەش بەشیوەیهك دروست بکەن که هەم یەك کەس و هەموو دوو  
کەسیش وەك کەشتیهوانێک پێکەوه بتوانن لێسى بخوێن. "نون و  
موسا" کەشتیهکەیان وەك مائیکى گەرۆک بۆ خۆیان دەستنیشان کرد و لەسەر  
پووبارى نیل گەشتیان بۆ هەموو شوێنێک دەکرد، هەلبەت گەشتەکانیان  
سنورداربوو، چونکە پیاوانى فیرعەن بەبەردەوامى چاودێرى گەشتەکانى موسایان  
دەکرد.

موسا جاریکیان کەشتیهکەى بەرهو باکور لێخوڕى، ویستى بېروات بۆ نیشتمانى  
دایکى "کوش"، بەلام "نون" لەوه ئاگادارى کردەوه که "گەمى" یەك دوايان کەوتوو  
و چاودێریان دەکات. بۆیه ئاڕاستەى گەشتەى گۆڤى و ڕینگای باشورى گرتەبەر و  
خۆى لەشوێنێکدا بێنیهوه که "نف" ی تەلارسازى سەرقالى دروست کردنى  
پەرستگایهکى مەزنە، لەپراستیدا لەبەرئەوێ پەرستگاکیان لەناو بەردیکیدا  
هەلەدەکوێ بۆیه بەهیچ شیوەیهك سودیان لەکەرەستەى دروستکردنى تەلار

وهرنده گرت. چونکه پرستگا له ناو جهرگه ی بهردی کدا دروست دهکرا. موسا بیینی بریکي زوری بهرد هه لکۆله کان سهرقالي هه لکۆلینی ئه و پرستگایه بون، ئه و نمونه یه کی بجوکی پیشانی "نون" دا و وتی: پرستگا سهره کیه که له سهر ئه م نمونه یه دروست دهکه ن.

"نون" یش به بیینی ئه و نمونه یه ی که دریزیه که ی سی مه تر ده بوو زور سهری سوپما و وتی: ئایا به راستی ئه و پرستگا سی مه تریه ته نها نمونه یه که؟ موسا وتی: به ئی، ئه وه نمونه یه که ده بیئت پرستگا راسته قینه که به پیی ئه م نمونه یه دروست بکریئت و ئیستا بۆئه وه ی به ته واوی دلنیا بیت ده پۆم و له سهر پرشتی بهرده هه لکۆله کان ده پرسم.

به پررسی بهرده هه لکۆله کان ناوی "شب ت" بوو و موسا خۆی کرد به هاوپی و ئه ویش به م شیوه یه بۆی پونگرده وه: من ده بیئت نه خشه ی ئه و یازده پرستگایه ی که فیرعه ون پیی راسپاردوم بۆ فیرعه ون دروست بکه م. ئه م یانزه پرستگایه ش ده بیئت له بهردی هه لکۆلم.

موسا به ته ماشا کردنی ئه و یانزه نمونه یه ته نها یانزه هه مینیانی په سه ند کرد و وتی: ته نها باسی نمونه ی یازده هه مینیانم بۆ بکه که فیرعه ون پرستگایه کی له پیی "نف" ته لار سازه وه دروست کرد که تا ئیستاش ئه و پرستگایه پایه داره و ناوی "پرستگای ئه بو سمبل ۳۲" ه.

"شب ت" به "موسا" ی وت: فیرعه ون ده نمونه ی یه که می په سه ند نه کرد، به لام ئه وه نمونه ی یانزه یه مه کاری له سهر ده که ی و له حالی هه لکۆلینی داین. چوار په یکه ری فیرعه ون له هه ردو و لای پرستگا که دا دروست ده کریئت که به رزی هه ر په یکه ریکیان به لایه نی که م بیست و یه ک "زرع" ده بیئت، هه ریه ک له و په یکه رانه پویان له پۆژه لات کردو وه بۆئه وه ی پوناکی خۆری به ره به یان لیان بدات.

<sup>32</sup> ئه و پرستگایه له سالی ۱۹۶۰ به مۆی هه لچونی پویاری نیله وه نوqm ده بیئت و بۆما وه ی حوت سال له ناو ئاودا ده مینیتوه، تا ئه وکاته ی به هاوکاری "یونیسکو" به پی سی و چه ند ملیۆن دۆلاریک ئه و پرستگایه یان له ژێر ئاودا ده ره یئرا و له شوینیکی به رزدا جیگیر ده کریئت.

"شب تټ" سهرپه شتیاری ته لارسازانی پهرستگا ئه بو سمیل ۲۲ دهکات، بالایه کی کورت و جوانی هیه و "نف" ی ته لارساز نه وی به موسا ناساند و بهم شیوه یه بو ی پونکرده وه: له ئیستادا ئیمه له م ناوچه یه دا سهرقانی هه لکولین و دروست کردنی مه نترین پهرستگاین له جیهاندا، هیچ ته لاریک له پوی قه باره و مه زنیوه به نه ندازه ی نه و نابیت، هه لبه ت ته نها "قوچه کیه کان" ی میسر له م ته لاره مه نتره که له بنیات نانیدا سودیکی زوری له به رده ی گه وره و بچوک وهرگرتووه، نه و به رده نه ی له گه ل قسلدا به ته وای یه کیان گرتووه و ناویتی یه کتری بون. له کاتی که له م ته لاره دا هیچ قسلک به کار نه هینراوه و نایه ت. نه مه ته لاریکه که له به ردیکی یه ک پارچه دروست ده کریت.

"نف" ی ته لارساز به موسای وت: نه م ته لاره به هه ول و پششتیوانی "شب تټ" دروست ده کریت چونکه وشیار ی و وردبینیه کی زور له کاره کانیدا ده خاته گه پ. "شپ تټ" وتی: سهره پای نه وه ی "نف" ی ته لارساز ریزیکی زورم لیده گریت، به لام من ته نها ئه رکی خوم جیهه جی ده کم. نه و زیاد له وه ی شایسته مه ستایشم ده کات، هه لبه ت به شیوه یه ک که خه ریکه خوشم ده گمه نه و باوه رهی به راستی کاریکی زور گرنگ نه انجام ده دم. له کاتی که دا کاریکی زور ساده و ساکارم نه انجام داوه. منیش وه کوو نه و کریکارانه ی ئه رکی پوژانه ی خویان نه انجام ده دن کاره کانم به رپوه ده به م. نه گه ر ده ته ویت به راستی چاوت به خاوه ن و سهرپه رشتیار و بنیاتنه ری نه م پهرستگایه بکه ویت نه و ده بیت ته ماشایه کی وه سقا که م به واتا "نف" ی ته لارساز بکه یت که به لیبورده ییه وه ئه رک و هونه ر و زانسته کانی خوی ده خاته به رده ستم. نه وه "نف" ی ته لارسازه که نه خشه و پلانی دروست کردنی نه م پهرستگایه ی کی شاوه و بو ته هوی نه وه ی ئیمه به خه یالیک ی ئاسوده وه به رنامه ی کاره کانمان به ره و پیشوه ی به ین. من هیچ شتی که له باره ی زانست و نه ندازیاری و ژمیریاری "نف" ی ته لارساز نازانم.

"نف" ی ته لارساز وتی: نه ی موسا بی له پیناسه ی نه م کابرایه، پالنه ری سهره کی دروست کردنی نه م ته لاره خودی فیرعه ون بوو، نه وه داوا و خواستی فیرعه ونه که

<sup>33</sup> له م سهرده مه دا ئه پهرستگایه به ناوه بانگ ده کریت.



واي ليكردوين ئەزمون و كارەكانمان كۆبكەينەو بۆئەوھى ئەم تەلارەى پى دروست بكەين.

موسا وتى: ئەم گوتهيهت لەلايهكەوہ راستە، بەواتا تا ئەوكاتەى كەسيك خوازيارى شتيك نەبيت هيچ كاريك ئەنجام نادريت و ھونەرى كەسانى تر لەمبارەدا بەوشيوھىە كۆ ناكړيئەوہ بۆئەوھى خواستىكى ئاوا بەيئريئە جى.

"نف"ى تەلارساز وتى: فیرعون بۆ بنياتناني ھەر تەلار و پەرستگايەك ماوہيەك ديارى دەكات و دەبيت كارەكەى لەو ماوہ ديارى كراوہدا تەواو بكریت. بەپيچەوانەى ئەم حالەتەشەوہ تەلارساز مەرگى بۆخوئى مسۆگەر كردووە. ھەرلەبەرئەوہشە ھەولەدەدەين ئەو تەلارانەى فیرعون پيمان پادەسپيريت لەكاتى خویدا تەواوى بكەين. لەكاتيكدە لەپراپردودا كارى دروستكردنى تەلاريك لەوانەبوو چەند دەيەيك بخايەنيئ.

موسا پرسى: بەلەبەرچاوگرتنى ئەم ھەرشەيەى فیرعون، ماوہى چەنيكى بۆ تەواوكردنى ئەم تەلار ديارى كردووە؟

"نف"ى تەلارساز وەلامى دايەوہ: ھەلبەت فیرعون داواى لەمن دەكرد ماوہى تەواو كردنى تەلارەكانى بۆ ديارى بكەم، منيش دەبوو پيم بوتايە لەماوہى چەنيكدە دەتوانم پەرستگاكەى بۆ تەواو بكەم، بەلام پيم وت تەنھا شتيك كە لەدروستكردنى ئەم پەرستگايەدا دەستەپاچەم دەكات ماوہى تەواوكردن و دروستكردنيەتى.

فیرعون وتى: تۆ لەوہوپيشتريش چەند تەلاريكى تەرت بۆ دروست كردوم و ماوہيەكى ديارىكراويشت بۆ تەواوكردنيان دەستنيشان كردبوو، ئەى ئيستا بۆچى لەديارى كردنى ماوہى تەواوكردنيادەستەپاچە بويت؟

"نف"ى تەلارساز وتى: منيش بۆ فیرعونم پونكردەوہ كە ئەو تالارانەى بەكەرەستەى قسل و قوڤ و خشت دروستم دەكردن زۆر جياوازە لەو تەلارانەى كە لەبەرديك دەبيت ھەليانكۆلم، شيوازي بەكارھيئانى ئەم كەرستانە و ماوہى نامادەكردنيانم ليكدەدايەوہ ئەوكات دەگەشتمە ئەو دەرئەنجامەى كە لەماوہى چەنيكدە دەتوانم ئەو تەلارە تەواو بكەم، بەلام لەبارەى ھەلكۆليني كۆشك و

ته لاریکی ئاوا له بهردیکی مهزن که له دیدی ته لارسازییه وه زۆر جیساوزه له شیوازه که ی تریان بۆیه ناتوانم ماوهی ته واوکردن و دروست کردنی دهستنیشان بکه. به لام فیرعه ون بهم پونکردنه وه یه م پازی نه بوو، بۆیه داوای له "شپ تت" ی ته لارسازی کرد ماوه یه ک بۆ ته واوکردنی ئه م په رستگایه دهستنیشان بکات. "شپ تت" یش شاره زابوو و دهیزانی که ناتوانیت کاتیکی بۆ دیاری بکات، له هه مان کاتدا ده بوو فیرعه ونی به شیوه یه که له شیوه کان پازی بکردایه بۆیه بهم شیوه یه بۆی پونکرده وه: کاتی ته واوکردنی ئه م په رستگایه به مردن و ژیا نی کرێکاران به هۆی گهرمی و ناله باری ئاوا و هه واو و سه ختی کاره وه په یوه ست ده کریت، هه رله به ره وه ش کاته که ی نادیاره، مه گه ر ئه وه ی خولیکی فی رکاری هه لکۆلین بۆ کرێکاره کانمان بکه ی نه وه بۆ نه وه ی له هه یچ کاتی کدا له پوی هیزی کاره وه که م نه هی نین و هه می شه کرێکاری یه ده کمان هه بی ت بۆ نه وه ی کاتی ک کرێکاری کمان گیانی له ده ستدا یه کیکی تر جیگای بگری ته وه بۆ نه وه ی هه لومه رجه کان هه می شه به خواستی ئیمه بی ت. بۆ نه وه ی بزانی کاره کانمان تا چ ئاستیک پیشکه وتون، هه رله به ره وه ش به وشیه وه ی لی کمداره ته وه ئه و ماوه یه ده بی ت سی سال بی ت.

موسا پرسى: ئایا سه ره نه نجام تیروانی نه کانی "شپ تت" ی په سه ند کرد؟  
 "نف" ی ته لارساز وتى: فیرعه ون هه می شه تیروانی و پیشنیاری ته لارسازانی به نه زمون په سه ند ده کات.

"نون" پرسى: ئامانجی فیرعه ون له دروست کردنی په رستگایه کی ئاوا دا چیه؟  
 "نف" ی ته لارساز وتى: فیرعه ون ئه م په رستگایه بۆ ئه وه دورست ده کات که خه لکانی سه رتاسه ری ئه م جیهانه دوا ی هه زاران سالی تر کاتی ک لی ره وه تی ده په رن په رستگا و په یکه ری چواری نه که به رزاییه کانیا ن بی ست مه تر ده بی ت ببی ن و له سه رسو پرماندا واقی ان و پر بمی نی و له به رخوا یه وه بلی ن ئه وه فیرعه ونی "ئامون" په رست بووه که ئه م ته لاره ی دروست کردوه.

"نون" دوباره لی ی پرسى: ئایا بۆی هه یه ئه م په رستگایه تی ک و له ناو بجیت؟  
 "نف" ی ته لارساز وتى: هه رگی ز له ناو نا جیت. ئه م جو ره ته لارانه هه یچ شتی ک بگه ر لا فاو و بومه له رزه و هۆکاره کانی تر ناتوانیت وێرانیان بکات. ته نها له وانه یه

به هوی بومه لهرزه یه کی زۆر به هیزه وه ترز بکه ویتته نیو دیواره کانیه وه، به لام به هیچ شیوه یه ک ویران نابیت. هه ره شه یه کی تر که له وانه یه هه ره شه ی ویران کردنی ئەم په رستگایه دا بکات دروست کردنی چەند به ره به سستیکی به رزه له پوباری نیلدا که له وانه یه به هوی په نگ خواردن و زۆربونی پوباره وه که وه ئەم په رستگایه له ناو ناو دا نو قم بکات، سه ره پای شه وه ش ئەم په رستگایه له ژیر ناویشدا وه ک خوی ده مینیتته وه. به لام ئەگەر ئەم په نگ خواردن و به رزبون و که مبون وه ی ئاوی پوبار سال له دوای سوال به رده وام بیت و دریزه بکیشیت ئەوا قور و لیتته داده پوشتیت و نه وه کانی داهاتوو له بینینی ئەم هونه ره دیرنه یه بیبه ش ده بن.

موسا دوای ماوه یه ک گه پرانه وه ی له م گه شته ی نه خوش کهوت و پزیشکیک له پزیشکه کانی "مالی ژیان" پشکنینی بو کرد و هوکاری نه خوشیه که ی گه پرانه وه بو ئاوسانی جگه ری و وتی: ده بیت هه میشه شوینی دانیشتنه که ی به پاکی پابگیریت و سرکه ی شیرین بخواته وه بۆئه وه ی جهسته ی له هه موو ئالوده ییه ک پاک ببیتته وه، هه لبه ت تو نابیت بترسیت له وه ی دوای چەند پوژیککی تر توشی "زهر دویسی" ده بیت، تا ئەو کاته ی چاک ده بیتته وه دوچاری ئازار و ناخوشیه کانی زهر دویسی ده بیت، نه مانی زردبونی پوخساریشت هیما ی چاک بونه وه ته.

"نون" نۆکه ر لیی پرسی: بۆچی پوخساری زهر د وهر ده گه پریت؟

پزیشکی "مالی ژیان" یش به م شیوه یه بۆی پونکر ده وه: هوکاری زهر د بونی پوخسار ده گه پریتته وه بو ئاوسانی جگه ری. ده بیت زهر د ئاو له پری جگه ره وه تیکه لی خوین ببیت و هه ر ئەمه ش ده بیتته هوی زهر د هه لگه پرانی پوخسار، تا ئەو کاته ی ورده ورده جهسته ده گه پریتته وه باری سروشتی خوی. پیشبینی کابرای پزیشکی "مالی ژیان" راست دهر چوو و "موسا" ش ناچار بوو له پایته خندا مالیک بو خوی بکیریت و تییدا حه وایه وه، به لام نه یده توانی بجو لیتته وه و پوژ له دوای پوژ لاواز تر ده بوو. "نون" ی نۆکه ری وه ک په رستیاریک به دل سوژیه وه چاودیری لی

دەکرد و پاسپاردەكانى پزىشكى بەجوانى جىبەجى دەکرد. موسا لاواز بوو و ئەم لاوازيەى گەشتە پادەيەك كە كىشى زۆر كەم بىكات و بىتتە مايەى توقانى خودى "موسا" تا ئەوەى پوژىكيان لەئاويىنەدا تەماشای خۆى كرد و هېچ زەردىيەكى لەپوخسارىدا بەدى نەکرد، تامەزرۆى خواردنىشى زىادى كرد و ئەوەندە نانى خوارد كە ئەمجارىان زۆرى خواردنى بو بەهۆى قەلەو بونى. "نون" بى لەدروستكردنى هەندىك خواردنى سادە، زۆر شارەزای دروستكردنى خواردن نەبوو، تا ئەوكاتەى پوژىكيان يەككە لەچىشتلىنەرەكان بەوەرگرتنى ئەنگوستيلەيەك زىر "نون"ى فېرى چىشتلىنان كرد و "نون" ئەو جۆرە خواردنانەى وەستاكەى فېرى كردبوو، بۆ "موسا"ى لىنا و "موسا"ش زۆر حەزى لىكرد، بۆيە پوشت بۆ لای "نون" و ماچىكى كرد. لەم كاتەدا لەميسردا ئاھەنگىكى مەزن بەرپا بوو. يادەش جەژنى بەرەكەت و زۆرى بەروبومە كە ھەموو سالىك بۆ ئەو مەبەستە بەرپايان دەکرد تا بەروبومى كشتوكالىيان سالى لەدواى سالى زياتر بىت. لەم جۆرە ئاھەنگانەدا بەلايەنى كەم ھەموو چىنىك يەكسان دەردەكەوتن و هېچ جياوازيەك لەنيوان ھەژار و دەۆلەمەنددا دەرنەدەكەوت. ئاھەنگى زۆرى بەروبوم لەنيوھپۆو بەبەشداربونى ھەموو خەلكى، ھەر لەخاوەنكار و دۆلەمەند و نوكر و كەنيز و كەسانى ئاسايى ئەنجام دەدرا، خەلكى لەمالەكانيان دەھاتنە دەرەو، دايكانىش مندالەكانيان لەگەل خوياندا دەھينا، ھەندىكيشيان دەمامكيان لەپوخساريان دەنا. ئەم دەمامكەش لەكاغەز "پاپىرۆس" دروست دەكرا، ئەو دەمامكانە لەشيۆەى گيانەوهرى جۆراوجۆر و پەنگاوپەنگ دروست دەكران و دواى خواردن و خواردنەو ئەو دەمامكەيان لەپوخسار دەکرد. لەمكاتەدا ديمەنى ئەو ئاھەنگە زۆر جوان دەبوو، ھەركەسيك ئەم ديمەنەى ببينايە بەسەرسوپمانەو بەدەنگىكى بەرز پىدەكەنى. چونكە ھەموو دەمامكىك لەشيۆەى گيانەوهرىكى تايبەتدا دروست دەكرا. لەمكاتەدا هېچ كەسيك نەيدەتوانى بزانىت چ كەسيك و پوخسارىك لەپشت ئەم دەمامكەويە، ئايا كەسيكى ھەژارە يان دۆلەمەند كۆيلەيە يان كەنيزەك،

خاوهنکاره یان که سیک که خاوهنی پله و پاییه کی بهرزه. خه لکی به دهم گورانی  
وتنه وه پیکای پرستگایان دهگرتیه بهر، به لام له بهرنه وهی جیتی نه وه موو خه لکه  
له و پرستگایه دا نه ده بویه وه هر نه و کاته ی پرستگا پر ده بوو له خه لکی، چیتر  
دوای نه وه پریان نه ده دا هیچ که سیک تر بهر واته ژوره وه. خه لکی ده ستیان به سرود  
خویند ده کرد. سرودیک که هه موو میسریه که له بهری بوو. "موسا" و  
"نون" په یوه ندیان به کوپ و ئاههنگ و خه لکیه وه کرد.

## لەنىشتەمانى دايدا

دواى ئاھەنگى زىيادبۇنى بەرۈپم، موسا دۇبارەى خانوۋەكەى خۇى فرۇشت و بەسەر پۇبارى نىلەۋە كەشتىكەى ۋەك شۇيىنى نىشتەجى بۇنى خۇى ھەلۋارەۋە دەستى كىردەۋە بەگەشتەكانى خۇى. ھەندىجار سەردانى "نف"ى تەلارسازى دەكرد و تەماشى شىۋازى ھەلۋىنى بەردەكانىانى دەكردن، ھەندىجارىش لەبارەى خودا بىنراۋ و نەبىنراۋەكان "ئامون و ئاتون"گفتوگۇى لەگەل "نف"تەلارسازدا دەكرد.

جارىكىان نون بەموساى وت: لەۋانەيە ئەۋ شارەى تىيدا لەدايك بوم بىينم.

موسا وتى: ئەۋ شارەى تىيدا لەدايك بویت لەم دەۋرۈبەرەدايە؟

"نون"وتى: لەۋانەيە چاۋم بەۋ شارە بکەۋىت كە تىيدا لەدايك بوم.

موسا وتى: ئەۋ شارەى تىيدا لەدايك بویت لەم دەۋرۈبەرەدايە؟

"نون"وتى: بەلى، بەلام ھەز ناكەم لەبىاباندا بژىم، چونكە تا ئەۋ پۇژەى لەبىرم بىت بەخۇشگوزەرانى ژيان بەسەر دەبەم و چىتر لەژيانى خىلەكى و بىابان نشىنى دور كەۋتومەتەۋە. تەنھا سەرىكىان لى دەدەم ئەگەر تۇش ھەز بکەيت لەگەل بىيت چى لەۋە باشترە، پىكەۋە دەپۇين بۇ ئەۋى، بەلام زۇر لەۋى نامىننەۋە، چونكە ئىمە بەرگەى ژيانى ئەۋ ناۋچەيە ناگرين. ئەۋان ۋەك كۆيلەيەك دەژين، تۇش كە لەكۇشكى فرمانپرواييدا گەۋرە بویت مەحالە بتوانى خۇت لەگەل ئەۋ بارودۇخەدا بگونجىنيت. لەبەرئەۋەى تۇ بەھەرئال ۋەك شازادەيەك وايت، بۇيە نابىت تىكەلى كۆيلەكان بىيت و مامەلەيان لەگەلدا بکەيت، لەبەرئەۋەى ھەم مىسریت و ھەم شازادە.

موسا بێدەنگ گۆی لە "نون" دەگرت تا کۆتایی بەقسەکانی هیناو، دواى ئەو  
وتى: ئیمە ھەموومان مەزقەن و مەزقەش ناییت ناسنامەى پەسنی مەزقەتەى خۆى  
لەیاد بکات، ھەموومان یەكسانین، دواى ئەو کەوتنە پى تا گەشتنە دەرووبەرى  
ولآتى "کوش"

کاتیک "نون" موسای بەبێدەنگی بینى پێشنیاری ئەوێ لیکرد: ئەگەر ھەز  
ناکەیت لەگەڵ مندا بێیت بۆ "کوش" دەگەرێنەو.

موسا لەسەر سەکۆى "گەمى" کەى پارووستا و تەماشایەکی پێش و دواوێى خۆى  
کرد، کاتیک پوبارى "نیل" ی بەچۆلى بینى وتى: دەپۆین بۆ کۆش.

"نون" زۆر سەرى لەم گوتەى سۆپما، چونکە دەیزانى ولآتى "کوش" پەرە  
لەسیخورى فیرەو، کاتیکیش چاویان بەو بکەوێت یەكسەر ھەوائى  
ھاتنى "موسا" بۆ ولآتى "کوش" ی پى پادەگەینەن، ھەرلەبەرئەوێش ئەم پرسیارەى  
لێدەکات: گەرەم ئەگەر بەھەلەدا نەچۆبم وتت بەردەوامى بەکۆچەکەمان دەدەین؟

موسا وتى: بەلى بەھەلەدا نەچوویت، بەردەوامى بەگەشتەکەمان دەدەین.

نون وتى: لەوانەى لە ولآتى "کوش" دا ھەرەشەى کوشتنت لەسەر بێت.

موسا وتى: جلی سادەم لەبەرکردوو و ھیمای شازادەى و دیار کە دەبێتە ھۆى  
ناسینەوێم پێو نە...

دواى ئەو بە "نونى" وت: پۆشتن بۆ شوینی زیدی دایک بەراستى مەزقە  
دەرووژینیت، لەبەرئەوێش زۆر وروژاوم.

سەرەپای ئەوێ جاریکیان سەردانى ولآتى "کوش" ی کردبوو، بەلام نەیدەزانی  
ولآتى "کوش" شوین زیدی دایکەتى بۆیە ھەستىکی تایبەتى لەبەرامبەر ئەو  
ولتەدا نەبوو، بەلام ئەمجارەیان بەناگاداربون لەوێ "کوش" نیشتمانى دایک و  
باوکەتى و بەگوتەى "نون" خوشک و براکانیشى لەوێ دەژین، بەردەوام تەماشای  
ئەو ئاراستەى دەکرد کە ولآتى "کوش" ی لیبوو. ھەلبەت "موسا" زانیارى  
پێگای "کوش" ی لەکاھینى مەزن "ئامون تپ" ەو وەرگرتبوو، بەلام ئیستا ھەموو  
شتیک بەلایەو نوێ دەردەکەوێت نیگاكانى وردبین و کونجکاوانەبوو.

"گەمى" گەمى موسا لەشۆيىنىڭدا لەنگەرى گرت كە چىتر دەبوو لەگەمىگەيان دابەزىنايە.

نون وتى: با لىرە پىادە بىن.

هەردوكيان پىيان نايە وشكانىيە، دواى ماوئەك پىكرىد زەويەكى لمىنى بەيار لەژىر پىياندا هەست پىدەكەن، چونكە چىتر هىچ جۆگەلە ئاويك لەو ناوچەيەدا بەدى ناكىرت. لەولائى "كوش"دا كشتوكال بەهۆى كەمى ئاوەو زۆر لاواز بوو و خەلكى "كوش" زياتر دەپۆشتن بۆ پايتەخت و ناوچەكانى تر بۆئەو بەخۆپاى كار بۆ فەرەون بەكەن.

موسا و "نون" چاويان بەدوو بزن كەوت كە پايان دەكرد و نون لىى پرسى: بزنىشيان هەيە، بەلام بۆچى ئازەلدارى ناكەن.

موسا وتى: لەبەرئەو بەلەيەن پىاوەكانى فەرەونەو دەستى بەسەردا دەگىرت و تالانى دەكەن.

لەمكاتەدا دوو مندال كاتىك چاويان بە "موسا و نون" دەكەوت ھاوار دەكەن و هەلھاتن.

نون وتى: مەگەر ئەم مندالانە تائىستا مرقىيان نەبىنيو.

موسا وتى: لەولائى مىسر بىننى مىسرى نىشانى شومىيە و دەلێن نەگبەتى لەگەل خوياندا دەهێن! ئەو دوانە تىر و كەوان و گۆچانىكيان پى بوو. تىر و كەوان بەدەستى "نون" ەو بوو و گۆچانەكەش بەدەستى موساوە بوو. دواى ماوئەك پىكرىد ئاوايى خەلكى كوش دەرگەوت و ژنىك بەلاسەرى بىرەئاويكەو لەحالى هەلكىشانى ئاودا بوو، بەلام كاتىك چاوى بەو دوانە كەوت لەترساندا سەتلەكەى بەردايەو ناو بىرەئاوەكە و هەلھات.

"نون" بەدەنگىكى بەرز ھاوارى كرد: سارە! سارە لەچى دەترسى من مىسرى نىم، من باش تۆ دەناسم لەبەرئەو پامەكە. من كۆپى "ئفلايم" م و تۆ كچى "چىد"ى دايكت چۆنە؟

ژن وتى: كۆپى ئفالا ناوى "نون" ە و بەكۆيلايەتى برديان بۆ مىسر و بىستم كە كوشتويانە.



"نون" وتی: تو کوپه کهی "ئفالا" ده ناسی پاره سته بۆنه وهی پیت بلیم و هیما یه کت پی نشان بدهم تا بزانی درۆت له گه لدا ناکه م.

ژن وتی: کوپی "ئفالا" جلی میسری له بهرناکات له بهر نه وهی زۆر پقی له میسریه کانه.

دوای نه وهی ژن لیی پرسی: ئه ی ئه و پیاوه کییه که گوچانیکی درێژی به ده سته وهیه؟

نون وتی: ئه و پیاوه خاوه نه که مه و منی هیناوه بۆ ئیره تا چاوم به کهس و کاره که م بکه ویت.

ژن وتی: ئیوهی میسری باش ده زانن که ئیمه هیچ شتی کمان نیه پیشکه شی ئیوهی بکهین، بگره نانی شمان بۆ خواردن نیه، ئه گهر بۆ زێر و زیویش هاتون بگه رینه وه بۆ ئه و شوینه ی لیی هاتون. له م نیوه نده دا ژنان و منداله کان له ماله کان یان هاتنه دهر وه و له و دهر وه بهر ده دا ته ماشای ئه و دوانه یان ده کرد. پیاویکی به ته مه نیش به په له له مال هاته دهر وه و خۆی گه یانده لای "نون" و موسا. ئه و پیاوه پریشکی درێژی هه بوو، موسا سه ری له و پریشه درێژه ی سورما و له وهش سه یرتر بینى ئه و پیاوه ته ندروسته، چونکه له ولاتی "کوش" دا ته نها پیاوانی نه خۆش و له کارکه وتوو به زیندویى ده مینن. به و اتا دوای به دیلکردن و کۆیلا یه تی، ئه گهر ته ندروست بن ناگه رینه وه، به لام دوای له ده ستدانى ئه ندامیکی جه سته ی یان به هۆی نه خۆشیه وه ده گه رانه وه بۆ "کوش"، به لام ئه م پیاوه نه که مه ندام بوو و نه نه خۆش، کاتیکیش له "نون" نزیک بویه وه. به لام بینایی ئه و پیاوه زۆر لاواز بوو، بۆیه زۆر نزیک بویه وه و ته ماشای "نون" ی کرد و هاواری کرد: ئه وه "نون" ه! کوپی "ئفالا" خۆیه تی، دایکی "زیلاف" کچی "پاشور" بوو که ده یوت له نه وهی "یعقوبه"، به لام من ده مده زانی له نه وهی "یه عقوب" ئیه به لکو له نه وهی "میدیان" ٣٤٥ به لام له بهر نه وهی له نه وهی "کتوره و ئیبراهیم" ه که واته له خزمانی ئیمه یه و به به شیک له نه وهی ئیسرائیل له قه له م ده دریت. ئه و پیره میترده ئه وه نده باسی باوبا پیرانی کرد تا هه موو خه لکی چوارده وری بیزار کرد، سه رنه نجام

ژنىك لەنيو خەلكەكەدا ھاواری كرد: پىرەمىردى گەمژە ئەوئەندە چەنە مەدە بۆچى دەتەوئىت باسى باوبايرى ئەم پىاوە بکەيت؟

دواى ئەوئەى پوى كردە "نون" و وتى: بۆچى گەپايتەو بۆئىرە و چیت دەوئىت؟  
پیش ئەوئەى "نون" وەلامى بداتەو، پىرەمىرد ھاواری كرد: تۆ مندالەكەى خۆت  
فەرامۆش کردووە، لەسەردەمى مندالیدا تۆم لەباوئەش گرتووە، ئىستاش كە پىرەم  
بۆچى پىم دەلئىت گەمژە و چەنەباز؟

كاتىكىش ئەو ژنە وىستى شتىك بەو پىرەمىردە بلىت ژنىكى تر دەنگى لى بەرز  
بویەو و وتى: "مىريان" وازى لى بهینە و كارت پىيەو ئەبىت. بەتەمەنى و پىرەتى  
لەبەرچا و مەگرە. بۆماوئەك ئەم دەمەقەرەى دىژەى كىشا تا ئەو كاتەى موسا پەى  
بەو برد ئەم دەمەقەرەى جۆرىك سەرگەرمى و گالتە و گەپى ئەو ناوچەى. خەلكى  
ئەو ناوچەى بەم جۆرە بابەتەنەو كاتەكانى خۆيان بەخۆشى تىدەپەپىنن. خالىكى  
تر كە بەلاى موساوە زۆر سەرنج ڕاكىش بوو ئەو پىرەمىردە داواى ھاوکارى  
لەخودايان کردبوو، بۆئەوئەى نەفرەت لەو ژنە بکات، ئەو ژنەش بەهېچ شىوئەك لەو  
نزاىەى نەترسا. لەكاتىكا ئەگەر هەرەشەىەكى ئاويان لەمىسرىەك بکردايە  
دەترسان. ھۆکارەكەشى دەگەپىتەو بۆ دىژخايەنى ماوئەى كۆيلاىەتيان، چونكە  
باوئەريان نەبوو بەخوداكان. "نون" يش بەهەمان شىوئە بوو. كاتىكىش موسا ئەوئەى  
لەبازاپى كۆيلاىەتیدا كەپى باوئەپى بەخودايانى سەرزەوئەى نەبوو.

لەو كاتەدا پىاويك بەشەلە شەل ھاتە پىشەو و وتى: من براى "ئفالا"م، ئەو  
كوپە "نون"ى برازامە، بەلى خۆيەتى! دواى ئەو پىا و ھاتە پىشەو و "نون"ى  
لەئامىز گرت وتى: چىتر تۆ ھەتيويت، چونكە دايك و باوكت كۆچى دواييان  
کردووە. كاتىك "ئفالا" بەسەر داربەستەو بەكۆل خەرىكى گواستەوئەى بەردبوو بۆ  
كاربەدەستانى فیرەوئەن كەوتە خوارەو و مرد. ئەندامانى خىزانەكەشت دواى ئەو  
يەك لەدواى يەك كۆچى دواييان كرد. بەچاوى خۆت دەبينى كە ئىمە جگە لە پەنج  
و مەينەتى ھېچ شتىكى تر نەبووئەتە بەشمان. ژنەكان دەستيان كرد بەگريان،  
بەلام "نون" نەيدەتوانى بگريت. ژنەكان ھاتنە پىشەو و دالئەوايى "نون"يان دايەو  
و لەگەل خۆياندا برديانە مائەو و لەم نىوئەندەدا بەتەوايى "موسا"يان فەرامۆش

كرد، بەلەم كاتىك مىندالەكان ئەويان بەتەنھايى بىنى بەچار دەۋرىدا كۆبۈنەۋە.  
موسا دىۋى ماۋەيەك بەيەككە لەۋ كچانەى - كە سى چىۋار سالىك تەمەنى بوو -  
وت: ئەم مىلىۋانكەيە بىكە مىلت؟ دىۋى ئەۋە مىلىۋانكەيەكى كىردە مىلى كچەكە...  
كچەش لەۋاۋەشى "موسا" دا دانىشت و بەزمانى مىندالەكانە لەكاتىك يارى  
بەمىلىۋانكەكەى مىلى دەكرد لىي پىرسى: ناوت چىيە؟

ئەۋىش وتى: ناوم "موسا" يە.

مىندالەكەش پىكەنى وتى: ئەۋە ناۋىكى مىسرىيە.

موسا وتى: راست دەكەيت ئەۋە ناۋىكى مىسرىيە.

كوپىكى چىۋار سالانەش وتى: ئەۋە ناۋىكى نىۋەيە! نىۋەكەى تىرى لەكۋىيە؟

كوپىكى تىر پىرسى: تۆ چكارەى؟

"موسا" ش وتى: مىن شازادەم، ھەمۇ مىندالەكان پىكەۋە دەستىيان كىرد  
بەپىكەن.

لەمكاتەدا "نون" گەپرايەۋە بۆلەى و دىۋى ئەۋە گەپرانەۋە بۆلەى "گەمى" كەيان و

بەدەم پىكردنەۋە لە "نون" ي پىرسى: بەچ شىۋەيەك باسى مىنت بۆكردن؟

"نون" وتى: پىم وتن تۆ فەرماندەى گالىسكە سەربازىيەكانىت و باسى ئازايەتى

جەنگى خۆم بۆكردن و تۆش ەك پاداشتىك بۆ ئەم ئازايەتىيەم مىنت ھىناۋە بۆ

ئىرە بۆئەۋەى چاۋم بەكەس و كارەكەم بىكەۋىت.

دىۋى ئەۋە "نون" لىي پىرسى: پىت وتن ناوت چىيە؟

موسا وتى: مەگەر تۆ ناۋى مىنت پى نەۋتەن؟

نون وتى: نەخىر، بەلكو پىم وتن تۆ ناوت "ئامون تىپ" ە. مەگەر تۆ ناۋى

راستەقىنەى خۆتت بەۋ مىندالەكانە وت؟

موسا وتى: بۆچى دەۋو ناۋىكى تىم پى بوتنايە.

نون وتى: تۆ شىت بويت!

"موسا" ش بەپرادەيەك بەيىستنى ئەم گوتەيە دىلگران بوو كە بۆيەكىمىنچار ھاۋارى

بەسەردا كىرد و وتى: دەبىت بزانى كە تۆ كۆيلەكىت و مىنىش كەسىكى دەستەلاتدار

و خاۋەنى تۆم، بۆيە پىت دەلىم سىنورى خۆت بەزانىد، چىتر دىۋى ئەۋە ھىچ

قسه یه کی له گه "نون" دا نه کرد تانه وکاته ی گه شتته وه لای "گه می" که یان و گه پانه وه بۆ میسر.

"نون" یش کاتی که بینی موسا توپه و دلگرانه هه ولیدا بیده نگ بیته، به لام له ناکاو وتی: تۆ له خۆپا لیم توپه بویته. من نه وه له بهرژه وهندی تۆدا ده بینی که ناوی راسته قینه ی تۆ به وان نه لیم له بهرئه وه ی چاکی تۆم ده ویت و نامه ویت هیچ گرفتیکت بۆ دروست بیته.

"موسا" ش وتی: به چ شیوه یه که له بهرژه وهندی مندا کارت کردوه، له کاتی که ناوی راسته قینه ی منت گۆپیوه.

نون وتی: له بهرئه وه ی نه وی شوین زیدی تویه، له هه مان کاتدا پالت به دیواری مایکه وه دابوو که تیییدا له دایک بویته. تۆ نه مپۆ چاوت به خوشکه که ی خۆت که وت، هه ره له بهرئه وه ش نه متوانی ناوی راسته قینه ی تۆیان پی بلیم؟ موسا پرسى: خوشکه که م له کویدا بوو؟

نون وتی: هه مان نه و ژنه ی به گالته وه شه پری له گه ل پیره میردا کرد و ژنیکی تریش نه وی به "میریام" بانگ کرد.

موسا لایه نگری گوته کانی "نون" ی کرد، چیتر له وباره وه هیچی نه وت. تا نه وکاته ی سه ردانی "نف" ی ته لارسازی کرد.

"نف" ی ته لارسازیش ده یزانی "موسا" سه ردانی خیله که ی خویی کردوه بویه لیی پرسى: هه ست به چی ده که یته؟

موسا وتی: کاتی که هه لومهرجی ژیا نی نه وانم بینی، هه ستم به وه کرد جیهان له کو تایی خوی نزیک بووه ته وه.

"نف" ی ته لارساز وتی: هه ره له بهرئه وه ش کاتی نه وه هاتوو هه نگاو ی که له پیناو خیله که تدا به ره وپیش بنیته.

موسا وتی: ده توانم چ کاری که بۆ خیله که م نه نجام بدهم؟

"نف" ی ته لارساز وتی: تۆ نابیت پری بدهیت فیرعه ون بیگاری به ها ونه ژاده کانت بکات. نابیت به نیلیت قامچیان لی بدهن. هه موو سالی که پیرژه ی جوتیاران که م ده بیته وه و له بهر امبهردا پیرژه ی کۆیله کان پۆژ له دوا ی پۆژ زیاتر ده بیته و پیرژه ی

ئەم كۆيلانەش بەرپادەيەك زۆر بوون، بوو تە ھۆي ئەوھى كەمترين كاردانەوھ  
لەبەرەمبەر مەرگياندا نیشان بەدن و لەباتى مەرگى كەسيكدا، دوو كەسى تر  
دەخەنە جيگەكەي. لەكاتيكدە باو باپيرانت پيش ئەوھى بيت بۆ "كوش" و گرفتار  
ببن، لەبيابانى "كەنعان" دا ژيانىكى ئازادى خوازەنيان ھەبوو. سەرھەراي ئەوھى  
ژيانىكى سەختيان ھەبوو بەلام كۆيلە نەبون... لەكاتيكدە ئەمرو ھەر كوپرىك  
لە "كوش" تەمەنى دەبيتە دوانزە سال دەيەن بەكۆيلەي خويان، ئىستا بېريارت  
داوھ ھاوكارى ھاوئەژادەكانت بكةيت؟

موسا وتى: سەرەتا دەبىت بېرۇم بۆكۈش"، دواي ئۈۋە ۋەلامى پىرسىيارەكەت دەدەمەۋە.

**"نف"ى تەلارساز لىيى پرسى: بۇچى دەتەۋىت بىرۋىت بۇ كوش؟**

**موسا وتی: دهمه ویت چاوم به خوشکه کم بکه ویت.**

**"نف"ی ته لار ساز لیږی پرسی: مه گهر له م سهر دانه ی دوا ییه تدا چاوت پیی نه که وت؟**

موسا وتی: له وکاته دا نه مده زانی که له "کوش" دا خوشکم هیه. له کاتی  
 گه رانه وهدا "نون" پیی وتم: خوشکیکم له "کوش" هیه.

**"نف"ی ته لار ساز وتی: که واته دواى دیداری خوشکه که ت دوا برپاړی خوتم پی' راگه یه نه.**

موسا و "نون" دوباره سواری "گه می" که یان بونه وه و پښگای "کوش" یان گرته وه بهر، کاتیك گه شتنه "کوش" نون به که سیکی وت: به که که ی "عمران" که ناوی "میریام" ه بلئی من کارم پییته ی. "میریام" یش دوا ی ماویه که هات بۆ لای "نون" "میریام" له پوی به ژن و بالا وه زۆر له موسا ده چوو، نه و ته نها دوو سال له "موسا" گه وره تر بوو، به لام به پوکه ش له ژنیکی چل سالن ده چوو، له بهر نه وه ی سه ختی ژبان تنکی شکاند بوو.

**"میريام" به ترس و له لای پرسى: چ کاریکت پیښه؟**  
 دواړه نه وه دهستى کچه  
 دواړه ساله کهى به توندی گرت و لای پرسین: ده تانه ویت کچه کهم بهن؟  
 نون وتی: نه م پیاوه شازاده به و هاتووه یو نه وه ی هاوکاریت بکات،

کاتیک "میریام" زانی "موسا" سازاده، له چاران زیاتر ترسا و دهستی به پارانه وه کرد و وتی: لهه موو شه جیهانه قهنا شه کچه شک ده بهم... دواي شه به دهه گریان و پارانه وه پیی وتی: شه کچه لی زهوت مه کن.

"نون" شهوی له زهوی بهر زکرده "موسا" شه شه هلسانه ادا هاوکاری کرد و وتی: بوچی ده ترسی، من کوچی "عمران" و برای تویم لیم مه ترسه! ناوی دایکیشم "جوشب" یه، منیش لیله له دایک بوم، به لام دایکم منی خسته ناو سه به ته یه که وه و دامی به دهه ناوی روبری نیله وه، دواي شه سازاده یه کی میسری منی له روبری نیلدا دوزیه وه و برده می بو کوشکه که ی خوی.

"میریام" باوه پی به قهسه کانی موسا نه ده کرد، به لام کاتیک ویستی نه گوستیله یه کی ئالتونی پییدات ژنه لیی وهرنه گرت و دهستی شه بو وهرنه گرتنی رانه وه شانده.

موسا لیی پرسی: بوچی شه زیهره لی وهرناگریه؟  
"میریام" وتی: له بهر شهوی ده ته ویت به پییدانی شه زیهره کچه که لی زهوت بکه ییت.

موسا زیهره که ی فریدا و پویکرده "نون" و وتی: با بگه پینه وه.  
دواي شه به پهله به "گه می" که یان گه رانه وه. موسا له ناو "گه می" که ایدا دانیششت و دهستی کرد به گریان.

نون لیی پرسی: گه ورده بوچی ده گریه؟  
موسا وتی: له بهر چهنه هوکاریک ده گریه، یه که له بهر به ده ختی و نه هامة تی خیله که م، دووه له بهر شهوی هیچ یار و هئاو ده و هاوکاریکیان نیه پشته پی بیه ستن، سینه م به ییم که چ جیاوازیه کی مهن له نیوان ژیانی من و نه واندا هیه.  
شه دوانه گه رانه وه بو پایته خت، موسا راسته خو پوشت بو لای "نف" ی ته لارساز، به لام شه بو جیهه جیکردنی شه گریه که پنیان پاسپاردبوو پوشتبوو بو دهره وه پایته خت. "موسا و نون" سواری "گه می" که یان بون و پینگای باشوریان گرت بهر تا نه وکاته ی "نف" ی ته لارسازیان دوزیه وه و بینیان سه رقالی کاره که ی خویه تی، "نف" ته لارساز له یاره ی سوست کردنی ته لاریکی تازه که بریاربوو بو

فیرعەونی دروست بکات لەگەڵ تەلارسازەکانی تردا لەحالی پاریژ و وتووێژدابوو. "نف"ی تەلارساز "موسا"شی لەم کۆڕەدا بەشداری پێکرد، بۆئەوەی ئەویش ئاگاداری ئەم گفتوگۆیە بێت. دواى ئەو بە "موسا"ی وت: دەمانەوێت بەردیكى مەزن بگوازینەو بۆ پایتەخت. بۆئەوەی لەتەنیششت کۆشکی فەرمانرەواییدا کاری لەسەر بکەین.

دواى ئەو ئەو بەردە مەزنەى پیشانی موسا دا کە سى "زەغ" بەرزایی بوو. موسا وتی: بەچ شیوەیەك بەردیكى ئاوا مەزن دەگوازیتەو بۆ پایتەخت؟ "نف"ی تەلارسازیش زەردەخەنەیهكى ژەرراوى کرد و وتی: کیشی ئەم بەردە مەزنە لەچاو پایەکهى ژێرەوێى هیچ نیە، دەبێت ئەم بەرد و پایەیه بقاتشرین، دواى ئەو باریان دەکەین. کیشی ئەو بەرد و پایەیه بەئەندازەى کیشی بیست و یەك کەر دەبێت!

موسا وتی: بەچ شیوەیەك ئەم کیو مەزنە دەگوازنەو بۆ پایتەخت. ئایا باشتەریە هەر لیژەدا ئەو دەتانهوێت لێى دروست بکەن و بەجێى بهێلن؟ "نف"ی تەلارساز پێى وت: ئەمە فەرمانى فیرعەونە، داواى بەردیكى ئاواى لى کردوین، چونکە ئەو ئەم بەردە مەزنەى بۆ پاراستنى خۆى دەوێت. موسا لێى پرسى: تیچونى گواستەنەو و کاتى گواستەنەو و دروستکردنى چەنێك دەخایەنیت؟

"نف"ی تەلارساز وتی: بەکورتیهكهى تیچونى ئەم بەردە مەزنە لەگەڵ پایەکه و گواستەنەو بۆ پایتەخت، لە "قوچەکیەکان" زیاتری تێدەچێت. تەنها ئاماژە بەو خالە دەدەم کە دەبێت پێژەى سەد هەزار کرێکار بۆ ماوێ پانزە سال لە هەلکۆینى ئەم بەردەدا کار بکەن.

موسا نەیدەتوانی لەبەردەم تەلارسازەکانی تردا قسە لە "نف"دا بکات، بۆیە پێى وت: لەهەلێکدا دەمەوێت قسەت لەگەڵدا بکەم.

"نف"ی تەلارساز وتی: دوانیوەڕۆى ئەمڕۆ دەتبینمەو. ئەو ئیوارەیه "نف" و موسا "لەگۆشەیهكى خەلووت و دور لەتەلارسازەکانى تر دەستیان کرد بەگفتوگۆ کردن.

موسا وتى: ئەم دواين گەشتەم زۆر كارى لىكردىم، ھاتوم ۋەلامى پرسىيارەكەت  
بدەمەرە، ھاتوم بۇئەۋەى خزمەتلىك بەھاونەژادەكانم بگەيەنم... دواى ئەۋە وتى:  
كاتىك لەو كۈبونەيەى ئىۋە دەرچوم ئەۋەم ھات بەخەيالدا بېرۇم بۇ لاي فېرەون و  
باسى زيان و بېسودى گواستەۋەى ئەم بەردە شاخىنەى بۇ بگەم.  
"نف" نەيتوانى ھىچ پا و بۇچونىكى خۇيى پى بلىت، بەلام موسا بۇ ئەۋ  
مەبەست رېگاي كۆشكى فەرمانرەۋايى گرتە بەر.



## کاتیك موسا روبه‌روی فیرعون ده‌بیته‌وه

موسا به‌هه‌رحال پۆشت بۆ لای فیرعون و فیرعونیش پیی پراگه‌یاند لیی نزیک بیته‌وه و لیی پرسى: چی پویداوه که ئاوا سه‌راسیمه و سه‌رشیتانه بیش شه‌وی کاتی چاوپیکه‌وتن دیاری بکه‌یت هاتویت بۆ سه‌ردانم؟  
موسا وتی: ده‌مه‌ویت بابه‌تیکی زۆر گرنگت پی پراگه‌یه‌نم، به‌لام هیوادارم لیم توپه‌ نه‌بییت.

فیرعون پرسى: ئه‌و بابه‌ته‌ چیه‌؟

موسا وتی: ده‌مه‌ویت ده‌رباره‌ی گواستنه‌وه‌ی ئه‌و به‌رده‌ مه‌زنه‌ بۆ پایته‌خت که به‌ریاره‌ له‌ پال کۆشکدا دایبنییت قسه‌ت له‌گه‌لدا بکه‌م.

فیرعون به‌سه‌رسوپمانه‌وه‌ وتی: تۆ بۆ ئه‌وه‌ هاتویت بۆ لام؟

موسا وتی: به‌لێ، چونکه‌ ئه‌م کاره‌ پێویستی به‌ پانزه‌ سال ده‌بییت. به‌واتا تا ئه‌وکاته‌ی ئه‌م به‌رده‌ ده‌گوازیته‌وه‌ بۆ پایته‌خت پانزه‌ سال ده‌خایه‌نییت، به‌دریژایی ئه‌م ماوه‌یه‌ش خه‌لکانیکی زۆر ده‌مرن، سه‌ره‌نجام کاتیکیش ئه‌م به‌رده‌ گواسترایه‌وه‌ بۆ پایته‌خت هیچ سودیک به‌خه‌لکی ناگه‌یه‌نییت.

فیرعون وتی: به‌لام سودیکی زۆر به‌من که‌ فیرعونم ده‌گه‌یه‌نییت، چونکه‌ به‌گواستنه‌وه‌ی ئه‌م به‌رده‌ و دانانی له‌ پالی کۆشکه‌که‌ی مندا هه‌زار سال ده‌ژیم.

موسا لیی پرسى: که‌واته‌ هوکاری گواستنه‌وه‌ی کیوکی ئاوا بۆ پایته‌خت ئه‌وه‌یه‌ که‌ وات لیده‌کات ته‌مه‌نیکی هه‌زار ساله‌ به‌ده‌ست به‌نییت؟

فیرعون وتی: نه‌خیر! والیکى ناده‌مه‌وه‌، به‌لکو دلنایام به‌گواستنه‌وه‌ی ئه‌م کیوه‌ به‌ردینه‌یه‌ و کاتیك سیبه‌ری ئه‌م کیوه‌ به‌ر کۆشکه‌که‌م ده‌که‌ویت هه‌زار سال ده‌ژیم، هیچ گومانیکیشم له‌م کاره‌دا نه‌یه‌!

موسا پرسى: چ كه سيك پيى وتيت كه به نه نجامدانى كاريكى ئاوا هزار سال ده ژيت؟

فيرعون وتى: ئەم نهينيه "ئوزيريس" ى خوداي مهرگ له خه ومدا پيى وتم. ئەو پيى وتم ده بيت ئەو شاخ و پايه يه پيكه وه بگوازينه وه بۆ ئيره.

موسا وتى: ئايا باوه پ بهو شتانه ده كه يت كه له خه وتدا ده ييني و ده يانبيستى؟  
فيرعون وتى: له وان هيه نه گهر كه سيكى تريش بى له "ئوزيريس" له خه ومدا ئەمەى پى بوتمايه باوه پىم پى نه ده كرد، به لام "ئوزيريس" خوداي مهرگ و گۆرستانه.

موسا وتى: ئايا "ئوزيريس" كه په يكه ره كه ى به ده ستى به رد تاشه كان كه به فرمانى تۆ هەلى ده كوئن و تۆ ئەو ده هينيه بون و به سەر خوتدا زالى ده كه يت، به راستى ئەو توانايه ى هيه؟ ئەگەر تۆ ئەو په يكه ره ى نه تاشيت جگه له به ردك هيج شتيكى تر نه بوو، تۆ وهك خودايهك باوه پت به به ردك؟

تائەو ساته موسا هيج شتيكى له باره ى بون و تواناي "ئوزيريس" نه وتبوو،  
فيرعون هيج ههستياري و دلگرايهكى له خويدا پيشان نه دا، به نهرمى و هيمنيه كه وه گوئى له قسه كان ده گرت، به لام كاتيک خودايهتى "ئوزيريس" ى خسته ژير پرسياره وه، فيرعون په ريشان بوو وتى: تۆ بيباوه پى، به چ شيوه يهك نكوئى له بونى خوداي مهرگ و گۆرستان ده كه يت؟ چون ده ويريت سوكا يهتى به خوداكان بكه يت؟

موسا وتى: خوداي راسته قينه ى مهرگ له به رد ناتاشن، چونكه ئەگەر نه يتاشن ئەوا به هيج شيوه يهك بونى نابيت.

فيرعونهيش بۆ نه وه ى كاره به ده ستانى فيرعون كه لهو ده ورو به ردا بون گوئيان لى بيت هاواري كرد: كه واته تۆ باوه پت به خوداي ميسرى نيه، تۆ باوه پت به خوداي مهرگ و گۆرستان نيه؟

موسا وه لامى دايه وه: خوداي مهرگ كاتيک به ده ستى به رد تاشه كان دروست بكريت، هەر لهو سه ره تايه وه به رد بووه و ده بيت نهك خودا، به لام له سه رخۆ ئەم وه لامى دايه وه بۆ نه وه ى كه سانى تر گوئيان لى نه بيت، چونكه ئەگەر گوئيان لى

بىۋايە كە موسا نىكولى لەبۇنى خۇداى مەرگ دەكەت سىزى لەسىدارەدانىيان بۇ دەردەكرد. دىۋى ئەۋە بەدەنگىكى بەرز بۇئەۋەى ئەۋانى تر گۇيىيان لىيىت وتى: ھەلبەت مەن باۋەرەم بەتۇيە كە فىرەۋنىت، تا ئەۋەى باۋەرە بەخۇدايەك بەكەم كە بەدەستى بەردەتاشەكان دروست دەكرىت.

فىرەۋن كەمىك ھىۋر بويەۋە و لىي پەرسى: ئاىا بەرەستى تۇ زىاتر باۋەرەت بەمەن تا "ئوزىرىس"؟

موسا ۋەلامى دايەۋە: بەلى؛

فىرەۋن بەم باۋەرەى، تۈرەيەكەى ھىۋر بويەۋە، بەلام بەدەنگىكى بەرز كە ئامادەبۋانى ئەۋ كۆشكە گۇيىيان لىيىت دىۋارەى كەردەۋە: ئاىا لە "ئوزىرىس" پىشەنگەر و مەزىتەم؟

موسا دىۋاتى كەردەۋە و بەدەنگىكى بەرز بۇئەۋەى ئامادەبۋان گۇيىيان لىيىت دىۋارەى كەردەۋە: تۇ زۇر لە "ئوزىرىس" مەزىتە و پىشەنگەرى.

ئەم گوتەيە بو بەمايەى خۇشخالى فىرەۋن و ئامادەبۋانى زانىيان كە موسا بەم گوتەيەى خۇى لەھەرەشەى مەرگ پزگار كەرد. فىرەۋن ۋاى دەزانى خۇى لەنەۋەى خۇدايانە و گۆشت و خۇيىنى لەخۇداكانەرە سەرچاۋە دەكرىت. سەرەپاى پىشەنگەربۋنى فىرەۋن لەخۇداى مەرگ دىۋارە گەپرايەۋە بۇ سەرەتاي گوتەكانى و لىي پەرسى: ئىستە پىم بلى مەبەستە لەنەگۋاستنەۋەى ئەم بەردە مەزەن و پاىيە بۇ پايتەخت چىيە؟

موسا لەسەرخۇ بۇى پۈنكەردەۋە: چۈنكە سەد ھەزار كەس بەنۇرە و پۇژانە بۇ گۋاستنەۋەى ئەم بەردە كاردەكەن. ئەگەر ئەم سەد ھەزار كەسە كارى تىران پىيى بىكرىت، ئەۋا بەرەمەكەيان سۈدىكى زۇر بەمىسەر دەگەيەنىت، لەكاتىكدا گۋاستنەۋەى ئەۋ بەردە ھىچ سۈدىك نايىت.

فىرەۋن لىي پەرسى: بەبۇچۈنى تۇ چ كارىك بەسەد ھەزار كەسە بسىپىرەم؟

موسا وتى: يەككە لەئارەزۋەكانى فىرەۋن پەيۋەست كەردى "دەرياي پۇم" ۳۵ بەدەرياي دىۋاسىكەى بوۋە، دەتۋانىت بەسۈد ۋەرگرتەن لەم خەلكە ئارەزۋەكەى

<sup>35</sup> دەرياي پۇم: دەرياي مىدىترانىيە، بەراتا دەرياي ئارەپاست.

فیرەون کردارى بکەين. بەم کارە دەتوانى گەشە بە ئابورى و چالاكى بازىرگانىەکان بىەخشىت.

فیرەون وتى: مەبەستت ئەوێە دەست لەم کارە خودایىە ەلگىرین و خۆمان بە کارىكى سەرەتا و ئاسایى سەرقال بکەين.

موسا وتى: تۆ لەسەر تاپای تەمەنتدا چالاکیەكى زۆرت بۆ خودایان ئەنجام داو و بەهێچ ئەنجامىكىش نەگەشتویت، تەنها بۆجاریك لەپینا و خەلكیدا ەنگاویك بەرەوپیش بنى و تەماشای دەرئەنجامەكەى بکە.

فیرەون وتى: بەچ بەلگەىەك بانگەشەى ئەو دەكەیت كە من كارم بۆ خوداكان ئەنجام داو و بەهێچ ئەنجامىك نەگەشتوم؟ خەزىنەى پەر لەزىر و زىو، تەمەنىكى درىژ كە بریارە ەزار سال بژیم، ەموو ئەمانە خوداكان پىیان بەخشىوم، بەبۆچونى تۆ تەمەنىكى ەزار سالە شایستەى ئەو نىە سەد ەزار كەس كارى بۆ بكات؟

موسا وتى: تۆ تائىستا بەختىكى باشت ەبوو كە ئىسقانىان كون نەکردویت، ئەگىنا لەمىژە پەوانەى ولاتى خۆرئاوا كرابوویت، لەداستانە ئەفسانەىیەكانىشدا نەبىستراو ەسێك ەزار سال ژىابىت.

فیرەون پىكەنى و وتى: بەلى وایە بەلام ئىستا خودایان دەیانەوێت من ەزار سال بژیم. ەورەها ئەگەر وازانى ناتوانم خەلكى مىسر خوشبەخت بكەم ئەوا بەهەلەدا چوویت، خەلكى دەبىت لەپەنج و تەنگانە و سەختیدا بژین بۆئەوێ ەمىشە گوێراپەلى فەرمانەكان بن و بتوانىت فەرمانپەرەواىيان بكات، چونكە مەحەلە بتوانىت فەرمانپەرەواى كەسانىك بكەیت كە لەخوشگوزەرانیدا بژین و پىوىستیان بەهێچ كەسێك نەبىت، لەبەرئەوێ ئەوانە لەتەنگانەدا ناژین بۆئەوێ پىوىستیان بەكەسێك بىت كە فەرمانپەرەواىيان بكات.

گفتوگوى فیرەون و موسا درىژەى كىشا و فیرەون و فیرەون بەمشىوێە بەردەوامیان دا بەگفتوگۆكانیان و وتى: ئایا ئىستا گەشتىتە ئەو باوەرپەى گواستەنەوێ ئەو كىو بەردىنە بۆ پايتەخت كارىكى زۆر پىوىستە بۆئەوێ بتوانم ەزار سال بژیم، بەواتا بەئەندازەى چل ئەوێ خەلكى مىسر.

موسا بىدەنگ بوو و فىرەونىش پىي پاگەياند كۆتايى بەگفتوگۆكەيان ھاتوۋە دەيىت بەجىي بەيلىت. موسا پۇشتەۋە بۆلەي "نف"ى تەلارساز بۆلەۋەي گوزارشتى دەرئەنجامى گفتوگۆكەي پىي پاگەيەنىت.

"نف"ى تەلارساز لىي پرسى: ئىستە بەپىي ئەۋ بارودۇخەي ھاتوۋە تە پىشەۋە دەتەۋىت چى بگەيت؟

موسا وتى: چىتر ھىوام بەفىرەون نەماۋە، چونكە زانىم بەئەنقەسە خەلكى مىسرى لەۋ نەھامەتەدا ھىلاۋەتەۋە، تەنھا پىگايەك كە بەھزىمدا بىت ئەۋەيە كە ھاۋنەژادىەكانم لەمىسرەۋە بگەپىنمەۋە بۆ ۋلاتى "كوش".

"نف"ى تەلارساز لىي پرسى: ئايا ئەمە لەئاستى خواستى دايكتدایە؟  
موسا وتى: دايك تەنھا بەرژەۋەندى خۇي لەبەرچاۋ دەگرت نەك بەرژەۋەندى نەۋەي ئىسرائىل.

"نف"ى تەلارساز لىي پرسى: بەبۆچونى تۆ كام لەمانە گىرنگىرە؟  
موسا وتى: بەرژەۋەندى خىلى ئىسرائىل كە ھاۋنەژادى منن.  
"نف"ى تەلارساز لىي پرسى: ئايا ئەۋەت فەرامۇش كىردۈۋە كە تۆ مىسرىت، لەبەرئەۋەي تۆ تەنھا لە "كوش" دا لەدايك بویت و لەكۆشكى فەرمانپەرۋايدا ۋەك شازادەيەك دەئاسرىيىت. ئەۋ كەسانەي لەمىسردا باۋەپىيان بە "ئاتون" ە پىۋىستىيان بەكەسىكە پارىزگارىيان لى بگات، لەبەرئەۋە بەپۇشتىن ھەموۋىيان ئاۋمىد دەكەيت.  
موسا وتى: تۆ زۆرباش ئاگادارى نەيىنەكانى ژيانى منىت و زۆرباش دەزانىت نە كوپى فىرەۋنم و نە كوپى "ئىخاس ئامون"، ھەرلەبەرئەۋەش دەمەۋىت ھەموۋ ھاۋنەژادىەكانم لەم بەدبەختىە پىزگار بگەم.

"نف"ى تەلارساز لىي پرسى: تۆ بەچ شىۋەيەك دەتوانى ھاۋنەژادىەكانت پىزگار بگەيت؟

موسا وتى: تەنھا دان بەخۆتدا بگىرە و تەماشە كە بزانە بەچ شىۋەيەك ئەم كارە ئەنجام دەدەم.

نف وتی: نایبیت له کاتیکیدا فیرعون هیشتا له ژیاندایه ئەم کاره بکهیت. چونکه خویندپێژی و گوشت و کوشتاریکی زۆر دەبییت و خوینی خەلکانیکی زۆری وەک تۆ لەم جەنگەدا دەپێژیت.

موسا لێی پرسى: بەچ شیوەیەك دەبییت ئەم کاره ئەنجام بدەم؟  
 "نف" ی تەلارساز وتی: کاتیک ئەو دەمریت ئازاویەك لە ولادتدا بەرپادەبییت، تۆش ئەو ئازاویە بقۆزەرەو و ئامانجی خۆت بێ هیچ هەپەشەیهك ئەنجام بدە. باوباپیرانی پەربردوت خاوەنی هیژ و دەستەلات بون و تۆ دەتوانی لەمیسردا دوباره زیندویان بکهیتەوه. هاوئەژادەکان بەدرێژایی پێنج سەد سال میسریان خستووەتە ژێر سمی چوارپێکانیان و پێمانیان کردووه.

موسا وتی: ئێمە بابەتیکی ئاوامان لەوانەى میژوودا نەخویندووه و نەمانبینیوه.  
 "نف" ی تەلارساز وتی: وایه، ئەم جوړه وانیه له ناو کۆشکدا بەشازادەکان ناوتریتەوه، چونکه بەهۆی ئەم وانانەوه بۆیان دەرەکهوێت که خوداکانی میسر توانای ئەوهیان نیه پارێزگاری لەمیسر بکەن، هەرلەبەرئەوهش مامۆستاکانت ناچار پەپەرەویان لەبەرنامەیهك دەکرد که ئەوان پێیان پادەسپاردن بۆئەوهی تەنها لەو چوارچێوەی بۆیان داناون وانەیان پێی بلێنەوه، نەیاندههینلا بگره یهك شازادەى میسر ئاگاداری ئەم میژووه بیست که نەوهکانی ئیسرائیل زāl بون بەسەر فەرمانرەوایانی میسردا و دەستەلاتی ئەو ولاتەیان لەژێر دەستدا بووه.

موسا لێی پرسى: ئایا "یەعقوب" که نازناوەکەى ئیسرائیلە هیشتا لەدایک نەبووبوو تا هاوئەژادیهکانم بەنەوهی ئیسرائیل بانگ بکەن؟ لەوانەیه چەند ناویکی تریان هەبوییت.

"نف" ی تەلارساز وتی: بەلێ، "هیگ سوس" بەواتا "بێ لەشوان"!  
 موسا لێی پرسى: بۆچی باوباپیرانی منیان بە "بێ لەشوان" بانگ کردووه؟  
 "نف" ی تەلارساز وتی: لەبەرئەوهی لەپەربردودا باوباپیرانت لەبیابانی "کەنعان"دا شوانیان کردووه، بەلام کاتیک هیژشیان دەرکردە سەر میسر، نازناویکی تریان پێی بەخشین که "هیگ سوس" بوو. هیگ سوس دوو واتا لەخۆ دەگریت، واتای پوکاری دەرەوهی "بێ لەشوان"ە بەلام واتا سەرەکیەکەى "چەتە" بووه.

موسا وتی: کهواته میسریهکان باباپیرانی منیان به "چهته" بانگ دهکرد؟  
 "نف" ی تهلارساز وتی: نهوان بۆماوهی پینج سده میسریان داگیر و تالان دهکرد.

موسا لئی پرسى: لهراپردودا بیابان نشینهکان هیژشیان دهرکرده ولاته دراوسینکانیان، ئەمەیان کاریکی ناسایی نهبوو. ئەم کاره زیاتر لهکاتی وشکه سالیهکاندا پرویدهدا..... لەم کاتهدا موسا وتی: دهمهویت برۆمهوه بۆ لای هاونەژادهکانم و خۆیان بۆ دەرچون له میسر ئاماده بکن.

"نون" یش گوئی لەم قسانه بوو، بۆیه لئی پرسى: گهورهه من لهخزمهتی تۆدام، بهلام دهتوانم بپرسم بۆچی دهتهویت برۆیت بۆ لای خێلی ئیسرائیل؟

موسا وتی: ئەهێ نون تۆ یار و هاوپی و نهیئى پارێزی منى و نابیت هیچ نهیئیهکت لى بشارمهوه. بهدنیاییهوه دهمهویت هاونەژادهکانم لهکۆتى بهندایهتی پزگار بکه، بهلام فیرعهون پیم پینادات، بۆیه دهیئت لهگهلیدا بجهنگیم. من ههموو خێلی ئیسرائیل لهوه ئاگادار دهکهمهوه خۆیان بۆ پۆشتن و دەرچون له میسر ئاماده بکن.

نون وتی: ههرچی تۆ بلێیت بهگوئی پۆحم وهریدهگرم و جێبهجێ دهکهم.  
 "موسا و نون" بهپیاداگریهکهوه پۆشتن بۆنهوهی چاویان بههاونەژادهکانیان بکهویت. لهزیک گوندیکدا "گهمی" کهیان لهکهناری پوباردا راگرت و بهستیانهوه و گهشتنه ئەو گوندهی که پێشتر سهردانیان کردبوو. خهڵکی لهچواردهوریان کۆبونهوه و بهسۆز و خۆشهویستییهکهوه مامهلهیان لهگهڵ "نون" دا دهکرد و "موسا" یان پشتگوئی خستبوو، چونکه "نون" یان بهکهسیکی خۆیان دهزانی و "موسا" ش بهکهسیکی بیگانه لهقهلهم دهدا.

دواى ماوهیهك موسا به "نون" ی وت: مه بهستى سهردانهکهیان پێراگهیهنه.  
 "نون" یش وتی: خهڵکینه، من لهگهڵ خاوهنهکهمدا کهناوی "موسا" یه که ئهویش لهنهژادی ئیمیه هاتوین بۆئێره بۆنهوهی هاوکاریتان بکهین، بۆنهوهی بتوانن ژيانیکی باشترتان ههبیئت. ئەم خاوهنهم که دوبارهی دهکهمهوه هاونەژادی ئیمیه، بهواتا وهک ئیوه لهنهوهی ئیسرائیله و دهیهویت ئیوه لهدیله و بهندایهتی پزگار

بكات. بۇئەۋەى ۋەك پابردو ئازاد بن و نەبنەۋە بەكۆيلە. ئىۋە دەبىت تاكەى بەخۇپايى بىگارى بۇ فیرعەون بکەن، ئىمە پىارمان داۋە نەژادى ئیسرائیل لەمیسر دەرکەین و بیانگەرئىنەۋە بۇ ۋلاتى "كەنعان" كە زىدى باۋباپىرانىانە، لەۋى دەست دەكەنەۋە بەكشتوكال و ئازەلەدارى و چىتر بىگارى بۇ ھىچ كەسك ناكەن. ئىستاش خواستى گەرەم ئەۋەيە كە ھەرچىتان ھەيە كۆى بکەنەۋە و خۇتان بۇ پۇشتن ئامادە بکەن، بەپىاۋەكانىشتان بلىن دەست لەكارکردن ھەلگرن و بېرۇن، بەرپەكەون بۇئەۋەى بېۋىنەۋە بۇ "كەنعان"!

يەككە لەو نىۋەندەدا پرسى: بۇچى كۆچ بکەين؟

نون پىى وت: بۇئەۋەى ئازادى بەدەست بەئىن و لەبەندايەتى پزگارمان بىت و بى كرى كارنەكەين و قامچىكاريمان نەكەن.

خەلكى وتيان: ئىمە لىرە تەكان ناخۇين! پىاۋە تەندروستەكانمان لەكارگاكاندا سەرقالى كارکردن، بى پىاۋەكانمان ناتوانىن ھەنگاۋىك بنىن. تەۋاۋى پىاۋە تەندروستەكانمان لەكارگاكانى مىسردا سەرقالى كارکردن، بى پىاۋەكان ناتوانىن ھەنگاۋىك بەرەو پىش بنىن، ھەموۋيان لەحالى تەلار دروستکردن و بەرد تاشىندان. ئەم پىاۋانە بەپاسەۋان دەۋرە دراۋن بۇئەۋەى نەۋەك ھەلبىن، بۇيە دەرچونى ئەۋ پىاۋانە لەكارگای بىگارىدا تا رادەيەك بەمەحال دەيتە بەرچاۋ.

موسا بە "نون"ى وت: پاست دەكەن. پىاۋە بەھىز و تەندروستەكانيان ناچارىان كردون كاريان بۇ بکەن سەرەراى ئەۋەش بەبونى ئەم جۆرە پاسەۋانانەۋە ناتوانن ھەلبىن. بگرە لەپۇژدا بەسەختى كرىكارەكانيان دەخستە ژىر چاۋدىرى خۇيانەۋە بۇئەۋەى نەۋەك لەگەل يەكترىشدا گفتوگۇ بکەن و ھەۋلى داپشتنى پلانك بدەن، ھەرۋەھا پاسەۋانەكان دەستەلاتى ئەۋەيان پى بەخشراۋو كە بەئارەزۋى خۇيان سزايان بدەن و بگرە دەستەلاتى ئەۋەشيان پى بەخشراۋو ئەگەر ھەر پىلان و رەفتارىكى نامۇيان ئاشكرا بکەن بىانكۆژن و ۋەلامى ھىچ كەسكىش نەدەنەۋە. تەنھا بابەتەك دەبۋە ھۆى ئەۋەى پاسەۋانەكان خۇيان لەكوشتنى كۆيلەكان پىارېژن ئەۋىش ئەۋە بوو ترسى دواكەۋتتى ئەنجامدانى كارى كارگاكەبۋو كە بۇ سەرەپەرشتى كارگاكە بەسزايەكى مەزن لەقەلەم دەدرا. موسا بىرى لەم بابەتانە



کردهوه و لهبەرئەوهی به بنههست گهشت، رۆشت بۆ لای "نف"ی ته‌لارساز بۆئەوهی  
 ٲاویژنی له‌گه‌لدا بکات و ٲیگا چاره‌یه‌کی بۆ بدۆزیتەوه، به‌لام موسا  
 نه‌یتوانی "نف" له‌پایته‌ختدا بدۆزیتەوه و هه‌ندی که‌س ٲییان وت که ئەو ئیستا بۆ  
 دروست کردنی ته‌لاریک بۆ خودای مه‌رگ "ئوزیریس" له‌پهرستگادا سه‌رقالی  
 کارکردنه. موسا ده‌یزانی ده‌بیته‌ ٲیگای باشوری "ئیسرائیل" بگریته به‌ر بۆئەوهی  
 بگاته ئەو په‌رستگایه‌ی که ده‌زانیت ده‌که‌وێته چ شوینیکه‌وه. کاتی‌ک گه‌شته لای  
 په‌رستگای ناوبرا و بینی هه‌موو کۆیله‌کان ئیسرائیلین و به‌ردیک به‌کۆلیانه‌وه‌یه و  
 پاسه‌وانه‌کانیش به‌قامچیه‌ک به‌لاسه‌ریان‌وه ٲاوه‌ستان. به‌ردکانیان ده‌خسته ناو  
 سه‌به‌ته‌یه‌کی گه‌وره‌وه و هه‌لیانده‌کی‌شایه سه‌ره‌وه. ئەم کاره به‌سی قوناخ ئەنجام  
 دهدرا: یه‌که‌م ئەو شوینە‌ی که به‌رده‌که ده‌خرایه ناو سه‌به‌ته‌یه‌که‌وه، دووم  
 هه‌لکێشرانی سه‌به‌ته‌که و سییه‌میش به‌کاره‌ینانی خودی ئەو به‌رده له‌کاره‌که‌یاندا.  
 سییه‌مین قوناخی له‌هه‌موو قوناخه‌کانی تریان سه‌خت‌تر بوو، سه‌ره‌ٲای ئەوهی  
 قوناخی یه‌که‌م و دوومیشیان وه‌کوو سییه‌م تاقه‌ت‌ٲر بوو، له‌بەرئەوهی کۆیله‌کان  
 به‌رده‌کانیان ده‌خسته ناو سه‌به‌ته‌یه‌که‌وه، دوا‌ی ئەوه به‌رده‌که‌یان به‌گوریس  
 به‌داریکه‌وه ده‌به‌سته‌وه، دوا‌ی ئەوه هه‌ردوو داره‌که‌یان هه‌لده‌کی‌شایه سه‌ره‌وه و  
 ده‌یانخسته سه‌ر شانیان. ئەوتی‌ره دارانه ئەوه‌نده درێژ‌بون که تا ئەو شوینە‌ی  
 به‌رده‌کانیان تیندا به‌کارده‌ینا ده‌یان‌توانی به‌سه‌ر تیره‌داره‌کاندا تا به‌رده‌م ئەو  
 شوینە‌ی به‌کاریان ده‌هینان بیان‌خ‌لی‌ننه‌وه. به‌کاره‌ینانی خودی به‌رده‌که‌ش  
 له‌کارگا‌که‌دا به‌قوناخیکی سه‌خت و ورددا تیده‌ٲه‌ٲی. ژماره‌ی ئەو کۆیلانه‌ی که  
 به‌رده‌که‌یان ده‌خسته سه‌ر تیره‌داره‌کانه‌وه ده‌گه‌شته دوو سه‌د که‌س! چاودیره‌کان  
 ده‌یان‌ویست به‌ردیک به‌و مه‌زنیه به‌ٲیک و ٲیکی بخریته سه‌ر به‌رده‌کانی تر، به‌لام  
 مه‌حالبوو ب‌توانی‌ت بی وردبونه‌وه‌یه‌کی تاییبه‌ت و زالبون به‌سه‌ر ئەو به‌رده‌دا  
 ده‌قاوده‌ق بخریته سه‌ر به‌رده‌کانی تره‌وه.

کاتی‌ک موسا سه‌ردانی شوینی کارکردنی کۆیله‌کانی کرد و بارودۆخی  
 نه‌گه‌تباری ئەوانی بینی ته‌ماشایه‌کی "نون"ی کرد.

"نون" یش وتی: ئەگەر من لەجینی ئەو کۆیلانە بومایە خۆم دەکوشت و کۆتاییم بەم ژیانە ئازار بەخشە دەهینا. لەمکاتەدا بەفرمانی چاودێرەکان فرمانی هەلگرتنی بەردەکان دەرکرا و نۆکەرەکانیش ناچار بۆ جیبەجێکردنی بەردەکان هەموو توانایەکی خۆیان خستەگەر. لەئێوە ئەم کۆیلانەدا پیاویکی تارادەیهک بەتەمەن و کەساس بەدی دەرکرا.

نون یەكسەر ئەو پیاوێ ناسیەوهوه و وتی: پێشتر ئەم پیاوێم بینێوه و روخساری بەلامهوه نامۆ نیه.

ئەو پیاوێ کە "نون" وتی لەخێڵی "لاوی"ە، بەرپادەیهک باریک و لاواز بوو کە پەراسووەکانی بەتەواوی بەرجەستە و دەریەریبون و بەتەواوی پەنگ بەروخساریهوه نەماوو. موسا لەو ساتە بەدواوه بەردەوام ئاگای لەلای کابرای خێڵی "لاوی" نەژاد بوو و ئاگاداری ئەوه بوو کاتیك ویستی بچوڵتەوه لەماندویەتیاندا چاوهکانی نوقاند.

پاسەوانەكەش قامچییهکی بەهیزی دا لەپشتی و هاواری کرد: لەکاتی شەو و لەجینگە خەودا مروۆ دەخەوێت.

بەلام ئەو پیاوێ لەبەرئەوهی بەرگەي ئەو قامچییهی نەگرت کەوتە سەر زهوی. کۆیلەکانی تر هەولیاندا بەدەنگیکی بەرز هاواری بەسەردا بکەن بۆئەوهی هانی ئەوهی بدەن هەستیتەوه سەر پی، بەلام ئەو پیرەمێردە چیتەر هەلنەستایهوه، پاسەوانیش دەستی بەلێدانی قامچی کرد بەلام بیسود بوو!

"موسا"ش کاتیك بینی کابرای پاسەوان دەستە لەلێدانی هەلناگریت پوشتە پێشەوه و پێی وت: لێی مەدە خۆم هەلیدەستینمەوه، بەلام کاتیك لێی نزیک بویهوه بینی کابرای پیرەمێرد کۆچی دوایی کردوه.

لەوکاتەدا توپەیی موسا وروژا و بێ ئەوهی ئاگای لەخۆی بێت قامچییهکی لەدەستی کابرای پاسەوانی گرت و فریادی دا و بەیهک موشت کابرای پاسەوانی تەختی زهوی کرد. بەو مەشتەي ئیسقانی روخساری ئەو کابرایهی شکاندبوو و ئەوکاتەش کە تەختی زهوی بوو سەری بەر بەردیك دەکەوێت و کۆچی دوایی دەکات. پاسەوانانی ئامادە بەبینینی دیمەنی کوشتنی هاوکارەکیان دەستیان

لەكارەكەيان ھەلگرت و واق و وپماو لەجىي خۇياندا وشك بون. "نون" یش كە بەئاگايىيەكەو تەماشای ئەم دیمەنەى دەکرد بیىنى چەند چاودیڭ ھاتن بۆئەوہى لىكۆلینەوہ لەو پوداوە بکەن و ئەویان بەمردوویى بیىنى و پویانکردە موسا و لییان پرسى: تۆ ئەو پاسەوانەت كوشت؟  
موسا وەلامى نەدانەوہ.

کابرای چاودیڭ پرسى: چى بوو بەھۆى ئەوہى کارىكى وا بکەیت؟  
موسا بەدەستى ئاماژەى بۆ کابرای پىرى مردوو کرد.  
وہك بلێى کابرای چاودیڭ سەیرترین وەلامى تا ئەو کاتە بەرگوى كەوتبیت، بۆیە وتى: پاسەوانىكت لەپیناوى ئەم كۆیلە ھیچ و پوچەدا كوشت؟  
لەمکاتەدا "نف" ى تەلارساز کاتىك ئاگادارى ئەم پوداوە بوو ھاتە شوینى پوداوەكە و پرسى كى ئەو پاسەوانەى كوشتووە؟ ھەمويان بەدەستیان "موسا" یان پینیشان دا. "نف" تەلارساز بەچاوا لایەنگرى کرد و موسا بەسەرى.  
"نف" ى تەلارساز لىی پرسى: بۆچى؟

"موسا" ش پوداوەكەى بۆ گىڭرایەوہ و دواى ئەوہ وتى: دەمويست لەبارەى شتىكەوہ گفتوگۆت لەگەندا بکەم.

"نف" ى تەلارساز وتى: دەزانم دەتەویت لەبارەى چىەوہ گفتوگۆم لەگەندا بکەیت، لەئىستادا تۆ بېرۆ بۆ پايتەخت تا ئەوکاتەى دەگەرپیمەوہ و چاوم پیت دەكەویت. موسا و نون گەرپانەوہ بۆ شوینى خۇيان دواى ماوہیەك دایان لەدەرگا و "نون" دەرگاگەى کردەوہ و بەرپرسى میراتى فەرمانپەرەوايى لەگەل ژمارەيەك چەكداردا بیىنى كە چوارەورى مائەكەيان دابوو.

بەرپرسى میراتى فەرمانپەرەوايى وتى: فیرعەون دەیەویت چاوى بە "موسا" بکەویت و ھەرنیستاش دەبیت بېروات بۆلاى. "ستى موسا" ى بەرپرسى میراتى فەرمانپەرەوايى خۆى کرد بەمائەكەياندا و داواى لەموسا کرد خۆى ئامادەبکات. "موسا" ش ناچار لەگەلئاندا پڭگای كۆشكى گرتەبەر و لەبەردەم فیرەوندراوہستا.

فیرعهون هاواری کرد: هه مووتان برۆنه دهره وه. بئ له من و موسا هیچ كهسيك له من ژوره دا نه بينم.

دواي ئه وه وتی: تۆ يه كيكت له كهسه كانی ئيمه كوشتوه.

موسا وتی: ئه ویش يه كيکی كوشتوه.

فیرعهون وتی: به لام ئه وهی ئه و كوشتی كۆيله بوو، به لام ئه م پیاوه میسریه و له خزمه تكارانی په رستگا بووه.

موسا وتی: په رستگایه ك كه هیشتا دروست نه كراوه پئویستی به خزمه تكار نیه. فیرعهون وتی: مه گهر ئه و له په رستگای "ئوزیریس" كاری نه ده كرد، هه ركه سيك له ویدا كار بكات، له هه مان ئه و ساته وه به خزمه تكاری ئه و په رستگایه له قه له م ده دریت. ئیتر ئه و په رستگایه ته واو كرابیت یان نیوه چل بیت، سه ره پای ئه وه ش كوشتنی خزمه تكارێك له گه ل كوشتنی كاهینیكدا هیچ جیاوازیه کی نیه و سزاكەشی مه رگه ئیتر بكۆژه كه ش تۆ بیت كه شازادهیت.

فیرعهون ئه و نده هه ره شه ی له "موسا" كرد تا ئه وكاته ی كاسه ی دانبه خۆداگری موسا لیی پژا و وتی: من ئه و پاسه وانه م كوشت له به ره ئه وه ی ئه ویش يه كيك له هاو نه ژاده كانی منی كوشتوه!

فیرعهون پرسى: به واتا ئه و كۆيله یه ی كه كوژار له هاو نه ژاده كانی تۆ بوو؟ چۆن؟ موسا وتی: ئه گهر نازانی ئیستا بزانه، من له نه ژادی ئیسرا ئیلم، ئه و كۆيله یه ش له نه ژادی ئیسرا ئیل و له خیی "لاوی" له هه مان خیله كه ی منه... دواي ئه وه موسا پئی وت: ئه ی فیرعهون من شی ت نیم و كوپی "ئخاس ئامون" یش نیم، ئه و منی له روبراری نیل له ناو سه به ته یه كدا گرتوه ته وه و كردمی به كوپی خۆی! باوكم ناوی "عمران" ه و ئه ویش يه كيك بوو له كۆيله كانی تۆ و...

فیرعهون به بیستی سهرگۆزه شته ی موسا كه هه موو شتیکی ئه و گوتانه به لایه وه تازه بوو "مات" و سه رسورما و بیده نگ ته نها ته ماشای موسا ده كرد.

كاتێك كۆتایی به قسه كانی موسا هات، فیرعهون وتی: مه به سست له م درۆ كردنه چیه؟ ئه گهر ده ته ویت سزایه کی سوكترت به سه ردا به سه پینم شیوازی گفتوگۆكانت بكۆره، چونكه ئه م داستانه ی بۆت باسكردم جیی باوهر نیه؟

موساس وتى: من درۆت لەگەلدا ناكەم.

فىرەمەن وتى: بۆچى تا ئەوكاتەى دوچارى تاوانىكى ئاوا نەبويت باسى ئەم نەينىەت بۆ نەكردم؟

موسا وتى: چونكە تا ئىستا هېچ كەسنىك يەككىك لەهوانەژادەكانى نەكوشتوو بۆئەوى منىش تۆلەى لى بكمەو، ھۆكارى كوشتنى ئەو پاسەوانەش ئەو بوو كە ھاوانەژادىەكى منى بەرەرجاوى خۆمەو كوشت.

فىرەمەن وتى: لەوانەىە بتەوئىت بەم قسانەت خۆكوژى بكەيت؟  
موسا وتى: نەخېر لەراستىدا دەمەوئىت بەم ناسنامە راستەقىنەمەو زىندوو بىمىنم.

فىرەمەن پرسى: ئايا تائىستا باسى نەژادى راستەقىنەت بۆ هېچ كەسنىكى تر كردوو؟

لەم كاتەدا موسا پراوەشا و وتى: هېچ كەسنىكم لى ئاگادار نەكردوو تەو.  
فىرەمەن وتى: تۆ نەينى لەدايك بونى خۆت بۆ "ن"ى تەلارساز نەگىراو تەو.  
موسا كەمىك پراوەستا و وتى: بۆ ئەوئىشم نەگىراو تەو.  
فىرەمەن وتى: تۆ بەئاشكراكردنى ئەم نەينىە فەرمانى مەرگى خۆت دەرکردوو،  
ھەرەھا دەبىت لەو "ن"ى تەلارسازىش بېرسىم..... دواى ئەو فەرمانى  
دەستگىركردن و چاودىرى كردنى "موسا"ى دەرکرد.

نون لە موساى پرسى: بۆچى چواردەورى ئەم مالاىان داو؟  
موسا وتى: لەبەرئەوى سبەى بەيانى دەيانەوئىت بىكوژن، تەنھا ئەمشەو پىيان  
پىداوم بەزىندووىى بىمىنمەو، لەبەرئەو لەوانەىە گيانى تۆش لەژىر ھەرەشەى  
مەرگدا بىت، بۆىە باشتر وایە خىشل و زىر و ئەوئى پىوىستت پىنەتى لەگەل  
خۆتتدا بىبە و پاشماوئى ژيانت بەخۆشى و شادى تىپەرئىنئىت.  
نون وتى: مەحالە.

موسا وتى: من نەينى لەدايك بونم بۆ فىرەمەن باسكرد بەدلىياىيەو  
ھەرلەبەرئەوش دەمكوژئىت.

له وکاته دا هردوکیان پېدهنگ بون. له مکاته دا پاسه وانه کان دهرگای ماله که یان به په له کرده وه و جهسته یه کی خوینینیان فرېدایه ناو ماله که وه. نون و موسا پوشتنه پیښه وه و یه کسهر جهسته ی "نف" ی ته لارسازیان ناسیه وه. له نیوه شه ودا موسا به "نون" ی وت: نامه ویت له بهرامبر مهرگدا خوّم بدهم به دهسته وه، به لام کاتیک فیرعون فرمان دهریکات ده بیّت ئه و فرمانه جیبه جی بکریّت.

نون وتی: لهم ساته دا مهرگ و ژیانته به دهستی خودی خو ته وه یه، موسا وتی: به چ شیوه یه؟

نون وتی: نه گهر له ماله دا بمینیته وه سبه ی ده تکوژن. نه گهر هه لیبیت خو ت له مهرگ پرگار ده که یت.

موسا وتی: تو مه به ستت ئه وه یه لیږه هه لیبین.

نون وتی: به لئ، ته نها پڼگای پرگار بون هه لئاتنه.

موسا وتی: مه به ستت ئه وه یه پاسه وانه کان بکوژین.

نون وتی: ئیمه نامانه ویت هیچ که سیڅ بکوژین، به لام نه گهر هیږشیان بو بردین، ئه و ناچار ده بیّت بهرگری له خو مان بکه یین... دواى ئه وه وتی: ئیمه دلنیاین له وه ی سبه ی به کوشت دهرین، له بهر ئه وه بو پرگار بونمان لهم قهیرانه جگه له هه له شه یی و بویری هیچ پڼگه چاره یه کی ترمان له بهر ده ستدا نیه.

له وکاته دا "موسا" شمشیر ه که ی گرت به دهسته وه و به "نون" ی وت: ئه وه ی به پیویستی دهمانی له گهل خو تدا هه لیگره، که میڅ خواردنیش بینه، چونکه نه گهر لهم هه لئاتنه ماندا سهریکه وین، ده بیّت بو ما وه یه ک خو مان بشارینه وه!

دواى ئه وه وتی: به جوله یه کی کتوپر و خیرا بی ئه وه ی پاسه وانه کانی ناگیان لی بیّت له مال دهر پڼه دهر وه، پاسه وانه کانی چوارد ه وری مالی موسا له چوار کهس زیاتر نه بون، دوانیان له پیش ماله که وه و یه کیکیان له سهربان و ئه ویتریان له پشتی ماله که وه پاسه وه نی ده کرد. "موسا و نون" به پیی ئه و پریاره ی دابویان به جوله یه کی برق ئاسا له مال هه لئاتن. موسا و نون به بهر ده وامی پشتیان به یه کتريه وه چه سپاندبو و بهر و دوا وه هه نکاویان دنا له وکاته دا دو پاسه وانه که ی

بهردهمی ماله‌کەیان بریندار کرد، به‌لام هاواری ئەو دوانه دو پاسه‌وانه‌کە‌ی تری ناگادار کردوه و دوا‌ی موسا و نون که‌وتن. جه‌نگی دو به‌دوو تا که‌ناری پوباری نیل به‌رده‌وام بوو. تا سهرئه‌نجام یه‌کێک له‌پاسه‌وانه‌کان کوژرا و ئەو‌یتریان گه‌رايه‌وه بۆ‌ئەوه‌ی هی‌زێکی زیاتر به‌ی‌نیت. "نون و موسا" که‌شتنه‌ که‌نار پوباری نیل و به‌دهم سه‌ول لیدانه‌وه به‌خیرایی خۆیان له‌که‌نار دور خسته‌وه، بۆ‌ئەوه‌ی پیش هه‌له‌هاتنی خۆر له‌شوینێکدا خۆیان هه‌شار به‌دن. بۆیه "که‌می" که‌یان بۆ شوینێک برد که زه‌ل و گیایه‌کی زۆری تیدا پوابوو. ئەو دوانه به‌هۆی بونی خواردن و ئاوی "نیل" وه له‌خورد و خۆراکه‌وه هیچ کێشه‌یه‌کیان نه‌بوو. ته‌نها می‌روله گه‌زنده‌کان نه‌بی که‌می‌ک ئازاریان ده‌دان. ئەو دوانه له‌نیوه‌ندی شه‌خه‌لی ئەو گیایه‌دا له‌ناو "که‌می" که‌یاندا تا کاتی خۆرئاوابون خه‌وتن، بۆ‌ئەوه‌ی له‌تاریکی شه‌ودا پێگای باکور بگرنه‌به‌ر. موسا و نون به‌په‌ژدا خۆیان ده‌شارده‌وه و به‌شه‌ویش پێیان ده‌کرد. له‌په‌ژێ چواره‌مدا خۆراکیان ته‌واوو، به‌لام پوباری "نیل" سه‌رچاوه‌ی جۆره‌ها خواردن بوو، له‌ماسیه‌وه بگره‌ تا مراوی و بالنده‌یه‌کی زۆری بۆ پراوکردن تیداوو. ئەو دوانه به‌وشیوه‌یه خۆیان گه‌یانده‌ ولاتی "کوش".

موسا وتی: ده‌بی‌ت ولاتی کوش به‌جی به‌ی‌لێن و خۆمان بگه‌یه‌نینه‌ بیابانی "سینا"، به‌لام کاتی‌ک به‌لای "کوش" دا تیده‌په‌رین ده‌بی‌ت ناگامان له‌خۆمان بی‌ت. له‌به‌رئه‌وه‌ی پیاوه‌کانی فیرعه‌ون به‌هه‌موو شوینێکدا بلاو بونه‌ته‌وه و کاتی‌ک چاویان پێمان بکه‌و‌یت یه‌کسه‌ر ده‌ستگیرمان ده‌که‌ن. ئێمه‌ ده‌بی‌ت به‌نیو "کوش" دا تی‌په‌رین تا ئەوکاته‌ی خۆمان ده‌گه‌یه‌نینه‌ بیابانی "سینا"، به‌نیو بیابانی "سینا" شدا تی‌په‌رین تا ئەوکاته‌ی خۆمان ده‌گه‌یه‌نینه‌ ولاتی "که‌نعان". جلوه‌به‌رگی موسا و نون هه‌مان ئەو جلوه‌به‌رگانه‌ بوو که له‌کاتی هه‌له‌هاتندا له‌به‌ریاندا بوو و به‌جلیکی ئاواشه‌وه نه‌یانده‌توانی به‌رگه‌ی سه‌رمای بیابانی "سینا" بگرن. ئەوانه به‌هه‌ر شیوه‌یه‌ک بووه خۆیان گه‌یانده‌ سه‌رتای بیابانی "سینا" و پیاویکیان به‌سوار و لا‌خیکه‌وه بی‌نی که ته‌نها چاویکی هه‌بوو.

نون سلاوی لێ‌کرد و لێی پرسى: لێ‌ره چی ده‌که‌یت؟

پىاۋى يەك چاۋىش پىش ئىۋەى ۋەلامى بداتەۋە وتى: تۆ پىم بلى لەگەل ئىۋ  
پىاۋەى كە لەشتىك ھەلدەت بۆئەۋەى بەشتىكى ترىگات كىيە؟  
"موسا و نون" تەماشايەكى يەكتريان كىرد و موسا لىي پرسى: بەھەر حال تۆ  
كىيى؟

ئەۋ پىاۋە وتى: من جادوگەرم. ئەگەر بىۋەت دەتوانم پىشېبىنى ئايندەت بۆ  
بىكەم، بىگرە دەشتوانم مەۋقەكان بىكەم بەئازەل.

موسا پرسى: بەچ شىۋەيەكى مەۋقە دەكەيت بەئازەل؟

كابرەى يەك چاۋ بەسەر ۋاخەكەيەۋە وتى: ئەم ۋاخەى كە سواری بوم پۆژانىك  
مەۋقە بوۋە! بەۋ شىۋەيە ھەۋلىدا كەرەستەى سىحر بە موسا و نون بىرۋەشەت  
بۆئەۋەى خۆشەخت بىن.

موسا وتى: باشتر ۋايە ئەۋ كەرەستەيە بۆ خۆت بەكار بەيىنى بۆئەۋەى لەم  
بىبابانەدا سەرگەردان نەبەت!

موسا و نون دۋاى چەند پۆژىك پىكرەنى بەردەۋام گەشتەنە ئاۋايىەك كە  
لەدەرەۋە چەند دارخورما و خانۋەيەكىان بىنى، زانىان كە لەئۋاى شىرىن نىزىك  
بونەتەۋە. كاتىك موسا و نون خۆيان كىرد بەۋ ئاۋايىەدا، خۆر لەئاللى ئاۋابوندا بوۋ،  
ئەۋ دۋانە خۆيان گەياندە لای بىرە ئاۋىك، نەرىتى ئەۋ ئاۋايىە ۋابوۋ ھەر بىيانىەك  
بەرۋاتە سەر ئەۋ بىرە ئاۋە دەبەت بانگىشتى مائەكەى خۆيان بىكەن، كۆچەر بەسەر  
بىرە ئاۋەكەۋە پادەۋەستا بۆئەۋەى كەسەك دەرىكەۋەت و ئەۋ لەتىۋەتەى و  
بىرسىەتى پزگار بىكات و شەۋىش لەۋ مائەدا بىخەۋەت. كاتىكىش خەلكەكە  
دەيانۋىست كابرەى نامۆ بىبەنە مائەكەى خۆيانەۋە، سەرەتا بارودۇخى كابرەيان  
ھەلدەسەنگاند بۆئەۋەى بزانن سبەى ئەۋ شەۋە كاتىك ئەۋ پىاۋە مائەكەيان بەجى  
دەمىلەت چەنەك زىپريان پىدەدات! ھەندىكىشىان بىئەۋەى چاۋيان بىرەبەت زىپر و  
زىو گەشتىارەكانيان دەبرەۋە بۆمالى خۆيان.

موسا و نون لەسەر يەكەمىن بىر كەپىي گەشتەنە دانىشتەن و بىنيان پانە مەرىكى  
بچوك لەگەل كچىكى لاۋدا بەرەۋەپويان دىت. كاتىك مەپرەكان گەشتەنە سەر قەمى ئاۋ  
خواردنەۋەكەيان كچ پۆشتە سەر بىرە ئاۋەكە و ئاۋى ھەلكىشايە سەرەۋە، كچە



بهوشیویه بهخیرایی و بهردهوامی ئاری ههڵهکیشا و دهپرشته ناو قه می ئاو  
خواردنی مهپرکانهوه. مهپرکانیش بو خواردنهوهی ئاو فشاریان دهخسته سر  
یهکتری. لهوکاته دا موسا ههولیدا لهههڵکیشانی ئاودا هاوکاری ئه و کچه بکات.  
هر بو ئه و مه بهسته ههستا و له و کچه نزیک بویهوه و وتی: دهتهوئیت هاوکاریت  
بکه م؟

کچه ش بهدهم ئاوکیشانهوه لیی پرسی: بوچی دهتهوئیت هاوکاریم بکهیت؟  
گوتهی زبیری کچه وای له موسا کرد پاشهکشه بکات، کچه ش زهردهخه نهیهکی  
کرد و لیی پرسی: ترسایت؟  
موسا وتی: لهچی بترسم؟  
کچه وتی: لهمن.  
موسا وتی: نهخیر لهتۆ نهترسام.  
کچه وتی: کهواتی لهبیره که ترسایت که بووه هۆی نهوهی بهوشیویه پاشهکشه  
بکهیت؟

موسا وتی: نهخیر لهبیره کهش نهترسام.  
کچه ش وتی: کهواته بوچی بهترس و تۆقاییه کهوه پاشهکشهت کرد.  
نون خوی خسته ناو گفتوگوکوه و وتی: کاتی که گهره زانی تۆ پیویستت  
به هاوکاری نیه و تۆش بهو لیهاتویییهوه ئاو دهکیشیت، ههزی نه کرد بیهیه مایهی  
دهردیسهریت.

کچه وتی: ههڵکیشانی ئاو نهوهندهش پشت بهزۆری بال و بازو نابهستیت،  
به لکو نهزمون و بهردهوامی ههولدان له زۆر و هیز باشته. ئیستاش نهگهر  
دهتانهوئیت تاقی بکه نهوه، فهرموو نه مه سهتل و نهوه بیره ئاو.  
نون بههۆی نهوهی نهویش وهك نهو پیشت بهژیانیکي ئاودا تیپه پریوه توانای  
له کچهی شوان که متر نه بوو، بۆیه لهوکاته دا ویستی بهوات و ئاو بکیشیت.  
بهلام موسا وتی: سه رهتا من تاقی دهکه مهوه.

سه رهپای نهوهی موسا پشتی به لایهتی و هیزی بازوی بهستیوو بهلام نهیتوانی  
له ده سهتل زیاتر ههڵکیشیت، نهوکات بۆی ده رکهوت کچهی شوان راست دهکات،

چونكى زۆر ماندو بوو، لەكاتىكدا ئەو لەو زياتر ئاوى ھەلگىشا سەرھەراي ئەوھش تواناي ئەوھى تىدا بوو ئەوھندەى تر سەتەلە ئاوى ھەلگىشىت و ھىشتا وەك ئەو ماندو نەبوو.

كاتىك موساى بەو حالەوھ بىنى وتى: نۆرەى منە ئاوى ھەلگىشم.

بەوپەرى سەرسوڤمانى موسا و كچى شوان بەتوانايەكى تايبەت بەخۇى خەيرايىيەكى زۆر ئاوى ھەلگىشا و بووھ مايەى سەرسوڤمان و سەرنج ڤاگىشانى موسا و كچەى شوان. لەكۆتاييدا بىئەوھى بۆمالەكەى خۇى ميوانداريان بكات يان ھىچ نەبى سوڤاسيان بكات پۆشت و لىيان دور كەوتەوھ.

موسا سەرى سوڤما و نون وتى: لىرەدا بۆ كارىك كە بۆ كەسانى تر ئەنجامى دەدەيت سوڤاست لى ناكرىت، چونكى وەك ئەركىك لەقەلەم دەدرىت. ئەو دوانە دواى ماوھىەك كۆمەلەك لەخەلەكى ئەو ئاوايىەيان بىنى كە لەبىابانەوھ بەرەو مال دەپۆشتنەوھ، بەلام ھىچ يەك لەوانە بانگىشتى مالى خۇيانيان نەكرەن.

بۆيە موسا بەسەرسوڤمانەوھ بەننوى وت: دەبىت ئەمشەوئىش لەبىاباندا بخەوين، بۆچى ھىچ كەسنىك ميواندارى مەلەكەى خۇيمان ناكات؟

نون وتى: ھۆكارەكەى دەگەپتەوھ بۆ جلوبەرگە بەنرخەكانى تۆ، چونكى خەلەكى ئەم ئاوايىە و لىكى دەدەنەوھ كە نۆكەرەكانت خزمەتت دەكەن و ئەوانىش كاتىك ميواندارى تۆ بكەن ناچار دەبن جىنى نۆكەرەكانىشت لەمەلەكەياندا بكنەوھ و ئەمەش لەتواناي ئەواندا نىە. بۆيە ئەمشەو دەبىت لەناو باخە خورماكەدا بخەوين. ھىچ نەبىت ئاوىكى زۆرى شىرىن لەبەردەستماندايە.

كاتىك ئەم دوانە وىستيان بىرەكە بەجى بەيلىن و ڤىگا باخە خورماكە بگرنەبەر بۆنەوھى لەژىر داخورماكاندا بخەون، بىنيان ھەمان ئەو كچە جوانە لەگەل كۆمەلەك كچى ترى ئاواييدا بەرەو ڤويان دىن.

كچىك لەموسا نزىك بويەوھ وتى: "چژو"ى باوكم بەمن و خوشكەكانى وت بىن بۆ ئىرە و ئىوھ بۆ نانخواردنى ئىوارە بانگىشتى مالى خۇمان بكنەين.

موسا وتى: "چژو"ى باوكت جوتيارە يان شوان؟

كچى لاوئىش وەلامى دايەوھ: ھىچ كاميان.

موسا وتی: نه گهر باوکت شوان و جوتیار نه بیټ، نهی که واته چ کارهیه؟

کچه وتی: باوکم کاهینه.

موسا دوباره لئی پرسى: نه مانه خوشکی تون؟

کچه وتی: به لئى.

موسا لئی پرسى: ناوت چیه؟

کچه وتی: ناوم "سفوره" یه. ئیستاش با برۆین چونکه باوکم چاوه پیمان دهکات.

موسا وتی: به مەرجیک دیمه مالتان، نهو مەرجەش بهای نهو خواردنهى

له مالتان دهیخوین پیتان بدهین، ههروهه کرئى شوینی خهویشمان لئى وهربگرن.

"سفوره" وتی: نازانم و نهو بهوایدا نیم باوکم دئى بهم پیشنیارهى تو خوش

بیټ.

کاتیك به دهم پتوه بهردهوامیان بهگفتوگوکه یان دهه "سفوره" وتی: من به باوکم

وت ئیوه دوو کهسن، نوکهریک و خاوه ندریک.

موسا وتی: ده بینى که ئیمه دوو کهسین، بۆیه بهروای نازانم خیزانه که تان

به رگهى ئهرکی ههردوو کمان به خوڤایی له نهستو بگرئت، بۆیه باوکت چ ههز بکات و

چ ههز نهکات من کرئى ئهم میوانداریه تان پئى ده دهم.

کاتیك هه موویان گهشتنه مالى کاهین هیشتا ههوا به تهراوى تاریك نه بوو

و "چژو" له بهردهم ماله کهیدا چاوپئى دهکردن. پیره میزد به پيش و نه برۆیه کی پان و

سپیه وه به خیرهاتنى "موسا" ی کرد و داواى لیکرد بهواته ژوره وه.

"سفوره" چرایه کی بو پوناکی داگیرساند. موسا دانیشته به لام نون نه پوشته ژور و

له دهره وه مایه وه، چونکه نهیده ویست له گه "موسا" ی خاوه نیدا له یهک پرزدا

دانیشیت.

موسا بانگی کرد: نون وه ره ژوره وه.

نهوکات پوشته ژوره وه.

موسا وتی: نون برای منه.

نون وتی: خاوه نه کهم له میهره بانی خوی من به برای خوی بانگ دهکات. له کاتی کهدا من نۆکه ری ئه وم. له و پۆژه وهی بومه ته کۆیله و خزمه تکاری، خۆم به که سیکی خوشبهخت و ئازاد دهزانم.

"چژو" به "موسا" ی وت: "سفوره" ی کچم پیی وتم تۆ بۆئاودانی مه پره کان له هه لکیشانى ئاودا هاوکاریت کردوه، منیش له بهرئه وه بانگم کردی بۆ ماله که ی خۆم بۆئه وه ی له پێی ئه م میوانداریه مه وه سوپاسگوزاریت بکه م.

موسا وتی: ویستم هاوکاری کچه که ت بکه م به لام ته نها خوی ده ی توانی ئاوی مه پره کانی بدات و نه یه ی ئا هاوکاری بکه م.

"چژو" وتی: لیڤه دا نه ریت نیه پیاو هاوکاری ژن بکات. ژنان بۆ خویان ئاو هه لده کیشن و پیاوانیش بۆ خویان، تۆ خه لکی کوییت که پیت له م شوینه ویله که وتوه، زۆر به لاما نه وه سه یره که تۆ له م ناوچه یه دا ده بینین، چونکه ئیره ئه وه نه ده دور و پیچه که که م که سانیکی وه ک تۆ لیڤه وه تیده په پرن. به سه روچاوتدا دیاره که وه جاخزاده بیت.

موسا وتی: بۆچی من به وه جاخزاده بانگ ده که ی ت؟

"چژو" وتی: ته وای هیماکانی وه جاخزاده یی چ له پوی جلوه برگه وه و روخسارته وه یان له پوی شکۆمه ندیته وه پیوه دیاره، هه رکه سیکی ئه و پیاوه ی تۆ ده لیت نۆکه ری من به بینیت وا هه ست ده کات تۆ له خوشگوزه رانییدا ده ژیت، له وه ش گرنگتر توانای تۆ بۆ ئاو هه لکیشان و هاوکاری کردنی "سفوره" ی کچم.

هه روه ها چژو وتی: ئه گه ر به هه لده دا نه چوبیتم له میسره وه ها تویت، به لام له و باوه رده دا نیم میسری بیت.

موسا وتی: وایه ئیمه میسری نین.

چژو لیی پرسى: ئه ی که واته خه لکی کوین؟

موسا وتی: خه لکی ولاتیکن که له وانه یه تۆ نه زانیت ده که ویته کویوه و هه رگیز ناویت نه بیستبیت. ئیمه خه لکی ولاتی "کوش" ین.

چژو وتی: "کوش" هه مان ئه و ولاته نیه که ده که ویته پۆژه لاتى روبرارى نیله وه و خیلی "ئیه راهیم" ی تیدا نیشته جیییه؟

موسا لىنى پرسى: مەگەر تۆ ئىبراھىم دەناسىت؟

كاھىن وتى: ھەموو خەلكى ئەم ناۋچەيە ئىبراھىم دەناسن. پىياۋىكى چاك كە سەرەتا لەگەل خىلەكەيدا دواى ئەو لەبىيان كۆچيان كىرد و پۇشتى بۇ ولاتى "كوش" و ئىشتا لەوئى ماونەتەو. ھەموو خەلكى ناگادارى سەركۈزەشتەي "يوت" و برازاكەي "لوت"ن.

لەو كاتەدا كاھىن تەماشايەكى سەرتاپاي "موسا"ى كىرد و وتى: ديارە لەولاتى "كوش"دا خوشگۈزەرانىيە.

موسا وتى: بارودۇخى خەلكى "كوش"زۆر خراپە، چونكە خەلكى مىسر بۇ بىگارى دەيانبەن بۇ ولاتى خۇيان.

چۆر لىنى پرسى: كەواتە تۆ ژيانىكى خوشت ھەيە و ەك ئەوان كۆيلە نىت؟  
موسا وتى: بارودۇخى ئىمە لەگەل خەلكى "كوش"دا زۆر جىاوازە،  
خىلى "ئىبراھىم"يەكىكىن لەنەگبەتبارترىن خىلى ئەم سەرزەويە.  
كاھىن وتى: بۇچى؟

موسا وتى: چونكە ھەمويان كۆيلەن. دەبىت بەخۇپايى بۇ فەرەون كار بكن.  
چۆر لىنى پرسى: بۇچى تۆ نەبويت بەكۆيلە؟  
موسا وتى: خۇم لەكۆشكى فەرمانپەرەيىدا پەرورەدە كراوم و  
پۇژىكىشيان "نون"م ەك نۆكەرىك كرى، دواى ئەوە باسى ھەموو شتىكى بۇ كىرد.  
كاھىن وتى: كەواتە بەپىي ئەم قسانەت چىتر ناتوانىت بگەرپىتەو بۇ مىسر،  
چونكە بەدلىنبايەو دەتكۆن؟

موسا وتى: وايە، ئىمە لەبەرئەو لەمىسر ھەلھاتوين.

چۆر لىنى پرسى: ئىستا دەتانەوئىت بېرۇن بۇ كوى؟

موسا وتى: دەمەوئىت بېرۇمەو بۇ "كەنعان"ولاتى باوبايرانم.

كاھىن لىنى پرسى: "كەنعان"لەدو ناۋچە پىك دىت، ناۋچەيەكىان ئاوايىيەكە  
لەزىرەستى "فەلەستىنىيەكان"دايە كە ھىچ بىگانەيەك ناتوانىت پى بىتتە ئەو

ناوچەيەو. ناوچەيەكى تريان شوئىنىكى وشك و يىئاو و گيايە كە بگرە گيانەوهرىشى تىدا نازىت، بگرە مشتىك گەنم و قومىك ئاوى تىدا پەيدا نايىت. بۆيە تۆ دەبىت چاوپوشى لەچونت بۆ "كەنعان" بكەيت، چونكە ئەگەر برۆيت بۆ ناوچەي فەلەستىنيەكان دەتكورن. لەبىابانىشدا تىنويەتى و برسەيتى لەناوت دەبات. ئەگەر حەز بكەيت دەتوانىت لىرە بمىنىتەو، چونكە ھەم ئاوى تىدا دەست دەكەويت و ھەم دەستى سىخوڤەكانى فىرەونى پىناگات. من پىشەواى ئەم خىلەم و حەوت كچ و كوپىك ھەيە، كوپەكەم ئاوى "ھباب"ە، پياويكە كە شارەزايىيەكى تەواوى لەبوارى گياناسىدا ھەيە، بەلام لەبەرئەوھى جەستەيەكى لاوازی ھەيە بەكەلكى سەرکردايەتى و پىشەوايى نايەت، كۆپىكى ترم نىە تا بىكەم بەجىنشىنى خۆم. ھەرەھا سەرەپراى ئەوھى خىزانىكى قورسەم لەئەستۆدايە، بەلام ژيانم دابىن كراو، لەم ناوچەيەدا كاھىنى كردن كارىكى زۆر ئاسانە.

موسا وتى: من ناتوانم بەپىچەوانەى بىروباوڤرم بژىم و ببمە كاھىن. كاھىن وتى: ئىستا كەناتەويت ببىتە كاھىن، كەواتە بەچ شىوہەك دەتەويت بژىوى ژيانم دابىن بكەيت؟

موسا وتى: من زىڤم ھەيە و دەتوانم مەڤى پى بکرم و شوانى بکەم. چژو وتى: سەرەپراى ئەوھى ناتەويت ببىتە كاھىن، من پى لەمانەوہت ناگرم، بەلام چى لەژن و مندالەكانت دەكەيت؟ موسا وتى: من ژن و مندالم نىە.

چژو لىي پرسى: ئايا ژن و مندالەكانت مردون؟ موسا وتى: ھىشتا ژيانى ھاوسەريەتيم پىك نەھىناو! كاھىن بەسەرسوڤمانەو لىي پرسى: بگرە ھەژارتىن كەسى ئەم ئاوايىە ژن و مندالىان ھەيە، تۆ بەچ شىوہەك لەكۆشكى فەرمانڤەوايىدا ژياويت و ژيانى ھاوسەريت پىك نەھىناو، بىستومە ھەر لەسەردەمى مندالىدا ھاوسەرىكتان بۆ دەستنىشان دەكەن.

موسا وتى: بەلّام خۇم نەمويست ژيانى ھاوسەرى پىك بەينم.  
لەم كاتەدا نون وتى: لەو پۇژدەۋى بۇم بەكۆيلە ئەم خاۋەنەم لەھىچ ژنىك نزيك  
نەبوۋەتەۋە!

كاھىن تەماشايەكى موسا كرد و وتى: ئەگەر كەموكورتىەكم لەتۇدا بېينىايە  
دەموت نەخۇشى، بەلّام پرسىيارىك ئايا ئارەزوى ژن لەتۇدا بەدى دەكرىت؟  
موسا وتى: بەلى، بەتايبەت لەو كاتەۋى ھاتقە ئەم ئاۋايىيەۋە دەمەۋىت لەگەل  
ژنىكدا تىنكەل بىم.

چژو وتى: لەگەل كام ژن؟  
موسا وتى: لەگەل "سفۇرە" ى كچت!  
چژو وتى: پىرۇژت بىت، ئەگەر تۇ ھەزت لە "سفۇرە" ى كچم كردوۋە ئەۋا من ھىچ  
قسەيەكم نىە بىكەم، ھەركاتىك خۇت بتەۋىت دەتۋانى ژيانى ھاوسەرى لەگەلدا پىك  
بەينىت، بەلّام ھىۋادارم لەم ئاۋايىيەماندا بىمىنىتەۋە.

موسا وتى: دلىنبا بە لەۋەى لىرە دەمىنمەۋە.  
كاھىن وتى: پانە مەرى كچەكەشم پى دەبەخشم.  
موسا وتى: پىۋىستىم بەرپانە مەركەى تۇ نىە، بەرپادەى پىۋىستى زىرەم ھەيە كە  
چەند ئەۋەندەى مەركەكانى تۇى پى بىكەم.

كاھىن لىى پرسى: ناوت چىە؟  
موسا وتى: ناوم "موسا" يە.  
كاھىنىش لەدەۋايەۋە چەند جارىك ناۋەكەى لەبەرخۇيەۋە دۈبارە كردەۋە و لىى  
پرسى: ناۋىكى تىرت نىە؟

موسا وتى: تەنھا يەك ناوم ھەيە ئەۋىش "موسا" يە.  
لەھەمان ئەو كاتەدا كچەكانى كاھىن ماست و شىر و نانپان ھىنا و ھەمويان  
لەسەر سفۇرەى نان خواردن دانىشتن و "ھباب" ى كوپى كاھىن لەوكاتەدا گەرايەۋە بۇ  
مال.

كاھىن بەكۆرەكەي وت: "ھىباب" لەم ساتە بەدواوہ كۆپىكى تازەم بۇ پەيدا بوو و ناوى "موسا" يە. دەيەوئىت بېيتە ھاوسەرى "سفورە"، سبەي بۇ ئەم مەراسىمە چەند مەپىك سەر بېرە.

موسا وتى: ئەو كارە مەكە، خۆم مەپ بۇ ميوانداری و ئاھەنگى دەستگىران دارى دەكېم، تەنھا ئەركى سەربېرىنى ئەو مەپانە لەئەستۆ بگرن، ھەروەھا مەپەكانىش لەخودى "چىژو" دەكېم! كاھىنىش بەم پىشنىارە پازى بوو و سبە ئەو پۆژە موسا مەپەكانى كېرى و "ھىباب" سەرى بېرىن بۇئەوہى خەلكى ئاوايى بەشدارى لەم ئاھەنگەدا بگەن.



## موسا و ژيانىكى نوئ

موسا زۆر لەمالى "چژو" دا نەمايەو، چونكە دواى پىكەيىنانى ژيانى ھاوسەريەتى لەگەل "سفورە" دا بېريارى دا مالىك بۆ خۆى دروست بكات. لەو ناوچەيەدا كە لەدواييدا موسا زانى ناوى "ميرىان" ە مالىكى زۆرى تىدا بوو، بەلام ژيان لەمالىكى ئاوا بچوك كە "موسا" هيشتا پىي پانەهاتبوو و بەوشىوہيش بەلايەوہ ئاسان نەبوو. بۆيە موسا دەستى بەدروستکردنى خانووەكەى كرد و "نون" ى نۆكەريشى راسپارد ئەويش مالىك بۆ خۆيى دروست بكات.

نون لىي پرسى: بۆچى مالىك بۆ خۆم دروست بكەم؟

موسا وتى: تۆش وەك من دەيىت ژيانى ھاوسەرى پىك بەيىت، دواى ژن هينانيش پىويستت بەمال دەيىت، لەبەرئەوہ پيشوہخت مالەكەت نامادە بكە. دواى ئەوہ پىي وت: حەز دەكەيت ژيانى ھاوسەرى لەگەل كچە گەرەكەى "چژو" دا پىك بەيىت؟ ئەو لە "سفورە" بچوكترە و لەخوشكەكانى تريشى گەرەتر.

نون وتى: ناوئىم پيشنيارىكى ئاوا بكەم.

موسا وتى: بۆچى؟

نون وتى: لەبەرئەوہى كچە گەرەى "چژو" ھاوسەرى تۆيە و تۆ زاواى "چژو" يت، بۆيە من لەئاستىكدا نيم كە لەگەل تۆدا بيمە "ئاوہل زاوا".

موسا وتى: چەندجاريك ئەوہم بۆ دوپاتكرديتەوہ كە من و تۆ براين. چيتەر لەم ساتە بەدەواوہ داستانى خاوەندار و نۆكەرەكەى فەرامۆش بكە. خۆم پيشنيارى ئەوہم لىكردى، لەبەرئەوہ سەرەتا دەيىت مالەكەت دروست بكەيت دواى ئەوہ بىر

لهژنهینانیشت بکهرهوه. خه لکی "میریان" نه وپری دلسوزیان بۆ "موسا" دهرده بپری، به لām که مێک دوره پهریزیان لی ده کرد، چونکه نه یانده توانی خو یان له گه ل نه ودا به یه کسان ته ماشا بکه ن بویه ههستیان به که مایه تی خو یان ده کرد، له بهر نه وه ی نه وان "موسا" یان له خو یان به داناتر و تواناتر ده زانی. "نون" یش باسی "موسا" ی بۆ خه لکی "میریان" کرد بوو. موسا به یه کێک له شازاده نایاساییه کانی باره گای فیرعه ون له قه له م ده درا. "هباب" ی ژن برای "موسا" زیاتر له گه ل موسادا ده رۆشت بۆ ناو بیابان و پێکه وه گفتوگۆیان له باره ی سه وزایی و گیاکان ده کرد، "موسا" ش بوبه شوان و مه ری ده چراند ۳۶. پۆژیکیان ههستی به وه کرد که گوئی له ده نگێک بووه.

بویه به "هباب" ی ژن برای وت: ئایا تۆ گویت له و ده نگه بوو؟  
"هباب" گوئی گرت و وتی: نه خیر هیچ ده نگێکم بهرگوئی نه که وتوو، مه گه ر تۆ هیچ ده نگێکت بهرگوئی که وتوو؟

موسا وتی: نه م دره خته ده لیت من "یهود" م و دروستکه ری تۆم!  
"هباب" وتی: له وانه یه باری ته ندروستیت باش نه بیّت و توشی خه یالپلاوی بوییتیت. رۆژیکي هه مان پرسیار ی له "سفوره" ی هاوسه ری کرد. "سفوره" ش که له "هباب" ی برای بیستبوو موسا له بیاباندا گوئی له ده نگێک بووه، به بیستنی نه و پرسیاره پۆچوو ه ناو هزری خو یه وه و بیر ی لیکرده وه، به لām زۆر سه ری له م پرسیاره سو پ نه ما، چونکه له و سه رده مه دا خه لکی باوه رپێکی له رانه به ده ریان به جادو و جادوگه ری هه بوو و زمانی دره خت و کێو و ته پۆلکه کانیان به لاوه سه یر نه بوو. دانیش توانی "میریان" به بیستنی نه وه ی کێو و دره خته کان له گه ل "موسا" دا ده وین به هیچ شیوه یه ک به لایانه وه سه یر نه بوو. پۆژیکیان دوا ی تیپه راندنی سی شه و و پۆژ له بیاباندا موسا گه رایه وه بۆ مال.

<sup>36</sup> چرا: وشه یه کی پاراوی کوردیه که به واتای له مه راندن دیت، کاتیک بزن و مه ر ده بییت بۆ له مه راندن هه ندیکات به م کاره ده ورتیت "چراندن" به واتا له مه راندن یان کاتیک کاره بزنیکی تازه فیری گیا خواردن ده بیّت ده لێن- نه م کاره چرا بووه- به واتا فیری گیا خواردن و له مه راندن بووه، سه رمه رای نه وه ی ئێمه بۆ نه م حاله ته ژاراوه ی له مه راندمان هه یه ، به لām "چرا" یان چراندن یان ده چرین "زمانیکی په چه ته و پاراوی کوردیه و ده بیّت له فه وتان بیپاریژین و وه ک مه رادیفی هه ر زمانیکی تری نه م جیهانه به کاری به یژن... و مه رگێر

سۇفۇر پىنى وت: بەدئىيائىيەۋە زۇر بىرسى و ماندوئىت، خواردنت بۇ بەئىنم.  
موسا وتى: نەبىرسىمە و نەماندوم. ئەمۇ بىستىم لەبىياباندا درەختەكان دەيانوت:  
تۇ خوشك و براكانى خۆت كە لەمىسردا مردون فەرامۇش كىردوۋە. دەبىئىت كارىك  
بىكەم.

سۇفۇرە وتى: مەنىش پىشتوانىت دەكەم.  
موسا وتى: لەئىستادا نازانم كەى بېرىرى ئەۋە بەدەم بېرۇم بۇ مىسر.  
دوای چەند پۇژىك "سۇفۇرە" كوپكى بۇ موسا دەبىئىت و بەپىنى ئەۋ دەنگەى  
بىستىبوى ناۋى "يەھود"ى لىئا، كوپى دوۋەمىشى ناۋى "گىرشوم"ى لىئا، -  
گىرشوم-واتاى كەسىك دەگەيەنئىت كە دەبىئىت لەۋلاتى بىگانە بگەپىتەۋە بۇ  
نىشتەمانى خۇى.

پۇژىكىيان موسا لەبىيابان گەرايەۋە و پىرىكى كوپىرى لەمالەكەى خۇيدا بىنى.  
سۇفۇرە وتى: ئەم پىرەمىردە بىستىۋىەتى كە يەكىك لە نەژادەكانى ئىسرائىل لەم  
ئاۋايىيەدا نىشتەجىيە، سەردانى كىردوئىت بۇئەۋەى ھاۋكارى بىكەيت.  
موسا لىنى پىرسى: ئەى پىياۋ، تۇ لەكۆيلەكانى ۋلاتى "كوش"ىت؟  
پىرەمىرد وتى: ئايا تۇ "موسا"نىت؟  
موسا وتى: بەلى من موسام.

پىرەمىرد وتى: من كوپىرم و بىستىم كە تۇ لە "مىريان" نىشتەجىيىت، ھاتوم بۇ ۋلات  
بۇئەۋەى ھاۋكارىم بىكەيت بۇئەۋەى خۇم بگەيەنمە شارى "ئالاس".  
موسا وتى: تۇ كە كۆيلە بوئىت بەچ شىۋەيەك ئازاد كراۋىت.  
پىرەمىرد وتى: ئەۋان كۆيلەيەكى كوپىريان ناۋىت، "فەرەۋن"ىش ئەگەر نازانىت  
فەرەۋن نىيە.

موسا وتى: بەچ شىۋەيەك فەرەۋن نىيە؟  
پىرەمىرد وتى: توشى نەخۇشى تىراۋى "جىدام" <sup>37</sup> "بوۋە، ئەمە جۇرىك نەخۇشىيە  
كە گۆشتى جەستەى مۇۋە دەگەنئىت و خۇى دەخۋاتەۋە و چارەسەرىشى نىيە.

<sup>37</sup>جىدام: خۇرە يان "دەۋ الاسد"ى پى دەۋىت. بەكتىراى نەخۇشى-خۇرە يان تىراۋى- زۇر لەبەكتىراى  
نەخۇشى "سىل" دەچىت و لەسالى ۱۸۷۰ لەلايىن "ھاسن" نۇزۇمەتەرە و لەئاسىيا و ئەفرىقا و ھەندىك شۇنى

موسا وتى: بەۋ شىۋەى تۆ باسى دەكەيت لەوانەيە پزىشكەكانى مىسر پىيان راگەياندىيىت ئەم نەخۇشيەت ھىچ چارەسەرىكى نىيە.

پىرەمىرد وتى: بەلىۋايان پىۋ وتوۋە، تەنھا پىگەچارەى ئەم نەخۇشيە خوینی مندالە تازە لەدايك بوۋەكانە كە ھەموو پۆژىك دوو مندالى بۇ دەكەن بەقوربانى نەخۇشيەكەى و خوینی ئەو مندالانە بەسەر جەستەى فىرەندا دەمالن. ترس ھەموو دايك و باۋكىكى گرتۋەتەۋە چۈنكە كاربەدەستانى فىرەون لەھەموو شوینىك بەدۋاى مندالدا دەگەرپن. تاكە پىگايەك كە پىۋ لەم كارە بگرىت بەرتىل دانە بەكاربەدەستانى فىرەون تا ئەۋكاتەى تەمەنى مندالەكانيان دەگاتە دوو سالى دۋاى ئەۋەى ھەرەشەى مەرگيان لەكۆل دەبىتەۋە. سەير لەۋەدايە ئەم مندالانە بەئەنقەسەت لەۋلاتى "كوش" لەدايك و باۋكيان زەۋت دەكەن، ھەر لەبەرئەۋەش بەم تازەييانە ھىچ كەسىك لە "كوش" دا ژيانى ھاۋسەرى پىك ناھىنىت بۇئەۋەى منداليان نەبىت و لەلايەن كاربەدەستانى فىرەونەۋە بفرىنرىن و بىكەنە قوربانى خودى فىرەون. ۋەچەى ئىسرائىل ۋردە ۋردە خەرىكە بەتەۋاى بنەپر دەبىت.

پىۋاى نابىنا وتى: تۆكە "موسا" يىت و بەھەموو توانايەكت بەرگرى لەۋانەژادىەكانت دەكەيت، دەبىت كارىك بەكەيت.

موسا وتى: تۆلەكۆۋە دەزانىت كە من نامادەكارى و قوربانىەكى ئاۋام تىدا بەدى دەكرىت.

پىرەمىردى كۆپر وتى: ئەۋ پۆژەى لەكارگاكەى "نف" ى تەلارسازدا ئەۋ پاسەۋانەى پىۋاىكى ئىسرائىلى كۈشت و تۆش بەمشتىك لەناۋت برد لەۋى بوم، ئەۋ سەردەمانە ھىشتا كۆپر نەبۋبوم، دۋاى ئەۋەش پىۋاىكى جادوگەر ھات بۇ پايتەخت و وتى، تۆى لە فلان بىاباندا بىنىۋە، بەلام ھىچ كەسىك باۋەپرى پىۋ نەكرد، ھەر بەۋشىۋەيە بەبەردەۋامى بەدۋاى تۆدا دەگەرپن.

ئەۋروپا و ئەمىرىكا بۆۋبۈۋە دەكرىت بەدۋو بەشەۋە: يەككىيان ھىماكانى برىتيە لە ھەلئاسان و دومەلىك بەرەنگى "مس" لەسەر پىستى مۇۋلا دەردەكەۋىت كە ۋردە ۋردە ھەمان ئەۋ دومەلە دەبىتە كىم و برىن. بەشى دوۋەمى ئەم نەخۇشيە برىتيە لە پەلەى سېى و بېھەستى ھەندىك لەئەندامەكانى جەستە بۇ نەۋنە لوت و دەست و پىۋ كە جوانىەكەيان تىك دەدات و دۋاجارىش لەناۋى دەبات. سۈپى شارۋەى زۆر درىژخايەنە لەۋانەيە دە يان يانزە سالن بىخايەنىت... سەرچاۋە "فەرھەنگى عمىد"... ۋەرگىز.

موسا وتى: تۆپراستە دەكەيت ئەو كاتە بوو كە من و "نون" لەپايتەخت ھەلھاتىن.  
پياۋى كۆيۈر وتى: ناۋى "نون" يىشم بەلاۋە نامۇنىيە، لەوانىيە ماۋەيەك لەۋەۋپىش  
ئەم ناۋەم بەرگۈي كەۋتوۋە، ئايا ئەو "نون" ە نۆكەرى تۆيە.

موسا وتى: بىرامە.

پىرەمىرد وتى: ئىستى "نون" لەكۆيىيە؟

موسا وتى: لەم ئاۋايىيەدا دەژىت.

پىرەمىرد وتى: ئىستاش كە دۇنياۋىم لەۋەي تۆ "موسا" يت، ئەۋەت پى  
رادەگەيەنم كە نەۋىت بۇ پايتەختى مىسر چونكە لەھەموو شوۋىنىك بەدۋاتدا  
دەگەرېن، ئىستى دەبىت بېرۇم بۇ "ئالاس" و تۆ دەبىت ھاۋكارىم بىكەيت.

موسا وتى: تۆ بەكۆيۈرى ناتۋانىت بېرۇت بۇ "ئالاس". دەبىت گەشتىارىك ھەبىت  
بېرات بۇ "ئالاس" بۇئەۋەي بتۋانم تۆ پى راسپىرم لەگەل خۇيدا بىبات بۇ ئەۋى.  
پىرەمىرد پىشنىيىرى "موسا" ى لا پەسەند بوو.

موسا دۋاى ئەۋەي ئاگادارى چۇنايەتى بارودۇخى فىرەۋن و بىبەزەيىيەكانى بوو  
چىتر ئۆقرەي لى بېرا و پىنگاى كىۋى "سىنا" ى گرتەبەر بۇئەۋەي بەشكەم دۋبارى ئەو  
دەنگە بىيىستىتەۋە.

موسا ھەستى بەلەزىنىك كىرد و بىستى دەنگىك پىنى وت: من خۇداى باۋاپىرائى  
تۆم. من خۇداى "ئىبراھىم و ئىسحاق و يەعقوب" م

موسا سەرى بەجلەكانى بەرى داپۇشى و دۋبارە بىستى ھەمان ئەو دەنگە پىنى  
وت: ئاگادارى بارودۇخى نەۋە و خىلى "ئىبراھىم" م و بېرىرم داۋە پىزگارىيان بىكەم،  
تۆ بېرۇ بۇ مىسر و ئەۋەي "ئىبراھىم" لەمىسر دەرىكە!

دۋبارە ھەمان دەنگ ھاۋارى كىرد: نەكەي لەفىرەۋن بىترسىت.

موسا وتى: بىستۈمە كە ئەگەرى ئەۋە ھەيە مەۋۇ لەكىۋدا دۋچارى خەيالىپلۋى  
بىيىت، بۇيە لەخۇم دەپرىسم ئايا منىش دۋچارى ھەمان خەيالىپلۋى بوم؟  
ھەمان ئەو دەنگە پىنى وت: چىت بەدەستەۋەيە؟

موسا وتى: گۆچاننىڭ.

ھەمان ئەو دەنگە پىنى وت: گۆچانەكە فرى بدەرە سەر زەوى!  
"موسا"ش گۆچانەكە فرىدايە سەر زەوى، يەكسەر دواى فرىدان گۆچانەكە  
گۆرا بە ماريكى زۆر مەزن، كە خودى "موسا"ش لەترساندا لىنى ھەلھات،  
ھەمان دەنگ فرمانى پىدا: كلكى مارەكە بگرە و بەرزى بگرەو، "موسا"ش  
ھەمان كارى ئەنجام دا، و مارەكە دوبارە بويەو بە گۆچان.

ھەمان ئەو دەنگە نامۆيە وتى: بەخەلكى ئيسرائىل بلى ھاتويىت بۆئەوئەى ئەوان  
لەم نەھامەتيە پزگار بگەيت. ئەگەر باوەريان پى نەكردى، لەبەرچاوياندا دوربارە  
گۆچانەكە دەستت بگۆرە بەمار بۆئەوئەى بزائن كە گالتەيان لەگەلدا ناكەيت.

كاتىك موسا گەرايەو بۆ "مىريان" شەو لەنيوئەش تىپەپىبوو، بەلام خەوى لى  
نەدەكەوت تا ئەو كاتەى "نون" سەرلەبەيانىەكەى خوى كرد بەژۆرەكەيدا.

نون پىنى وت: گەرەم...

موسا قسەى پى بېرى وتى: ئەو چەندجاريكە پىت دەلىم پىم مەلى گەرەم،  
بەلكو پىم بلى براكەم!

نون وتى: براكەم بۆچى وا پەنگ لەپوتدا نەماو؟ بەدلىنبايەو شتىكت بەسەردا  
ھاتوو.

موسا وتى: دەبىت بېرۆم بۆ مىسر.

نون وتى: بۆچى دەپۆيت بۆ مىسر؟

موسا وتى: چونكە خوداى "ئىبراھىم و يەعقوب" فرمانى پىداوم ھەر ئىستا  
پىنگاى مىسر بگرەمەبەر.

لەمكاتەدا "سفورە" ى ھاوسەرى موسا خوى كرد بەژوردا و پرسىارى لىكرد چى  
پويداو.

"موسا"ش وتى: ئەمرو دەپۆم بۆ مىسر.

سفورە وتى: بۆچى دەپۆيت بۆ مىسر؟

موسا وتی: چونکه خودا فرمانی پیدارم برۆم بۆ ئهوی، هەر له بهرنه وهش  
دهرۆم.

سفوره وتی: کهواته منیش له گهل تۆ دیم.

موسا لیی پرسى: کى سهرپهرشتى مندا له کان بکات؟

سفوره وتی: مندا له کانیش له گهل خۆمدا دههینم.

نون وتی: منیش دیم و ژن و مندا له کانیشم له گهل خۆمدا دههینم.

## فیرعهون له ترۆپکی خوئخوازیدا

موسا و نون دواى به جیهیشتنى ئاواى "میریان" گهشتنه "کوش" و دواى ئهوه یه کسهر دهستیان به گهران به دواى پیاوهکانى فیرعهوندا کرد بۆئوهوى بزافن ئایا لهوین یان نه. بۆیان دهركهوت كه پیاوهکانى فیرعهون له "کوش" دا نین. موسا و نون خوئیان گهیانده لای خێلى "لاوى" و داوايان لیکردن به بیر و لاویانهوه کۆبهنهوه.

دواى ئهوهى کۆ بونهوه نون وتی: ئیمه له "میریان" بوین و موسا لهو ئاوایهدا ژیانیکى ئاسودهى ههبوو، بهلام له پیناو پرگارکردنى ئیوهدا ژیانى خوئى خستوهته ههپهشهوه.

دواى ئهوه موسا وتی: کاتیک لهکئوى "سینا" بوم گویم لهدهنگیک بوو كه پیتی دهوتم دهبیئت بيم بۆ ئیره و خێلى ئیسرائیل لهبهندایهتى پرگار بکه.

یهکیك لهپیش سپیهکان وتی: دواى بیستنى دهنگى خودا، چ وهلامیکت دایهوه؟ موسا وتی: بهخودام وت، پادشای میسر بههیزه و من لاواز و بى هیزى سهربازیم. ئهوه ئهم بانگهشهیهى منى پهسهند نهکرد و وتی: بگره هیچ كهسیكى تریش ئهمه پهسهند ناکات، بهلام دهبیئت بهشیوهیهك لهشیوهکان بۆیان بسهلمینى كه لهلایهن خوداوه هاتویت. ئیستاش ئهگهر باوهرم پیناکهن کاریك دهکهم باوهرم پى بکه!

دواى ئهوه گۆچانهکەى دهستى فری دایه سهرزوى و گوڤا بهماریکى مهزن كه بووه هۆى ئهوهى ههمویان وشك ببن و لهترساندا بهلرزن، دواى ئهوه کلکى مارهکەى گرت و بهرزى کردوه و دوباره بویهوه بهگۆچانهکەى دهستى.





فيرعه ونيان ئاگادار كرده وه كه دوو كهس به نوينه رايه تي خيلى ئيسرائيل داواي چاوپيڭه وتنى لى ده كه ن.

فيرعه ون وتى: كۆيله ن.

دواي پرسىاره كه ي بستي وتيان: وا دهرده كه ويئت له كۆيله كا بن.

دواي نه وه موسا و "نون" يان برده لاي فيرعه ون. موسا و نون كه به ژن و بالايه كي نامويان له خو گرتبوو بويه نه يناسينه وه، پوشتنه به رده مي و سه ري پريزيان بو دانه واند.

فيرعه ون ئامازه به "موسا" دا و وتى: چيتا ده ويئت؟

موسا وتى: ئيمه وهك نوينه ري خيلى ئيسرائيل هاتوين بو لات بوئه وه ي له وه ئاگادارت بكه ينه وه كه بى بنه ما و بى هيچ به لگه يه ك به پيى ياسا ئيمه تان كرد وه ته كۆيله ئه م ولا ته.

فيرعه ون وتى: ئيوه به هه له دا چون، خيلى "كوش" به ديلى گيراون و به پيى ياساي ديلى جهنگ وهك كۆيله يه ك مامه له يان له گه لدا ده كريت.

نون وتى: نه ي فيرعه ون، ئيمه له خيلى كين كه يه كي ك له باوبايرانمان به ناوي "يوسف" نه ته وه ي ميسرى له برسيه تي پزگار كرد. نه گهر نه و نه بوايه كه گه نمي بو كۆكرده وه، ئيستا ميسر له برساندا مردبوون. ئيمه له جهنگدا به ديلى نه گيراوين، به لكو نه وه ئيوه بون له ناكاو هيژستان كرده سه ر ولا تي "كوش". ياساكانى ميسر هيچ كه سيك به كۆيله له قه له م نادات، جگه له و كه سه ي كه له جهنگدا به ديلى ده گريئت، يان ده ست له ئايى "ئامون" هه لگريئت. نه وه ميسريه كانن كه "ئامون" په رستن، به لام ئيمه "ئامون" په رست نين.

فيرعه ون به بيستنى گوته كانى "نون" هه لچو و وتى: نه گهر خيلى "كوش" ئامون ناپه رستن، كه واتى چى ده په رستن؟

ده ستى بو موسا دريژ كرد و "موسا" ش وتى: خوداي يه هودا قسه ي له گه لدا كردم.

فيرعه ون وتى: له كوي؟ له چ كاتيكد، به چ زمانيك، هيچ كه سيك گه واهيت بو ده دات؟

موسا وتى: ئەو پىيى وتم بىم بۇ لات و پىت بلىم كۆيلەكان ئازاد بىكەيت.  
 فىرەمەن وتى: تۆلەلەينەن مەنەو بېرۇ و بەخوداى يەھود بلى فىرەمەن كۆيلەكانى  
 ئىسرائىل ئازاد ئاكتات. دواى ئەو يەكسەر فەرمانى دا لەو پۇژە بەدواوە كارى  
 كۆيلە ئىسرائىلىيەكان زىاتر و قورستر بىكات. ھەرۋەھا ئاگادارىن نەھىلن بەھۇي  
 كارى تاقەتپىرەنەو ھەولنى ھەلھاتن بىدەن. دواى ئەو فەرمانى ئەوھشى دەركرىد،  
 ئەو بېرە پىاۋەي كە لەكارگاي بەردتاشىندا كاردەكەن "ھىرەق" يان لى بىبەستن و  
 زەويان پى بىكىلن، بۆئەۋەي بەتەۋاۋى شەكەت بىن. بىگرە فەرمانى ئەوھشى دەركرىد  
 ژن و مندالەكانى "كوش" كە تا ئەو پۇژە ھىچ كارىكيان پى نەدەكرىد بىنگارى  
 بەۋانىش بىكەن. بارودۇخى كۆيلەكان لەجاران خراپتر بوو، كۆيلەكان بەجەستەي  
 نىوہ پوتيانەو لەبەيانىەوہ تا ئىۋارە سەختترىن كاريان ئەنجام دەدا، ھەندىك لەو  
 كۆيلانەشىيان بە "ھىرەق" ەوہ دەبەستەوہ بۆئەۋەي زەويان پى بىكىلن، كاتىكىش  
 لەپراكىشەنى "ھىرەق" دا خاۋ دەبەن دەستيان دەركرىد بەلئىدانىان بۆئەۋەي و ايان  
 لىبىكەن خىراتر "ھىرەق" كە بەدواى خوياندا پراكىشەن تا ئەو كاتەي گيانىان  
 لەدەست دەدا. كاتىكىش ئەو كەسە گيانى لەدەست دەدا يەكىكى تريان دەخستە  
 جىگەكەي و مندال و ژنەكانى خىلى "كوش" ىشيان لەكىلگەكاندا دەخستە ژىر  
 فشارى كاركرىدەوہ. بارودۇخى مندال و ژنەكان لەجاران خراپتر بوو، چونكە  
 چاۋدىرەكان لەكاتى خۇرئاۋابوندا بەھۇي ئەوہي كەسە پىر و مندال و ژنەكان  
 كارىكى كەمىان ئەنجام داۋە، دەيانخستەنە ژىر بارى ئەشكەنجەوہ.

دواى ئەو سى لەكەسە بەتەمەنەكان بېرياريان دا بۆگوزارش و سكالاكردن بېرۇن  
 بۆ كۆشكى فەرمانپەرۋايى فىرەمەن، "راتامش و گورە و ئابى رام" پىگاي گۆشكىيان  
 گرتەبەر و سكالاي خويان گەياندە لاي فىرەمەن و پىنيان وت: ژن و مندالەكانمان  
 لەو پۇژەۋەي بۆ كۆكرىدەۋەي "كا" دەرۋنە كىلگەكانەوہ، چىتر فرىاي كاروبارى  
 ژيانى تايىبەتى خويان و مندالەكانىان ئاكوەن. ھەموو پۇژىك لەسپىندەي  
 بەرەبەيانەوہ دەرۋن و كاتىك ئاسمان تارىك دادىت دەگەرپىنەوہ بۆ مال، ھەرئەۋەي  
 ھاتنەوہ بۆ مال لەماندوئەيتياندا خويان لى دەكەۋىت.

فیرعون وتی: من به ئەنقەست ئەو فرمانەم دەرکردوو، بۆئەوێ خێلە کەتان ماوەیان نەبێت لە چوار دەوری یەکتە کۆ ببنەو، هەروەها پێم وتن هەر بیانویە ک بەیننەو ئیو بە قامچی لێیان بدەن، خۆم بە پاسەوانەکانم وتوو بەزەییان پێتاندا نەیتەو.

هەرسێ بەتەمەنە کە بە نائومییدی لە بارەگای فیرعون پۆشتنە دەرەو، لەوکاتەدا چاویان کەوت بە "موسا و نون" و گلهییان لە موسا کرد کە تۆ پۆشتی بۆ لای فیرعون بۆئەوێ پەيامی "یەعقوب" ی پێی پراگە یەنیت بۆئەوێ ئەم خێلە لە کۆیلا یەتی پزگار بکەیت، بەلام دەبینی کە پزگاریان نەبوو، بگرە بەو ھۆیەو ئیستا بێگاری بە مندال و ژنەکانیشمان دەکەن. "ھیرەق" یش دەبەستن لەھەندیک لە کۆپە لاوەکانمان و زەویان پێی دەکێلن، بارودۆخ زۆر لە جاران خراپتر بوو. "نون" بەرگە ی بیستنی سەر زەنشتی ئەو کەسە بەتەمەنە ی نەگرت، بۆیە ویستی دەمەقەرەیان لەگەڵدا بکات.

بەلام موسا وتی: بێدەنگ بە، دوا ی ئەو بە "نون" ی وت، ئەوان راست دەکەن. پۆژی دوا ی موسا و نون بۆ جاری دوو چاویان بەو سێ پیاو بەتەمەنە ئیسرا ئیلیە کەوتەو و...

موسا لێی پرسین: ئایا باوەر بەو ناکەن کە خودا منی بۆ تۆقاندنی فیرعون ناردوو.

ئەو سێ بەتەمەنە زۆر بەتوندی بە موسایان وت: ئێمە باوەرمان بەبشتی وانیە. موسا وتی: ئەگەر خودا نە یویستایە بێم بۆ میسر ئەو توانایە ی پێی نەدەبەخشیم.

ئەوان وتیان: ئادە ی چ توانایە کت ھە یە پێیان نیشان بدە، دەتوێت بارەگا بەم مارەت بترسینی؟ بەیە کەمین ھەنگاوت ئێمە ی چارە پرەشتر کرد، ئەگەر جاریکی تر سەردانی فیرعون بکەیت، ئەمجارەیان فیرعون فرمانی کوشتنمان بۆ دەردەکات. بەلام فیرعون ئامادە نەبوو بۆ جاری دوو چاوی بە "موسا" بکەوێت و بە پاسەوانەکانی وت پێی پێنەدەن بێتە ژورەو.

به لّام موسا وتی: دهمه ویت شتیک پیشانی فیرعهون بدهم. ئه و په یامه یان به گوی فیرعهوندا چپاند، ئه ویش فرمانی دا پئی پی بدن بیته ژوره وه. دواى ئه وه به "موسا" ی وت: چ شتیکت پییه تا بۆ منى بسه لمینى، تۆ له لایه ن خودای "یهود" وه په یامت بۆ هیناوم، ئاده ی پیم پیشانی بده. موسا له وکاته دا گۆچانه که ی فریدایه سه رزه وى بو به ماریکی مه زن، به لّام فیرعهون له باتی ئه وه ی بترسیت ده ستی کرد به پیکه نین و وتی: ئه وه هه مان ئه و بانگه شه یه ی تۆ بوو که ده تو یست بۆ منى بسه لمینى؟ موسا وتی: به لّی!

له وکاته دا فیرعهون فرمانی دا به جادوگه رهکانی خۆی ماره که ی "موسا" قوت بدهن، جادوگه رهکانیش ده یان ماریان له هه موو گۆشه و که ناریکی ئه و کۆشکه وه نارد تا ماره که ی موسا بخۆن، به لّام ماره که ی موسا هه مویانی خوارد. فیرعهون وتی: ئیستا بۆم ده رکه وت که تۆ جادوگه ریکی زۆر لیها تویت و له هه موو جادوگه رهکانی تریش شاره زاتری، ئایا ئاماده ییت له کۆشکه که ی مندا داتمه زینم و به م ته په ده ستیانه ت کاتی خۆشم بۆ فه راهم بکه ییت؟ له مکاته دا سه رۆکی کاهینه کان خۆی کرد به ژوردا و وتی: به چ شیوه یه که ئه م پیاهه له به رده م فیرعهوندا باسی خودای "ئاتون" ده کات و خودای "ئامون" ییش په ت ده کاته وه؟

فیرعهون وتی: ئه م پیاهه باسی خودای "ئاتون" ی نه کردوه، به لّکو باسی خودای "یهود" ی کردوه.

کاهین وتی: نه وه که خودای "ئاتون" ی گۆپی بیت به ناوی خودای یهود. فیرعهون وتی: تۆ زۆر باش ده زانی که گۆپینی ناوی خودا گۆپانکاری به سه ر ناسنامه که شهیدا ده هینیت، له مکاته دا سه رۆکی کاهینه کان بیده نگ بوو. له مکاته دا فیرعهون په یکرده موسا و وتی: ئیستاش به لّینی خۆت به ئاماده بونی کاهین ببه ره سه ر.

سه ره پای ئه وه ی موسا به هه مان ناوی پيشوی سه ردانی باره گای فیرعهونی کردبوو، به لّام فیرعهون به هۆی گۆپانکاریه بیشوماره کانیه وه نه یتوانی "موسا"

بناسیتتهوه، چونکه پیشتەر جلیکی بهنرخ و پیشیکی تاشراوی هه‌بوو، به‌لام ئیستا گۆپانکاری به‌سەر پوخساریدا هاتوو و هیچ که‌سیک ناتوانیت موسا به‌و حاله‌وه بناسیتتهوه.

فیرعه‌ون له "موسا" ی پرسى: مه‌به‌ستى راسته‌قینه‌ی هاتنت بۆ ئەم باره‌گایه چى بوو؟

موسا وتى: ئازادى خێلى ئیسرائیل و به‌جى هیشتنى میسر. له‌ناکاو یه‌کێک له‌کاربه‌ده‌ستانى باره‌گای فیرعه‌ون ته‌ماشایه‌کى "موسا" ی کرد و وتى: ئایا تۆ هه‌مان شازاده‌ی میسر نیت؟

موسا کاتیک ئاگادارى ئەوه بوو ناسیویانه‌ته‌وه جگه له‌لایه‌نگرى کردنى ئەو پرسیاره‌ی هیچ پێگه‌چاره‌یه‌کى ترى له‌به‌رده‌ستدا نه‌بوو.

فیرعه‌ون وتى: تا ئیستا وام ده‌زانى یه‌کیکیت له‌که‌سایه‌تیه مه‌زنه‌کانى خێلى ئیسرائیلی، به‌لام ئیستا زانیم که "موسا" فه‌رمانده‌ی گالیسکه‌وانى هی‌زى سه‌ربازى خۆمانه‌! بۆچى وات له‌خۆت کردوه؟

موسا وتى: له‌به‌رئه‌وه‌ی شازاده نیم، له‌دایک بونى من زۆر نه‌ینى ئامیزه، دایک و باوکم هه‌ردوکیان ئیسرائیلین. فیرعه‌ون به‌بیستنى ئەم هه‌واله به‌پاده‌یه‌ک خوشحال بوو که ویستى داواکاریه‌کانى جیبه‌جى بکات و پێى پێ‌ب‌دات ئیسرائیلیه‌کان ئازاد بکات و میسر به‌جى به‌ئێن.

فیرعه‌ون وتى: ئەگەر له‌به‌رده‌م کاربه‌ده‌سته‌کانى کۆشکدا ئەم گوته‌یه دو‌باره بکه‌یتته‌وه و هه‌موویان ئەوه ببیستن به‌رچه‌له‌ک ئیسرائیلیت، داواکه‌ت جیبه‌جى ده‌که‌م.

"موسا" ش‌پ‌زى بوو، فیرعه‌ونیش له‌پێى پاسه‌وانه‌کانیه‌وه هه‌موو کاربه‌ده‌سته‌کانى بانگ کرد و "موسا" ی پیشانى ئەوانى تر دا و وتى: ئەم لاوه، هه‌مان "موسا" ی کوپى "نخاس ئامون" ه، به‌واتا وا باسیان ده‌کرد که له‌سکى ئەو بووه، بۆماوه‌یه‌کیش بو به‌ فه‌رمانده‌ی گالیسکه سه‌ربازیه‌کان، ئیستاش به‌زمانى خۆى نه‌ژاد و په‌چه‌ته‌ی خۆیمان بۆ ئاشکرا ده‌کات.

دوای ئهوه فیرعهون پویکرده موسا و وتی: نهیئنی له دایک بونت بۆ ئاماده بوان باس بکه.

"موسا"ش به دهنگیکی بهرز وتی: من کوپی "عمران"ی خه لکی "کوش"م له خێلی "ئیسرائیل".

فیرعهون لێی پرسى: دایکت کێیه؟

موسا وتی: "جوشبد" ئه ویش له نهژادی "ئیسرائیل"ه و دانیشتوی ولاتی "کوش"ه.

فیرعهون لێی پرسى: ئایا دایک و باوکت له ژياندا ماون؟

موسا وتی: نه خێر کۆچی دوایان کردوه.

فیرعهون لێی پرسى: ئایا پوخساری دایک و باوکت دیتهوه یاد.

موسا وتی: من هه رگیز چاوم به دایک و باوکی خۆم نه کهوتوه، چ بگات به وهی پوخساریان به بیر خۆم بهیئمه وه.

له م کاته دا فیرعهون پویکرده ئاماده بوان و وتی: هه مووتان بیستان چی وت؟

بیستان وتی دایک و باوکی له نه ژادی ئیسرائیله له کاتی کدا ئیمه و امان ده زانی له خانه دانه کانی فیرعهونه.

دوای ئه وه فیرعهون لێی پرسى: به چ شیوه یه ک بویت به شاراده؟

موسا وتی: له دایک بونم هاوکات بوو له گه ل ئه و سه رده مه ی که کار به ده ستانی

فیرعهون مندا له تازه له دایک بووه کانی له خێلی "کوی" و "برزن" ده فراند، کو په کانیان

ده کوشت و که چه کانیان بۆ خزمه تکردنی ماله میسریه کان به دیل ده گرت،

له بهر ئه وه ی ه یچ مندا لێک نه ما بوو که کار به ده سه ته کانی ده ستی به سه ردا بگرن،

ناچار بون ماله داخرا وه کانیش بگه رێن، کار له وه ش تێپه ری ئه مجاره یان ژنه سک

په ره کانیش که وتنه ژێر باری هه ره شه وه بۆ ئه وه ی ه یچ مندا لێک له دایک نه بیئت.

له بهر ئه وه ی دایک و باوکم نه یان ده ویست کو په که یان به شیوه یه کی دل ته زێن به کوشت

بدریئت، هه ر له بهر ئه وه ش خسته یانه ناو سه به ته یه که وه و دایان به ده م ئاوی پوباری

نیله وه، له و کاته دا "ئینخاس ئامون" له گه شتی کیدا منی دۆزیه وه و بر دیه وه بۆ

کۆشکه که ی خۆی و وه ک کو پی خۆی ناساندی به وانی ترا ئینخاس ئامون نه زۆک

بوو. بۆيە بەبىيانوى سوپى سىك پىرپونى بەساختەيى ئەو ماوئەيەى لەدەرەوئەى  
مىسردا تىپەراند، دواى ئەوئەى پىيى پراگەياندن كە كوپىكى بوو.

فەرەون لىيى پرسى: دواى ئەوئەى چى پويىدا؟

موسا وتى: تەنھا كەسىك كە ئاگادارى ئەم نەينىيەى من بوو كاھىنى مەزن "ئامون  
تپ" بوو و ھەر ئەوئەى نەينى لەدايك بونى خۆمى بۆ گىپرامەو.

فەرەون لىيى پرسى: ئايا دەزانى "ئامون تپ" بۆچى ئەم نەينىيەى بۆ گىپرايتەو؟  
موسا وتى: ئىنخاس ئامون كە من ھەمىشە وەك دايكى راستەقىنە خۆم خوشم  
دەويست لەگەل "ئامون تپ" دا دەيانويست بىمە جىننىشنى فەرەون و  
ئايىنى "ئامون" پەرستى لەناو بىمە و لەباتى ئەو "ئاتون" پەرستى زىندوو بىكەمەو.  
ھەر ئەوكتەى ئامادە بوان گويىيان لەناوى "ئاتون" بوو وتيان: بىروخى "ئاتون"،  
نەفرەت لەئاتون.

فەرەون وتى: ئىستا بۆتان دەرکەوت كە ئەم پياوئەى لەنەژادى ئىسرائىلە، باوكى  
ئىسرائىلى "عمران" و دايكى ئىسرائىلى "جوشېد"ە، دەبىت تەواوى ئەم قسانە  
بنوسریتەو و ئىوئەش وەك گەواھىدەرىك لاىەنگرى بىكەن. ئىستاش پىش ئەوئەى  
ئەم فەرمانە دەرەكەم، ئەگەر كەسىك پىرسىيارىكى ھەيە بىكات.

يەككە لەكاھىنەكان پرسى: ئايا تۆ "ئاتون" دەپەرستى؟

موسا وتى: من يەھود پەرستم.

كاھىن وتى: بۆچى بانگەشەى ئەوئەى دەكەيت؟

موسا وتى: چونكە ئەو توانايەكى پى بەخشيوم تا بۆتانى بسەلمىنم.

كاھىن وتى: ئىستا بۆمان بسەلمىنە.

لەھەمان ئەوكتەدا موسا گۆچانەكەى فەردايە سەرزەوى گۆپا بەمارىكى زۆر  
مەزن.

فەرەون وتى: سەرەپاى ئەو ھەموو پوداوانە، مەحالە بتوانم خىلى ئىسرائىل  
ئازاد بىكەم، لەبەرئەوئەى خىلى ئىسرائىل كۆيلە مىسرن و خاوەنيان ھەيە و مافى  
خاوەنى كۆيلەكان كە كۆيلەكانيان كەپوھ پىشيل دەرگىت، كۆيلە بە بەشىك  
لەسەرەوت و مىراتى تايبەت لەقەلەم دەدرىت، بۆيە ئەو مافەم نىە دەست لەسامان و



میراتی کسانى ترهوه بدهم. گریمان کاربه دهستانی میسر کۆیله کانیان ئازاد کرد، له مکاتهدا چ وهلامیکی خودای ئامون بدهمهوه؟ به خودای "ئامون" بلیم پیاویک خوداکه ی داواى لیکرد خێلى ئیسرائیل ئازاد بکات، ئەوکات منیش به فهرمانى ئەو پیاوه تۆ که خودای "ئامون" یت له باخ و کێلگه و چرە دارخورماکاندا دەرکرد؟ ئایا به بۆچونی تۆ ئەمه به کاریک دروست دهزانی؟ به چ شیوهیه که به ئازاد کردنی کۆیلهکان، کاروباری کێلگه و باخه خورماکانی ئوزیریس که خودای مهرگه پشتگۆی بۆخه، لهوانهیه بتوانم وهلامی خودای "ئامون" بدهمهوه، بهلام ناتوانم وهلامی خودای "ئوزیریس" بدهمهوه.

موسا وتی: ئەو خودایانەى تۆ باسیان دهکەیت، خوداگهلیکی ساخته و دهستکردن، خودی تۆ ئەم خودایانەى هیئاوهته بون و خودی خوشت ملکهچیان بویست و ئیستاش لییان دهترسیت. پهیکهریکت بۆ خودا تاشیوه و قوربانی پێشکەش دهکەیت، سوژدهشی بۆ دهبهیت، بهلام نهتوت ههموو ئەم خودایانە دروستکراوی هزری مروڤ و تۆیه.

فیرعون وتی: بهراستی سهیره کهواته تۆ بونهوهریکی ئاسمانیت و ئیمه نه مانزانیوه، به چ شیوهیه که خوداکانی ئیمه بۆ نمونه خودای ئامون دروستکراوی بیر و هزری ئیمه ی مروڤه، بهلام خودای "یهود" له بهرئهوهی خودای نوێ و لاوه، له بیرى "موسا" یهکی ئیسرائیلی که دهلییت دروست کراوی دهستی مروڤ نیه و نازانم لهکیوه سهراچاوه دهگریت. ئەگەر دهلییت خودای "ئامون" ساختهیه "ئهوا خودای" یههوه "یش دروستکراوی هزر و ههندیشه تۆیه. تۆ ئاماژهت بهوه دا درهخت قسهی لهگهڵدا کردویت. لهنیو بیروباوهری ئیمه دا ئهوهی تۆ باست کرد جگه لهئهفسانه هیچ شتیکی ترنیه، هیچکاتیک بانگهشیهکی ئاوا مهن و دور لهراستی لهنیو ئیمه دا پوینه داوه، که درهخت قسهی لهگهڵماندا کردییت و بلیت: من خودای "یههوه و یهعقوب" ام بهرۆ بۆ لای فیرعون و پێی بلی کۆیله ئیسرائیلیهکان ئازاد بکات. ئەگەر راست دهکەیت، بۆچی خودای یههوه خۆی نایهت ئازادیان بکات، ئەگەر ئهوانی خوشدهویت بۆچی ههر لهسهرتاوه پێیدا ببه

كۆيلى، بۇئەۋەى لەئىستادا ئىسرائىلىيەك تىكاي ئازادبونيان لەمن بىكات؟ فەرموو  
وہ لآم بدمرہوہ.

موسا وتى: تۆلەۋباۋەرەدايت "ئامون" خوداى خۆر، خوداى خوداكانى ترە.  
ئىۋە دەلىن فىرەون كوپى ئەۋە و لەبەرئەۋەى فىرەون كوپى خۆرە، كەۋاتە  
فىرەون خودى خۆرە، دەۋاى ئەۋە دەلىن ئەم فىرەونى خۆرە زەۋى پوناك  
دەكاتەۋە، لەكاتى ئاۋابونىشدا دەبىت و فىرەونىش لەسەر زەۋى شەۋانە دەبىتە  
ھۆى ئەۋەى ژيان دروست بىت، دەبىتە ھۆى ئەۋەى پوبارى نىل ھەلنەچىت،  
كەۋاتە ئەم خودا بەھىزە چۆن ناتوانىت پى لەمەرگى خۆى بگرىت؟ كاتىك  
فىرەونىك دەمرىت بۆچى بگرە شەپۆلىكىش لەئاۋدا دروست ناكات؟ دەبىنن كە  
فىرەونىش ۋەك خەلكانى تر وايە، بگرە لەھەندى كاتدا لەخەلكى ئاسايىش  
لاۋازترە.

ئەم گوتارەى بوۋە ھۆى ئەۋەى ئامادەبوان پەلامارى "موسا" بىدەن، "موسا" ش  
پىشېبىنى ئەۋەى كرىبوو كە ھىرشى بۇ دەبەن، بۆيە گۆچانەكەى فرىدايە سەرزەۋى  
و پەلاماردەرەكانىش لەترساندا كىشانە دواۋە. دواى ئەۋە بىدەنگى بالى بەسەر ئەۋ  
ئاۋچەيەدا كىشا.

موسا دوبارە ھاتەۋە دەنگ و وتى: ھاتوم بۇئەۋەى داۋات لىبىكەم خىلى  
ئىسرائىل ئازاد بىكەيت و بگەرئەۋە نىشتىمانى خۆيان، بەلام ھەموو جارىك  
بىيانويەكم بۇ دەھىنىتەۋە و بەلئىنەكەت دەسپىرى بەسبەى.

فىرەون وتى: مەن چىتر ئامادە نىم لەمبارەيەۋە ھىچ شتىك بىيىستەم، تۆش كاتىك  
لىرە پۆشتى جارىكى تر نەگەرئىتەۋە. مەن تا ئەمرۇ تۆم بەجادوگەرلىكى لىھاتە  
دەزانى، بەلام لەم ساتە بەدواۋە بەپىياۋىكى بەدپەۋىشت دەزانم، ئەگەر جارىكى تر  
بىيىتەۋە بۇ ئىرە، ئەۋا بەدلىنبايەۋە سەرى خۆت لى زىيادەيە.

"نون" لەدەرەۋەى كۆشكى فىرەون بە "موسا" ى وت: لەمىسر كۆچ دەكەين و  
لەبىباباندا كار دەكەين، كشتوكال و ئازەلدارى كارگەلىكى پىر بەرەكەتە.

نون وتى: دەبىت بۇ ئەم مەبەستەمان بىرۆين بۇ شۆيىنىكى سەۋز و ئاۋدار.

موسا وتى: "كەنعان" باشتىن شوينە، بەلەم سەرەتا دەيىت خىلەكەمان لەبەندايەتتى پزگار بگەين، ھەرچەند فىرەون ھەرەشەي لىكرىدىن و وتى، كۆيلەكان ئازاد ناكات، بەلەم فىرمانى دا ژن و مندالەكان ئازاد بگىرىن، بۆلەمەي بەشكەم "موسا" مىسر بەجى بەيلىت و چىتر نەگەرپتەو بۇ ئىرە، چونكە بەجۆرىك لەمارەكەي موسا ترساو و توقاۋە بەلەم لەپوكاردا وا خۇي نەدەنۋاند كە ترساو.

خەلكى كاتىك ئازادى ژن و مندالەكانيان بىست، زانىان كە شتىك پويىداو و بەو ھۆيەو فىرەون دەستى لەسوربۇنەكانى ھەلگرتوۋە، تا ئەو ساتە خەلكى مىسر ژن و مندالە ئىسرائىلىيەكانيان لەپىزى ئازەلدا لەقەلەم دەدا، ئەو ئازەلانى كە بۇ قامچىكار و كاركرىن دروست بوون، بگىرە يىرىشيان لەو نەدەكرەو كە ئىسرائىلىيەكان لەبەرامبەر مندالەكانياندا ھەست بەدايكايەتتى دەكەن، چونكە ئەوانيان بە گيانەو ھەرىكى دزىو لەقەلەم دەدا. بەلەم دواي فىرمانى ئازادكرىن ژن و مندالەكان بۆچونيان گۇپرا، تا ئەو ساتە خىلى ئىسرائىل ئاۋمالى مىسرىيەكانيان بەچارى خۇيان نەبىنىبوو. كۆيلەكان لەناو ئاش و باخ و كىلگەكاندا كاريان دەكرى، لەبەيانىيەو تا ئىۋارە تەنھا كاريكىيان دەكرى و شەۋىش لەنزيك شوينى كارەكەيان دەخەوتن. دواي بەدەست ھىنانى ئازادى ژن و مندالەكان، موسا ھەوليدا ئازادى پياۋەكانىش بەدەست بەيلىت.

لەشارە مەزىنەكانى مىسردا كەم كەم پىيان دا بەكۆيلە ئىسرائىلىيەكان بچنە ناو مالىەكانىيەو. ئەو كۆيلەلەي بۆيەكەمىن جار ئاشناي ژيانى مىسرىيەكان بوون و لەگەل ژيانە نەگەتبارەكەي خۇياندا بەراوردىان دەكرى و بوو ھۆي ئەۋەي زياتار پەي بە بەشمەينەتتى خۇيان بىبەن. كۆيلەكان لەدواي ئەم قۇناخەو خۇيان زۆر بە بەدبەختر لەجاران دەزانى. پەوتى ئازادى كۆيلەكان ئەو مژدەيەي لەخۇيدا ھەلگرتىبوو كە سەرئەنجام پۆژىك دىت ئەۋانىش ئازاد دەبن، بەلەم دواي ئەۋەي چاويان بەمالە مىسرىيەكان كەوت و بىنيان ژيانىكى تەۋاۋ جياۋازيان ھەيە، يىريان لەو كرىدەو كە بەدەستى خالى لەمىسر نەگەرپتەو، ئەۋان دەيانوت بەشيك لەم سامانانىيان بەرھەمى دەستپەنجى ئەرك و ماندوبونى ئەۋانە. ئىسرائىلىيە كۆيلەكان لەمىسردا زۆرباش ئاگادارى ئەۋەبوون كە تواناي ئەۋەيان نىيە بەزۆر دەست بەسەر

سەرۋەت و سامانى مىسىرىيەكاندا بىگرن، چۈنكى يەكەم موسا زۆر لايەنگىرى ئەم جۆرە پەقتارانەى نەدەكرد، دوۋەم لەبەرئەۋەى مىسىرىيەكان بەھىزىبون و ولتەكەشيان ياسا و بېرىرى تايىبەت بەخۇى ھەبوو و مىرات و سامانىش بەھەمان شىۋە خاۋەنى ياسايەكى تايەبەت بەخۇيەتى و ھىچ كەسىك پىي نەدەدرا بەزۆر دەست بۇ سامان و مافى ھىچ كەسىكى تر درىژ بىكات. دواى ئەۋەى فىرەون بېرىرى ئازاد كەردنى ژن و مندالە ئىسرائىلىيەكانى دا، پەقتارى پاسەوانەكانىش لەكىنگە و كارگاكاندا لەبەرامبەر كۆيلەكاندا كۆپا و لەكارگاكاندا پاسەوانەكان نەك تەنھا پىيان دەدا بەكۆيلە ئىسرائىلىيەكان دواى خواردىنى نانى نىۋەپۇ كەمىك بھەۋىنەۋە، بەلكو بۇ خىرا ئەنجامدانى كارەكانىش زۆر فشاريان لى نەدەكردن. وردە وردە ئەم مامەلە و ئاسانكارىيە بوو بەھۇى ئەۋەى كۆيلەكان لەدوانىۋەپۇدا ھىچ كارىك ئەنجام نەدەن و كاتىكىش پەييان بەۋەبرد دەتوانن بەمانگرتن لەكاركەردن قسەى خۇيان بەسەر پاسەوانەكاندا بەپىنن، ھەولياندا لەبەرامبەرياندا بىشەرمىيەكى زياتر بنوئىن. ئەم ھەۋالەيان بەفىرەون گەياند و فىرەونىش فەرمان دا سەرەپراى ئەۋەى كارناكەن بەلام ژەمە خۇراكى خۇيان پىي بدەن. لەو ساتە بەدەۋاۋە پاسەۋان و چاۋدىرەكان دوچارى گىرفتىكى زياتربون، چۈنكى ئەو كرىكارانەى ئىسرائىلىيە نەبوون ناپەزايى خۇيان دەرەبېرى و دەيانوت كۆيلە ئىسرائىلىيەكان سەرەپراى ئەۋەى نىۋەكار دەكەن بەلام ژەمى خواردىن بىتەۋاۋى پىدەدەن. چاۋدىرەكان بۇ پىگرتن لەزۆر خۇرى ژەمە خۇراكى كۆيلە ئىسرائىلىيەكانىان لەدەرەۋەى كارگاكە پىدەدان بۇئەۋەى ئەۋانى تر چاۋيان پىي نەكەۋىت. لەشارە مەزنەكاندا ئەو كۆيلە يەھۇدىيانەى بىكاربون، ھەندىجار مىسىرىيەكان مىۋانداريان دەكردن و لەگەل خانەخۇيدا لەسەر يەك سىفرە دادەنىشتن، بەلام لەشارە بچوكەكاندا ھىچ كەسىك مىۋاندارى كۆيلە ئىسرائىلىيەكانى نەدەكرد، چۈنكى بارى ئابورىيان ۋەك خەلكى شارە مەزنەكان نەبوو، لەبەرئەۋە ئەو كۆيلانەى لەشارە بچوكەكاندا نىشتەجى بون تەنھا حكومەت ژەمى خواردىنى بۇ فەراھەم دەكردن، سەرەپراى ئەۋەى ئەو ژەمە خواردەن بەتەۋاۋى تىرى نەدەكردن.

لەشارى "يلوھ" پۇژىكىيان كۆمەلىك لەو كۆيلانەى بىكاربون ھىرشىيان كىردە چىشتخانەيەكى ناوبازاپ و ھەموو ئەو خواردنانەى لەو فرۇشگاىەدا لىنرابوو خوارد، دواى ئەو شەپىكى سەخت لەنىوان ئەوان و خاوەنى فرۇشگا و شاگردەكەيدا پويىدا و بوبە ھۆى برىنداربونى شارگرد و كوشتنى خاوەن فرۇشگاە و بەھۆى ئەم پوداۋە سەبەى ئەو بەيانىە خاوەنى ھىچ چىشتخانەى نامادە نەبوو لەشارى "يلوھ" دا فرۇشگاەى بىكاتەو، دادوھرى "يلوھ" گوزارشتنى ھىرشى ئىسرائىلەكانى پەوانەى پايتەخت كىرد و ئەو تىدا پونكردبويەو كە لەترسى ھىرشى ئىسرائىلەكان ھىچ كەسەك ناویرىت فرۇشگاەى بىكاتەو. فىرەونىش لىكۆلەرى تاييەتى خۆى ناردە شارى "يلوھ" بۆئەو لىكۆلىنەو ھۆكارى ئەو ھىرش بردنە بىكات و كەسەكىشى نارد بەدواى "موسا" دا بۆئەو سەردانى كۆشكى فەرمانرەواى فىرەون بىكات. موسا وتبويى چىتر بەھىچ شىۋەىەك سەردانى كۆشكى فەرمانرەواى ناكات، بۆيە "نون" ى نۆكەرى ناردە لای فىرەون.

فىرەون وتى: بەموسا بلى من بۆ ھاوكارى كىردنى ئىسرائىلەكان ۋن و مندالەكانىانم ئازاد كىرد و چىتر كارىيان پىناكەم و لەگەل كۆيلەى كارگا و كىلگەكانىشدا زۆر سەختگىر نەبن، بەلام كۆيلەكان لەشارەدا پاپەپىون و بونەتە ھۆى ناشارامى شار، دەمەوئە فەرمان دەرىكەم بارودۇخ بگەرپتەو بارى جارانى خۆى.

نون وتى: بەپىي گوزارشتى كۆيلەكان لەشارى "يلوھ" دا ھىرشىيان كىردوۋەتە سەر چىشتخانەيەكى ناوبازاپ و ھەموو خواردنەكانىيان خواردوۋە، ئەوانە مەبەستىيان ئازاۋە نانەو نەبوۋە، بەلكو برسىەتى فشارى بۆھىناون و دەستەلاتى خۆيان لەدەستدا نەماۋە، لەبەرئەو تاوانىكى مەزنىيان ئەنجام نەداۋە، بەلكو ويستويانە غەرىزەى برسىەتەيان تىر بىكەن. ئەگەر ئەمانە لەناۋچەكانى تردا بۆ دىزىنى شتومەكى تاييەت پەلامارى فرۇشگاكانى تىريان بدايە لەمكاتەدا دەتوانىت بلىيت بەراستى تاوانىكىيان ئەنجام داۋە و شايستەى سزادانن.

فىرەون وتى: ئەمانە دەبىت بەيەك شىۋە و بەپىي ئەو بپەى بۆيان دىارى كراۋە نان بخۆن.

نون وتى: لە محالەتەدا دەبیئت سەرت لەمجۆرە پوداوانە سوپ نەمىنى، زیادکردنى  
بەر ژەمى خۆراكى كۆيلەكان پى لەدوبارە بونەوہى ئەم جۆرە کارانە دەگرتت.  
لەمكاتەدا فیرەون گوتهى "نون" ى بەلۇجىك زانى، بۆیە فەرمانى دا پىژەى ژەمى  
خواردنیان بۆ زیاد بکەن.

بەلام بەبینىنى مالى مىسرىەكان و شیوازی ژيانیان و بە بەراوردکردنى لەگەڵ  
بەشمەینەتیەكانى خۆياندا ھۆکارىكى زۆر بەھیزبوو بۆ بزواندن و ھاندانى ئەوان،  
بۆیە لەیەكەك لەگەرەكە دۆلەمەندەكاندا ھىزشیان کردە سەر مالىك! ئەم پوداوە  
لەشارى "كوم" پويىدا. فیرەونیش دوبارە "موسا" ى بانگ کردەوہ و "موسا" ش نونى  
ناردە لای فیرەون.

فیرەون وتى: ئیستا كاتى ئەوہ ھاتووہ فەرمان دەریكەم ھەموو دزەكان  
لەسىدارە بدەن، بۆئەوہى چیتەر ھىچ كەسىكى تر نەویرتت ھەولى ئەنجامدانى  
كارىكى ئاوا بدات، ھەروہا بپریارى ئەوہش دەدەم ھەموو كۆیلەكان بەینن بۆ  
پایتەخت، بۆئەوہى لەژێر چاودیڤى خۆماندا بن. "نون" یش نەیتوانى نكولى لەم  
بپریارەى بکات.

لێرەدا ئەم کارەى فیرەون زيانى بەخۆى گەياند، چونكە كۆبونەوہى ئەو ھەموو  
كۆیلەىە لەیەك شاردا، دەبیئتە ھۆى یەكیتى و پەيوەستبونی كۆیلەكان بەیەكترى،  
ئەوہ لەبەرژەوہندى فیرەوندا بوو كە پىى بدایە لەمیسر بپۆنە دەرەوہ، بەلام دوو  
پىگەر بۆ ئازادکردنى كۆیلەكان لەبەردەم فیرەوندا بوو، یەكەم: ناپازى بونى  
كاھینەكان، دووہم: جى بەجىکردنى داواكەى موسا. بۆیە فیرەون یەكسەر كاھینى  
مەزنى بانگ کردە لای خۆى بۆئەوہى لەمبارەىوہ پراویژى لەگەڵدا بکات.

فیرەون لەدوايیدا فەرمانى دا بە "مفسد" فەرمانپەرەى پایتەخت: دواى ئەوہى  
ئیسرائیلیەكانمان لەپایتەختدا كۆکردەوہ لەیەك شویندا نیشتەجیيان بکە بۆئەوہى  
بەتەواوى لەژێر چاودیڤى خۆماندا بن، ھەروہا بەپى پىویست ژەمە خۆراکیان  
بدەرى، چەند سەربازىكیش بۆ پاسەوانیان دەستنیشان بکە بۆئەوہى ئەوہ ھەولى  
ھەلھاتن بدەن.

"مفسد" وتی: لهکۆتاییدا هەر دەبیّت داواى ئەم جادوگر جیبەجی بکەین بۆئەوێ لەمیسەر دەرچن، بۆچی لەخۆرا خواردنیان پى بدەین و تواناکانمان لەپیناویاندا بخەینە گەر، بۆیە پیم باشە ئازادیان بکەیت بۆئەوێ خۆشت ئازاد بیت یان فەرمانی کوشتنی هەمویان دەرکەن!

فیرعون وتی: بەبۆچونی من کە فیرعونم، بەلامەو زۆر ژیرانەیه کە گوێرایەلی لەگوتەکانی ئەم جادوگرە بکەین .

ئەویش قسەکەى خۆی هیفایە دی و وتی: من کە کوپی "ئامون" م و پیست و گۆشت و ئیسقام لە "ئامون" ه، و خوینی "ئامون" لەخوینبەرەکانمدا دەخۆشیت، لەپاستیشدا من خودی "ئامون" م، کەسیکم کە وای لەنیل کرد بەوشیوەیه بخۆشیت، هەروەها بالی بە بالندەکان بەخشى و گیانەوەر و ماسیەکان لەپوباری نیلدا مەلە بکەن، من فیرعتەونم.

بۆیە ئیستا بەو هەموو توانایەو بەچ شیوەیهک بەرگەى ئەو بەگرم کەنیزەک زادهیهکی جادوگر و کۆمەلێک کۆیلەى بى نرخ وام لى بکەن کاریکی ئاوا ئەنجام بدەم کە پیچەوانەى ئارەزووەکانم کاریک ئەنجام بدەم...

لەمکاتەدا ئەم هەوالەیان بە فیرعون گەیاند: موسا دەیهوێت چاوی پیست بکەوێت.

پرسی: نون یان موسا؟

پینان وت: خودی موسا.

## کۆیلەکان میسر بەجی دەهێلن

کاهینی مەزن و فەرمانەرەوایانی پایتەخت کە لەچواردەوری فیرعەوندادانیشتبوون کاتیکی بیستیان موسا دەیهوێت چاوپێکەوتن لەگەڵ فیرعەوندای بکات مۆلەتی دەرچونیان لەفیرعەون وەرگرت.

بەلام فیرعەون وتی: ئێوەش لەم چاوپێکەوتنەدا ئامادەبن، بۆئەوەی گوێتان لەگوتەکانی فیرعەون بێت.

موسا بەتەنها هات بۆ لای فیرعەون، ئەو پۆژە "نون"ی لەگەڵ خۆیدا نەهێنابوو. فیرعەون لێی پرسى: مەگەر نەتوت چیت پێی نانییتە ئەم بارەگەیەوه؟ موسا وتی: تا دۆینیش نەموست پێی بنیمە ئەم بارەگەیەوه، هەر لەبەرئەوەی لەباتی خۆم "نون"م دەناردە لات، بەلام ئەمەرق خودای یەهود فەرمانی پێدام سەردانی بارەگاکیەت بکەم و لێت بپرسم بۆچی هەموو ئیسرائیلیە کۆیلەکان دەگوازیتهوه بۆ پایتەخت؟

فیرعەون بەسەرسۆرمانیکەوه پرسى: تۆ بەچ شیوەیەکی ئاگاداری ئەمە بویت؟ تانیستا تەنها فەرمانەرەوای ئەم شارە ئاگاداری ئەم فەرمانەى منە، هەرۆهە گاهینی مەزنیش دەزانیت.

موسا وتی: ئەم بابەتە خودای یەهود پێی راگەیاندم، هەر لەبەرئەوەش هاتون پرسیاری ھۆکارەکیەت لێ بکەم.

فیرعەون وتی: ئەگەر خودای تۆ ئاگاداری ئەوە بێت دەمەوێت کۆیلە ئیسرائیلیەکان بگوازمەوه بۆ پایتەخت، ئەو کەواتە بۆچی ھۆکارەکیەت پێی رانەگەیانیت، ئەگەر بتویستایە ئەوا لەخودای خۆت دەپرسی بەدنیایییەوه ئەریش دەزانیت.



موسا بەگوتەيەي فېرەئون زۆر دىگراىبو، چونكە گوتەكەي فېرەئون لۇجىكى بوو و پىيويستى بەو نەدەكرد بىت و ھۆكارەكەي لەفېرەئون بېرسىت.

موسا وتى: تەنھا فەرمانى خوداي خۇم جىبەجى دەكەم و كارم بەفەلسەفەي كار و پرسىياركردنەو نى، خوداكەم وتى: فېرەئون كۆيلە ئىسرائىلىيەكانى لەپايتەختدا كۆكردووتەو، بېرۆ ھۆكارەكەي لى بېرسە، ئىستاش دەمەويت وەلامى ئەم پرسىيارەم بدەيتەو، بۆچى؟

فېرەئون وتى: چونكە ھاونەژادەكانت جگە لەدەردىسەرى ھىچ شتىكى تريان نى پىشكەشى منى بكن، سەرەوت و سامانى خەلكى تالان و پەلامارى چىشتخانەكانى ناوشار دەدەن، لەبەرئەووش لەپايتەختدا كۆم كردونەتەو بۆئەو بىتوانىن چاودىريان لى بكن.

موسا لى پىرسى: خۇم پرسىيارىكت لىدەكەم.

فېرەئون وتى: بېرسە.

موسا وتى: بۆچى پىنادەيت ئەم ئاژاۋەگىرەنە بېرۆن و توش خوت لەنەھامەتەكانىان پزگار بكەيت. پىم بلى بۆچى ئەو كارە ناكەيت؟

فېرەئون وتى: ھەر ئەم كۆكردنەوئەيە لەپايتەختدا پىشەكى دەرکردنى تۆيە لەمىسر، دان بەخۇتدا بگرە تا نۆرەي قۇناخى دووهمىش دىت.

موسا لى پىرسى: تا كەي دان بەخۇمدا بگرم؟

فېرەئون وتى: ھەر دوانزە خىلەكەي تۆ ھەريەكەيان خواستىكى جىاوازيان ھەيە، دەبىت ئەم خواستەنە دەستنىشان بگرىن، دواي ئەو مىسر بەجى بھىلن.

موسا وتى: لەوئەيەندا لايەنگرىت دەكەم كە ھەر دوانزە خىلەكەي ئىسرائىل خواستىكى جىاوازيان ھەيە، بەلام لەسەروى ئەمانەو ھەمويان ئارەزوئەكان ھەيە، ئەويش بەجى ھىشتنى مىسرە. ئەگەر تۆ پازى بىت بەوئەي مىسر بەجى بھىلن، ئەوا گىرەتەكانىشيان لەناو دەچن.

فېرەئون وتى: لەمبارەيەو پراوئىژ لەگەل سەرۆك خىلەكاندا دەكەم، ئەگەر ھەموويان پازى بون بە بەجى ھىشتنى مىسر، ئەوا تۆ پاست دەكەيت.

بۇ بەيانىيەكەي بەفرمانى فىرعەون لەدەرەوۋى پايىتەختدا شوۋىنىكىيان بۇ  
كۆكردنەوۋى خېلى ئىسرائىل لە"كنارىش" دەستىشان كرد، بۇئەوۋى ھېچ نەبى  
بۇماوۋىيەكى كاتىش بىت تىيدا نىشتەجى بىن.

رېش سىپىيەكانى خېلى ئىسرائىل دىلگىرانى ئەوۋ بون كە لەپايىتەختدا  
كۆكرانەتەرە بۇيە بەدىلگىرانىيەوۋ پەلامارى "موسا" يان دا و بەدەنگىكى بەرز پىيان  
وت: بارودۇخى ئىمە بەھۇى تۆۋە لەشارە بچوكەكان خراپتر بوو! بۇچى بەم  
داوايەت ئىمەت دوچارى ئەم سەرنىشە و ئاوارەيىيە كردوۋە؟  
موسا وتى: چى گىرقتىكتان ھەيە؟

ئىسرائىلىيەكانىش وتيان: لەئىسرائىلى خۇمان ئاسودەتر بوين، ئىمە ھەموو  
جىرىك خۇراك و دانەوئىلەمان ھەبوو، ئىستا دەبىت ھەموو پۇژىك يەك جۇر خواردن  
بۇخۇين "پاقلە و ماسى ھەرزان بايى".

موسا وتى: پىم دەلىن ئىستا چىتان بۇ بىكەم؟

ئەوانىش وتيان: زەھى بۇ كشتوكال.

موسا وتى: گواستەنەوتان بۇ پايىتەختى مىسر ئەوۋ ناگەيەنىت كە ئىوۋە  
مىسرېن، ئەمە تەنھا پىشەكەكە بۇ دەرچونى ئىوۋە لەمىسر نەك نىشتەجى بونتان.  
نىشتەجى بونى ئىسرائىلىيەكان لەكەنار پوبارى نىل بەپىچەوانەى تىروانىنەكانى  
موسا زۇرى خاياند و ئەوانىش ناچاربون دەست بەكشتوكال كردن بىكەن بۇئەوۋى  
بەرەمىكى زىاتر بەدەست بەيىن، ئەوان لەكەنار پوبارى نىل نىشتەجى بون و  
بارودۇخىيان بەراندەيەك باش بوو كە چىتر ئامادە نەبون پايىتەخت بەجى بەيىلن.  
كاتىكىش ھەمويان كۆ بونەوۋە و پىيان وتن مەگەر ئاتانەوئىت مىسر بەجى بەيىلن؟ و  
چى بوو ھۇى ئەوۋى لىرە نىشتەجى بىن؟

ئىسرائىلىيەكان وتيان: پىشتەر ھەزەمان ئەمكرد بېرۇين، بەلام ئىستا بارودۇخمان  
بەوشىوۋىيەش خراپ نىيە، بۇيە ھەز دەكەين لىرە بىمىننەوۋە.

يەكەك لەكەسە بەتەمەنەكان وتى: ئەى موسا، ئىستا ھەلومەرجمان لەپراپردو  
جىياوازترە، لەپراپردودا كۆيلە بوين، بەلام ئىستا خۇمان خاۋەنى خۇمانىن و  
زۇرىش بەئاسودەيى دەژىن و سەرقالى كشتوكال و ئازەلدارىن.

موسا وتی: سهره پای ئه وه موو شتهش ده بیئت میسر به جی بهیئن و بهون بۆ ولاتی "کهنعان"، ئه مه فهرمانی "یههوه" یه، چونکه هیچ کهسیک ناتوانیئت سهر پیچی له فهرمانه کانی بکات.

ئیسرا ئیلیه کان وتیان تۆ داوا له "یههوه" بکه ئیمه له هه مان ئه م شوینده دا جینگیر ببین.

موسا وتی: ئه وه فهرمانی خودایه، من ناتوانم به خودا بلیم چی بکات. به هه رحال "موسا و نون" پینگای کیوی پوناکی که زۆر له وشوینه وه دور بوو گرته بهر و له کو تاییدا بهر یار دردا خیلای ئیسرا ئیل له میسر دهر بکرتن، دوا ی دهر چونیان پۆشتنه ناوچه یه ک به ناوی "ئهریحا" که ده که ویت ولاتی "کهنعان" و له ویدا نیشته جی بون.

شاری به ناویانگی "ئهریحا" که له چاخی بهردیندا دروستکراوه، ده که ویتنه باکور ی "دهر یای مردو" وه و خیلای ئیسرا ئیل به زۆر دانیش توانی ئه و ناوچه یه یان دهر کرد و خویان له جییاندا نیشته جی بون. ئه و کاته ی خیلای ئیسرا ئیل شاری "ئهریحا" یان له دانیش توانی سهر کی و خاوه نه کانی زهوت کرد، "موسا" چیت له ژیاندا نه بوو، به لکو پیاوینک به ناوی "یوشع" رابه رایه تی ئه و خیلای گرته ئه ستۆ، ئه م "یوشع" ه بوو فهرمانی دا به ئیسرا ئیلیه کان هیرش بکه نه سهر شاری "ئهریحا" و داگیر ی بکه ن و تیندا نیشته جی بین.

ئایا "موسا و نون" دوا ی ئه وه ی گه شتنه ئاوا یی "مریان" چیان کرد، گه پرانه وه بۆ لای خیزانه کان یان یان نه له مباره یه وه هیچ زانیاریه کی ئه وتۆ نیه، ئه وه ی باسکرا وه ئه وه یه که "موسا و نون" پۆشتون بۆ شاخیک به ناوی "کیوی موسا"، موسا "نون" ی له بنار ئه و کیوه دا به جی هیشت و خوی پۆشته ناو ئه شکه وتیکه وه و هاواری کرد: ئه ی "یههوه" وه لأم بده ره وه بۆچی وه لأم ناده یته وه؟

له و کاته دا بیستی هه مان ئه و ده نگه پنی وت: هه رکاتیک ویستت گویت له ده نگم بیئت ده بیئت بیئت بۆ ئیره. بهرۆ خیلای ئیسرا ئیل له ژیر هه ره شه ی له ناو چا وندایه و به مزوانه فیرعه ون له ناویان ده بات.

فیرعه ون گه رایه وه بۆ لای کۆیله کان و په یامی خودای یه هو دی پیرا گه یاندن.

پىش سىپىيەكانىش سەرىپچىيان لەپۇشتىن كرد و داوايانكرد ماوهيان بدات تا ئەوكاتەى بەروبومى كىلگەكانيان كۆدەكەنەو؛ دواى ئەو لەگەل بەروبومەكانيان مىسر بەجى دەهیلن، بۆئەوئى هیچ نەبىت شتىكىيان بۇ خواردن پى بیت.

خىلى ئیسرائیل ھەر ئەوكاتەى ویستیان مىسر بەجى بهیلن، ئاگادارى ھەرپەشەى ھىرشى سەربازەكانى فیرعەون بون، بەلام زۆر لییانەو دور بوون كە نەیاندهتوانى تیرھاویژیشیان بكەن، سەرەپای ئەوئەش پوبارى "نیل" یش لەخیرا پۇشتندا ھاواكارى كردن تا سەرئەنجام لەھەرپەشەى لەناوچون پزگاریان بوو و بەوشیوئى پىشتەر باسكرا ھىرشیان كرده سەر شارى "رايحا" و داگیریان كرد و تىیدا نىشتەجى بون.

## كۆتایی

ابو علي الكندي  
[www.iqra.forumarabia.com](http://www.iqra.forumarabia.com)

ناوم "موتى" يە، ھاۋېرى "ست" ى ھاۋسەرى "ست ھوس" ام كە بەفیرەون بانگ  
 دەگىرىت، "ست" ە لەمیسردا بەو كەسانە دەۋىرىت كە پىس و ئەفرەت لىكراون، بەۋاتا  
 ئەو كەسەى كوپ يان ئەۋەى ئەمىرەنە، بەلام بۇچى فیرەۋنەكان كە ھەمیشە ناۋى  
 خوداكانیان لەخۋیان ناۋە و ھەلگىرى ناۋى خوداكان بون ناۋى "ست ھوس" يان لى  
 ناۋە؟ چونكە شىۋازى ئەم ناۋ لىئانە لەگەل ئەو روداۋانەى كە من دەمەۋىت لىرەدا  
 باسیان بكەم، ھەرۋەھا لەگەل پالئەر و ھۆكارى نوسىنى ئەم يادگارەنەدا  
 پەيۋەندىەكى زۆر بەھىزىان لەگەل يەكتىدا ھەيە كە ناچارم لىرەدا ئامازەى پىبىدەم.  
 بۇ پەيۋەندى بەرەگ و رىشەى ئەم روداۋانە پىۋىست بەۋە دەكات كەمىك بەگىرەمەۋە بۇ  
 دواۋە و ئەۋەى لەزى دايكەكەم "موتى" ەۋە بىستومە لىرەدا باسى بكەم. سەرەتا ئامازە  
 بەۋە بدەم كە ناۋى من لەناۋى زىدايكەكەمەۋە سەرچاۋە دەگىرىت، لەپاسىدا ئەو  
 منى "بەكىپا" بانگ دەكرد، چونكە لەخۆشى خاۋەنەكەيەۋە ئەم ناۋەى لى ناوم،  
 ھەلبەت بۇئەۋەى بەھەلەدا ئەچن و وا ئەزانن كە دايكە كەنیزەك بوۋە، دەبىت بلىم  
 ئەو-بەۋاتا موتى- خزمەتكار و يار و ھاۋېرى پىزىشكىكى پاىەبەرز بوۋە كە چەندىن  
 قۇناخ و سەردەمى فەرمانرەۋاىى فیرەۋنەكانى بىنىۋە و پۇلىكى گىرگىشى لە  
 ژيانىندا گىراۋە. ئەو كەسەش "سىنۋە" ى زىباۋكى منە. ئەو ناۋە بەۋاتا "سىنۋە"  
 ئەۋىش زى دايكەكەى ئەو ناۋەى لىئاۋە: "كىپا" ناۋى دايكى ھەمان ئەم "سىنۋە" يە  
 بوۋە.....

